

A
TÖRTÉNELMI KIÁLLITÁS
KALAUZA

BEVEZETŐ

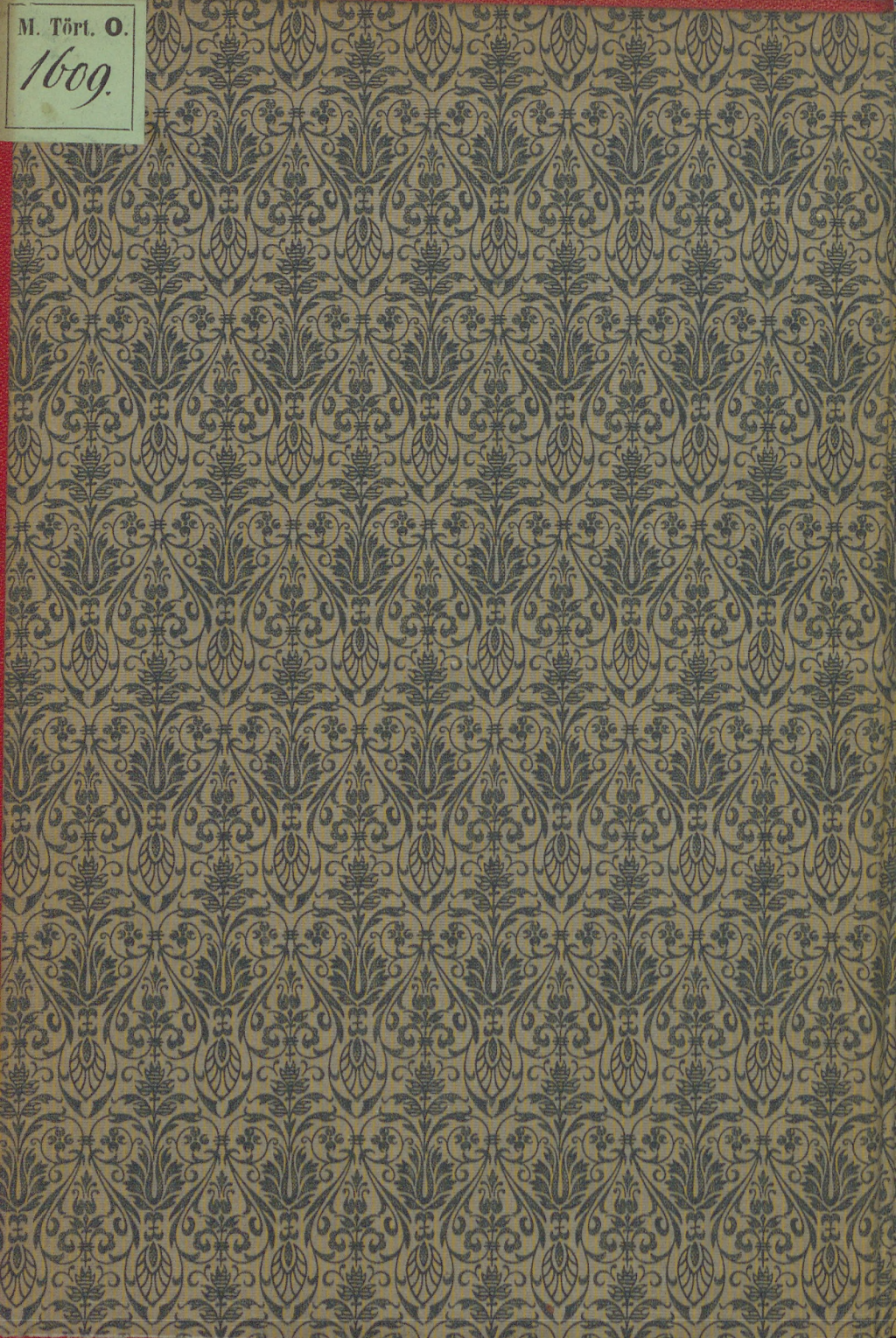
MAJLÁTH BÉLA

BUDAPEST 1886
KIADJA BUDAPESTI PÖTÁROS
TÖRTÉNYKUTATÁSÁÉ

M. Tört. O.

1609.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A

TÖRTÉNELMI KIÁLLITÁS

KALAUZA.

SZERKESZTETTE

MAJLÁTH BÉLA.

BUDAPEST,

KIADJA BUDAPEST FŐVÁROS TÖRVÉNYHATÓSÁGA.

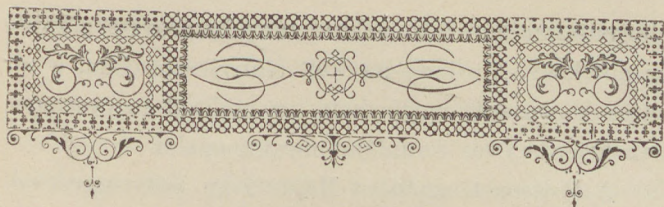
1886.

401139

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

FANDA J. NYOMÁSA (VÁCZI-UTCZA 20.)

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

BEVEZETÉS.

Történetírásunk kiváló művelője s újabbkori történelmünk egyik legalaposabb ismerője, Thaly Kálmán, a magyar történelmi társulatnak 1883-ik évi Ápril hó 5-én tartott választmányi ülésén tette az indítványt, hogy Budapest főváros közönsége szólíttassék fel Budavárának a törököktől 1686-ik évi Szeptember 2-án történt visszavivását, kétszázéves fordulója alkalmával, a nemzethez és a fővároshoz méltóan megünnepelni. Ezen indítvány, formulázott alakban concret javaslatot tartalmazván az ünnepély módozatára nézve, a következő három pontra hívta fel a választmány figyelmét, ugyanis: egy rendezendő történelmi kiállításra, Budavára 1686-ik évi visszavivásának monographikus megírására s ezen fegyvertényt megörökítő emléktábla felállítására.

A hazafi lelkesedésből eredő indítványt, a történelmi társulat választmánya örömmel és egyhangulag

elfogadta, midőn is a választmány határozata alapján az elnökség Ápril 24-én kelt előterjesztésében, a főváros közönségét megkereste, az említett fegyverténynek kétszáz éves fordulóját megünnepelni.

A főváros közgyűlése Május 2-án kelt végzésével, a történelmi társulat beadványát, a fővárosi képzőművészeti állandó bizottságnak kiadta azon utasítással, hogy az indítvány iránt a közgyűlésnek javaslatot adjon.

A képzőművészeti állandó bizottság, az indítvány fontosságának magaslatára helyezkedve, mielőtt az ügyet beható tanácskozás alá veszi vala, felszólítja a történelmi társulatot, kebeléből néhány tagot kiküldeni, hogy a képzőművészeti állandó bizottsággal közösen tanácskozáván, együttes megállapodásuk alapján tehessék meg javaslatukat a közgyűlésnek, a benyújtott indítvány felett.

A történelmi társulat, kiküldvén maga részéről Ipolyi Arnold társulati elnököt, Szilágyi Sándor titkárát, Thaly Kálmán, Bubics Zsigmond, Pauler Gyula, Torma Károly, Thallóczy Lajos és Majláth Béla választmányi tagjait; az így megalakított vegyes bizottság, három ízben ülésezvén, Deczember 8-án kelt s indokolt javaslatát a következőkben nyújtotta be a főváros közgyűlésének: tekintve, hogy Budavárának 1686-ik évben a törököktől lett visszavivása, nemcsak a hazának adta vissza fővárosát, de az, a kereszténység szempontjából, európai érdekű történelmi fontossággal is bír, tekintve, hogy azon fegyvertény meg-

ünneplése annak semmiféle politikai célzatosságot, semmiféle demonstratív jelleget nem kölcsönöz, csak magát a katonai fegyvertényt érinti, az ott vérzett, az ott elhullott ösök s a harczban résztvett idegen nemzetek iránt megújult pietásnak, a hálás megemlékezésnek leszen kifejezése: a bizottság az indítvány elfogadását ajánlja s keresztülvitelére. nézve javasolja, egy történelmi kiállítást rendezni, Budavárának 1686. évben történt visszafoglalását monographice megíratni és ki nyomatni, a tény megörökítéseül emlékérmét veretni; javasolja továbbá azon helyet, hol az ostromló hadak hősei a bástya falakon legelőször a várba rohantak, egy emléktáblával megörökíteni; azon eseményről, egy nagyobb történeti festményt készíttetni s végre, Budavára visszavivásának tényével foglalkozó díszülést tartani s ugyanakkor népünnepélyt rendezni.

Hogy Buda visszavivásának történelmileg nagy fontosságú ténye, minél díszesebben megünnepeltessék s az ott harczolt hősök iránti kegyeletének, minél nyomatékosabb kifejezést adhasson a főváros közönsége, javasolja a jelentéstételre kiküldött bizottság: az ünnepélyre az uralkodó pár ő felségeiket, a trónörökös ő fenségét és nejét, a cs. és kir. főhercegeket, a kormányt, a főpapságot, a testvér-törvényhatóságokat, a tudományos testületeket és intézeteket meghívni, úgy azon hazai és külföldi nevezetes családok jelenleg élő ivadékait is, kiknek ősei Budavár visszafoglalásánál, az osztrák hadseregben, a szövetséges hadak soraiban, s mint önkéntesek, azon dicső fegyvertény

alkalmával oly hősiezen harczoltak, vérzettek és elhullottak.

A kegyeletes megemlékezés sugalmazta ünnepély rendezését, és végrehajtásának keresztülvitelét, a fővárosi képzőművészeti állandó bizottságra javasolja bizni, olyformán, hogy az a fővárosi tanács és a történelmi társulat tagjaiból kiegészíttessék.

A fővárosi tanácsnak 1883-ik évi Deczember 23-án tartott ülésén, tárgyalás alá vétetvén a képzőművészeti állandó bizottságnak javaslata, az a tanácsülés által minden pontjában egyhangúlag elfogadtatott.

A minden irányban szükséges előintézkedések tervszerű keresztülvitelére, rövid idő alatt megalakított az ünnepélyt rendező vegyes nagy bizottság, a fővárosi tanácsnak, a képzőművészeti állandó bizottságnak, és a magyar történelmi társulatnak következő tagjaiból: elnök: Gerlóczy Károly, fővárosi első alpolgármester; tagok: Bubics Zsigmond, apát, nagyváradi kanonok, országgyűlési képviselő; Busbach Péter, országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag; Csiky Kálmán, egyetemi tanár, fővárosi bizottsági tag; Dr. Falk Miksa, országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag; Havas Sándor, nyugalmazott államtitkár, fővárosi bizottsági tag; Ipolyi Arnold, beszterczebányai, később nagyváradi püspök, a történelmi társulat elnöke, valóságos belső titkos tanácsos; báró Kaas Ivor, fővárosi bizottsági tag; Királyi Pál, fővárosi bizottsági tag; báró Lipthay Béla, országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag; Majláth Béla, a Széchenyi or-

szágos könyvtár őre; Dr. Pauler Gyula, országos levéltárnok; Pucher József, építész, fővárosi bizottsági tag; Rózsa Péter, fővárosi tanácsnok; Szilágyi Sándor, egyetemi könyvtári igazgató, a történelmi társulat titkára; Thaly Kálmán, országgyűlési képviselő; Dr. Thalóczy Lajos, kormánytanácsos, a közös es. kir. pénzügyminiszterium levéltári főnöke; Dr. Torma Károly, egyetemi tanár; Vidéky János, fővárosi iparrajziskolai igazgató; Wéber Antal műépítész, fővárosi bizottsági tag; Ybl Miklós, műépítész, főrendiházi és fővárosi bizottsági tag; Zichy Antal, országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag.

Ilyképen megalakulván az ünnepélyt rendező bizottság, ez gyakori ülései alatt beható tárgyalás alá vette az ünnepély programmja egyes pontjainak miként leendő foganatosítását s határozatait, javaslat alakjában mindannyiszor benyujtván a fővárosi tanácsnak, az, a törvényhatóság közgyűlési határozata által nyert megerősítést.

A keresztülvitelnél közreműködendő szakerők számba vétele után, a rendező bizottságnak a tanácshoz terjesztett javaslatait, a fővárosi közgyűlés elfogadván, a következő lényeges pontokat emelte határozattá: Budavára 1686. évi visszavívása történetének monographikus megírásával megbízott Dr. Károlyi Árpád; ezen munka megfelelő illusztrációjának gondja Szilágyi Sándorra háramlott; az emléktábla tervrajzai közül Vasady Ferencz építész-mérnöké fogadtatván el, annak elkészítése is reá bízott; az emlékérem

matriczának vésésére Scharff A. bécsi vésnökkel kötött szerződés; az epigraphikus feliratok szerkesztésével, Torma Károly, Szilágyi Sándor és Majláth Béla bízott meg, míg a nagyobb mérvű s a Buda visszavételére vonatkozó festmény kivitelére, Benczur Gyula festőművészünk kérésére fel.

Az ünnepélyességekkel egybekötött történelmi kiállítás előmunkálatainak foganatosítására, állandó iroda rendeztetvén be, annak vezetésére Gerlóczy Károly I. alpolgármester, igazgatójává Majláth Béla kérésére fel, segédkezésre pedig Horváth Ignác muzeumi könyvtárist, mint titkár, adatott melléje; végre, minthogy az ünnepély keresztülvitelére megszavazott 22200 forint, a felmerült körülmények miatt kevésnek bizonyult, a rendező bizottság által tett újabb javaslat alapján, a közgyűlés által 30000 forintra fölemeltetvén, az, a m. kir. belügyminiszterium jóváhagyásával engedélyeztetett; mire a történelmi kiállítás rendezésével, és a kiállítási kalauz szerkesztésével Majláth Béla megbízván, a kiállítás megnyitására és a »Kalauz« megjelenésére f. é. Augustus 15-ik napja lőn meghatározva; ezután a díszünnep, a hősies fegyvertény forduló napjára Szeptember 2-ikára, a zárünnep pedig October 31-ére tűzetett ki, a mely napon a történelmi kiállítás berekesztetik.

Ezen határozmányok által állapítottak meg a kegyelet sugallta ünnepély egyes pontozatai.

A mi magát a történelmi kiállítást illeti, a rendező-bizottságnak, 1885-ik évi Szeptember 27-én tartott

ülésében meghatározott az irányadó elv, mely szerint, a kiállítandó tárgyak kilencz csoportra osztva, következőképen osztályoztattak : I. csoport Buda és Pest és környékének azon tér- és látóképei, melyek az 1683. évi hadjárat előtt és után való állapotát tüntetik fel; II. Buda és Pest környékének, a táborozás és az ostrom alatti állapotára vonatkozó, az erősítési és táborozási műveleteket feltüntető térképek és rajzok s Budapestnek egy legujabb térképén az 1686-ik évi állapotot feltüntető térképe; III. Budavárának 1686-ik évi visszafoglalási mozzanatát, az egyes csatározásokat, kirohanásokat, a bevételt feltüntető s 1700-ig metszetben, rajzban és festményekben megjelent s közzé tett képek és gobelinek; IV. a hadjáratban s az ostrom körül szerepelt kiváló katonai egyének, az eseményekre befolyt egyházi és polgári egyének egykorú, vagy közel egykorú s 1700-ig közzé tett arczképei; V. a védelem, ostrom és bevételnél részt vett különböző nemzetiségű katonák akkori egyenruházata, fegyverzete, hadi felszerelése, polgári használatu, vadász- s más lőfegyverek, díszfegyverek; VI. zsákmányul ejtett tábori felszerelési tárgyak, hadi jelvények, sátrak, zászlók, ékszerek stb.; VII. azon korból fenmaradt s kivált a török hódoltság korszakát megvilágító tárgyak, emlék érmek, folyó pénzek s török eredetű házi eszközök, használati tárgyak stb.; VIII. a bevételt megelőző s a bevételre vonatkozó okiratok, levelezések, kéziratok, leírások stb. végre IX. Budavára visszafoglalásának

eseményét tárgyaló festmények, képek s nyomtatványok stb.

Ezen elvi megállapodások után, a történelmi kiállítási iroda 1885-ik évi November 1-én megkezdte működését. Minden, a kiállítást illető értesítések, felszólítások, levelezések, utasítások, felterjesztések s a kiállítást előkészítő írásbeli dolgozatok, az állandó irodában végeztettek el.

A munka és eredményének talán nem épen érdek-telen része, a statisztikai kimutatás, mely röviden a következőkben foglalható össze: vezettetett az állandó irodában nyolcz jegyzőkönyv, u. m. felszólítási jegyzőkönyv, bejelentési jegyzék, postakönyv, iratjegyzék, tárgy jegyzőkönyv, értékjegyzék, kiadási napló s a ládák jegyzéke. A kiállításban való részvételre szétküldetett 1591 felszólító levél. Bejelentő 125. Bejelentett kiállítási tárgy 2752 darab; tényleg beküldetett 119 kiállító által 2459 tárgy.

A beküldött tárgyakból 1846 szám alatt kiállított 2208 darab.

Ki nem állítatott részint mint kettős példány, részint mint a kiállítás keretébe nem tartozó 251 darab.

A kiállítás anyagának minőségi osztályozása szerint, a tárgyak száma következő: *a)* nyomtatványok 360; *b)* kéziratok, okiratok, levelek 225; *c)* olajfestmények és domborművek 75; *d)* metszetek, kézirajzok 461; *e)* szövetek 27; *f)* fegyverek, hadfelszerelési tárgyak 705; *g)* ékszerek, használati eszközök 147; *h)* emlékérmek, pénzek, pénzverőbélyegek 208.

A rendező bizottságnak azon megállapodása, mely-lyel a kiállítandó tárgyakat csoportokba sorozta, elvi határozatúl lőn kimondva, melynek keretén belül, a kiállítás rendezésének mozognia lehetett. Magát, a történelmi kiállítás gyakorlati keresztülvitelét azonban nem szabályozta és nem szabályozhatta, mert a döntő szempontok a felállításnál csak azon tényezők lehettek, melyek a helyiség, a szekrények viszonyaiból, a kiállítandó tárgyak természetéből, lehetőleg kizsákmányolhatóak voltak arra nézve, hogy az egyhangúság mellőztessék. s a kiállítást tanulmányozni óhajtók mellett, a szemlélő nagy közönség igényei is kielégítenek a termék minden pontján, oly módon, hogy az unalmas-ság elkerülve, a tárgyak csoportosításának változatos élénksége elérve legyen. Ez indokolja azt, hogy az elvileg meghatározott csoportok összetartozó tárgyai nem egymás mellett, hanem elszórva itt is amott is állítottak fel, a mint azt a helyi viszonyok megengedték.

Általában véve, azon anyag, melyet e történelmi kiállítás által a közönségnek bemutatunk, első sorban közvetlen vagy közvetett vonatkozással bír Budavárának 1686. évi visszafoglalására, másod sorban pedig a török hódoltságnak, a XVII-ik században volt kulturális állapotát világítja meg, hadviselési, fegyverkezési és katonai felszerelési szempontból; kiváló tekintettel olyan egyes tárgyakra, melyek az akkori idők szereplőinek tulajdonát képezték s mint emlékek történelmi múltunknak, kegyeletünknek tárgyaiúl

szolgálnak. *) Ha bár csak töredékes, de mégis elég beható képét nyújtja azon házieszközöknek is, melyek a török uralom említett korszakában itt nálunk épen a törökök által mindennapi használatban voltak. Fel-tünteteti a történelmi kiállítás mindazon katonai, egy-házi és a politikai életben szerepelt egyéneket, a kik, vagy Budavárának visszavívásában, vagy máskülön-ben is, vezérszerepet vittek történeti szempontból s elég fontosak arra, hogy a nagy közönségnek is be-mutatva legyenek.

Ami a Budavára körüli harcok eseményeivel, és magának Budavárának történetével, a legszorosabb összszefüggésben van, ez a kiállításnak azon két cso-portja, mely a nyomtatványokat és a látóképeket, csatarajzokat, terveket és az alaprajzokat öleli fel. A tisztelt közönség tájékozásáról itt azonban meg kell jegyeznem, hogy a kiállított nyomtatványok közül, melyek ezen kalauzban felsorolva és folyó számmal el-látva vannak, egy néhányat feltalálni nem fog, mert azok mint önálló kötetek vagy füzetek rendelkezé-semre nem állottak, hanem csak mint más munkákkal együvé kötöttek, ilyen convolutokból pedig természetesen egy munkának a címlapját, vagy vonatkozó he-lyét lehetett felütni. S míg a bel- és külföldi könyv-tárak, levéltárak többszörös átkutatása, a kiállított nyomtatványokban, oly tekintélyes tömegét tünteti fel

*) Minthogy a kiállított tárgyak általában a XVII-ik szá-zadból valók, nem látszott szükségesnek, a tárgyakat a korszakra vonatkozó jegyzetekkel kísérni.

Búdavára történetének, kivált az 1686-ik évi fegyverténynek bibliographiájából, mely az ehez kötött várakozások legnagyobb igényeit is kielégítheti; szerénytelenség nélkül állíthatjuk azt is, hogy a látó- és csataképek, terv- és alaprajzok, vonatkozással Buda visszavivására, majdnem teljesen feltűntetik mindazt, a mi az eseménynyel kapcsolatban, egykorú művészet által metszvényekben történelmi szempontból, fontos és érdekes, előállítva lett.

Az emlékérmek és pénzek csoportja, ha nem is teljes, de mégis tekintélyes sorozatát tünteti föl Buda 1686-iki visszafoglalásának emlékére vert érmeknek, és az akkoriban folyó pénzeknek különböző veretek- és értékekben, melyek az ostromot megelőzőleg és az ostrom alatt hazánkban, a polgári és katonai élet körében, a bel- és külföldi segédhadak zsoldjai által forgalomban voltak s a hódoltsági helyeken, a magyar uralom alatt levő részekben, érvényes használatban valának.

Nem kevésbbé érdekes történeti emlékek fűződnek, a kiállított tárgyak azon csoportjához is, mely a szövőművészet néhány remekét állítja szemünk elé, az *ő cs. és kir. Főlsége* által legkegyelmesebben átengedett négy gobelinben. A keleti szőnyegek, melyek mind a királyhágón túli részekből származnak, élénken emlékeztetnek azon viszonyra, melyben az erdélyi fejedelmek a portához állottak, a mely viszony, a kölcsönös ajándékozások által is nyilatkozott, a fejedelmek udvartartásában, az egyes családok magán-

vagy nyilvános életében; a mi következésében kellő magyarázatát adja annak, hogy a királyhágón túli része hazánknak, miért oly gazdag, a XVI. és XVII. századból származó keleti eredetű emlék-maradványokban.

Figyelemmel a történelmi szakirodalomra és ennek hivatott művelőire, a jelen kiállításnak egyik legfontosabb csoportja az, mely a kéziratokra, okiratokra és a levelezésekre vonatkozik, melyek Budavára visszafoglalásának előzményeire, előkészítésére vonatkozó eddig több ismeretlen, a történetírásban fel nem használt adatokat tartalmaznak. A mi magát a kiállítás külső jellegét illeti, szem előtt tartva, úgy az ünnepélyességek indítványozójának, mind pedig az indítványt elfogadó főváros törvényhatóságának intencióját, melylyel az a Budavár falai alatt küzdött hősök emlékének kegyelet adóját óhajtá leróvni s evvel, mintegy nemzetközi jelentőségre emelni a kiállítást: úgy vélt annak a kiállítási igazgatóság megfélelni, hogy mindazon nemzetiségeket, melyeknek ősei itt küzdtenek, véreztek és elhullottak, czimerképeivel és zászlószíneivel manifestálta a kiállítási csarnok helyiségeiben.

A történelmi kiállítás alkalmoszerű természetéből kifolyó azon körülmény, hogy a kiállítás csak időleges, oda utalta a »Kalauz« szerkesztőjét, hogy annak tudományos értékét maradandóvá tegye. Ez a kiállított tárgyak szakszerű leírása és a »Kalauz« rendszeres beosztása által volt elérhető úgy, hogy míg a

kiállított anyag jellemző és történetileg érdekes saját-ságainak leírása, ha talán nem is kielégítő, de mégis elég élénk képét nyújthatja az egyes tárgyaknak, addig a »Kalauz« rendszeres beosztásának egésze, kellő tájé-kozást nyújthat, az anyag minősége és mennyisége iránt, a tudós bűvárnak, a kutatónak, ki, Budavár 1686-diki bevételének nevezetes eseményével, mint bibliograph, történetíró, a művészetek mívelője, régi-ségbűvár, éremtudós, katona stb. a »Kalauz« nyomán foglalkozni akar; mert együtt találja, a nyomtatvá-nyokat, a kéziratokat, az okleveleket, a metszeteket, a festményeket, a hadfelszerelési, a házi használati tárgyakat, az érmekeket és pénzeket.

A tárgyak nem a »Kalauz« számainak megfelelő sorrendjében állítottak fel, sőt az egészen hasonló, egy szám alatt s mégis elszórva vannak, némelyek, pedig egy gyűjtő szám alatt alszámokkal is jelölve; a »Kalauz«-ban azonban szoros számrendben követik egymást, a mely szerint, a tárgy számának a »Ka-lauz« ugyanazon száma felel meg és a szemlélőt rögtön tájékoztatja a tárgy felől; míg a számnélküli tárgyak mint diszítésül szolgálók, a »Kalauzba« fel nem vétettek.

Vezetett pedig ezen rendszer követésére az, hogy a fentebb említett indító okoknál fogva, a tárgya-kat anyag szerint csoportokban felállítani nem le-hetett, s a kiállítás mulandó lévén, annak tudomá-nyos becsét és tanulságát, a »Kalauz«-nak eképeni, rendszeres beosztása és a szöveg közé nyomott

illusztrációk által, kellett és lehetett maradandóvá tenni. *)

Ezen néhány vonással kívántam vázolni, a rendező bizottság álláspontját a meghatározott elvekre nézve, a kiállítási anyag beszerzését, rendezését, s mint igazgató rendezője a kiállításnak indokolni a tényleges keresztlvitelt, végre bemutatni a »Kalauzt«, mely ha talán, a szakkatalogus címre igényt nem is tarthat, legyen szabad azon reményt táplálnom, hogy az, mint a kiállított tárgyak lajstroma a tisztelt közönséget és megbízóimat kielégíteni fogja.

Nem fejezhetem be ezen sorokat a nélkül, hogy teljes elismerésemnek kellő kifejezést ne adjak, első sorban Horváth Ignác a M. N. Muzeum könyvtári tisztviselőjének, azon kitartó és fáradhatlan szorgalomért, melylyel, mint igazgatósági titkár, 10 hónapra át buzgón támogatott és Dr. Posta Béla, Markovics Sándor és Tóth Árpádnak, kik, a nem csekély fáradsággal járt munkában, úgy a kiállítás beosztása, rendezése, felállítása, mint a tárgyak leírása körül törekvéseimet támogatták s lehetővé tették azt, hogy a kiállítás a kitűzött határidőre megnyilhatott s a »Kalauzt« a megnyitás napján a közönség kezébe adni lehetett. Teljes elismerés illeti még Kauser Jó-

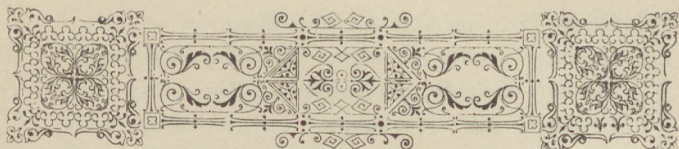
*) A kiállítási termék, szobák, folyosók és szekrények számokkal és betűkkel való jelzései, a »Kalauzt«-t nem érintik, csak az »Útmutató«-ra vonatkoznak, mit, a látogató nagy közönség érdekében, a napi sajtó felszólalására, tárgyilagos rövidséggel s a nevezetesebb tárgyak felemlítésével, kinyomatni szükségesnek mutatkozott.

zsef fővárosi építész, kinek tervei és műizlése szerint, a diszítési és elrendezési munkálatok fogantatották. Végre köszönetet kell mondanom Kuncz és társa budapesti kereskedő cégnek, azon készséges előzékenységért, melylyel a kiállítás díszének emelése céljából 20 darab régi keleti szőnyeget, valamint Egger és társa, Egger testvérek és Wolf József régiségkereskedőknek, kik diszítésül szolgáló régi XVII. századi tárgyakat átengedni szivesek valának.

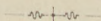
Budapest, 1886. Augusztus havában.

Majláth Béla,

a tört. kiállítás igazgató-rendezője.

KIÁLLÍTÓK NÉVSORA.

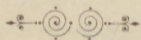

1. Ő cs. és Apostoli kir. Felsége.
2. Albrecht főherczeg, Bécs.
3. Coburg Fülöp herczeg, Bécs.
4. Apponyi Sándor gróf, Lengyel.
5. Ag. h. h. ev főgymnasium, Igló.
6. Ag. h. h. ev. lyceum, Pozsony.
7. Árva megyei Csaplovics könyvtár, A.-Kubin.
8. Bodó Lipót, Nagy-Szelezsény.
9. Bubics Zsigmond, kanonok, Kis-Marton.
10. Bethlen főiskola, N.-Enyed.
11. Benczés apátság, Kremsmünster.
12. Bars megye.
13. Bécs város.
14. Bécs-Újhely város.
15. Budapest főváros, Budapest.
16. Busbach Péter.
17. Id. Conlegner Károly, Néver.
18. Ciscercita főgymnasium, Eger.
19. Cs. és kir. hitbizományi könyvtár, Bécs.
20. Cs. és kir. nyilv. tanulmányi könyvtár, Salzburg.
21. Cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár, Bécs.

22. Cs. és kir. hadügyi levéltár, Bécs.
23. Darányi Ignác, országos képviselő, Budapest.
24. Darnay Kálmán, Kaposvár.
25. Dessewffy Pál, Margonya.
26. Deszeöffy Gyula, nyug. plébános, Szentmártonkúta.
27. Dillesz Sándorné, szül. Batthyány Mária, Tild.
28. Dillesz Sándor, Tild.
29. Ditlbacher erdőmester, Windhaag.
30. Domanovszky Endre, N.-Szeben.
31. Dózsa Dániel, curiai bíró, Budapest.
32. Dulánszky Nándor, püspök, Pécs.
33. Ebenhöch Ferencz, apát-kanonok, Győr.
34. Eszterházy Miklós herczeg, Fraknó.
35. Fiáth Miklós báró, Budapest.
36. Főlkáptalani levéltár, Esztergom.
37. Felsőmagyarországi muzeum-egylet, Kassa.
38. Fegyvermuzeum, Grác.
39. Franzens-Muzeum, Brünn.
40. Harkányi Frigyes, Budapest.
41. Henszlmann Imre, egyet. tanár, Budapest.
42. Höke Lajos, nyug. állami tisztviselő, Duna-Földvár.
43. Hadi muzeum (Arsenal), Bécs.
44. Imre Miklós, Hadad.
45. Jamnitzky Lajos, Budapest.
46. Kerecsényi János, ref. lelkész, Körmend.
47. Knauz Nándor, kanonok, Esztergom.
48. Kozáky Gyula, Budapest.
49. Kovács Gyula, Budapest.
50. Dr. Kohn Sámuel, rabbi, Budapest.
51. Kúnvári Fülöp, Budapest.
52. Kegyesrendiek társháza, Budapest.
53. Kegyesrendiek társháza, Szeged.
54. Kegyesrendiek társháza, Vác.
55. Kegyesrendiek társháza, Tata.

56. *Kegyesrendiek társháza, Nyitra.*
57. *Kegyesrendiek társháza, Kis-Szeben.*
58. *Kapuczinus zárda, Budapest.*
59. *Kath. algymnasium, Kőszeg.*
60. *Kir. m. egyetemi könyvtár, Budapest.*
61. *Kir. könyvtár, Berlin.*
62. *Kir. nyilv. könyvtár, Stuttgart.*
63. *Kir. könyvtár, Erfurt.*
64. *Körmöcz sz. kir. bányaváros.*
65. *Lallemand Pál, Nancy.*
66. *Lanfranconi Énea, Pozsony.*
67. *Dr. Ludaics Miksa, kir. járásbíró, Ráczkeve.*
68. *Majláth Béla, Budapest.*
69. *Makróczy Ferencz, főgymn. tanár, N.-Várad.*
70. *Mocsáry Béla, m. kir. kincst. ispán, Perecsény.*
71. *M. N. Muzeum könyvtára, Budapest.*
72. *M. N. Muzeum régiségtára, Budapest.*
73. *M. T. Akadémia, Budapest.*
74. *Meszlényi Gyula, papnőveldei kormányzó, Esztergom.*
75. *Mosonmegye.*
76. *Némethy Lajos, belvárosi segédlelkész, Budapest.*
77. *Nagyhercegi könyvtár, Weimar.*
78. *Nógrádmegye.*
79. *Nagyszombat sz. kir. város.*
80. *Nyitra megye.*
81. *Otlík Géza, Iltyó.*
82. *Orsz. m. kir. statisztikai hivatal könyvtára, Budapest.*
83. *Országos magyar iparművészeti muzeum, Budapest.*
84. *Pap Gábor, ref. püspök, Komárom.*
85. *Pancziery Rafaela, Esztergom.*
86. *Pest-, Pilis-, Solt- és Kis-Kúnmegye.*
87. *Pfeffer Ignác, Budapest.*
88. *Pflanczer Gábor, tanár, N.-Kanizsa.*
89. *Pristyák Neit, Verebély.*

90. *Premontrei rend könyvtára, Prága.*
91. *Primási világi levéltár, Esztergom.*
92. *Ráth György, Budapest.*
93. *Révai Leó, Budapest.*
94. *Ref. collegium, Budapest.*
95. *Schatz Robert, Budapest.*
96. *Simon Elek huszárszázados, Zágráb.*
97. *Dr. Szendrei János, Budapest.*
98. *Sárosmegye.*
99. *Sopronmegye.*
100. *Sopron sz. kir. város.*
101. *Szalay Imre oszt. tanácsos, Budapest.*
102. *Szent-Benedeki (Bars) Convent.*
103. *Szatmármegye.*
104. *Teuffelberger Ágost, Wels.*
105. *Thaly Kálmán, országos képviselő, Pozsony.*
106. *Turcsányi Ödön, Egyházszeg.*
107. *Tanulmányi könyvtár, Olmütz.*
108. *Teleki könyvtár, Maros-Vásárhely.*
109. *Tud. egyetem, Jena.*
110. *Tud. egyetem, Boroszló.*
111. *Tud. egyetem, Göttinga.*
112. *Udvari állami könyvtár, München.*
113. *Várady Sándor, Páty.*
114. *Vásárhelyi Géza, Budapest.*
115. *Városi könyvtár, Boroszló.*
116. *Városi muzeum, Carolino Augusteum, Salzburg.*
117. *Dr. Zalka János, győri püspök, Győr.*
118. *Zichy Jenő gróf, Budapest.*
119. *Zichy Ödön gróf, Bécs.*

A)

NYOMTATVÁNYOK.

1. **Schedel, Hartman.** Register des Buchs der Chroniken vnd Geschichten mit figuren vnd bildnussen von anbegin der welt bis auf dise unsere Zeit.
N. 2° 10, 285 lev., számos metszettel. Nürnberg, 1493.
Lanfranconi Énea.
2. **Hernach volget des Bluthundts der sich nennet eyn Türkischen Kayser gethaten,** so er vn̄ die seinen, nach eroberung der schlacht, auf den XXVIII. tag Augusti negstuergangen geschehen, an vnsern mitbrüdern der Hungerischen Landschafften gantz vn̄ menschlich getriben hat, vnd noch teglichs thut. Colophon: Auszgangen den XXX. tag des monats Septembris. Anno MDXXVI.
4° 7 l. Budavárának 1526. Sept. 8-iki elfoglalását írja le.
M. N. Muzeum könyvtára.
3. **Neue Zeyttung** Wie die Schlacht in Vngern, mit dem Türkischen Keyser ergangen, Hat einer von Wienn so dabey gewest, heravff gen Oringen geschriben. Auch volget hernach des Bluthūdts, der sich nent ein Türkischn Keyser, gethatten, so er vnd die seinen, nach eroberūg der Schlacht, auf den XXVIII. tag Augusti nechst vergāgen, geschehen, an vnsern mitbrüdern der Ungerischen Landschafften gantz vn̄ menschlich getriben hat, vnd noch teglichs thut. MDXXVI.
4° 4 lev. Budavárának 1526. Sept. 8-án történt elfoglalását írja le.
M. N. Muzeum könyvtára.
4. **Haselberg, Johann.** Des Türkischē Kayser Heerzug, wie er von Constantinopel Mit aller rüstung, zu Ross

vnd Fuss, zu wasser vnd Land etc. gen krichischē Weyssenburg kummen, vnd fürter, für die königlichen stat Ofen yn Vngarn, vnnd Wien yn österreich gezogenē, die belegert vñ gestürmt etc. mit angehenckter ermanung der grausamen tyranney des Türcken, wyder christliche Nation etc. *Az utolsó lapon Colophon:* Auch zu erhaltung vnnd rettung des waren Christlichen glaubens, der gantzen Christenheit, vor der grausamē tyranney des Türckē, Des verhelff vns vnser herr Jesu Christ. Der vmb vnser sündt am crewtz gestorbē ist. Vollandt durch Johan Haselberg etc. Gedruckt zu Nürnberg durch Cgristoffel Zell. Anno 1530.

4° 12 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

5. **Meldeman, N.** Warhafftige handlung Wie vnd welcher massen der Türck die stat Ofen vnd Wien belegert, Erstlich durch Ka. Ma. zu Hungern vnd Behem etc. kriegs Secretari, herrn Peter Stern von Labach kürzlich begriffen, vñ beschriben. Nachuolgend durch Niclausen Meldeman burger zu Nüreberg mit unser anzeigūg was von tag zu tag sich zutragen hat, auss angeben deren so von anfang mit vnd dabey gewesen sind, gemest vñ erlengert, sampt einer cōtrafactur der Stat Wienn ausgangē 1530.

4° 16 számozatlan l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

6. **Haugen, H.** Der hungern Chronica inhaltend wie sie anfengklich ins land kommen sind mit anzeygung aller irer König vnd was sie nahmhafftigs gethon haben. Angefangen von irem ersten König Athila, un volfüret biss auff König Ludwig, so im 1526. jar bei Mohacz vom Türcken vmbkommen ist. Im druck yetzt new ausgangen. Anno 1534. (H. n.) 2° 65 l. (*A Colophonban olvasható:* Dises Buch der Vngarischen Chronicken, is newlich verteutscht, vnd also zusammen gebracht durch herr Hansen Haugen zum Freistein.)

2° 65 lev.

Lanfranconi Énea.

7. Warhafftige **Anzeygung** wie es im Leger vor Ofen ergangen ist MDXLI. (H. n.)

4° 6 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

8. Warhafftige **Anzeygung** wie es im Leger vor Ofen ergangen ist. 1541. (H. n.)
4° 6 lev. *Stuttgarti kir. nyilv. könyvtár.*
9. Vier warhafftige **Missiuen** eine der frawen Isabella Königin vnd nachgelassene wittib in Ungern, wie vntreulich der Türk vnd die iren mit ir vmbgangen. Die ander, eines so in der belegerung bey der Königin im Schloss gewest, wie es mit Ofen, vor vn nach der belegerung ergangen. Die dritte, eines Ungern von Gran, wie es yetzt in Ofen zugehe. Die virdte, des Türkischen Tyrannen an die Siebenbürger. Aus dem Latein ins Teutsch gebracht. (1541.)
4° 12 lev. *M. N. Muzeum könyvtára.*
10. Treffentlicher vnd hochnützlicher **anschlag**, bündtnus und veraynigung durch die Durchleuchtigsten Durchleutigen und Hochgebornen Chur vnd Fürsten Herzogē zu Sachsen, Marggafen zu Brandenburg, und Land grauen zu Hessen etc. Des Türken zugs halben fürgenommen, bedacht vnd berathschlagt. Auch was anzal Kriegs volcks zu Ross und zu Fuss, Dessgleychen geschützt vnd ander notdurfft wieder gemelten Erbfeyndt sol gehalten vnd geschickt werden. Der Schlesischen Fürsten und Stend gesandten Instruction vnnnd beuelch, obgeruerten Tuerken zug vnd hilffbelangend etc. MDXLII.
4° 10 lev. *M. N. Muzeum könyvtára.*
11. **Sachs, Hans.** (Das Lied von Pest.) Zufinden bey Georg Steinbach in Nürnberg, 1542.
2° 1 lev. nyomtatvány.
M. N. Muzeum könyvtára.
12. Ware New **zeitung** vom Türcken, Durch einen Glaubwürdigen Man, der damit vnd da bey gewest. aus Ungern einem guten Freund zugeschrieben. Item andere Newzeitung, aus Venedig geschrieben, vom Türcken vnd Frantzosen, Den dritten Jenners im XLII. Mehr nach andere zeitung, vom Babst aus Rom geschrieben, Anno MDXLII.
4° 10 lev. Budaváranak 1541-ben történt elfoglalását vázolja.
Ráth György.

13. **Müller, Heinrich** Türkische Historien. Von der Türcken Ankunfft, Regierung, Königen, vnd Keysern, Kriegen, Schlachten, Victorien vnd Sigen, wider Christen vnd Heiden. Von Emptern, Befehls vnd Kriegsleuten der Türkischen Soldanen, vnd wie man wieder den Türcken kriegen soll. Aus italienischer Sprach in vnser Teutsche verdolmetscht, durch den Hochgelahrten Heinrich Müller, der Rechten Licentiaten vnd freyen Kunst Magister. Gedruckt zu Franckfurt am Mayn, mit Römischer Keys. vnd Kön. maiestet Freyheit. MDLXIII.

2° 93, 49 l. Buda elfoglalása Solymán által.

Lanfranchi Énea.

14. **Centorio, Ascanio.** Commentarii Della Gverra Di Transilvania Del Signor Ascanio Centorio De Gli Hortensii. Ne quali si contengono Tvttte le Cose, che successero Nell' Ungheria Dalla Rotta Del Re Lodovico XII. sino all' anno MDLIII. Con la Tavola Delle Cose Degne di Memoriä Con Privilegi. In Vinetia Appresso Gabriel Giolito de' Ferrari MDLXVI.

4° 298 l. Buda elfoglalása 1541-ben.

Lanfranchi Énea.

15. **Lewenklaw, Hans.** Neuwe Chronica Türkischer nation, von Türcken selbs beschriben: folgendts gemehrt, vnnnd in vier Bücher abgetheilt: Das Erst, Gitabi Teuarichi, Chronic oder Zeitbuch der Fürsten Osmanischen stammens: von ihrem Vrsprung, Auffnemen, Regiment, Gewalt, Kriegen, Tugendt, Vntugendt, succession, vom ersten Osman Chan, bisz auff den Sultan Suleimann Chan, vnd das 1550. jar Christi: Welches der Edel und Gestreng, Herr Jeronymus Beck von Leopoldstorff etc. im nechstfolgenden 1551. Jar von Constantinopol mit sich bracht. Das Ander, von Türkischen geschichten, die nach dem 1559. jar Christi, bisz auffsz 1590. sich zuge tragen. Das Dritt, Pandectes Türkischer histori, Das ist, vollkommer Bericht allerley Türkischer sachen, vnd Erklärung derselben. Das Viert Etliche Particular Beschreibungen merklicher, vnd zur Türkischen histori gehörigen geschicht. Alles jetzo durch Hansen Lewenklaw von Amelbeurn, vnser Teutschen

Nation zu sonderm nutz vnd wolgefallen zusammen
1590. gestellt, vbersehen, vnnnd in Truck verfertigt.
gefasst, Gedruckt zu Frankfurt am Mayn, bey Andres
Wechels seligen Erben, nemlich, Claudi de Marne
vnd Johan Aubri.

2° 7, 535, 19 l.

Lanfranconi Énea.

16. **Dresserus, Mattheus.** De bello turcico oratio Matthei Dresseri, ex rationibus. et historiis deprompta, et ad acuendos Christianos hoc tempore accommodata, in Academia Lipsica. Jenae Typis Tobiae Steinmanni Anno MDXCIII.

4° 38 levél. (Buda elfoglalásáról 1529-ben és 1541-ben.)

M. N. Muzeum könyvtára.

17. **Doglion, Nic.** L'Ungheria Spiegata Da Gio. Nicolo Doglioni. Oue chiaramente si leggono tutte le cose successe in quel Regno, da che prima fu così nominato, sino all' anno corrente 1595. Con la Tavola copiosissima di tutti quello, che di degno, e di memorabil ni si legge. E nell fine vn Catalogo di tutti i Re, che v'hanno regnato, con i suoi tempi, et millesimi. Et insieme la figura in disegno distinta et particolare di tutte le Citta, Castella, et luoghi di quelle Regioni. Con Privilegio. In Venetia. MDXCV. Appresso Damian Zenaro.

4° 209, 17 l. Buda elfoglalása 1541.

Lanfranconi Énea.

18. **Compendio Historico,** Delle Guerre vltimamente successe tra Christiani, et Turchi, et tra Thurchi, et Persiani: Nel quale particolarmente si descriuono quelle fatte in Vngheria et Transilvania, sino la presente Anno MDXDVII. Doue per più facilità de Lettori si è posta in disegno essa Vngheria, et Transilvania; con tutte le sue Prouincie, citta, fortezze, monti, laghi, et fiumi; il tutto situato a suo luogo, come si può vedere per la Scala delle miglia Italiane, che in essa figura si contiene. Con vn somario dell' origine di Turchi, e Vite di tutti i Principi di Casa Ottomana; et vn arbore, nel quale si contengono tutti gli Imperatori di detta Casa. Di Cesare Cam-

pana. Con Privilegio. In Vinegia, Presso Altobello Salicato, et Giacomo Vincenti, compagni, MDXCVII.
4° 65, 4 l. *Ráth György.*

19. **Beccari, Bernardino.** La Presa della Citta Reale Di Byda, Capo di tutta l'Vngheria. Seguita a di 9 d'ottobre. 1598. Per il Seremissimo Arciduca Matthias. Publicata per Bernardino Beccari. In Ferrara. Appresso Vittorio Baldini. MDXCVIII. Con licenza de Superiori.

12° 4 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

20. **Bravn, Georg.** Vrbivm praecipvarvm mvndi theatrvmqvintvm. Avctore Georgio Bravnio Agrippinate. Coloniae Agrippinae 1598.

2° Bel- és külföldi városok (köztük Buda) szines látóképeivel s ezek leírásával. *Lanfranchi Énea.*

21. **Coberus, Tobias.** Historica descriptio rerum, circa Budam metropolin regni Vngariae, mense Octobri Anno MDXCVIII. gestarum. Excepta à Thobia Cobero Medic. D. Phys. Castrensi. Lipsiae. Ex officina Typographica Abrahami Lambergi. Anno MDXCIX.
8° 94 l.

Stuttgarti kir. nyilv. könyvtár.

22. **Vngerischer vnd Sibenbürgischer Kriegshändel.** Ausführliche Beschreibung, was sich vom Fruling Anno 1592. (ymb welche zeit der Erbfeind Christlichs Namens der Türck, wieder auffgerichten vnd zugesagten Friden, die Christen in Vngern vnd Crabaten vnd widerüb, mit Krieg anzugreifen vnderstanden) bis den Herbst dieses jetzt lauffenden 1599. Jars, zwischē gemeltem Erbfeind vnd den Christen so wol in ober als vnder Vngern, Siebenbürgen, Wallachen, Moldaw, Poln etc. In Schlachten, Scharmützeln, Einnehmung der Länder, Stätt, Vestungen. vnd andern Sachen, von eim vnd dem anderntheil, denselben Krieg belangend, gedencwürdigs verlossen vnnd zutragen. Alles mit sonderm Fleiss, aus vielen glaubwürdigs Schriften, dem christlichen Leser zu erinnerung, vnnd Ermahnung, zusammen getragen, damit er dess grewliche Erbfeinds Macht, Tyraney vnd List desto mehr zu gemüt führen, vnd Täglich Gott den Allmächtigē, bitten wölle, vnserm Christlichen

Kriegssvolck Sieg wider diesen Erbfeind zu ver-
leyhen. Getruckt zu Frankfurt am Mayn, bei Chri-
stian Egenolps Erben 1599.

4° 18, 326 l. Sinan basa arczképével.

Ráth György.

23. **Atrium Heroicvm.** Caesarvm, Regvm, Aliarvmque sym-
matvm. ac Procerum. Qui intra proximum seculum
vixere, aut hodie supersunt. Imaginibus LXXII. Il-
lustre. Chalcographo et editore Dominic. Custode
Cive Aug. Vindel. Ano Seculari MDC. cum proem et
epigram. M. H. A. V.

2° 4, 27 l. 72 metszettel, köztük Pálffy Miklós
Sinan és Solyman budai pasa arczképei.

Ráth György.

24. **Gewisse und Warhafftige Zeytung.** Wie Aalli Obrister
Bassa von Ofen, mit andern Türcen, von den Frey
Heyduken 15 Meil. vnter Ofen sey gefangen, vnd
den 11. Junii, ihrer Fürstl. Durchl. praesentirt worden.
Mit angehenckter Ausszage, Aalli, des gefangenen
Bassa von Ofen, ausz Wien geschrieben etc. Gedrukt
im Jahr 1602.

4° 4 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

25. **Dilbaum, Samuel.** *ΕΙΣΘΡΟΥΡΑΦΙΑ.* Aller deren Unga-
rischer Stätt / Vöstungen / Castellen vnd Häuser /
welche von anfang der Regierung Rudolphi dess
andern / Römischen Keisers biss auff das 1603. Jar /
mit Krieg / beydes von dess Römischen vnd Tör-
kischen Kayzers Kriegssvolck ersucht / beläget / be-
schossen / gestürmet / mit gewalt oder auffhebung
erobert oder verlohren worden / neben den Schlach-
ten vnd fürnembsten treffen / so sich vmb und bey
denselbigen verlauffen vnd zugetragen / eigentliche
abritt / vnd sovil möglich / warhafftige Contrafac-
turen / Der Röm. K. Mayestat / dero beyden Gebrü-
dern / Ertzhertzogen Matthiae vnd Maximiliano / auch
gantzem Römischen Reich zu vnderthenigsten Ehren
auff dise form / durch Wilhelm Petrum Zimmer-
mann / Burgern zu Augspurg / in Kupffer gradirt /
vnd an tag geben / vormals also nie aussgangen.
Under welche Figuren die summa selbiger Hand-

lung/auffs kürtzeſt mit wenigen Reimen begriffen. Darzu auch die Historia der fürnembſten händel deſſelbigen Kriegswesens / Durch Samuelem Dilbaum Auguſtanum, ſummarischer weiſſ gethan worden. Anno 1604. Wilhelm Peter Zimmermann von Avgſpurg.

Haránt 4° 20 levél, és 55 rézkarcz, leginkább oſtromképek.

Janniczky Lajos.

26. **Dilbaum, Samuel.** *ΕΙΣΩΡΟΓΑΦΙΑ.* Allerderen Ungariſcher Staett, Voestungen Caſtellen und Haueſer, welche von anfang der Regierung Rudolphi deſſ andern Roemiſchen Keyſers biſſ auff das 1063. Jar mit Krieg beydeſ von deſ Roemiſchen und Tuerkiſchen Kayſers Kriegſvolck erſucht, belaeget, beſchoſſen, geſtürmet mit gewalt oder auffgebung erobert oder verlohren worden, neben den Schlachten und fuernembſten treffen, ſo ſich umb und bei denſelbigen verlauffen und zugetragen, eigentliche abriſſ, vnd ſouil mueglich, warhaffte Contrafacturen. Der Roem. K. Mayeſtat, dero beiden Gebruedern, Erzherzogen Matthiae und Maximiliano auch ganzem Roemiſchen Reich zu vnderhenigſten Ehren auff diſe Form durch Wilchelm Peter Zimmerman Burgern zu Augſpurg, in Kupffer gradirt vnd an Tag geben, vormals nie ausgegangen. Ander welche Figuren die ſumma ſelbiger Handlung, auffſ kuerzeſt mit wenigen Reimen begriffen. Darzu auch die Historia der fuernembſten haendel deſſelbigen Kriegswesens, Durch Samuelem Dilbaum Auguſtanum, ſummarischer weiſſ gethon vordau. Anno MDCV. Wilhelm Peter Zimmerman Augſpurg.

Haránt 4° 79 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

27. **Dilich (Schäfer), Wilhelm.** Ungariſche Chronica Darinnen ordentliche, eigentliche, kurze beſchreibungen deſ Ober und Nieder Ungern, beneben ſeinen Landtafeln und vieler fuernemen Feſtungen, Staette und Lageren verzeichnuſſ, wie auch dero trachten und Koenige contrafacturen, ſo zuvor nicht in gemein publiciret: Item waſ ſich denkwuerdiges von anfang biſſ auff gegenwertige zeit in Ungern verlauffen vnd

zugetragen: Zusampt einer newen, eigertlichen beschreibung und wahrhafften abrisz der itzigen stadt Constantinopel, dessen gleich biszhero niemahls in druck ausgegangen: Aus alten und newen schriften, auch der erfahrung selb stet zusammen gezogen und verfertiget, auch nuhmer auff's new uebersehen, corrigiret, mit mehren contrafacturen und Historien verbessert und biss auff gegenwertige zeit continuiret durch Wilhelm Schaefer genandt Dilich. Gedruckt zu Cassel durch Wilhelm Wessel. Anno 1606.

4° 9, 373 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

28. **Zimmermann, W. P.** 1607. *Εἰς ὁρογραφία*. Anderer Theil. Deren Vngarischen Stätt, Vöstungen, Castellen, vnd Häuser so von anfang dess 1603. Jars, biss auff den Fröling dess 1607. mit Krieg, beedes von dess Römischen und Türkischen Kayzers Krieguolck, ersucht, belägert, beschossen, gestürmt, mit gewalt, oder auffgebung erobert oder verloren worden, neben den fürnembsten treffen und scharmützeln, so sich umb vnd bey denselben verlauffen und zuge tragen, wie auch etlicher fürnemer streiff, eigentlicher Abriss und Fürbildung. Durch Wilhelm Peter Zimmermann Burgern in Augspurg zusammen geordnet. Mis zugethoner kurtzer Beschreibung dess verlauffs und Historien. 1607.

Haránt 4° 61 sztlan l. Dilbaum-féle *Εἰς ὁρογραφία* újabb kiadása.

Lanfranconi Énea.

29. **Schweigger, Salamon.** Ein neue Reyszbeschreibung ausz Teutschland nach Constantinopel vnd Jerusalem. Darinn die gelegenheit derselben Länder, Städt, Flecken, Gebew etc. der innwohnenten Völcker, Art, Sitten, Gebreuch, Trachten, Religion vnd Gottesdienst etc. Insonderheit die jetzige ware gestalt desz H. Grabs, der Stadt Jerusalem vnd anderer heiligen Oerter, darbey allenthalben der heiligen Schrift vnd desz Authoris Meinung hievon. Item welcher gestalt vnd was die Röm. Keys. Maj. durch jhren Legaten dem Türkischen Keyser, auch dessen fürnembsten Officirn, jedem besondern zur Praesent vnter wegen vnd zu Constantinopel damals überlieffern lassen sampt desselben werth vnd der Legaten Ampt, Ha-

bitation, jährlichen Besoldung etc. vnd gantzen Unkosten daselbst . . . In III. vnterschiedlichen Büchern auffs fleissigst eigner Person verzeichnet vnd abgerissen durch Salamon Schweigger, damal Diener am Evangelio übers dritt Jar zu Constantinopel etc. Dieser Zeit aber Prediger der Kirchen zu unser Frawen inn Nürnberg. Gedruckt vnnnd verlegt zu Nürnberg, durch Johann Lantzenberger. MDCVIII.
4° 341 l.

Lanfranconi Énea.

30. **Dilichius, Wilhelmus.** Kurtze Beschreibung vnd eigentliche Abrisse dero Länder vnd Festungen, so der Türcke bisz dahero in Europa, besonders aber in Vngern, Selavonia, Dacia, Dalmatia vnd Griechenlandt zum theil mit Krieg angefochten, zum theil aber gantz vnder sein Joch gebracht, sampt der Vngarischen Chronica VVilhelmi Dilichii. Cum gratia et Privilegio. Gedruckt zu Cassel durch Wilhelm Wessel. Anno MDCIX.

4° 381, 68 l., metszetekkel, köztük 41. lapon Buda.

Knauz Nándor.

31. **Albizio, Ant.** Principvm Christianorvm Stemmata ab Antonio Albizio Nobili Florentino Collecta. Cum brevibus eiusdem notationib. pars ex Archiuis Pp. desc. Adiecto Stemmate Othomannico. Opra et Impens. Dominici Custodis Antuerp, nunc Civi aug.ⁿⁱ aerj. incisa. Augustae Vindelicor. A^o CICICXII. Cum privileg. S. M.^{tis} ad an. decem. Editio secunda nunc auctior et emendatior.

N. 2° 6. 46, 4 lev. 44 családfával, melyek között a XVII. családja a magyar királyoké, a családfa alatt Buda látóképével. A 47. levélen Budavár leírása, felemlítve a törökök által 1541-ben történt elfoglalása is.

Ráth György.

32. **P. Bertii** Commentariorvm Rervm Germanicarvm Libri Tres. Primus est Germaniae Veteris. Secundus Germaniae posterioris a Karolo Magno ad nostra usque tempora. Tertius est praecipuarum Germaniae vrbiu cum earum Jconismis et Descriptionibus. Amstelodami apud Joannem Janssonium. Anno 1616.

(a 492-ik lapon Buda látóképe és a 493-ikon Buda leirása).

Haránt 4° 12, 732 l.

Ráth György.

33. **Albizio, Anth.** Christlicher Potentaten vnd Fürsten Stammenbäume. Von Herrn Anthonio Albizio einem Florentiner vom Adel zusammen gebracht, mit beygefügtens desselben kurtzen Historischen Verzeychnussen. Gutes theyls auss Fürstlichen Archiven genommen. An jetzo mit verwiltigung des Herrn Autoris aus den bewehrtesten Autoribus vermehret vnd gebessert zu Strassburg, mit Kupffer vnd Truck Christophori von der Heyden Sel. Erben. MDCXXVII. N. 2° 5, 46, 7. lev., és negyvenhat rézmetszet; a XVII. Budavára látóképe. *Dezseöffy Gyula.*

34. **Meissner, D.** Libellus novus politicus emblematicus Civitatum pars IV—VIII. oder Newen Politischen Stätt vnd Emblematabuchs vierter—achter Theil. Paulus Fürst excudit A. 1638. (Meissner Daniel von Comenthaw.)

Előbbi kiadások 1628, 1626, 1604 (?) Haránt 8° Bel- és külföldi város és várképekkel.

Lanfranconi Énea.

Dicskei Dillesz Sándorné.

35. Urbium totius Germaniae superioris Illustriorum Clariorumque **Tabulae** Antiquae et novae accuratissime elaboratae. Pars prior et posterior. Amstelodami apud Joannem Janssonium MDCLVII. Legnagjobb 2°. 2 kötet. 79, 159 l.

Lanfranconi Énea.

36. **Zeiller, Martin.** Martini Zeileri Beschreibung Desz Königreichs Vngarn, vnd darzu gehöriger Landen, Stätte vnd vornemster Orther, Daraus Neben allerley Denckwürdigen Geschichten vnd Haendeln, Beschreibung, Belager- vnd Eroberung der Plätze, Feld-Schlachten, Scharmuetzeln, und anderen Sachen, vnd was sich vom Anfang des Tuercken-Kriegs, bis auf gegenwärtige Zeit, daselbst zugetragen; auch zu sehen, was noch von diesem Koenigrich in der Christen: vnd was hergegen in der Tuerken Handen, vnd Beherschung ist. An jetzo wieder durchgegangen, vom Autore hin und wieder verbessert, vnd

sonderlich mit einer Neuen Zugab vermehret. Zu
Ulm, gedruckt und verlegt durch Balthazar Kuehnen,
bestellten Buchdruckern daselbsten, Im Jahr MDCLX.
8° 16, 478, 33 l.

Országos magy. kir. statistikai hivatal könyvtára.

37. Türkische und Ungarische **Chronica**, oder kurtze
historische Beschreibung aller deren, zwischen dem
hochlöblichsten Ertz-Hausz Oesterreich, auch andern
Christlichen Potentaten, eines Theils: Und dann,
dem Erb- und Ertz-Feind der gantzen Christenheit,
dem Türcken, anders Theils vom Anfang bis hieher
geführter Kriege, So wol in Ober- und Unter-Un-
garn, als Siebenbürgen, sammt Denen dabey vor-
geloffenen Schlachten, Scharmützel, Beläger- u.
Einnehmung der Städte, Vestungen etc. . . . Nürn-
berg, In Verlegung Paul Fürsten, Kunsthändlern,
Gedruckt daselbst bey Christoff Gerhard. MDCLXIII,
2° 8, 314 és 6 l. tárgymutató. (város-, vár- és
arczképekkel).

Dicskei Dillesz Sándor.

38. **Beza, Johann.** Neue Beschreibung des Königreichs
Ungarn und datzu gehöriger Land, Städten und vor-
nehmsten Orther Weiland von den berühmten seel.
H. Martin Zeiler heraus gegeben, Itzo aber mit der
vornehmsten Städte, Abrisse, und was neulicher Zeit
sonst darinnen passiret, vermehrt und verlegt von
Johann Beza. Leipzig zufinden in Christian Kirch-
ners Buchladen. Anno 1664.

8° 506, 24 l. sok metszettel.

Lanfranconi Énea.

39. Auszföhrliche türkische **Chronica**. I. Von Auffnehmung
des Türckischen Reichs, und dē Stiffter desz Ma-
homets. II. Von der Türcken Religion. III. Von der
Türck: Kayszer Regierung, bis auf den jetzt Regie-
renden Mahomet. IV. Von der Türcken Leben und
Wandel. V. Von der Türck: Kayszer Reichthümen,
Königreichen vnd Länderē, sampt einem Anhang.
Anno Franckfurt 1664. Bey Johann Wilhelm Serlin
zufinden.

4° 168 l.

Jenai egyetemi könyvtár.

40. **Neue Vngarische vnd Siebenbürgische Chronik**, Oder kurtz verfasste historische Beschreibung desz Königreichs Vngarn, zugehörigen Ländern, vnd Provinzen, dessen Vrsprung, Namens, Fruchtbarkait, der Inwohner Sitten Gebrauch, ordentlicher Succession vnd Folge, aller. insonderheit aber der Christlichen Könige, vnd was sich vnter derselben Regierung, zu Kriegs- vnd Friedens-Zeiten Denck- vnd Merckwürdiges zugetragen. Wie auch der vornehmsten Städte, Vestungen vnd Schlösser Bestürm- vnd Eroberung. Darinn zugleich eine weitere Auszführung vnd Continuation desz nechst herausz gegangenen Türcken-Greuels, dessen allen, was sich bisz auff gegenwertige Zeit begeben, begriffen. In eine richtige Ordnung, verständliche Erzehlung dem Teutschen Leser ausz den bewehrtesten Scribenten zusammen getragen, mit annehmlichen Kupffer-Stücken vnterschiedlicher Städt vnd Vestungen auszugeziert. Franckfurt am Mayn, In Verlegung Johann Schönewetters, Getruckt bey Matthaeo Kempffern. Anno MDCLXIV.

4° 296 l.

Lanfranconi Énea.

41. **Continuation des Serinischen Denckmahls**. Was vornehmlich sich zugetragen, ferner in Hungarien, bis zu endt des Augusti, Anno 1664. Mit etlicher Treffen, so vorgangen, vnnnd vnderschiedlicher Stätten Kupfferstucken gezieret. Gedruckt im Jahr, 1664.

4° 27 l. szöveg, és 10 rézmetszet, ezek közzött Budaváranak látóképe.

Ráth György.

42. **Maurer, Casp.** Türkische Chronica oder kurtze Historische Beschreibung von der Türcken Ursprung und Ankunfft ihren Regirungen, Königen, und Kaysern, auch von Kriegen, Schlachten, Victorien gegen Christen und Heyden von ihrem ämptern Befelchs-habern und Kriegsleuten, von ihrem Glauben, Handel und Weiber, letzlichen wie der Türkische Kayser Hof haltet, von seinen Bedienten, und wie er bedienet wird, Beschrieben: durch M. Casparum Maurer J. U. Candidatum Nürnberg in Verlegung Michael und Johann Friedrich Endter. Im Jahr 1664.

12° 230, 23 l.

Lanfranconi Énea.

43. **Minsicht Christian.** Neue, und kurtze Beschreibung des Königreichs Ungarn: Dessen fürnehmsten Städten und Vestungen, wobey Vieler Belägerungen, und dergleichen Denckwürdigkeiten; absonderlich, was in dem jetzigen Türcken-Krieg, von An. 1663. bis an den Hornung dieses 1664 Jahrs, bey diesem oder jenem Ort fürgelauffen gemeldet: auch, zum Anhang, die vormahlige Belägerung der Stadt Wien, ausführlich erzehlet wird. Mit unterschiedlichen Landtcharten, und Kupffern gezieret. Beschreiben Durch C. M. Zum andernmal gedruckt und an etlichen Orten von neuen übersehen. Nürnberg in Verlegung Johann Hoffmanns, Kunsthändlers. 1664.

12° 379, 12 l.

Ráth György.

Lanfranchi Énea.

Budapesti egyetemi könyvtár.

44. **Relation** wasmassen der Ober-Hungarische Adel den 16 disz gegen dem Erb-Feind insurgiren werde; das Tuerkische Corpo bey Wardein, ruinirt sey; der Grosz Vezier, mit seinem Corpo, von der Raab sich hintan gezogen; die unsern aus diesem Flusz noch immer, von dem juengsten Treffen her, todte Tuerken und gute Beuten herausziehen; und zu Ofen die Stuecke auf dem Pasteyen sich selber gegen der Stadt umgekehrt und den Tuerken grosse Furcht erwecket. M. Augustus A. 1664.

4° 4 lev.

Knauz Nándor.

45. **Urbinus, Theophilus.** Türkisches Städt-Büchlein: Darinnen Hundert und etliche der auserlesensten Städte, Vestungen und Schlösser, so der ottomannischen Herschafft, theils im Königreich Ungarn, theils in andern Reichen und Theilen der Welt, unterworfen; Samt deren Belägerung, Eroberung, Schlachten, Antiquitäten und andern Gelegenheiten, auch beygefügt vielen schönen Kupfern, aus unterschiedlichen glaubwürdigen Historicis, wie auch vieler dahin gereiseter Personen Reissbüchern, und Relationen, mit allen Fleiss beschrieben, durch Theophilum Urbinum. In Verlegung Johann Hoffmanns, Kunsthändlers in Nürnberg. Anno 1664.

12° 10, 455 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

46. **Wallsdorf, Christ.** Türkischer Landstürtzer oder Neue Beschreibung Der fürnehmsten Türkischen Städte und Vestungen, durch Ungarn, Thracien und Egypten: Darinnen nicht allein, Gran, Ofen, Griechisch-Weissenburg, Sophia, Philippolis, Adrianopel, Constantinopel, Galata, Alexandrien, Alkair, samt andern ausführlich beschrieben: Sondern auch allerley berühmte Flüsse, Brucken, Seehäfen, Meerklippen, Berge, Schlösser, Thürme, Gefängnisse, Tempel, Spitäle, Begräbnisse, Bäder, Brunnen, Strassen, Märkte, Ehrenseulen, und dergleichen Denkwürdigkeiten mit Fleiss bemerket werden. Wie solches alles Christian Wallsdorf, als welcher im Jahr 1660 in der Ragotzischen Schlacht bei Clausenburg gefangen, in die Turkey verkauft, und bald wieder aufgelöset worden, auf seiner drey jährigen Reiserfahren, und in seiner Türkischen Pilgramschafft glaubwürdig verzeichnet. Sambt eimem /igy/ anhang, Derer bey S. Gotthard und Leventz beschehenen harten Treffen, von hoher und gewisser Hand, ausführlicher berichtet. Erstlich gedruckt im Herbst-Monath, 1664.
4° 36 l. *M. N. Museum könyetára.*
47. **Zeiller, Martin.** Martini Zeilleri Beschreibung des Königreichs Ungarn, und darzu gehörigen Landen, Städte und vornehmster Oerter, Daraus Neben allerley Denkwürdigen Geschichten und Händeln, Beschreibung, Belager- und Eroberung der Plätze, Feldschlachten, Scharmützel und andern Sachen, und was sich vom Anfang des Turckenkriegs bis auf gegenwärtiges 1664-ste Jahr, daselbst zugetragen: Auch zu sehen, was noch von diesem Königreich in der Christen: und was hergegen in der Türcken Handen, und Beherrschung ist. Anjetzo wieder durchgangen, vom Authore hin und wieder verbessert und sonderlich mit einer Neuen Zugab vermehret. Zu Ulm gedruckt, und verlegt durch Balthazar Kühnen bestellten Buchdruckern daselbst. Im Jahre MDCLXIV.
8° 16, 610, 29 l. *Lanfranconi Énea.*
48. **Ortelius, Hieronymus Aug.** Ortelius revidivus et continuatus oder der ungarischen Kriegs-Empörungen,

historische Beschreibung, darinnen enthalten alles, was sich bei vorgenommenen Beläger- und Eroberungen der Stätte, Vestungen und Schlösser, dergleichen in veranlassten Schlachten und vorgelaufenen Scharmützeln, zwischen theils christlichen Ungarischen Königen und dem hochlöbl. Ertz-Haus Oesterreich, als auf einer und dem Türeken und dessen Anhang, auf der andern Seiten, in Ober- und Nieder-Ungarn wie auch Siebenbürgen von dem 1395 bis in das 1607 Jahr und zwar bis nach glücklich wieder gestillter Botschkayschen Unruh, und dem darauff erfolgten längst verlangten Türkischen Friedens-Schluss, denckwürdig zugetragen. Wie solches alles zuvorhin mit Fleiss und ordentlich, dergleichen vor niemals in Truck ausgegangen, zusammen gefasst und beschrieben worden, durch den berühmten Herrn Hieronymum Ortelium Augustanum Anitzo aber von neuem mit Fleiss wieder übersehen, von der vorigen unannehmlicher Redens-Art gesäubert und sehr verbessert, auch mit einer neuen Beschreibung des gantzen Königreichs Ungarn, was nämlich für Provinzien vormahls darzu gehörig gewesen, und was heutiges Tages davon noch in Christlichen Händen übrig ist. Dessgleichen auch mit einer Continuation, von dem 1606. bis an das 1665. Jahr, vermehret. Durch Martin Meyern, Historiophilum. Mit etlich hoher Potentaten, Fürsten, Grafen, Herren, Kriegs-Generalem und Obersten Bildnissen: Nebenst vielen vornehmen Kriegs-Actionen, Schlachten, Scharmützeln, Beläger- und Eroberungen unterschiedlicher Stätte, Schlösser und Vestungen, auch einer neuen vollkommenen Land-Charte des Königreichs Ungarn, und grösten Theils der daran stossenden Provinzien, bis an Constantinopel, und andern denkwürdigen Sachen ausgezieret, und mit röm. Keyserl. Majest. Freyheit, Verlegt durch Paul Fürsten, Kunst- und Buchhändlern in Nürnberg. Getruckt zu Franckfurt am Mayn bey Daniel Fievet, Im Jahr 1665.

2° I. Theil: 12, 431, 12 l. II. Theil: 20, 362, 20 l.

Kozúky Gyula.

49. **Relation** wie dero Roemischen Kayserlichen auch zu Hungarn und Böheimb königl. Mayt. Hochansehnlicher Hr. Abgesandter nach der Ottomanischen Porten Hr. Graf Lessel dero Reise vom 1. Junii von Ofen aus, nach Belgrado oder Griechisch Weissenburg und Adrianopel bisz auff den 17. Julii fortgesetzt, und was diszfals täglichen passiret. Dabey ist auch zu befinden, wie ansehnlich und prächtig Ihre Hoch-Gräfl. Excell. hin und wieder geehret, und mit Praesenten regaliret worden. Anno 1665.

4° 13 lev.

Knauz Nándor.

50. **Heermanus, E.** Gaudium Oecumenicum Victori Gloriosissimo divo Leopoldo Imperatori. Caesari, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Croatiae, Dalmatiae & Slavoniae Regi, Austriae Archiduci; Super Expugnatione Budensi 2. Septembr. A. O. R. 1668. felici Marte facta; in cunctis Christiani Orbis oris declaratum; non minus in Devotissimo Ducatu Lignicensi Domino Ejusdem Clementissimo Reverenter & exultim consecratum. Madritum, Romamq; petit Victoria; plaudit Sarmata, & Imperii quaelibet Aula Sacri; Sic Proceres Vrbesqve Tibi hic dant Jubila. Caesar, Christiadam, plausu Gens ubi nulla vacat. Interprete Ephraim Heermanno P. Caesareo Scholae Rectore, in Illustri Societate Teutonica dicto Aspiranti. Lignicii, Literis Christoph Waetzoldi.

2° 4 lev.

Boroszló városi könyvtár.

51. **Lazari, Alberto.** Motivi e Causse di tutte le Guerre principali, Mutatione, de' Regni, Republiche, Dominij, e Signorie. Successes in Europa, Asia et Africa, dall' Anno 1494, sino al tempo presente. Descritte, e Divise in sei parti dall' Academico Carmelita Alberto Lazari tra gl' Offuscati Cesenatensi l'Appanato. Parte prima et seconda. Dedicata al Serenissimo Doge Domenico Contarini, E Serenissima Signoria Venetiana. In Venetia, Apresso Gio: Battista Catani, MDCLXIX. Con Licenza de' Superiori, E Privilegio.

4° 36, 430 l. (Buda első bevétele 1526.) II. köt. 36, 580 l. (Buda bevétele 1541.)

Lanfranconi Enea.

52. Kurtzer **Auszug** der Belagerung Ofen. (Mercurius oder Schau-Bühne von Europa. Amsterdam, 1679. cz. munkában.)
4° 20 l. *Jénai egyetem könyvtára.*
53. **Giornale** publicato in Lucca per i Marescandoli 16. Nov. 1683— 13. Nov. 1688. 169 sz. egy kötetben.
4°. *Gr. Apponyi Sándor.*
54. **Giornalo** publicato in Lucca appresso Jacinto Paci 14. Decz. 1683— 30. Agosto 1691. 90 sz. egy kötetben.
4°. *Gr. Apponyi Sándor.*
55. Ausführliche und eigentliche **Beschreibung** der Weltberühmten, ehemals der Königen in Hungarn gewöhnlichen Residentz, bishero aber Unter des Türkischen Bluthunds Gebiet gestandenen, und nunmehr von Kayserl. Majest. Armee, durch tapffermüthige Anführung Ihro Hochfürstl. Durchl. Herrn Herzog von Lottringen, Belägerten Ungarischen Stadt Ofen. Nürnberg und Leipzig, Bey Leonhard Loschgen, Anno 1684.
8° 19 lev. *M. T. Akadémia könyvtára.*
56. **Birken, Sigm.** Der vermehrte Donau Strand mit Allen seinen Ein- und Zuflüssen, angelegenen, Könnigreichen, Provinzen, Herrschafften und Städten, auch dererselben Alten und Neuen Namen, vom Ursprung bis zum Ausflusse in Dreyfacher Land Mappe vorgestellt; auch samt kurtzer Verfassung einer Hungar- und Türkis. Cronik und des anno 1663 und 1664 geführten Tuerken Krieges, beschrieben durch Sigmund von Birken C. Com. Pal. Anjetzo aber mit einer kurzen Continuation der merkwuerdigsten Türkischen Kriegs Handlungen in Candien, Polen und Hungarn, wie auch die Belaeger, und Entsetzung der Kais. Residentz Stadt Wien Eroberung Barkan, Gran, Visegrad, Waizen und Pest etc. betreffend versehen, und Neben L. Figuren der vornehmsten Staedt und Vestungen an der Donau in Kupfer hervor gegeben und verlegt von Jakob Sandrart, Kupferstecher und Kunsthaendler in Nuernberg. Im Jahr Christi 1684.
12° 231 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

57. **Copia** Della Lettera Scritta alla Santita di Nostro Signore dal Serenissimo di Lorena. Dal campo di Buda 23. Luglio 1684.

4° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

58. **Copia** di Lettera scritta da Venetia Sotto li 16. ottobre 1684. Concernente I felici successi dell' armi Christiane sotto Buda. In Modena nella Stamperia di Demetrio Degni 1684.

4° 2 l.

Gr. Apponyi Sándor.

59. **Diarium** der harten und bluthigen Belägerung der berühmten Ungarischen Residentz und Vestung Ofen. Hamburg zu bekommen bey Heinrich Heusz 1684.

4° 32 l. a végén a bajor választó fejedelemnek és a Lothringeni herczegnek az arczképe, az ostromolt Budának alaprajza és végre egy hosszú folio lapon három hasábon: »Politische Überlegung der Belagerung Ofen und selbiger Aufhebung«. (alul: Wird verkauft bey Heinrich Heusz).

Gr. Apponyi Sándor.

60. **Francisci, Erasmus.** Der Türkische Gubernator und Vasall Das ist: Gründlicher und glaubhafter Bericht, von den heutigen Gubernamenten, Gubernatoren und Lehn-Fürsten desz Ottomanischen Reichs, wie auch deren Einkommen und Tribut; imgleichen von ihren Roszschweiffen, Standarten u. a. m. Wobey sonst auch andre merckwürdige Erzehlungen mit angeführt werden: Zu mehrer Erläuterung unterschiedlicher, in dem sogenannten Adlerblitz, begriffenen Sachen aufgesetzt durch Erasmus Francisci. Nürnberg, In verlegung Johann Andrae Endters Seel. Söhne, Anno MDCLXXXIV.

4° 80 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

61. **Geluk** en zegen in's Heeren Oorlog tegen de Onge-loovigen. Dat is: Waerachtige en Bondige Afbeelding, nevens een Beschryvingh van't geen dat ontrent Offen (eertyts Koninglyke Hooft en Residentie-Stadt, als oock de stadt Pest in Hungaryen . . .) voor eenige jaren geschiet en voorgevallen is . . . Na de' Nurn-

berghse Copy gedrukt tot Amsterdam, By Joachim von Dyck, boekverkooper op den Dam. A° 1684.

4° 7 l. Pest. Buda és Margitsziget látóképe rézmetszetben.

Gr. Apponyi Sándor.

62. **Giornale** dal Campo Cesareo. — I. (19. Giugno) — XX. (29. Ottobre). 1684. Bologna, per Giacomo Monti.

4° 2—2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

63. **Giornale** Settimo — XVII. Dal Campo Cesareo sotto Buda li 25 fino alli 30. Luglio. Arrivato a Firenze li 23. Agosto 1684. In Bologna, et in Lucca, per i Marescandoli 1684. Con licenza de' Superiori.

4° 2—2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

64. **Giornale** Num. 5. Dal Campo Cesareo in data li 15 Luglio 1684. sotto Buda la Vecchia. Si vendono appresso Gio. Giacomo Komarek all' Angelo Custode.

4° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

65. **Lettera** Scritta dal Serenissimo Sig. Dvca di Lorena. A' Sva Maesta' Cesarea Sopra la Vittoria ottenuta contro i Turchi li 23. Luglio 1684. Con licenza de' Superiori.

4° 2 lev.

Ráth György.

66. **Linde, van der.** Leven en Daaden von Johannes Sobietzki de III., Tegenwoordig-Regeerende Koning van Polen; Mitsgaders de Levens en Daaden aller vogaande Poolsche en Hungarische Koningen. Waar onder doorgaans werden verklaart; I. De gedenkwaardigste Geschiedenissen die ooyt tusschen de Christenen en Turken zijn voorgevallen. II. De naaukeurige Beschrijvingen van het Eerste en Laatste Beleg der Stad Weenen; pertinentelijk aangetee kent door Geestevelt. III. Den Handel von Graef Emericus Tekkely en der Hungarische Malcontenten IV. De Orloogs-Actien tusschen alle Christen Potentaten en d' ottomannische Porte, tot het mislukt Beleg van Offen, voorgevallen in't Jaar 1684. Door van der Linde. Verciert mit schoone Kopere Plaat en, t' Amsterdam. By Jan, en Timotheus ten Hoorn, Jan Bouman en Aart Dirkse Oossaan. Anno 1685.

4° 368, 401, 31 l. A czimlapot megelőzőleg Szobietzky János lóháton. Buda 1684-ik évi ostroma.

Lanfranconi Énea.

67. **L., J. M.** Ungarisches **Städt-Büchlein**. In welchem die vornehmsten Städte, Vestungen und Schlösser des Königreichs Ungarn, Wie auch dero Gelegenheiten, Antiquitäten, Beläger- und Eroberungen enthalten, samt einer Beschreibung Beeder kayserl. Residentz Städten Constantinopel und Wien, nebst dieser letzteren zweyen höchst-rühmlich-ausgestandenen Beläuerungen, mit beygefügtter völliger Ungarischen Land-Karte, von Passau bis Constantinopel, und etlichen in's Kupfer gebrachten Ungarischen Städten und Vestungen, bestes Fleisses zusammengetragen, und bis auf die Beläger- und Eroberung der Stadt Ofen continuirt, von J. M. L. Nürnberg verlegt von Johann Hoffmann Buch und Kunsthändlern. 1684.

12° 208, 3 l.

Lanfranconi Énea.

68. **Ofens Glueck und Ungluecks-Fälle**. Das ist: Eine kurze doch eigentliche Beschreibung, derer dappfern Thaten, Belagerungen, Eroberungen und Scharmuetzeln, die vor, in- und bey Ofen sich ereignet und zuge tragen haben. Deme wird, dem geneigten Leser zu Lieb, die Gelegenheit, ausfuerliche Beschreibung, und dapffermuethige Eroberung, der Türkischen Insul und Vestung S. Maura annoch beygefueget von M. Gedruckt im Jahr 1684.

Kis 8° 19 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

69. **Newes Piquet-Spil**. Der Grosz-Vezier ladet den Bassa zu Ofen ein, solches zu lehren vnd zu probiren (Nürnberg. 1684.)

4° 2 lev.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulmányi könyvtár.

70. **Raths-Stube**, Türkische, Worinnen des Türkischen Kayser Mahamets IV. nebst dessen Vornehmsten Bedienten Kriegs / Berathschlagungen / wegen des aufs Frühjahr gegen Ungarn und andere Länder vorhabenden grossen Feldzuges entdeckt und mit vielen

curieusen Denckwürdigkeiten vorgestellt werden.
Gedruckt in der Freystadt 1684.

4° 96 l.

Salzburgi es. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

71. Warhafftig- und ausfuerliche **Relation** dessen, was sich zu Anfang und Ende des Kaeyserlichen Feld Zuges in Hungarn dieses 1684 Jahrs bey dero Haupt-Armee Denkwuerdiges zugetragen: Worinnen absonderlich enthalten unpartheyisch und gruendlicher Bericht von Belaegerung und Defension der Stadt Ofen anzeigend alle sonderbare mehrentheils in eigener Gegenwart dabey observirte Begebnuesse Sowoln auch, was auf Ehur Bayrischer Seiten, von Tag zu Tag remarquables passiret. Deme zu mehrer Erlaeuterung ein accurater Grund-Riss ermeldter Belaegerung beygefueget. Mit grosser Muehe und Fleiss zusammen getragen und ausgefertigt von Einem vornehmen Kriegs Bedienten. Im Jahr 1684.

4° 32 l. Pest és Buda látóképével.

M. N. Muzeum könyvtára.

72. Vera **Relazione** Delli abrugiamenti, e Saccheggi fatti dalli Imperiali sotto il commando del sig. generale Conte Giacomo Lestle'nell andare à riconoscere Zighatt, e Caposvar Di quanto è successo nel Campo Cesareo sotto Buda, con la morte del nuovo Bassa, e del Consiglio fatto da Turchi per la resa di detta Piazza. E della Vittoria ottenuta da Morlacchi in Dalmatia contro de' Turchi con la morte di un Cadi 2. Beglierbassi, e 3. Aga: e delle Scorrerie, e bottini falli nella Provincia di Glamoz trè giornate sopra Clissa. In Venetia et in Todi, par li Faostini, con liz. de superiori. 1684.

4° 2 lev. (vége hiányzik).

Ráth György.

73. Vera e distinta **Relazione** di quanto è seguito trà l'armi Cesaree e le Ottomane, li 7 Luglio 1684. Trà Pest, e Buda nell' Isola di S. Andrea, con la presa del Castello inespugnabile di Moncaz, il quale è la Residenza del Techeli, et la presa fatta del Tesoro del sudetto, con la Moglie, e Figliuoli et quanti si ritrouavano in detto Castello et questa è stata la

valorosità del Tenente Colonello Saponara. In Modena
et in Bologna per l'Erede di Vittorio Benacci 1684.
4° 2 lev. Budapest látóképével.

Gr. Apponyi Sándor.

74. **Sonneman, I. S. G.** Warhafftig- und ausführliche Erzählung dessen, was sich, zu Anfang und Ende desz kaiserlichen Feld-Zuges in Hungarn, dieses 1684-sten Jahrs, bey dero Haupt-Armee denckwürdiges zuge- tragen: Worinnen absonderlich enthalten ein unpar- theyisch- und gründlicher Bericht, von Belägerung und Defension der Stadt Ofen, anzeigend alle son- derbare mehrentheils in eigener Gegenwart dabey observirte Begebnüsse; sowoln auch, was, auf Chur- Bayrischer Seiten, von Tag zu Tage, remarquables passiret. Deme, zu mehrer Erläuterung, ein accurater Grund-Risz ermeldter Belägerung beygefüget. Mit grosser Mühe und Fleisz zusammen getragen, und ausgefertiget. von I. T. G. S. In Verlegung desz Authoris Nürberg: Zu finden bey Balthasar Joachim und Martin Endter. 1684.

4° 36 l. és Buda alaprajza.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

Gr Apponyi Sándor.

75. Curiose **Staatsgedanken**, uber den verwirrten Zustand des Königreichs Ungarn Und daher beyder Chris- tenheit entstehenden Gefahr, Bekummernus und zeit- gewöhnlichen Fragen. Gedruckt im Jahre 1684. S. 1.
4° 78 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

76. Strassburgische **Staats-Simplicius**. Reyse Relationen... Nebst einem ausführlich-herrlichen Prognostico-Po- litico. Gedruckt im Jahre 1684. S. 1.
4° 108 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

77. Gründliche **Verdolmetsch- und Ausslegung** der Sprüch, Sinnbildnuss und Cabalistischen Geheimbnuss, so sich auff denen, von dem Erb-Feind Christlichen Namens Anno 1683. den 12. Septembris bey Entsetzung der Stadt Wienn, und Anno 1684. den 22. July bey

Hamzabegh, zwey Stund unter Ofen eroberten Haupt-Fahnen befinden. Die erste Haupt-Fahne, so unter Wienn . . . Die andere aber, so durch ihro Durchleucht Carl Hertzog von Lothringen / und Baar / etc. etc. Der bey Hamzabegh glücklich geschlagenen Türkischen Armee abgenommen worden / ist zu Wienn von einem Liebhaber des allgemeinen Nutzen der Christenheit / und des hier benannten Patris Maraccij in der Arabischen Sprach gewesten Discipel verdolmetscht worden. Gedruckt und verlegt zu Wienn in Oesterreich / Bey Leopold Voigt / Acad. Buchdrucker / im Jahr 1684.

4° 20 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

78. **Voigt Joh. Henrich.** Die wachsende- Blühende- verwelckende Tyrckey Sambt ihren Regenten und Kaysern biss auff diese Zeit. In Verlegung des Autoris. 1684. (Stade?)

4° 40 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

79. Ausführliche **Vorstellung und Beschreibung** der Weltberühmten durch dapfermüthige Anführung Ihro Hochfürstl. Durchl. Herrn Herzog von Lothringen Belägerten Ungarischen Stadt Ofen. Frankfurt an Mayn. In Verlegung Joh. Philip Andreä, 1684.

12° 69 l. Körülményesen leírja az 1602-diki ostromot.

Gr. Apponyi György.

80. Türkischer **Wahrsager**, Das ist Drey mal Dreyfache Prophezeyung von des Türcken und seines Reichs Untergange, oder grossen Veränderung gestellet Aus gewissen Conjecturen und Vermuthungen, sowohl Heil. Göttl. Schrift, Als auch Astrologischer und anderer Kunst-Rechnung und dann der Türcken selbst-eigenen Prophezeyung / Der lieben bedrängten Christenheit zum Trost / Zum öffentlichen Druck befördert. In diesem 1684. Jahre S. l.

4° 16 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

81. Gewisse und warhafftige **Zeitung** was sich von Anfang der Belagerung her in des uhralten gewesenen Unga-

rischen Königlichen Haupt- und Rezydentz-Stadt Ofen, so wol in Schlachten, Scharmützel und Stürmen zugetragen, und wie gewiss berichtet wird, dass nunmehr diese Stadt durch einen General Sturm an den Herzog von Lothringen übergegangen: Wie auch von dem abyssiner Könige, welcher dem Türcken auch die grosse Hauptstadt Habelec abgenommen, und selbe den 21. Juny dieses 1684-sten Jahrs mit stürmender Hand, nachdem er nur 14 Stunden davor gelegen, glücklich erobert und einbekommen. Gedruckt zu Prag im 1684.-sten Jahre.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

82. Curieuser **Anhang**, und eröffnete Staats-Gedancken, über den zu Regensburg und Haag mit Frankreich auffgerichteten Zwanzig-Jährigen Stillstand, und dann vber der Kayserlichen Armee in Ungarn und Signoria Venedig auff dem Archipelago wider die Ottomanische Pforte erlangete glückliche Progressen, Samt etzlicher vornehmer Chur-Fürsten und Stände des H. R. Reichs zugesickten Secours vor Ofen, Und dieses Orts denckwürdiger Belägerung. Im Jahr 1685.

H. n. 4° 24 l. *Stuttgarti kir. nyilv. könyvtár.*

83. Curieuser **Anhang**, und eröffnete Staats-Gedancken, über den zu Regensburg Haag mit Frankreich auffgerichteten zwanzig-jährigen Stillstand, und dann über der kayserlichen Armee in Ungarn, und Signoria Venedig auff dem Archipelago wider die Ottomanische Pforte erlangete glückliche Progressen, samt etzlicher vornehmer Chur-Fürsten und Stände des H. R. Reichs zugesickten Secours vor Ofen, und dieses Orts denckwürdiger Belägerung. Im Jahr MDCLXXXV.

H. n. 4° 32 l.

Ráth György.

M. T. Akadémia könyvtára.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

84. **Biondi, Pasquale.** Diario de successi dell' Armi Cesaree nell' Ungheria doppo la Bloccata di Nayasel in questa campagna 1685. Sotto il Comando dell' Altezza seren. del Sig. Duca di Lorena. Raguglio istorico dedicato al Sig. Gio. Antonio Cellini. Ve-

netia 1685. Per Giovanni Cagnolini, et Angiolo Orsetti.

8° 229 l.

Salzburgi es. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

85. **Calendarium Tyrnaviense** anno 1685. ad elevationem poli G. 48 ad meridianum Tyrnaviensem. Metszett symbolicus czimlappal.

Tyrnau, 4° 100 l.

Salzburgi es. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

86. **Hungarisch-Türkische Chronik**, Das ist Curiöse und kurtz-gefaßte Beschreibung alles desjenigen, was sich vom Ersten grausamen Kriegs-Zug der Türcken, wieder das Königreich Hungarn und derselbigen Könige, bis auff gegenwärtiges 1685. Jahr Merck- und Denckwürdiges zugetragen: Dabey auch Ausführlich gemeldet wird, was sich jüngst vor- in- und nach der entsetzlichen Türkischen Belägerung der Stadt Wien, Sonderlich den höchstglücklichen Entsatz derselben, durch die Kaysl. Kön. Polnische, Chur-Bayrische, Chur-Sächsische-Fränkische und andere Reichsvölcker betreffend, ereignet. Dem geschichtsliebenden Leser zu Gefallen in einem kurtzen Begriff zusammenzogen, in dieser anderen Edition umb ein merckliches vermehret und mit notablen Kupfern, darunter unterschiedliche rare Müntzen, wie auch die Wappen der Generalität, sowol über die Cavalleri als Infanterie begriffen, zum Druck befördert, und mit einem curiösen Anhang von Eroberung der Insul St. Maura durch die Venetianer, Bezwingung der Vestung Luxemburg, der Stadt Trier, wie auch Beängstigung der Stadt Genua durch die Frantzosen versehen. Nürnberg in Verlegung Leonhard Loschge, Buchhändlers. 1685.

8° 866 l. (721—736 lapig Buda ostromáról szól.)

Ráth György.

87. **F., M. W.** Der Türkischen **Gross-Sultanen Ursprung**, Macht und Herzlichkeit; oder: Eine kurze und ausführliche Vorstellung der Türkischen Kayser Aufnahm, Ursprung, Macht- Vermehr- und Fortpflanzung; Derer Glauben und Gesetze; Kriegs-Macht zu Wasser

und Land; und derer vornehmsten Städte, Vestungen. Inseln in derer Kaisertum aufs fleissigste beschrieben. und über das Mit einer ganz neuen und genauen Landkarten versehen von M. V. F. Nürnberg, In Verlegung Joh. Hoffmanns, Kunst- und Buchhändlers. 1685.

8° 307 l. (IV. Mahommed török zultán arczképével.)

Ráth György.

88. **Govoni, P. Fr.** L'origine del Danubio, Con li nomi antichi, e moderni, di tutti la Fiumi et acque, che in esso concorrono, come anco delli Regni, Prouincie, Signorie, e Citta irrigate dal detto Fiume, sino doue sbocca nel Mare Eusino. Annessoui un breve Compendio della Cronica Ungara, e Turchesca, Et adornato con 40 Figure in Rame delle Principali Citta, e Fartezze dell' Ungaria, Transiluania, e Croatia; Con un breve racconto de Fatti memorabili, occorsi nelle Guerre di Candia, Polonia, et Ungaria contro il Turco, come anche dell' Assedio, e liberatione di Vienna, acquisto di Strigonia, e d'altre Piazze et attacco di Buda. Tradotto dall Idioma Tedesco in Italiano da Pietro Francesco Govoni. Aggiuntoui in questa seconda Editione altre dieci Figure in Rame, et il suo Indice. All' Altezza Serenissima di Alessandro II. Duca della Mirandola, Concordia etc. In Norimberga et in Bologna. MDCLXXXV. Par Gioseffo Longhi.

12° 12, 286 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

89. **Holderbuch, Jac.** Neuer und alter Türccken Kalender, in welchem nicht allein zu finden, was von denen 4. Jahrs- und Monat-Zeiten, Gewittern und andern Zufällen zu vermuthen, sondern auch desz Ottomannischen Hauses, Anfang, Aufnahm und Untergang vorzeigend. Das ist: Kurtzverfasste Chronologische Beschreibung desz Mahumed- oder Türcckischen Reichs, desselben Herkommen, Succession, geführte Kriege und Gross-Thaten, auch was sie von einer Zeit, oder Gross-Sultanischen Regierung, zur andern, der Christenheit (vermittelst durch dieser Fahrlässigkeit und Sicherheit) für Länder, Vestungen und Städte abgeraubet. und dem Türcckischen Joch ein-

verleibet. Samt beygefügtten Ursachen, wie und warum solch Reich so grosz und gewaltig worden; wie es nunmehr fast seine Endtschafft erreicht gleich dem Vollmond in Abnehmen gerathen und gänztlich vergehen werde. Auch angehängte Erinnerung, wie sich alle hohe und nidere Befehlshaber und Soldaten bey instehenden Herr-Zug verhalten sollen, damit sie Glück und Sieg, wider den Barbarischen Erbfeind ohnfehlbar zu hoffen haben . . . Mit sonderbarem Fleisz gestellet auf das Jahr, nach der Geburt unsers Herrn Jesu Christi, MDCLXXXV. Durch Jacobum Holderbuch, der Göttlichen Wahrheit Liebhabern. Nürnberg. Gedruckt und verlegt durch Johann Andrea Endters Sel. Söhne.

4° 54 sztlan l.

Sopron sz. kir. város.

90. **Isthuanffi, Nic.** Regni hungarici historia, per Nicolaum Isthuanffium pannonivm, ejusdem Regni propalatium, libris XXXIV, exacte descripta. Coloniae Agrippinae. Sumptibus Joannis Wilhelm Friessem Bibliopolae, Anno MDCLXXXV.

2° 552 l.

Brünni Franzens-Museum.

91. Das weitläufige **Kriegs-Spiel**, christlicher und unchristlicher Potentaten; oder curioses Staats-Gespräch von dem grossen Kriegsspiel der jetzigen Welt. Leipzig bei Gleditsch. Druckts Christian Goetze, 1685. (A 10. fejezetben van szó Buda visszafoglalásáról.)

4° 81 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

92. Der hohen christlichen Allirten und des türckischen Gross-Sultans, neu eröffneter geheimer **Kriegs- und Staats-Rath**, Worinnen der hohen Allirten gewaltige Armatur, Dero bey gegenwärtigen Feld-Zuge vermuthliches Vornehmen / nebst ihren victorieusen Progressen wider den Erbfeind; Hingegen dessen und seines gantzen Reichs Furcht, Bestürtzung und geschwächte Macht die gefährlichen Factiones an seinem Hofe, die Empörung der Unterthanen . . . nach denen neuesten Begebenheiten vorgestellet werden. Nebenst angefügter . . . Beschreibung der Welt-

beruffenen Dardanellen . . . Franckfurt und Leipzig.
Weidmann gedruckt im 1685-sten Jahr.

4° 60 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanul. könyvtár.

93. **Mepriz, Bidonzo.** Compendiose Notitie Dello stato passato, e presente Del Regno Di Ungheria; Principato di Transilvania, Regno di Croatia, Trattenimento dato a Curiosi da Bidonzo Mepriz Siciliano, E da lui Consecrato al merto Dell'Illustriss. Sig. Sig. e Patron Col. Il Sig. Don Francesco Salvaterra Visconti, Tratello del vivente Feudatario della Signoria di Casale maggiore, e sue Pertinenze. In Milano, MDCLXXXV. Nella stampa, di Francesca Vigone, In Pescaria Vecchia, Con licenza de'superiori

12° 8, 239, 5. l. *Budapesti egyetemi könyvtár.*

94. **L'origine del Danubio** con li nomi antichi, e moderni di tutti li Fiumi, et Acque, che in esso concorrono, come anco delli regni, provincie, signorie, e città irrigate dal detto Fiume sino doue sbocca nel Mare Eusino. Nuouamente corretto con succinta relatione di quanto e seguito sotto dette Città nelle due Campagne del 1684, e 1685. Adornato con 48. Figure in Rame. Dedicata all'Illustriss et Reuerendiss. Sig. il Signor Pietro Lione Vescovo die Ceneda, e conte di Tarzo. In Venetia, 1685. All' Insegna del Nome di Dio, dietro la Chiesa di S. Zulian. Con Licenza de' Superiori e privilegio.

8° 187 l.

Ráth György.

95. **Pohlen, Wie so kaltsiñig?** Das ist, Warumb und welcher Gestalt die Hitze der Polnischen Waffen wider den Türcken sich bisshero vermindert; durch was Staatsgriffe Franckreich diesen Hof bestrieket, und zu der grossen Ambassade veranlasset; Auch was man so wohl von deroselben, als der Polnischen Armee bey diesem Feldzuge vermuthlich zu hoffen habe. Gedruckt im Jahre 1685.

4° 124 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanul. könyvtár.

96. **Relation** of the Imperial Expedition in Hungaria, in the Year 1684. Wherein is contained an Impar-

tial and Full Account of the Siege and Defence of the City of Buda. As also, the most remarkable Actions from day to day of the Elector of Bavaria. With an accurate Delineation of the aforesaid Siege. Collected and brought together... by a chief military officer there. London: Printed for. R. Taylor... 1685.

4° 45. l.

Gr. Apponyi Sándor.

97. **Rom bereue dein Geld nicht**, Das ist, Wie und warum, durch Päbstliche Interposition und grosse Subsidien-Gelder die Frantzös. Intrigven unterbrochen, hingegen die hohe Allientz zwischen denn Röm. Käyser, König von Pohlen, und Republiq Venedig etc. wieder den Erb-Feind gestiftet, in wie viel Haupt-Puncten dieselben verfasst, auch was sonst merckwürdiges dabey vorgangen, und wie uebel der Polnische Gesandte am Türkischen Hofe tractiret worden sey. etc. Wobey verschiedene Judicia von der Belaegerung Ofen zu finden. Gedruckt im Jahr, anno 1685.

4° 46 l.

Jenai egyetemi könyvtár.

98. **Scala, Ercole**. L'Ungheria Compendiata Dal. Sig. Conte Ercole Scala. Nella quale cadono scolpite all' Oculore inspettione le Citta, e Fortezze più rimarcabili di quel Regno, come pure descritta la serie d'ogni suo Regnante, insieme con le più esatte prerogative, che universalmente ne accompagnano il Paese, Riti e Costumi di quei Popoli. Vienna liberata dall. assedio Et imperfettionato l'intra preso di Buda. Dedicata All'Altezza Serenissima Di Francesco II. D'Este Duca di Modena, Reggio, Etc. In Modena, Nella Stamperia di Demetrio Degni. 1685. Con Licenza de' superiori.

4° 10, 96 l.

Némethy Lajos.

Budapesti egyetemi könyvtár.

99. Türkische **Schau-Bühne**, worauf eines Theils Unterschiedlich hohe und niedere Hof- und Reichs-Be-diente, nebst denen neuen Türkischen-Staats-Sachen: Anders Theils aber, Der Mahomedischen Religion unterschiedliche Secten und mancherley Arten derer Türkischen Ordens-Leute aufgeführt werden: samt einem curiösen Bericht von der Türkischen Macht

zu Wasser und Land, mit denen darzu gehörigen Kupfern. Welchen allen beygefüget wird Die eigentliche Beschreibung der Türkischen Kaiser von Ottomanno dem Ersten, bis auf den jetzt-regierenden Mahumed den Vierten. Ingleichen eine ausführliche Relation von denen jüngst-belägerten Kaiserl. Residenz-Stadt Wien, und des ehdes gewesten Ungarischen Königlichen Hauptstadt Ofen, mit angehengter Beläger- und Eroberung der Insul. S. Maura. Nürnberg, verlegt und zu finden, bei Peter Paul Bleul im Jahr 1685.

12° 40, 444 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

100. Le **Seraskier** Bacha. Nouvelle Du Temps. Contetant ce qui s'est passe au Siège de Buda. Suivant la Copie Imprimée, a Paris. MDCLXXXV.

12° 5, 129 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

Gr. Apponyi Sándor.

101. Der in seine Venus hochverliebte Mars, **Seraskier Bassa**: nach dessen Auferziehung an dem Ottomannischen Hofe, Beförderung zu der bishero bedienten Generalats-Würde, verrichtete Krieges-Thaten, und mitten unter dem Waffen Getümmel treubeständig-geführten Liebes-Wandel; in schöner Ordnung, auf leswürdige Schreib-Art, aus dem Französischen in das Hoch-Teutsche übersetzt, und zu Erläuterung voriger Jahr-Geschichte mit zu wissen hochanlegenden anmuthigen Begebenheiten begleitet, ausgefertiget und vorgestellt. Nürnberg. In Verlegung Joh. Ziegers, Buchh. Im Jahre, 1685.

8° 208 l.

M. N. Muzeum könyvtára..

102. **Shirly, John.** The History of the Wars of Hungary: Or, An Account of the Miseries of that Kingdom. Being an Exact and Impartial Relation, of all het Memorable Transactions relating thereto, since the time it was Invaded by Amurath, the second Turkish Sultan, to the raising of the Siege of Buda on the 1st of Nov. 1684. Containing the Motives that induced the Turks to invade it, the Opposition they found, the Bloody Battles, Seiges, Policies et Stratagems on eiter side. The Division and Discontents

of the Hungarian Nobility. Their Contests about Ecclesiastical Affairs, or matters relating to Religion: By what means the Kingdom fell to the House of Austria, and became Hereditary to the Roman Emperors. But especially what is remarkable in Relation to Count Teckely, and the discontented Hungarian, of his Party, Giving a peculiar account of the War, since his taking up Arms against the Eperour. The whole containing a series of History for near Three Hundred Years past. Faithfully Collected, by John Shirly Gent. London, Printed by T. M. for W. Whitwood, next the Crown Tavern in Duck-Lane. 1685.

12° 8, 206 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

103. **Sponcir, Ottone.** Historia Delle Attioni de Re Dell' Ungaria, Brevemente Descritta Da Ottone Sponcir Kav. Incominciassi dall' Anno trecento Settanta otto dopo Christo nato, segvendo infino all' Impero del sempre Augusto et Invitto Leopoldo d'Austria il Pio. Vi si legge gran numero di Considerationi Politiche, et Militari sopra le Attioni dè detti Rè, et anco si hà una sincera notitia delle Guerre Correnti. Consacrata Alla sacra Cesarea Real Maesta dell' Augustissimo et Clementissimo Leopoldo I. Avstriaco Imperatore de' Romani. In Venetia. MDCLXXXV. Appresso Leonardo Pittoni. Con licenza Di superiori, E Privilegio, Si Vende in Merzaria al Ponte de Baretteri sotto il Portico all' Insegna della Speranza.

4° 24, 166, 2 l.

Lanfranconi Énea.

104. Raisonables **Staats-Protokoll.** Darinnen nach richtiger Ordnung der ietzigen souverainen Herren und gewaffneten Häupter in ganz Europa Merkwürdige Staats- und Kriegs-Gründe, heimliches Interesse, und hierbey weitaussehenden Kriegs- und Friedens Expeditiones sowohl mit unpartheyischen Staats-Gründen illustriret, als auch recht politischen Principiis deduciret gnugsam zu verwundern seyn werden. In Vorlegung des Autoris vnd zu finden bey Christian Weidmannen. Gedruckt im 1685 Jahr (S. l. Leipzig?).

4° 8, 222 l. *Salzburgi cs. k. nyilv. tanulm. könyvtár.*

105. **Stöer, Joan. Ad.** Prognosis ephemerica catholica, das ist: Teutsche grosse Practick, auff das Jahr nach der Gnadenreichen Geburt vnsers Erlösers vnd Seligmachers Jesu Christi M. DC. LXXXV. etc. Gedruckt vnd verlegt in der Ertz-Bischöflichen Haupt- vnd Residentz-Stadt Salzburg, Bey Johann Baptist Mayr, Hof- vnd Academischen Buchdrucker vnd Handler. A kilenczedik fejezetben érinti e munka Buda visszafoglalását.

4° 16 sztlan l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

106. **Wagner, J. Chr.** Johann Christoph Wagners Norimb. Delineatio Provinciarum Pannoniae Et Imperii Turcici in Oriente. Eine Grundrichtige Beschreibung des ganzen Anfangs, sonderlich aber des Hochlöblichen Königreichs Ungarn und der ganzen Turkey. Augsburg, Gedruckt und verlegt durch Jacob Koppmayer, Anno MDCLXXXV.

2° 8, 163, 9 l. számos metszettel.

Lanfranconi Énea.

107. **Acroama** martiale, Inter festivos ac publicos Regni Applausus, De recuperata à Christianis Buda Regni Hungariae Metropoli, Idque sub auspiciis sacratissimi Caesaris Leopoldi, Nec non ejusdem Victricibus Armis Super eodem argumento Versu extemporaneò metricè concinnatum, atque in vulgus sparsum a Collegio Sterbergico Societatis Jesu Neo Pragae, Anno MDCLXXXVI. 10. Kalend. Octobris. Pragae, Typis Academicis, in Collegio soc. Jesu.

4° 15 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

108. **Als durch die Gnade des Grossen Gottes** / Ihro Röm. Kaiserl. und Königl. Mayt. Und Dero Hohen Bundes-Verwandten Siegreicheste Waffen Nach einer harten und blutigen Belägerung / Den Andern Herbst-Monats / Jetzt-laußenden Ein Tausend / Sechs Hundert / Sechs und Achtzigsten Jahres / Die uhralte Königliche Residentz und Haupt-Stadt in Hungarn Ofen / Mit stürmender Hand erobert / Und dem grausamen Erb-Feinde auss seinen Mord-Klauen gerissen / Bemühete sich Die hierüber entstandene allgemeine

Freude zu vermehren / Und Durch unterschiedene gering-schätzige Redens-Übungen Ihre allerunterthänigste Devotion an Tag zu legen / Den Sechszehenden Herbst-Monats // Die bei dem Gymnasio in Brieg studirende Jugend. In der Königlichen Stadt Brieg / Druckts Johann Christoph Jacob. (1686).

2° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

109. **L'Aquila** Trionfante Per il glorioso acquisto di Bvda fattosi Dall' Armi Di Leopoldo Primo sempre Augusto Rappresentata al viuo nella Terra della Baricella à spese di D. Darando Fronzarnoli, Domenico Maria Ungarelli, Giacomo Antonio, e Bonifacio Diolaiti, La Seconda Domenica Di Ottobre Da medesimi Dedicata al Merito Impareggiabile dell' Illustrissimo Sig. Co: Camillo Zambeccari. In Bologna, per gli Eredi del Peri. 1686. Con licenza, de' Superiori.

4° 24 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

110. **Arends, T.** Op het Veroveren van Offen, door de Keyzerlyke en vereenigde Wapenen, onder het beleid des doorluchtigen Hertooqs van Lotheringen. (1686.)

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

111. **Armendariz, Sebastian de.** Relacion historica del año 1686. Tocante al Estado, Svccesos, y Progressos de la Liga sagrada contra Tvrcos, Formada de las vitimas cartas de Italia, y el Norte, Publicada el Martes 10. de Setiembre. En la Imprenta de Antonio Roman. (Madrid, 1686.)

4° 8 lev. (139—146 lev.-ig.)

Müncheni kir. könyvtár.

112. **Armendariz, Sebastian de.** Diario Del assedio, y Expugnacion de la Ciydad de Buda, Metropoli del Reyno de Vngria. Dedicado al Excelentissimo Señor Don Ivan de Silva, Mendoza, Sandoval y Haro, Conde de Saldaña Marques de Algecilla, Primogenito de los Excellentissimos Señores Duques del Infantado, y Pastrana, Principes de Melito, y Evoli, etc. Con Licencia En Madrid: Por Sebastian de Armendariz, Librero de Camara de su Magestad, y Curial

de Roma. En la Imprenta de Antonio Roman.
Ano 1686.

4° 2, 28 lev.

Müncheni kir. könyvtár.

113. **Barth, Joh. Conr.** Buda recepta labarum anicianum : Das wieder-eroberte Ofen zu einem unüberwindlichen Panier, in der Königl. Frey-Stadt Oedenburg. in Nieder-Ungarn, bey dem Evangelischen Bet-Hausz aufgerichtet durch Johann Conrad Barth, Predigern daselbst. Regenspurg, gedruckt bey Johann Georg Hofmann. Anno 1686.

4° 4, 160 l.

Pap Gábor.

M. N. Muzeum könyvtára.

114. Sonderbare **Begebnisse** der Königlichen Vestung Ofen worinnen nicht nur allein dieser Stadt Situation oder Gelegene, und alle darinnen und um Selbe befindliche Raritäten und Gebäue, sondern auch verschiedene Belagerungen und Eroberungen derselben so Christlich als Türkischer Seiten enthalten; Insonderheit die Belagerung vor 2. Jahren, wie auch die jetzige bis zu der Siegreicher Eroberung dieses realen Orts aus glaubwürdigen Zeugnissen dem geneigten Leser vor Augen gestellet, und entworfen, Über dieses auch noch, mit einem gruendlichen Abrisz dieser Vestung, derer Lagern, und dem Bildniss J. Churfürstl. Durchl. von Bayern versehen worden von einer unparteilichen Feder. Gedruckt im Jahr Christi 1686.

4° 38 l.

Boroszlói kir. és egyetemi könyvtár.

Müncheni kir. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

M. T. Akadémia könyvtára.

115. Eigentlicher **Bericht** gegen glücklich-eroberten Haupt-Festung Ofen, So am 2. Sept. dieses itzt-laufenden 1686sten Jahres, durch die Christlichen Waffen erfolgt, Nebst Meldung, was sich Zeit wehrender Belagerung von 13. Junii an bis zu Eroberung derselben täglich begeben und zugetragen. Gedruckt im Jahr 1686.

4° 8 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

116. **Beylage** etlicher zu spatt eingelangter Particularitäten, so sich vor in- und nach der Belagerung Ofen ereignet haben. Im Jahr Christi 1686.

4° 8 l.

Berlini kir. könyvtár.

117. **Biondi, Pasq.** Diario Delle correnti Guerre D'Ungheria Del M. DC. LXXXVI. Principiando dal primo Dicembre sino all' Espugnatione della Real Citta Di Buda. Ragguaglio Istorico Del Dottor Pasquale Biondi. Dedicato All'Eminentiss. e Reverendiss. Sig. Cardinal Corsi In Venetia, M. DC. LXXXVI. Per Giovanni Cagnolini. Con Licenza de' Superiori, e Privilegio.
12° 252. l. *M. N. Muzeum könyvtára.*
M. T. Akadémia könyvtára.
118. **Bizozeri, Simpl.** Notizia Particolare dello stato passato, presente De Regni D'Ungheria, Croazia, E Principato Di Transilvania, Cioé Descrizione di tutti i Comitati, Citta Fortezze, e luoghi piu insigni de medesimi, loro sito, qualità, ricchezze e Genio della Nazione, fatti d'arme, assedii, prese, e riprese delle Piazze, Et azioui piu memorabili de' Regnanti, e Generali, che hanno comandato o militato nelli stessi, opera di D. Sipliciano Bizozeri. Adornata di 46 Figure in Rame delle Citta piu cospicue, e Ritratti de principali Commendanti. In Bologna MDCLXXXVI. Per Gioseffo Loughi. Con Licenza de Superiori.
12° 4, 299 l. *Ráth György.*
119. **Branchi, Girolamo.** Il Teatro Del Tempo Aperto Nel Chiudersi La Gloriosa Campagna Dell anno 1686. Dall armi invittissime della Sacra Lega contro 'lTurco. Ode Di Girolamo Branchi. Alla Sacra, Cesarea Real Maesta Di Leopoldo Imperatore de Romani, Re D'Ungheria, Boemia, Arciduca D'Austria etc. In Vienna d'Austria, Appresso gli Heredi del Viviani 1686.
4° 30 sztlan l., közöttük 14 versszak Buda bevételéről.
M. N. Muzeum könyvtára.
120. **Bvda** presa dall' armi Cesaree Canzonetta nuova, Oue s'intende l'allegrezza della Città medesima per essere ritornata sotto il Dominio del suo legittimo Signore, e della speranza, che hà di mantenersi Sopra l'Aria la mia Donna importuna. In Bologna, per gli Eredi del Sarti . . . 1686.
4° 2 lev. 17 hatsoros Chanzonette.
Gr. Apponyi Sándor.

121. **Calendarium Tyrnaviense** ad annum Christi, M. DC. LXXXVI. Secundum post bissextilem ad meridianum Tyrnaviensem et elevationem poli 48 graduum in usum Hungariae, et vicinarum provinciarum Opera astrophili cujusdam e soc: Jesu in universitate Viennensi supputatum. Monachij, Typis Sebastiani Rauch.
- 4° 106 sztlan l. Sopron sz. kir. város.
M. N. Muzeum könyvtára
122. **Cenni, G. M.** Per la conquista di Buda fatta dall'armi Cesaree, Sotto la condotta del sereniss. Sig. Dvca di Lorena l'anno MDCLXXXVI. Oda dell Dott. Giacomo Maria Cenni Sanese. All' illustriss. e reverendiss. Sig. il Sig. Abbate Giorgio Spinola. In Lucca, Appresso Jacinto Paci. MDCLXXXVI.
- 4° 5 lev. Budapesti egyetemi könyvtár.
Gr. Apponyi Sándor.
123. **Continuatio des Raisonablen Staats-Protocolls.** Worinnen nach richtiger Ordnung der itzigen Souverainen Herren und gewaffneten Häupter in gantz Europa merkwürdige Staats- und Kriegsgründe, heimliches Interesse, und hierbey weit aussehende Krieges- und Friedens-Expeditionen, sowol mit unpartheyischen Staats-Gründen illustriret, als aus recht politischen Principiis deduciret, genugsam zu verwundern seyn. Franckfurt und Leipzig. Gedruckt im 1686-sten Jahr.
- 4° 189 l. Az 5-ik lapon van vonatkozás Buda visszavételére.
Salzburgi cs. kir. tanulm. könyvtár.
124. **Curiöse Continuation** oder Fortsetzung der Hungarisch-Türkischen Chronick, Darinnen die raresten und merkwürdigsten Begebenheiten, Schlachten und Victorien der Christl. Kayserl. Königl. Polnischen, Reichs-Alliirten und venetianischen Armeen wider ihre abgesagte Feinde die Türeken, von Anno 1685 bis 1686. samt einem ausführlichen Bericht, von Belager- Bestürm- und Eroberung der bishero gewesen Türkischen, nun aber Christlichen Haupt-Stadt Ofen grundrichtig und unpartheyisch enthalten. Dabey auch unterschiedliche rare Risse und andere

Schöne Kupffer gefüget worden. Nürnberg, In Verlegung Leonhard Loschge, Buchhdl. 1686.

8° 728, 24 l. *Iglói á. h. h. ev. fögymndsium.*

Erfurti kir. könyvtár

M. N. Muzeum könyvtára

M. T. Akadémia könyvtára.

125. **Copia** del gran lamento che fanno gl'ebrei Per l'acquisto fatto dall' armi Cesaree dell' Insigne Fortezza di Buda nuova. Vienna et in Milano 1686. Per Camillo Corradano a S. Sebastiano. Con licenza de' Superiori.

4° 4 l. verses szöveg.

Ráth György.

126. **Copia** di Lettera scritta dalla Corte di Vienna dal Sig. N. N. all' illustriss. Sig. N. N. in Bologna col distinto racconto della prigionia del famoso Cionka Beyg vno primarii Vffiziali di Buda, e del Vicecomandante di detta Città. In Bologna. MDCLXXXVI. Per Giacomo Monti. Con licenza de' Superiori.

4° 4 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

127. **Copia Litterarum** a Sacra Caesarea Majestate ad Serenissimam Reginam Poloniae scriptarum Vienna die tertia Septembris, anno 1686. S. l. et a.

4° 2 l. (Tudósítás Buda bevételéről és az erre adott válasz.)

Müncheni kir. könyvtár.

128. **Coppin, Jean.** Le Bouclier de l'Europe ou la guerre sainte contenant des avis politiques et Chrétiens qui peuvent servir de lumière aux Rois et aux Souverains de la Chrétienté pour garantir leurs Etats des incursions des Turcs et reprendre ceux qu'ils ont usurpé sur eux. Par le R. S. Jan Coppin. A Paris. Chez Jean Couterat, et Louis Guerin. MDCLXXXVI.

4° 496 l.

Berlini kir. könyvtár.

129. Der geschwinde **Couriar** Von der Haupt-Vestung Ofen in Nieder-Ungarn, / Oder Auszführlicher Bericht / was sich Zeit während dieser letzten Belägerung bemeldter Vestung / von Anfang an bisz zu glücklicher Eroberung derselben / so wohl inn- als ausserhalb der Stadt / von Tage zu Tage merckwürdiges zuge- tragen. Welchem vorhergesetzt worden ist eine Beschreibung von dieser Stadt Alter / Erbauung /

Grösse / wie auch von allen mannigfältigen Belägerungen / mit welchen ihr in die 200. Jahr her bisz itzundt / ist zugesetzt worden. Leipzig / Druckts Andreas Ball / Anno 1686.

4° 10 fev.

M. N. Muzeum könyvtára.

Weimari nggyhercz. könyvtár.

Berlini kir. könyvtár.

Boroszló városi könyvtár.

130. Der eylende **Currier** Mit sich bringend Die, mit Gottes Gnad durch die Kayserl. siegreiche Kriegs-Waffen gluecklich mit stuermender Hand eroberte Vestung Ofen. Sambt Einem Epitaphio oder Grabschrift deren in gemelten Ofen gelegenen Guarnison. Anno 1686.
4° 4 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

131. **Dagverhaal** van der vermaarde belegering der sterke Stad Buda, of Offen, door de zeeghaftige Wapenen van den onverwincklyken Roomschen Keizer Leopoldus de I. Onder het beleid der voortreffelýke Vorsten den Hertog van Lotharingen en den Keurvorst van Beyeren. Op dem 2. September 1686. stormenderhand ingenomen. Getronwelýk aangetekend door der Volontairen, die de gantsche Belegering bygewoont heeft; met een curieuse Afbeelding van de Stad Offenen de geschapenheid des belegs, cierlyk in 't Koper gesneden. Amsterdam, by Aart Dirksz. Oossaan, Boekverkooper op den Dam 1686.

4° 83 l.

Ráth György.

Gr. Apponyi Sándor.

132. An Historical **Description** of the Glorious conquest of the City of Buda, the Capital city of the Kingdom of Hungary, By the Victorious Arms of the Thrice Illustrious and Invincible Emperor Leopold I. Under the Conduct of his Most Serene Highness, the Duke of Lorraine, and the Elector of Bavaria. Licensed, October I st. 1686. R. L'Estrange. London Printed for Robert Clavell, at the Peacock in St. Pauls Church Yard. MDCLXXXVI.

4° 68 l.

Gr. Apponyi Sándor.

M. N. Muzeum könyvtára.

133. Distinto **Diario** overo relationi di quanto è accaduto nell' assedio di Buda dal principio fin' all' espug-

natione della medesima. Que anco si dà minutissimo raguaglio di tutte le marchie, imprese, incontri, e progressi con Turchi. Con vna veridica nota de morti, e feriti, così Christiani, come Nemici. In Napoli 1686. Per Camillo Cauallo, e Michele Luigi Mutij. Con lic. de' Superiori, e Privilegio.

8° 10, 130 l.

Ráth György.

Gr. Apponyi Sándor.

134. **Diario** puntual de quanto ha passado en el famosa Sitio de Bvda, y relacion cymplida de sv pressa por assalto, el dia 2. de Setiembre del año presente 1686 a esfueros del Invictissimo Duque de Lorena. En Zaragoza, por los Herederos de Diego Dormer. Año 1686.

4° 31. l.

Gr. Apponyi Sándor.

135. **Diarum** einer Kurtzen und wahrhafftigen Relation Alles dessen, was sich bey Belägerung und Eroberung der Haupt-Statt und Vestung Ofen, und kurtz hernach zwischen den Christlichen und Türckischen Armeen von tag zu tag begeben. Anno 1686. qVo trIbVIt CaroLI VItVtI bVda trIVMphos.

4° 20 sztlan lev.

Müncheni kir. könyvtár.

Lanfranchi Énea.

136. **Diarium** der andermahligen Belagerung Ofen. Riga, Druckts Johann Georg Wilcken, Königlicher Buchdrucker, 1686.

4° 32 l.

Gr. Apponyi Sándor.

137. **Diarium** Oder Kurtze und wahrhafte Erzehl- und Beschreibung alles dessen, was sich bey der Beläger- und glücklicher emportir- und Eroberung durch Ihro Kayserl. Mayest. und dero hohen Alliirten siegreiche Waffen der Haupt-Vestung Ofen täglich begeben und zugetragen. Von einem in eigener Person sich dabey befindlichen Offizirer aufgesetzt, und dem begierigen Leser communicirt. Deme zu mehrer Erläuterung erstlichen Ein netter und accurater Prospect von der Haupt-Vestung Ofen, sampt der Kayserl. Attaque, Zweitens Ein Prospect von der Chur-Bäyerischen Seyten des Schlosses, sampt der Attaque, Und drittens, Ein Grundriss von Ofen, und

der Kayserl. Chur-Bäyeris. und anderer Reichs-Fürsten Hülfss-Völkern Attaque beygefüget worden. Gedruckt im Jahr 1686.

4° 32 l. 1 tábla.

Berlini kir. könyvtár.

138. **Dittel, J. Chr.** Eigentliche Beschreibung, Was sich Denckwuerdiges bey der dreymal dritter blutigen Beläeger- und endlich durch die Siegreiche Kaeyserl. und hoher Alliirter Kriegs-Waffen glückliche Eroberung der Koeniglichen Hungarischen Residentz-Stadt Ofen von Tag zu Tag zugetragen. Mit sonderlichen Fleiss aus glaubwuerdigen Correspondenzen zusammen geschrieben vnd zu ewiger Gedächtnuss in Druck gegeben, durch Johann Christoff Dittel. Roem. Kaeyst. Mayest. Reichs - Cantzley - Verwandten. Gedruckt zu Wienn in Oessterreich, bey Johann Van Ghelen Universit. Buchdruckern. 1686.

Kis 8° 128 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

139. **Du Blut-Hund Mahomet,** Wie ist dir zu Muthe? Oder Des Türckischen Reichs Anfang, Wachsthumb und Untergang Worinnen . . . alle denckwürdige Kriege, Beläger und Eroberungen so der Türcke jehmals vorgenommen; ingleichen verschiedene ominöse Meynungen und Umstände von dessen Untergang nachdencklich vorgestellet werden. Franckfurt u. Leipzig gedruckt im 1686. Jahr.

4° 94 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

140. **Epinicia** Chronographia De felici Victoria Bydae, à Christianis expugnatae. Ad Augustissimum Imperatorem Leopoldum. Praegae, Typis Academicis, in Collegio Soc. Jesu ad S. Clementem. Recusum Wratislaviae. In Haeredum Baumannianorum Typographia, per Joh. Günth. Rörerum. (1686.)

2° 4 l.

Boroszló városi könyvtár.

141. Richtige **Erzählung** der täglichen Kriegs-Operationen in Ungarn, bey der ohnlängst angefangenen Campagne dieses 1686. Jahrs. Nürnberg, Zu finden bey Joh. Christoff Lochnern, 1686.

4° 74 l.

Boroszlói kir. és egyetemi könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

142. **Extract-Schreiben**, aus Wien, Ungarn, Polen und Cöln, Mitbringend: Was bey der Belagerung Ofen weiters vorbey gangen... Absonderlich von einem Treffen, zwischen der christlichen Armée, vnd dem Türkischen Entsatz, da die Unserige di Victori erhalten. Sambt noch mehr anderer Leswürdigen Neuigkeiten. Gedruckt im Jahr 1686. Den 24. Augusti.
4° 8 l.

Müncheni kir. könyvtár.

143. **Türkischer Fecht-Boden**, Auff den jetzigen Zustandt in Ungarn und andern Laendern eingerichtet Und Entworffen in diesem Ein tausend Sechs hundert und Sechs und Achtzisten Jahr, da die Statt Ofen belagert war. Gedruckt zu Franckfurth am Mayn 1686.
4° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

144. **Fontana, Joh. Franc.** Buda expugnata et recepta; cum Imitatione Chronographica Regii Psalmistae, In Triumphum Civitatis Budae, Secunda Septembris, stricto ense, Turcis ereptae. Dicata Augustissimis Leopoldo et Eleonorae. Anno 1686. (H. n.)

4° 2 l. a végén: ab humillimo servo Johanne Francisco Fontana S. C. M. M. Musico. Viennae. Ugyan ennek fűggeléke ugyan azon szerzőtől: Pannonia Liberata. Anno 1686. S. l.

4° 2 l. Német ünnepi költemény Buda visszavételére.

Gr. Apponyi Sándor.

145. **Francius, Jacobus.** Jacobi Franci Historische Beschreibung der denkwürdigsten Geschichten, so sich in der Welt vor und zwischen der Frankfurter Herbstmess 1685 bis Herbst Mess 1690 hin und wieder in der Welt zu Land und zu Wasser glaubwürdig zutragen durch Sigismundi Latomi sonsten Mäurers genannt sel. Erben fortgeföhret u. verlegt. Frankfurt a. M. 1686—1690.

4°. *Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.*

146. **Freschot, Cas.** Ristretto dell' historia d'Vngheria, e singolarmente le cose occorseni sotto il regno dell' Augusto Leopoldo sino alla trionfante presa di Bvda dedicato all' eminentiss, principe Alderano Card. Cybo Legato d'Avignone, etc. da D. Casimiro Fre-

schot B. In Bologna, per Giacomo Monti. 1686. Con
licenza de' Super.

4° 12, 472 l.

Berlini kir. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

M. T. Akadémia könyvtára.

147. **Giannini, Gio. M.** La Gara della natura, e della virtù. Panegirico alla sacra realmaesta d'Eleonora Archiduchessa d'Austrie, Regina di Polonia, Duchessa di Lorena, consacratola da Gio. Matteo Giannini Cittadino Veneto. Nell' occasione della Gloriosa espugnazione di Buda metropoli dell' Vngheria. In Venezia, 1686. Per Giouanni Cagnolini. Con licenza de superiori.

4° 31. (IV. Károly herceg s a csász. seregek parancsnoka arczképével.)

Ráth György.

148. **Givrgia** Allegrezze fatte in Roma per la presa della Reale Città di Buda dal Caporal Givrgia con ridicolosi Sonetti. In Roma per Dominico Antonio Ercole MDCLXXXVI.

4° 2 l.

Gr. Apponyi Sándor.

149. **Giornale** Dal Campo Cesareo a Buda, in data 9. Luglio 1686. Nr. 5.

4° 8 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

150. **Giornale** I—XXI. dal Campo Cesareo à Comorra in data delli 11. Giugno — 26 Ottobre 1686. Bologna, per Giacomo Monti.

4° 2—2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

151. **Giornale** dal Campo Cesareo à Comora in data. 21. Giugno — 6. Ottobre 1686. Num. 1—17. In Venetia. Appresso Gerolemo Albricci.

8, 10, 11, 11, 12, 21, 24, 24, 24 + 4, 12 + 4, 24 l.

Gr. Apponyi Sándor.

152. **Han, Paul-Conrad Balth.** Alt und Neu Pannonia, oder Kurz-Verfasste Beschreibung des Uralten Edlen Königreichs Hungarn / Als der allgemeinen Christenheit confiderablen Schutz- und Vor-Mauer, Von mehr dann 1000. Jahren hergeholet. Vorzeigend / Aller Christlichen Könige (deren an der Zahl XLV.) Leben, Regierung, Gross-Thaten / und Absterben; Samt Vermeldung / aller angehörigen Länder / Städte und

Vornehmsten Plätze. Ferner auch in begreifend: Die denk-würdigsten Geschichten / vornehmsten Beläger- und Eroberungen einiger Vestungen und Plätze Scharmützel und Feld-Schlachten / auch anderer Begebenheiten / so sich von Anfang der Türkischen Gross-Macht / biss auf diese unsere Zeit hin und wider darinnen ereignet und zugetragen. Vornehmlich aber / was in noch-währenden Türken-Krieg von verwichenem 1683. biss in Mittel des 1686-sten Jahrs, meld-würdiges passiret; Samt deutlicher Nachricht / was heutiges Tages / von diesem Königreich so wol der Christen- als auch der Türken-Beherrschung subject und unterworffen ist / ausführlich, getreulich und unpartheyisch erzehrend. Solch Werk ist nicht nur mit einer accuraten Land-Charten- / sondern auch mit schönen Kupfern / Conterfeyten hoher Stands- und Generals-Personen / gezieret. Mit sonderm Fleiss beschrieven / und der Welt vorgelegt / Von Paul-Conrad Balthasar Han. Nürnberg / verlegt durch Peter-Paul Bleul / Kunst- und Buchhändlern. Druckts Andreas Knorzen Seel. Wittib. An 1686.

4° Cзіmkép, 14, 795, 3 l.

Pozsonyi ev. lyceum könyvtára.

Budapesti egyetemi könyvtár.

153. **Happellius, E. G.** Der Ungarische Kriegs-Roman oder Ausführliche Beschreibung / Dess jüngsten Türcken-Kriegs / Wobey Aller darinnen verwickelter Hoher Potentaten Länder / Macht / und Herrschaft absonderlich aber eine curieuse Beschreibung von Ungarn / Persien / und Türecey / Zusamt denen denckwürdigsten Belagerungen und blutigsten Feld-Schlachten so die Türcken Zeit ihrer Herrschaft zu jedermanns Verwunderung vorgenommen und erhalten haben. Unter einer anmuthigen Liebes- und Helden-Geschichte auf romantische Weise in einer reinen ungezwungenen Teutschen Redens-Arth verfasset und mit allerhand Nutz- und ergötzlichen Historischen / Politischen und dergleichen lesswürdigen Sachen angefüllt von E. Gvernero Happelio Mit schönen Kupfern gezieret. Ulm / Druckts und verlegts Matthaeus Wagner. 1686.

8° 840 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

154. **Hirlinger, J. M.** Pentdesmosis sive quintuplex Foedus Potentatibus eiusdem. Sanctissimo Domino Nostro, Domino Domino Innocentio, Divina Providentia Papae XI, Augustissimo Invictissimoque Rom. Imperatori Leopoldo I. Hungariae Bohemiaeque Regi, Archiduci Austriae etc. etc. Serenissimo Domino Domino Joanni Poloniae Regi ac Magno Duci Lithuaniae etc. etc. Serenissimo Heroi, Domino Domino Maximiliano Emanueli, Utriusque Bavariae Et superioris Palatinatus Duci, Comiti Palatino Rheni, S. R. Imperij archidapifero etc. Principi, Electori etc. etc. atque Serenissimae Reipublicae Venetae etc. etc. utpote quae Inter Magna Capita Pactum Erat, Contra Praedonem Gentium, Orientis Tyrannum. Humillime consecratum et litterario sic praelo excusum, a Joanne Martino Hirlinger Presb. Phil. Doct: J. U. L. ac Authoritate Imperatoria Comite Palatino, Anno expugnatae Metropoleos Budanae per Chronosticon, cum spe ad ulteriora, Bvda obsessa qvater bis frvstra, Caesaris armis Perpvgnata; Leo rex orientis erit. Item Purpureus fuit ille dies, quo Buda reclusa, Et Romae et Budae. Lunae odiosa dies. Denuo Chronostice ad Turcas. Lvnae odiosa Dies, prope nos feria orta secvnda. Italice de Buda. Epvrvra â noi, Voi stata sangvinea. Viennae Austriae, apud Susannam Christinam, Matthaei Cosmerovij, S. C. M. Typographi Aulici Viduam. (1686.)

2° 31 sztlan-l.

M. N. Muzeum könyvtára.

155. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Avec le Siege de Neuheusel, et une relation exacte du Combat de Gran, etc. Enrichie des Figures. (Tome I. II.) Dernière edition revuë, corrigée et augmentée. D'un trezième livre. Amsterdam, Chez Pierre Mortier, Marchand libraire sur le Vygendam, à la ville de Paris 1686. Avec privilege des Nos Seigneurs les estats.

8° 364, 16 l. II. köt. 403 l.

Boroszló városi könyvtár.

156. **Histoire** de L'etat present du Royaume de la Hongrie. A Cologne, Chez Pierre le Jeune. MDCLXXXVI.

8° 4, 213, 3 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

157. **Ibrahim Bassa** De Bude. Nouvelle Galante. A Cologne, Chez Pierre Marteau, 1686.
12° 208 l.

.. *Gr. Apponyi Sándor.*

M. N. Muzeum könyvtára.

158. **Journal** De La Glorieuse Conquête De La Ville de Bude, Capitalé, Du Royaume D'Hongrie, Par les armes Victorieuses de l'Empereur Leopold I. Sous la conduite de Son Altesse Seren. le Duc de Lorraine et de le Electeur de Baviere Suivant la Copie de Vienne. MDCLXXXVI.
12° 156 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

159. **Journal**, Oder Warhafftig- und ausführliche Erzehlung alles dessen / was zu Anfang und Ende der Belägerbiss zu glücklicher Eroberung / Durch die Sieg-reiche Waffen Ihro Käyserl. Majestät / Und Dero hohen Aliirten / Der Haupt-Vestung und Königl. Stadt Ofen / Von Tage zu Tage remarquables passiret. Nebst einer umständlichen Relation, wie diese Eroberung mit stürmender Hand würcklich beschehen / und was dabey / auch hernach / sich sonderbares ereignet und zugetragen. Von unterschiedlichen eigen-persönlich dabey sich befunden Officirern und andern / mit sonderbarer Mühe und Fleiss zusammengetragen / ausgefertigt und dem curiosen Leser aufrichtig mitgetheilet. Deme / zu mehrerer Vergnügung / Vormalige unterschiedliche Belägerungen und andere Denckwürdigkeiten; auch der Prospect sothaner Vestung / so wol an Käyserl. als Chur-Bayrischer Attaque, nebst einem accuraten Grund-Riss allerseitigen Attaquen in Kupffer beygefüget worden. Gedruckt im Jahr Christi 1686.
4° 40 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

160. Der hohen Christlichen Alliirten und des Türkischen Gross-Sultans neu eröffneter geheimer **Kriegs- und Staats-Rath**, worinnen der hohen Alliirten gewaltige Armatur, dero bey gegenwärtigem Feld-Zuge vermuthliches Vornehmen, nebst ihren Victoriensen Progressen wider den Erbfeind; Hingegen dessen

und seines gantzen Reichs Furcht, Bestürztung und geschwächte Macht, die gefährlichen Factiones an seinem Hofe, die Empörung der Unterthanen, etc. nach denen neuesten Begebenheiten vorgestellt werden. Nebenst angefügter Curieusen Beschreibung der Welt beruffenen Dardanellen oder Hellespontischen Meer-Schlösser, worinnen von der Stadt Constantinopel drey considerablen Seltenheiten; Vornehmlich aber der Dardanellen, Nahmen, Ursprung und Situation, zu welcher Zeit, und von wem sie erbauet, von dero Fortification, mächtigen Geschütz, und andern denckwürdigen Zufällen ausführlich und Lesenswürdig gehandelt wird. Frankfurt und Leipzig zu bey Christian Weidmannen. Gedruckt im 1686-sten Jahr.

4° 60, 36 l. *Göttingai kir. egyetemi könyvtár.*

161. **Küpfender, God.** Ad Memoriam Budensis Espugnationis, post iteratas Victorias, circa finem felicissimae, vergentis anni. Expeditionis, in Gymnasio Vratislaviensium Magdalenaëo, ante solennem Praemiorum distributionem, devoto pectore recolendam. Omnes Studiorum Patronos, Fautores. Cultores debitâ observantiâ invitat M. Godofredus Küpfender. Vratislaviae. In Officina Baumanniana Typis exprimebat Johannes Güntherus Roererus.

2° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

162. Neu-vollkommenes Ungarisches, Türkisches Und Teutsches **Labet-Spiel**, Vom Itzigen Ungarischen Krieg und Zustand eingerichtet. Gedruckt zu Frankfurt am Mayn in diesen 1686sten Jahr.

4° 2 lev. Egy fametszettel, mely lándzsát tartó pán-czélos lovagot ábrázol.

Berlini kir. könyvtár.

163. **Leopoldus, Buda, Favente Deo, expugnata, Gloriosus:** Sive Lusus epigrammatici et chronographici, Super munitissima Ungariae metropoli Buda, armis caesareis triumphata: pro Avgvstissimo recvrrentis natalis Diei exortv, a Mansuetioribus Musis Collegij Societatis Jesu ad S. Clementem Vetero-Pragae celebrati. Typis Universitatis Carolo-Ferdinandaeae, in Collegio Societatis Jesu ad S. Clementem, 1686.

4° 20 sztl. lev.

Boroszlói kir. és egyetemi könyvtár.

164. **Lettre** d'un Bourgeois de Cologne, a un ami, sur la pris de Bude, et sur les autres affaires presentes. A Cologne, chez Pierre Marteau, 1686. (A végén mint szerző: L. B. E. G. F.)
4° 6 lev. *Müncheni kir. könyvtár.*
165. **Ludolfus, Job.** Jobi Ludolfi Debello Turcico feliciter conficiendo. Accedunt Epistolae quaedam Pii V. Pont. Max. et alia nonnulla ejusdem argumenti. Francofurti. Prostant apud Johannem David Zunnerum. Anno. MDCLXXXVI.
4° 48. l. *Berlini kir. könyvtár.*
166. Clarissimi ejusdam viri **Lusus Geniales**, sine **Eteodisticha** Budensia, h. e. Annum Expugnatae Budae exhibentia. Ratisbonae, Litteris Hoffmannianis. (1686.)
4° 4 lev. *Gr. Apponyi Sándor.*
M. N. Muzeum könyvtára
167. **Maietta, G. A.** Per la gloriosa Conquista della Real Citta di Vyda fatta dall' armi Cesaree. Oda del Sig. D. Mario Reitani Spatafora. Dedicata all' Altezza Serenissima di Francesco II. d'Este Dvca di Modena etc. Roma, per Gio. Giacomo Komarek. MDCLXXXVI.
4° 2, 15 l. az ajánlat alájegyezve. G. A. Maietta.
Gr. Apponyi Sándor.
168. **Maurer, J. U.** Donau-Strohm, oder: Eigentl. Darstellung derer An ober und unter der Donau gelegenen Königreiche, Fürstenthümer etc. worinnen insonderheit Das so berühmte Königreich Hungarn, die Fürstenthum Siebenbürgen etc. hervor gegeben von J. U. M. Nürnberg. In Verlegung Johann Hoffmanns, Kunst- und Buchhandlers. Neustadt an der Aysch, gedruckt bey Johann Cristoph Drechsler. 1686.
12° 282 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*
169. **Maurer, J. U.** Pannoniens Kriegs- und Friedens-Begabnisse, Das ist: Eine Kern-reiche Erörterung und Beschreibung aller derer blutigen Schlachten und Treffen, Scharmützel, Streiffereyen. Eroberungen, und Bestürmungen verschiedener Plätze und Vestun-

gen in Ungarn, Siebenbürgen, Moldau, Croatien, und andern angränzenden Ländern und Königreichen, Was sich nemlichen hin und wider so Christlich-als Türkischer Seiten denck- und merckwürdiges zugetragen, ganz unpartheilich entworffen, aller Orten mit nöthigen Abbildungen der Christlich und Türkischen Vestungen und Feld-Schlachten, nebst einer richtigen Ungarischen Land-Carte, bis nach Constantinopel, versehen, und bis auf A. 1686 continuiret, von J. U. M. Nürnberg, Verlegts Johann Hoffmann, Kunst- und Buchh. Neustadt, Druckts, Joh. Christoph Drechsler, 1686.

8° 12, 984 l.

M. T. Akadémia könyvtára.

170. In **Memoriam** Gloriosae Victoriae Hungaricae A Germanorum Fortissimo Exercitu auspiciis Leopoldi Imp. Invictiss. A. C. MDCLXXXVI. De Turcis Reportatae Emblemata Edita Augustae Vindelic.

2° 6 l. négysoros 12 versszak, felváltva latin és német szöveggel, minden lapon egy metszet medailonban.

Müncheni kir. könyvtár.

171. **Messerini, Ott.** Sonetti piacevoli del Sig. Ottavio Messerini da empoli fatti da lvi a nome del Capitan Cipollone Battilano di detto Ivogo in congiuntura di queste vltime presenti guerre fra la sacra cesarea maesta di Leopoldo imperatore e i suoi collegati e Maometto IV. Sultan de' Turchi. In Firenze nel Garbo MDCLXXXVI. All' insegna della Stella. Con licenza de' Superiori.

4° 7 l.

Gr. Apponyi Sándor.

172. **Metamorfosi** D'una Musa Faceta Divenuta Massara del gran Turco, e da lui inviata in Ongheria in tempo, che Buda era ridotta all' estremo. Oda Composta in Villa, e dedicata alla Nobiltà Cacciatrice.

4° 4 l. Colophon: In Cremona MDCLXXXVI. Nella Stampa di Lorenzo Ferrari. Con licenza de' Superiori. 39 hatsoros versszak.

M. N. Muzeum könyvtára.

173. **Monumenta Monimenta** Brandenburgicae fortitudinis in oppugnatione Budae ardentissimâ sanguine He-

roico redempta: sive A Epitaphium, Serenissimo Principi Churlandico, chiliarcho Brandenburgico fortissimo, etc. etc. Dn. Dn. Friderici Wilhelmi, Magni Brennonis Cura ad oppugnandam Budam electo, vulnere incurabili accepto, curas in Pannonia relinquenti mundanas, cura Pieridum erectum: Brennonis, en! cura Princeps Churlandicus, armis electus curat, quae facienda Budae, Cura Fridericus curavit vulnera mortis, vulnere Churlandi! an Brennica cura bona? Churlandus moritur curis curando salutem Pannoniae! at vivit Victor in arce poli! (1686).

2° 2 lev.

Berlini kir. könyvtár.

174. Favente Supremo Numine! **Niceteria**, quae Sacratissimo, Invictissimo ae Potentissimo Principe atque Domino Domino Leopoldo I. Dei gratia Romanorum Imperatori Semper Augusto etc. In devotissimam obtentarum Victoriarum aggratulationem, Faustissimamque ulteriornm Triumphorum augmentationem, nec non piissimam Heliconis Igloviani Subjectionem atquae commendationem Pegasides Hornathinae ibidem sub Umbone M. Joannis Marci Leibicensis Scepusii, Minervii Igloviani Rectoris et Moderatotis, una cum triumphali Scena intermixtim agitata sacra esse voluerunt. Anno, quo occinere fas est: Io! Iesus rex noster budam fortiter Liberavit a tveis! vel etiam: Leopoldvs sit felix in regnis, vivat et triumphet. Impressum Leutschoviae Typis Samuelis Brewer.

2° 2 lev. (1686.) Költemény írott hangjegyekkel.

M. N. Muzeum könyvtára.

Ráth György.

175. Das bezwungene **Ofen** / In einer Theatralischen Musick Auff Begehren unterschiedener Liebhaber zum Druck befördert. MDCLXXXVI. Leipzig / Druckts Johann Georg.

4° 24 szltan l.

Boroszló városi könyvtár.

176. **Palesteyn, Jan.** Buda anders Offen, Treuerspel. t'Enchuysen, by Jan Palensteyn, en Jan Schink. Anno 1686.

8° 6, 65 l. E szomorújáték személyei: Lotharingiai herczeg a bajor választó fejedelem, Schö-

ning tábornok, az ifju Straux, trombitások, angyalok, két török pasa, a janicsárok agája, két török nő: Zareyde és Sofia, zsidónők, katonák. A darab játszik Budán és környékén; kezdődik szept. 2-án reggel, végződik 3-án. Versekben 4 felvonás.

Gr. Apponyi Sándor.

177. **Pfaltz, Chr. Aug.** Tuerken-Fall In Einer Sieg und Dank - Predigt Nach gluecklicher Eroberung der Hauptstadt Ofen In Hungarn, Mit Beyfuegung der Vrsachen jetziger Christen, Siege An 1686. 22. Septembris am 16 Sontag nach Pfingsten in der Ertz-Stul und Haupt-Kirchen S. Viti in Prag bey Hochadelich-Geist und Weltlich sehr Volck-reicher Versammlung zu fernern Trost der Christenheit, Gott zu Ehren erkläeret und vorgestellet von D. Christian Augustino Pfaltz von Ostrietz abgedachter Kirchen Archidiaconen und Dohm Predigern, auch Scholas-tico zu Budissin im Ober Lausnitz. Cum Licentia Superiorum. Gedruckt in der Alten Stadt Prag bey Georg Labaun. 1686.

4° 16 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

178. **Pizzamano, Dom.** Successi Dell' Armi Cesaree Nell' vna, e nell' altra Vngheria descritti in varie Lettere Da Mon Safar Dall' Heremitage a Mad. Argenide d'Inconnu. Tradotte del Francese. Dedicate All' Illustri-ss. Sig. il Sig. Domenico Pizzamano Patrizio Veneto. In Venezia, MDCLXXXVI: Per Aluise Pauino, Con Licenza de' Superiori, e Privilegio.

12° 12, 154 l.

Ráth György.

179. Extraordinaire **Post-tydinge** Van't gene in de be-
geringe voor de Steden Offen in Hamburg is ge-
passeert. Tot Amsterdam by C. Commelin, . . . den
9. September 1686.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

180. **Post-Zeytungen**, Ordentliche wochentliche, dieses 1686.
Jahrs.

4° Nro II—LII. 1686; I—LII. 1687; I—LII. 1688;
I—LII. 1689. Magyarországi háboruk s Buda vissza-
vételére vonatkozó tudósításokkal.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

181. **Questiones** forenses de magnis Magni Brenni conatibus, ab Oriente ad Septemtrionem usque simul spectabilibus, in Dicasterio, ad Albim Hamcastrensi, Danubio proponente, Albi praesidente, Sala corollarium addente, Europa obstupente, nuper Laconice ventilatae, sive das ist: Urtheils-Fragen von desz Grossen Brenno grossen Helden-Thaten, so in Hamburgischen Berichten durch proponirenden Donau-Strohm, praesidirenden Elbflusz, nachsezenden Saal-Strohm in Gegenwart des hierüber fast erstauneten Europa, nemlich in Eyl erwogen, und ohne Heu-cheley beantwortet, in obgedachten Jahr C. 1686.
2° 2 lev. *Berlini kir. könyvtár.*
M. T. Akadémia könyvtára.
182. Veridica **Raccolta** De Giornali Di Buda Sino alla presa d'essa. Parte prima. Dedicata Al molt' Illustre Signor Gio: Battista Foresti. In Venetia, 1686. Presso Gierolamo Albrizzi dietro la Chiesa di San Zulian al Nome di Dio. Con lizenza de' Superiori.
12° 130 lev. *N. N. Muzeum könyvtára.*
183. Distinto **Raconto** del Testamento fatto dalla Real. Citta di Bvda nella sva Agonia a tutte le Cittâ dell' Imperio Ottomano. In Ferrara et in Bologna, per Giacomo Monti MDCLXXXVI.
4° 2 lev. *Gr. Apponyi Sándor.*
184. Europäische **Rath-Stube**, oder curiöse Beschreibung des gegenwärtigen Staats von Europa. Frankfurt u. Leipzig bey Chr. Weidmann gedruckt im 1686-sten Jahr.
4° 132 l. *Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.*
185. **Relacam** Verdadeira, E Copia Da Carta, Escrita A Hum Senhor Da Corte de Castella, donde se declara, et da conta da feliz Victoria, que alcançou o Senhor Emperador da Alemanha contra o Exercito do Turco, et do modo com que se ganhou a grande Cidade de Buda, juntamente com o Castello et tambem o numero dos mortos, que ouve de hũa, et outra parte; as Peças que lhe temãrão na derrota do soccorro que vinha para a dita Praça, et os Viveres, Gados, et Cammellos carregados de trigo,

et outras cousas que verà o curioso Leytor. Lisboa. Na Officina de Miguel Deslandes, Na Rua de Figueira. Anno 1686. Com todas as licenças necessarias.

4° 7 l.

Müncheni kir. könyvtár.

186. **Relation** von der am 2. Septembr. st. n. dieses itzt lauffenden 1686. Jahres Durch Die Christliche Wafffen glücklich eroberten Haupt-Vestung Ofen (1686.)

4° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

187. Warhaffte **Relation** Oder eigentliche Beschreibung der Koeniglichen Ungarischen Haupt-Stadt und Vestung Ofen, Worinnen nicht allein Ihre Belegene, und alle darinn und vmb dieselbe sich befindliche Rarietaeten und Gebaeue, sondern auch verschiedene Belagerungen und Eroberungen von Anno 1526 an, so Christlich als Türkischer Seiten beschehen; Insonderheit die Belagerung vor 2. Jahren wie auch die Jetzige bisz auf die Eroberung ermeldten Orts. Aus glaubwürdigen Zeugnüßen dem geneigten Leser vor Augen gestellt. Augsburg Gedruckt und zu finden bey Joh. Jacob Schöning, 1686.

4° 30 l.

Gr. Apponyi Sándor.

M. N. Muzeum könyvtára.

188. **Relation**, oder Warhafftige Beschreibung, Von der Hungarischen Haupt- und Koeniglichen Sitz-Stadt Ofen, Wie dieselbe, in diesem 1686. Jahre, Von denen Christen belagert und mit Sturm erobert worden. (Ez alatt Buda és Pest látóképe számozva, alatta) 1. Das Schloss. 2. Die Haupt-Stadt. 3. Die Unter-Stadt. 4. Das Blockhaus. 5. Stadt-Pest. 6. Brandenb. Lager. 7. Káyserl. Armee. 8. Donau Fl. 9. Schiffbruecke. Erstlich Gedruckt in Wien. (1686.)

4° 6 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

189. **Relation** De La Defaite De L'armée des Turcs, par celle de l'Empereur, après la prise de Bude, et de ce qui s'est passé a l'entrée des Chrétiens dans ladite Place, avec un copie de la lettre du Bacha au Grand Vezir, et l'ordre de la Procession et Junes, faits par les Turcs dans tout l'Empire Ottoman, par Ordre du Grand Seigneur. Traduit de l'Italian sur l'imprimé a Turin, avec permission de son Altesse

Roiale. (a végén): A Avignon chez L. Lemolt. Imprimeur de sa Sainteté de Monseig. l'Archivéque, de la ville et de l'université. Avec permission des superieurs et Privilege de Monseigneur l'Excellentissime Vice Legat. 1686.

2° 2 lev.

Müncheni kir. könyvtár.

190. **Relatione** Del pianto, e lamento che fanno tutti Gli-Hebrei Per la Presa della Real Citta Di Buda. Barzelletta ridicolosa, e curiosa In Vienna, Trento, et in Lucca, Per Jacinto Paci. 1686. Con Licenza de' Superiori.

3° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

191. Piana et intelligibile **Relatione** di tutti i successi dell'assedio e Presa di Buda. In Bologna, per Giacomo Monti, 1686.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

192. Distinta **Relatione** dell' acquisto fatto dagl' Imperiali della Città Bassa di Bvda li 24 del Caduto In Venetia, MDCLXXXVI. . . . Dietro le Chiesa di S. Zulian.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

193. Verissima **Relatione** della Presa della Gran Citta di Buda fatta dalle armi gloriose dell' Invitto Leopoldo Imperator de Romani. In Venetia. MDCLXXXVI: . . . Dietro la Chiesa ei S. Zulian.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

194. **Relationes** von Eroberung der Haupt-Stadt und Vestung Ofen in Ungarn, Welche mit stuermender Hand von den Kayserl. und Alliirten Armeen unter Commando des Churfl. von Bayern, Hertzogs von Lothringen, und General von Schoenings, eingenommen worden, den $\frac{23. \text{ Augusti}}{2. \text{ September.}}$ Im Jahr Christi 1686.

4° 12 l. (S. l.)

Olmützi tanulm. könyvtár.

195. Breve **Relazione** dell' acquisto di Bvda Metropoli del Regno d'Vngheria fatto dall' armi Imperiali Sotto la valorosa, e prudente Condota del Serenissimo Sig. Duca di Lorena Generalissimo, e del Sign. Duca Elettore di Baviera. In Bologna per Giacomo Monti. 1686.

4° 2 lev.

Gr. Apponyi Sándor.

196. **Relazione** Della Resa, E Bottino Di Bvda Con l'acquisto fatto dall' armi della Serenissima Republica Veneta, dell' importante Piazza di Napoli Di Romania E Progressi fatti dalla Maesta del Re di Polonia. In Firenze, nella Stamp. di S. A. S. alla Condotta 1686. Con licenza de' Superiori.

4° 2 lev.

Müncheni kir. könyvtár.

197. Le **royaume** de la Hongrie ou description nouvelle, chronologique et géographique de ce royaume, selon l'estat auquel il se trouve à present, et des choses les plus memorables y arrivées. A Cologne chez Pierre le Jeune. 1686.

8° 8, 202, 6. l. *Göttingai kir. egyetemi könyvtár.*

198. **Saffi, Pietro.** Nella Solennita da' Canonici Lateranensi di S. Frediano di Lucca. In rendimento di grazie a S. D. M. Per la gloriosa espugnazione di Buda. Descritta con Orat: Panegirica dal P. D. Pietro Saffi C. L. Canzone del P. D. Odoardo Tvoni C. L. all' . . . Sig. Cardinale Givlio Spinola Vescovo di Lucca. In Lucca per i Marescandoli. 1686. Con licenza de' Superiori.

4° 12 l. Költemény, kilencz soros versszak.

Gr. Apponyi Sándor.

199. **Scala, Ercole.** L'Ungheria Compendiata Dal. Sig. co: Ercole Scala, E nuovamente ristampata con l'accrescimento d'altre Città, oltre le più rimarcabili di quel Regno, che cadono scolpite all' oculare inspezzione, Come pure descritta le serie d'ogni suo Regnante, insieme con le più esatte, . . . Riti, e Costemi di quei Popoli. Vienna Liberata, Dall' assedio, Et imperfettionato l'intrapreso di Buda, E nel fino i gloriosi progressi fatti d'all' armi Cesareae nel medesimo Regno l'Anno 1685. Dedicata All' Altezza Serenissima Di Francesco II. D'Este Duca di Modona, Reggio, etc. In Modona. Nella Stamperia di Demetrio Degni. 1686. Con licenza de' Superiori.

4° 10, 116 l.

Brünni Franzens-Museum.

Budapesti egyetemi könyvtár.

200. **Schaffen, Laurentius.** Auferwecker Christen-Ruhm, Das ist: Kurtzer Begriff christlicher Waffen, welcher

Gestalt selbige An. 1683 über die angetrungenene grausame Türkische Macht zur Heldenmüthiger Gegenwehr erweckt, Kraff Göttlicher Dreyheit, vereinigter Christenheit, geschlossener Liga in vielfältigen hinterlegten Schlachten, Scharmützel, Beläger- und Eroberungen von der Gegeng des asiatischen, durch das Königreich Hungaren hin, an das Euxinische Meer, bis jetzt zu Endlauffenden 1686. Jahrs wieder die Ottomanische Porten siegreich fortgesetzt worden. Sambt auch Dem Ursprung solchen Kriegs, und 10 Kupferstücken der recuperirten Staedten und Vestungen geziert, zusammen getragen Durch Laurentium Schaffen. AA. LL. et Philosophiae Magistrum. Wienn, Gedruckt bey Susanna Christina Cosmerovin, Röm. Kayserl. Majest. Hof-Buchdruckerin, 1686.

12° 10, 284, 3 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

201. **Scheiden, Valentin.** Budana Victoria Donum Altissimi oder Ausz deren Türkischen Feinden Haenden, durch gnadenreichen Beystand des allerhoechsten Gottes am 2. Septembr. los gewordener Ungarischer Sampson An Dem in Trierischen Ertzstift am Tag der Erhoehung des Heil. Creuzes den 14. Septemb. 1686. wegen glorwürdiger Eroberung der Königl. Ungarischen Residentz und starcken Vestung Ofen Hochfeyrlich gehaltenen Dankfest in Gegenwart, Des Hochwürdigsten Erzbischoffen und Churfürstens zu Trier etc. Und dessen Hofstatt: Welt und Cloesterlicher Geistlichkeit und allermanns Volkreicher Versammlung in der Mutter Gottes Pfarr und Haupt-Kirchen zu Coblenz vorgestellt — Von H. Valentin Scheiden der H. Schrift Doctorn Proto-Not. Apost. Churfürstl. Trierischen Officialen, und Pfarrherrn daselbst. Trier, Im Jahr Christi 1686.

4° 15 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

202. **Schubartus, Georg.** Q. D. B. V. Rectorem academiae magnificum patres ejusdem conscriptos sacri ordinis antistites omnesque bonis litteris deditos ad carmen eucharisticum de Obsidione Budensi et victricibus Germanorum copiis in Ungaria futuro Mercurii die, XV. Sept. hora X. circiter matutina in auditorio majori recitandum permissis et peramanter

invitat Georg Schubartus D. poes. et eloqu. prof.
Jenae litteris Nisianis CIO MDCLXXXVI.

4° 8 l.

Göttingai kir. egyetemi könyvtár.

203. **Serenissimo Et Potentissimo Principi Ac Domino Domino Maximiliano Emanueli** Utriusque Bavariae et Superioris Palatinatus Duci, Comiti Palatino Rheni, Landgravio in Leuchtenberg, etc. S. R. J. Electori et Archidapifero, Domino Domino Suo clementissimo, Anno M. DC. LXXX VI. Monachii Typis Lucae Straubii.

4° 17 l. Latin versek Buda visszafoglalására; és 10 soros 13 német versszak; »Gesang von Eroberung der Haupt Vestung Ofen.« A végén Joh. Caspar Bäck J. V. Licent. und Hofgerichts Advocat.

Berlini kir. könyvtár.

Müncheni kir. könyvtár.

204. Himmel-auffsteigendes **Sieges-Opffer**, Welches Dem Allerdurchleuchtigsten, Grossmächtigsten und Unüberwündlichsten Fürsten und Herrn Herrn Leopoldo dem Ersten dieses Namens, Erwählten Römischen Kaeyser, zu allen Zeiten Mehrern des Reichs, in Germanien, zu Hungarn, Boheimb, Dalmatien, Croatien, und Schlavonien. u. w. König. Ertz Hertzogen in Oester-Reich, Burgund, Brabant, Steyer, Cärnten, Crain und Lützenburg, zu Würtemberg, Ober- und Nieder-Schlesien, Fürsten zu Schwaben, Marg-Graffen des H. Römischen Reichs zu Burgau, Mähren, Ober- und Nieder-Lausnitz, Gefürsteten Graffen zu Habspurh, Tirol, Pfird, Kyburg und zu Görtz, Land Graffen in Elsass, Herrn auf der Windischen Marck, zu Portenau zu Salins, u. w. zu Seelen inniger Erfreueung ueber die unterschiedlich-erhaltene grosse und Herrliche Victorien, zu andächtiger Anerwünschung fernerer Siegreichen Kriegs-Progressen wieder den Erbfeind der Christenheit, zu Bezeugung unterthänigster Pietät und ewigen Gehorsams derer Igloërischen Hornaths-Najaden und Pierinnen. Unter der Vorstellung M. Joannis Marci van Leibitz aus dem Züpser-Lande des Gymnassi in Iglo Rectoris. Demüthigst gewiedmet, Im Jahr, als man freiedig sagen kann: Wol an! nvn hat vnser Gott

Die Festung Ofen vom Türken befreiet! Gedruckt
zu Leutschau bey Samuel Brewern. (1686.)

2° 2 lev. költemény 15 sor irott hangjeggyel.

M. N. Muzeum könyvtára.

205. **Sigismundi, Glacchirio.** Distinta Relatione di quanto è seguito nella presa di Buda scritta da Vienna dal Sig. Glacchirio Sigismondi sotto li 8. Settembre 1686. all' illustriss. Sig. N. N. in Bologna. In Bologna, MDCLXXXVI. Per Giacomo Monti. Con licenza de' Superiori.

4° 4 lev.

Ráth György.

M. N. Muzeum könyvtára.

Gr. Apponyi Sándor.

206. Bestuermet und erstuermete **Stadt Ofen**, vorgestellt in einer genauen und grundrichtigen Erzählung, Aller Kriegs-Handlungen, welche sich von Tag zu Tag, sowol bey Anfang als auch Zeit waehrender Blutstuerztenden Belaegerung und ruemlich-geschehenen Eroberung, in diesem 1686. Jahr zu getragen; Deren zugleich ein aufrichtiger Bericht von Uebergab der der Stadt und Festung Modon beygefueget worden. Nuernberg Zu finden bey Johann Christoph Lochnern. 1686.

4° 80 l., 3 rézmetszettél.

M. N. Muzeum könyvtára.

Gr. Apponyi Sándor.

207. Le comte **Tekely.** Nouvelle historique. A Paris chez Claude Barbin au palais, sur le second perron de la sainte Chapelle. MDCLXXXVI. Avec privilege du Roy.

8° 8, 258 l.

Göttingai kir. egyetemi könyvtár.

208. Sieghaffte-**Teutsche-Waffen** Oder Aussführlicher Bericht Von der mit vielen Blut überwundenen Stadt Ofen Wie solche Welt-berühmte Festung denen Türkischen Bluthunden mit stürmender Hand Von denen Christlichen Waffen abgenommen worden. Alles aussführlich / was sich von Tag zu Tage so wol bey den Türkischen als Käyserlichen zuge-

tragen / Nach den Wienerischen Briefen accurat
zum Druck befördert. Praage im 1686. Jahre.

4° 64 l.

Boroszló városi könyvtár.

Berlini kir. könyvtár

Stuttgarti kir. nyilv. könyvtár

Olmützi tanulm. könyvtár.

209. **Textor Ictus, Joh. Dav.** Laurea sine Magnarum Rerum
Laureaque Dignissimarum Scilicet Insignium Contra
Turcos Victoriarum Budaeque Feliciter Expugnatae
Brevis Memoria. Invictissimo Domino Dno. Leopoldo
Rom. Imperatori Semper Augusto Patri Patriae ac
Triumphatori Pio Felici Germ. Hung. Boh. Dahn.
Croat. Slavon. Regi, Archiduci Austriae, Duci Bur-
gundiae etc. etc. Dno. Omnium Clementissimo, Per-
humilime ac Devotissime Sacrata, Dedicata a. Joh.
Wolfg. Tectore Icto. Heidelbergae, Literis Joh. Da-
vid. Bergmanni, Walterian. Heredis, Electoral. Et
Acad Typogr. MDCXXCVI.

2° 3 lev. Latin distichonok.

Müncheni kir. könyvtár.

210. **Le Triomphe** des Armes Chretiennes sur les infideles
au l'incomparable Forteresse De Bude Capitale Du
Royaume de la Hongrie, Reduite et soumise à son
Prince legitime le tres Auguste Empereur Leopold.
Contenant sa Description, ses Sieges, Assaillies, et
Défenses, tirée de divers Autheurs, avec le veritable
Journal de son dernir Siege et reduction par assaut
arrivée le 2. de Septembre 1686. A Cologne Chez
Pierre le Jeune 1686.

12° 102 l.

Lanfranconi Énea.

211. **Wende, Georg.** Allen geneigten Lesern entbittet Seinen
gehorsamen Gruss und Dienst M. Georg Wende / Pro-
fess. Geschrieben in Eil zu Oelss / am 14. Sonntage
nach Trinitatis im Jahr Christi 1686. In Hoch-Fürstl.
Residentz-Stadt Oelss Druckts Gottfried Güntzel.

2° 1 lev. nyomtatvány. Tudósítás Buda vissza-
fogalásáról.

Boroszló városi könyvtár.

212. **Adlerhold, Mart.** Sieg-gekrönter Feldzug des Adlers
Levens, Im 1687. Jahr Christi; vorgestellt in aus-
führlicher und wahrhafter Erzählung den denkwür-
digsten Victorien, womit der Allerhöchste die Waffen

Römisch-Kayserlicher Majestät in Ungarn, durch eine unvergleichliche Haupt-Victori, und der Durchl. Republic Venedig in Morea, durch einen herrlichen Feld-Sieg, wie auch durch Eroberung der festen Plätze Patrasso, Lepanto, Corinthe etc. diesen, nunmehr geendigten, Sommer über, gesegnet und herrlich gemacht: Dazu gleichfalls Das Jenige mit eingeruckt ist, was in diesem obbenannten Jahr, von den Polnischen und Moskowitischen Kriegs-Verrichtungen wider den Erbfeind, das Gerücht, durch gute Correspondentz Federn, angesagt. Wobey das neuliche Haupt-Treffen, bey Mohatz in Ungarn, wie auch das Venetianische in Morea, samt denen Vestungen Patrasso und Lepanto, in Kupfer zu sehen: Dem Gunstwillenden Leser mitgetheilt. Durch Martialem Adlerhold. Gedruckt in obbemeldetem 1687-sten Jahr, und zu finden In Nürnberg, bey Johann Andreae Endters Seel. Söhnen.

4° 6, 136, 1. két metszettel.

M. N. Muzeum könyvtára.

213. **Albericius Nic.** Esdrae Leo de Silva Leopoldus I. Ad ejus concitationem, rugitum et verba vidit incendi totum corpus Aquilae Imperii Turcici. Opusculum consurgit Ex D. Scripturis, paucis exceptis et Esdrae 4. cont. multa notabilia et curiosa Politicis, militantibus, omnibusque utriusque ordinis appime tum vtile, tum jucundum. Auct Nic. Albericio . . Variorum passim cum suis dilucidationibus Hieroglyphicorum ex probatissimis Auctoribus Icones accessere Aptius in praesens, quam elapsa tempora collimantium. Venetiis 1687. Typis Stephani Curti.

8° 24. 333 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

214. **L'Allegrezze di Felsina**, Overa il Guibilo De' suovi Cittadini Rimostrato nell' importante acquisto della Real Città Di Buda Conseguita à forza d'armi l'Anno MDCLXXXVI. Sotto il Commando dell Sereniss. Carlo Duca Di Lorena Generalissimo dell'armi Cesaree. Consagrato All'Illustriss. e Molto Reverenda Signora Madre svor Carla Gioseppe Zamberti Dignissima

Camerlenga nel nobilissimo Monistero di. S. Gio Battista di Bologna. In Bologna, per gli Eredi del Sarti 1687. Con licenza de' Superiori.

12° 76, 5. l.

Ráth György.

215. **Benaglia, Joh.** Ausführliche Reiss-Beschreibung, von Wien nach Constantínopel, und wieder zurück in Teutschland, auch was sich Merckwürdiges dabey zugetragen: Dess Hoch-Gebohrnen Grafen und Herrn, Herrn Albrecht Caprara, et. et. Welche Er als Ihro Römisch-Keyserl. Maj. Extraordinari-Gesandter und Gevollmächtigter, den Stillstand mit der Ottomanis. Pforten zu verlängern, verrichtet. Beschrieben von Johanne Benaglia, Gesandtschafts Secretario. Anjetzo auf vielfaltiges Begehren, aus dem Italienischen getreulich in die Hoch-Teutsche Sprache übersetzt. Frankfurt, zu finden bey Math. Wagnern. A. 1687.

8° 145 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

216. Warhafftiger und gruendlicher **Bericht**, Von der juengsthin in Ofen vorgehabten entsetzlichen Verraetherey wie dieselbige entdeckt; und Wie der Haupt Veräther Fink von Finckenstein Desswegen zur gebührenden Straff gezogen und hingerichtet worden. Anno 1687.

4° 4 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

217. Korte, Beknopte, en Nette **Beschryving**, von den Konigrijken Hungarien, Dalmatien, en Morea. Mitsgaders de Vorstendommen Zeevenbergen, Walachien, Moldavien, Bulgarien etc. En der zelve Vestingen en Steeden. Nevens een omstandig Verhaal; van het geene, dat omtrent, en zedert de Verovering von Offen, door der Christenen Wapenen is ingenommen. t'Amsterdam, By Aart Dirksz. Oossaan, Bookverkooper op den Dam. MDCLXXXVII.

4° 32, 115 l. A Budán talált hadi zsákmány leirása.

Gr. Apponyi Sándor.

218. **Chiarello, Gio.** Historia degl' avvenimenti Dell' Armi Imperiali Contro A' Ribelli, Et Ottomani, Confederationi, e Trattati seguiti frà le Potenze, di Cesare Polonia, Venetia, e Moscovia, Negotiati, et Aleanze del Conte Tekely con la Porta Ottomana, Accampa-

menti, Guerre. Assedij Piazze, e Conquiste di Città e Provincie, Battaglie, Rotte, e Vittorie variamente successe nelle quattro Campagne degl' Anni 1683, 1684, 1685, 1686. In Venetia, M. DC. LXXXVII. Presso Steffano Curti. Con Licenza de' Superiori E Privilegio.

4° 24, 575 l. Metszetekkel.

Ráth György.

219. **Chronik-Calender** 1687. (a czimlap hiányzik.) Az első lap előtt Budavárának csataképe. Az első lapon: Wahrhaftige und umständliche Erzählung der fürnehmsten Denckwürdigkeiten, so sich jetzt-verwichenes 1686. Jahr, hin und wider in Europa zugetragen. Die glückliche Eroberung der Königlichen Ungarischen Haupt-Vestung Ofen.

4° 22 l.

Ráth György.

220. **Diarium.** Das ist: Kurtze und warhafftige Erzählung alles des Jenigen, was Zeit-währender Belägerung der gewaltigen Vestung und Schlüssel des Ottomanschen Reichs in Ungarn, Ofen, sonst Buda genannt, von Tag zu Tag sich zugetragen: und wie solche nach vielen blutigen Stürmen endlich den 23. Aug. (2. Sept.) des 1686-sten Jahrs von den Christlichen Arméen mit stürmender Hand erobert. Ingleichen die Belaegerung der kaiserl. Reichs- und Hansee-Stadt Hamburg, so von Ir. Königlichen Maj. in Dennemark zwar vorgenommen, aber durch interposition verschiedener Chur- und Fürsten wiederum aufgehoben worden. Sambt fernerer kürztlicher Erzählung, was die Kaiserl. Armee, nach Eroberung Ofen, vor fernere Progressen in Ungarn gehabt, und wie Sie die beyde veste Städte, als Segedin und Fünffkirchen geichfalls zur Übergabe bezwungen und die Essegger-Brücke totaliter ruinirt und verderbet hat, nebst angefügter Excution des berühmten Goldmachers Cronemanns zu Beyreuth, und geheimbden Raths zu Heydelberg, Langhausens, publicirter sentenz. Gedruckt im Jahr MDCLXXXVII.

8° 4, 90 l. *Boroszlói kir. és egyetemi könyvtár.*

Gr. Apponyi Sándor.

221. Der Wegen des Höchst-tapferen Käyser-Adlers Hellden-Thaten Sieg-berühmte **Donau-Fluss**, oder Eine

genaue Darstellung aller derer Königreiche, Provinzen, Gespanschaften und Städten, so an und um die Donau herumher liegen, da dann insonderheit die bis hieher durch die Christliche Waffen herrlichst bestrittene Siege und Eroberungen in dem Königreich Hungarn kürzlich bemercket werden. Allen liebhabern der Novelln. Insonderheit aber denen, so anietzo zu Felde ziehen, und grosse Land Carten nicht bequem bey sich führen können, zu lieb in so kleinem Format heraus gegeben, von Einem Liebhaber der Erdbeschreibung, Nürnberg, in Verlegung Peter Paulus Bleul, Kunst und Buch-Händlers. 1687.

4° 31 l. és 28 l. terrajz.

M. N. Muzeum könyvtára.

222. **Eimmart, Matthaeus.** Zodiacum Hunc Bojensem In applausum ob Regiam Hungariae Civitatem Budam, Quae Anno MDXLI. II. Septembr. Ope Divina Et Magnarum Heroum Et Ducum Invictissimo. Imperatori, Augusto, Leopoldo I. Tradita, Victoriosissimo Triumphatori, Incomparabili Germaniae Herculi, Maximiliano Emanueli, Qui Natus Anno, Quo Magna De Coelo spes BaVariae Venit S. R. I. Electori Et Archidap. Utriusq; Bavariae Duci Potentissimo, Comiti Palatino Rheni Serenissimo Landgravio in Leuchtenberg Celsissimo etc. etc. Reduci E Castris Turcicis Victori Gloriosissimo, Magnanimo, D. D. Suo Clementissimo, submississime D. D. D. Et Pro XenoeXigVVM HoC Dat Et Offert LaetVs Author, Matthaeus Eimmart Civis Ratisponensis Et Pictor. Ratisponae, Typis Joh. Georgi Hofmanni. (1687.)

2° 13 l. Német és latin versekben irt dicsőítése Budabevételének, egy metszettel.

Müncheni kir. könyvtár.

223. **Francius, Jacobus.** Relationis historicae semestralis vernalis continuatio. Jacobi Franci historische Beschreibung der denckwürdigsten Geschichten, so sich in Hoch- und Nieder-Teuschland, auch Italien, Hispanien, Frankreich, Ungarn, Böhme, Polen, England, Portugall, Schweden, Dennemarck, Dalmatien. Candia etc. So dann in Mähren, Schlesien, Pom-

mern, Preussen, Neussen, Siebenbürgen, Wallachey, Moldau, Moscau, Türckey, Barbarey, Tartarey und im Egäischen Meer, sonsten der Archipelagus genannt. Wie nicht weniger in Ost- und West-Indien etc. vor und zwischen jüngst verstossener Franckfurter Herbst-Mess 1686 bis an und in die Oster-Mess dieses laufenden 1687. Jahrs, hin und wieder in der Welt, zu Land und Wasser, glaubhaftig zugetragen. Alles aus überschickten Lateinischen, Italiänischen, Spanischen, Französischen, Hoch- und Nieder Teutschen Documentis, brieflichen Urkunden und Geschichtreichen Schrifften: Theils auch ausz selbst eigner Erfahrung. Mit nützlichen Marginalien, so an statt eines kurtzen Registers dienen können; und mit etlichen Kupffer Figuren ausgedruckt. Durch Sigismundi Latomi sonsten Mäurer genant sel. Erben, fortgeführt und verlegt. Frankfurt a M. 1687.

4° 100 l.

Lanfranconi Énea.

224. **Francius, Petrus.** Petri Francii Laurus Europaea, Seu celebres Christianorum de Turcis victoriae. Accedunt breves Annotatiunculae in usum commodumque Legentium. Amstelodami, ClCICLXXXVII.

8^u 120 l.

Gr. Apponyi Sándor.

225. **Freschot, Cas.** Ristretto dell' historia d'Ungheria con tvtti li successi la S. Stefano primo Rè, le Ribellioni, ed auenimenti con Turchi fin all' Imperator presente Leopoldo: la morte de' Ribelli; l'assedio di Vienna, con il di più seguito sino alla trionfante presa di Buda. Composto per il R. D. Casimiro Freschot B. Dedicato A' Cattolici, che sostentano, e promouono per la Santa Fede, ed à gli Affettionati, e Vassalli della Casa d'Austria. In Napoli, presso Giuseppe Roselli, 1687. Con licenza de' Superiori.

4° 8, 472 l.

Brünni Franzens-Museum.

M. N. Muzeum könyvtára.

226. **Gülich, Joh. D.** Illucida Turcica Luna Oder Der Türkische Schein- und Glantz-beraubte Mond, Das ist: Eine Historische und Politische Beschreibung Wie das Türkische Reich zu einer sogrossern Macht

gelaŋget, und nach den jüngen Friedens-Bruch so sehr entkräftet sei . . . Sambt einer kurzen und wahrhaftigen Erzählung, was in diesem jüngen Türcken-Krieg etc. zugetragen. Von Johann Diderich von Gülich Ict. In Verlegung Barthold Fuhrmanns Buchhändlers in Osterrode. Gedruckt zu Göttingen Durch Josquinum Woycken, Anno MDCLXXXVII.

4° 8, 176 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

227. **Hartnaccus, D.** Bellorum Quae Christianos Inter Et Turcas Gesta sunt Incrementorumque Et Decrementorum Utriusque partis Conspectus Ex delineatione Danielis Hartnacci Pomerani quibus accessit Liberatio Viennae atque Expugnatio Neuheusolii atque Budae Germ. Ofen. Impensis Gothofredi Liebezeit, Bibliop. Holmens. Et Hamburg. Anno MDCLXXXVII.

3° 4, 68 l. Buda alaprajza- és ostromképével. (Heinrich Heuss excudit Hamburg.)

M. N. Muzeum könyvtára.

M. T. Akadémia könyvtára.

228. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Tome Troisième. Depuis 1684. jusques 1686. à Amsterdam. Chez Pierre Mortier, Marchand Libraire sur le Vygendam, à la Ville de Paris. 1687. Avec privilège des Nos Seigneurs les estats.

8° 12, 348, 19 l. és 1 térkép.

Budapesti egyetemi könyvtár.

229. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Cinquième partie. A Paris Chez Michel Guerout, Marchand Libraire, court neuve du Palais, au Dauphin. MDCLXXXVII. Avec privilège du Roy.

8° 14, 355, 2 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

230. **Hogelius, Zach.** Buda Urbium atque Arcium per Europam celeberrima Cum Rebus ad Eam et per Ungariam gestis memorabilibus plerisque, priscis ac recentibus. Ab ejus Origine in praesens, quod Degimus, aevum Historicorum et Geographorum e monumentis variis Collecta Descriptaq. Studio Zachariae Hogelii Gymn. Senat. Rect. et Historiar. Prof. Erfurti Characterẽ Kindlebiano. 1687.

4° 48 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

231. **Knellinger, Balth.** Predigen zu Zeit des Türken-Kriegs Von Anno 1683. Von welchen das Christen-Volk zur Buss, und Andacht, Dann auch zu Lob- und Dank-Sprechung Auffgemähnet worden von P. Balthazare Knellinger der Gesellschaft Jesu Priestern, und Tuhm-Predigern in Augspurg. Permissu Superiorum. Mit Röm: Kays. Mayest: und Chur Bayrischen Privilegio. München, In Verlegung Johann Hermann von Gelder, Chur-Fürstl. Hof-Buch-Handlers. Gedruckt bey Sebastian Rauch, im Jahr 1687.
4° 16, 169, 6 l. II. köt. 2, 227, 13 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

Budapesti egyetemi könyvtár.

232. In **Memoriam** Gloriosae Victoriae Hungaricae A Germanorum Fortissimo Exercitv auspiciis Leopoldi Imp. Invictiss. A. C. MDCLXXXVI. De Turcis Reportatae Emblemata Aliquot Edita Augustae Vindelic. Impensis Viduae Theophili Goebelii A. C. MDCLXXXVII.

4° 8 sztlan l. Latin és német Buda visszafoglalására vonatkozó költemények, 7 emblematicus képpel.

Münchener kir. könyvtár.

Olmützi tanulm. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

233. **Mercurii Relation** oder wöchentliche Reichs-Ordinari Zeitungen von Unverschiedlichen Orthen de ann. 1687—90. 1. Vol.

4° Acced. Relationes Separ. et Extrait-Schreiben etc.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

234. **Mioni.** La Turcha fedele nella presa di Coron. E suoi accidenti amorosi. Con vn succincto racconto fatto da vn schiauo, della vita amor, fortune, attioni, e disgratie del famoso conte Emericho Techeli e con l'intiero ragguaglio di tutto cio, che di notabili occorse nell, assedio, e presa di Buda. Del Mioni. Consecrata al merito del Ill. Ecc. Procurator Vincenzo Fini. In Venetia, 1687. Appresso Andrea Baroni, à S. Stefano.

8° 20, 192 l.

Budapesti ref. coll. könyvtára.

235. **Pancer, Gio. Ant.** Continuatione de successi nell' Ungheria trà l'armi collegate dell' Impero et le barbare dell' Ottomanno l'anno 1686. Descritti dal Padre Maestro Gio: Antonio Panceri Milanese Carmelitano Regente del Carmine di Milano. Dedicati al merito incomparabile dell' illustrissimo Sig. Conte Antonio Biglia Marchese del S. R. J., Conte di Serono etc. etc. In Milano 1687. Nella stampa del Monza per Carlo Federico Gagliardi, ad istanza di Giacinto Brena librare. Con privilegio.

8° 18, 456 l. *Göttingai kir. egyetemi könyvtár.*

236. **Pizzaro de Oliveros, Ant.** Cesareo Carro Triumphal en que Gloriosamente campeon por el Orbe las invencibles Armas del Maximo Emperador Leopoldo Primero de este nombre por la feliz restauracion de la Real Fortaleza de Buda, conquistada en 2. de Sept. de 1686. Relacion puntual, y verdadera que... dedica al... Sennor don Josseph de Cossio Varreda... Ubispo de Salamanca etc. Don Antonio Pizzaro de Oliveros. Author da esta obra. En Amsterdam En Casa de Yacomo de Cordova Anno 1687.

4° 14, 201 l. A 14-ik lapon: Triumpho Cesareo in la Descripcion Universal de Panonia, y Conquista de la Ciudad de Buda, a 2. de Septiembre de 1686. Annos. Por el Capitan don Miguel de Barrios. 35 nyolczsoros versszak. Ezen jelentékeny spanyol költő és drámaíró portugali zsidó volt, de nyilvánosan azt be nem vallotta. Sokáig szolgált a spanyol hadseregben, míg végre Amsterdamba szökött, a hol vallását nyíltan gyakorolhatta. Meghalt 1699-ik évben. (Lásd Tiknor: Spanish Literature.) Lehetséges, hogy Pizzaro de Oliverossal ez közölte azon érdekes memorandumot, melyet a budai zsidók Schooning tábornoknak kézbesítettek. Lásd a 183—195. lapon.

Lanfranconi Énea.

Gr. Apponyi Sándor

237. **Puteus, Joan. Bapt.** Carolo Quinto Maximo Lotharingiae Duci ob Budam Expugnatam Plausus Regiae Ticinensis Academiae Sive Panegyricus Publicè habitus in Templo Maximo die 5. Nouembris 1686. Ab Abbate D. Joanne Baptista De Pvteo, Can. Reg.

Lateranensi et in eadem Academia in Regio Graecae et Latinae eloquentiae Professore. Mediolani 1687. Ex Typographia Camilli Conradae. Superiorum permissu.

4° 51 l.

Müncheni kir. könyvtár.

238. Veredica **Raccolta** De Giornali D'Ungheria Contengono i prosperi successi dell' Armi Cesaree, seguiti doppo l'acquisto di Buda, et altre Città, sino all' incendio de Borghi di Sighet. Parte Seconda. In Venetia. 1687. Presso Gierolimo Albrizzi dierso la Chiesa di San Zulian al Nome di Dio. Con licenza de' Superiori.

12°.

M. T. Akadémia könyvtára.

239. Triumphirender **Reichs-Adler**, Welcher So wol gegen Orient als Occident seine Flügel aufs glücklichste ausbreitet, Insonderheit nunmehr gegen Constantinopel, Wie und welcher Gestalt solcher importanten Ort mittelst vorhergehender Eroberung Der unüberwindlichsten Dardanellen, möchte occupiret, Und Sodann mit dem Erb-Feind ein ewiger Friede gestiftet werden. Gedruckt im Jahr 1687.

4° 36 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

240. **Richards, Jacob**. A Journal of the Siege and Taking of Buda, By The Imperial Army. (Under the Conduct of the Duke of Lorrain, and his Electoral Highness the Duke of Bavaria) Anno Dom. 1686. By Jacob Richards, One of His Majesties Engineers, who was appointed by the Right Honourable the Lord Dartmouth, Master-General of His Majesties Ordnance etc. to ferve in the said Army, and who is now in the Service of the Venetians in the Morea. Published by His Majesties Command. Printend for M. Gilliflover at the Black Spread-Eagle in Westminster-Hall, and J. Patridge at the Post-house at Charing-Cross. 1687.

4° 38 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

241. **Scala, Ercole**. L'Vngheria Compendiata Dal Sig. Co. Ercole Scala. Nuouamente Stampata, con le Citta più rimarcabili di quel Regno, che cadono scolpite all' oculare inspettione, Come pure descritta la Serie

d'ogni suo Regnante, insieme con le più esatte pre-
rogative, che universalmente accompagnano il Paese,
Riti, e Costumi di quei Popoli. E nel fine i Gloriosi
Progressi fatti dall' armi Cesaree nel medemo Regno
dalla Liberatione di Vienna, Anno 1683, Insino all'
Anno 1686 con l'assedio, e Presa della Real Citta
di Bvda, et altri felici successi. Consecrata Alla
Sacra Cesarea Real Maesta Di Eleonora Maddalena
Teresa Imperatrice de Romani sempre Augusta, Nata
Principessa di Neuburg, In Venetia, MDCLXXXVII.
Appresso Leonardo Pittoni, Con Licenza de' superiori,
a Privilegio. Si vende all' Insegna della Speranza.

Kis 8° 16, 170 l. *Budapesti egyetemi könyvtár.*

242. **Schardius, M. J.** Q. D. B. V. Ex Benevolo Amplis-
simae Facultatis Lipsiensis Philos. indultu, Budam,
Historico-Mathematicè delineatam, Doctorum Cen-
surae exhibent, In Maj. Principp. Colleg. VI. Idus
Junii, Anno MDCXXCVII. M. Joh. Schardius, Helmbr.
et Georgius Ludovici Goldnerus, Philosoph. Stud.
Heilsbrunnà-Franci. Lipsiae Literis Christiani Gözii.
4° 12 lev.

Berlini kir. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

Weimari nhercz. könyvtár.

243. **Seyfried, Joh. Heinr.** Türkische Gross-Macht, Tür-
ckisches Prahl-sacht, und Türkisches Hab-Acht!
Oder Johann Heinrichs Seyfrieds Türkische Reichs-
Beschreibung, Zusamt den Gewinn und Verlust, Auf
Christlich und Türkischer Seiten, was sich seit
Anno 1683, bis zu Anfang des 1687-sten Jahrs, für
herrliche Siege und Eroberungen, unterschiedlicher
Städte, Landschafften und berühmter Vestungen,
durch der hohen Alliirten glückreiche Waffen, in
Ungarn, Pohlen, uud Morea, benebst denen Dalma-
tischen Gräntzen zugetragen. Alles nervös und less-
würdig, dem Curiösen Liebhaber zur Belustigung ver-
abfasset, in acht sonderbaren Theilen, Und zusamt
einer neu-verbesserten Landkarten, Gantz neu-ver-
mehret heraus gegeben. Sultzbach Verlegts in Nürn-
berg Joh. Leonhard Buggel. Gedruckt im Jahr 1687.
12° 312 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

244. The Present **State** of Hungary. Or a Geographical and Historical Description of that Kingdom, giving an account of the Nature of the Country, and of its Inhabitants etc. Together with the Memorable Battles and Sieges that have happened etc. Lond, Printed for H. Rodes next door to the Swan-Tavern, near Bridges-Lane in Fleet-Street 1687.

12° 4, 168, 8 l. *M. T. Akadémia könyvtára.*

245. **Svccessi** Delle Correnti Guerre D'Ungheria seguit i l' anno MDCLXXXVII. Con distinto Ragguaglio di quanto è seguito giorno per giorno, sino all' Espugnatione della Real Città Di Bvda. Consacrati All' Illustriss. et Eccellentiss. Sig. Antonia Pangratiò Gallas Duca di Luciera, Conte del S. R. I. Cameriere, e Generale di Battaglia di S. M. Cesarea. In Venetia, MDCLXXXVII. Presso Gasparo Riua. Con Licenza dè Superiori.

12° 162 l. *M. T. Akadémia könyvtára.*

246. **Tscherning, Th.** Das von den Türcken lang gequälte / nun Durch die Christen Neu-beseelte Königreich Hungarn Das ist Kurzgefasste Vorstell- und Beschreibung der Hungarischen Städte / Vestungen und Schlösser / samt angrenzenden Ländern-Oesterreich / Mähren / Kärndten / Crain / Steyer / Bosnien / Dalmatien / Slavonien / Bulgarey / Siebenbürgen etc. Alles / Nach beygefügt XII. accuratesten Carten / deutlich abgehandelt / und mit denen Neuesten / bis auf gegenwärtige Zeit sich erstreckenden / merckwürdigsten Begebenheiten / absonderlich Ofen betreffend / Versehen von Theodoro Tscherning. Nürnberg / In Verlegung Martin Endters 1687.

8° 6, 464, 22 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

247. **Türcken-Noth, und Türcken-Spott;** In dreyerley Kupffer-Gemälden nachdenklich vorgestellt. Deren Das Erste, die Betrüebnus des Türkischen Sultans, wegen des schmerzlichen Verlusts so viler Festungen, Städt und Länder; Das Andere, das Türkische Schweisz-Bad, oder seine darüber ausgestandene Angst; Das Dritte, die Abgöttische und

Bluthündische Procession der Turcken nach Medina in sich begreift. Samt einem Anhang, des nunmehr in letzten Zügen ligenden Türkischen Gross-Sultans und über dessen Kranckheit von den ausländischen Medicis gehaltenem Consilio. Gedruckt im Jahr 1687.

4° 11 l. Satyricus versek. Három gunyoros met-szettel.

Müncheni kir. könyvtár.

248. **Vignau.** L'Etat present de la puissance Ottomane, avec les causes de son accroissement, et celles de sa décadence. Dedié à son Altesse Serenissime Monseigneur le grand duc de Toscana. Par le sieur du Vignau escuyer Sieur des Joanots . . . Paris Daniel Hortemels. 1687. Avec Privilege du Roy.

8° 30, 370, 4 l.

Göttingai kir. egyetemi könyvtár.

249. **Zenarolla, Gio. Paolo.** Relatione esatta, e distinta sopra le operationi, fatte dopo l'assedio di Buda dalle Vittoriose armi di S. M. C. l'anno 1686. Con l' aggiunta dalla nuova ribellione d' Ungheria, e con altre particolarita seguite sino alla marchia degl' Esserciti l'anno 1687. Raccolta da D. Gio. Paolo Zenarolla, preposito di S. Nicolo d'Alba Regale. Divisa in due parti, dedicata potentissimo et invitissimo imperatore de' Romani Leopoldo primo sempre augusto. Vienna, Appresso Gio van Ghelen, 1687.

8° 8, 140 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

Budapesti ref. coll. könyvtára.

250. **Boethius, Christ.** Ruhm-Belorberter Triumph-leuch-tender, und Glantz-erhöheter Kriegs-Helm dero Röm. Käyserl. auch zu Hungarn und Böhmen Königl. Majest. und Dero samtlichen Hohen Bunds-Verwandten, wider den Blut-besprengten Türkischen Tulband. Das ist, Warhafter Historischer Grund-Bericht aller derer Gott gesegneten Kriegs-Actionen, welche so wol wider die Ungarische Malcontenten, Zeit während derselben Empörung all wider den allgemeinen Erb-Feind, den Turcken etc. Fortge-führet worden. Nebst einer kurtzen Vor-Erzehlung derer, von unterschiedlichen Türkischen Sultanen,

erlittenen Anfechtungen des Königreichs Ungarn, und einem doppelten Anhang von der Halb-Insel Morea: ans Licht gesetzt von Christophoro Boethio. Anitzo zum Drittenmal, aufgelegt, und so wol mit Beschreibung weiteren Verlauffs itzigen Türcken-Kriegs, als mit vielen Kupffern, vermehrt. Nürnberg, In Verlegung Johann Christoff Lochners, 1688.

4° 10, 344 l. III. köt. 592, 22 l.

Lanfranconi Énea.

M. T. Akadémia könyvtára.

251. **Boethius, Christophorus.** Des Ruhm-belorberten und Triumph-leuchtenden Kriegs-Helms dero Röm. Kais. Maj. und Dero Hohen Bundes Verwandten wider den Mahometischen Tulband Andrer Theil: Darinn die Kriegs-Züge und ritterliche Thaten, sodieselbe im Jahr 1685. und 1686. bis auf die Eroberung der Königl. Ung. Haupt-Stadt Ofen wider den all-gemeinen Erb-Feind der Christenheit verrichtet mit warhaffter Feder erzehlet werden von Christophoro Boethio. Nürnberg, In Verlegung Joh. Christoph Lochners, Im Jahr Christi 1688.

4° 456 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

252. **Bouttats, Caspar.** Description Exacte des Royaumes de Hongrie, et Dalmatie etc. Avec les Principautés de Sevenberge, Walachie, Moldavie, et Bulgarie leurs Villes Et Fortresses tirée de plus experts Ingenieurs des Armées de l'Empereur. Et Gravées en Cuivre par Gaspar Bouttats. Se vendent à Anvers, Chez Henry van Dunwalt, au Marché aux Oeufs, Et chez Gaspar Bouttats, dans la rue du Pruym-Straet. 1688.

Haránt 4° 49 l. 1 térkép, 43 magyarországi vár látóképe. (Buda leirása- és látóképével.)

M. N. Muzeum könyvtára.

253. **Breitenfels, Christ. Jac.** Das theils Friedbeglückte theils Kriegende und Siegende Europa, Oder Fernere kurtze / jedoch gründl. hist. Erzehlung aller Kriegs- und anderer denckwürdiger Begebenheiten, welche von anno 1679—1688. in gantz Europa vorgelauffen.

Zu des Teutschen Sleidani Continuation seiner vier Monarchien Unpartheyisch entworffen durch Ch. J. Breitenfels. Mit Chur. Sächs. Gnäd. Privilegio. Franckfurt u. Leipzig. Bey Joh. Th. Beotio, Buchhändlern in Dreszden. An. 1688.

8° 12, 712 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

254. **Chiarello, Gio.** Historia degl. avvenimenti dell' armi imperiali contro ribelli, et ottomani, confederationi, e trattati seguiti frè le Potenze, di Cesare, Polonia, Venetia, e Moscovia. Negotiati, et Alleanze, del conte Tekely con la Porta Ottomana, Accampamenti, Guerre, Assedii, Piazze, Conquiste di Citta, e Provincie, Battaglie, Rotte, e Vittorie variamente successe nelle cinque Campagne dall' Anno 1633. Fino 1687. In Venetia, MDCLXXXVIII. Presso Stefano Curti. Gon licenza de' Superiori, e privilegio.

N. 8° 404, 11 l.

Ráth György.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum könyvtára.

255. **Das neueste von der Zeit.** Das ist: Ausführliche Vostellung der listigen Gefangen-Nehmung / und die Ketten und Bande Schliessung des weltberuffnen Hungarischen Rebellen Graf Tekely. Samt einer Curiösen Erzählung derer Preiswürdigen Victorien, welche die Kayserliche und Reichs-Armee, wie auch die Venetianische Auxiliar-Völker vor kurtzer Zeit über die allbereit beschriebene Siege aufs neue von denen Türcken und Rebellen höchst-rühmlich in Eroberung der Vestungen u. Schlösser Eperies, Caschau . . . Bassava etc. davon getragen. Nürnberg In Verlegung Johann Hoffmanns, Buch- und Kunst-händlers 1688.

8° 86 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

256. Historische **Erzählung** der Heldenwürdigen Kriegsthaten, Welche in höchst-tapferster Bestreitung des allgemeinen Erb-Feindes Christenheit, des Türkens, zu der Röm. Kayserl. Mayest. dero sämbtlichen Hohen Aliirten und der durchlautigsten Venetia-

nischen Republic immerwährender Glori im 1686. 1687. und 1688. Jahr. So wol in öffentlichen Scharmützeln, Schlachten, als auch Belager- und Eroberung ein und anderer höchst importanter Oerter und Vestungen sich zugetragen. Mit flüchtiger Feder beschrieben und zum Druck befördert im Jahr 1688. (S. 1.)

4° 28 l.

Berlini kir. könyvtár.

257. **Freschot, Cas.** Ristretto dell' historia D'Vngheria, E singolarmente delle cose occorseui sotto il Regno dell' Augusto Leopoldo sino alla trionfante presa Di Buda opera di D. Casimiro Freschot B. Con l'aggiunta Di tutto il seguito nel rimanente dell' Anno 1686., e 1687. Di Altro autore fedele. Al Merito Impareggiabile dell' Illustriss. sig. sig. e patron col. il sig. D. Paolo Emilio Borromeo Conte di Arona, Marchese d'Angera, Signor di Vogogna, Cannobio, Intra, Omegna, Laueno, e Camairago con loro Giurisdizioni, e Pertinenze etc., e Baron Romano etc. In Milano, Per Francesco Vigone, vicino alla Rosa 1688. Con licenza de' Superiori.

8° 8, 572 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

258. **Happellius, E. G.** Thesaurus exoticorum oder eine mit ausländischen Raritäten und Geschichten wohl versehene Schatzkammer Hiernächst eine umständliche Beschreibung des . . . itzo annoch wehrenden bluthigen Türcken-Krieges, Hamburg, Thomas von Wiering, 1688.

2° 16, 288 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

Tatai kegyesrendi ház.

259. **Happellius, Eberhardus Guernerus.** Hochverdiente Ehren-Seule Christlicher Tapferkeit. Darauf kurtzbündig verzeichnet der jüngste, schwere und blutige Türcken-Krieg, sowohl zwischen der Röm. Kays. Mayst. und dem Erbfeinde Inn Ungarn: Als auch zwischen diesem, den Pohlen und Venetianern In Pohlen und Morea. Und widerselbe sonst in Dalmatien, Ukraine, Podolien, Moldau, Siebenbürgen, Slavonien, Croatien, Bossina, Griechenland und andern angrenzenden Ländern Christl. Seits mit höchstem Glück geführt. Auch was für denckwür-

dige Belägerungen, Bestürmungen, Entreprises, Eroberungen, Streyffereyen, Verwüstungen, Massacres, Feldschlachten, See-Treffen, Verräthereyen und sonst Denckwürdiges darinnen fůrgefallen. Alles Historisch und ohne einzige Passion zusammen getragen und mit vielen Kupffern gezieret Von Eberhardt Guernerio Happelio. Hamburg, zu bekommen bey Thomas Wiering, im gülden A, B, C, bey der Börse, im Jahr 1688. Wie auch zu Frankfurth und Leipzig bey Joh. Georg Lipper zu finden.

4° 240 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

260. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Contenant ce qui s'est passé en l'An 1687. Tome quatrième. à Amsterdam, Chez Pierre Mortier, Marchand Libraire sur le Vygendam, à la Ville de Paris. 1686. Avec privilège de Nos Seigneurs les Estats.

8° 4, 213, 26 l. *Budapesti egyetemi könyvtár.*

261. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Sixième partie. A Paris, Chez G. De Luines, au Palais, dans la Salle des Merciers, à la Justice. MDCLXXXVIII. Avec privilège du Roy.

8° 22. 336 l. *Budapesti egyetemi könyvtár.*

262. **Histoire** de Mahomet IV. depossédé. 2. Partie. Amsterdam. Chez Pierre Brunel, 1688.

Kis 8° 228-l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

- 263 **Histoire et Description** Ancienne et moderne du Royaume de Hongrie, Et des Autres Etats qui ont été, ou qui sont encore ses Tributaires, A Paris, Chez Charles de Sercy, au Palais au sixieme Pillier de la Grand Salle, vis-a-vis la montée de la Cour des Aides, a la Bonne-Foy couronnée MDCLXXXVIII. Avec Privilege Du Roy.

8° 2, 330, 5 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

264. **Ivanovich, Cristh.** Minerva al Tavolino, Lettere diverse di Proposta e Risposta a varij Personaggi sparse d'alcuni componimenti in Prosa ed in Verso ;

con memorie Teatrali di Venezia di Christoforo Ivanovich canonico della Basilica Ducale. Parte prima et seconda, Venezia, 1688. Appresso Nicolo Pezzana. 8º I. köt. 10, 452 l. II. köt. 22, 527 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

265. Das Ehmals gedruckte / vom Türken berückte / nun Trefflich erquickte **Königreich Hungarn** / samt dessen Ströme-Fürsten / der Weltberühmten Donau Ausführllich vorgestellet / In Curieuser Abhandlung aller Städte / Schlösser / Vestungen / und anderer Oerter / welche sowol an diesem erstberührten Fluss wirklich liegen / als auch daran gränzen / oder sonst in beygeordneter Carte befindlich sind / Ihr Lager / Erbauung / Fortification / Glücks- und Unglücks-Fälle / sonderlich aber die daselbst ehedessen und kürzlich vorgegangne Siegreiche Schlachten und Victorien / Ihro Kayserl. Majest. und Dero Hohen Allirten / biss auf die höchst-glückl. Eroberung Griechisch-Weissenburg / betreffend. Dabey auch zugleich eine kurze auf Wahrheit-gegründete Erzählung aller derjenigen Preiss-würdigen Siegs-Thaten / in Befreyung der / eine geraume Zeit / unter dem Türkischen Joch seufzenden herrlichen Halb-Insul Morea / Durch die tapffer-mächtige Venetianer / aufgeführt / Und mit vielen hierzu dienlichen Kupffern versehen worden. Franckfurt und Leipzig / In Verlegung Christoff Riegels. An 1688.

8º Cзіmkép, 4, 1038, 6, 120 l.

Boroszló városi könyvtár.

Budapesti egyetemi könyvtár.

Orsz. m. kir. statist. hivatal könyvtára.

266. **Lopez, Mich.** Historia delle passate, e correnti guerre d'Vngaria, Cominciando dalla Nascita, e Ribellione D'Emerigo Techli, Liberatione di Vienne, espugnatione di Buda, con l'altre fattioni successe, progressi fatti dall' armi Gesaree, Sino alla resa della Citta di Moncatz Abbellita con li veri Ritratti delli Comandanti Imperiali, e Turchi, e con le piante delle Citta, che da S. M. C. sono state occupate, Con l'Indice delle cose notabili, Ritratti, e Fortezze, Composta Da. D. Michele Lopez

Dottore dell'una, e l'altre, Legge. Parte seconda. All' Illustriss. et Eccellentiss. Sig. Girolamo Maria, Pignatelli. Principe di Marsico nuovo, et util Sig. del stato di Moliterno, Sarcuni, San Chirico Raparo, et della Villa della Barra, etc. In Napoli 1688. à spese delli Socij Camillo Cavallo, e Michele Luigi Mutij. Con Licenza de' Superiori.

12° (409—936) — 525 l. Több metszettel.

Budapesti egyetemi könyvtár.

267. **Suldan such verlorn!** oder Poetische Gedanken wie der Hund zu Stampol, der Türkische Suldan, fast alle Künsten, die ein Hund können soll, er auch trefflich gekönnt, nunmehr vergessen hab; sein Reich bald vergehen, vnd er allem ansehen nach, an dem Durchlauff verrecken werde. Dem Adler und Löwen zu schuldigsten Lob und Ehr, und dem Türckischen Molosso zur Schand. In teutsche Reim Art verfast Durch M. L. Anno 1688.

2° Egy levelű nyomtatvány, közepén Székesfehérvár és Belgrád látóképe, alatta nyolcsoros 24 trochaeus versszak, a 10-ik Buda visszafoglalásáról szól.

Müncheni kir. könyvtár.

268. **Merian, M.** Neuwe Archontologia Cosmica, Das ist, Beschreibung aller Käyserthumben, Königreichen und Republicken der gantzen Welt, die keinen Höhern erkennen. Wie dieselbe in jhren Gräntzen und Anmarkungen begriffen was darinnen für Provincien und Landschafften, stehende und fliessende Wasser, fürnehme Stätt und Vestungen, Commerciën unnd Handthierungen: wie auch von den alten vnnnd neuen Innwohnern Gebräuchen, Rechten und Gewohnheiten, Fruchtbarkeit vnnnd Vnfruchtbarkeit des Erdreichs, Item von der Potentaten Renneten und Einkommen, Kriegsmacht zu Wasser und Landt. Religions- unnd Kirchen-Wesen so dann letztenlichen, Ordentlicher Succession unnd Nachfolge der Römischen Kaysern, Königen, Fürsten und Herren Alles auss unverwerfflichen Gründen und Zeugnissen vom Anfang bis auff unsere Zeit das Jahr Christi 1638 zusammen gelesen, und in eine richtige begreifliche Ordnung verfasst durch Johann Ludwig

Gottfried. Mit zugehörigen Summarien unnd aussführlichen Registern versehen, auch mit den vornehmsten in Kupffer gestochenen Landttaffeln und Stätten gezieret und verlegt von Mattheo Merian. Getruckt zu Franckfurt am Mayn in Wolfgang Hoffmanns Buchtruckerey, im Jahr nach Christi Geburt MDCLXXXVIII.

2° 760, 14 l.

Lanfranconi Énea.

269. **Manone, Carlo.** L'Ungaria Vendicata, o siano li felici successi, e gloriose, vittorie, Riportate, dall' armi Imperiale sopra le ottomane, e Ribelli, nell' Anno 1685. Quinto delle Guerre correnti, Descritti, dal Dott. Carlo Manone. Con le Geografia delli accampamenti cesarei, et ottomani, auanti e nell' atto della Battaglia. E le topografie d'altre citta conquistate in dett' Anno in Milano, nelle Stampe dell' Agnelli. MDCLXXXVIII.

12° 12, 672 l.

M. T. Akadémia könyvtára.

270. **Pflugh, J.** Juli Pflugk Equitis Saxonici, epistola ad Perillustrem atque Generosissimum Virum Ludovicum à Seckendorff Virum de utraque Republica Meritissimum, Praeter fata Bibliothecae Budensis, librorum quoque in ultima expugnatione repertorum catalogum exhibens Sumptu Jo. Bielekii. Bibliop. Jen. MDCLXXXVIII.

Kis 8° 112 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

271. **Stephani, Th.** Der Neu-aufgegangene Glücks- und Majestät-Stern desz Königreichs Ungarn: Deren jener im Felde, dieser auf dem Ungarisch-Königlichen Thon, leuchtet. Das ist: Gründliche Beschreibung der grosz-herzlichen Krönungs-Pracht Josephi desz Ersten, Königs in Ungarn, etc. etc. Wie auch der sieghafften Eroberung beyder Haupt-Festungen Erla und Mongatsch, welche der Himmel demselben, zum klaren Zeichen seiner Gunst, zugeeignet, und zum Pfande eines noch grössern Zuwachses der Macht und Victorien über seinen, und aller aufrichtigen Christen. Erbfeind, auf sein Krönungs-Fest, eingesetzt. Dem gleichfalls der Unstern desz Ottomanischen Reichs, nemlich die aufrührische Ent-

Thronung desz Türkischen, nunmehr vom Regiment verstossenen, Wüterichs, Mahomets desz Vierdten, nebst einigen denckwürdigen Exempeln seiner Tyranneyen, und so wol seines Vatters, als seiner Groszmutter Strangulirung, wie auch andern von der Rebellischen Türcken-Militz, eine Zeithero, wider die führnehmste Ministern der Pforten verübten Thätlichkeiten, umständlich beygefügt ist. Aufgesetzt, durch Thaumantium Stephani, und mit etlichen Kupfern erleuchtet. In Nürnberg, Zu finden bey Joh. Andrea Endters Sel. Söhnen, An. 1688.

4° 6, 175 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

272. **S. F.**, Die Renn-Bahn der Ehren auf welcher fünf und zwanzig unvergleichliche Helden, die unter denen Grossmächtig und unüberwindlichsten dem Römischen Kaiser Leopold, und König in Hungarn Joseph, streitende, ein unsterbliches Lob erfochten, alle nach der besten Gleichheit Ihrer Bildnüsse auf allezeit geänderten Pferd-Stellungen anzuschauen fürgestellt und verlegt von Joh. Alex. Boener, Kunsthändlern in Nürnberg. und mit hochteutschen Lobgebänden umwunden worden von S. F. Nürnberg, Gedruckt bei Christ. Sigm. Froberg, 1688.

4° 32 l. 29 metszettel. Dicsköltemény 16 soros Alexandrinekben. Függelék: Soliman zultán, török császár. Három 6 soros jambus versszak. Végül egy dicsének a mohácsi csatára 24 Alexandrin versben.

M. N. Muzeum könyvtára.

273. **Trips, Franc. Xav.** Heroes Christiani in Ungaria Et Alibi adversus Juratos hostes Otomannos strenue pugnantes, seu Elogia Eorum qui Pro Deo enses suos strinxerunt Contra Barbaros. Elegiacis Versibus adumbrati atque pro Xenio praesentis anni praesentati. Anno salVatorIs DoMInI lesVChrIstI aVthore Fran. XaVerIo TriPs. S. A. E. B. et P. H. Typis vero atque expensis Arnoldi Metternich prope Augustinianos. Agrippine (1688).

M. N. Muzeum könyvtára.

274. **Wagner, Joh. Christ.** Anhang, welcher zu Vollführung derer dem dritten Theil beygefügten Beschreibung

der annoch wehrenden Siegreichen Progressen Ihro Kayserl. Majest. und dero hohen Alliirten Waffen wider den Erb-Feind vorstellet. Die Kriegs-Begebenheiten desz 1686 und 1687. Jahres. Augsburg, gedruckt und verlegt durch Jacob Koppmayer. Anno 1688.

2° 83 l. Wagner Joh. Christ munkájának »Das mächtige Kayser-Reich Sina und die asiatische Tartarey« czímű munkájának folytatása külön lapszámmozással.

Ráth György.

275. **Busbequius, Aug. Gisl.** Gravissimi quondam Legationum Caesarearum praefecti Epistolae deque Rebus Tyrcicis quae extant, alia Editio nova et correctior. Cui accedunt Lavdini equitis hierosolymitani aliorumque Clariss. virorum de Rebus Turcicis Epistolae impense hactenus desideratae. Cum privilegio. Lipsiae Sumptibus Michaelis Güntheri, Bibliopolae Dresdensis. CIO IOC XIC.

8° 22, 702, 28 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

276. **Drechslerus, Wolfgang.** Chronicon Saracenicum et Turcicum Wolfgangi Drechsleri a Georg Fabricio Et Joanne Rosino emendatum auctumque Huic in Libros quatuor et Capita divisa notas atque supplementa tum historica tum chronologica ex Arabicis. Persicis Turcicisque Scriptoribus nec non Appendicem secundam ad A. MDCLXXXIX. usque addidit M. Johannes Reiskius, accedit B. Joh. Andreae Bosii, Dissertatio de Imperio Turcico ob raritatem exemplarium denuo excusa. Lipsiae, Impensis Joh. Christiani Wohlfart, Bibliopol. Anno MDCLXXXIX.

8° 5, 372, 2 sztlan lev., és egy metszeten Buda bevételének emlékérmé.

M. N. Muzeum könyvtára.

277. **Histoire** des Empereurs Ottomans, Contenant tout ce qui s'est passé de plus remarquable sous leurs regnes, particulièrement sous celui de Mahomet IV. depossédé; Où l'on voit le détail de la Guerre de Hongrie; les conquêtes des Venetiens, et les entre-

prises des Polonois et des Moscovites. Avec l'élevation de Soliman III. sur le Thrône, et les événement arrivés depuis son Couronnement jusqu' a present. A Bruxelles, Chés Jean Leonard, Libraire, ruë de la Cour, proche le Conter-Steen, 1689.

Kis 8° 2, 236 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

278. **Jubileus Vivi Leopoldi I.** Imperatoris Augusti hoc est Quinquagesimus annus, a Nativitate Invictissimi Caesaris, E Floribus, Indelebili Nomini Insriptis, nunc demum Triginta Anagrammatis novi Auctus, In Quo Juxta Veterem Ritum, Publica Procerum Promulgatione, Triumphandum Tubis et Tympanis, ad Majorem Dei Gloriam, Caesaris Perennaturam Adoream, Universae Christianitatis Salutem, Omnium Subjectorum Felicitatem, ut Restituatur Christiano Orbi, Pax Optata! Olsnae, Typis Henrici Bockshammeri 1689.

2° 18 lev.

Budapesti egyetemi könyvtár.

279. **Mars** Orientalis et Occidentalis. Das ist: Eine kurtze jedoch warhafftig-Historische Erzählung Sr. triumphirenden Römisch-Kayserlichen Majestät Leopoldi I. des Gerechten, Gegen die Unchristen in Orient, höchst-billig vorgenommene Belaegerung, glücklich erfolgte Eroberungen, sieghaft gehaltene Feld-Schlachten u. d. g. etc. Mit unterschiedlichen Kupffern gezieret. M. DC. LXXXIX.

4° 108 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

280. **Olivier, Nic.** Recopilacion historica des los reyes, guerras, tumultos, y rebeliones de Vngria, desde su poblacion por los Hunnos, hasta el año presente 1687, espacio de mas de mil y ducientos. Resumida en estilo breve, claro y comprehensivo de Autores graves, antiguos y modernos, Relaciones antiguas y verdaderas. Ilustrada con la descripcion de Ungria, Reynos, y Provincias depenientes, adjacentes y annexas; y con digressiones sucintas, concernientes al assunto, contemporaneas à los successos, ò convenientes para la inteligencia. Dedicada al Exmo Señor Don Ivan Manuel Diego Lopez de Zuñiga y Guzmán, Sotomayor y Mendoza, Duque Duque de

Bejar. Para funebre Monumento del Exmo Señor Don Manuel. Diego Lopez de Zuniga y Guzmán, Sotomayor y Mendoza, Duque Duqu de Bejar su padre, muerto gloriosamente en el memorable sitio di Buda. Por el Sangerto Mayor Don Nicolas de Olivier y Fullana, Còsmographo de su Magestad Càtolica. En Colonia por Baltazar ab Egmont, 1687. Se hallan en Brussellas en Casa de Franzisco Poppens.

4° 12, 253 l. *Göttingai kir. egyetemi könyvtár.*

281. **Zenarolla, Gio, Paolo.** Operationi di Leopoldo Primo, Imperatore de' Romani Sempre Augusto sotto l'Anno 1688. Overo Campagna gloriosa di Massimiliano Emanuele III. Elettorre di Baviera, Tenente Generale dell'Armi des Cesare, etc. Descritta Da D. Gio Paolo Zenarolla, Preposito Infulato à S. Nicolò d'Alba Regale. E Dedicata Al medesimo seren. Elettore Per Eterna memoria delle Sue Glorie. Si vedono poi diffuse altre particolarità del Maometano Governo; la Ribellioni di Jejen Bassà; l'Invasione della Francia nell' Imperio; e la rivolta d'Inghilterra. In Vienna, Appresso Gio. Van Ghelen 1689. Con Licenza da Superiori.

8° 6, 270 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

282. **Bizozeri, Simpl.** La sacra Lega contro la potenza ottomana. Svccesi delle armi imperiali, Polacche, Venete, a Moscovite; Rotte e disfatte di eserciti de Turchi, Tartari, e Ribelli; Assedj e prese di Citta, Piazze, e Castelli; Acqvisti di Provincie, e di regni; Ribellioni, e sollevazioni nella monarchia ottomana; origine della ribellione degli Vngari; Con tutti gli accidenti Successiuamente Sopraggiunti dall' Anno 1683. Fino al Fine del 1689. Racconti viridici breuemente descritti da Don Sipliciano Bizozeri Barnabita Milanese. In Milano, MDCXC.

4° 8, 428, 44 l.

Tom. II. In Milano, MDCC. 4° 8, 556, 11 l.

Lanfranconi Énea.

283. **Goebelius, Simon.** Epistolae Mahometis Turcarum Imperatoris Elegantissimae, Multa prudentia acrimo-

niaque refertae. Accedunt Vita Mahometis brevis item Historia de Imperatoribus Constantinopolitanis Tyrannis Turcicis. Regibusque Hungariae et alia quorum Index in fine subjectus, cura et studio Simonis Goebelii, Romhildensis. Francof. et Lipsiae, Prostat apud. Joh. Bielken, Bibliop. CIO IDCXC.

12° 22, 185, 3 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

284. **Histoire** des Troubles de Hongrie. Troisième partie Troisième édition. Revuë, corrigée, et augmentée. A Paris, Chez Guillaume de Luynes, Libraire juré, en la Salle des Merciers, sous les degrez de la Cour des Aydes, à la Justice MDCLXXX. Avec privilège du Roz. Et se vend A Bruxelles, Chez Eugene Henry Friex.

8° 16, 230 2 l. *Budapesti egyetemi könyvtár.*

285. **Pirkenstein, A. E. B. V.** Ertz-Herzogliche Handgriffe des Zirkels und Linials; Oder Ausserwälder Anfang zu denen Mathematischen Wissenschaften, Worinnen man durch eine leichte und neue Art ihm einen geschwinden Zutritt zu der Feldmesserey, und andern darauf entspringenden Wissenschaften, machet. Beschrieben von A. E. B. E. P. Samt einen Anhang oder Beschreibung Derer in denen Geometrischen Kupffer-Figuren beygefügtten Ungarischen Städten, Vestungen und Schlössern, unter welchen nicht wenige, so bishero in keinen Reiss und Land-Beschreibungen des Königreichs Ungarn vor Augen gestellet worden. Mit Röm. Kayserl. Majest. Befreyung. Augspurg, Gedruckt und verlegt durch Jacob Kopmayer 1690.

4° 184, 6 l. Metszetekkel. *Lanfranconi Énea.*

286. **Zeiler, Martin.** Hungaria oder neu-vollständige Beschreibung des gantzen Königreichs Ungarn, sammt darzu gehörigen Landen und Städten etc. welche hiebevör der Welt-berühmte Martin Zeiler herausgegeben; nunmehr aber mit unzähligen nöthigen Vermehr- und Verbesserungen in zwey Theilen ordentlich abgefasst, und durchgehends mit allen denckwürdigen Anmerkungen und Geschichten biss auff das Jahr 1690 ergänzt Andreas Stübel. Franckfurth u. Leipzig, Christoph Vohlfart 1690.

8° 30, 1118 l. *Göttingai kir. egyetemi könyvtár.*

287. **Lebens-Beschreibung** desz weyland durchleuchtigsten und weltberühmtesten Heldens Carl des V. Herzogen zu Lothringen und Bar, auch Generalissimi über die Kayserliche Armeen, worinnen dessen jugendliche Erziehung, verrichtete Heldenthaten, und endliches Abscheiden ausz dieser Zeitlichkeit ausführlich enthalten ist. Bestehend in V. Büchern. Franckfurt a/M. Gedruckt und Verlegt bei Phillipp Fievet, Buchdrucker und Buchhändlern, Anno 1691. 12° 413 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

288. **Merian, M.** Theatri Europaei continuati Zwölffter Theil. Abermalige ausführliche Forsetzung Denck- und Merckwürdigster Geschichten, welche ihrer gewöhnlichen Eintheilung nach, an verschiedenen Orten durch Europa, wie auch in denen übrigen Welt-Theilen vom Jahr 1679 an bis 1687 sich begeben und zugetragen. Insgesamt aus der Sachen, und dero wahrhafften umständlichen Verlauff, vermittelst von hohen Orten gesuchten, und Communicirten Actis und Urkunden zusammen gezogen: Auch mit vielen darzu nöthigen Kupfferstücken und Bildnüssen ausgezieret und verlegt Durch Matthäi Merians Sel. Erben. Franckfurt am Mayn, Gedruckt bey Johann Görlin. Im Jahr MDCXCI.

2° 1146, 19 l.

Lanfranconi Énea.

Makróczy Ferencz.

289. **Sculteti, Gabriel.** Jubila post Nubila Et é cruce Lucem, Hungariae, Evcharistico Michaelis festo, propter Christianorum Victorias celebrato, Ipsa B. Lutheri Reformationis Memoria redeunte, Anno qVoVICta MetropoLis BVda etSI prIVs seXIes petIta, ominatus, LIPSIA precatur, M. GABRIEL SCULTETI, Sellecen. Nob. Hungarus. Lipsiae Literis Andreae Balli. (1691.)

4° 2 lev.

Weimari nagyherczegi könyvtár.

290. **Les forces** de l'Europe, ou description des principales villes; avec leurs fortifications, dessinées par les meilleurs Ingenieurs; particulièrement celles qui sont sous la domination de la France, dont les Plans ont esté levez par Monsier de Vauban. Lieutenant

General, et premier Ingenieur des Armées de Sa Majesté, et aussi la description de tous les Instrumens servans à la Fortification, à l'attaque et defense des Places, ensemble ceux qui servent pour l'Artillerie, la maniere de dresser un Camp devant une Vile aussiegée. Recüeilli par les soins du Sr. de Fer, Beaulieu etc. Geographes du Roy. Pour l'usage de Monseigneur le Duc de Bourgogne. A Paris, Chez l'Auteur dans l'Isle du Palais, sur le Quay de l'Orloge. Avec Privilege.

Tome Premier. 1693. Cзіmlap, Tartalom. 20 metszet.

» Second 1693. Cзіmlap, 25 metszet.

» Troisieme. 1693. » 24 »

» Quatrieme. 1693. » 18 »

» Cinquieme. 1693. » 22 »

Sixieme Partie 1696. » 24 »

Haránt 2°.

Berlini kir. könyvtár.

291. **Montalbo, Franc.** Historia de las gverras de Vngria desde el año de 82. hasta el de 88. Que para ofrecer al celebre, plausible, è immortal nombre del excellentissimo señor, el señor D. Ivan Francisco Pacheco, Tellez, Giron, Dyque de Vzeda, virrey, y capitan general del Reyno de Sicilia. Escribia el maestro Fray Francisco de Montalbo, de la sagrada religion de S. Geronimo, doctor theologo, y predicador de sv magistad. En Palermo, por Pedro Copula. Año 1693.

2° 22, 454, 19 l.

Lanfranconi Énea.

292. **Dryselius, M. E.** Luna Turcica eller Turkeske Måne, anvijsandes lika som uti en Spegel det Mahometiske wanskelige Regementet, fördeltes uti Fyra Qwarter eller Böker. Med. Kongl. May: tz. Allernädigste Privilegio utgången aff M. Erlando Dryselio. Jönkiöping Hultman 1694.

8° 16, 515, 2 l. *Göttingai kir. egyet. könyvtár.*

293. **Feigius, Joh. Const.** Wunderbahrer Adlerschwung oder fernere Geschichts-Fortsetzung Ortelii Redivivi et continuati, Das ist: Eine ausführliuhe Historische Beschreibung von mancherleyen vorgefallenen Staats-Händeln . . . Scharmützeln. Überrumpel- und Plunderungen Beläger- und Einnehmungen einiger Plätze, Stadt und Vestungen . . . Durch Joannem Con-

stantinum Feigium Sil. J. U. C. Anderter Theil.
Cum gratia et Privilegio Sac. Caes. Majest. nec non
singulari approbatione Universitatis Viennensis. Ge-
druckt in Verlegung Leöp. Voigt. 1694.

4° 2, 720, 8 l.

Révai Leó.

Lanfranchi Énea

294. **Histoire** D' Emeric Comte De Tekeli, Ou Memoires pour servir à sa Vie. Où l'on voit ce qui s'est passé de plus considerable en Hongrie depuis sa naissance jusques à present. Par * * * * Seconde Edition revûë & augmentée. A Cologne, Chez Jaques de la Verité. M. DC. XCIV.

12° 292, 12 l.

Boroszló városi könyvtár.

295. **Kaszony, Stephanus**, Septem Allocutiones Militares Belli Ducum Nostre Temporis. Honori Reverendorum, Nobilium, ac Eruditorum, Dominorum AA. LL. et Philosophiae Neo-Magistrorum in Alma Episcopali Universitate Cassoviensi. Per R. P. Stephanum Kaszony, e Societate Jesu, AA. LL. et Philosophiae Doctorem, ejusdemque Professorem emeritum ac p. t. Seniorem recens Promotorum a spectabili, Magnifica et Nobili Rhetorica Cassoviensi dicatae Anno MDC. XCIV. Leutschoviae, Typis Samuelis Brewer. Anno ut supra.

12° 21 sztlan lev.

Budapesti egyetemi könyvtár.

296. **Ricaut—Sagredo**. Die Neu-eroeffnete Ottomanische Pforte / Bestehend: Erstlichen / In einer Grung-richtigen / und aus eigener Erfahrung gezogenen Beschreibung Dess gantzen Tuerckischen Staats- und Gottesdiensts; Daraus zu ersehen: Dieses grossen Reichs Macht und Gewalt / besondere Regiments-Form / Politische Maximen und Reglen / deren Conventientz mit der Mahumetischen Religion / alle Staats-Hof-Kriegs- und Justiz-Bediente / dero Aemter und Verrichtungen / alle Gubernamenten und Provintzen samt deren jaehrlichen Intraden / sonderheitlich die Erzieh- und Unterweisung / der in die Slaveray gebrachten Jugend / dess gantzen Serails Beschaffenheit / und des Frauenzimmers Art zu leben / auch von ihrem Unterricht und Bedie-

nung / etc. etc. Augsburg, Gedruckt bei Johann Jacob Schönig, 1694.

2° 569, 71 l.

Mocsáry Béla.

297. **Tanner, Mathias.** Societas Jesu Apostolorum Imitatrix, sive Gesta Praeclara et Virtutes Eorum, qui è Societate Jesu In procuranda salute animarum, per Apostolicas Missiones, Conciones, Sacramentorum Ministeria Evangelij inter Fideles et Infideles propagationem, ceteraque munia Apostolica, per totum Orbem terrarum speciali zelo desudârunt. Authore R. P. Mathia Tanner è Societate Jesu Doctore Theologo. Pars Prima Societatis Jesu Europaeae. Praegae, Typis Universitatis Corolo-Ferdinandae, in Collegio Societatis Jesu ad S. Clementem, per Adalbertum Georgium Konias, Factorem. Anno 1694.

4° 8, 944, 2 l. — A 937. Iapon Kolich Lukács arczképe, a mint Budavár ostromakor keresztelget. Tábori pap volt s a vár bevétele alkalmával egyike volt azoknak, kik először hatoltak be s míg a harczosok raboltak s öltek, ő a török gyermekeket megkeresztelte s a megsebesülteket ápolgatta.

Némethy Lajos.

298. **Anathemata** Verae Historiae Templo consecrata. Viennae Austriae, Typis Leopoldi Voigt, Universitatis Typogr. Anno 1696.

4° 19 lev., metszetekkel.

Budapesti egyetemi könyvtár.

299. Admirabiles **efectos** de la Providencia svcedidos en la vida, e Imperio de Leopoldo primero invictissimo emperador de Romanos reduzelos a anales historicos la verdad. Tomo tercero en que se trata de les sucessos del año 1682 astael de 1687. En Milan, anno MDCXCVI. En la Empronta Real, por Mareus Antonio Pondulpho Malatesta.

2° 6, 323 l., metszetekkel. *Lanfranconi Énea.*

300. **Mallet, Allain Manesson.** Les Travaux de Mars, ou l'art de la guerre. Tome troisième. Contenant Les noms, charges et devoirs des Officiers d'Infanterie,

de Cavalerie et d'Artillerie. Des Evolutions nouvelles. De l'Artillerie, et composition des Poudres, avec celle de toutes fortes de Feux d'Artifice. Des Instruments qui servent, ou à la défense ou à l'attaque des Places, Villes et Châteaux. De la marche et conduite des Troupes et Armées. Du campement pour les Sieges; et de l'attaque des Places, Villes et Châteaux. De la défense des Places, contre toutes fortes de Sieges et d'attaques. De la Capitulation et Reddition des Places. De la Miliée des Turcs; de leur maniere de faire la guerre, d'attaquer, et de défendre les Places. Dediez au Roy, Par Allain Manesson Mallet. A La Haye. 1696.

8° Czimkép, 14, 387, 9 l. metszetekkel. A 321. lapon Buda és Pest látóképe. *Némethy Lajos.*

301. **Tollius, Jac.** Jacobi Tollii Insignia Itinerarii Italici, quibus continentur antiquitates sacrae. Trajecti ad Rhenum, Apud Franciscum Halmam, Guilielmum van de Water, Bibliop. M. DC. XCVI.

4° 12, 260. 14 l.

Landfranconi Énea.

302. **Juncker, M. Christian.** Curieuse Geschichts-Calender, in welchem alle ruhmwürdigste Thaten Des Aller-Durchleuchtigsten und Aller-Grossmächtigsten Kayzers Leopoldi des Grossen, Und was von Dessen Geburth an, biss auff ietzige Zeit, so wohl in Teutschland als dem Heil. Röm. Reich angehörigen Landen merckwürdiges vorgegangen, Auff eine besondere und neue Art, fast von Tage zu Tage mit möglichsten Fleisse verfasset, und aufgezeichnet worden, von M. Christian Junckern. Mit Churf. Sächs. Gnäd. Privilegio. Leipzig, bey Johann Ludwig Gleditschen. Im Jahr Christi 1697.

Kis 8° 13, 72, 6 l. *M. N. Muzeum könyvtára.*

303. **Vanel.** Abregé Nouveau De l'Histoire Generale des Turcs. Où sont décrits les événements et les révolutions arrivées dans cette vaste Monarchie, depuis son établissement jusqu' à present. Avec les Portraits des Empereurs Ottomans, tirez sur les meilleurs originaux. Par Mr. Vanel, Conseiller du Roy en sa Cour des Comptes, Aydes, et Finances de Mont-

pelier. Tome Quatrième. Nouvelle Edition. Suivant la Copie de Paris. A Amsterdam, chez Andre' de Hoogenhuysen. M. DC. XCVII.

12° 555, 13 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

304. **Beregani, Nic.** Historia delle guerre D'Europa dalla Comparsa dell'Armi Ottomane nell'Hungheria L'anno 1683. di Nicola Beregani nobile Veneto. Parte seconda. In Venetia, Appresso Bonifacio Ciera. M. DC. XCVIII. Con Licenza de' Superiori, e Privilegio.

4° 2, 384, 36 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

305. Curieuser **Geschichts-Calender** des Königreichs Ungarn und Fürstenthums Siebenbürgen von Anno 1600. bis 1698. nach den Jahren, Monathen und Tagen in beliebter Kürzte eingerichtet. Leipzig bey Joh. Ludw. Gleditschen. Im Jahr Christi 1698.

Kis 8° 78 l. (Vége hiányzik).

Ráth György.

306. **Glabotsnig, Casp.** Leopoldi Magni Caesaris Invictissimi Victoriae Praecipuae Ab anno salutis 1683. usque ad annum 1697 adversus jurátum Christianitatis hostem obténtae. Quas Illustrissimorum et Perillustrium Dominorum, Dominorum Wolfgangi Sigismundi Ursini S. R. J. Comitis a Rosenberg. Guilielmi Adami L. B. a Leysser. Conradi Adolphi ab Albrecht. Ferdinandi Josephi ab Albrecht. Francisci Jacobi de Plöckner. Johannis Jordani Albrecht ab Albrechtsburg. In Celeberrima, ac Antiquissima Universitate Viennensi. Promotore R. P. Casparo Glabotsnig è Soc. Jesu, AA. LL. et Philosophiae Doctore ejusdemque Professore ordinario, prima AA. LL. et Phil. Laurea solenni ritu condecoratorum Honori Descripserunt et inscripserunt Studio-sissimi eorundem honoribus Condiscipuli. Anno M. DC. XCVIII. Mensis maii, di Viennae Austriae, apud Susannam Christinam, Mathei Cosmerovii S. C. M. Typogr. Aul. viduam.

12° 8, 84 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

307. **Birlic, Gio.** Historia del'a vita di Carlo V. Duca di Lorena e di Bar. Generalissimo delle truppe impe-

riali. Dove esattamente si narrano tutte le Attioni Militari, e Politiche di questo Prencipe . . . Aggiuntavi in fine la Restitutione della Lorena fatta della Francia al nuouo Duca Leopoldo Primo, in virtù della Pace di Rysuijch, seguita li 30. Ottobre 1697. Il tutto fedelmente cavato dalla più autentiche Relationi de gl' Autori Francesi da Gio. Birlic Nolano Dedicata all' Altezza Serissima di Leopoldo primo Duca di Lorena, e di Bar etc. In Venetia, MDCXCIX.

4° 10, 304 l.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum könyvtára.

308. **Constantini, Ant.** Buda conquistata o sia l'ottomana superbia abbattuta poema, eroico del P. Antonio Constantini de' Minimi parte seconda consecrato alla sacra et augusta Maesta Giuseppe I. D'Austria rè de' Romani, e d'Ungaria etc. In Roma 1699. Per Gaetano Zenobj, e Georgio Placho, Intagliori, e Gettatori de Caratteri, vicino la Colonna Trajana. Con licenza de' Superiori.

8° 271, 12 l.

Budapesti ref. coll. könyvtára.

309. **Szentiványi, Martinus.** Dissertatio Paralypomenonica rerum memorabilium Hungariae. Tyrnaviae. 1699.

4° 7, 257, 2 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

310. Der siegreich geendigte Römisch-Käyserliche / Pohl-nische / Muscowitische und Venetianische XV. Jährige **Türcken-Krieg.** Worinnen kurtzbündig enthalten / alles dasjenige / was sich Zeit währendem 15 Jährigen Kriege / der sich Ao. 1683. anfangen / und Ao. 1699. geendiget / mit der Ottomanis. Pforte in Oesterreich / Ungarn / Siebenbürgen / Moldau / Wallachey / Croatien / Bosnien / Pohlen / Ukraine / Morea / Dalmatien / und allerseits angränzenden Ländern / für merckwürdige Feldzüge / Belägerungen / mit Sturm eingenommenen Städten / Feld-Schlachten / Verwüstungen Massacres, See-Battalien, und mehr andern Kriegs-Actionen, zwischen oben angeführten Partheyen begeben und zugetragen hat. Abgetheilet in II. Theile. Davon der erste Theil in sich begreiff: I. Den siegreich aussgeführten Krieg J. Käys. Mj. Leopoldi I. wider den Erb-Feind / oder

die Ottomanische Pforte, II. Den Krieg zwischen Der Crohn-Pohlen / Türcken und Tartern. III. Den Muscovitis. Krieg wider die Türcken und Cyrcassis. Tartarn. Der andere Theil begreift in sich: Den ruhmwürdigen und siegreichen Krieg / zwischen der Durchl. Republicq. Venedig mit dem Türcken in Morea und Dalmatien / und die herrlichen Siege / so sie darinne durch die tapffere Conduite ihres Hertzogen Morosini, Degenfeldts / und des Feldherrn Otto Wilhelm Grafen von Königsmarck / vielfältig erhalten / und gantz Morea und viele Städte in Dalmatien dadurch erobert haben. Alles Historisch und ohne Passion beschrieben / biss der Friede durch Gottes Gnade zu Carlowitz in Ober-Üngarn den 16 26 Jan. An. 1699. getroffen / von allerseits anwesenden Hn. Hn. Gevollmächtigten unterzeichnet / und also dieser in die 15 Jahr gewährte blutige Krieg glücklich geendigt worden. Mit vielen Kupffern erläutert / nebst allerseitigen angehängten Friedens-Schlüssen. Hamburg, bey Thomas von Wiering, Buchdrucker im gülden A. B. C. 1699. Sind auch in Franckfurt und Leipzig bei Zacharias Herteln zu bekommen.

4° 8, czimkép, 24, 16, 8, 646, 8, 8, 380, 2 l. és 36 tábla.

Budapesti egyetemi könyvtár.

311. **Avanci da Fermo, Giuseppe.** Chorografia istorica del ducato e provincia del Sirmio dalla sacra cesarea maesta, di Leopoldo invitissimo imperatore conferito col Mero, e Misto Impero, e col Titolo d'Altezza al prencipe Livio Odescalchi duca di Bracciano, e Ceri etc. Tradotta nell' Idioma italiano dalla già stampata in Latino dall' istesso Autore Giuseppe Avanci da Fermo, e dal Medesimo dedicata all' Urbano Amico con l'aggiunta della Bolla d'Oro sopra la medesima Investitura etc. Emanata l'Anno mille seicento novanta otto. In Roma, l'anno del giubileo MDCC. Nella Stamparia di Domenico Antonio Ercole in Parione. Con licenza de' Superiori.

8° 128 l.

Lanfranconi Énea

312. **Tollius, Jac.** Jacobi Tollii Epistolae Itinerariae; ex Auctoris Schedis Postumis Recensitae, Suppletæ,

Digestae; Annotationibus, Observationibus et Figuris
adornatae. cura et studio Henrici Christiani Henninii.
Amstelaedami Typis Francisci Halmae, Typographi,
sub signo Constantini Mägni, MDCC.

4°. Czimkép, 16, 260, 14 l. metszetekkel.

Révai Leó.

313. Neue Tuerkische **Badstube** was sich mit Ihrer Roemischen Kaeyserlichen Majestaetischen Krieges-Volk wider den Türken und dessen Feld und Kriegs-Heer vor Ofen zugetragen.

4° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

314. **Belagerung und Eroberung** der starcken Stat Offen, durch die Kaiserliche und Geallierde Machten den 2. Septemb. 1686. (H. és é. n.)

Haránt 2°. Egy levelü nyomtatvány.

Révai Leó.

315. **Bergmann, C. Chr.** Der Christliche Held, Siegrächtig zu Feld, Im Türckischen Zelt. Das ist; Dapffermüthige Hungarisch-Polnisch-Venetianische Krieges-Thaten, Wider die Beschworne Christen-Feinde, die Türcken und Tartern, und derselben Bossartigen Anhang. Von Anno 1400. bis auf gegenwärtiges 1687. Jahr in unterschiedlichen Hitzigen Schlachten, ernstlichen Belagerungen, und siegreichen Eroberungen, Ausführlich Beschrieben, und dem Geschichtsliebenden Leser zu sonderbarem Gefallen zum Druck befördert von Carl Cristoff Bergmann. Franckfurt und Leipzig, zu finden bey Joh. Jon. Felsecker.

8° 10, 704 l.

M. T. Akadémia könyvtára.

316. Wahrhaftig und ausfuehrlicher **Bericht**, Alles dessen was Bey der Anno 1686. vorgenommenen Belaeegerung der Stadt Ofen von Anfang derselben bis zu der den 2. Sept. erfolgten glücklichen Eroberung so wol auf Kaeyserlicher als Chur-Bayrischer und Chur-Brandenburgischer Seite von Tag zu Tag merkwürdiges passiret, Deme zu mehrer Erkläerung beygefügt Ein gantz eigentlicher Abriss solcher Vestung und Belagerung, Den Courieusen Leser zu Lieb Mit

sonderbaren Fleis zusammen getragen. Augspurg,
Gedruckt und zu finden bey Jakob Koppmayer. (E. n.)
4° 29 lev. és Buda ostromképe.

Müncheni kir. könyvtár.

Gr. Apponyi Sándor.

317. Eigentlicher **Bericht**, wie und auf was Weise die
Stadt Vestung Ofen erobert worden. (H. és é. n.)
4° 2 lev.

Müncheni kir. könyvtár.

318. **P. Bertij.** Tabvlarvm geographicarvm contrafactarum
Libri Septem. In quibus Tabulae omnes gradibus
distinctae, descriptiones accuratae, caetera supra
prioris editiones politiora, Auctoriaque ad Christia-
nissimum Galliae et Navarrae Regem Lvdovicvm XIII.
Haránt 4° 829 l.

Lanfranconi Énea.

319. Kurtze **Beschreibung** der Haupt Ungarischen Vestung
Ofen / Ez az első lap fölrata. Buda leírása 2 oldalra
terjed, a 3—62-ik lapig Buda ostromának és bevé-
telének 1686-ból kimerítő naplója van. Erre követ-
kezik 63—90-ig: Belägerung Hamburg s azután Fer-
nere Progressen der Kayserl. Armee in Ungaren nach
Eroberung der Festung Ofen.
4° 90 l.

Berlini kir. könyvtár.

320. **Beschreibung** was sich Denckwuerdiges bey der Be-
lägerung der Koenigl. Residentz Stadt Ofen Mit Bey-
stand des Allerhoechsten durch die Siegreiche Waf-
fen Des Grossmaechtigsten und Unueberwuendlich-
sten Kayzers und Koenigs Leopoldi I. Unsers Aller-
gnaedigsten Herrns Der gantzen Christenheit zum
groesten Trost von Anfang des dreizehenden Junii
bisz den Anderten Septembris im Jahr 1686 zuge-
tragen und mit Stuermender Hand von der Kayserl.
und Hohen Allijrten Armée unter Commando Ihro
Durchl. Hertzogen von Lothringen; der Allijrten aber
unter Commando Ihro Durchl. Churfuersten von
Bayern, Erobert worden; welche die Machometische
Secten 145 Jahr in Haenden gehalten. Cum Licen-
tia Superiorum. Gedrukt und Verlegt Johann Arnolt,
wohnhafft in der Koenigl. Residentz Kleinern Stadt
Prag, in der Sporrer Gassen.

Kis 8° 38 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

321. Karte **Beschryvinghe**, Ende Aen-Wysinghe der Plaetsen in Desen Boeck, met hunnen teghenwoordigen Standt, pertinentelijck uyt-ghebeldt, in Oostenryck. T'Antwerpen, By Jacobus Peeters, op de Schoenmert, mit alderhaude Landt-Kaerten, soo groote als kleyne, soo gelinimineert als wit.
Haránt 4° 12 l. 106 metszettel.

Lanfranconi Énea.

322. **Birken, Sigm.** Der Donau-Strand mit allen seinen Ein- und Zuflüssen angelegenen Königreichen, Provinzen, Herrschaften und Städten, auch dererselben Alten und Neuen Namen, von Ursprung bis zum Ausflusse: in Dreyfacher Land-Mappe vorgestellt, auch sampt kurtzer Verfassung einer Hungar- und Türkis. Chronik, Und des Anno 1663. und 1664. geführten Türken Krieges, beschrieben durch Sigmund von Birken, C. Com. Pal. Anjetzo aber mit einer kurzen Continuation der merkwürdigsten Türkischen Kriegs-Handlungen in Candien, Polen und Hungarn, wie auch die Beläger- und Entsetzung der kais. Residenz Stadt Wien, Eroberung Barkan und Gran betreffend, versehen, und neben XL Figuren der vornemsten Stadt und Vestungen an der Donau in Kupfer hervor gegeben und Verlegt von Jacob Sandrart Kupferstecher und Kunsthändler in Nürnberg.
12° 220 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

323. **Birken, Sigm.** Der Donau-Strand mit allen seinen Ein- und Zuflüssen, angelegenen Königreichen, Provinzen, Herrschaften und Städten, auch dererselben alten und neuen Namen, von Ursprung bis zum Ausflusse: in Dreyfacher Landmappe vorgestellt, auch samt kurtzer Verfassung einer Hungar- und Türkischen Chronik, und des Anno 1663 und 1664 geführten Türken-Krieges, Wie auch einer Continuation der merkwürdigsten Begebenheiten bis auf dieses 1683 Jahr beschrieben durch Sigmund von Birken, C. Com. Pal. nebenst XL Figuren der vornemsten Städte und Vestung, an der Donau in Kupffer hervorgegeben von Jacob Sandrart, Kupferstecher und Kunsthändler in Nürnberg.

12° 8, 208 l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

324. **Bodenehr, Gabriel.** Das durch den Römischen Adler von den Türcken befreyete Königreich Ungarn. Oder accurate u. allerneueste Plan und Prospect aller merckwürdigsten Städte, Vestungen, Flüsse und Pässe des Königreichs Ungarn, und daran stossender Länder, dabey die Historie jedes Orts von den ältesten Zeiten bis auf gegenwärtige gründlich und deutlich angeführt, u. zu bequemen Gebrauch also angefertigt in Kupffer gestochen und Verlegt von Gabriel Bodenehr in Augsburg. (E. n.)

Haránt 4°. Magyarországi várak, városok látóképei s tervrajzaival.

Jamniczky Lajos.

325. **Buda** tot calentibus Votis Desiderata, tot Viribus toties oppugnata. Leopoldi Augusti gloriosis Armis vi expugnata. Inter Concinnos Christianae Reipublicae plausus Chronologice decantata a Collegio societatis Jesu Brunae Pragae, Typis Universitatis Caroli Ferdinandae, in Collegio Societatis Jesu ad Sanctum Clementem.

2° 12 lev.

Prágai praemontreiek könyvtára.

Müncheni kir. könyvtár.

M. N. Muzeum könyvtára.

326. **Continuatio: Vngarischer vnd Siebenbürgischer Kriegshandel** Ausführliche Beschreibung, Was sich von dem Herbst des nechst abgeloffenen 98. jars, bis auff den Herbst dieses noch gegenwertigen 99. jars, zwischen dem Erbfeind Christliches Namens Türcken, vnnnd den Christen, so wohl in ober vnder Ungern, Siebenbürgen, Wallachen, Moldau, Poln, Bulgaria, Persia etc. In Schlachten, Scharmützel, einnehmung der Länder, Stätt, Vestungen, und andern Sachen. von einem, vnnnd dem andern theil, den selben Krieg belangendt, gedenckwirdigs verlossen und begeben. Gedruckt zu Hanaw, In verlegung Christ. Egen. Erben.

4° 60 l.

Ráth György.

327. **C., J. M.** Diarium von der Kayserlichen Haupt-Armee, in Hungarn. Unter Commando dess tapfferen Kriegshelden. Ihre Durchleucht Hertzogen zu Lothringen, Das ist: Eine kurtze Beschreibung, Von dem Feldzug dess 1687. Jahrs, und was sich von Tag zu Tag, zwischen denen sämtlichen Christlichen Hohen Alliir-

ten, denckwürdiges, wider die Barbarische Blut-Hund die Tüerken und Tartarn zugetragen hat; Mit sonderlichen Fleiss aus glaubwürdigen Correspondentien zusammen geschrieben und in Druck gegeben. Durch J. M. C.

4° 28 l.

Stuttgarti kir. nyilv. könyvtár.

328. **Dittel, J. Chr.** Eigentliche Beschreibung, was sich denckwürdiges dey (sic) der dreymahl dritter blutigen Beläger- vnd endlich durch die Siegreiche Kayserl. vnd Hoher Alijrter Kriegs-Waffen glückliche Eroberung der königlichen Hungarischen Residentz Statt-Ofen, von Tag zu Tag zugetragen. Mit sonderlichen Fleisz ausz glaubwürdigen Correspondentzien zusammen geschriben vnd zu ewiger Gedächtnusz in Druck gegeben durch Joann Christoph Dittel, Röm. Kayserl. Mayestätt Reichs-Cantzley Verwandten. Salzburg. Bey Johann Baptist Mayr, Hoff- vnd Academischer Buchdrucker vnd Händler.

4° 36 l.

Gr. Apponyi Sándor.

Ráth György.

329. **Dresserus, Mattheus.** De Bello Turcico Oratio Matthei Dresseri. Ex Rationibus Et Historiis Deprompta. Et ad acuendos Cristianos hoc tempore accomodata. In Academia Lipsica.

Kis 8° 80, 4 l. (H. és é. n.) (A praefatio végén MDCLIII.) 'Buda elfoglalásáról 1529 és 1541-ik évben.

M. N. Muzeum könyvtára.

330. **Epinicia** Chronographica De Bvda Expugnata.

4° 8 l. Latin distichonok.

Müncheni kir. könyvtár.

331. **E., J. E.** Jubila Silesiae ob Expugnatam Christianorum armis Budam A. C. M. DC LXXXVI. D. II. Mens Sept. Autore J. E. E. Schwidnicii, Typis Christiani Okelii.

2° 5 lev.

Boroszló városi könyvtár.

332. **Francius, Petrus.** Petri Francii Buda Expugnata.

Kis 8° 16 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

333. **Gott Lob!** Das glücklich bekriegte und endlich besiegte 145. Jahr in Türckischen Händen gewesene Ungarische Ofen, oder summarische Beschreibung der vor unüberwindlich gehaltenen Ofenischen Festung, darinnen von deroselben Erbauung, Nahmen, Lage, Donauströme, Bekriegung und andern Geschichten oder merckwürdigen Sachen; dessgleichen von der Ao. 1684 ungluecklichen Belagerung, und was seither die Keyserlichen Waffen für Städte und Festungen im Königreich Ungarn wieder erobert, gnugsamer Bericht, insonderheit aber die jetzige Ao. 1686 über eilff Wochen lang gewährete; schwere und sehr kostbare Belaeger- und Einnehmung vollständig erzehlet, und was auf alle Tage in Zeit derselben aüsser und in der Festung geschehen; alle Ausfälle, Sturme, Minen und andere Actiones, dessgleichen, was für Officier und Gemeine beyderseits todt blieben oder blessiret worden, nebst etlichen Copien hinein und heraus geschickter Schreiben auf accurrateste und richtigste verzeichnet durch Einen, der persönlich darbey gewesen. Gedruckt erstlich zu Pressburg, jetzo persönlich darbey gewesen. Gedruckt erstlich zu Pressburg, jetzo aber in Leipzig, im Durchgange des Rathhauses zu finden.
4° 32 l.

Müncheni kir. könyvtár.

Göttingai kir. egyetemi könyvtár.

334. **Hermannus E**, Laureae immarcescibiles Capiti Capitis Europaei Divi Leopoldi Imperatoris Caesaris Germaniae, Hungariae Bohemiae, Croatiae, Dalmatiae & Slavoniae Regis, Austriae Archiducis, Domini Nostri Clementissimi ipsius Glorae manu impositae annuente Coelo Labore & Industria per insignes Victorias Budensem praeprimis partae: in Actu Encomiastico-Evcharistico à Juventute Lignicensi celebratae praeunte Ephraim Heermann. P. C. Scholarum conjunctarum Rectore, in Societate Teutenica dicto Aspirante. Lign. Typogr. express.
Christoph Waezold.
2° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

335. Lettere di Raguglio di Monsieur L'**Heremitage** a Madama Argenide, Nelle quali si describe ciò, che

di più singolare è accaduto Nell' Ungheria Dall' Anno 1685. sino al 1692. Trasportate dal francese. Quinta Impressione. In Vienna. Ad istanza d'Andrea Poletti Libraro, In Venezia all'Insegna dell'Italia. (É. n.)

8° 12, 408. l.

Budapesti egyetemi könyvtár.

336. **Hynitzsch, Frid.** Lunae, orto sole, occasus i. e. Humillima Gratulatio, cum sub auspiciis Serenissimi Principis ac Domini, Domini Friderici Wilhelmi Marchionis Brandenburgici etc. Domini Nostri Clementissimi et fortitudine heroica, Exercitus Electoralis Brandenburgici, Aliorumque Foederatorum, Buda Metropolis Hungariae, d. XXIII. Augusti Anno MDCLXXXVI. Ex Turcarum faucibus eriperetur, Subjectissime exhibita ab Alberto Friderico Hynitzsch, Halberst. Halberstadii, Typis Johannis Erasmi Hynitzsch. (É. n.)

2° 7 l.

Berlini kir. könyvtár.

337. **Kahl, Wenzel.** Dem Hoch-Edlen / Gestrengen / Hochbenahmten / und Hochgelehrten Herren / H. Martin Bernhardi / Röm. Kaiserl. Majestät Hochansehnlichen Treuverdienten Regierungs-Rathe / des Fürstenthums Liegnitz / und zugehöriger Weichbilder / Seinem Hochgeehrtesten Patron; Wolte wegen übersendeter abkündigung / Der den 2. septembr. dess 1686.-sten Christ-Jahrs / mit Sturm glücklich eroberten Türkischen Haupt-Festung Ofen / Bey Öffentlich-Gehaltener Dank-Predigt / Mit nachfolgenden dankenden Gedanken / Seine dank- und dinst-begihrigste Pflicht / schuldigst bezeugen / M. Wenzel Kahl / Der Gemeine Gottes / zum Heil. Johann. in Liegnitz / Seelen-Hirtt und Lehrer. K. E. G. P. In der Kaiserlichen und Königl. Stadt Liegnitz Gedruckt mit Christoph Wätzoldts Schrifften.

2° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

338. Der jetzo glorwurdigst-regierenden Römischen Kaey-sers, auch Deutschen, Ungarischen und Bömischen Königs Leopoldi I. Ruhmwurdigster **Lebens-Lauff** und siegreiche Kriege, Belagerungen, Schlachten, entdeckte Conspiraciones, Vermählungen, Und insonderheit Der annoch währende bluthige Ungarische

Tuerken-Krieg: Wie derselbe nach glücklicher Entsetzung der Kaeyserl. Residentz-Stadt Wien den Christen so glücklich ausgeschlagen, dass dieselbe sich des gantzen Königreichs Ungarn, Slavonien, und Siebenbürgen, bis auff etliche wenige Vestungen gänzlich versichert; auch wie es mit dem Rebellen Tökely bishero ergangen, und wie derselbe sich Kaeyserl. Maeyst. freventlichen opponirt, und dadurch zu diesem schweren Kriege den Tuercken Anlass gegeben. (H. és é. n.)

2° 112 l. Vége hiányzik, több metszettel, benne Buda visszafoglalásának leírása.

Domanovszky Endre.

339. **Le Clerc, Sebastian.** Les Actions Glorieuses de S. A. S. Charles Duc de Lorraine etc. en Hongrie, Transylvanie; etc. Sebastian Le Clerc delineav. Johanna Sybilla Kräusin fecit. Jeremias Wolff excudit Augustae Vindelicorum.

2° 18 lev., a 6-ik lapon Budavárának 1686. évi ostromképe.

M. N. Múzeum könyvtára.

Lanfranconi Énea.

340. **A Letter to a Friend:** being an Historical account of the affairs of Hungary. More particularly relating to Buda and how treacherously it was surprized by Soliman the Magnificent from the Christians Anno 1541. As also, an account of the late Siege, Anno 1684. London Printed for W. DAVIS in Amen-corner. (É. n.)

2° 2 lev. A végén alájegyvezve A. B.

Gr. Apponyi Sándor.

341. **Madeweis, Friederic.** Speculum Astrologico-Historico-Physico-Geographico - Ethico - Politico - oeconomico-Brandenburgico, heroicum, quo virtutis ac Gloriae Brennicae Mnemosyna, in admirando Frederico Wilhelmo Electore Brandenburgico Patre Patriae Augusto, stupenda! ad Mandatum speciale Appollineae Majestatis in parnasso, ne veritas, in occulto maneat, vel pallente invidia, aeternae memoriae causa, Toti terrarum orbi praesentata, in transitu ad pedes Brennonis Magni Serenissimi Vic-

toris, deponit humillime (Hermes a mondat szalagon: Brenno Victor) de la poste d'Ofen, par Hamb. et Berlin, à Selville. Anno qVo DVX PrVssiae refrenato EVro, BoreaM PLaCaVerat. Stanmo Salfeldiano. (Szerzője az 5. lap szerint: Friederic Madeweis.)

2° 7 lev.

Berlini kir. könyvtár.

342. **Primeras Noticias** De Dos Grandes Vitorias La Derrota Dada Al Exercito Otomano sobre Bvda, y la Expygnacion Por Assalto de la mesma Ciudad. Traidas Del Mesmo Campo De Los Heroes Victoriosos, y de la Corte Imperial, con diferentes Correos Extraordinarios.

4° 4 lev. (145—148.) *Müncheni kir. könyvtár.*

343. **N., J. W. G.** Warhaffte und auszfürliche Beschreibung der Hungarischen Königlichen Haupt- und Residentz-Stadt Ofen, deren Ursprungs, Namens, Erweiterung und aller in vorigem Seculo darbey vorgefallenen Kriegs-Händel, wie auch derselben von Ihr. Röm. Käys. Maj. Leopolds desz Ersten, unter Anführung dero General-Lieutenants Hertzogs von Lothringen Anno 1684. Belägerung, und aller denkwürdigen Sachen tägliche Begebnüz; Sampt einem auszfürlichen Tage-Register, was bey dero zweyten Belägerung Anno 1684. unter hoch-ermeldten Hertzogs von Lothringen Commando merkwürdiges von Tag zu Tag vorgelauffen, und welcher gestalt sie endlich mit Sturm in der Christen Hände kommen. Mit grosser Mühe und Fleisz zusammen getragen, und mit beygefügtten Figuren und Grundrisz ausgefertigt durch J. W. G. N. Franckfurt a/M. S. a.

4° 100 l.

Prágai praemontreiek könyvtára.

M. N. Muzeum könyvtára.

344. **Pancer Gio. Ant.** Veridici, E Distinti Svccessi Dell' armi Imperiali, Ribelli et Ottomane Seguiti nell' Austria et Vngheria l'anni 1683., 84., e 85. Con vn previo raguaglio, di quanto si cooperò dalla Maesta dell' Augustissimo Leopoldo par la continuatione della Tregua con la Porta Ottomanna e de Trattati del ribelle Techely con la medesima, per la mossa dell' armi infedeli contro dell'Impero, e della Christiana. Radunnati e descritti dal P. Maestro Gio. An-

tonio Panceri Regente nel Collegio de RR. PP. del Carmine di Milano. etc. In Milano Per Federico Agnelli Scultore, e Stampatore.

8º 10, 418 l. metszetekkel illusztrálva.

M. N. Muzeum könyvtára.

345. **Peters, Jacques.** Briefve description, et demonstration des places et villes continuées en ce livre. Exactly delinées comme elles Sont à present. Antwerpen. Év n.

Haránt 4º 20 l. szöveg és 128 metszet. Metszetek közt Buda látóképe.

Tatai kegyesrendi ház.

M. N. Muzeum könyvtára.

346. Distintissimi **Ragguagli** Dell' Assedio della Real Citta Di Buda Biconquistata per assalto dall'Armi Christiane a' 2. Settembre 1686 Composto Da vn Venturiere nell'Armata Del Dvca Di Lorena, e trasmesso Di settimana in settimana ad un Gran Prencipe, Per informazione di tutto quello, che di giorno in giorno andaua accadendo. Dedicati All' Illmo Sig.^{re} E padron Colendissimo Il Signor D. Baldassar de Rosales Conte di Vaila, Sig. della Rosa, e Bentiuoglia, del Consiglio di S. M., Questore dell' Illustrissimo Magistrato Straordinario, e gia Prencipe dell' Università di Salamanca etc. In Milano. Nelle Stampe degli Agnelli.

12º 136 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

Gr. Apponyi Sándor.

347. **Ragguaglio** del digiuno et adunanza, e viaggio, ordinati da Mehemet Quarto Gran Signor de' Turchi quando vidde Buda vicina a perdersi; Con rimproveri documenti dati al medemo. In Bologna. È. n.

4º 2 l.

Gr. Apponyi Sándor.

348. Der aus der untern Welt hervorkommende **Ratio Status** Welcher den gegenwärtigen Zustand der Europäischen Welt und deroselben merckwürdigste Staats- und Kriegs-Affairen, welche seithero vorgelauffen, in einem Politischen und Curiösen Gespräch nachdencklich vorgestellet. Auf Unkosten verlegt der Author. (H. és é. n.)

4º 119 l.

Salzburgi cs. kir. nyilv. tanulm. könyvtár.

349. Der **Rauch** von Ofen / Das ist: I. Bericht / welcher gestalt die Königl. Haupt-Stadt Ofen in Ungarn von den Türcken vor 145. Jahren mit list überwältiget und durch die Gnade Gottes in diesem 1686sten Jahre den 2. Sept. st. n. von den Christl. Potentaten und deroselben Hertzhaften Armee wiederumb erobert worden. II. Vnterricht / wie das Feuer Gottes / welches dem Gog und Magog im Propheten Ezechiel und in der Offenbahrung St. Johannis gedrohet wird / dass sie dadurch verzehrt werden sollen / bereits rauche und angeglommen sey. III. Nachricht / Von unterschiedlichen Weissagungen und Conjecturen / woraus die Türcken schliessen und sich selbst fürchten / dass ihr gänzlicher Untergang nunmehr vor der Thür sey: Welches alles hierinnen genau und eigentlich / wahrhaftig / gründlich und kürztlich vorgetragen / und allen erleuchteten Christen zu guten Nutz / Trost und Ergötzung / ja zur Aufmunterung in diesen letzten Zeiten communiciret wird von einen Treugesinnnten Mit-Christen. Leipzig / Gedruckt bei Joh. Wilhelm Krügern.
4° 12 sztlan lev.

Göttingai kir. egyetemi könyvtár.

350. Der **Rauch** von Ofen, Das ist: I. Bericht, welcher gestalt die Königl. Haupt-Stadt Ofen in Ungarn von den Türcken vor 145 Jahren mit List überwältiget, und durch die Gnade Gottes in diesem 1686-sten Jahre den 2. Sept. st. n. von den Christl. Potentaten und deroselben hertzhaften Armee wiederum erobert worden. II. Unterricht, Wie das Feuer Gottes, welches dem Gog und Magog im Propheten Ezechiel, und in der Offenbarung St. Johannis gedrohet wird, dass sie dadurch verzehret werden sollen, bereits rauche und angeglommen sey. III. Nachricht, Von unterschiedlichen Weissagungen und Conjecturen, woraus die Türcken schliessen, und sich selbst fürchten, dass ihr gänzlicher Untergang nunmehr vor der Thür sey. IV. Register, Und Namen Aller Türkischen Kaiser, wie sie einander gefolget sind. Welches alles hierinnen genau und eigentlich, wahrhaftig, gründlich und mit schönen Kupfferstücken

kürtzlich vorgetragen, und allen erleuchteten Christen zu gutem Nutz, Trost, und Ergetzung, ja zur Aufmunterung in diesen letzten Zeiten communiciret wird von einem Treugesinnten Mit-Christen. Zu finden bei David Funck in Nürnberg.

4° 12 sztlan lev.

M. T. Akadémia könyvtára.

351. **Relation** du siege de Bude, pris d'assaut par les Troupes Imperial. le 2. Septembre 1686. Tirée en partie des Lettres d'un illustre volontaire fort interesse à la reduction de cette Place. A Toulouse, chez Jean Boude le jeune, imprimeur du Roy. (É. n.)
12° 300 l.

Gr. Apponyi Sándor.

352. **Relation** de la prise de Buda: avec la suite des dernieres actions du siège.
4° 6 lev. (517—528 l.) (H. és é. n.)

Gr. Apponyi Sándor.

353. **Relazion** De la solemnidad con que celebrò el Triumpho de la Toma de Buda El Excellentissimo Señor Arcobispo Obispo De Abila, Del Consejo de su Magestad, y su Embaxador Extraordinario en estos Reynos de Portugal.
2° 5 lev., 27 versszak.

Müncheni kir. könyvtár.

354. **Reponse** d'un. Bourgeois de Treves a la Lettre qui lui a été écrite par un Bourgeois de Cologne, sur la prise de Bude. (A szöveg végén alájegyvezve D. C.)
4° 18 l.

Müncheni kir. könyvtár.

355. **Riese, Johannes.** Uber der von Ihro Röm: Kayserl: auch zu Hungarn und Bohaimb Königl: Maytt: Des Allerdurchlauchtigsten und Unüberwindlichsten Krieges- und Sieges-Helden Leopold / unsers Allergnädigsten Kayzers / Königes und Erb-Herren / Heldenmüthigem / mit Dehro Hohen Alliirten vereinbartem Krieges-Heere / gleich 145. Jahr unter Türckischer Gewalt gewesenenen / den 2. Herbst-Monats 1686. rit-terlich bestürmeten / und durch die Gnade Gottes

ruhmwürdigst wieder gewonnenen Haupt-Festung und Königl: Ungarischen Residentz-Stadt Ofen / War / bey / den 29. gedachten Monats / als Heiligen Engel-Fest / Hochverordneter / allgemeiner Landes-Dank-Festin / Die allerunterthänigste Schuldigkeit Im Nahmen Der Königl. Stadt Steinau abzulegen / Allertieffstes bemühet Johannes Riese. Steinau an der Oder / Druckts Heinrich Bockshammer.

2° 2 lev.

Boroszló városi könyvtár.

356. **Veiel, E.** Die Prophetische Bitte und Dancksagung des . . . Königs David in einer Sieg- und Dancks-Predigt . . . an dem Anno 1686. den 5-ten Sept. Dom. XIV. Trin. Wegen Eroberung des Königl. Haupt-Stadt Ofen, angestellten Freuden-Fest, der Christlichen Gemeinde in Ulm zu betrachten fürgetragen, von Elias Veieln der H. Schrifft D. Ulm, in Verlegung Mattheus Schultes. E. n.

4° 17 l.

Gr. Apponyi Sándor.

357. Ein gross **wunderzaichen** das do geschehen ist durch das Creütz das ain Cardinal hat ausgehen inn dem gantzen Hungerischen Lannd wieder die Turken.

4° 3 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

358. **Zenarolla, Gio. Pavlo.** Giornale Militare, ouero Buda Espugnata Sotto gli Auspicii del Potentissimo, et Invittissimo Imperatore de Romani Leopoldo I. sempre Augusto, l'anno 1686. Dalli Fortissimi E'roi Carlo V. Duca di Lorena, e Massimiliano III. Elett. di Bauiera Raccolta Da D. Gio: Paolo Zenarolla Prepos. di S. Nicolo d'Alba-Regale, dedicata Al medemo Augustissimo Imperatore in Trionfo di tanta Vittoria. Si vede nel fine il Treno delle monitioni. Con licenza de' Superiori.

8° 224 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

M. T. Akadémia könyvtára.

359. **Zenarolla, Gio. Paolo.** Giornale Militare Overo Buda Espugnata Sotto gli Auspicij del Potentissimo et

invittissimo Imperator de Romani Leopoldo I. Sempre Augusto, L'Anno 1686. Dalli fortissimi Eroi Carlo V. Duca Di Lorena, e Massimiliano III. Elettor di Baviera, Raccolta da D. Gio. Paolo Zenarolla Praeposito di S. Nicolo d'Alba Regale. Dedicata All'Illustrissimo Signor Conte Filiberto Vizzani Senator di Bologna. In Vienna, et in Bologna per Giacomo Monte. Con licenza de' Superiori.

12° 148, 20 l.

Ráth György.

360. **Neue Zeytung** von dem Thyrannen des Türkischen Kayzers Oberster Feldt Hauptman, vnnd verwalter in Kriegischen weysenburg, mit namen Machmetweck, wie er zu Pescht mit sambt seinem mit-helffer ein Muench des Pauliner Orden, mit namen Frater Joerg in Ofen, oeberster, wider das Christlich blut, rath und that darzu geben, auch persoenlich selbst da gewest, gehandelt, wie hernach volgt.

4° 2 lev.

M. N. Muzeum könyvtára.

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1914

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1914

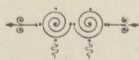
THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1914

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1914

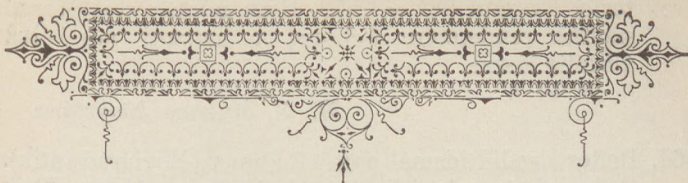
THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
1914

B)

KÉZIRATOK, OKIRATOK, LEVELEK.

KEZIRATOK ORIRATOK LEYELIK

361. Incipiunt regulae celestis iuris et expositio earum per magnum Alanum. Ezen jegyzettel a tábláján: Anno 1686. die 2. Septembris ezen könyvet Buda várában sógor Bucsány Zsigmond úr ő kegyelme nyervén nekem mint maga sógorának emlékezetiért Kossuty háznál adta. Kézirat a XV. századból.

2° 309 lev.

Csaplovics-könyvtár.

362. Die ganze Particularitet von Raab, wie dieselb durch die handt des Allmachtigen Gottes von den Christen dem Veundt Ritterlich genomben und den 29. Martij 1598 erobert ist.

2° 24 levél. Tartalmazza Győrnek 1598-ik évben történt visszafoglalását a törököktől. Ezen kézirat igen érdekes képét adja ezen nevezetes eseménynek, a győri táborból kelt négy értesítés, egy levél, a királyhoz intézett jelentés, hét Zeitung-féle levél és a harc egy részletes leírása által. A kézirat, mely 17 különálló, de együvé tartozó darabból áll, valószínűleg Schütter Lőrincztől ered, aki Magyar-Óvárott főharminczados volt s 1596—1636-ig a windhaagi uradalomnak birtokosa volt felső Ausztriában, a honnan azt mostani tulajdonosa beküldötte.

Ditlbacher Victorin.

363. Defter mufasszal livâ Novigrad be-mirmirân Budun: Buda mirmiranságában levő Nógrád részletes def-

terje. Évszám 987 = 1579. Ezen adókönyvet Murad szultán rendeletére Achmed a hatvani mir-i-livâ állította össze.

2°. 44 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

364. Defter dsedid idsmál livâ-i Budun ve Novigrád (atik). A budai és nógrádi livâ új fődeftere. 1560—70-ik évek közé eső török jegyzőkönyve a hűbéri és adózási viszonyokra vonatkozó adatoknak. A budai és nógrádi legfőbb tisztviselőknek, és a nagyobb hűbéreseknél száma van följegyezve a 11-ik lapon; a 13-ik lapon a szultán névjegye. Az adók különböző nemei, a név, vám stb. jövedelmek, a hűbéresek névsora, birtokaik, bérösszegek a 13—44. lapra irvák.

2°. 60 l.

M. N. Muzeum könyvtára.

365. Schweigger, Salomon. Ein neue Reyszbeschreibung ausz Teutschland nach Constantinopel vnd Jerusalem. Darinn die Gelegenheit derselben Länder, Städt, Flecken, Gebew etc. der innwohnenten Völcker Art, Sitten, Gebreuch, Trachten, Religion vnd Gottesdienst etc. Grötzingen, MDLXXXIII.

2°. 395 l. Eredeti kézírata a fenti cím alatt 1608-ik évben megjelent munkának, mely azonban az eredeti kézírattól sokban eltér, s az abban található 4 színezett kézrajz, a nyomtatványból hiányzik. Buda történetére vonatkozó része igen érdekes.

Lanfranconi Énea.

366. Hadnagioknak tanosagh, vers sezet, Sebastianus literatus. Eredeti XVI. századbeli kézirat, (Tinódy Sebestyén.) 21 versszakban írott négysoros költemény, melynek fejezete négy üteny hangjegyből áll, melyre a költeményt dalolták.

2°. 2 lev., hátán ezen czimzettel: Egregio Domino Georgio Capj Doio et fri honorando.

Pécsi püspöki könyvtár.

367. Latâ'if al-minan v'al-achlâk fi bejan vudzsûbaltahadduth bi-ni'mat Allâh 'ala-litlak. Az az: »Fel-

sorolása mind azon jótéteményeknek és jó tulajdonságoknak, melyekben Alláh a szerzót részesítette, még pedig felsorolásuk nem az önmagasztalás céljából, hanem azért, hogy a szerző kegyelmét elismerje, és neki hálát adjon érte.« Szerzőjének neve: Abu-l Mavâhib 'Abd al-Vahhâb b. Ahmad b. 'Ali al-Sharâni. Végén ez van írva: »Hozzáfogtam ezen könyv leírásához, segélyért Allához a hatalmashoz és adományozóhoz folyamodván, a nemes Shavvâl hónapban 1061 (= 1651). A czimlapon későbbi kézzel ez van írva: »En a jótevő Alláh bünbocsánatára szoruló szolgálja Sheikh Szulejman a nagy mecset prédicátora Budun (Buda) városában, őrizze meg Alláh e várost minden bajtól, e könyvet ezen mecsetnek adományoztam azon feltétel alatt, hogy soha a nevezett városból el ne vigyék.«

2°. Arab kézirat.. Csonka, csak 108 levél van belőle.

M. N. Muzeum könyvtára.

368. Tage Buch über die Feldzüge Herzogs Karl von Lothringen, nebst verschiedenen Briefen an ihn und von ihm. Lotharingiai Károly herczeg hadjáratai fellett vezetett napló, általa s hozzá irt különféle levelekkel 1670—1689-ig.

2° 766 levél. Kézirat.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

369. Burgraf J. Mich. Der von Cypress vnd Lorber geflochtene Kriegs Krantz, Das ist alle Denckhwürdige so wol widrige als favorable Kriegsbegebenheiten, welche von Anno 1683 biss 1687 inclusive sowol an seithen der Teutschen in Hungarn, als anderer Orthen, Europas an seithen der Hohen alliirten Polen nemblichen und Venedig sich wider den Allgemeinē Erbfeindt zugetragen alles auss bewehrten Relationen, Sendtschreiben Schönen Tractaten, und hohen orthen communicirten wahrhafften avisen, ordenlich zusammengezogen und verfertigt auch mit Kupferstich vnd andern chronograph. Poetisch. und Oratorischen Raritäten geziert Durch M. Johann Michaeln Burgrafen J. VL. Hochfürstl. Salzburg. Hofkammer Registrator.

2° 234, 12 l. Kézirat. Budavárának 1686-ik évi ostroma 145—162 ll.

Salzburgi Carolino-Augustaeum Muzéum.

370. Beschreibung der Feldzüge Herzogs Karl von Lothringen. Lothringiai Károly herceg hadjáratainak leírása 1683—89-ig. Kézirat.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

371. Bibliothecae Mathematicae Patris Lucae (Moesch) a S. Edmundo e Scholis Pijs. Classis I. Continens... Architecturam militarem theoretico-practicam. Anno Domini 1684. Podolinij in Scepusio.

2° 520 l. Kézirat. Moesch Lukács gr. Pálffy Károly gyóntatója, kivel Buda ostrománál is jelen volt és gróf Pálffy Károly gyermekeinek nevelője. Ezen igen érdekes várépítészeti és erődítéstani munkában, Budavára erődítményének rendszere is le van írva.

Budapesti kegyesrendi társház.

372. Zarnoczi Uram Relatiója.

2°. Két ív 7 beírott oldal. Budavára 1684-ik évi ostromának emlékiratszerű leírása Apaffy Mihály erdélyi fejedelemnek a lotharingiai herceghez és Eszterházy Pál nádorhoz a budai táborba küldött Zarnoczi nevű futárja által.

Kézirat egykorú másolat.

A Teleky grófok marosvásárhelyi levéltára.

373. Dispacci di Germania 1686. A cs. kir. udvarnál levő velencei követnek és Grimani Francescónak jelentései, a budai ostrom tárgyában, a budai táborból írva 1686-ik évből.

2° 573 levél. Kézirat.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

374. Relatio historica de obsessione et expugnatione Budae (Ofen) 2. Sept. 1686.

2° 24 l. Kézirat.

Müncheni kir. könyvtár.

375. A budai zsidó hitközség 1686-ik előtti szervezeti és beléletére s Budavárának 1686-ik évi elfoglalására vonatkozó, az ugyanakkor Budán la-

kott Kóhen Ephrajim rabbi vejének Schulhof Izsák, Salamon (Zalman) há-Lévi fia által részint prózai, részint kötött alakban szövegezett kézirat. 1686.

4°. 67 lap; héber kézirat.

Kohn Sámuel.

376. La Vittoria Celeste Nella Caduta Di Buda Discorso Sacro In onore dell Arcangelo S. Michele Dell' Arciprete Lionardo Lionardi per la Festa di S. Michele celebrata nella Chiesa d'Empoli Vecchio detta Sacr. Relig: de Cauallieri d. S. Stephano l'Anno 1686. Il di 29 di Sett.

2° 88 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

377. Verfassung deren in der Vöstung Ofen gevollmächtigten General Commissariat vorgekehrt, und hinterlassenen Anstalten. 1686.

2° 3 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

378. M. T. Ciceronis de finibus bonorum. Cyprusi Podocathari által a XV. században készített hártakézirat. Az utolsó levél második oldalán Hajnal Márton, a kéziratnak Budáról való eredetét ezen egykorú jegyzettel bizonyítja: Anno Domini 1686 17. 7-bris »Occasione recuperationis praeclarissimae Arcis Budensis hic liber manu scriptus Ciceronis ex famigeratissima beatae olim reminiscentiae Regis Hungariae Matthiae Corvini Bibliotheca, per me Martinum Hajnal inelyti Comitatus Comaromiensis Jurassorem ac Gralem dicti Comitatus Perceptorem in memoriam ejusdem foelicis recordationis Regis est translatus.

4° 98 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

379. Korán részletek arab nyelven írt magyarázatai.

2° 267 lev. Ezen arab kézirat Budavárának 1686-ik évi ostroma alkalmával egy zász katonának zsákmányul esvén, tőle Ulrich Urbán Ágoston szept. 16-án megvette. A kézirat utolsó külső lapján olvasható egykorú német jegyzet azt ilyenképen bizonyítja: »Als den 2ten Sept. A^o. 1686 die Königl. Hungarische Vestung und Residentz Stadt Buda oder Ofen von der Kayserl. Bayerischen

undt Brandenburgischen Armée mit stürmender Handt eingenommen wardt, habe ich den 16ten dito dieses Buch alda in Ofen einem Sächsischen Soldaten abgekauft.« Augustin Urban Ulrich.

Boroszló városi könyvtár.

380. Narrationes turcicae.

2° 106 lev. Arab kézirat, a mely Buda ostroma alkalmával egy szász harczos birtokába került, a kitől ugyancsak akkor Ulrich Ágoston Urban megvette. Ezen körülményt az első lap külső oldalán lévő egykorú német beírás következőleg igazolja: »Als den 2-ten Sept. An. 1686 die Königl. hungarische Vestung undt Residenz-Stadt Buda oder Ofen von den Kayserl. Bayer. und Brandenburgischen Armée mit Sturm eingenommen wardt, habe ich den 16. dito dieses Buch von einem Sächsischen Soldaten alda in Ofen gekauft.« Augustin Urban Ulrich.

Boroszló városi könyvtár.

381. Korán. Hézagos töredék. A címlapon levő német és latin jegyzet bizonyítja, hogy az 1686-ban Buda vára ostroma alkalmával egy töröktől ragadtatott el.
12° 75 l. Arab kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

382. Journal der Belagerung von Ofen Durch die Kayserl. und alliirten Reichstruppen, welche den 2-ten 7ber mit Sturm erobert worden.

2° 236 l. Lotharingiai Károly herczeg főhadvezér naplója Buda ostroma alatt 1686-ban. A német nyelvű szöveg között több helyen francia bejegyzések olvashatók, melyek Lotharingiai Károlyéi. Az ostrom történetére a leghitelesebb kútfő. Eredeti kézirat.

Bécsi cs. és kir. közös hadügyi levéltár.

383. Reichs-Fürsten Raths Prothocoll. Anno 1686.

2° 125 levél. A birodalmi választó fejedelmek tanácsának 1686. évi jegyzőkönyve. Kézirat, német szöveggel, a mely 1686-ik évi decz. 30-ig terjed. Rendkívül fontos anyag Budavára visszavívásának előzményeire, magában foglalván a hadviselés költségeinek engedélyezését a törökök elleni

ez évi háborúra, továbbá a haderő aránylagos kivetését; érinti a császári seregek győzelmeit és Budavára visszafoglalását. Egykorú, a salzburgi birodalmi herceg részére készült másolat.

Salzburgi cs. és kir. tanulm. könyvtár.

384. Beschreibung Des Hochwürdig Wohl Edlgebohrnen Herrn Herrn Erenberti Abbtens des fürstl. Stüft und Klosters Kremsmünster tit. Anno 1687 im Monath May und Junii gefährlich doch Vorsichtig und rühmlich gethanen Reis. Dem Löbl. Convent allhie zum Ewigen andenken Verfasst und beschrieben, durch Georg Schrader gebürtig im Stift Halberstadt in Churbrandenburg der Zeit Hoch gedacht Hr Praelathens Camerdiener.

4° 12 levél. Utazási élmények leírása Lincztől Budavarába a Dunán, és vissza 1687. évben.

Kremsmünsteri benzés apátság.

385. Regestum Divisionale. Vniversorum Proventuum Venerabilis Capituli Ecclesiae Metropolitanae Strigoniensis a Calendis Januarij, et in Anno ubi Urbs regia Vngariae Buda, altera Septembris a barbaro hoste Viribus et Sanguine recepta, per me A. R. Dnum Joannem Miller Archidiaconum Comaromiensem et Canonicum Strigoniensem, nec non Liberae Regiaeque Civitatis Tyrnaviensis Concionatorem, ac qua Divisorem, Perceptorem et Distributorem confectum, eidemque Venerabili Capitulo ex post in Anno 1687. Die 20. Februarij praesentatum. Exhibitum in Capitulo Strigoniensi Tyrnaviae Die 20. Febr. 1687.

4° 23 lev. Kézirat.

Esztergomi káptalani levéltár.

386. Chronica von dem in Hungarn in den Jahren 1684. 1685. 1686. 87. 88. geführten Krieg, so viel sie hat können ergänzt werden beschrieben von einem Officier der Stadtgarde zu Wien. Ao. 1688. Az első lapon: Beschreibung was bey der Belagerung von Ofen Anno: 686: passirt hat.

4° 107 levél. Ezen egykorú kéziratban Buda-

várának 1686-ik évi ostroma 64 oldalon van leírva.

Dózsa Dániel.

387. Proviant ampts Rechnung Über die Bey dem offnerischen Ordinarj Proviant ambt Empfangen und hinwider Ausgegebenen Geldt, Mehl, Brodt und Andern Pack Requisiten Vom Ersten Jener biss Lezten December. De Anno 1688 Herrn Johan Stephan Vonn Werlein, der Röm. Kays. May. Rath und Cameral Inspector als ordinarj Proviant Verwaltter.

2° 29 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

388. Ofnerische Comeral Inspections Rechnung über die bey der Cameral Inspection zu Ofen eingegangenen und ausgelegten Gelder vom Ersten Januario bis letzten Decembris Anni 1688. Von uns Johann Stephan Werlein der Röm. Kays. May. Rath und Cameral Inspector, dann Adam Lang Gegensamlern.

2° 94 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

389. Histoire d'Emeric Comte de Tekeli, ou memoires pour servir à la vie ou l'on voit ce qui s'est passé de plus considerable en Hongrie depuis sa naissance jusqu'a présent. Par * * * * Cologne, Chez Jaques de la Verité. M. DC. XCIII.

4° 220. Kézirat. Index 17 l. 199—204. lapokon van szó Buda 1686. szept. 2-iki ostromáról.

A kőszegi benczés gymnasium.

390. Budavárosa és vára János király által 1538-ik évben adott szabadalmainak, 1694-ik évben Julius 20-án kelt hiteles másolata.

2° 13 l. Kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

391. Korán XVI. dzsur; szúra 18. v. 75—20 v. 134. Buda ostroma alkalmával került valamelyik ostromló katonára kezébe, mit az egykorú német följegyzés tanúsít: »Dieses Buch ist bey Eroberung Offen bekommen worden von denen Türken.«

4° 20 l. Arab kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

392. Korán magyarázat. Sheikzade kommentárja al-Bejdawi híres Korán tefszirjéhez. A Budavári nagy mecset könyvtárának vakifjához tartozott. Mutatják ezt, a kézirat szélére vezetett arab megjegyzések, s a bekötési táblára irt latin följegyzés: »Donatum ad templum magnum Urbis Budun seu Budam in Hungaria per sacerdotem ejus Schaichi Soliman effendi.«
4° 274 levél. Arab kézirat.

M. N. Muzeum könyvtára.

393. Petneházy Dávid a budai 1686-ik évi ostromnál vitézkedett hős egyik ősenek Petenne Mártonnak Zsigmond király által 1417-ik évben Jakab napjának ünnepén kiadott czimerlevele. A czimer piros mezőjében dült dobor alakú pajzsban egy koronából kinövő stylizált oroszlán arany íjból arany nyilat lö; a czimerpajzs jobb szögletén madárcsőrű ezüst sisakot, hármassúcsú lóhere levélben végződő aranykorona díszíti, melyen a czimerkép alakja ismétlődik. Foszlány jobbról balról arany és piros.

Thaly Kálmán.

394. Petneházy Dávid a budai 1686-ik évi ostrom alkalmával hősködött vitéznek őse Peteny Gergely, ki Vitéz János oldala mellett mint jegyző működött azon egyezmény szerkesztésénél, mely Mátyás király és Podiebrad cseh király között kötött. Mátyás királytól 1462-ik évben epiphánia ünnepe utáni szombaton (Január 8.) keltezett czimer újító levele. A czimerkép: kék mezőben stylizált két lábon álló fehér egyszarvú, arany szarvval és körmökkel; a pajzstartó angyal fehér mezben piros paláستtal.

Thaly Kálmán.

395. Aly budai pasa levele Homonnay Györgyhöz, Budán 1616-ik évi május 7-én keltezve, melyben írja, hogy ő, míg a fényes portáról parancsolatot nem kap, addig helyéből ki nem mozdul, s hogy hirül vette készülődéseit Homonnaynak, melyek szerint ő és Radul vajda is hadakat gyűjt, s hogy vele tractálásban volt a támadás iránt; s miért is írja neki, ha ez igaz volna, régi barátsága ellenségeskedéssé változnék s a t.

Esztergomi primási vil. levéltár.

396. Aly budai vezérpasa levele Klezel Menyhárthoz Budáról 1616-ik évi Május 26-ról keltezve, melyben értesíti, hogy a király követe Budára megérkezett, ott nem késeltetik, s' azon lesz, hogy a fényes portán is nagy becsülettel fogadják. Értesíti továbbá, hogy Homonnay György az Erdélyi fejedelemséget a porta ellen akarta támasztani, és hadakat gyűjtött vala, s hogy Dóczy András az erdélyi fejedelemnek levelet küldött s a t.

Esztergomi primási vil. levéltár.

397. Aly budai vezérpasa levele 1616-ik évi május 27-ről Budáról keltezve II. Mátyás királyhoz, melyben tudatja vele, hogy a követe által küldött levelet megkapta, s kívánja, hogy a portára küldendő követe szerencsésen járjon, s a szent békességhez illendő dolgokat a fényes portán elvégezzék.

Esztergomi primási vil. levéltár.

398. Mustera budai pasa 1629-ik évi márczius (rebi'-ül-ahir) havának 16-ik napjáról keltezett levele a szobozslai, böszörményi, hadházi s a t. kapitányokhoz, hadnagyokhoz és a hajdú vitézekhez, melyben inti őket, hogy ezentúl is békességben és a török császár hivei maradjanak, azokra, kik elcsábítani akarják őket, ne hallgassanak; hogy őket török tatár hadakkal megsegitik, ha Erdélylyel tartanak s a császár hivei maradnak, s hogy a közibök küldött Mehemet pasának hitelt adjanak.

Esztergomi primási vil. levéltár.

399. Hotsi Haszán kürti hispájának Budán 1663. júl. 11-én Hanvai Ferencz füleki lakosnak adott nyugtatványa az általa felvett 50 frtnyi évi adóról.

Bodó Lipót.

400. Hachy Haszan 1669. novemb. 25. levele, mely szerint Hanvay Ferencz özvegyével Mocsáry Judit aszszonynyal megalkudott, hogy ez a kürti föld jövedelmének tizenötödét fizeti.

Bodó Lipót.

401. I. Lipót királynak 1682-ik évi Julius 20-án Bécsben kelt parancslevele Moson vármegye rendeihez, mely által a törökök ellen viselendő hadjáratban a nemesi fölkelést elrendeli s meghagyja, hogy úgy a lovas, mint a gyalogos katonákat jól begyakorolva a nádor megkeresésére, és a mellette levő táborral csatlakozva fölkeljenek.

Moson vármegye levéltára.

402. IV. Mohamet szultán 1682-ik évi Augustus 5—12 (Shabon hónap 1093) Konstantinápolyban kelt Fer-manjával felső Magyarországot évi 40,000 tallérért Theököly Imrénék hűbérül adományozza. Eredeti török okirat, egykorú német fordítása mel-lékelve.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

403. I. Lipót császárnak Linczbén 1684-ik évi Január 12-én kelt és Szepes vármegye rendeihez intézett rendelete, melyben hivatkozva világhírű hős őseikre, fel-szólítja, a törököknek az ország belsejéből való ki-üzése céljából a tömeges fölkelésre s nem hall-gatva egyes zavargók mérgező szavaira, zászlói alá való gyülekezésre.

Majláth Béla.

404. Lotharingiai Károly herczegnek Pozsonyban 1684. évi márczius 4-én kelt patens levele, melyben a nála, Szepes és Árva vármegye, Lőcse, Késmárk és Szeben sz. kir. városok részéről követségben járt egyének részére szabad hazamenetelt biztosít és szükség esetén katonai kíséretet is rendel.

Majláth Béla.

405. Egyezséglevél a császári, lengyel és velencei követ között 1684-ik évi Márcz. 5-én kötött szövetség felett a törökök ellen. (Szent szövetség.) Eredeti latin szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

406. Lajstroma azon nemesi fölkelő seregnek, mely Nó-grád vármegye által összeíratván, személyesen tar-tozott hadba menni és 1684-ik évben Budavára ostrománál táborba szállott; továbbá jegyzéke azok-

nak, kik maguk helyett az arány szerint kivetett harczosokat kiállítani tartoztak.

Eredeti jegyzőkönyv, latin szöveg. Kelt Gács vára alatt 1684-ik évi Junius 29-én.

Nógrád vármegye levéltára.

407. Zichy István Moson vármegyei főispán jegyzéke a Moson vármegyei katona compánia fizetéséről. Kelt Pozsonyban 1684-ik évi Julius 1-én.

Moson vármegye levéltára.

408. Mosonyvármegye részére Kocsa Ferencz, Kelemen György, Seres Mihály, Pelsöczy György, Horváth György, Bús Miklós és Tolnay István által kiállított és Somorján 1684. évi Julius 2-án kelt szerződés levél, mely szerint kötelezik magukat és a felfogadott katonaságot addig katonáskodni, a míg a hadak fennmaradnak, a hazát oltalmazni és a pogány török ellen harczolni, a meddig a vármegye kívánja, egyszersmind elismerik, hogy úgy a maguk, mint a felfogadott katonák részére két havi zsoldot fölvettek.

Moson vármegye levéltára.

409. Moson vármegye részére fogadott főtisztek, altisztek és közkatonák névszerinti jegyzéke. Kelt Somorján 1684-ik évi Julius 2-án. Kiállítva Kocsa Ferencz főhadnagy, Kelemen György vicehadnagy, Seres Mihály zászlótartó, Pelsöczy György strázsamester és Horváth György, Bús Miklós és Tolnay István tizedesek által.

Moson vármegye levéltára.

410. Fermán töredék a fiatal Apaffy fejedelmi öröklése tárgyában, a Zilhidsche hónap közepéről (1684. November).

Eredeti török szövegű okirat.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

411. Tökölyi Imrének Tokajban 1685-ik évben Febr. 4-én kelt magyar patens levele Sáros vármegyéhez, melyben értésül adja, hogy a német nemzetnek kegyetlen szándékai miatt a haza mentésére a török császár erejét újból kihozza s erendeli, hogy a vármegye

minden vonogatás és késedelem nélkül tiz nap alatt fölkeljen.

Sáros vármegye levéltára.

412. Tökölyi Imrének Újvárosban 1685-ik évben Febr. 11-én kelt parancs levele Sáros vármegye rendeihez, melyben fejedelmi auctoritással elrendeli, hogy tőle elpártolt emberek eldugott értéküket, jószágukat 15 nap alatt Kassán levő ministerének bejelentésék, hogy az által is tartozó hűségüket bebizonyítsák, mert ha tovább is efféle jószágokat eltitkolnak, a mi kár és büntetés érendi őket, maguknak tulajdonítsák.

Sáros vármegye levéltára.

413. Schultz grófnak 1685-ik évi Márczius 4-én Stropkón kelt rendelete, melyben tudomásul hozza, hogy a kik már egyszer a felségsértés bűnében leledzve, a császár kegyelmét elfeledék és ismét a rebellesekhez csatlakoztak, azoknak jószágaik elkoboztassanak, ha kell, földig lerontassanak, és fejük vétessék, ha csak négy hét alatt a császárhoz vissza nem hajolnak.

Sáros vármegye levéltára.

414. Tökölyi Imrének 1685-ik évben Márczius 20-án Tokajban kelt, és Sáros vármegye rendeihez intézett patens levele, mely szerint figyelmezteti a rendeket, hogy a német a magyart mindenütt előlhajtja a veszedelembbe, de a németek ideje lejár, Buda alatt is annyit vesztett, hogy két országos harcra is elég volna, conföderatusai elszakadtak, a törökök új haderővel jönnek; azért minden magyar jól lássa, mit cselekszik, jöjjön közibénk, mert ha későn teszi, nem leszen kegyelem.

Sáros vármegye levéltára.

415. Lipóczi Keczer Gábor Sáros vármegye követe Tökölyi Imre fejedelem udvarában Thúrból 1685. évi April 6-án kelt követi jelentése a vármegye rendeihez, melyben előadja, hogy a fejedelem minő feltételek alatt hajlandó Sáros vármegyét a személyes fölkelés alól fölmenteni.

Sáros vármegye levéltára.

416. Tökölyi Imrének Thúron 1685-ik évi Ápril 21-én Sáros vármegye rendeihez intézett magyar patenslevele, melyben udvari kornetája és a megye zászlója alá szólítja a rendeket, minthogy a török császár hadaival Landorfejérvárról Eszék felé indul és annak segítségére hadait expedíaltatja, elrendeli a zászló alá nem gyülekező és szöktető vitézlő rendeket elfogatni és váraiba vitetni.

Sáros vármegye levéltára.

417. Lipóczi Keczer Sándor, Uyfalusi Zsigmond, Fejérvári István és Dezsőffy Lajos Tökölyi Imre fejedelem udvarába küldött sárosmegyei követeknek Tokajból 1685-ik évi Május 24-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett jelentése a felől, hogy megbízások ügyében mi eredménnyel járnak a fejedeleminél, a személyes fölkelés, az ingyenes munkák, továbbá Fejérpataky Ádám kiszabadítása ügyében.

Sáros vármegye levéltára.

418. Lipóczi Keczer Sándor, Uyfalusy Zsigmond, Fejérvári István és Dezsőffy Lajos Sáros vármegyének követei Tököly Imre fejedelem udvarában S.-Patak 1685-ik Junius 20-tól jelentést írnak megbízatási ügyüknek miben voltáról a vármegyére rótt 40 pár vonó-marha dolgában.

Sáros vármegye levéltára.

419. Tökölyi Imre fejedelemnek Munkácson 1685. évi Julius 5-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett parancslevele a várak számára kiszolgáltatandó gabonának oda vitele iránt, a hová azt adminisztrátorai kijelölni fogják, s figyelmezteti, hogy az szükség esetében katonai executióval fog behajtani.

Sáros vármegye levéltára.

420. Gróf Rabatta Rudolf lovas generalis által 1685. év Julius 9-én Magyar-Óvároott Moson vármegye részére kiadott menedék levele.

Moson vármegye levéltára.

421. Tökölyi Imre fejedelemnek Sáros-Patakon 1685. évi Julius 10-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett rendelete, melynél fogva a török hadak jövetele, és az azokkal való egybeköttetés indokából a

személyes fölkelést elrendeli s parancsolja, hogy Julius havában Vizsolyban megjelenjenek, a honnan őt a conjunctio helyére is elkísérik, az ő méltósága és a nemzet tisztessége okából.

Sáros vármegye levéltára.

422. I. Lipót császárnak 1685-ik évben Augusztus 12-én kelt patens levele Sárosmegyéhez, melyben elrendeli, hogy habár a háborus idők miatt az ingyenes munkák kiszolgáltatásának felosztása nem történhetett meg a sopronyi 7-ik törvczikk értelmében, mindamellet a végvárok, kivált Szendrő és Murány várának jó karban való tartása miatt a szükségelt ingyenes munkákat a szepesi kamara és a hadi tisztviselők megkeresésére azonnal fogamatba vegyék.

Sáros vármegye levéltára.

423. Kapy Gábor és Gyurikovich György részére, mint Sáros vármegye által Caprara Aeneás, Csáky István és Scherfenberg csász. kir. tábornokokhoz küldött nuntiusoknak adott utasítás 1685-ik évi Október 10-én kelt fogalmazványa azon törvényteleniségek tárgyában, melyeket rajtuk Schultz cs. tábornok elkövet, és mentegetődzésük ügyében, hogy Tökölyi Imre fejedelem pártján lenni kényszerítve valának, tetteg azonban a császár hivei.

Sáros vármegye levéltára.

424. Szerződés I. Lipót császár és a brandenburgi választó fejedelem között 1685-ik évi Deczember 25-ről Berlinből keltezve 7000 emberből álló segédcsapatok átengedése tárgyában, a törökök elleni magyarországi hadjáratra vonatkozólag.

Eredeti német szöveggel.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

425. Gróf Battyáni Ádám generális szolgálai és Vas megye egyik esküdtje által Vöröskőn 1685-ben magyar nyelven kiállított bizonyítvány Miskey Istvánnak egyik kárvallott embere részére. Az aláírások le vannak szakítva, de őt tanu aláírása s a pecsétek megvannak.

Vásárhelyi Géza.

426. Átengedési okirat, mely I. Lipót és a szász választó fejedelem között 1686. évi Január 28., Febr. 7-én Drezdában kötött, mely szerint 4700 embert mint segédsapatot küld a törökök elleni hadjáratra Magyarországra.

Eredeti német szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

427. Caprara Aeneás gróf tábornok Kassáról 1686-ik évi Január 29-én Sáros vármegye rendjeinek meghagyja, hogy Kassának hadi szerekkel való ellátása és erődítményeinek jókarban való tartása felette szükséges levén, a rendek azonképen intézkedjenek, hogy onnan 300 darab tölgyfa palánk minden halasztás nélkül odaküldessék és Thim commandans tábornoknak azonnal átadassék.

Sáros vármegye levéltára.

428. Megerősítő levél azon 1685-ik évi December 25-én kelt szerződés felett I. Lipót császár és a brandenburgi választó fejedelem között, mely a törökök elleni magyarországi hadviselésre küldendő segédsapatonkra vonatkozik. Kelt Potsdamban 1686. Febr. $\frac{3}{13}$ -án.

Eredeti német szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

429. A gróf Caraffa nevét viselt német vasas lovasezred létszámának kimutatása 1686-ik évi Márczius 11-éről.

Sáros vármegye levéltára.

430. Megerősítő okirat azon szerződés felett, mely I. Lipót császár és a szász választó fejedelem között a segédsapatonk tárgyában 1686. évi Február 7-én kelt. Ezen okirat a szász választó fejedelem ratificációjával ellátva kelt Drezdában 1686. évi Febr. 13-án.

Eredeti német szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

431. I. Lipót császárnak Bécsben 1686. évi Ápril 27-én kelt patens levele, mely által az előfogatok tulságos zsarolása miatt, mindenkit eltilt az előfogatok követelésétől, nehogy a saját és segédhadainak részére összehordandó élelmezés körül hiány támadjon az előfogatokban és csak ott engedi meg, a hol a me-

gyékbe küldött hadi biztosok az előfogatokat ki-
utalványozzák.

Sáros vármegye levéltára.

432. Eredeti szerződés I. Lipót császár, és a svéd király követe mint meghatalmazottak között Berlinből 1686-ik évi Ápril 28-ról keltezve, egy, Svédország részéről Magyarországra állítandó segédhadtest tárgyában a törökök ellen.

Eredeti német szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

433. Bars vármegye rendeinek 1686-ik évi Május 9-én Kis-Tapolcsányban tartott gyűlésének eredeti jegyzőkönyve, mely szerint elhatározzák, hogy a Falkenhain Frigyes báró, mint Rabatta tábornok helyettesének, a törökök elleni hadjárat alkalmából reájuk rótt 40 előfogatos fuvar kiszolgáltatását megtagadják s az ellen remonstrálnak, minthogy annak elrendelésére ő fölsége parancsa szükséges.

Bars vármegye levéltára.

434. I. Lipót császárnak 1686-ik évi Május 22-én Bécs-Ujhelyen kelt, és Bars vármegyéhez intézett rendelete, melylyel meghagyja, hogy a várakból a törököket kiostromálni elhatározván, az ostromlásnál szükséges vesszőkasak elkészítéséhez, a paraszt lakosságot, a jobbágyokat és zselléreket azonnal összehajtsák és elküldjék.

Bars vármegye levéltára.

435. Bars vármegye rendeinek Nagy-Ugrócson 1686. évi Május 30-án tartott közgyűlésének eredeti jegyzőkönyve. Elhatározzák a rendek, hogy a Rabatta tábornok főhadi biztos által kirendelt 40 előfogatos fuvar helyett minden porta után egy négy ökrös, összesen 10 szekeret küldenek a táborba, a mely szekerekkel Horváth János küldetik el.

Bars vármegye levéltára.

436. Caraffa Antal gróf tábornoknak Tokajban 1686. évi Junius 8-án kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett rendelete, melyben meghagyja, hogy miután a

szepesi kamara a kassai püspök tizedét bérbe vette, s itt az ideje a learatott gabonát eltakarítani, felhívja a rendeket, hogy azon gabona elszállítását a kijelölendő helyre elfuvaroztassa.

Sáros vármegye levéltára.

437. Bars vármegye rendeinek 1685-ik évi Junius 20-án Oszlában tartott közgyűlésének eredeti jegyzőkönyve. Elhatározza a közgyűlés, hogy ha a hadi biztosok vagy valamelyik tábornok által a megye megkeresetik a háboruban való szolgálatok tételére, a főispán felhatalmaztatik a rendeleteket kis gyűléseken is kihirdetni, és ott, jelen esetben is az ostromhoz szükséges vesszőkasak készíttetésére nézve is érvényesen határozni, a nyári portiók limitatióját, mely 1454 frt 33 krral vettetett ki, felosztani s a budai tábornoktól arról értesíteni.

Bars vármegye levéltára.

438. I. Lipótnak Bécsben 1686-ik évi Julius 16-án kelt parancsa, melylyel Sáros vármegye rendeinek meghagyja, hogy az ingyenes munkákat Szendrő, Ónod, Szathmár és Tokajvára körül minden vonakodás nélkül azonnal teljesítsék.

Sáros vármegye levéltára.

439. Caraffa Antal gróf tábornoknak a polgári táborból 1686. Julius 18-án kelt, Sáros vármegye rendeihez intézett parancslevele, melyben rendeli, hogy a kis szekerek helyett, melyekre csak egy hordó liszt is alig fér, olyanokat küldjenek, melyekre két edényt lehet föltenni.

Sáros vármegye levéltára.

440. Gvadagni Sándor tábornok Szendrőből 1686-ik évi Julius 30-án ultimatumként írja Sáros vármegye rendeinek, hogy a hadi tanács által elrendelt, de már több ízben hiában sürgetett ingyenes munkákat valahára teljesítsék, s a munkákhoz ne gyermekeket és asszonyokat, mind eddig is szokták, de meg lett, munkára képes férfiakat küldjenek, mert ezen ingyenes munkák kiszolgáltatását, ha másképen nem, katonai executióval is requirálni fogja.

Sáros vármegye levéltára.

441. I. Lipót császárnak Bécsben 1686-ik évi Julius 30-án kelt, és Sáros vármegye rendeihez intézett parancslevele, melyben eltiltja a rendeket attól, hogy a téli elszállásoláskor felmerült költségeket az elszámolásnál a kincstár fiskalatusaira is kivetni merészeljék, minthogy a törökkel való háború miatt úgy is sok terhe van a camarális jószágoknak.

Sáros vármegye levéltára.

442. Burgschweiger Ferdinánd számadásai 1666-ik évi Május, Junius és Julius hóról, azon kiadásokról, melyek tüzes Gábor győri laboratoriumában, a löszerek készítésére szükségesek voltak.

Eredeti okiratok (négy darab).

Esztergomi primási vl. levéltár.

443. Bars vármegye rendeiének Kis-Tapolcsányban 1686. évi Augustus 1-én tartott közgyűlésének eredeti jegyzőkönyve. Elhatároztatik Rabatta tábornokhoz kérelmet intézni, hogy az ő fölsége Buda alatti táborába kirendelt 25 előfogatos fuvar mint az Nyitra vármegyének, ugy Barsnak is elengedtessek, és ha Chily András a budai táborba megy, csak a meghatalmazó levél adassék ki neki.

Bars vármegye levéltára.

444. Dolinay Gábor 1686. Augusztus 3-án kelt bizonyító levele, hogy 1683. esztendőben, midőn Tököly Pozsony felé ment hadaival, ezek számára a marhákat a táborba hajtották s ha a tisztek bármely nemes vármegye emberének megparancsolták, annak velük kellett elmenni.

Bodó Lipót.

445. Eszterházy Pál gróf nádornak Kis-Martonból 1686-ik évi Augustus 19-én kelt rendelete Sopron megye rendeihez, melyben írja, hogy a török erőnek Buda alá érkezése miatt, ő fölsége Buda alatti hadait valami diversio miatt, onnan másfelé rendelni ne kényteleníttessék, a rendek az insurgens hadakkal a Rába melletti táborba szálljanak, kapitányúl Viczay Ádám, vajdául pedig Tolnay Dániel rendeltetvén ki.

Sopron vármegye levéltára.

446. [Controle des ouvriers qui ont travaillés aux fortifications de Bude a commencer le 8. Sept. 1686. Ellenőrzési jegyzéke azon munkásoknak kik 1686-ik évi Sept. 8-tól kezdve, Budavára erődítményeinek helyreállításánál dolgoztak.

Eredeti francia szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

447. Hermann badeni örgróf által Bécsben 1686-ik évi Nov. 29-én kiállított úti levél Moraviczi Horváth János cs. kir. ezredes és szatmári kapitány részére, Szathmárba való utazása biztonsági céljából.

Eredeti német okirat.

Pécsi püspöki könyvtár.

448. Jelentése a kremsmünsteri benzés apátság kőművesmesterének, a házépítésre Budavárában átengedett telkek kiválasztása iránt. Kelt Budán 1687. Ápril 12-én.

Kremsmünsteri benzés apátság.

449. Útlevél, kiállítva Kollonics Lipót bibornok és győri püspök által Bécsben 1687. évi Ápril 12-én azon építési anyagok átszállítása ügyében, melyek Bécsből a kremsmünsteri benzés apátság házának építéséhez Budára vitetnek.

Kremsmünsteri benzés apátság.

450. Gróf Rabatta lovas generális által Bécsben 1687-ik évi Május 11-én kelt és Moson vármegye részére kiadott védlevél.

Moson vármegye levéltára.

451. I. Lipót császár s magyar király által Bécsben 1687-ik évi Május 18-án kelt, s Bottyán János ezeres kapitány, Budavára ostrománál is részt vett vitéz harcos részére kiállított s régi nemességét megújító függő pecsétetes czimerlevél.

Thaly Kálmán.

452. Werlein János István császári kamaralis felügyelőnek Budán 1687-ik évi Junius 8-án kelt bizonyítványa arról, hogy a kremsmünsteri benzés apátságnak Budán házépítés alá három telket átadott.

Kremsmünsteri benzés apátság.

453. A szentbenedeki egyházi kerület tized bevételeinek és kiadásainak kisebb regestruma, 1686-ik évi Május havától 1687-ik évi Junius haváig. A 33-ik lapon följegyezve van Sept. 4-ről, hogy az napon Buda visszafoglalása okából, Szent Benedeken Te Deum tartatott. Több igen érdekes följegyzéseket tartalmaz, az átkelő keresztény hadak tábornokainak ott időzése és megvendégelése iránt.

Eredeti jegyzőkönyv, keskeny 2° 43 lap.

Knauz Nándor.

454. Reparation qu'il convient de faire pour le retablisement de la fortification de la ville, et chateau de Bude cette présente année 1687. Buda vára erődítésein és a királyi palotán teendő javítások jegyzéke.

Eredeti francia szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

455. Numeros des Maison, qui sont dans la ville de Bude cette présente année 1687. A Budán levő házak helyrajza és számozása, a mint azok 1687-ben találtak.

Eredeti francia okirat.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

456. I. Lipót által, 1688-ik évi Augusztus 18-án Bécsben kiállított s függő pecséttel ellátott czimer adományozási oklevél Ottlik György részére, ki a bajor választó fejedelem tanuskodása szerint, Budavára 1686-ik évi ostroma alkalmával, hősies tettei által tüntette ki magát.

Ottlik Géza.

457. Bertók István győri lovas katonának 1689. Győrött kelt recognitionalis levele, melyben Bertók Gergely özvegye Szigeti Kata elleni minden követeléséről lemond. A keresztvonással ellátott névaláírás Bottyán János és Miskey István, equitum Ductor Jauriens., mint tanuk előtt történt. Bottyán Jánosnak finom vésetű jól föntartott pecsétje, egy kard hegyére szúrt török főt tartó kinyújtott kart ábrázol; Miskey pecsétje: egy zászlót tartó lovas.

Vásárhelyi Géza.

358. Galanthai Eszterházy Pál herceg, Fraknó örökös grófja, Magyarország nádora s a t. által Bécsben, 1707. évben május 30-án kiállított dicsérő okirat Fiáth János az erdélyi udvari cancellaria tanácsosa s a t. részére, Buda visszafoglalásakor s egyéb, a törökök ellen viselt háborúk alkalmával tanúsított hű szolgálataiért s magasan kitűnt vitézségeiért.

Br. Fiáth Miklós.

459. Aly budai pasának, 1582-ik évben Nov. 11-én kelt levele, Berhalom János egri főkapitányhoz, melyben kéri, hogy Kapy Sándort tiltsa el az Ostoros nevű faluheliek zsarolásától, és a harmad évi birót Kántor Andrást eressze vissza falujába, mert ha nem, szóvá teszi a római császárnál, s lássa a következményeket. Eredeti török és egykorú magyar fordítás.

Pécsi püspöki könyvtár.

460. Mehemet pasa, főbeglerbégnek Landorfejérváron 1622. évben April 7-én kelt levele Báthory Gáborhoz és a magyarországi Statusokhoz, melyben inti az említetteket, hogy a Kassán tartandó nagy gyűlésen, a török nemzet jól létét el ne felejtsék, a némettel meg ne béküljenek. Bethlent inti, hogy vigyázzon magára, mert ha megbékül a némettel, nagy kárvallása lesz neki, az országnak is. A koronát az országnak adták, a magyar urak a németnek kiadták, ezek pedig a török bosszuságára, borju fejére tették a koronát, azt vegyék vissza a némettől és ne adják vissza s a t.

Eredeti török-magyar levél.

Esztergomi primási vil. levéltár.

461. Pahbas egri pasának, 1646. Egerben kelt hitlevele Gömörmegyei Szalók nevű falu részére, a mely község, Huszain aga által a törököknek való hódolását kijelenté.

Eredeti török-magyar levél, tigrával és pecsétlenyomattal ellátva.

Pécsi püspöki könyvtár.

462. Abdi kiája (valószínűleg Abdurraman a későbbi budai pasa) 1650—53. közötti években Schozavár

jazidsinak (titkár, őrnök) levelet ír, melyben kérdezi, hogy egy hónap, óta miért nem ad hírt magáról, s értesíti, hogy Murad budai pasa másnap Budára megérkezik s meghagyja neki hogy a Murad pasa által, Orbán Péter esztergomi kapitányhoz irt levélre választ hozzon magával.

(Nem
lehet
7650.2.)

M. N. Muzeum könyvtára.

463. Kutschuk Mehemet pasa, a Dunán inneni török hadak fővezérének, Érsekújvár parancsnokának 1661-ik évben kelt levele, a sopornyai bíróhoz, melyben örökös börtönbüntetés terhe alatt meghagyja, hogy Sánta Györgyöt rögtön küldje be Érsek-Ujvárra, a mint ezen pecsétes uri levelét olvasta.

Eredeti török-magyar levél tugarával.

Pécsi püspöki könyvtár.

464. Mustafa Czelebi, a budai vezérnek főtítkársa, Budáról 1675-ik évi május 1-ről írja a szent benedeki praefectusnak, hogy ő Tolmácsot mint falut kapta eszászárjától s az most már egészen pusztá, semmi haszna belőle, kéri, hogy szállassa meg a falut jobbágyokkal a magyar pártnál, s a kik megszállják, azoknak szabadságot fog adni s a t.

Eredeti magyar levél.

Esztergomi kápt. levéltár.

465. Ibrahim budai pasa török szövegű levele, 1682-ik évi 22-ke körül Apaffy Mihály erdélyi fejedelemhez Budáról írva, melyben értesíti, hogy szerdára és szeraszkerré neveztetett ki, felhívja, hogy a rend helyreállítása s a gonosz német ellenség megsemmisítése czéljából segítségére legyen a Tökölyi Imre pártján levő magyarokkal együtt.

Imre Miklós.

466. Petneházy Dávidnak a budai hősnek 1682-ik évi November 7-én a Nagy-Hoszmá melletti táborból kelt s Körmöczbánya szabad királyi város főbírójához és tanácsához intézett levele, melyben forgójának kijavítását és megaranyoztatását kéri mielőbb eszközölnetni.

Körmöczbánya sz. kir. város levéltára.

467. Musztafának az edéznei sik 1683-ik évben kelt levele Apaffy Mikály Erdély fejedelméhez, melyben értesíti, hogy levelelét megkapta s jó reménységgel lehet, hogy fiát a padisah, a fejedelemségben tett és teendő jó szolgálatai fejében megerősítendi, mely ügyben ő szót emelend a padisahnál. Irja továbbá, hogy a padisah az általa kért élelem szolgáltatás elengedését megadta; de meghagyja neki, hogy derék hadait összegyűjtse s a török táborba szállítsa, a budai síkságra a velük való egyesülés végett, ettől függvén óhajtásainak teljesítése.

M. N. Muzeum könyvtára.

468. Benczicz János Pozsonyvármegye szolgabírája, Nagy-Szombatból 1684-ik évi Február 7-én értesíti Nagy-Szombat sz. kir. város tanácsát, hogy a város területén netalán található török rabok számát írják össze, mivel hogy a törökök elleni hadjárat megindítása előtt, azt ő fölsége tudni akarja, és hogy a Basinba hirdetett gyűlésre követet küldjön.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

469. Petneházy Dávid, Rozsnyóról 1684-ik évi Április 8-ról értesíti Tökölyi Imre fejedelmet, hogy hadnagya Szepességről megérkezett és Heiszler generális Barkóczy Ferenczcel együtt, egy éjjel Lőcséről elment a német hadakkal, de nem tudja Palocsa felé vagy merre mennek. Értesíti továbbá Beszterczéről jövő embereitől nyert Caprára és Carafára vonatkozó hirekről s a t.

Eredeti magyar levél.

Thaly Kálmán.

470. Gróf Forgách Ádámnak 1684-ik évi Május 4-én, Galgócson kelt levele Nógrád vármegye rendeihez, melyben arról értesíti őket, hogy a táborozás alkalmával a Lothringiai herczeg mellett fog lenni, a hol a vármegyének szolgálatokat fog tehetni s hogy a leveleket hozzá oda intézzék.

Eredeti magyar levél.

Nógrád vármegye levéltára.

471. Petneházy Dávid, 1684-ik évi Május 5-én Tökölyi Imre fejedelemhez írt levele, melyben tudósítja, hogy

kész hadait még egyszer összegyűjteni, de hogy ágyút vigyenek azt nem javasolja, mert Breznó és Besztercze közelében levén, könnyen segítséget kapnak a németek, így szégyent is vallhatnának, s tanácsolja inkább a németre menni, mint azon rossz várát ostromolni s a t.

Eredeti magyar levél.

Thaly Kálmán.

472. Eszterházy Pál nádor Kismártonból 1684-ik évi Május 26-ról kelt levelében értesíti id. gróf Zichy Istvánt, Moson vármegye főispánját, hogy miután most van az ideje a pogány török igájából a hazát megmenteni, mindenestől insurgáljon és a vármegye insurgens seregével hozzá csatlakozzék.

Moson vármegye levéltára.

473. Eszterházy Pál nádor, Kismártonból 1684-ik évi Junius 4-ről írja Zichy István Moson vármegye főispánjának, hogy ő, a király parancsolata szerint mielőbb insurgálni óhajt, s már Junius 24-én táborba akar szállani, és mert tudja, minő súlyos állapotban van a vármegye, azon kéri őt, hogy ugy insurgáljanak, a hogy lehet.

Moson vármegye levéltára.

474. Eszterházy Pál, Kismártonból 1684-ik évi Junius 26-ról értesíti Zichy István Moson vármegye főispánját, hogy ő már másnapon megindul hadaival, hogy hétfőn Győrött lehessen, s hogy onnan Eszterházy Jánossal és Batthyányival Komárom elé megyen, ott Pálffy János grófot elvárja, a hova a Moson vármegyei compániát is elhozni rendeli.

Moson vármegye levéltára.

475. Falusy Miklós, Ivánból 1684-ik évi Julius 2-ról értesíti Széchenyi György kalocsai érseket, hogy Budánál a török fővezér és három pasa elesett az ütközetben, s ezért Pestet a török pusztán hagyta.

Eredeti magyar levél.

Esztergomi primási vil. levéltár.

476. A budai róm. cathol. város bíró és városi tanácsnak, Budán 1684-ik évi Julius 17-én kelt értesítése a

csász. camaralis igazgatóságához azon kegyetlenségekről, melyekkel a törökök a budai polgárokkal bánnak és arról, hogy minden elő van készítve s várva várják felszabadításuk perceit.

Német levél.

M. N. Muzeum könyvtára.

477. Eszterházy Pál nádornak, a budai táborból 1684-ik évi Julius 20-tól kelt levele, Zichy István Moson vármegye főispánjához, melyben értesíti, hogy a Moson vármegyei katonák jól viselik magukat, és hogy egy nappal előbb Buda külvárosát ostrommal bevették.

Moson vármegye levéltára.

478. Azamet Giráj (valószínűleg a tatár chán fia, ki 1684. Julius hóban Buda ostrománál szerepelt) a vezérnek 1684-ik évi zilhidse 7-én levelet ír, melyben tudósítja, hogy Eszékről Budafelé jöttek mintegy 5000 törökkel és 100 tatárral, két-három izben megrohanták az ostromló német sereget,³ Szejágus pasa, Ozman pasa zade, Achmed pasával élükön, s ugyanakkor a Budánál kirohanó gyalogság a hitetleneket bekeríté s közülök számosan elvesztek. Musztafa pasa Ó-Budáig nyomult elő és 200 német rablót ejtett foglyúl.

M. N. Muzeum könyvtára.

479. Mattyasovszky László 1684-ik évi Augustus 4-én Esztergomból kelt, és Caprini János szent benedeki administratorhoz írt levele, melyben értesíti, hogy a budai törökök keményen védelmezik magukat, habár három nap előtt, egyik előkelő vezérüket ágyúgolyóval lelőtték; s hogy Pálffy egy nappal előbb, körülbelül ezer huszárával megérkezett, melynek egy része Budánál, másik része Vácznál ment át a Dunán.

Eredeti latin levél.

Knauz Nándor.

480. Frey Ferdinánd főhadi biztos, Pozsonyból 1684-ik évi October 24-ről kelt, s Nagy-Szombat sz. kir. város tanácsához intézett levelében értésül adja, a Csehországban, Morvában és Alsó-Ausztriában táborozandó katona-ujoncok, mielőtt a lotharingiai

herczeg azokat Buda alá vinné, elhelyeztetnek Győrött, Komáromban, Pozsonyban, Szent-Györgyön, Bazinban, Modorban és Nagy-Szombatban, hogy ott a raktárakból kellően elláttassanak.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

481. Benczicz János, Pozsonymegye szolgabírája Nagy-Szombatból, 1684-ik évi October 27-ről írja Nagy-Szombat sz. kir. város tanácsának, hogy a lotharingiai herczegtől, a pozsonymegyei követek megérkeztek Buda alól, Lindvay Zsigmond alispánnal, hogy teljes relatiót tegyenek, a miért is a főispán Generális Congregatiót hirdetvén November 3-ára, felhívja a várost, hogy akkorra Pozsonyba becsületes követeket küldjön.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

482. Szapáry Péter a Buda alatti magyar táborból, 1684-ik évi September 10-ről kelt levele, melyben írja Zichy István főispánnak, hogy a nádor a Moson vármegyei lovas katonák számára két havi zsold megküldését sürgeti, de hogy megírta, hogy a lovas katonák elszéledtek, és pénzt Moson vármegye nem adhat, mert nincs. Híreket ír a táborból, az eszéki hídnál összegyűlt törökök nagy számáról, hogy lövik a budai várat, de még nem rohanták meg.

Moson vármegye levéltára.

483. Balogh Miklós csanádi püspök, a budamelletti táborból 1684-ik évi September 24-én levelet ír az esztergomi káptalannak Nagyszombatba, melyben a többi között mondja, hogy másnap Isten segítségéből a török segítség ellen, a ki már itten szemünk előtt vagyon, Nagy Váradra megyünk, Raptim ex Castris sub Buda.

Eredeti magyar lev.

Esztergomi kápt. levéltár.

484. Szapáry Péter Német Schitzről 1684 Decemb. 11-ről írja Zichy István Moson vármegye főispánjának, hogy elment volna már udvarlására, de most is rájok jöttek quartélyra Kaprara Pálffy Károly és Mansfeld regementjei, valamint már azelőtt nyakukon

voltak a Leslie és a Neoburgus ezredei, tehát csak később mehet hozzá.

Moson vármegye levéltára.

485. Caprara Aeneas gróf, Kassáról 1686-ik évi Jan. 27-én értesíti Sáros vármegye rendeit, hogy a csász. kir. commissio által az aranyok és tallérok értéke limitáltatván, a jó és teljes súlyú arany értéke három rhénusi forintban és 12 császári garasban, a csász. és lengyel tallér pedig harminczöt garasban, a többi tallérok értéke pedig harmincz három német garasban állapítottatott meg Magyarország felső részei számára.

Sáros vármegye levéltára.

486. Székely Mózes Drinápolyból 1685. Február 8-án ír, Apaffy Mihály erdélyi fejedelemhez magyar levelet. Tudósítja ebben a fejedelmet, hogy nagy török hadak gyülekeznek és expediáltatnak, Buda felé feles jancsárság indult Február 7-én. 14 forgó taraczkot visznek Budára.

M. N. Muzeum könyvtára.

487. Tökölyi Imre fejedelemnek Kis-Várdán 1685-ik évben Márczius 7-én kelt Sáros vármegye rendeihez írott levele, melyben megparancsolja, hogy a végházaknál megejtendő ingyenes munkák kiszolgáltatása iránt, a kassai administratorsághoz a kiszemelendő terminusra, a maga vice-ispánját kiküldje s a végházak megmaradása felől avval consultáljon.

Sáros vármegye levéltára.

488. Tökölyi Imrének Ibrányban 1685-ik Márczius 9-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett levele, melyben emlékezteti a rendeket, a hozzá való hűségökre és elrendeli jelen levele vétele után, hogy egy napig készülödvén, mindnyájan, kik a vármegye zászlója alá tartoznak, hozzá a táborba siessenek; máskülönb en eperjesi commendánsa kelletlenül is compellálni fogja a vonakodókat.

Sáros vármegye levéltára.

489. Kada István pásztói apát, 1685-ik évi Ápril 18-ról írja Nagyszombatból, Széchenyi György esztergomi

primásnak a többi között, hogy »tegnap voltak nála a berényiek, kik referáltak, hogy a budai obsidio alatt több kárt nem vallottak ezer marhánál, az kecskemétiék is jól maradtak, az gabonának kilaja egy tallér és Czobor uram ő nagysága katonái Pásztohon alól járnak s a t.

Eredeti magyar levél.

Esztergomi primási vil. levéltár.

490. Nagy Márton, Esztergomból 1685-ik évi Junius 3-án írja az esztergomi káptalannak, hogy a molnárt, mert a kapitány nem volt otthon, s a vak Botthány mint vicekapitány nem jóakarója a káptalannak, elfogták.

Eredeti magyar levél.

Esztergomi kápt. levéltár.

491. Tökölyi Imrének Patakon 1685-ik évi Junius 17-én kelt magyar levele, mely által szigoruan meghagyja a vármegyének, hogy szorgalmasabban ügyeljenek az orgazdákra, tolvajokra, marha elhajtókra, s az olyanokat keményen megbüntessék.

Sáros vármegye levéltára.

492. Tökölyi Imrének Patakon, 1685-ik évi Junius 22-én kelt magyar levele Sáros vármegyéhez, melyben említi, hogy a vitézlő rend a seregbe való menetelre nem is gondol, de sokan marhaelhajtást és a szegénység károsítását cselekszik; ezt nem csak eltiltja, de a táborát kerülőket, a szegénységet károsítókat és marhahajtókat persequáltatni rendeli.

Sáros vármegye levéltára.

493. Sáros vármegyének 1685-ik évi Julius 10-én, Tökölyi Imre fejedelemhez írt levelének fogalmazványa, melyben a német hadak közelségét hozván fel indokul, mentegetődznek, hogy az elrendelt személyes insurrectióban, a németek miatt részt nem vehetnek.

Sáros vármegye levéltára.

494. Schultz grófnak az eperjesi táborból, 1685. évi Julius 21-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett latin levele, melyben felhívja a rendeket, hogy min-

denki, bár mi néven nevezendő osztályába tartozzék is a nemességnek, az e levél vétele után 15 nap alatt jól fölfegyverkezve az ő táborában megjelenjék s a hadviselés alatt ott maradjon, különben a katonai törvények alá esik.

Sáros vármegye levéltára.

495. Eszterházy Pálnak Bécsben, 1685. Sept. 18-án kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett magyar levele, melyben felszólítja a rendeket, hogy félre tevén ellenkező gondolatokat, a koronás király hűségére álljanak, assecurálván a király teljes gratiájáról, ha pedig valaki a magyar vért szomjazó török mellett mégis fegyverben marad és veszedelem éri, azt magának tulajdonítsa.

Sáros vármegye levéltára.

496. Belchamp Károly báró, 1685-ik évi Nov. 22-ről Kassán keltezett levele kíséretében megküldi Sáros vármegyének, a katonák téli elszállásolása idejére Rabatta tábornok által 1685. Okt. 3-án kiadott élelmezési rendeletet.

Sáros vármegye levéltára.

497. Caprara Aeneas gróf tábornoknak Kassán, 1685. évi Deczember 8-án kelt levele Sáros vármegye rendeihez, melyben ismételve figyelmezteti a rendeket, hogy Tökölyi Imre fejedelem csábításainak ne engedjenek vagy a munkácsi praesidiummal összekötésbe ne lépjenek, mert az olyanok, a császár kegyelmére többé nem számíthatván, életüket s vagyonukat vesztik.

Sáros vármegye levéltára.

498. Caprara Aeneas grófnak Sáros vármegye rendeihez 1685. Kassáról Decz. 16-ről írott levele. Felszólítja a rendeket, hogy a császár hívségére álljanak s 15 nap alatt a hűséget megfogadják, biztosítván őket, hogy minden eddigi felségárulási bűneiket ő felsége teljesen megbocsátja, ingatlan jószágaitat vissza adja s ez ügyben 1686-ik évi Január 2-án ezen czélból kiküldött képviselőik nála megjelenjenek.

Sáros vármegye levéltára.

499. Kassa sz. kir. város bírása és tanácsa, 1686-ik évi Február 1-én nyomtatott levélben értesíti Károly Lászlót, hogy a törökök ellen operáló hadsereg tartására kivetett 1600 portióból, öt portió esvén a czimzettre, minden portió havonkénti négy tallérral váltandó be általa. Ha késedelmesen fizetne, Kassán levő házát eladatják, sőt katonai eszközökkel is akár hol megtalálják. *Szathmármegye levéltára.*

500. Caprara Aeneas gróf tábornok, Kassáról 1686-ik évi Február 12-én kelt levelében értesíti Sáros vármegye rendeit, hogy levelüket megkapta és előterjesztéseiket követük Megyeri Gábortól meghallotta s kérelmük a generalatusnak átküldetvén, onnan választ kapnak. A palánkoknak Kassára való küldése iránt pedig Thim tábornokkal kell megegyezniök, de azok minden esetre Kassára lesznek fuvarozandók.

Sáros vármegye levéltára.

501. Caprara Aeneas gróf tábornok Kassáról, 1686. évi Február 12-én kelt levelében, Sáros vármegye rendeinek megparancsolja, hogy a Murányból Szendrőbe szállítandó lisztmennyiség elvitele czéljából a vármegyéből, a szükséges mennyiségű előfogatos fuvarokat mentől előbb összehajtsa, és azokat Markó főcommissarius rendelkezése alá bocsássa.

Sáros vármegye levéltára.

502. Magne Károly gróf Ungvárról 1686. évi Febr. 16-án kelt levelében felszólítja Sáros vármegye rendeit, hogy miután itt az ideje Lengyelországból a bombákat Bártfán keresztül Ungvárra szállítani, intézkedjenek a rendek, hogy azok a megye által adandó előfogatos fuvarokkal rendeltetésük helyére szállítsanak.

Sáros vármegye levéltára.

503. Caprara Aeneas gróf tábornok kelet nélküli levele, — 1686. Febr. 22-én olvastatott a vármegye gyűlésén — melyben értesíti Sáros vármegye rendeit, hogy miután a cancellária hibájából egy liszt tömegnek Murányból Szendrőbe való elszállítására küldött előfogatos fuvarok visszaküldettek, helyet-

tük Gömör vármegyét rendelték be a fuvarozásra; most tehát Bártfa Kassának a Tisza felé annyi előfogatot küldjön, a mennyit a fő élelmezési biztos Markó kirendelni szükségesnek tart.

Sáros vármegye levéltára.

504. Benczicz János Pozsonymegye szolgabírájának, Pusztá Fedémesről 1686-ik évi Február 25-én kelt s Nagy-Szombat sz. kir. város tanácsához intézett levele, a német hadsereg alá való szekerek megváltási összegének hátra levő 148 frt mielőbbi kifizetése tárgyában.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

505. Caprara Aeneas gróf tábornok, Kassáról 1686-ik évi Márcz. 1-én kelt levelében Sáros vármegye rendleinek ultimátumként megparancsolja, hogy az élelmiszerek elfuvarozásának eszközzése céljából, minden vonakodás és mentegetődzés nélkül márczius 20-ig 100 előfogatos szekeret küldjön, ellenkező esetben katonai executióval fogja a kívánt fuvarokat requirálni.

Sáros vármegye levéltára.

506. A szepesi camarának Kassáról 1686-ik évi Márczius 13-án kelt neheztelő levele, melyben a makoviczai fiskalatusnak, előfogatokkal való túlterheltetései felett panaszkodnak.

Sáros vármegye levéltára.

507. Csáki István Szathmár vármegye rendiehez 1686-ik évi Ápril 2-án Szathmárról intézett levele, melyben felszólítja, hogy a táborba való kiszállásra készen legyenek, és második felszólítására ott egyesüljenek vele, a hol azt a szükség megkívánja.

Szathmár vármegye levéltára.

508. Caprara Aeneas gróf tábornok, Munkácsból 1686-ik évi Ápril 4-én neheztelő levelet ír Sáros vármegye rendieinek, azon teher miatt, melylyel a makoviczai fiskalatushoz tartozó jöszágokat, az élelmi és hadi szerek fuvarozása körül méltánytalanul nyomja, és tudatja, hogy ezután, az illetén fuvarozásra a megyéből minden honnan rendeltessenek ki az előfogatok, az uradalmat csak annyival terheljék, a mennyi a törvényes igazságnak megfelel.

Sáros vármegye levéltára.

509. A szepesi camara administratúrájának Kassán 1686-ik évi Ápril 10-én kelt, és Sáros vármegye rendeihez intézett neheztelő levele, melyben megsokalván a makoviczai fiscalításra rótt fuvar szolgálmányt, inti a vármegyét, hogy úgy a gabona, mint a bombáknak Lengyelországból való szállítási fuvar terhet, más jószágokra is aránylag eloszszák s ne terheljék egyre a makoviczai camaralis jószágot.

Sáros vármegye levéltára.

510. A szepesi camara Kassáról, 1686-ik évben Április 11-én kelt levelében felszólítja Sáros vármegye rendeit, hogy Kassa város sánczainak, bástyáinak helyreállítása céljából ingyenes munkát teljesítsen; de mert szokás szerint az ingyenes munkákra csak gyermekeket küld, most inkább ezen munkák fejében készpénzzel váltsa meg magát.

Sáros vármegye levéltára.

511. A szepesi camara administratorának, Kassán 1686. évi Április 11-én kelt levele Sáros vármegye rendeihez, melyben felhívja a rendeket, hogy a Kassáról Munkácsra szállítandó löszerek és más hadiszerek elfuvarozhatására Április 16-áig, legalább is 30 válogatott előfogatos szekeret küldjenek minden halogatás nélkül.

Sáros vármegye levéltára.

512. Caprara Aeneas gróf tábornok Munkácsból, 1686. évi Április 14-én írja Sáros vármegye közönségének: értesülvén levelükből, hogy úgy az átmenő, mint a téli szálláson levő katonaság által a szegény nép a fuvarozással túlterhelte, elrendelte, hogy a vármegyebeli praesidiumok, az előfogatos fuvarokat csak az élelmiszerek és hadikészletek továbbszállítására használhatják, és ne merészeljék a népet akár az ott levő ezredek, akár a praesidiárius katonák magán célokból fuvarozással terhelni.

Sáros vármegye levéltára.

513. Csáki István tábornok Szathmárból, 1686-ik évi Április 20-án kelt levelében Sáros vármegye rendeit felszólítja, hogy a táborba való kiszállásra el-

készüljön, és második megkeresésére mindjárt táborában legyenek ott, a hol azt a szükség kívánni fogja.

Sáros vármegye levéltára.

514. Piccolomini grófnak Munkácson, 1686. Április 25-én kelt levele Sáros vármegye rendeihez, melyben írja, hogy az előfogatos marhákkal kimélve bánt és visszaküldésüknél nehézségeket nem csinált. A megye érdekeinek továbbra is felajánlja szolgálatát minden adandó alkalommal és dicsérettel említi, hogy a téli beszállásolást oly hűséggel viselték.

Sáros vármegye levéltára.

515. I. Lipót császár Bécsben, 1686-ik évi Ápril 27-én kelt parancslevelének egykorú másolata, melyben a törökök elleni hadjáratában, a kiszolgáltatandó előfogatok körül fölmerült zsarolások és visszaélések megszüntetése tárgyában rendeli, hogy sem a császári, sem a segédseregek tisztjei, az ő hadi commissáriusai rendelkezése nélkül előfogatokat követelni ne merészeljenek, szigorú büntetés terhe alatt.

Sáros vármegye levéltára.

516. Kintzigh es. kir. főhadi biztos 1686-ik évi Ápril 28-án Szathmárból értesíti Szathmár vármegye rendeit, hogy a Szathmárott, Ujbányán és Károlyban, a nyáron át elhelyezett katonaság fentartására portióként kivetett egy garas a megye által kiszolgáltatassék olyképen, hogy azt, mielőtt a törökök ellen hadba szállana, kiutalványozhassa.

Szathmár vármegye levéltára.

517. Benczicz János Pozsony vármegye szolgabírája Nagy-Szombatból 1686-ik évi Ápril 30-án kelt, és Nagy-Szombat sz. kir. város tanácsához intézett levelében értesíti, hogy a Sempténél vezetendő híd elkészítése céljából minden molnárt és ácsot, bár hol legyenek is, a kellő szerszámokkal ellátva, legfeljebb három nap alatt Leopoldba küldjék, hogy mire a hadak elérkeznek, a híd már készen legyen, nehogy a késedelemből nagy kár történjék, vagy a hadak ott maradni kényteleníttessenek.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

518. Csáki István 1686-ik évi Május 7-ről, Kállóból írja Szathmár vármegye rendeinek, hogy a haza megmaradása miatt, Szathmárra magyar hadakat rendelt Sennyei István uram vezetése alatt; felhívja, hogy azoknak a vitézlő rendeknek éléséről a vármegye gondoskodjék.

Szathmár vármegye levéltára.

519. Sixthius Mihály Modor sz. kir. város polgármestere, 1686. Május 8-ról kelt levelében kéri Nagy-Szombat város főbíráját, hogy a főhadi commissárius által reájok kivetett előfogatos szekerek iránt ők is úgy nyilatkozzanak, hogy mindenükből kipusztultak s nem képesek, a követelt előfogatos szekereket a hadsereg alá szolgáltatni.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

520. A szepesi camarának Kassáról, 1686-ik évi Május 13-án kelt értesítő levele, melyben tudtára adja a Sáros vármegyei rendeknek, hogy azon rendellenesség miatt, melyvel a boros nordókat egynémelyek alig 150 itczésnek készítik, elrendeltetett, hogy a boros hordók egyenlő nagyságban 200 itczéseknek készíttessenek, mert ha a harminczadosak kisebbeket találnak a bor dézsmáláskor, azok elfognak koboztatni.

Sáros vármegye levéltára.

521. A szepesi camarának Kassáról 1686-ik évben Május 16-án kelt levele, melyben értesíti Sáros vármegye rendeit, hogy Caprara gróf tábornok rendeletéből, Kassa város sánczai és erődítményei jó karba helyezendők, azért tehát, ha erre pénzt nem küldhetnek, a törvény értelmében alkalmas munkásokat adjanak.

Sáros vármegye levéltára.

522. Csáki István tábornok, Tokajból 1686. Május 17-én rá ír Sáros vármegye rendeire, hogy mindazokat a lovas és gyalogrenden levő, ő felsége híveit, kik akár végbeli, akár mezei zászlója alá menni vonakodnak, bujkálnak és lappanganak: üldözzék és rabságra vessék s mindazok, kik Munkácsba bemennek, a

hazai férgeihez állanak, többé ő felsége kegyelmére számot nem tarthatnak s ezért életök fogy el.

Sáros vármegye levéltára.

523. A szepesi camara administratúrájának 1686-ik évi Május 20-án, Kassán kelt értesítő levele Sáros vármegye rendeihez, melyben tudatja, hogy a felső magyarországi megyék népének javára és a kereskedés szükséges rende miatt az aranypénznek előbbi értéke leszállittatik, úgy, hogy egy jó és kellő súlyú aranyat, 4 magyar forintban és 50 denárban mindenki adni és elfogadni tartozik.

Sáros vármegye levéltára.

524. Bars vármegye alispánjának Fölfaluban 1686-ik évi Május 23-án a főhadí biztoshoz intézett levele, melyben kijelenti, hogy a vármegye az elrendelt 40 előfogatos fuvart ki nem állíthatja a nép teljes tönkre juttatása nélkül, mert már Nyitramegyéből is 133 edény lisztet fuvaroztak Hont megyébe, Április 6-án a Fürstenberg ezrednek; Márczius 27-én pedig az Aspermont ezrede részére municziót fuvaroztak a pozsonyi táborba.

Bars vármegye levéltára.

525. Csáki István, tábornok Szathmárból, 1686-ik évi Május 29-én felszólítja Sáros vármegye rendeit, hogy az olyan vitézlő rendet a ki ezelőtti évben is fegyverviselő volt s fegyverét letette, ne szenvedje a vármegyében, hanem zászlaja alá küldje, és utánna igazítsa őket, akár nemesek vagy nem nemesek legyenek azok.

Sáros vármegye levéltára.

526. Illyefalvi István tapolczai apát levele, 1686-ik évi Május havában keltezés nélkül az esztergomi káptalanhoz, melyben tudatja velük, hogy Regécz vára porral felhánytatott, de Bódogkövéra megmaradt s onnan Caprara 30 németet kivevén, helyettök Petneházy hadából 30 gyalogot vetett be és Petneházy is szállást nyert benne. A hajdúk sok kárt tesznek, azon van a jezsuitákkal együtt, hogy onnét a hajdúkat kivegyék.

Knausz Nándor.

527. Keczer Sándornak Szatmáron 1686-ik évi Junius 8-án Megyeri Gáborhoz Sáros vármegye jegyzőjéhez írott levele, melyben hírül adja, hogy az erdélyi fejedelem Betlen táján táboroz, a magyarok szökösnek Erdélyből, Caraffa az erdélyi hadak főparancsnoka lesz; a lotharingiai herczeg Starhemberggel és Caprarával Eszékhez, a bavarus hadaival és Leslie ő kegyelmével Pestre száll, a lovas hadak pedig Székesfehérvár alatt lesznek.

Sáros vármegye levéltára.

528. Usz Ferencz Bécsből 1686-ik évi Junius 9-én írja Stankay Lajos Sáros vármegye alispánjának, hogy ott a török ellen nagy készülődések vannak, sok élelmet és lövő szerszámokat szállítanak alá a Dunán, de még nem tudjuk, melyik helyet fogjuk megszállani először; úgy discurlnak, ha Budát beveszik, Eger utána hajol. A hadak Győr és Párkány felé takarodnak, a Bavarus és Lothringus herczeg is arra mennek, Caprara pedig Pozsonyban vagyon.

Sáros vármegye levéltára.

529. Buttler János báró Egerből 1686-ik évi Junius 9-én értesíti Sáros megye rendeit, hogy az egri vár erősítése több helyen belülről meg van rongálva és a javításokat igen szükségli. E miatt kéri és inti is a rendeket, hogy Junius 18-ára az ingyenes munkák leszolgálására, oda 10 hatökrös szekeret és kellő szerszámokkal ellátott 25 munkást egy hétre Egerbe küldjön, úgy hogy ezeket egy hét múlva ismét mások váltsák fel.

Sáros vármegye levéltára.

530. Gábor Buda várában lakó örmény kémnek titkos levele Diodato bécsi örmény kereskedőhöz 1686-ik évi Junius 18-iki kelettel. Figyelmezteti, hogy a Dunát kerítsék hatalmukba, s a vár tönkre megy; robantsák fel a Toprak kuleszit (föld-torony, mely a bécsi kapu sarkánál áll) s akkor a várat beveendik, a löpor-torony felgyújtása dolgában sürgeti az ezer arany jutalmat az illetőnek.

Eredeti örményszövegű és titkos írásu levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

531. Gábor, Budavárában lakó örmény kémnek titkos levele Diodato bécsi örmény kereskedőhöz 1686-ik évi Junius 18-ról keltezve, melyben tudtára adja: hogy ha a vizet hatalmukba ejtik, akkor a várat könnyen beveszik, de a vízhez vezető úton három akna van. Irja, hogy a löporraktár felgyújtása csak úgy eszközölhető, ha az illetőnek a felgyújtásért 1000 darab aranyat biztosítanak; jelenti végre, hogy a várbeli törökök attól félnek, hogy a Bolaki (?) kapu alá van aknázva.

Eredeti örményszövegű és titkos írásu levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

532. Gábor, Budavárában lakó örmény kémnek titkos levele Diodato János örmény kereskedőhöz Budavár ostroma tárgyában 1686-ik évi Junius 18-ról keltezve, melyben jelenti, hogy hol és hány akna van a várban. Irja továbbá, hogy az a kit a löporraktár felrobbantására felbérelt, addig fel nem robbantja, míg a vezértől levelet nem kap, melyben neki 1000 darab arany legyen biztosítva, a felrobbantásért.

Eredeti örményszövegű és titkos írású levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

533. Fra Marco d'Aviano sajátkezű s a budai táborból 1686-ik évi Junius 25-én kelt levele I. Lipót királyhoz, az alsó város elfoglalása tárgyában.

Eredeti olasz szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

534. Benczicz János Pozsony vármegye szolgabírája Nagy-Szombatból 1686-ik évi Junius 25-én értesíti Nagy-Szombat város tanácsát, hogy a Lotharingiai hercegtől Buda alól érkezett levél tárgyában s más kívánságokra nézve is a Pozsonyba Julius 5-ére hirdetett generális congregatióra nagyobb számban megjelenjenek.

Nagy-Szombat sz. kir. város levéltára.

535. Fra Marco d'Aviano sajátkezű s a budai táborból 1686-ik évi Junius 27-én kelt levele I. Lipót királyhoz, az első általános roham felől.

Eredeti olasz szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

536. Caraffa Antal csász. tábornoknak Kassán 1686. Junius 27-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett levele, melyben felkéri a rendeket, hogy a Szolnokra szállítandó gabona elvitele czéljából az előfogatok hiányában, 150 előfogatos szekeret 8 nap alatt Onódra küldjenek.

Sáros vármegye levéltára.

537. A szepesi camarának 1686-ik évi Julius 3-án Kassáról kelt levele, melyben Sáros vármegyét értesíti, hogy Caraffa gróf tábornok rendeletéből a makoviczai uradalomból nyolczvan előfogatos fuvarral Galicziából 1000 bombát kell nekik Tokajba szállítaniok s kéri a vármegyét, hogy a minden porta után a makoviczai jószágra kivetett egy-egy előfogatos fuvarozás alól mentse föl.

Sáros vármegye levéltára.

538. Pio bíbornok Romából 1686-ik évi Julius 6-áról irt levelében ajánlja az esztergomi primásnak Serényi Józsefnek oly czélból, hogy ha Budát, a mint reménylik, beveszik, őt, a ki Bécsnél is vitézül viselkedett s a többi olaszokat a védelemre bátorította, valami kisebbszerű egyházi jövedelemben részesítse.

Eredeti olasz és egykorú latin fordítású levél.

Esztergomi primási vl. levéltár.

539. Molart Henriknek Kassáról 1686-ik évi Julius 22-én kelt levele Sáros vármegye rendeihez, melyben értesíti a rendeket, hogy a főmarchall parancsára a fuvaros szekereket, melyekre csak egy hordó liszt fér, azonnal nagyobbakkal cseréljék fel, mert ha nem teszik, a mi rossz abból származik, azt maguknak tulajdonítsák.

Sáros vármegye levéltára.

540. Dük Mihály magyar levele, valószínűleg II. Koháry Istvánhoz, melyben arról értesíti a többi között, hogy az egrieket Heiszler megtámadta s Petneházi is vele volt másfél ezer magyarsággal Maklár és Eger között. Kelt 1686-ik évi Julius 26-án.

M. N. Múzeum könyvtára.

541. Poetsch Antal a budai tábortól 1686. évi Julius 27-ről levelet intéz Dobay János Nógrád vármegye alispánjához, melyben az utóiratban értesíti, hogy ez nap délután 5 és 6 óra között általános rohamot tettek, és végre állást foglaltak a falak között, az ellenség hihetetlen védelmet fejtett ki három óra hosszat, de isten engedelmével még is ők maradtak a győztesek.

Eredeti latin levél.

Nógrád vármegye levéltára.

542. Jaequemad Mihály Angelo Szendrőből 1686-ik évi Julius 29-én megkeresi Sáros vármegye rendeit, hogy az ingyenes munkák teljesítése fejében, oda minden haladék nélkül, erős és dologhoz értő, munka bíró embereket küldjenek, kikkel egy értelmes commissarius is jöjjön, a ki az ő nyugtatványait átvehesse.

Sáros vármegye levéltára.

543. Fra Marco d'Aviano sajátkezű s a budai táborból 1686-ik évi Augustus 4-én kelt levele I. Lipót királyhoz, a második általános roham tárgyában.

Eredeti olasz szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

544. Sáros vármegye rendjeinek, 1686. évi Augustus 8-án kelt s I. Lipóthoz intézett levelüknek fogalmazványa, melyben kéri a császárt, hogy az általuk, már eddig is túlságosan kiszolgáltatott ingyenes munka és fuvarozás, a szepesi kamara és hadi commissariusai által betudassék, s ne kényszerítsék őket, a népromlásával ismét olyan messze ingyenes munkát végezni, mit már elviselni alig bírnak.

Sáros vármegye levéltára.

545. Balassa Gábor, a budai táborból 1686-ik évi Augustus 9-én Nógrád vármegye alispánjának írja, hogy törökkel tatárral az ő serege is vívott, 400 törököt levágtak, közülök elesett 12 vitéz; írja továbbá, hogy a vezér már Fejérvárott van, de nem mennek rajtuk, míg Budát be nem veszik; a bástyákat minázzák, másnap fölvetik s arra generalis ostrom

lészen, ha rajtuk nem jön a török ereje; írja végre, hogy ha Budát beveszik, arról tudósítani fogja.

Eredeti magyar levél.

Nógrád vármegye levéltára.

546. Poëtsch Antal a budai táborból 1686-ik évi Augustus 11-én kelt levelében értesíti Nógrád vármegye rendeit, hogy most már az ostromlásnak kívánt eredménye van, mert az ellenség már kétszer mutatkozott a tábor előtt, nem várván a seregek összegyülekezését, hogy egyéb iránt táboruk egészen körül van sánczolva, és várják a többiek megérkezését s ha nem közeledik az ellenség összes serege, hiszi, hogy még az nap általános roham lesz a kívánt eredménnyel.

Eredeti latin levél.

Nógrád vármegye levéltára.

547. Csáki István tábornok Kassáról 1686. évi Augustus 19-én levelet intéz Stankay Lajos Sáros vármegye alispánjához, melyben parancsolja: miután tudtára esett, hogy Eperjesen conventiculomot akarnak csinálni senki hírével és engedelmeivel, azért generalisi autoritásával inti egyen-egyen valamennyit, hogy conventiculomokat ne csináljanak s a miatt számadásra való alkalmat ne adjanak neki.

Sáros vármegye levéltára.

548. Frey Ferdinánd főhadi biztos a Buda alatti táborból 1686-ik évi Augustus 21-én értesíti Nagy-Szombat város tanácsát, hogy Augustus 20-án a töröknek 100 emberből álló segítségük váratlanul a városba jött, mely alkalommal a császári katonák csekély vesztesége mellett 300 török elesett, a többit szétszórták és visszaüzték és hogy azon esetben legjobban vitézkedett Heissler generális és ezrede; rövid időn a várat beveszik, mert Styumb generális az egész komédiának hamar véget fog vetni. Végre írja, hogy a tábor jó állapotban van és 23-ára bizton várják Scherffenberg generálist 12 ezreddel, s még a svédek is biztosan megérkeznek.

Nagyszombat sz. kir. város levéltára.

549. Prenner János Lajos Esztergomból 1686-ik évi Augustus 22-én írja a többi között, Dobay János Nógrád vármegye alispánjának: hogy ha mi ujságot halland Egerből és Hatvanból, azt gyorsan meg fogja tudni s reményli, hogy Isten kegyelméből Budavárát rövid idő alatt kiostromolják.

Eredeti latin levél.

Nógrád vármegye levéltára.

550. Ockay Ferencz a budai táborból 1686-ik évi Augustus 27-én levelet ír Kajalý Pálnak, melyben értesíti, hogy a török már kétszer rajtuk ment, de siralmasan visszaverték; hat ezeren voltak, a törökök hét ezeren, a magyarokat neki állították hat ezer jancsárnak, de helyt állottak kevés emberük vesztével; elveszett öt ezer török és tíz ágyújok, másfél száz be is ment a várba; írja továbbá, hogy a Bavarus, Mátyás király palotájának jobb részét megvette. Említi, hogy gazdag és derék törökök veszték el, háromnak is ezüst patkója volt a lován, és sok arany náluk, hogy öt nap alatt kardra mennek s a t.

Eredeti magyar levél.

Nógrád vármegye levéltára.

551. Fra Marco d'Aviano sajátkezű s a budai táborból 1686-ik évi September 2-án kelt levele I. Lipót királyhoz, Buda visszavívása és elfoglalása tárgyában.

Eredeti olasz szöveg.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

552. Orbán Bálint, Esztergomból 1686-ik évi Sept. 3-ról értesíti az esztergomi káptalant Nagy-Szombatban, hogy Budavárát September 2-án a keresztények szerencsésen megvették, a benlevő pogányságot levágták, de mind a mellett a törökök a Dunáninnen pusztítanak, az Ebsöni és Töködi jobbágyságok közül némelyeket levágtak.

Eredeti magyar levél.

Esztergomi kápt. levéltár.

553. Scherffenberg Frigyes Buda alól, a táborból 1686. Sept. 4-éről Apaffy Mihály erdélyi fejedelemhez intézett latin levele által értesíti, hogy Budavára elfog-

laltatott s erről, ha még értesülve nem volna, a levél vivője körülményesen kitanítja a fejedelmet.

M. N. Muzeum könyvtára.

554. Apafi Mihály erdélyi fejedelem, Naláczi István főudvarmesterének Fogarashól 1686. Sept. 6-án írja, hogy emberét mindenfelé járassa; Debreczenből is küldetett embert Buda alá, ki, szemmel látottakat hozzon hírül s értesítse a dolgok állapotáról.
Magyar levél.

M. N. Muzeum könyvtára.

555. Csáki István Tokajból, 1686-ik évi September 9-ről Szathmár vármegye rendeivel tudatja, hogy szent Mihály hó 2-ik napján »háromfelől való kemény ostromok után, híres Budavárat, kit boldog emlékezetű királyaink híjában vittak az Isten kézben adta«.

Szatmár vármegye levéltára.

556. Koháry Istvánnak Farkas öcséséhez Pestről 1686-ik évi Sept. 9-én írt magyar levele, melyben a többi között írja, hogy Mátyás király vára mind elromlott, a sok holttest és eldöglött ló miatt nagy betegségek vannak, s hogy Dünewald, Rabatta, Schaffenberg Bécsbe mentek.

M. N. Muzeum könyvtára.

557. A lengyel király levelének, 1686-ik évi Sept. 16-ről kelt fogalmazványa Teleky Mihályhoz, melyben írja, hogy Buda sorsáról az övéhez hasonló hírt kapott, de kéri őt mégis, hogy a további eseményekről értesítse.

M. N. Muzeum könyvtára.

558. Rabatta tábornok Bécsből, 1686-ik Sept. 19-ről értesíti Sáros vármegye rendeit a császári és segéd hadai fegyvereinek szerencsés diadaláról, valamint arról, hogy ő fölsége által mint teljhatalmú tábornoki biztos, a maga helyetteséül, felső Magyarország védelmére Caraffa Antal gróf tábor-szernagyot küldi, a katonai téli elszállásolást eszközzendő s hogy a politikai ügyek, a katonai gazdasági teendők ellátását is reá bízta.

Sáros vármegye levéltára.

559. Baló Mátyás, az eszéki török táborból 1686. Sept. 23-ról levelet intéz Apafi Mihály erdélyi fejedelemhez, melyben felöle és Buda elestéről írja, hogy vigyázzon magára, a török-szultán hűségében megmaradjon, mert Budavárát, a törökök nem hagyják a német kezén s inkább Candiát is készek elveszteni, mint Budát német kézen hagyni.

M. N. Muzeum könyvtára.

560. I. Lipót császár 1686-ik évi Sept. 30-án Bécsben kelt levelével értesíti Bars vármegye rendeit, hogy meghatalmazott főbiztosának Rabatta tábornagyot nevezte ki s mellé rendelte magyar camarai tanácsosát Gylány Györgyöt; meghagyván, hogy a katonai téli quartélyozás és élelmezésre nézve említett tábornok rendelkezéseit végrehajtsák.

Bars vármegye levéltára.

561. Csáki István tábornok Kassáról 1686. Okt. 7-én kelt levele Sáros vármegye rendeihez, melyben inti őket, hogy senki Munkácsba ne menjen, mert az olyan a haza férgeihez szegődik, s a ki correspondentiában áll, az fejét veszíti el. Felszólítja, hogy a császár hűségében megmaradjanak s a ki titkon vagy nyilván az ellenséghez szít, megfogják, hozzáküldjék.

Sáros vármegye levéltára.

562. Teleky Mihály 1686. Oct. 11-ről a lengyel királyhoz intézett levelének fogalmazványa, melyben jelenti, hogy Buda elfoglalása óta a keresztény hadak haladásáról semmit sem hallott, de a nagy vezér az eszéki hídhöz visszatért, és célja az elvesztett Budáért rettentő bosszút állani. Összes hadait Belgrádnál gyűjti össze, tatár seregeit pedig Temesvár, Lugas és Karánsebes körül helyezi el.

M. N. Muzeum könyvtára.

563. Rabatta tábornok Bécsből 1686-ik évi Oct. 15-én értesíti Bars vármegye rendeit, hogy a törökök elleni szerencsés hadviselésben vért ontott hadsereg kipihenése szükséges lévén arra, hogy a törökök kezén levő még a többi várakat is kiostromolják; a ka-

tonai téli elszállásolás, gazdasági és politikai ügyeinek intézésére. Falkenhayn Frigyes kamarás és tábornok rendeltetett ki helyetteséül; kéri a vármegyét rendelkezéseit teljesíteni.

Bars vármegye levéltára.

564. Caraffa Antal grófnak Szolnokról, 1686-ik évi Oct. 19-én kelt és Sáros vármegye rendeihez intézett levele, melyben felszólítja a rendeket, hogy ő hozzá mint felső Magyarország generalissához, a katonaság téli elszállásolása iránt meghatalmazott követeket küldjön, kik, nehogy e miatt hosszúra nyuljék az alkudozás, olyan hatalmazvánnyal láttassanak el, hogy az ügyet velök végérvényesen és azonnal befejezhesse.

Sáros vármegye levéltára.

565. A szepesi camara administrátura Kassán 1686-ik évi Oct. 29-én kelt levelében tudatja Sáros vármegye rendivel, hogy az arany és tallér pénznem értéke a kassai commissionnak határozata szerint úgy állapíttatik meg, hogy egy jó és teljes súlyú arany, 4 magyar forintért és 32 denárért, a császári és lengyel tallér pedig, 2 magyar forintban mindenki által adassék és fogadtassék el.

Sáros vármegye levéltára.

566. Caraffa Antal gróf tábornoknak, 1686. évi Oct. 29-én kelt levele, melyben megparancsolja, hogy a lézengő tolvajokat, szökevényeket, megfogdossák és megbüntessék, ha meg nem fenytik azokat, minden egyes esetben 1000 tallér bírságban fognak elmarasztaltatni, szükség esetében német katonaságot is küldenek a vármegyére.

Sáros vármegye levéltára.

567. Csáki István Szoboszlón 1686-ik évi Nov. 10-én kelt, és Sáros vármegye rendeihez intézett levele, melyben arra inti őket, hogy mint némely hazánk férgei nyughatatlan szándéka még sem szűnt meg, elrendeli, hogy azok bármily rendbeliek legyenek is, ha úti levél nélkül lézengenek, üldözzék, kergessék, a fegyverkezőket agyon is verni semmi

szin alatt el ne mulasztják; így hozván ezt magáva, kegyelmes király atyáskodó intentiója.

Sáros vármegye levéltára.

568. Gábor, Budavárában lakó örmény kémnek Diodatol János bécsi örmény kereskedőhöz Budavárából írt levele 1686. évből, (kelet nélkül) melyben értesíti, hogy alig van ember a várban, 40—50 naponként elvész. Tudatja, hogy a löporraktár felvetésére kiszemelt ember, levelet vár a Markgróftól s míg nem kap levelet, nem csinál semmit. Sürgeti, hogy a vizet foglalják el, mert ez lenne a törökök romlása.
Eredeti örményszövegű és titkos írásu levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

569. Gábor, Budavárában lakó örmény kémnek titkos levele Diodato János bécsi örmény kereskedőhöz 1686. évb.: (a keltezés helye ki van égve), melyben értesíti, hogy a várbeli törökök a Frenki-Kuleszinál (európai torony) új aknát akarnak ásni. Írja, hogy a várban nagyon félnek az emberek a víz miatt, s ha a Toprak-tabiaszi táján egy aknát felrobbantanak, akkor az ostrom könnyebb lesz. A várban kevés ember van s naponta 40—50 elvész.
Eredeti örményszövegű és titkos írásu levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

570. Gábor Budavárában lakó örmény kémnek Diodato János bécsi örmény kereskedőhöz 1686. évben Budáról (kelet nélkül) írt levele, melyben tudósítja, hogy kevés ember van a várban, a taraczk gránátok naponként megölnek 50—60 embert. Értesíti továbbá az aknákról, bent mindenki csüggeteg. Hírül adja, hogy két magyar érkezett a várba, kik Szegedről levelet hoztak a pasának, melyben azt írják, hogy 2000 tatárral segítségére sietnek. Tanácsolja a vizet hatalmukba keríteni.

Eredeti örmény szövegű és titkos írásu levél.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

571. Ifj. Beresény Miklós. Selyéről 1687-ik évi Február 27-ről kelt Koháry István grófhöz írt levelében saj-

nálatát fejezi ki a felett, hogy vele nem találkozhatott s kéri tudósítani, hogy merre veszi útját, mert ő is indulóban van, utazása közben is szeretne nála udvarolni.

Eredeti magyar levél.

Thaly Kálmán.

572. Széchenyi György esztergomi primás levele, 1688-ik évi Junius 30-ról Pozsonyból keltezve, melyben írja, hogy Győrött, Pozsonyban és Esztergomban is alapított már kórházakat s a negyediket akarja Budán alapítani, a vár alatt ott, a hol árva és koldus török gyermekek tartatnak. Kéri, hogy ezen hely neki azonnal kiutalványoztassék, mert ha Budára jön, az építőmesterekkel már végezni óhajt. Írja továbbá, hogy a kapuczinusok alapítója szintén ő, már az oklevél is készen van, s hogy kolostorukat is Pesten kell felépíteni, hol már templomuk is van.

Eredeti latin levél. Külső czímezése nincsen.

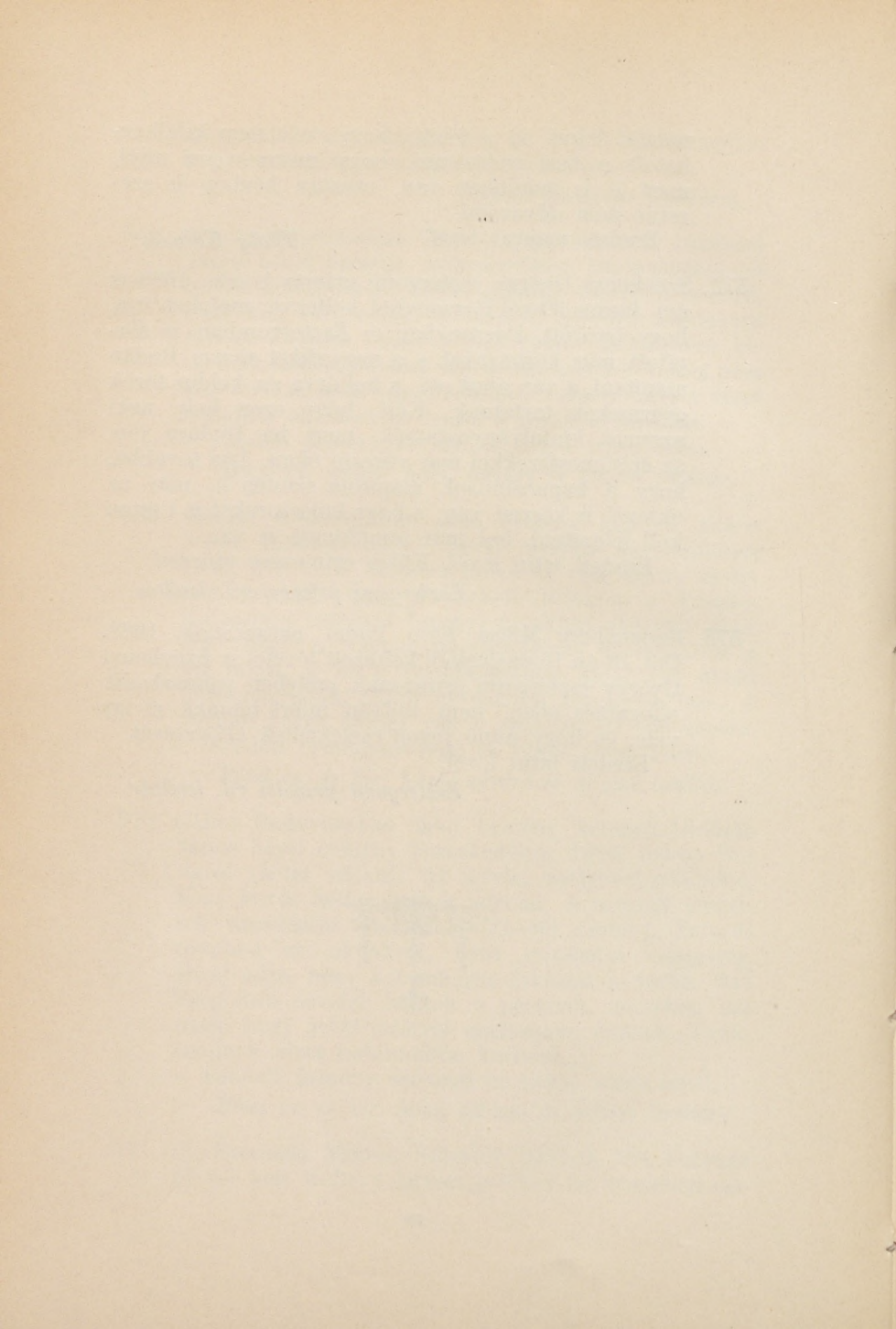
Esztergomi primási vil. levéltár.

573. Baquenberg Miksa báró budai parancsnok, 1688. Oct. 18-án Budavárából keltezett levelet ír Széchenyi György esztergomi primásnak, melyben panaszkodik elfogatása ellen, nem tudván miért bánnak el így vele, és hogy minő jögon cselekedték elfogatását.

Eredeti latin levél.

Esztergomi primási vil. levéltár.

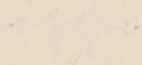

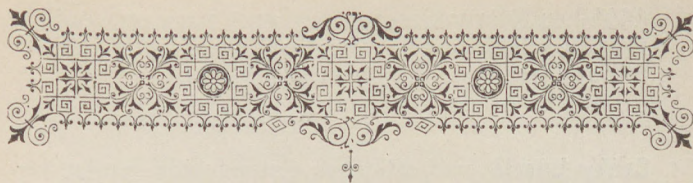
C)

OLAJFESTMÉNYEK.

OLAF HENNINGSEN

574. **Apafy Mihály**, Erdély fejedelmének olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb-felső részén a következő négysoros latin felirat olvasható: Michael Apafi. Princeps. Transylv. Et. Sievlorum Comes. Ao. 1683.

M. 220 — Sz. 124 cm.

Eszterházy Miklós hg.

575. **Balassa Emerencia** grófnő, Eszterházy Zsigm. b. hitvesének olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb-felső részén, a családi czímer alatt a következő négysoros latin felirat olvasható: Comitissa Emerentia De Balassa Magnifici: Sigismundi Esteras: De Galanta Charissima conivnx: Ao: 1659.

M. 219 — Sz. 123 cm.

Eszterházy Miklós hg.

576. **Batthány Ádám**, olajba festett életnagyságú arczképe, Szül. 1662-ik Szept. 13. Országbiró, egyszersmind Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, val. titkos tanácsos, Vas megye főispánja, egy magyar gyalogezred ezredese, Dunán inneni főkapitány, ki 1683-tól kezdve a törökök ellen minden tátorozásban részt vett. Megh. 1703. Aug. 26. 41 éves korában. A kép bal-felső részén a következő felirat olvasható: C: Adamvs. De Battyan.

M. 213 — Sz. 143 cm.

Eszterházy Miklós hg.

577. **Csáky István** gróf olajba festett életnagyságú arczképe. Szül. 1603; megh. 1662-ben. Brandenburgi Katalin erdélyi fejedelemné kegyenceze volt, majd

1644-ben főtárnok-mester és Szepes vármegye örökös főispánja lett. A kép jobb-felső részén a következő felirat olvasható: C. Stephanvs Czaki.

M. 213 — Sz. 113 cm. *„Eszterházy Miklós hg.*

578. **Csáky László** gróf tábornok életnagyságú olajba festett arcképe. A kép jobb-felső részén a következő felirat olvasható: C. Ladislavs Chiaký.

M. 211 — Sz. 109 cm. *Eszterházy Miklós hg.*

579. **Lánzséri Császár Orsolya**, Dersffy Ferencz főpohárnok-mester második hitvesének (megh. 1593. 26 éves korában) olajba festett életnagyságú arcképe. A kép jobb-felső részében a családi címér felett s alatt a következő latin feliratok olvashatók: Aetatis: Svae: 26. Obiit: 23. Febr: 1593. — Vrsvla: Chászár: De: Lanzér: Magíci: Francisci: Dersffy Consors:

M. 213 — Sz. 107 cm. *Eszterházy Miklós hg.*

580. **Csonkabég** olajba festett mellképe. Zungenberg Lipót József, a híres Csonkabég, (ahogy a magyarok nevezték), a »nagyvezir szeme«, a mint róla Tökölyi írja, (török neve ismeretlen), ki a török uralom utolsó korszakában igen tevékeny szerepet játszott hazánkban, Budavár alparancsnoka volt s a királyi várat (castrum regium) védelmezte a bajorok ellenében. Midőn az ostrom utolsó napján Abdi basa a vár főparancsnoka a Bécsi-kapu táján elesett volt, Csonkabég még mindig vitézül megállotta helyét, de végre is körülkerítettén megsebesült s megadta magát. Ekkor körülbelül 2000 török férfi, nő és gyermek esett foglyúl, köztük Csonkabégen kívül még két méltóság viselő: a jancsár-aga és a mufti. A zsákmány elosztása alkalmával Csonkabég és 9 éves fia a királyi osztályrészét képezte. 1696. vízkereszt napján Bécsben, fiával együtt megkeresztelkedett s Lipót József nevet nyert. Bal kezefeje hiányzott s ez okból nevezték el a magyarok Csonkabégnek; a német Zungenberg valószínűleg csak ennek elferdítése. Hogy balkarjára csakugyan csonka volt, azt a címérében

lévő csonka kar is mutatja s képünkön is látható. Lipót király magyar nemessé és egy lovas dandár kapitányává (tábornok) tette őt, mint ilyen vett részt 1704-ben Eugen hg. alatt a Rajnai hadjáratban. 1706-ban ezredével, melyet a huszárok Csonkapergi regimentnek hívtak, Olaszországban a francziák ellen harczolt s foglyúl esett. XIV. Lajos kiszolgáltatta a portának s Konstantinápolyban a szultán parancsára zsákba varrva a Bosporusba dobattott. Fia Ferencz, később báró és altábornagy lett s legkedvesebben Bécs-Ujhelyt, jószágán, időzött. Az arczkép a múlt század első tizedében készült s Csonkabéget magyar huszár-tábornoki (jelvényei a tábornoki bot s a vörös selyemöv) ruhában mutatja be.

M. 115 — Sz. 84 cm.

Bécs-Ujhely város.

581. **Dessewffy István** nagy olajba festett arczképe. Dessewffy István 1667-ben született, 1685-ben lépett a hadi pályára. 1686-ban (19 éves korában) Budavár visszafoglalásakor első vala a köfalat meghágók között. 1697-ben Zentánál mint lovas osztálydandárnok Pálffyval ő kezdé a csatát. 1702-ben Laudonnal vitézül harczolt. Meghalt 1742 junius 28-án Fintán s Kis-Szebenben a kegyesrendi szerzeteseknek általa alapított egyházában van eltemetve. A képen életnagyságban, magyar lovassági tábornoki díszruhában, állva van ábrázolva. Felette a családi czímer s a következő felirat: Excell. ac Ill. Dns Dns Stephanus Dessöffy de Csernek S. C. R. Mattis Gen. Campi Mareschall Locumtenens. et unius I. Reg. Equ. Ord. Mil. Hung. Act. Colonellus etc. Aetatis Annorum 75 Militiae 57 Obiit 28 Junii 1742.

M. 227 — Sz. 126 cm.

Kis-szebeni kegyesrendi társház.

582. **Dessewffy István** lovassági tábornok olajba festett arczképe. Lásd az 581. számot.

M. 86 — Sz. 73 cm. Mellkép.

Dessewffy Pál.

583. **Draskovics János** gr. árvai főispán, nádor és ország-bíró olajba festett arczképe. Felirata: Com. Joannes

Draskovics de Trakostyán, Com. Arvens. Supr. Com.
R. H. Palatinus, Jud. Curiae.

M. 30 — Sz. 25 cm.

Vásárhelyi Géza.

584. **Eszterházy Anna Júlia**, "fraknoi örökös grófnő, Nádasdy Ferencz gróf országbíró hitvesének olajba festett életagságú arczképe. A kép bal-felső részén, a családi czimer alatt, a következő hét soros latin felirat olvasható: Ilma: Dna: Comissa: Anna: Jvlia: Esterhas: De: Galanta: Perp: De: Frakno: IImi: Cotis: Francisci: De: Nadasd: Charissima: Consors: A: 1645.

M. 237 — Sz. 160 cm.

Eszterházy Miklós hg.

585. **Eszterházy Dániel**, aransarkantyús vitéz életnagyságú olajba festett arczképe. A kép jobb-felső részén a családi czimer alatt, a következő kétsoros latin felirat olvasható: Magnif: Dvös Dániel Esteras de Galanta Eqves Avratvs. Ao. 1689.

M. 224 — Sz. 126 cm.

Eszterházy Miklós hg.

586. **Eszterházy Farkas** Zólyom örökös urának (megh. 1690) olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb-felső részén, a családi czimer alatt, a következő négy soros latin felirat olvasható: Spclis: Ac Magnif: Dovs: Volfgangvs: Esteras: De Galanta: Perp: De Zolyom: Ao: MDCXC.

M. 217 — Sz. 128 cm.

Eszterházy Miklós.

587. **Eszterházy Ferencz** gróf (szül. 1641; megh. 1685-ben) olajba festett arczképe. Pálnak, a nádornak testvére, Zala és Somogy főispánja, jelen volt 1683-ban Bécs védelménél is, Pál nádor bátyja táborában. A kép bal-felső részén, a családi czimer alatt a következő felirat olvasható: Illmvs: Dnvs: Comes: Francisevs: Esters: De Galanta: Per: In: Frakno: Cotvm: Szala: Et: Simig: Svp: Com: Sac: Caes: Reg: Matis: Cons: Cam: Ac: Praes: Papa: Svp: Cap: MDCLXXX.

M. 215 — Sz. 125 cm.

Eszterházy Miklós hg.

588. **Eszterházy Gáspár** gróf olajba festett életnagyságú arcképe. Elestett a vezekényi csatában 1652. Aug. 26-án. A kép jobb-felső részén, a családi címér alatt, a következő ötsoros latin felirat olvasható: Spectabilis: et Magnificus Gasparvs Esteras: de Galanta Eqves: Avr: Sac: Caes: Raeque: Matis: Praesidii: Szalavar: Svp: Capitaneus Ao: MDCLXXXIX.
M. 223 — Sz. 127 cm.

Eszterházy Miklós hg.

589. **Eszterházy György** 1654-ben esztergomi kanonok, azután sz.-györgyi prépost és szamandriai ez. püspök olajba festett életnagyságú arcképe. Elestett 1663. aug. 9-én Párkánynál a török elleni ütközetben. A kép jobb-felső részén, a családi címér alatt, a következő négysoros latin felirat olvasható: Rdismvs: Dnvs: Georgivs: Esterhas: De Galanta: Epise: Samand: Praep: S: Georgii: Canon: Strig: oeevbit: in clade: Ad: Parcan: Gloriose: Año: 1663.
M. 217 — Sz. 123 cm.

Eszterházy Miklós hg.

590. **Eszterházy János** gróf altábornok életnagyságú olajba festett arcképe. Szül. 1610-ben, 1683-ban grófságra emeltetett, megh. 1690-ben. A kép jobb-felső részén a családi címér alatt a következő ötsoros latin felirat olvasható: Ilmvs: Dnvs: Comes: Joannes Esteras: De Galanta: Sac: Caes: Raeque: Matis: Cons: Eqves: ac Praes: Javriens: et Cónf: Anexo Vice: Generalis: Ao: 1683.
M. 218 — Sz. 126 cm.

Eszterházy Miklós hg.

591. **Eszterházy László** gróf (szül. 1626-ban. Sopronmegye főispánja s pápai várkapitány; elesett a vezekényi csatában 1652. aug. 26-án) olajba festett életnagyságú arcképe. A kép bal-felső részén a következő tizsoros latin felirat olvasható: Illvstrissimvs Dnvs Comes Ladislavs Esterhas. de Galanta. Perpetvus De Frakno. Eqves Avratus. Cottus Sopronien. Svpremvvs Comes. Sacre Caesar. Regieque Mattis Consularivs Camerariivs. Ac Praesidii. Papensis Svpremvvs.

Capitanevs. Occisus a Tvrcis In Praelio At. Nagy-
vezekeny 1652 Aetatis Suae 26.

M. 215 — Sz. 109 cm.

Eszterházy Miklós hg.

592. **Eszterházy László** életnagyságú olajba festett arczképe. A kép bal-felső részén, a családi czímer alatt a következő kétsoros latin felirat olvasható: Magnificvs Dnvs: Ladislavs Esteras: De: Galanta: Eqves: Avratvs: Ao: 1689.

M. 223 — Sz. 126 cm.

Eszterházy Mikós hg.

593. **Eszterházy Mihály**, Eszterházy Pál nádor udvari főkapitányának, olajba festett életnagyságú arczképe. A kép bal-felső részén hétsoros latin vers olvasható: Splis: Ac Magnificvs Michael Esteras: De Galanta Cels: Principis Pavli Esteras: R: H: Palatini Svpremv Avlae capitanevs: A: 1681.

M. 214 — Sz. 123 cm.

Eszterházy Miklós hg.

594. **Eszterházy Pál** herceg nádor olajba festett életnagyságú arczképe. Szül. 1635. Szept. 8-án Kis-Mártonban. 1652-ben soproni örökös főispán és cs. kir. tanácsos, utóbb arany-kulcsos és udvari tanácsos, 1661-ben főudvarmester és vezérőrnagy lett. 1663. Zrínyi Miklóssal együtt hadakozott a törökök ellen, utóbb Montecuccoli vezérlete alatti táborozásokban kitüntetvén magát, 1667-ben alsó magyarországi főhadvezérré neveztetett ki. Ez évben még tábornagy lett. 1681-ben nádorrá választott. 1686-ban Buda bevételére huszezer főből álló sereget gyűjtött. II. Károly spanyol király által az arany-gyapjas rendet nyerte. Meghalt 1712. márcz. 26-án Kis-Mártonban. A kép jobb-felső részén, a hercegi czímer alatt, a következő huszonhatsoros latin felirat olvasható: Cels: S: R: J: Princeps: Ac: Dnvs: Pavlvs: Esteras: De Galanta et Comes: Perpetvvs. In. Frakno. Regni. Hvng. Palatinvs. Ivdx. Cvmanor. Avrei. Vell. Ac. Sacri. Rom. Imp. Nec. Non. Hvngae. Bohemiaeqve Eqves. Comitativm. Sopron. Pest Pilis. Et Sold. Svp. Comes. Sac: Caes: Rgq: Mattis. Intimvs.

Consiliariivs. Camerariivs. Partivm: Regni. Hygae:
Transdanvb. Confiniorvm: Antemontanorvm: Svp.
General. Praesidii. Czobancz. Svrem Ac. Haereditari:
Capit: et Perdictvm Regnvm Hvngariae. Locvnte-
nens. In Regni. Hvngariae Palatinvs creatvs Sopronii:
Die 13. Mensis Ivnii Ano 1681. Aetatis Suae Ann: 49.
M. 217 — Sz. 113 cm.

Eszterházy Miklós hg.

595. **Eszterházy Zsigmond** báró arany sarkantyús vitéz verebélyi várkapitány olajba festett életnagyságú arczképe. 1683-ban Tökölyi Imre fogságába esett, honnan kiszabadulván 1687-ben a Vág vizéhez orsz. biztossá neveztetett. Meghalt 1690-ben. A kép jobb-felső részén, a családi czímer alatt, a következő négy-soros latin felirat olvasható: Magnif: Sigismvndvs: Esterhas: Svpremv: capitanevs: Verebeliensis: Eqves: Avratvs: Año: 1660:
M. 215 — Sz. 109 cm.

Eszterházy Miklós hg.

596. **Forgách Ádám** gr. Nógrádmegye főispánjának arczképe. (Szül. 1663. megh. 1716.) Királyi küldött volt a Budát ostromló táborban. Olajba festett mellkép. A kép jobb-felső részén a családi czímer alatt a következő felirat: J. D. C. Adamus Forgats de Gyemes Sup: Com: C: Novigradiensis. Ao 1715. Kerete egykorú.
M. 94 — Sz. 75 cm.

Nógrádmegye.

597. **Hölgyi Gáspár** br. kir. személynök olajba festett mellképe ovál keretben. A kép jobb-felső részén a családi czímer látható, alatta: 1656. Felirata: Spectabilis, ac Magni Dnus Lib: Baró Caspar Hölgyi, S. C. Rg. ttis. Personalis psentiae, in Judicijs Locum-tenens et Consiliarius. Hölgyi G. sokat fáradozott, különösen a felső megyékben, azon, hogy a törökök elleni hadjáratok ügyét előmozdítsa.
M. 97 — Sz. 83 cm.

Dicskei Dillesz Sándor.

598. **IX. Incze pápa** olajba festett mellképe. Szül. Comóban 1611-ben. Előbb katona a lengyeleknél és Németországban, pápa 1676—1689. Buda visszafoglalásában

mint a kereszténység ügyének előmozdításában az ő
pénzbeli áldozatkészségének igen sok köszönhető.
M. 51 — Sz. 37 cm.

... *Eszterházy Miklós hg.*

599. **Ismeretlen** vértezett lovag olajba festett mellképe. Emlék azon svéd lovagokra, kik mint önkéntesek Budavár visszavételében részt vettek. Állítólag ifj. Tenier Dávid (1610—1690) műve.

M. 42 — Sz. 36 cm.

Némethy Lajos.

600. **Keresztély Ágost** (Christianus Augustus, a szász választó-fejedelmi házból; sz. 1666. Okt. 19-én) olajba festett arcképe. Budavár ostrománál a szász segédszázados tiszttartó volt. 1692-ben a kath. egyházba áttérve, a papi pályára lépett. 1695-ben győri püspök, majd bibornok, végre Magyarország primása lett. A német lovagrend thüringiai tartományának helyettes főnöke volt. Meghalt 1725. (Laurentii Károlyi: speculum Jaurinensis Ecclesiae. Jaur. 1747. pag. 116.)

M. 82 — Sz. 65 cm.

Dr. Zalka János.

601. **II. Koháry István** olajba festett arcképe. Híres katonai és magyar költő volt. 1661-ben Hont megye főispánja, 1664-ben Fülek vára főkapitánya; 1682-ben Tökölyi Imre Füleket ostromolva elfogta s rablásba vetette. Leginkább Sáros-Patakon raboskodott mindaddig, míg 1685-ben Caprara fővezér Sáros-patakot ostrom alá véve, Koháryt megszállította. 1686-ban Buda visszafoglalásánál hősiességet mutatott. 1687-ben országos főkapitány, s ugyanazon évben Eger ostrománál jobb kezén megsebesült. 1714-ben országbíró. Meghalt 1731. Mártius 29-én.

M. 85 — Sz. 70 cm.

Knauz Nándor.

602. **Don Sancho de Monroy y Zuniga Marqves de Castañeda** olajba festett életnagyságú arcképe. A kép jobb-felső részén a következő három soros spanyol felirat olvasható: Don Sancho de Monroy y Zuniga Marques de Castañeda 1640.

M. 216 — Sz. 139 cm.

Eszterházy Miklós hg.

603. **Mösch Lukács** olajba festett arcképe. A kép felirata: Lvcas â Sancto Edmvyndo Germ. Mogvntin primus vice Provincialis Hungar. sub hoc nostri Hungari separati a Polonis. Uniti sunt Bohemis. In Mathesi et Poeticis excelluit, Literas humaniores magna Instituti comendatione promovit. Mösch Lukács kegyesrendi szerzetes és e rend alkormányzója volt. Pálffy János Károly gróf altábornagy s lovassági dandárnokkal, kinek gyóntatója volt, 1686. Buda alá menvén, annak szerencsés bevételéhez nagyban hozzájárult, a mennyiben a hadi építészetben jártas levén, tanácsa az intéző köröktől elfogadtatott s a császári tábor az ő rajza illetve terve szerint helyzetett el.

M. 91 — Sz. 68 cm.

Váci kegyesrendi ház.

604. **Mösch Lukács** olajba festett arcképe. (Lásd a 603. számot.)

M. 91 — Sz. 71 cm.

Nyitrai kegyesrendi ház.

605. **Ocskay Magdolna** grófnő, Eszterházy János Csesznek vár kapitánya és győri altábornok hitvesének olajba festett életnagyságú arcképe. A kép jobb-felső részén a családi czímer alatt a következő négysoros latin felirat olvasható: Comssa: Magdalena Öczkai Comis: Joanis Esteras: Vice Generalis Javrinensis: Char: Consors: Anno: 1672.

M. 216 — Sz. 124 cm.

Eszterházy Miklós hg.

606. **Serényi Pál** olajba festett életnagyságú arcképe. A kép jobb-felső részén a következő felirat olvasható: Pavlys Serenyi.

M. 213 — Sz. 111 cm.

Eszterházy Miklós hg.

607. **Széchenyi György** esztergomi érsek olajba festett mellképe. A grófi ház megalapítója szül. 1592-ben Szécsényben; 1631-ben felszenteltetett s 1644-ben pécsi, 1653-ban veszprémi, 1658-ban győri püspökké lett, majd 1653-ban a kalocsai érsekséget nyerte el, végre 1685-ben, 92 éves korában esztergomi érsek

s Magyarország primása lett. Meghalt 1695 február 18-án 103 éves korában. A kép jobb-alsó sarkában a következő hétsoros latin felirat olvasható: Georgivs Szecheny Archi-Eppus Strigoniensis Fundator N. R. 1687.

M. 60 — Sz. 41 cm.

Budai kapuczinus társház.

608. **Széchy Mária**, Wesselényi Ferencz nádor hitvesének olajba festett életnagyságú arczképe. A híres műrányi Venus, első férje, Bethlen István halála után Kún István neje s ettől elválva Wesselényi Ferencz nádor hitvese, meghalt 1680-ban. A kép bal-felső részén a családi címér alatt a következő ötsoros latin felirat olvasható: C: Princ: Maria Szeczi De Rima: Cels: Princ: Francisci: Veseleni: R: Hvn: Palatini: Cons: A: M: DG: LVI:

M. 220 — Sz. 124 cm.

Eszterházy Miklós hg.

609. Busafalvai **Szentpétery István** kassai várkapitány és császári ezredes olajba festett arczképe. Felirata: Stephanus Szentpétery de Busafava S. C. R. M. Colonnellus et Burgravi Cassoviensis.

M. 30 — Sz. 25 cm.

Vásárhelyi Géza.

610. **Szobieszkzi János** lengyel király olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb-középső részén a következő négysoros latin felirat olvasható: Joannes: D: G: Rex Poloniae: Magnvs DVX Litvaniae: Año: 1683.

M. 215 — Sz. 124 cm.

Eszterházy Miklós hg.

611. **Szunyogh Gáspár** életnagyságú olajba festett arczképe. A kép bal-felső részén a következő felirat olvasható: Caspar Szunyogh.

M. 209 — Sz. 110 cm.

Eszterházy Miklós hg.

612. **Tökölyi Éva** grófnő, Eszterházy Pál nádor második hitvesének olajba festett életnagyságú leánykori arczképe. Szül. 1659. Febr. 1-én férjhez ment 1682 aug.

9-én, meghalt 1716. Aug. 23-án. A kép bal-felső részén, a családi czímer alatt, a következő három soros latin felirat olvasható: Illvstrissima: Domicela Eva: Tököly: De: Kzmrk: Aet: 13: Ao: 1672:

M. 215 — Sz. 110 cm.

Eszterházy Miklós hg.

613. **Tökölyi Éva** grófnő, Eszterházy Pál nádor második hitvesének olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb-felső részén a családi czímer felett a következő négy soros latin felirat olvasható: Celsima: Principissa Eva Tököly Comitissa de: Kezmark Cel: Princ Pavli: Com: Esteras: Reg: Hun: Palatini Char: Conivnx Ao: M:DC:XXXXII.

M. 219 — Sz. 125 cm.

Eszterházy Miklós hg.

614. **Tökölyi Imre** gróf Erdély választott fejedelmének olajba festett mellképe. Szül. 1657. Szept. 25-én, meghalt 1705. Szept. 13-án Nikodemiában a bithyniai öbölben, hol az örmények templomában van eltemetve. A kép bal-felső sarkában a következő felirat olvasható: G. Tökölyi Imre.

M. 70 — Sz. 51 cm.

Eszterházy Miklós hg.

615. **Tökölyi István** olajba festett életnagyságú arczképe. Szül. 1581-ben, beutazván Nyugot-Európát, 1600-ban kir. apród, majd kir. táblai ülnök lett. II. Ferdinánd király hűséges embere. Meghalt 1651-ben. A kép jobb-felső részén, a következő tizsoros latin felirat olvasható: Steph: Thököli Senior Liber Baro In Kesmark et Schavnik, Aetatis Suae, An: 63. 1644. Transivère Pres. et nos transibimus omnes In Coelo patriam. qui bene transit, habet.

M. 225 — Sz. 130 cm.

Eszterházy Miklós hg.

616. **Tökölyi Katalin** grófnő, Eszterházy Ferencz gr. hitvesének olajba festett életnagyságú arczképe. A kép jobb alsó-részén, a családi czímer körül a következő felirat olvasható: C. C. T. D. K. — 1691.

M. 218 — Sz. 127 cm.

Eszterházy Miklós hg.

617. **Tökölyi Mária** grófnő, hg Eszterházy Ferencz második hitvesének olajba festett életnagyságú arcképe. A kép bal-felső részén, a családi czímer alatt, a következő háromsoros latin felirat olvasható: Illvstrissima: Domina: Maria: Tököli: De: Kezmark: Aet: 15: Ao: 1672:
M. 213 — Sz. 109 cm.

Eszterházy Miklós hg.

618. Állítólag **Zrinyi Ilona** olajba festett mellképe. A munkácsi hősnő 1643 (?) körül született; előbb I. Rákóczi Ferencz, később Tökölyi Imre hitvese. Meghalt 1703. febr. 18-án Törökországban. A kép alatt a következő latin felirat olvasható: Aetatis Suae 16 Ao. 1646.

M. 95 — Sz. 76 cm.

Eszterházy Miklós hg.

619. **A nagy-vezekényi ütközetnek** (1652 aug. 26.) olajba festett képe. A szép kép bal-alsó részén a következő hatsoros német felirat olvasható: »Wahre Abbildung vorgefallener Accion, zwischen 1260. Christen und über 4500. Türcken bei dem Torffe Vezekeny um 1 Uhr nachmittags bis 11 Uhr nachts. unter Comanto des Graffen Adam Forgats dem 24. August 1652 wobey grüßtlücher seits 4. Gr: Esterhazy und 76. man geblieben auf Seiten der Türcken 1800 Tode und das ganze Lager erobert worden.« A kép jobb-alsó részét a számok (1—22) magyarázatai foglalják el két hasábian. A nagy kép három (224 cm. magas és 161 cm. széles) lapból áll. A baloldali lapon, a felirat fölött a csatarendbe állított török hátvéd (15) látható. A középső lap a valódi ütközet képét nyújtja; középen a négyszögeket formáló keresztény lovasság áll, túlnyomó számú török lovasság által megrohanva s részben körülkerítve. E lapnak előtérében látható elesett vitéz (17), Eszterházy László gróf, ugyanitt láthatók Eszterházy Ferencz báró (18), Eszterházy Tamás báró (19) és Eszterházy Gáspár báró (20) elesett alakjaik. A jobboldali lapon, a magyarázó szöveg felett, a kereszténysereg zömének hadi rendje áll, élén Forgách Ádám gróf vezérrel (9). Az egész kép háttérét ké-

pező tájképen tizenegy égő, rombadőlt falu s nemesi kastély látható. A magyarázó szöveg az ütköet folyamatát következőképp adja elő: a törökök 11 falu és nemesi kastély felgyújtása után visszavonulnak (2); azonban a keresztény hadsereg (3), csatarendben állva, útjokat vágja; a törökök elhagyják a foglyokat, a zsákmányolt marhákat és átkelnek a Sztinya folyó hídján (13); nyomatva a keresztények által visszavonulnak (14) s csatarendbe állnak (15); — a kép középső része a már folyamatban levő ütközetet ábrázolja.

M. 224 — Sz. 483 cm. *Eszterházy Miklós hg.*

620. **Vero disegno e pianta dela regal citta di Buda con Pest.** Vaccia, Visg. (Visegrado) assediate dall' armata Cesarea soto il comado (commando) del Ser. (serenissimo) di Lore (Lorena) que si vedono li aquisti fati da dete armate. Üvegfestmény. Csatakép Visegrád, a Szt.-endrei sziget, Vác, Ó-Buda, Pest, a Margitsziget, a Budavárát ostromló sereg, a sz.-endrei sziget és Vác mellett ütközetek alakdús feltüntetésével s helyzettel épp ellentett felvétel, a mennyiben a Duna ellenkező irányban (felfelé) látszik folyni, minélfogva Visegrád helyét Vác és viszont, Buda helyét Pest s viszont, a Csepelsziget helyét pedig a Margitsziget foglalja el s így a balparti helyek a jobbpartra esnek. Az olasz felirat rokokódíszletű keretben foglal helyet, melynek felső részén egy karmiban kardot s villámcsomót villogtató és szájában keresztet tartó sason ülő angyalka van, ki a jobbboldalon levő megkötözött török alakokat tartja kötélen, alsó részének közepén pedig egy levágott török fej látszik. A kép jobb-alsó sarkában Károly Lothringiai hg. lovas alakja látszik. A kép üvege össze van repedezve s róla a festés több helyütt lekopott. Kerete ujkori.

M. 337 — Sz. 430 mm.

Apponyi Sándor gr.

621. **Hús 17. századbeli ismeretlen előkelő magyar mellképe** olajba festve. Állítólag Rákóczy bajmőcei várából erednek s Bercsényi gróf készítette.

M. 389 — Sz. 289 mm. A képek csakiskosztüm szempontjából állítatnak ki.

Turcsányi Ödön.

622. **Nagyasszonyunk szobra** Györött a Széchenyi-téren. Budavár visszavételének emlékeül emeltette Kollonits Lipót, győri püspök s bibornok. Fénykép.

M. 54 — Sz. 48 cm.

Dr. Zalka János.

623. **XI. Incze** pápa (Odescalchy) arcz élben faragott dombor mivű fehér márvány mellszobra; széles piros bársony-keretben.

M. 197 — Sz. 140 mm.

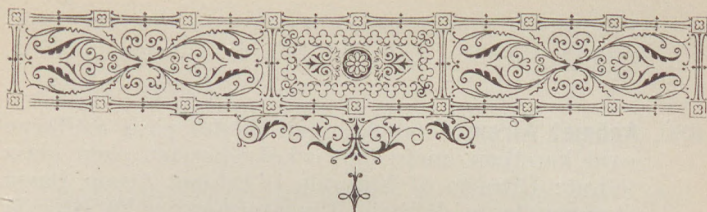
Bubics Zsigmond.

D)

METSZETEK, KÉZRAJZOK.

624. **Abdu pasa.** Lovas alak. A ló alatt harcoló törökök s vértés lovasok látszanak. Felirata: Abdu Bassa gewester Commendant in Ofen. Rézmetszet. M. 35 — Sz. 30 cm.
M. N. Muzeum könyvtára.
625. **Abdu pasa** (Abdurrahman budai pasa) mellképe. Felirata: Warhaffte abbildung dess Letzten Türckischen Commendanten Abdu Bassa und Vezier in Offen. Rézmetszet. M. 177 — Sz. 145 mm. Metsz. Azelt János (szül. 1654. Nürnbergben, † 1692?). (L. Meyer: Allgem. Künstler-Lexicon Nr. 15.) Boethius Chr.: Ruhmbelorberter Kriegshelm... Nürnberg, 1688. (II. 398 l.)
Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.
626. **Achmed,** zultán. Ovál mellkép. Rézmetszet. M. 310 Sz. 175 mm. Felirata: Achmet, Magnus Turcarum Imperator, 1666.
Knauz Nándor.
627. **Achmed,** pasa, nagyvezir. Lovas alak. Rézmetszet. M. 351 — Sz. 262 mm. Felirata: Der Türkisch Gross-Vezier Achmet Bassa, és négysoros német vers.
Knauz Nándor.
628. **Achmed** pasa. Ovál mellkép. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 161 mm. Rajz. Toorenvliet J. Metsz. Lang M. Felirata: Achmet Gran Signor de Tyrcchi 1666.
Knauz Nándor.
629. **Achmet pasa,** nagyvezir. Ovál mellkép. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 141 mm. Rajz. Toorenvliet J. Metsz.

Bouttats G. a bécsi egyetem metszője. Felirata: Achmet Pascia Gran Visir dell' Imperio Ottomanno 1664.

Knauz Nándor.

630. **Achmet Airam** (Abdurrahman) budai pasa mellképe ovál keretben, mely alatt rokokó-kereten ezen olasz felirat: Ritratto al Naturale D'Achmet Airam Bassà Commandante di Bvda Rimasto morto su'la Breccia nell' espugnatione di detta Città li 2 Settembre 1686. (Magán a kereten: Si uendono d'Arnoldo Van Westerhout alli Ceserini Roma. con lic. sup.). Rézmetszet. M. 264 — Sz. 206 mm.

Lanfranchi Énea.

631. **Ali** budai pasa. Mellkép ovál keretben. Rézmetszet. M. 184 — Sz. 144 mm. Körirata: Hali Bassa vo Ofen, captus a Caesareanis VII. Jvnii Aº. MDCII.

Knauz Nándor.

632. **Apaffy Mihály** Erdély fejedelmének, a magyarországi részek urának és a székelyek grófjának mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 145 — Sz. 127 mm. Felirata: Michael Apafi Princeps Transylvaniae Partium Regni Hungariae Dominus et Sicularum Comes.

Lanfranchi Énea.

633. **Apaffy Mihály** erdélyi fejedelem mellképe körkeretben két oldalt alulról trophaeák. Rézmetszet. M. 111 — Sz. 143 mm. Körirata: Michael Abaffy Princeps Transylvaniae.

Lanfranchi Énea.

634. **Apaffy Mihály** erdélyi fejedelem. Ovál mellkép az 1666. évből, balkezében fejedelmi pálczát tart. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 160 mm. Rajz. Bloemart A. Metsz. Meyssens Corn. Bécsben. Felirata: Michiele Abaffi Principe di Transilvania etc. Anno 1666.

Knauz Nándor.

Lanfranchi Énea.

635. **Apaffy Mihály** erdélyi fejedelem mellképe ovál keretben, jelképes alakokkal körülvéve. Rézmetszet. M. 290 — Sz. 198 mm. Felirata: Michael Abaffi Principe De Transilvania.

Lanfranchi Énea.

636. **Aspermont Nándor Gobert** gr. mellképe ovál keretben; alatta 25 mm. magas szelvényben Érsekújvár (»Neuhäusel«) térrajza. Irott felirata: Ferdinand Gobert, Graf zu Aspermont, Kays. Gener. Feld-Wachmeister. Fametszet. M. 146 — Sz. 84 mm.

Apponyi Sándor gr.

637. **Aspermont Ferdinand Gobert** gr. tábornak (szül. 1643. megh. Reckheimban, 1708 Febr.) mellképe ovál keretben. Felirata, melyet a czimer két részre oszt: Der Hoch u: Wohlgeborne Herr Herr Ferdinand Gobert Graf zu Aspermont . . . General Feldt Wachmeister, Obrister über ein Regiment zu Fuss, und Commandant der Vestung Neuhäusel. Rézmetszet. M. 176 — Sz. 144 mm. Metsz. Azelt János, (szül. 1654. Nürnbergben, megh. 1692?) Boethius Chr. Ruhmbelorbter Kriegshelm, Nürnberg, 1688* (II. 452 l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

638. **Aviano Márk** mellképe ovál keretben. Fametszet. M. 110 mm. (a felirattal együtt 142 mm.) — Sz. 90 mm. Felirata: A. R. P. Marcus von Aviano Capuciner Ordens Prediger seines Alters 48 Jahr. Anno 1680.

Apponyi Sándor gr.

639. **Aviano Márk** (szül. 1632?; megh. 1699 Aug. 3. Bécsben). Mellképe ovál keretben, metszette Amling Károly Gusztáv (sz. 1651. Nürnbergben; megh. 1703? Münchenben.) Körirata: A. R. P. Marcus Ab Aviano, concionator capucinus aetat. svae XXXXVIII. religionis XXXII. annorum 1680. Rézmetszet. M. 22 — Sz. 14 cm.

Albertina.

640. **Batthyány Adám** gróf arczképe lóháton. A kép hátterében csatajelenet látható. Alul a következő felirat: Bildnuss dess Graffen Budiani. Rézmetszet. M. 380 — Sz. 295 mm.

Lanfranconi Énea.

641. **Básta György.** Mellkép ovál keretben. Rézmetszet. M. 15 — Sz. 8 cm. Felirata: Basta.

Knauz Nándor.

642. **Bussy-Rabutin Lajos** gr., kormányzó és tábornok mellképe. Felirata: Ludwig Graff von Bussy-Rabutin, Gouverneur und Commandirender Kayserl. General in Siebenbürgen. Rézmetszet. M. 160 — Sz. 95 mm.

Knauz Nándor.

643. **Bornstaedt Tamás Frigyes**, vezérőrnagy mellképe ovál keretben. (Szül. 1655. megh. Drezdában 1697. Okt. 28.) Résztvett mint őrnagy az 1686-iki hadjáratban Magyarországon. Rézmetszet. M. 430 — Sz. 292 mm. Metszette Böcklin Chr. (1680—1704). A kis medaillekép az allegoricus alakokból álló metszet középtáján látható. Körirata: General Major von Bornstaedt.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

644. **Bonvisius Ferencz**, bibornok mellképe ovál keretben. Szül. Luccában, 1626. Május 17. megh. 1700. Aug. 25. Rézmetszet. M. 195 — Sz. 141 mm. Metsz. Blondeau Jakab, sz. Langresben 1639. megh. 1692. Felirata: Franciscvs S. R. E. Presbyter Cardinalis Bonvisivs Lvcensis Creatvs Die I. Septembris MDCLXXXI. »Vitae et res gestae pontificum romanorum et S. R. E. cardinalium a Clemente X. usque ad Clementem XII. scriptae a Mario Guarnacci et quibus perducitur ad nostra haec tempora historia eorundem ab Alphonso Ciacconio aliisque descripta a S. Petro ad Clementem IX. Romae Monaldini 1751« czímű munkából. (I. köt. 141—142 l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

645. **Barfus János Albert**, brandenburgi választófejedelemségi tábornok ovál alakú mellképe. (Szül. 1631. megh. Bécsben 1704. Decz. 27.) Merian »Theatri Europaei continuati, Frankfurt a. M. 1702« (XIV. rész. 3. l.). Rézmetszet. M. 163 — Sz. 124 mm. Körirata: Johannes Albertus A Barfus Dominus in Quittenen. serenissimi Electoris Brandenb. ci Consiliarius Belli Intimus Et Campi Marechallus Generalis.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

646. **Beeck Menyhért Lipót**, cs. táborszernagy. 1686. Szept. 2-a óta budai parancsnok. (Megh. Bécsben 1693. Január 14.) Mellkép. Rézmetszet. M. 174 — Sz. 143 mm. Metsz. Azelt J. szül. 1654. Nürnbergben, megh. 1692. Boethius Chr. »Ruhmbelorbterter Kriegshelm, Nürnberg, 1688.« (III. köt. 12. l.) Felirata: Der Hoch und Wohlgebohrne Herr Herr Melchior Freyherr von der Beeck . . . General Wachtmeister und Obrister über ein Regiment zu Fuess, wie auch der Königl. haubt-stadt Ofen Commandant.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

647. **Barcsay Ákos** erdélyi fejedelem mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 205 — Sz. 173 mm. Felirata: Achatio Bartzay Principe Di Transilvania. Jel. Cesare Laurentio Fecce. »Historia di Leopoldo cesare desritta dal Co. Galeazzo Gvaldo Priorato. 1670.« czimű mű II. köt. 10. l.

Lanfranconi Énea.

648. **Caplirs Gáspár Zdenkó** gróf mellképe ovál keretben, melyet borostyánágak övedzenek és hadi eszközök diszesítenek. Alul középen családi czimer, ettől jobbra-balra hat sorban e felirat: Der Hoch-Wohlgeborne Herr Herr Caspar Zdenckho des Heil. Röm. Reichs Graff von Caplirs etc. Rézmetszet. M. 177 — Sz. 145 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688«. (I. köt. 66. l.)

Lanfranconi Énea.

649. **Caprara Aeneas** gróf mellképe ovál keretben, melynek felirata: Comes à Caprara. Rézmetszet. M. 117 — Sz. 146 mm.

Lanfranconi Énea.

650. **Caprara Aeneas** gróf mellképe ovál keretben. A kép alatt lévő felirat a következő: Der Hoch u: Wohlgeborne Graff u: Herr Herr Anas Graf von Caprara Dero Röm: Kay: May. General Feld Marschal würcklicher Hoff Kriags-Rath, Cammer Herr, über ein Regiment bestelter Obrister, und General, in Nider und Ober-Ungarn. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 143 mm.

Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688«
cízmű művéből.

Lanfranconi Énea.

Majláth Béla.

651. **Caprara Aeneas** gr. táborszernagy mellképe ovál keretben. Felirata: Conte Enea Caprara Gentilhommo di Camera della Maesta Cesarea consigliere di guerra e maresciallo generale di campo. A feliratot a címer két felé osztja. Rézmetszet. M. 193 — Sz. 142 mm. Metszette Blondeau J. (Szül. Langresben, 1639.. megh. 1692.) Jel. Romae Jo. Jacobus de Rubeis Formis ad Temp. S. M. de Pace. Valószínűleg »Historia di Leopoldo cesare descritta dal Co. Galeazzo Gualdo Priorato« cízmű munkából.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

652. **Caprara Aeneas** gróf mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 132 — Sz. 81 mm. Felirata: Caprara.

M. N. Muzeum könyvtára.

653. **Caraffa Antal** gr. mellképe körkeretben. A képecskét egy lebegő amourette tartja; a körülé lengő szalag felirata: Excell. et Ill.mus Dnus Dnus Antonius Comes Caraffa. Felül a címer látható, alul pedig négysoros latin felirat olvasható.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

654. **Caraffa Antal** gr. táborszernagy (szül. Nápolyban, megh. Bécsben 1693. Márcz. 6.) mellképe ovál keretben. Körirata: Il Conte D. Antonio Carafa De Signori Di Forti Gentilhommo De La Camera Di S. M. Cesarea E Maresciallo Generale Di Campo. Rézmetszet. M. 193 — Sz. 142 mm. Metszette De Louvemont Ferencz (szül. 1648. Neversben.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

655. **Caraffa Antal** gr. tábornok mellképe körkeretben. Körirata: Comes Caraffa. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

656. **Conti hg.** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 111 — Sz. 140 mm. Körirata: Princeps Conti. Jel. A. M. Wolfgang. sc.

Lanfranconi Énea.

657. **Croy Károly Jenő** hg. (szül. 1651. megh. 1702. Januárban Revalban) mellképe körkeretben. Rézmetszet. M. 117 — Sz. 146 mm. Körirata: Dux De Croy. Metsz. Kilián Farkas Fülöp (szül. 1654. megh. 1732 Königsbergben). Azon képek egyike, melyek e cz. műben Ricaut: Der neu eröffneten Ottom. Pforten Fortsetzung, Augsburg, 1700. (15. könyv. 553. l.) fordulnak elő.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

658. **Csáky László** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 142 — Sz. 114 mm. Körirata: Com: Ladislavs Czaki, S: C: Rque Mtis. Cons: Cam: Cottus Com: Papae, Laevae Sup: Haered: Capitanevs. A kép alatt a következő felirat olvasható: Dum spiro spero 1646. Videmann Centuriájából.

M. N. Muzeum könyvtára.

659. **Dünnewald Henrik János** gróf mellképe körkeretben, melynek felirata: Henricus Johann Comes à Dunewald. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 144 mm.

Lanfranconi Énea.

660. **Dünnewald Henrik János** gróf térdképe. Fegyverzetben, a hátlaapon egy csata. A metsző neve nélkül (? Hagens Keresztély Amsterdamban) s ezen aláírással: Heinrich Johann Graeff von Dunnewald General Maior bey der keyserlichen armée. M. 228, Sz. 159 cm.

Albertina.

661. **Dünnewald Henrik János** gróf mellképe ovál keretben (sz. 1620 körül Kölnben, megh. 1691. Aug. 31-én Eszéken.) Rézmetszet. M. 405 — Sz. 281 mm. Ifj. Merian Máté (sz. 1921. Baselben, megh. 1687) festménye után metsz. Kilián Fülöp (sz. 1628 Augsburgban, megh. 1693.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

662. **Dünnewald Henrik János** gr., altábornagy, egy vasas ezred tulajdonosának mellképe. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 145 mm. Felirata: Der Hoch und Wohlge-

bohrne Herr Herr Heinrich Johann von Dunnewald, dero Römisch: Kayserl. Majest. würklicher Kammer-Herr General Feldmarschall-Lieutenant, und Obrister über ein Regiment Curassier etc.

Majláth Béla.

663. **Trakostyáni Draskovich Miklós** gróf főajtónálló mester mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 187 — Sz. 155 mm. Nicolo Draskovich Conte Perpetuo Di Trakostyán etc. Maestro Delli (Gianitori Regali Del Regno D'Ungaria. A. Bloem (art) deli. — Cor. Meyens, Fe. Viennae.

Lanfranconi Énea

664. **Eleonora Magdolna Terézia** királyné, I. Lipót özvegyének térdképe. Felirata: Eleonora Magdalena Theresia D. G. Imperatrix Vidua, Regnorum ac Provinciarum haereditariarum Regens. Rézmetszet. M. 124 — Sz. 84 (a felirattal együtt 141) mm.

Némethy Lajos.

665. **Eleonora Magdolna Terézia** királyné, I. Lipót király feleségének arczképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 196 — Sz. 136 mm. Felirata: Eleonora Roman: Imp. Semper Augusta. A képet Herkules tartja vállain, míg jobbról-balról két angyal fogja; felettte két amourette rokokópaizsot tart, melyen a kétfejű sas látszik, szívpaizsában Felső-Ausztria címérével. A piédestal-on három keretben latin versek olvashatók. Jel. Ruphon delin. et sculp.

Némethy Lajos.

666. **Eleonora Magdolnának**, I. Lipót király nejének mellképe, tojásdad keretben, a mely köré font babékoszorút két angyal tart oldalvást; a keret fölött ismét két angyal egy borostyánágra gránát almákat helyez. A keret alatt lent egy megkoszorúzott lángoló oltárt mindkét oldalról, stylizált oroszlánok telamonokként tartanak. Felirata: Eleonora Magdalena Emperatriz. Rézmetszet. M. 193 — Sz. 180 mm.

Lanfranconi Énea.

667. **Eszterházy Pál** hg. nádor, királyi helytartó főgenerális térdképe. Rézmetszet. M. 145 — Sz. 88 mm. Felirata: S. R. J. Pr. Estorasi Com. in Frakno. Reg. Hung. Palatin. Supremus General. Locumtenens Regius.

Majláth Béla.

668. Galanthai **Eszterházy Pál** gr. nádor ovál mellképe. Rézmetszet. M. 239 — Sz. 171 mm. Felirata: Paolo Conte Esterazi De Galontha Signor Perpetvo Di Forckenstain Sypremo Conte Del Contado Di Sopronia Generale Nel Regno D'Vngheria Sopra Li Confini Opposti A'Naihavsel Consigliero, E Camariero Di S, Mta, Cesa, Mastro Nella Real Corte D'Vngheria Cavaliere Del, S. R. Imperio. Valószínűleg Gualdo Priorato: Historia di Leopoldo cz. munkájából.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

669. **Forgács Adám** mellképe ovál keretben, alatta Érsek-ujvár térrajza. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 130 mm. Felirata: Com: Adamus Forgács de Gyemes, Svp: Com: Comitatus Novigrad: S. CRque M. Cons.: Cam: Pinc: Reg: Mag: Praesidij Vivar et Conf: Annex: Gen: Jel. Lucas Schnitzer sculp.

Knauz Nándor.

670. **Gyemesi Forgács Adám** Ujvár és a szomszédos vég-helyek Generálisának mellképe, ovál keretben. Rézmetszet. M. 176 — Sz. 123 mm. Felirata: Adamus Forgacs De Gyemes Supremus Comes Comitatus Novigradensis etc. Praesidii Vivariensis et Confiniorum annexorum Generalis.

Lanfranconi Énea.

671. **Gyemesi Forgács Adám** gróf országbíró, Nógrád és Borsodmegye főispánjának mellképe, ovál keretben. Rézmetszet. M. 199 — Sz. 165 mm. Felirata: Adamo Forgacz Perpetuo Conte Gyemes etc. Maresciallo Generale Di Campo.

Lanfranconi Énea.

672. **Forgách Adám** gr. mellképe. Rézmetszet. M. 75 — Sz. 61 mm. Felirata: Com. Adamus Forgacs de Gy-

mes sup. Com. Comt. Novigrad S C Rq. M. Cons.
Cam. Pinc. R. Mag. Praes. Uivar et Conf. Anex. Gen.

Majláth Béla.

673. **Friesen Henrik** gr. altábornagy. Pánczélos félalak. Rézmetszet. M. 155 — Sz. 90 mm. Felirata: Heinrich, Graff von Friesen, Kayserl. General-Feld-Marchal-Lieutenant.

Knauz Nándor.

674. **Frigyes Vilmos** brandenburgi örgróf lovagló alakja, jobb kezében tábori távcsövet tartva. Rézmetszet. M. 207 — Sz. 160 mm. Felirata: Frederic Wilhelm bij der G. G. Keurvorst en Aartskamer-Heer des H. R. R. Markgraaf van Brandenburg etc. Jel. J. Peeters Ant.

Lanfranconi Énea.

675. **Frigyes Vilmos** brandenburgi választófejedelem (Szül. 1620. Febr. 6. megh. Potsdamban 1688. Ápril 29.) Mellkép ovál keretben. Rézmetszet. Clerck Ádám (megh. 1705.) képe után, rajzolta és metszette Hainzelmann 1688-ban. (Szül. 1641. Augsburgban, megh. Berlinben 1693.) M. 291 — Sz. 204 mm. Körirata: Fridericus Wilhelmus Magnus Elector Brandenb. A kép piédestal-on áll, melyen kis keretben tájkép látható.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

676. **Fülöp** sulczbachi herczeg mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 144 — Sz. 127 mm. Felirata: Philippus Comes Palatinus Rheni etc. Princeps Sultzbacensis etc. Abellino »Theatrum Europaeum« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

677. **Gondola Ferencz** gróf tábornagy mellképe hosszúdad körben borostyán ágakkal övedzve, alul oldalt hadi jelvények, középen a családi czimer, melytől jobbra-balra hat sorban a következő felirat olvasható: Der Hoch u. Wohlgeborne Herr Herr Frantz Graff von Gondola Feldmarschall etc. Rézmetszet. M. 177 — Sz. 144 mm. Metszette Azelt János (sz. 1654. Nürnberg).

megh. 1692 ?) Boethius Chr. »Kriegs-Helm
Nürnberg 1688« czímű művéből. (II. 374. l.)

Lanfranconi Énea.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

678. **Gronsfeld János Ferencz** mellképe ovál keretben, alól a családi czímerrel. Rézmetszet. M. 323 — Sz. 211 mm. Felirata Joh. Franc. Com. De Grons-feld S. C. M. Gen. Camp. Maresch. Jel. Cum Priv. Sac. C. Mai. — Elias Ch. Heiss excud. Aug. Vind.

M. N. Muzeum könyvtára.

679. **György Frigyes** würtembergi herczeg (szül. 1626. Okt. 5., megh. 1699. Júl. 1.) mellképe ovál keretben, melyet trophaeák vesznek körül. A kép alatt hat-soros német felirat. Rézmetszet. M. 413 — Sz. 342 mm. Jel. J. C. Hirt pinxit. — Bar: Kilian sculp: 1684. (Kilian B. szül. 1830. Máj. 6. Augsburgban; megh. u. o. 1696 Jan. 11.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

680. **György Frigyes** würtembergi herczeg mellképe hosszú-dad körben borostyán ágakkal övedzve, alul négy sorban a következő felirat: Der Durchleuchtigste Fürst und Herr Herr Georg Friedrich Hertzog zu Würtemberg etc. Rézmetszet. M. 178 — Sz. 145 mm. Boethlius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

681. **Gyula Ferencz** szász herczeg lovagló alakja, jobb kezében kivont kardját tartva. Felirata: Julius Franciscus D. G. Saxon. Ang. et Westphaliae Dux. Jel. J. Peeters Ant. Rézmetszet. M. 221 — Sz. 158 mm.

Lanfranconi Énea.

682. **Haszán** pasa budai vezir (1630-ban) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 142 mm. Felirata: Hassan Pascia Visir di Bvda. Rajz. Bloemart A. Metsz. Meyssens C.

Knauz Nándor.

Lanfranconi Énea.

683. **Haszán** temesvári pasa Mellkép ovál keretben. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 153 mm. Felirata: Vssain Pascia di Temizvar. Rajz. Bloem(art) A. Metsz. Meyssens C.

Knauz Nándor.

684. **Heissler Donát** tábornok mellképe ovál keretben, piédestalon, a következő felirattal: Heissler Praefectus Equitui Caesar. Rézmetszet. M. 220 — Sz. 168 mm.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

685. **Heissler Donát** tábornok mellképe tojásdad körben, borostyánágakkal körülövezve és fegyverekkel díszítve. Alul közepén a családi czímer, melytől jobbra-balra négy sorban a következő felirat: Der Wohlgeborne Herr Herr Donath Heissler etc. Rézmetszet. M. 151 — Sz. 141 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm Nürnberg, 1688.« cz. művéből.

Lanfranconi Énea.

Apponyi Sándor gr.

686. **Heissler Donát** tábornok mellképe tojásdad körben, mely borostyánágakkal, török zászlókkal és fegyverekkel van díszítve. Kőrirata: Generalis Donatus Heusler. Rézmetszet. M. 112 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

687. **Heister Sigbert** gróf mellképe körkeretben fent lombdísszel, alul oldalvást hadifegyverek, golyók stb.; a kör keretében e felirat: Sigbertus Comes a Heister. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 140 mm.

Lanfranconi Énea.

688. **Herberstein** gróf mellképe körkeretben, mely fölül babérral van ékítve, alul hadijelvényekkel díszítve, a medaille keretében e felirat: Comes à Herberstein. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

689. **Herberstein János József** gróf károlyvárosi tábornok (szül. 1630 körül, megh. 1692) mellképe ovál keret-

ben. Rézmetszet. M. 283 — Sz. 155 mm. Felirata: Fra Giuseppe Conte Di Herberstain Cau. Gerosolo etc. Generale Di Carlstate Confine Maritimi Di Croatia. Bloem(art) A(d.) képe után metsz. Boemer J. A. (szül. 1647., megh. 1720.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

690. **Hermann** badeni herczeg és örgróf. Ovál mellkép borostyánágaktól övedzve. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 145 mm. Felirata: Der Durchleuchtigste Fürst u. Herr Herr Hermann Marggraf zu Baaden u. Hochberg, Landgraf zu Hausenberg, Graf zu Spanheim und Eberstein General Veldmarschal u. Gubernator der Raaberischen gränzen. Boethius Chr. »Kriegs-Helm Nürnberg 1688« czímű munkájából (I. k. 288. l.)

Lanfranconi Énea.

Knausz Nándor.

691. **Hermann** badeni örgróf (szül. Baden-Badenban 1628. Okt. 12., megh. Regensburgban 1691. Okt. 2.) mellképe. Rézmetszet. M. 246 — Sz. 153 mm. Felirata: Hermano Marchese Di Baden Capitan Generale Dell'Artiglieria Di Sva Maesta' Cattolica Nei Paesi Bassi, E Svo Colonnello Del Circolo Di Borgogna, etc. Anno 1671. Bloem(art) A. (szül. Gorcumban 1564?, megh. Utrechtben 1647?) képe után metszette Meyssens Corn. (szül. Antwerpenben, 1646.) »Historia di Leopoldo cesare descritta dal Co. Galeazzo Gualdo Priorato 1674.« czímű művéből (III. 274. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

692. **XI. Incze pápa** mellképe, négyszög keretben levő ovál medailleban. Oldalt és felül angyalok babérlevelekből font koszorúval körítik a képet; lent két stílizált oroszlán egy tojásdad keretben álló oltárt tart, melyet koszorú övez s rajta a láng ég. Felirata: El Papa Innocencio. XI. Rézmetszet. M. 292 — Sz. 180 mm.

Lanfranconi Énea.

693. XI. **Incze pápa** mellképe ovál keretben. Felirata: Innocentius XI. Pont. Max. Rézmetszet. M. 159 — Sz. 131 mm.

Lanfranconi Énea.

694. XI. **Incze pápa.** Ovál mellkép. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 110 mm. Felirata: Innocētius der XI. Römische Pabst.

Knauz Nándor.

695. XI. **Incze pápa** mellképe ovál keretben, piédestal-on, melyen a felirat következő: Innocentius XI. Pontifex Maximus. Rézmetszet. M. 350 — Sz. 265 mm. Metsz. Gole J. szül. Amsterdamban 1660. Jelezve: Ex Formis Nicolai Visscher. »Theatrum illustr. principum hujus temporis of Tōneel Nieuwelijks Uytgegeven t'Amsterdam by Nicolaus Visscher.« című műből.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

696. **Izmael pasa** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 141 mm. Felirata: Ismael Pascia Secondo Commandante all' esercito Ottomanno. Anno 1664. Rajz. Toorenvliet J. Metsz. Bouttats G. Bécsben.

Knauz Nándor.

697. **János György** szász választó fejedelem mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 152 mm. Felirata: Gio. Giorgio Principe Elettorale di Sassonia etc. Rajz. Bloem(art) A. Metsz. Meyssens Corn. Bécsben.

Knauz Nándor.

698. **János György**, szász választófejedelem (szül. Drezdában 1647. Jún. 20., megh. Tübingenben 1691. Sept. 12.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 362 — Sz. 276 mm. Jel.: Ex Formis Nicolai Visscher. Felirata: Johannes Georgius. III. D. G. Saxoniae, Juliae, Cliviae, Montium etc. Dux, Sacri Rom. Imperii Princeps, Elector, Et Archi-Mareschalcus. »Theatrum illustr. principum hujus temporis of Tōneel Nieuwelijks Uytgegeven t' Amsterdam by Nic. Visscher« című műből.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

699. **II. János György**, Anhalti fejedelem arczképe (szül. 1627. Nov. 7., megh. 1693. Aug. 17. Berlinben. 1683-ban hadügyi tanácsos a cs. udvarban.) Trónon ülő egész alak, allegorikus alakokkal körülvéve. Rézmetszet. M. 440 — Sz. 322 mm. Rajzolta és metsz. Blesendorff S. (Megh. 1706.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

700. **Jenő** szavójai herczeg, az osztrák ház Generalissimusának s a t. (szül. Párizsban 1663. Okt. 18. Megh. Bécsben 1736. Ápr. 20.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 302 — Sz. 295 mm. Metsz. Pfeffel J. A. (szül. Bischoffingenben 1674., megh. 1750. Augsburgban) és Engelbrecht C. (szül. 1690., megh. 1753.) Felirat helye üres. Az arczkép alatt két csatakép e felirattal: Clades Gall. ad Carpi 2000 9. Jul: 1701. és Glades Gall. ad Chiari 4000 1. Sept. 1701.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

701. **Jenő** szavójai herczeg apotheosisa. A kép közepét Jenő herceg lovasalakja foglalja el. Lovát egy női alak vezeti; előtte egy babérfa áll, míg körülötte különböző allegorikus alakok láthatók. A jobb-alsó sarokban egy piédestal áll, melyhez két török alak van odalánczolva, míg reá egy harsonát fúvó s baljában L (Lipót) betűt tartó angyal támaszkodik. A kép majd minden tárgyán latin feliratok olvashatók. Alul a következő felirat: Imperii praesens genius. Rézmetszet. M. 330 — Sz. 495 mm. Jel. Jos. Götz statuarius delin. — An et Jos. Schmutzer sc.

Knauz Nándor.

702. **Károly** lotharingai hg. mellképe tojásdad keretben, mely egy állványra van helyezve. Két oldalt Mars és Fama alakja a medaille tetején ülő sast babér és borostyánággal koszorúzva, lejjebb két oldalról egy-egy lelánczolt alak látható. Felirata: Carlos V. Duque de Lorena. Rézmetszet. M. 183 — Sz. 284 mm.

Lanfranconi Énea.

703. **Károly** lotharingai hg. mellképe tojásdad keretben. Carlo Principe Di Lorena Generale Della Cavalleria

Di Sua Maesta Cesarea etc. Anno 1670. Rézmetszet.
M. 185 — Sz. 148 mm.

Lanfranconi Énea.

704. **Károly** lotharingiai hg. mellképe ovál keretben. Felirata: Carolus V. D. G. Dux Lotharingiae et Barri. Rézmetszet. M. 147 — Sz. 120 mm. Abellino »Theatrum Europaeum 1672—1738« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

705. **Károly** lotharingiai hg. lovagló alakja, kivont kardot tartva jobb kezében. Felirata: Carolus V. D. G. Lotharingiae et Barry etc. Dux. Rézmetszet. M. 205 — Sz. 155 mm. Jel. J. Peeters Ant.

Lanfranconi Énea.

706. **Károly** lotharingiai hg. mellképe körkeretben, mely borostyánágakkal és trophaeumokkal van övedzve. Körirata: Carolus V. Dux Lotharingiae. Rézmetszet. M. 111 — Sz. 141 mm.

Lanfranconi Énea.

707. **Károly** lotharingiai hg. mellképe ovál babérkeretben, borostyánágakkal és hadi fegyverekkel díszítve; alul középen a családi czimer, ettől jobbra-balra a következő felirat: Carolus V. von Gottes Gnaden Hertzog von Lothringen... Feld-Herr über deŕo Hauptarmee in Vngarn. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 144 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm... Nürnberg 1688« cz. munkájából. (I. köt. 62 l.)

Lanfranconi Énea

708. **Károly** lotharingiai hg. mellképe ovál keretben. Felirata: Charles de Lorraine, Prince de Commercy. Rézmetszet. M. 140 — Sz. 85 mm. Metsz. Bernigeroth (l. Heineken: Dict. des artistes IV. pag. 575). »Die Europäische Fama« című műből, (VIII. rész. 1704. kiadás).

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

709. **Károly** lotharingiai herczeg, esász. tábornok mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 362 — Sz. 261 mm.

Felirata : Carolus V. Dei Gratia Lotharingiae Barri Etc. Dux. Festette Herbel C. a 17. század második felében. Metsz. de Blois A. (1690—1720.) »Theatrum illustrissimorum principum hujus temporis of Tõneel Nieuwelijks Uytgegeven t'Amsterdam by Nicelaus Visscher« című műből.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

710. **Károly Henrik** lotharingiai hg. térképe. Rézmetszet. M. 429 mm. (a felirattal együtt 484 mm.) — Sz. 334 mm. Térkép. Ranc festménye után metszette Larmessin N. A felirat, melyet a lotharingiai címér két részre oszt, a következő: Charles Henri de Lorraine Prince de Vaudemont Souverain de Commercy etc. Nec virtute fuit nec bello major et armis.

Apponyi Sándor gr.

711. **Károly** lotharingiai **Vaudemont** herczeg mellképe ovál keretben, melynek felirata : Princeps à Vaudemont. Rézmetszet. M. 117 — Sz. 146 mm.

Lanfranconi Énea.

712. **Károly** lotharingiai **Comerç** herczeg mellképe ovál keretben, melynek felirata : Princeps Comerç. Rézmetszet. M. 113 — Sz. 146 mm.

Lanfranconi Énea.

713. **Károly Fülöp** rajnai herczeg mellképe hosszszúdad körben, melynek kerete babérral, borostyánággal s hadi fegyverekkel van díszítve; körkeretében a következő felirat : Carolus Philippus Dux Palatinus Rheni. Rézmetszet. M. 144 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

714. **Károly Gusztáv**, baden-durlachi határörgróf, cs. tábornagy (szül. 1648. Szept. 27., megh. 1703.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 367 — Sz. 265 mm. Id. Merian Máté (szül. Baselban, 1621., megh. 1687.) képe után metsz. Küsel Máté (szül. 1621. Augsburgban, megh. 1642.).

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

715. **Keresztély**, szász herceg s a Magyarországra küldött segédszázadosok parancsnokának (szül. 1653. Nov. 19., megh. 1694. Okt. 20.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 174 — Sz. 140 mm. Felirata: Der Durchleuchtigste Fürst und Herr Herr, Christian Hertzog zu Sachsen, Jülich, Cleve und Berg, Land-Graff in Thüringen, March-Graff in Meissen, auch Ober- und Nieder-Laussnitz: Gefürster Graff zu Henneberg, Graff zu der Marck, Ravensberg und Barby, Herr zu Ravensstein, Churfürst: Durchl: zu Sachsen über Dero nacher Ungarn destinierte Auxiliar-Trouppen Hoch Ansehnlicher General Commendant, und Obrister zu Fuss. Metsz. Azelt János (?) (szül. Nürnbergben 1654., megh. 1692 ?) Boethius Chr. »Ruhmbelorbterter Kriegshelm . . . Nürnberg 1688« cz. munkájából (II. köt. 124 l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

716. **V. Keresztély**, dán király mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 182 — Sz. 132 mm. Felirata: Christian der Fünfte, König zu Dennemarck und Norwegen. Metsz. Schurtz Miklós.

Albertina

717. **V. Keresztély**, dán király mellképe ovál keretben. Kiadta Bertrand P. Párisban. Rézmetszet. M. 230 — Sz. 160 mm. Aláírás: Ghrestien, V^e du nom Roy de Danemarck et fils de Ferdinand IIIe, du nom Roy de Danemarck, qui deceda en 1670 et de Sophie Emilie de Luneburg, nacquit en 1646 ou 48. Il a espousé Charlotte Landgrave de Hesse Cassel etc.

Albertina.

718. **II. Koháry István**, tábornok arcképe. Szül. 1649. Márcz. 11., megh. 1731. Márcz. 29. Eger előtt megsebesülve. Rézmetszet. M. 381 — Sz. 262 mm. Egész alak; felette az Igazság tartja mérlegét; a háttérben harci jelenet; alúl fegyverekkel körített rokokó keretben a következő felirat: Excellent: ac Illustriss: Dominus, Dominus Comes Stephanus Kohari de Csabragh, et Szitnya, perpetuus in Murany, etc. Generalis Campi-Mareschalli Locumtenens, . . . etc.

Judex Curiae Regiae etc. Brand Károly Vilmos képe után metszette Pfeffel János András (szül. 1674? megh. 1750.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

719. **Königsegg-Rothenfels Lipót Vilmos** gr. (szül. 1630., megh. Bécsben 1694. Febr. 5. A birodalmi fejedelmekhez volt küldve 1663. évben, ezeket a törökök ellen segítségre hívni) mellképe, ovál keretben, alul a családi czímerrel, mely alatt a következő felirat: Illustrissimus et Excellentissimus Dominus, Dominus Leopoldus Guilielmus, Comes in Königsegg, et Rothenfels etc. Rézmetszet. M. 288 — Sz. 195 mm. Metsz. Lerch János Márton, (szül. Nürnbergben, munkássága a 17. század végére esik Bécsben).

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

720. **Königsegg József Lothár** gr. az erdélyi és oláh gyalogság és a nehéz lovasság praefectusa, a lengyel fehér sasrend lovagja. Ovál mellkép. Felirata: Josephus Lotharius S. R. J. Comes a Königsegg S. Caes. M. Consiliar. Intim. et aulae belliq. Militiae pedest. et gravis armaturae Praefect. in Transilvan. et Walach. Generalis Commendant. Rézmetszet. M. 145 — Sz. 90 mm.

Majláth Béla.

721. **Köprili Mehemed** pasa, nagyvezir ovál alakú mellképe. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 140 mm. Rajz. Toorenvliet J. Metsz. Lerch. Felirata: Kivpreli Mehemet Pascia Gran Vizir dell' Imperio Ottomanno. Anno 1660.

Knauz Nándor.

722. **Kucsuk Mehemed** váradi pasa mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 150 mm. Felirata: Kvt-schivt Mehemet Pascia di Varadino. Rajz. Bloem(art) A. Metsz. Meyssens Corn.

Knauz Nándor.

723. **Lajos Vilmos** badeni örgróf lovas alakja. A kép hátterében csatajelenet látható. Alul a következő német felirat: Ludwig Wilhelm Margraff zu Baaden Dero

Röm: Kayserl: May: General und Obrister über Ein Regiment zu Fuss so der 5. September S. N. Ao. 1688, mit 3000 Mann, bey Broot, den Sieg über 15000. Türcken höchst rühmlich erhaldden hat. Az egész képet 67 mm. széles virágszegély köríti négyszögben. Színezett rézmetszet. M. 328 (a szegéllyel együtt 514) — Sz. 277 (a szegélylyel együtt 420) mm. Jel. David Funck excu.

Eszterházy Miklós hg.

724. **Lajos Vilmos** badeni örgróf. Mellkép ovál keretben, mely alatt rokokó keretben a következő felirat: D. G. Princeps Badensis S. C. Mai. Locumtenens Generalis etc. Rézmetszet. M. 323 — Sz. 218 mm. Metsz. Heiss E. C. (szül. 1660 ?; megh. 1731) Augsburgban.

Albertina.

725. **Lajos Vilmos** badeni határgrof mellképe, körkeretben, melyen a következő felirat: Ludovicus Vilhelmus Marchio Badensis. Oldalvást borostyánágak és fegyverekből összerakott trophaeák övedzik. Rézmetszet. M. 140 — Sz. 110 mm.

Lanfranconi Énea.

726. **Lajos Vilmos** badeni határgrof mellképe, melyet kétoldalt borostyánágak és zászlók övedzenek. Alul középen Baden címere s kétoldalt, hat sorban, a következő fölirat: Ludwig Wilhelm Marggraf zu Baaden etc. Rézmetszet. M. 175 — Sz. 144 mm. Boethlius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688.« (I. 152 l.)

Lanfranconi Énea.

727. **Lajos Vilmos** badeni örgróf mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 180 (a felirattal együtt 220) — Sz. 158 mm. Felirata: Ludovicus Vilhelmus Marchio Badensis etc. Sacrae Caes. Majest. Locum tenent Generaliss. etc.

Apponyi Sándor gr.

728. **Lajos Vilmos** badeni örgróf (szül. Párisban 1655. ápr. 8., megh. 1707. jan. 4. Rastattban) mellképe

ovál keretben, melynek körirata: Serenissimus Princeps Ac Dominus, Dominus Ludovicus Wilhelmus. Marchio Badensis et Hochbergensis etc. etc. Sacae. Cesae. Maiestatis Supremus Campi-Dux. etc. A kép háttérében csatajelenet. Rézmetszet. M. 336 — Sz. 270 mm. Hihetőleg Kilián Fülöp (szül. 1628., megh. 1693.) metsz.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

729. **Lajos Vilmos** bádeni örgróf térdképe. Rézmetszet. M. 243 — Sz. 177 mm. Felirata: Lud. Wilh, M, Baden, et Hoehb, Ex Caes, Gen, Locvmten. Clostermann J. (szül. 1656., megh. 1713. Londonban) képe után metszette Schenk P. Amsterdamban (szül. 1645., megh. 1715.).

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

730. **Lajos Antal** neuburgi herceg, a németrend nagymesterének (született 1660. Június 9., meghalt 1694. Máj. 4. Lüttichben) mellképe ovál keretben, mely alatt ezímer és 18 soros latin felirat: Ludovicus Antonius Comes Rheni è Serenissimâ Domo Electorali Neoburgicâ 10 xbris. 1679. etc. Rézmetszet. M. 245 — Sz. 164 mm. Metsz. Salver János (munkássága 1695—1724-re esik Würzburgban). Salver János: Die »Gross- und Landmeister des deutschen Ordens« című munkájából. (47. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

731. **Leslie Walter** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 160 mm. Aláírása: Gvaltiero Conte di Leslie del Conso. di Stato di S. Mta. Cesa. Generale in Schiavonia, Cavalier del Toson, Ambasciatore Straordinario alla Porta Ottomanna etc. M. 19 — Sz. 16 cm.

Knauz Nándor.

732. **I. Lipót** arcképe allegorikus csoportozatban. Rézmetszet. M. 2400 — Sz. 1630 mm. A metszet voltaképpen 12 lapból áll. A kép alatt levő szöveg bal hasábján a következő felirat olvasható: Universa philosophia quam sub augustissimis auspiciis invictissimi ac poten-

tissimi Leopoldi I. Romanorum imperatoris semper Augusti etc. etc. In Antiquissima ac Celeberrima Universitate Viennensi publicae Disputationi proposuit Illustrissimus Dominus Ladislaus L. B. a Szunyogh Perpetuus de Butetin, AA. LL. et Philosophiae Magister Anno MDCXCV Mense... Die... R. P. Josephi Klimmer e Soc. Jesv, A. A. L. L. et Philosophiae Doctoris ejusdemque Professoris, nec non p. t. Senioris Consistorialis. A hét alakból álló csoportozat középpontját I. Lipót képezi, trónon ülve, pánczéban, vállán a császári paláttal, jobbában a vezéri bottal. Mögötte egy női alak áll, Justitia, jobbában kard, baljában mérleg. Feje felett egy sas lebeg, szájában szalagot tartva, melyen a következő felirat olvasható: Non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta. Psal. 126. V. 5. A kép baloldalán egy löporos hordó s két ágyúcső látszik, az alsónak torka körül e felirat: Monarchae haec vindicis ora; a felsőre egy királyi bottal czélozó amourette támaszkodik. A kép jobboldalán egy égő oltár mögött, melyen a következő felirat olvasható: Ad omnia utilis pietas, egy női s egy férfiúi alak a Kegység és Erő áll. A nő jobbkezeben kanóczbotot tart, melyre szalag csavarodik Haec lingua felirattal, baljában pedig keresztet. A római jelmezű férfiú bombát mutat fel kezében, Hae voces felirattal. Lipót lábainál elvetett nyílak, íj, tegez s golyók felett egy félmeztelen tarfejű török görnyedezik a legyőzött pogányság jelképeként. Mellette egy fáklyát tartó török nő térdel. Az egész csoportozat egy mennyezetes tornácban látszik helyet foglalni. A kép alatt levő latin szöveg három hasábra oszlik; az elsőben a fent teljesen közölt cím olvasható; a másodikban budetini Szunyogh Lászlónak Lipót császárhoz intézett Apostrophé-ja foglal helyet, alúl közepen a családi czímmel; a harmadikban 50 philosophiai tétel olvasható, melyekről Szunyogh doktori vizsgálata alkalmával vitatkozott. Jel.: Antonius Schoonjans pinxit. — Georg Andreas Wolfgang sculpsit et excudit. Augustae Vind. 1695.

Lanfranconi Énea.

733. I. **Lipót** arczképe. Rézmetszet. Az arczkép (M. 89 — Sz. 60 mm.) egy nagy lap (M. 773 — Sz. 523 mm.) felsőrészén, pálmaágakkal körítve, egy kétéjű sas mellében foglal helyet; a sas két feje között kereszt »In hoc signo Victoria« felirattal, a kereszt felett a császári korona. A sas egy mennyezet tetején áll, mely alatt trónuson I. József ül, körülé hódoló alakok. Baloldalán a bécsi Istvántorony, jobboldalán Budavára látszik. Az egész csoportozat egy »Leopoldo augusto pio terque fausto propulsatori hostium superare« feliratu pedestale-on áll. A piédestal jobb és baloldalát egy 1688-ra szóló naptár foglalja el, míg a középső részen egy csatakép látszik Mohács és Eszék feltüntetésével.

Lanfranchi Énea.

734. I. **Lipót** király jobbra néző mellképe ovál keretben. A keretet diadelmények körítik. Alul a következő felirat: Sacratissimus, Potentissimus, Invictissimus Princeps, Dn, D. Leopoldvs I mus D. G. R. Imp: Semper Aug. Germ: Hung: etc. Rézmetszet. M. 249 (a felirattal együtt 281) — Sz. 201 mm.

Némethy Lajos.

735. I. **Lipót** mellképe. Rézmetszet. M. 279 — Sz. 179 mm. Felirata: Historia De La Vida y Hechos Del Emperador Leopoldo Primero. D. M. G. P. által irt s 1696-ban Milánoban megjelent három, folio kötetes munka első részének címlapja, melynek felső részében I. Lipót császár mellképe van borostyánágak között. A mellképet hat angyal alak veszi körül, hárma koronát, hárma babért nyújtva felé, s fent egy paláttal takart női alak királyi pálczát tartva az Isten szeme felé. A mellkép alatt egy kiterjesztett szárnyú sas villámokat lövel a jobb oldalt alul álló furia és a lent fekvő török alakra, míg balfelől a keresztyénség megkoronázott nő alakja bal kezében a bibliát tartja, melyen egy kehely áll. Középen négy-zög keretben a fönti munka címe.

Lanfranchi Énea.

736. I. **Lipót** király mellkébe egy lepelre dült helyzetben alkalmazva babérlevelekből font tojásdad medailleban; mely alatt: »Omnia Caesareos ornat Elementa Triumphos« mondat olvasható két sorban. A lepel két felső csücskét a tűz és lég jelképes alakja, alsó csücskét két angyal tartja. Fönt a lepel fölött közepén a Phönix madár újjászületés jelképe gyanánt tűz-rakáson áll. Alul két oldalt Neptun három ágú szigonynyal jobb kezében mint a Duna jelképe a habok között lován ülve, és az erő jelképe láthatók. Rézmetszet. M. 291 — Sz. 189 mm. Jel. E. C. Heiss del. — C. Weigel sc. Vieniae.

Lanfranconi Énea.

737. I. **Lipót**. Lovas alak. Rézmetszet. M. 290 — Sz. 26 mm. Kiadta Koppmayer Jakab Augsburgban. Aláírása: Der Aller Durchleuchtigste, Groszmächtigst vnd vnüberwündlichste Fürst und Herr Herr Leopoldus dieses Namens der erste Erwehlter Römischer Kaiser zu Allen Zeiten Mehrer desz Reichs, auch zu Hungarn vnd Böhmen u. s. w. König etc.

Leopold der Erden Sonne,
Sihe deine Lust vnd Wonne
An der Helden Dapfferkeit,
Vnd der Türcken Todt vnd Beuth:
Sieg beständig auf der Erden
Dir müsz alles wider werden
Wasz der wilde Türck geraubt,
Ewig sey dein Haupt vmblaubt.

Knauz Nándor.

738. I. **Lipót** lovagló alakja. Rézmetszet. M. 187 — Sz. 150 mm. Felirata: Leopoldus de Eerste door G. G. Roomsche Keyser Gekooren. Jel. J. Peeters Ant.

Lanfranconi Énea.

739. I. **Lipót** mellképe kerek medailleban hadi trophaeumokkal körülvéve. Felirata: Leopoldus Magnus Romanorum Imperator. Rézmetszet. M. 112 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

740. I. **Lipót** római császár, magyar király mellképe, feje babérrel megkoszorúzva; oldalt babér és borostyánágak, alul a következő felirat nyolcz sorban: Der Aller Duchleuchtigste etc. Herr Herr Leopoldus Erwählter Röm. Kayser etc. zu Hungarn etc. König etc. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 144 mm. Azelt fecit. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688.« (I. 160 l.)

Lanfranconi Énea.

741. I. **Lipót** császár, magyar király, félalakban, fején a császári koronával, jobb kezében a királyi pálczát, baljában a birodalmi almát tartva; a háttérben tájképpel; alul három sorban e felirat: Leopoldus I. Romanorum Imperator etc. Germ. Hung. etc. Rex etc. Rézmetszet. M. 164 — Sz. 130 mm.

Lanfranconi Énea.

742. I. **Lipót** mellképe két borostyánágból képezett kerek medailleban, alul négy sorban e felirat: Leopoldus I. D. G. Roman. Imperator etc. Germa: Hunga: Bohem: Rex etc. Rézmetszet. M. 148 — Sz. 120 mm. Abellino: »Theatrum Europaeum« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

743. I. **Lipót** mellképe babérkoszorú által képezett tojásdad medailleban, mely fölött császári koronát tartó két galamb ül, oldalt mindkét felől hadi jelvények; alul két sorban e felirat: Leopoldo Augustissimo Imperator De Romani. Rézmetszet. M. 235 — Sz. 205 mm.

Lanfranconi Énea.

744. I. **Lipót** mellképe ovál keretben; alul középén czimer; jobbra-balra két sorban e felirat: Leopoldus I. Dei Gratia Romanorum Imperator Semper Augustus. Rézmetszet. M. 222 — Sz. 148 mm. Jel. Ad Instanza di Demetrio Degni in Modena Franc. Guienotti Fech. Mut. Scala: »L'Ungheria compendiata . . . Modena 1685—7« czímű munkájából.

Lanfranconi Énea.

745. I. **Lipót** magyar király félalakú képe, jobbjaiban a királyi pálczát, baljában az ország almáját tartja,

válla királyi paláştal takarva. Felirata: Leopoldus I. Ungarorum Rex. Rézmetszet. M. 116 — Sz. 80 mm.

Lanfranconi Énea.

746. I. **Lipót** (szül. Bécsben 1640. Jún. 9., megh. U. o. 1075. Máj. 5.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 386 — Sz. 281 mm. Körirata: Augustissimus et invictissimus Romanorum imperator Leopoldus I. Alul két sorban: Toto majestas, pietas, sapientia, vultu Emicat, atq. haec est caesaris effigies. Metsz. B. K. C.

Bécsi cs. és kir. családhi hitbizományi könyvtár.

747. I. **Lipót** császár és neje **Eleonóra** mellképei, két egymásmellé állított s babérral övezett hosszúdad körben, a mely két oszloptól tartott diadalív közepén oltárra van elhelyezve; a mellképek felett két angyal a császári koronát tartja feljebb az ívezeten, a kereszténység jelképes alakja a feszületet és az áldozó kelyhet tartja kezeiben. A diadalív két oszlopán felül és lent, az egyesülés, a barátság, a szerelem és a világosság jelképes alakjai állanak. A mellképek alatt közepén a földgömb magyarországi részén kétfejű sas ül; legalul: Sacr. Caes. Matti Leopoldo has Turcis ereptas etc. Rézmetszet. M. 185 — Sz. 188 mm. Jel. Jacobus Peeters.

Lanfranconi Énea.

748. I. **Lipót** lotharingiai hg. mellképe arcban. Rézmetszet. M. 120 — Sz. 85 mm. Lipót fia volt lotharingiai Károlynak, Budavár visszafoglalójának, 1679. Szept. 11-én született Eleonórától, I. Lipót király nővérétől, meghalt 1729. Márczius 27-én. Felirata: Leopoldus I. Herzog von Lothringen und Bar.

Némethy Lajos.

749. **Lipót Vilmos** badeni örgróf mellképe ovál keretben, alul három sorban e felirat: Leopoldo Guglielmo Marchese di Baden etc. Generale in Schiavonia etc. Rézmetszet. M. 157 — Sz. 130 mm. Corn. Meyssens, Fe, Viennae. A. Bloem(art) deli. »Historia di Leopoldo

cesare descritta dal Co. Galeozzo Gvaldo Priorato.
1670.« czímű műből (II. k. 278. l.)

Lanfranconi Énea.

750. **Lipót Vilmos** badeni határgrof mellképe tojásdad keretben. Alul hat sorban e felirat: Leopoldus Guilielmus Marchio Badensis etc. Contra Turcas in Hungaria Generalis Campi Mareschallus etc. Rézmetszet. M. 142 — Sz. 121 mm.

Lanfranconi Énea.

751. Colbergi **Löffelholz György Burkhárt** tábornok arczépe, ki Budavárának a visszaszafoglalás után 1719-ig parancsnoka volt. A várbeli főtemplomban temettetett el, a hol mausoleum jelölte sírját. Felirata Georgivs Bvrcardus Löffelholz a Colberg et Steinach etc. Foresti Nor. Add. Lavr. Praefectvs, Jvdiciiue Imp. Privil. Mellic. Praes. et Fam. Sen. Nat. 1636. D. 1714. Az oválkeretű mellkép egy piédestal-on áll, jobbján a családi czímer, balján annak foszlányai láthatók. Rézmetszet. M. 399 — Sz. 265 mm. Jel. Joh: Leonhard Hirschmann pinx: Norib: — Hier: Bölmann Sculpsit.

Némethy Lajos.

752. **Löwe.** Branderoda örökös ura, zász ezredes. Ovál mellkép. Rézmetszet. M. 174 — Sz. 143 mm. Metsz. Azelt János, (szül. 1654. Nürnbergben; megh. 1692.?) Felirata: Der Hoch Edel Gebohrne Herr Herr N. N. von Löwe, Erbherr auf Branderoda, S: Chur Fürst: Durchl: zu Sachssen Hochanschlicher Obrister zu Fuss. Boethius Chr. »Ruhmbelohrberter Kriegshelm Nürnberg 1688.« (Anhang 4. l.) czímű munkájából.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

753. IV. **Mahomed** török császár lovagló alakja. Rézmetszet. M. 360 — Sz. 294 mm. Felirata: Mahomet IV. Türkischer Keyser. Happelius: Thesaurus Exoticorum« czímű munkájából.

Lanfranconi Énea.

754. IV. **Mahomed** török császár lovagló alakja. Rézmetszet. M. 198 — Sz. 156 mm. Felirata: Mahomet der IIII. Tegenwoordige Keyser der Turkse Ryken en Landen. Jel. J. Peeters ex Any. Peeters J. »Briefve Description« című művéből.

Lanfranconi Énea.

755. IV. **Mahomed** török császár mellképe kerek medailleban, melynek kerete körül levő szalagon e fölírat: Mahomet IV. Turcor. Imperator. Rézmetszet. M. 105 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

756. IV. **Mahomed** török császár mellképe félholdalakú keretben, két oldalt két csillag s felülről czikkázó villámok hullanak lefelé; alul e felírat: Mahumed Der IV. Türekischer Keyser. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 145 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm... Nürnberg, 1688.« I. 14 l.

Knauz Nándor.

Lanfranconi Énea.

757. IV. **Mahomed** török császár mellképe ovál keretben. Felirata: Vera effigies Machometis IV. hujus nominis (sic) Magni Turcarum Principis etc. M. 170 — Sz. 124 mm.

Lanfranconi Énea.

758. IV. **Mahomed** török császár mellképe ovál keretben, négyszög kerettel övezve: köröskörül trophaeumok hadi fegyverekből, zászlókból stb. Felirata: Mahometo Quarto Emperador De los Turcos. Rézmetszet. M. 216 — Sz. 153 mm. — Jel. Gasp. Bouttats.

Lanfranconi Énea.

759. IV. **Mahomed** török császár. (Szül. 1642. a trónról letették 1687. megh. 1691.) Mellképe nyolczszögű keretben. Felirata: Le Vray Pourtrait du Grand Seigneur Mahomet IIII. du nom Empereur de Constantinople etc. Rézmetszet. M. 140 — Sz. 113 mm. Jel. Fred. Bouttats exc. Antverpiae. (Szül. Antwerpenben, 1630.)

Bécsi cs. és kir. családhi hitbizományi könyvtár.

760. IV. **Mahomed** mellképe ovál keretben. Felirata: Mahumeth IV. Türckischer Kayser.

Es wird o Mahumeth! der Christen froher Sieg,
Bald sein dein Untergang, da führst den letzten Krieg;
Die Teutschen Waffen dir bereithen schon dein Grab
Darein du wirst gestürzt, mit dir nimmt alles ab.

Rézmetszet. M. 170 — Sz. 130 mm. Han, P-C. B:
»Alt- und neu Pannonia, Nürnberg, 1686.« czímű munkájából. (430. l.)

Knauz Nándor.

761. IV. **Mahomed** lovas alakja, kezében buzogányt tartva; a háttérben Konstantinápoly látóképe. Rézmetszet. M. 290 — Sz. 260 mm. Felirata:

Mahomet IV. sonst Achmet genannt, Türckischer Kayser,
Disz ist das Stoltze Haupt, der Türcken Schutz vnd Kayser,
Der Wütend rasst vnd tobt auff alle Christen Häuser,
Wie Zornig aber er sich immer stellt, vnd schnaubt,
Wird doch durch Christi Creutz er aller Krafft beraubt.
Kiadta Koppmayer Jakab Augsburgban.

Knauz Nándor.

Lanfranchi Énea.

762. **Mehemed pasa** mellképe ovál keretben. A keret alsó részében Érsekújvár térrajza látható. Aláírása: Mehmet Bassa, Turcarum Tyranni Archistrategus. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 120 mm. Metsz. Fürst Pál.

Knauz Nándor.

763. **Mercy Péter Ernő** br. altábornagynak és egy vasas ezred tulajdonosának mellképe, alatta középen a családi czimer ettől jobbra-balra e felirat: Der Hoch- und Wohlgeborne Herr Herr Peter Ernst Baron de Mercy der Röm: Kays: May: würcklicher Kame-
rer General Feld Marschalt Leüthenant, und Obrister über ein Regim. Curassier. Rézmetszet. M. 185 — Sz. 140 mm. Metsz. Azelt János (sz. 1654 Nürnbergben, megh. 1692?). Boethius Chr. »Kriegs-Helm Nürnberg 1688« czímű művéből (266. l.)

Lanfranchi Énea.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

Majláth Béla.

764. **Miksa Manó**, bajor választófejedelem. (Szül. 1662. Jul. 11., megh. 1726. Febr. 26.) 17 éves kori mellképe ovál keretben, melynek körirata: Maximilianvs Emanuel Vtrivsque Bavariae Dvx Et Princeps Electoralis Aetatisve 17. A kép alatti piédestal-on Thiermair Fer. Ign.-nak négysoros latin verse olvasható. Rézmetszet. M. 337 — Sz. 230 mm. Macolinus Tamás (Münchenben dolgozott 1670. év körül) képe után metsz. Amling C. G. 1670.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

765. **Miksa Manó**, bajor választófejedelem mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 220 — Sz. 166 mm. Metszette Amling C. G. 1670-ben. (Szül. 1651. Nürnbergben, megh. 1703?)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

766. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem térdképe. Felirata: Maximilian Emanuel Bavar. Dux. et Elector. Belgii Regii Gubernator, Cui iconem hunc perquam humillime dat, dicat, consecrat Petrus Schenck sculptor. Rézmetszet. M. 238 (a felirattal együtt 251) — Sz. 185 mm. Metszette Schenk Péter.

Apponyi Sándor gr.

767. **Miksa Manó** bajor választófejedelem mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 170 — Sz. 130 mm. Felirata: Maximilian Emanuel Chur-Fürst in Bayern etc. és négysoros német vers. Han, P.-C. B. »Alt und neu Pannonia. Nürnberg, 1686.« című művéből.

Knauz Nándor.

768. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem mellképe borostyán koszoruban, kerek medailleban; alul középén Bajorország címere, ettől jobbra öt sorban német szövegben a felirat: Der Durchleichtigste Fürst und Herr Maximilian etc. Chur Fürst, Landt Graf zu Leichtenberg etc. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 143 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm... Nürnberg. 1688.« című művéből (II. 74 l.)

Lanfranconi Énca.

769. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem mellképe tojásdad keretben, melynek körirata: Maximilianus Emanuel Elector Bavariae. Rézmetszet. M. 112 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

770. **Miksa Manó** bajor vál. fejedelem mellképe ovál keretben. Felirata: Maximilianus Emanuel D. G. utriusque Bavariae etc. . . . Elector. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 118 mm.

Lanfranconi Énea.

771. **Miksa Manó** lovag képe, jobb kezében kardját előre nyujtva. Felirata: Maximilianus Emanuel D. G. S. R. Imperii Elector etc. Rézmetszet. M. 153 — Sz. 194 mm. Jel. J. Peeters Ant.

Lanfranconi Énea.

772. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem mellképe négyszög kerületű ovál medaille-ban, melyet trophaeák körítenek. Felirata: Maximiliano Emanuel Duque de Baviera. Rézmetszet. M. 268 — Sz. 130 mm. Alul lánczra fűzött török hadi foglyok láthatók.

Lanfranconi Énea.

773. **Miksa Manó** bajor vál. fejedelem mellképe, kezében tábornoki pálczával, ovál keretben, melynek tetejére csőrével egy sas babérkoszorút helyez; a sas felett egy oroszlán kiterjesztett lepelt tart szájában, melyen ezen felirat van: Exuvias domiti Thracis dat Buda Leonis ornet, ut alcidem Boica terra tuum. Két oldalt három, három tojásdad körben, a választó fejedelem győzelmeire vonatkozó jelvények megfelelő latin feliratokkal. Alul piédestalon e felirat: Maximilianus Emanuel S. R. J. Elector et Archidapifer, Et Perfidiae Turcicae Vindex acerrimus Arcis Budensis Expugnator Fortissimus. Rézmetszet. M. 254 — Sz. 193 mm. Jel. Gabriel Ehinger sculpsit. (Szül. 1653; megh. 1736. Festő és rézmetsző volt Augsburgban.)

Lanfranconi Énea.

774. **Miksa Vilmos**, Brunsvick és Lüneburg urának mellképe ovál keretben. A keret felirata: Maximilian, Gvilielmus Dux Brunsuicensis et Lüneb. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 146 mm.

Lanfranconi Énea.

775. **Montecuccoli Rajmund** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 180 mm. Rajz. Herdt D. J. Metsz. Steen F. Felirata: Raimondo Conte di Montecuccoli, Baron di Hohenech, Consigliere di Stato di S. M. Cesa: Svo tenente Generale, Governatore, et Capitan Generale di Giavarino, et Svoi Confini, Cavr. del Tosone, Presidente del Conso. di Gverra etc.

Knauz Nándor.

776. **Montecuccoli Lipót Fülöp** hg. mellképe tojásdad keretben, melyet két oldatról borostyánágak övedznek, alább hadi jelvények. Alul középén családi czimer, ettől jobbra balra öt sorban e felirat: Der Hochgebohrne Fürst und Herr Herr Leopold Philipp Fürst von und zu Montecuccoli General Wachtmeister etc. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 142 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688« czimű művéből (II. köt. 373 l.)

Lanfranconi Énea.

777. **Natzmer Dubislaw Gneomar** tábornok (szül. 1654. Szept. 14., megh. Berlinben 1739. Máj. 13.) térdképe ovál keretben, melyet trophaeák kerítenek. Alul a családi czimer s alatta hétsoros latin felirat. Pesne Antal (szül. Párisban 1683., megh. Berlinben 1757.) képe után metszette Wolffgang J. G. (szül. Augsburgban 1664., megh. Berlinben 1744?) Rézmetszet. M. 380 — Sz. 263 mm.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

778. **Ogilvy György Benedek** br. tábornagy (szül. 1651., megh. 1700.) térdképe. Felirata: George Benedict Baron de Ogilvy, Sr. Czaar. Maj. General Feld-Marschal. Rézmetszet. M. 142 — Sz. 87 mm. Metsz. Bernigeroth J. B. (szül. Lipcsében 1716.) (L. Drugulin: Porträt-Katalog, Lipcse 1860, 151. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

779. **Oettingen Farkas** gr. arczképe. Egész alak, földig érő paláستtal ábrázolva; a háttérben tájkép. Baloldalon családi czimer. Felirata: Ihr excellenz Herr Wolfgang dess h. Röm. Reichs Graff von Oettingen Kaiserl. Majestät geheimbder Raht, Cammerer und Reichs Hoff Rahts-Präsident auch derobey denen Anno 1699 im Monath Januario zu Karlowiz in Ungarn mit denen Türcken geschlossnen Fridens-Tractaten gewesener Plenipotentiarius primarius und jezo an die Ottomannische Pfort nach Constātinopel abgeschickter Grosspotschaffter. MDCC. Rézmetszet. M. 260 — Sz. 180 mm. Stampart F. képe után metszette Pfeffel J. A. Bécsben.

M. N. Muzeum könyvtára.

780. **Oettingen Farkas** gr. (szül. 1629. Febr. 1.; megh. 1708. Okt. 6.) arczképe. Egész alak, metszette Nunzer E. (dolgozott a 18. sz. elején), ezen aláírással: Ihr Excellenz Herr Wolfgang des h. röm. Reichs Graff von Oettingen. MDCC. Se tibi . . . domum. Ovid. Rézmetszet. M. 340 — Sz. 220 mm.

Albertina.

781. **Pálffy János** gróf arczképe. A gróf egy balra néző lovon ülve van ábrázolva, kivont karddal a kezében; a háttérben még két lovas alak látszik. A kép alatt következő felirat olvasható: Il Vestr: Excellencia Comes Johann. D. Pálffy Generalis Commendans Campi-Marscalus Apud Exercitum Avstriacum. Rézkarcz. M. 447 — Sz. 331 mm. Jel. J. C. — Haffner excudit.

Knauz Nándor.

782. **Pálffy János Károly** gróf altábornagy (szül. 1645. Decz. 4., megh. 1694. Nov. 3.) mellképe ovál keretben. Alúl a családi czimer s jobbról balról e felirat: Der Hoch und Wohlgebohrne Graff u. Herr Herr Johann Carl Palphi von Erdöd . . . General Feld Marschall Leutenambt u. Obrister über ein Regiment Courassierer. Rézmetszet. M. 175 — Sz. 140 mm. Metszette Azelt János. (Szül. 1654. Nürnbergben, megh. 1692?) Boethius Chr. »Ruhmbelor-

berter Kriegshelm, Nürnberg 1688.« cz. művéből.
(II. 164. l.)

Lanfranconi Énea.

783. Erdödi **Pálffy Miklós** gr. kamarai tanácsos és a vértések ezredese. Mellkép ovál keretben, melynek körirata: Com. Nicolaus Pálffy ab Erdöd, Perp. Veöröskő, S. C. Rque M. Consil. Camer. et Cataphract. Colonellus. Alúl a kereten belül: Famam extendere factis. Rézmetszet. M. 140 — Sz. 112 mm. Metsz. Wiedeman E.

Majláth Béla.

784. **Piccolomini** gróf mellképe körkeretben. Körirata: Comes Piccolomini. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

785. **Rabatta Rezső** gr. tábornok (megh. Pozsonyban 1688.) mellképe ovál keretben. Alúl a családi czímer, melytől jobbra-balra a felirat: Ridolfo Da Rabatta Conte Del S. R. J. Signore Di Canale, E Dorimbergo, General Di Cavalleria Cameriere, E V. Presidente Del Consiglio Di Gverra Della M. Cesarea. Rézmetszet. M. 245 — Sz. 185 mm. Metsz. Blondeau J. (szül. 1638. Langresben, megh. 1692.) (Jo. Jac. de Rubeis Formis.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

786. **Salm Károly Detre Otto** hg. mellképe. A kép alatt a következő felirat olvasható: Carolus Dietericus Otto S. R. J. Princeps de Salm, S. Caes. Maj. Generalis Campi Mareschallus et Minister primarius. Rézmetszet. M. 159 — Sz. 96 mm.

Knauz Nándor.

787. **Salm Károly Detre Otto** hg. mellképe ovál keretben, melynek körirata: Carolvs Theodorvs Otto Pr. De Salm etc. Vell. Aur. Eques. S. C. M. Cons. Int. Campi Mar. ef Supr. Aul. Praef. Alul a családi czímer, mely alatt: Submississime obtulit Christophorus Weigelius. Rézmetszet. M. 400 — Sz. 291 mm.

M. N. Muzeum könyvtára.

788. **Scherffenberg Frigyes Zsigmond** gróf mellképe körkeretben, melynek felirata: Fridericus Sigismundus Comes de Scherffenberg. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

789. **Scherffenberg Frigyes Zsigmond** gr. altábornagy mellképe ovál keretben. Alúl a családi czimer, melytől jobbra-balra e felirat: Friederich Sigmundt Graff und Herr von Scherffenberg auff Spielberg und Hohenwaag etc. Rézmetszet. M. 172 — Sz. 141 mm. Metsz. Azelt J. (született 1654. Nürnbergben, meghalt 1692?) Boethius Chr. »Ruhmbelorbter Kriegshelm, Nürnberg 1688.« (II. 93. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

Lanfranconi Énea.

790. **Schlick Lipót** gróf mellképe kerek medailleban. A kereten e felirat: Leopoldus Comes à Schlick. Rézmetszet. M. 110 — Sz. 140 mm.

Lanfranconi Énea.

791. **Schöning János Ádám** brandenburgi tábornok mellképe ovál keretben. A kép alatt levő német felirat a következő: Herr Herr Hans Adam von Schöning Cur-Furst: Durchl: zu Brandenburg General über dero in Ungarn, wider den Erbfeind - mitagirendes Kriegs-Heer. Rézmetszet. M. 181 — Sz. 143 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

792. **Schöning Ádám** tábornok mellképe tojásdad keretben, alul három sorban e felirat: Herr Hanns Adam von Schöning, Chur: Brandenb: General Maior, Obrister über ein Regiment zu Fuss. Rézmetszet. M. 154 — Sz. 139 mm. Abellino: »Theatrum Europaeum« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

793. **Schöning János Ádám** tábornagy mellképe ovál keretben. Köröskörül trophaeák. Alúl a családi czimer

alatt hétsoros német felirat. (Szül. Tamselben 1641. Okt. 1., megh. Drezdában 1696. Aug. 28.) Rézmetszet. M. 365 — Sz. 282 mm. Metsz. Fleischmann Nürnbergben.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

794. **Schulz János Bálint** gr. mellképe kerek medailleban, e felirattal: Johann Valentin Comes Schulz. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 145 mm.

Lanfranconi Énea.

795. **Schultz János Bálint** gr. felső magyarországi tábornok mellképe ovál keretben, babérágakkal és fegyverekkel körülvéve. Alul középen családi czimer, ettől jobbra-balra öt sorban e felirat: Ihre Excell. Der Hochgebohrne Herr Herr Johann Valentin des H. Röm. Reichs Graf von Schultz etc. General in Ober Ungarn. Rézmetszet. M. 145 — Sz. 142 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688.« (II. 170 l.)

Lanfranconi Énea.

796. **Sciatra Patra Pascia di Leuens.** A lévai basa mellképe ovál keretben. A felirat a kép alatt foglal helyet. Rézmetszet. M. 287 — Sz. 185 mm.

Knauz Nándor.

797. Kisserényi **Serényi Pál** újvári főkapitányi helyettes mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 161 — Sz. 111 mm. Körirata: Paulus Serény de kis Serény S. C. Rq. M. Praes. Ujvár: Partq R. Hung. Antemont: vice Gen: Capit. A kép alatt: Deo et Caesari Fidelis Perpetuo. Metszette Wideman E.

Majláth Béla.

798. De **Souches Károly Lajos** gr. altábornagy mellképe. Háttérben tábori jelenetek. Rézmetszet. M. 175 — Sz. 145 mm. Felirata, melyet a családi czimer két felé oszt: Der Hoch und Wolgebohrne Herr Herr Carl Ludwig dess Heil: Röm: Reichs Graff Desouches, etc. . . . Azelt János metsz. (sz. Nürnbergben

1654, megh. 1692 ?) Boethius Chr. »Ruhmbelorberter Kriegshelm, Nürnberg 1688« (II. 376. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.
Lanfranconi Énea.

799. De **Souches Lajos** gr. mellgépe ovál keretben. Rézmetszet. M. 212 — Sz. 161 mm. Rajz. Herdt D. J. Metsz. Steen F. Felirata: *Lvdco. Radvico: Dei. S. R. J. Conte. De Sovches Conv: di Gvera e di Stato di S. M. Cesa. Gentilhvomo della Camera, svo Maresciallo Generale et Governatore di Comorra etc*

Knausz Nándor.

M. N. Muzeum.

800. **Spar Ottó Kristóf** br. mellképe ovál keretben; alul négy sorban e felirat: *Otto Christophorus Lib. Baro de Spar etc. in Hungaria Contra Turcas Dux Generalis. Rézmetszet. M. 147 — Sz. 128 mm. Abellino: »Theatrum Europaeum«* című munkájából.

Lanfranconi Énea.

801. **Spinola Ambrus** mellképe ovál keretben. Felirata: *Ambroise De Spinola. Rézmetszet. M. 131 — Sz. 85 mm.*

M. N. Muzeum.

802. **Starhemberg Ernő Rüdiger** gr. (szül. Grácban 1638., megh. Wesendorfban 1701. Jan. 4.) mellképe ovál keretben. Alul a családi czímer jobb s bal oldalán e felirat. *Ernest Rudiger Grave van Sterrenberg, Keyserlyke Velt-Marschalk en Gouverneur Der Stadt Weenen. Rézmetszet. M. 378 — Sz. 282 mm. »Theatrum illustrissimorum principum hujus temporis of Toneel Nieuwelijks Uytgewen t'Amsterdam by Nicolaus Visscher«* című műből.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

803. **Starhemberg Ernő Rüdiger** gr. mellképe ovál medailleban, alul három sorban e felirat: *Ernestus Rudigerus Comes de Stharenberg S. C. M. Cammerarius, Militiae Pedestris Generalis ac Viennae Gubernator. Rézmetszet. M. 148 — Sz. 120 mm.*

Lanfranconi Énea.

804. **Starhemberg Ernő Rüdiger** gróf lovas alakja, jobb karjában kardját oldalvást előre nyújtva; alul két sorban e felirat: Ernest Rudiger Grave van Starrenberg etc. Rézmetszet. M. 195 — Sz. 158 mm. — E kép egy, Romain de Hooghe lapjai után metszett s Peeters Jakab által Antwerpenben kiadott műből s Peeters Jakab által Antwerpenben kiadott műből való, melynek czíme »Briefve Description etc.«

Lanfranconi Énea.

805. **Starhemberg Ernő Rüdiger** gróf mellképe kerek medailleban, oldalvást borostyán ágak, alul hadi trophaeumok; a kereten e felirat: Ernestvs Rudiger Comes De Starenberg. Wolf Philipp Kilian sculpsit. (Szül. 1654, megh. 1732. Königsbergben.) Rézmetszet. M. 112 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

806. **Starhemberg Ernő Rüdiger** gróf mellképe két borostyán ágból alakított tojásdad kerethen. Alul középen a családi czimer, ettől jobbra-balra öt sorban e felirat: Der Hoch u. Wohlgeborne Herr H. Ernst Rüdiger, des H. R. Reichs Graff Stahrenberg. Rézmetszet. M. 155 — Sz. 145 mm. »Boethius Chr. Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688«. (I. 174 l.)

Lanfranconi Énea.

807. **Starhemberg Guidó** gróf mellképe körkerethen. A kereten következő felirat: Gvidobaldvs Comes à Starenberg. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 147 mm.

Lanfranconi Énea.

808. **Starhemberg Guidó** gr. alezredes (Szül. 1657. Nov. 11. Grázban, megh. 1737. Márcz. 7.) Felirata: Gvidobaldus Comes à Starenberg. Rézmetszet. M. 155 — Sz. 90 mm.

Knauz Nándor.

809. **Starhemberg Guidó** gr. mellképe ovál kerethen, mely alatt hadiszerek hevernek. A keret körirata: Illustr. Comes Gvido de Starenberg. Archistr. Exerc. Caroli III. His. R. Rézmetszet. M. 345 — Sz. 242 mm.

Metsz. Weigel Keresztély Nürnbergben (sz. 1654. Redwitzben, megh. 1725 Nürnbergben.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

810. **Stratman Tivadar Althet Henrik** gr. cs. kancellár (megh. Bécsben, 1693. Okt. 25.) mellképe körkeretben. Alul négysoros latin felirat. Rézmetszet. M. 335 — Sz. 250 mm. Festette és metszette Quiter H. (szül. 1620., megh. 1700? Kasselben.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

811. **Styrumb Hermann Ottó** gr. (Buda előtt harczolt 1684-ben mint ezredes) lovas alakja. Alul-felül hat és négysoros német felirat. Rézmetszet. M. 164 — Sz. 171 mm.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

812. **Suys Ernő** gr. térdképe ovál keretben, melyet körös-körül fegyverek s hadi szerek díszítenek, míg felül kis keretben e felirat: Portat Constantia Palmam, — alul pedig a családi czimer foglal helyet, mely alatt rokokó-keretben két latin distichon olvasható. A keret körirata: Perillustris et Generosissimus Dnus, D. Ernestus, Comes de Suys, Baro in Dubadla, Dynasta in Harsee, Callonne, et Vllenstrassen, S. Caesae. Mais. Camerarius et Consiliarius Bellicus, Supremus Eiusd: Armamentarii Praefectus, Equestris et pedestris Chiliarcha etc. Rézmetszet. M. 271 — Sz. 177 mm. Dürer János 1643.

Bubics Zsigmond.

813. **Sinan** pasa mellképe ovál keretben, melynek körirata: Sinan Bassa Praefectus Generalis Militiae Tyrcicae Svb Mahomet. Rézmetszet. M. 190 — Sz. 151 mm.

Knauz Nándor.

814. **Sinan** pasa mellképe ovál keretben, melynek körirata: Sinan Bassa Tyrcischer Veccier oder Kriegs-obristr. Alul a kereten belül: Obiit. Año. XCVI. Rézmetszet. M. 183 — Sz. 145 mm.

Knauz Nándor.

815. **Szoliman** budai pasa mellképe ovál medailleban. Feliratai: — Fölül — Solimanvs Bascha von Ofen — Alul — Solimanvs Bassa Bvdensis — capt. à Caesareanis die VII. mens. Aug. és még két latin sor. Rézmetszet. M. 188 — Sz. 153 mm. Jel. DC ex.

Knauz Nándor.

816. **Szoliman** budai pasa mellképe ovál medailleban, melynek körirata: Solimanvs Bassa von Ofen. Alul a kereten belül: Capt. à Caesareanis die XVII. Avg. 1599. Rézmetszet. M. 183 — Sz. 144 mm.

Knauz Nándor.

817. **Szulejman** zultán mellképe ovál keretben, melynek körirata: Svltan Soleiman Chan. A mellkép fölött: Si tv expvgnata servasses foedera Bvda Noste etiam accito ivdice magnus eras. Alul: Avstriacam adverso tentasti marte Vienam Sed qvi te exigeret Carolus inde fvit. Rézmetszet. M. 155 — Sz. 132 mm.

Knauz Nándor.

818. **Taafe Ferencz** gróf mellképe ovál keretben borostyán ágakkal övezdve, oldalt hadi jelvények. Alul középen a családi czímer, jobbra-balra ettől öt sorban e felirat: Der Hoch u. Wohlgeborne Herr Herr Frantz Graff Taafe von Carlingfort ect. Rézmetszet. M. 176 — Sz. 145 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688« (II. 128 l.)

Lanfranconi Énea.

819. **Thüngen János Károly** tábornok mellképe, borostyán ágaktól övezett keretben, oldalvást hadi fegyverek, alul középen családi czímer, ettől két oldalt négy sorban e felirat: Der Reichs- Frey- Wolgeborne Herr Hans Carl von Thüngen ect. Rézmetszet. M. 151 — Sz. 144 mm. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg, 1688« (II. 130 l.)

Lanfranconi Énea.

820. **Thüngen János Károly** gr. csász. tábornok (Szül. 1648. Febr. 5., megh. 1709. Okt. 8. Speier mellett.) mellképe ovál keretben. Alul e felirat: Hans Carl.

L. B. De Thüngen. S. C. M. Gen. Camp. Maresch. Rézmetszet. M. 217 — Sz. 157 mm. Merian »Theatri Europ. continuati, Frankfurt a/M. 1707« czímű munkájából. (XV. rész, 14. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

821. **Thüngen János Károly** gr. tábornok mellképe ovál keretben, melynek körirata: Hans Carl S. R. J. Comes de Thüngen Caesareae Maiestatis Generalis Campi Mareschallus. Alatta a czimer s ez alatt: Virtutis verae custos rigidusque satelles. Rézmetszet. M. 342 — Sz. 235 mm.

Majláth Béla.

822. **Thüngen János Károly** tábornok mellképe, tojásdad keretben, melyen e felirat: Hans Carl L. B. de Thüngen S. C. M. Gen. Camp. Maresch. Alul a családi czimer alatt: Excellentiae suae D. D. D. Humillimus Servus Christoph Weigel (született 1654. Redwitzben; megh. 1698. Nürnbergben.) Rézmetszet. M. 340 — Sz. 230 mm.

Lanfranconi Énea.

823. **Tököly Imre** gróf mellképe hosszúdad medailleban, két oldalt, két oszloptőn áll Minerva és Merkur alakja, a mellkép felett kezét fogva, e fölött az erősség falkoronás mellszobra, az isten szem s a medaille alatt gyermeksoportozat látható. Felirata: El Conde Emerico Tekely. Rézmetszet. M. 290 — Sz. 195 mm.

Lanfranconi Énea.

824. **Tököly Imre** lovagló alakja födetlen fővel, jobbában buzogányt tartva; a háttérben csatakép látható. Felirata: Waares Conterfaith des Ungarischen Grafen Michal Teckely. Rézmetszet. M. 313 — Sz. 260 mm.

Lanfranconi Énea.

825. **Tököly Imre** gróf mellképe tojásdad medailleban. Felirata: Emericus Tököly Comes. Rézmetszet. M. 147 — Sz. 121 mm.

Lanfranconi Énea.

826. **Tököly Imre** mellképe. Egylevelű nyomtatvány az 1682-ik évből, melynek közepén Teckely Imre (hibásan Mihálynak írva) mellképe van. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 140 mm. Kétoldalt német szövegű leírás 50 kéthasábos sorban. Felirata: Wahrhaffte Eigentliche Abbildung und Conterfey Des Fürtrefflich Tapfferen Ungarischen Helden Teckeli.

Lanfranconi Énea.

827. **Tököly Imre** mellképe, feje fölött szalagon: Emmerich Teckely; alul kétsoros német vers. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 143 mm. Happelius: »Ehren Säule 1688« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

828. **Tököly Imre** gróf mellképe kerek medailleban, melynek alsó oldalrészeit hadi trophaeumok díszítik. Kőrirta: Emericvs Comes Tekeli. Rézmetszet. M. 110 — Sz. 143 mm.

Lanfranconi Énea.

829. **Tököly Imre** gróf lovaglő alakja, jobb kezében vezéri botot tartva. Graaf Emmerich Tekkely Opperhoofd der Hungarische Malcontenten en Protestanten. Rézmetszet. M. 204 — Sz. 154 mm. J. Peeters ex. Ant.

Lanfranconi Énea.

830. **Tökölyi Imre** (hibásan Mihálynak nyomtatva) mellképe ovál keretben. Alul középen négy mezőre osztott üres címer, kilenczágú koronával fődve; ettől kétoldalt tizenhat sor francia szövegű magyarázat és e felirat: Le Famevx Comte Michel Teckelii etc. Rézmetszet. M. 210 — Sz. 155 mm. De Larmesin sculp.

Lanfranconi Énea.

831. **Trauttmansdorff Zsigmond Frigyes** gr. ovál mellképe. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 152 mm. Rajz. Bloem-(art) A. Metsz. Meyssens Corn. Bécsben. Felirata: Sigismondo Federico Conti di Travttmonstorff, Libero Barone in Gleichenberg, Negav, Bvrgav, e Tozenbach, Signore in Nevhavs et Thall etc. Con-

sigliero di Stato di S. M. Cesa. Camre e Svpremo
Capitano della Provintia di Stiria etc.

Knauz Nándor.

832. **Trauttmannsdorff Zsigmond Joachim** gr. vezérőrnagy (szül. 1620., ? megh. Velenczében 1706. Ápr. 1.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 173 — Sz. 143 mm. Felirata, melyet a családi czímer kétfelé oszt: Der Hoch- und Wohlgebohrne Herr Herr Sigmund Joachim, Graf und Herr von Trautmannsdorff etc.

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

833. **Waldeck Frigyes** herczeg mellképe körkeretben. A keret felirata: Fridericus Princeps à Waldeck. Rézmetszet. M. 110 — Sz. 144 mm.

Lanfranconi Énea.

834. **Veterani Frigyes** gr. cs. tábornok (szül. Velenczében 1630., megh. Lugos mellett 1695.) mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 117 — Sz. 148 mm. Metszette Heckenauer Jakab Vilmos? Körirata: Fridericus Comes Veterani. Ricaut: Der neu eröffneten ottom. Pforten, Fortsetzung. Augsburg, 1700* cz. munkájából (18. könyv 726. l.)

Bécsi cs. és kir. családi hitbizományi könyvtár.

835. **Veterani Frigyes** gr. mellképe körkeretben. Felirata: Fridericus Comes Veterani Praefectus Transsilvan. etc. Rézmetszet. M. 230 — Sz. 171 mm.

Majláth Béla.

836. **Tizenhatsz jelmezkép:**

1. A török szultán diszöltözetben, a mint a bajrám ünnepélyen nyilvánosan meg szokott jelenni. — P. Simonneau filius sculp. Felirata: Le Grand Seigneur en habit de Ceremonie le jour du Beiram.

2. Janicsár mindennapi ruhában, közönséges turbánnal fején. P. Simonneau fil. sculp. Felirata: Janissaire en Turban ordinaire.

3. Janicsár díszöltözetben. J. Haussard sculp. (sz. 1680. Párisban; megh. 1749.) Felirata: Janissaire en habit de ceremonie.

4. Csorbadsi. A janicsárok hadteste ortákra (400 emberből álló századokra) oszlott fel; minden ortának élén egy-egy csorbadsi állott, kit azért neveztek így (leveses, ill. leveskiosztó), mert a diván (tanács) napjain ő osztá ki a pilávot a janicsároknak. — G. Scotin maj. sculp. (sz. 1642; megh. 1718.) Felirata: Tchorbadi, Capitaine des Janissaires.

5. Asdsi-basi. Jancsár tiszt, ki az orta (század) konyhájára ügyelt fel, innen neve (főszakács). — G(érard) Scotin major sculp. — Felirata: Astchi-Bachi, Cuisinier et Officier des Janissaires.

6. Szolak. A legrégibb török testőrség, ijászok, kik ünnepélyes felvonulásoknál közvetlen a szultán mellett mennek. A név balogot jelent. — C(laude) Du Bose sculp. (1712 táján dolgozott Angliában.) Felirata: Soulak Garde du Grand Seigneur.

7. Szolak-basi. A Szolak-testőrök kapitánya. Mindössze 400 Szolak volt 4 szakaszra felosztva, minden szakaszban 4 Szolak-basival. Szintén janicsárok voltak (a 60—63. orta). — G. Scotin major sculp. Felirata: Soulak Bachi, on Capitaine des Gardes du Grand Seigneur.

8. Szípahí, török lovas. — G. Scotin major sculp. Felirata: Spahis ou Cavalier Turc.

9. Khasszegi. A Bosztandsi (szó szerint kertész) szultáni gyalog testőrcsapat tisztje. — G. Scotin sculp. Felirata: Kasseki, officier des Bostangis.

10. Szerdengecsdi, (önkéntes). Jancsárok és szípahíkból toborzott külön önkéntes csapat volt, melynek tagjai a rendes zsoldnál, (3 aszper), 10 aszperrel többet kaptak. — J. Haussard sculp. Felirata: Serdinguesti ou Enfant perdu.

11. Aga. Előkelő török úr. — G. Scotin sculp. Aga, ou Gentilhomme Turc.

12. Imam. Török pap, ki a mindennapra előírt

ötszöri imádkozást végzi a mecsetben. J. Haussard sculp. Felirata: Imam, Ministre d'une Mosquée.

13. Dervis (mohammedán szerzetes). — G. Scotin maj. sculp. Felirata: Dervich ou Moine Turc qui tourne par devotion.

14. Imádkozó török. — G. Scotin maj. sculp. Felirata: Turc qui fait sa priere.

15. Török fiú. — J. Haussard sculp. Felirata: Enfant Turc que l'on mene à la Circoncision.

16. Török leányok Mangala játékkal mulatozva. Felirata: Filles Turques qui jouent au Mangala.

17. Magyar nemes úr. — J. Haussard sculp. Felirata: Hongrois.

18. Magyar nemes asszony. — J. Haussard sculp. Felirata: Hongroise. Rézmetszetek. M. 326 — Sz. 243 mm.

Lanfranconi Énea.

837. Három jelmezkép:

1. Janicsár, jobbában puská (tüfenk), baljában égő kanóc (fétel). Alul két sorban a következő német vers: Der Janitscharen Volck wird vor den Kern geacht / Der Türkischen Armee so trotz auf diese Macht.

2. Szípahi, török lovas. A kép alatt két sorban a következő német vers: Der Türkisch Spahi reut gerüstet so zu Feld / Wann man die Reuterey zum Kriegen fertig stellt.

3. Török íjász. Alul két sorban a következő német vers: Disz ist ein Bogenschütz / der bey den Muselmännern Die Pfeile schiesset ab / nach starckem Bogen-spannen.

Fémetszetek M. 245 — Sz. 167 mm.

Lanfranconi Énea.

838. Magyar huszár és gyalog hajdu tábori felszerelésben. Rézmetszet. M. 142 — Sz. 135 mm. Jelmezkép a XVII. második feléből. Alul ötsoros német vers.

Lanfranconi Énea.

839. **Török nagyvezir** lovas alakja, csákánynyal kezében, a háttérben égő falvak és rabszíjra fűzött keresztényfoglolyok csoportja. Alul tíz sor német vers. Rézmetszet. M. 345 — Sz. 275 mm. Jelmezkép a XVII. sz. második feléből.

Lanfranconi Énea.

840. **Tatár khán** lovas alakja, balkarjában pajzs, jobbujában hosszú dárda, oldalán íj s tegez. Rézmetszet. M. 320 — Sz. 265 mm. Alul négy sor német vers. Jelmezkép a XVII. sz. második feléből.

Lanfranconi Énea.

841. **Hat jelmezkép:**

1. Fegyverzetek, egy piédestalon s körüle elhelyezve. A XVII. század katonai fegyverviseletét jellemző kép.

2. Német lovastiszt (Tenente).

3. Német lovassági zászlótartó (Cornetta).

4. Német lovassági trombitás (Trompetta).

5. Német lovassági tizedes (Caporale di Cavalleria).

6. Német lovas katonák (Soldato à Cavallo). Rézmetszetek. M. 250 — Sz. 168 mm. Giorgio Filippo Rugendas Inv. Sculpsit et Excudit. August. Vind. (szül. 1701., megh. 1774.).

Lanfranconi Énea.

842. **Török vérzászló** ('alem) képe. Eredetije Buda táján, az 1684. júl. 22-i ütközetben hódítatott el a töröktől. A zászló lapját függőlegesen két részre osztó szalagon arab írásban négyszer ismétlődik a mohammedán hitelv (Lâ ilâha illa Allâhu Muhammed reszul Allâhi: Egy az Isten, Mohammed az ő prófétája). A nagyobb mezőben fekvő kétágú kard a dzû-l-fekâr (Alinak kardja, melyet apósától Mohammedtől örökölt); két ágán arab írásban a Korân 48. (győzelmi szüret-jének 2 első verse olvasható, míg

a markolat alatt Salamon pecsétje (mühür-i Szüleimân) látszik. Rézmetszet. M. 240 — Sz. 361 mm. Felirata: Wahre Abildung des Turckischen haupt-fahnes, welcher den 22. Julij Anno 1684 in der Schlacht oder Treffen unweit Offen von denen Christlichen Waffen vberkhomen, und erobert. Feigius » Adlerschwung Wien 1684« című művéből.

Lanfranconi Énea.

843. **Török zászló képe**, Korân feliratokkal. Rézmetszet. M. 167 — Sz. 245 mm.

Lanfranconi Énea.

844. **Tizenegy török zászló képe**. Felirata: Unterschiedliche Arthen Türckische Standarten und Fahnen. Rézmetszet. M. 356 — Sz. 456 mm. Hapellius »Thesaurus Exoticorum . . . Hamburg, 1688« című művéből.

Lanfranconi Énea.

845. **Török boncsok képe**. Felirata: Umbständliche Beschreibung / des Türckischen vor Ofen eroberten Ross-Schwantzes / sambt dasebst erhaltener Stand-arte und dessen Ausslegung.

Egy levelű nyomtatvány. M. 392 — Sz. 280 mm. A felirat alatt, a szövegben leírt török boncsoknak s török vérzászló ('alem) díszleteinek képe látszik rézmetszetben. A nyomtatás helye és éve nincs megjelölve.

Lanfranconi Énea.

846. **Török vérzászló ('alem) képe**, melyet 1684. július havában a töröktől, Buda előtt elfoglaltak. Felirata: Abriss des Gross Sultans Fahne, welcher Anno 1684 den: Juli Durch der Christen Handt den Türcken vor Ofen abgenohmen worden. Rézmetszet. M. 197 — Sz. 235 mm. Linz, Johan Frist delineavit. Lásd 842. sz.

Lanfranconi Énea.

847. **Négy csatajelenet:**

1. Zsákmányolás közben meglepett magyar huszárokat zsákmányoló német zsoldos lovasok rohanak meg. Alul e négysoros német vers:

Der flüchtige Hussar hat kaum die Beut gewonnen,
Was übel war erhascht, ist übel auch zerronnen,
So wird vom Teutschen sie ihm wieder abgejagt;
Weil ein Freybeuter sich gleich an den andern wagt.

2. Lovassági ütközet törökök és keresztények között. Alul e négysoros vers:

So mus die Wuth dem Muth der Treu der Meyneyd weichen
Und von der Christen Sonn der Türcken Mond erbleichen;
Es wird der Feinde Grimm und Trozen nur veracht,
Weil die gerechte Sach die Christen Herzhaft macht.

3. Résen át betörő keresztények harcza törökökkel a vár falakon. Alul négysoros német vers:

Nachdem die hohe Maur durch Wundermuth erstiegen,
Mus Achmets frecher trotz erstickt im staube liegen,
Es geht gar scharff daher, und die quartier sind theur,
Der erste Willkom̄ ist aus rohren starkes Feur.

4. Folyón átgázoló törökök megrohannak egy keresztény ágyútelepet. Alul négy négysoros latin és német vers:

Turcarum ardentis aestus nec flumina delent,
Incensi quaerunt per vada fata sua;
Opressis constans venit in praecordia Virtus
Christicolis, premitur fervidus igne furor.

Da ihre Brust voll Brunst die freche Türken fühlen,
Gehn durch den kalten strom sie auf die Christē loss;
Allein die steh'n bereit die hitz mit feur zu kühlen
Und Doñrn auf sie zu durch gross u. klein geschoss.

Réznyomatok. M. 509 — Sz. 685 mm. Jel. Georg Philipp Rugendas invent. del. fec. et excud. Aug. Vind.
Lanfranconi Énea.

848. Három csatajelenet:

1. Budai vallonok kivégeznek egy ifjút. Felirata:
Die Meyneydigen Walonen von Ofen: riebtē einen
Jungen schändlich hin.

2. Komáromi huszárok lekaszabolják az anatóliai pasa testvére fiát. Felirata: Die Husärn von Comorra hawen des Anatolij Bassa Bruders Sohn nider.

3. Csátározás törökök s keresztények között. Felirata: Scharmützel zwischen Türczen vnd Christen / darin der Bassa von Offen den Kopff verleurt. Famentszetek. M. 82 — Sz. 119 mm. Latomi »Relationes historicae . . . Frankfurt a. M. 1595—1746.« cz. művéből.

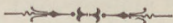
Lanfranconi Énea.

849. **Csatajelenet** törökök s keresztények között. Színezett rézmetszet. M. 161 — Sz. 220 mm. Jel. G. P. Rugendas pinx. et del. Ao. 1696 li 15. Novembre in Augusta.

Lanfranconi Énea.

850. I. **Lipót diadalképe.** A király rokokóstilú menyegyzettel fedett trónon ül, körüle testőrei, vitézei s hűbéresei állanak, jobbra hódoló török foglyok látszanak s elől a pogányságot jelképező sárkány, a mint egy vétezett lovag reá csapást mér. A trón felett három angyal lebeg — Vincat Leopoldus. — Vivat Leopoldus. Imp. — Triumphet Leopoldus. — feliratokkal ellátott szalagokat tartva. A tájképszerű háttérben felállított csapatok vehetők észre. Rézmetszet. M. 310 — Sz. 373 mm. Jel. Melchior Haffner Sculp.

Knauz Nándor.

851. **Abbildung der Statt und Vestung Offen**, wie dieselbe von der christl. Armee attaquirt wird Ao. 1686. Rézmetszet. M. 172 — Sz. 382 mm. Érdekes egykorú lap, előtérben a Pest melletti ütközet. Lásd: »Anhang und ausführliche Erzählung der Belagerung Offen.« Sig. Latomi — Relationis histor. Continuatio. Frankfurt 1686. 84. l.

Lanfranconi Énea.

852. **Abbildung der Statt Offen**, wie solche von der Seiten gegen der Donau an zusehen. Rézmetszet. M. 189 — Sz. 518 mm. Buda várának ostromképe. Előtérben Pest látóképe. Felső jobb sarkában a betűk magyarázata.

Lanfranconi Énea.

853. **Abbildung** des Christlicher Seiten glücklichen Tref-
fens bey **Waitze** da die Türkische Armee geschla-
gen, auch Waitzen und Pest erobert worden den
1. July Anno 1684. Rézmetszet. M. 255 (magyarázó
szöveggel 296) — Sz. 388 mm. Csatakép Vácznak
s a körüle folyó ütközetnek a Duna jobb part-
járól való felvétele. A kép jobbfelső sarkában külön
keretben (m. 76 — sz. 173 mm.) Budavárnak s a
lángba borult Pestnek északi felvétele látszik. Abel-
lino »Theatrum Europaeum« czímű műve XII. kö-
tetéből.

Lanfranconi Énea.

854. **Abrisz der Städte Pest und Ofen.** Rézmetszet. M.
90 (szöveggel 145) — Sz. 141 mm. Pest és Buda
látóképe. Happelius: »Hochverdiente Ehren-Seule«,
Hamburg 1688. czímű munkájából.

Lanfranconi Énea.

855. Eigntlicher **Abriss** der Königl. Residenz und Unga-
rischen Hauptstadt **Ofen** sambt einer eigentlichen
Erklärung der fürnembsten Örter. Rézmetszet. M.
313 — Sz. 398 mm. Budavár Pest felől való fel-
vétele, az általános ostrom feltüntetésével. A kép
felső részén nyolcz táborhely ötlik szembe, míg az
előtérben, a pesti oldalon, egy tábori jelenet látszik.
Boethius Chr. »Kriegs-Helm ... Nürnberg 1686« czímű
művéből.

Lanfranconi Énea.

856. 1. **L'accampamento** delle genti del ser^{mo} elettore
piantato a di 12 di givgno. (2.) Rézmetszet. M. 267 — Sz.
347 mm. Látókép Neszmély, Mocs, Rodra (Radvány?)
s e két utóbbi között fekvő táborhely feltüntetésével.
Első lapja egy 22 látóképből álló sorozatnak, mely
Miksa bajor választó fejedelem seregének minden
táborhelyét, Komáromtól le egész Tolnáig (1686.
jún. 4. — szept. 27.), feltünteti.

2. Il campo dove si sono assembrate le genti
del seren^{mo} elettore a di 4. di givgno del 1686. (1.)
Kétlevelű rézmetszet. M. 284 — Sz. 662 mm. Látó-
kép Komárom s a vágmenti táborhely, Szöny,

Perbetin (Perbete) s a Duna mentén elterülő táborhely feltüntetésével. Metszette Wening M.

3. L'accampamento delle genti del sermo elettore piantato a di 13 di givno. (3.) Rézmetszet. M. 282 — Sz. 367 mm. Látókép, Esztergom, Párkány s a Párkány feletti táborhely feltüntetésével.

4. L'accampamento delle genti del serenissimo elettore piantato a di 14 di givno. (4.) Rézmetszet. M. 268 — Sz. 364 mm. Látókép Marót, Hellembach, Szob s a Szob körüli táborhely feltüntetésével.

5. L'accampamento delle genti del sermo elettore piantato a di 15 givno. (5.) Rézmetszet. M. 280 Sz. 358 mm. Látókép, Visegrád, N.-Maros és a N.-Maros alatti táborhely feltüntetésével.

6. L'accampamento delle genti del sermo elettore piantato a di 16 di givno. (6.) Rézmetszet. M. 269. — Sz. 349 mm. Látókép, Vác s a Vác feletti táborhely feltüntetésével.

7. L'accampamento delle genti dell' elettore, piantato a di 17 di givno. (7.) Rézmetszet. M. 269 — Sz. 353 mm. Látókép, Ó-Buda (Buda Vecchia), a Margitsziget s a vele szemben, a pesti oldalon fekvő táborhely feltüntetésével.

8. L'accampamento degli eserciti piantato a di 6 di settembre dell' a: 1686. (14.) Rézmetszet. M. 257 — Sz. 334. Látókép, a Margitsziget, Sz.-Pál (S. Paolo) s a felette elterülő táborhely feltüntetésével.

9. L'accampamento degli eserciti piantato a di 7 di settembre dell' a: 1686. (15.) Rézmetszet. M. 261 — Sz. 343 mm. Látókép, Adony s a töle délre elterülő táborhely feltüntetésével. A Duna balpartjának »L'isola di S: Margarita« elnevezése téves.

10. L'accampamento degli eserciti piantato a di 8 di settembre dell' a: 1686. (16.) Rézmetszet. M. 261 — Sz. 343 mm. Látókép, Adony s a felette délfelé elterülő táborhely feltüntetésével. A Duna balpartjának »L'isola di S: Margarita« elnevezése hibás.

11. L'accampamento degli eserciti piantato a di 9, e levato a di 12 di settembre dell' a: 1686. (17.) Rézmetszet. M. 259 — Sz. 351. Látókép, Vecse s a Duna jobb partján véle szemben elterülő táborhely feltüntetésével.

12. Questo campo fv piantato a di 13 di settembre. (18.) Rézmetszet. M. 289 — Sz. 365. Látókép, Duna-Földvár s a mögötte elterülő táborhely feltüntetésével.

13. Questo campo fv piantato a di 15, e levato a di 16 di Settembre (19). Rézmetszet M. 299 — Sz. 377 mm. Látókép, Madusa, Poczka s a közöttük elterülő táborhely feltüntetésével.

14. L'accampamento degli eserciti piantato a di 18 di Settembre dell' a. 1686. (21.) Rézmetszet. M. 289 — Sz. 375 mm. Látókép, Gerge, Vetlár s a fölöttük elterülő táborhely feltüntetésével.

15. L'ordine di battaglia che tennero gli eserciti vniti dal di 6 infino al di 21 di Settembre dell' a: 1686. (13.) Kétlevelű rézmetszet. M. 276 — Sz. 576 mm. Az 1686. szept. 6-ától szept. 21-ig tartó hadműveletekben részt vett seregek graphikai feltüntése.

16. Questo campo fv piantato a di 20, e leuato a di 27 di Settembre, all' hora che si separano gli Eserciti, e si parti il serenissimo Elettore (22.) Rézmetszet. M. 296 mm. — Sz. 381. Látókép Tolna és a mögötte elterülő táborhely feltüntetésével.

17. Il piano di Buda assediata (11.) Négylevelű rézmetszet. M. 542 mm. — Sz. 568. Keletről, a pesti oldalról felvett térrajz, az ostromló sereg hadállásának feltüntetésével. Az olasz magyarázó szöveg a kép bal alsó sarkában egy diadaljelekkel diszitett falon foglal helyet, melynek balján két keresztény, jobbján pedig három török vitéz áll. Metszette Wening Mihály.

18. Il castello di Buda oppugnato dalle genti del serenissimo elettore di Baviera (12.) Kétlevelű rézmetszet. M. 295 — Sz. 566 mm. Délről, a Gellérthegy felől, felvett ostromkép, a várnak s a

vizivárosnak déli részével. Czíme s az olasz magyarázó szöveg egy része a kép jobb felső sarkában, a pesti erőművek rajza felett, másik része pedig balalsó sarkában, négyszögű köre írva, foglal helyet. Metszette Wening Mihály.

Lanfranconi Énea.

Gr. Apponyi Sándor.

857. **Afbeelding der Sterke Stad Offen**, op den 2. September 1686. door de Keyserlyke en Geallieerde Wapenen Stormenderhand Veroverd. Rézmetszet. M. 299 mm. — Sz. 391. Budavárának három külön felvétele egy lapon. A lap alsó felét elfoglaló ostromkép (M. 167 — Sz. 391 mm.) Budavárát észak-felől mutatja, a Bécsi-kapu tájára irányzott főostrom feltüntetésével. A balfelső és »Attacque der Ceurbeyerse op het Casteel, en innemen van het Casteel door den Heer Ceurvorst van Beyeren« feliratú kép (M. 119 — Sz. 192 mm.) a lángba borult Budavár déli felvételét mutatja, a várpalota ellen irányzott ostrommal. A jobb-felső »Platte Gront van Offen, en de Atacque« feliratú kép Budavárának térrajzát adja, az ostromműveletek feltüntetésével.

Lanfranconi Énea.

858. **Alt Ofen**. Rézmetszet. M. 62 — Sz. 107 mm. Látókép. Alul német magyarázat. Birken »Donau Strand. Nürnberg 1684« czimű művéből.

Lanfranconi Énea.

859. **Alt Ofen Buda**. Rézmetszet. M. 62 — Sz. 108 mm. Látókép. Govoni »L'origine del Danubio« Bologna, 1685« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

860. **Alt Ofen**. Rézmetszet. M. 74 — Sz. 111 mm. Ó-Buda látóképe. Zeiller: »Beschreibung Ungarn's« czimű művéből.

Lanfranconi Énea.

861. **Alt Ofen**. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 207 mm. Metszette Zimmermann V. P. Dilbaum S. »Eixoroyacpia. Augspurg, 1603« czimű munkájából.

Lanfranconi Énea.

862. **Belagerung** der Königlichen Haupt- und Residentz-Stadt **Ofen**. Rézmetszet. 780 — Sz. 592 mm. Budavár ostromának északról felvett alakokban gazdag képe. Előterében Károly lotharingai hg. tábornokai körében szemléli a spanyol mérnök által bemutatott tervrajzot. Alúl négyhasábos német leírás és magyarázat »Sieghafte Eroberung der Hungar. Königl. Haupt- und Residentz-Stadt Ofen« felirattal. Metszette Hafner J. Kristóf.

Jamnitzky Lajos.

M. N. Muzeum.

863. **Belager- und Eroberung** der Kön. Ungarischen Haupt-Stadt **Ofen** durch die Kayserl. und dero Hohen Alliirten glückselige Waffen. Rézmetszet. M. 778 — Sz. 589 mm. Budavár ostromának északról felvett alakdús képe. Előterében Károly lotharingai hg. szemléli a spanyol mérnök által bemutatott tervrajzot. Alúl négyhasábos német történeti napló s magyarázat »Kurtz verfasste Erzählung aller Merckwürdigkeiten / so sich zugetragen bey der Anno 1686. vorgenommenen Belager- und darauf erfolgten Eroberung der Königlichen Haut-Stadt Ofen« felirattal. Jel. J. Christoph Haffner Sculp.

M. N. Muzeum.

864. Ausführlicher **Bericht** / wie und welcher Gestalten die Königl. Haupt-Stadt Ofen in Ungarn von denen Kayserlichen und Alliirten belagert und angegriffen worden. Rézmetszet. M. 287 — Sz. 362 mm. Budavárának és Pestnek nyugotról felvett, alakdús ostromképe. A kép bal-alsó sarkában Károly lotharingai herczeg (B) és Starhemberg gróf (C). míg a jobb-alsóban Miksa Manó bajor választó fejedelem (A) lovas-alakja látható. A német cím s a magyarázó szöveg a kép felső részén foglal helyet.

Knauz Nándor.

865. **Buda**. Rézmetszet. M. 290 — Sz. 192 mm. Budavár és Pest nyugoti látóképe. A kis kép piédestal-szerű kerete felett, körkeretben egy akna-robbanás képe látszik. A képet jobbról-balról aknász eszközök,

felül pedig egy akna-bejárata díszítik. Felül szalagon a következő felirat »Secum simul omnia perdit«. Metszette Weigel. Althann József gr. »Assertiones elementares ex univ. Philosophia sub ausp. Leopoldi I. Viennae 1689« című művéből.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

866. **Buda.** A metszetnek csak jobb fele van meg. M. 154 mm. Látókép angol magyarázattal. »A True and Exact Relation of the imperial expedition in Hungaria in the Year 1684. London, 1685« című munkából.

Lanfranconi Énea.

867. **Buda.** Budának keletről felvett, kisdud látóképe I. József gyermekkori arcképe alatt külön keretben. Rézmetszet M. 158 — Sz. 84 mm.

Lanfranconi Énea.

868. **Buda.** Rézmetszet. M. 107 — Sz. 272 mm. Pest és Budavár északról felvett látóképe. Jel. Gas. B: Bouttats. fecit. Alul holland magyarázó szöveg. Peeters »Eripiendas Hungariae Civitates, Anvers 1684« című művéből.

Lanfranconi Énea.

869. **Buda citerioris Hungariae caput,** Regni avita sedes vulgo Ofen. Rézmetszet. M. 320. — Sz. 385 mm. Jelezve: Communicavit Georgius Houfnaglius anno 1617. Budavár és Pest keletről felvett látóképe. Érdekes az előtérben a budai basa s az ármányos »Delij« alakja. Braun és Hoggenberg »Civitates orbis Terrarum« Coloniae Agrippinae 1572—1617« című könyve VI. kötetéből.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

870. **Buda Civitas — Castrum Regium.** Budavárnak nyugotról felvett látóképe. A kép a magyar királyok Toxustól II. Rudolfig terjedő származásfájának (»Reg. Hvgariae Sacratiss. ac Potentiss. Romanor. Imperatori Semp. Aug. Rvdolpho II. German: Hungar: Bohem: etc. Regi

consecrat») alját foglalja el. Albizius A. »Principum christianorum stemmata. Aug. Vind. 1682« czímű művéből. (Fol. XVII.)

Lanfranchi Énea.

871. **Buda** Dedicata Al M. P. Maestro Giuseppe Muzza-relli M. C. Teologo dell' Eminentis: Sig: Cardinale Orsini, Consultore etc. Rézmetszet. M. 245 — Sz. 377 mm. Pest, Budavár s a török temető nyugotról felvett hű és szép látóképe. Az olasz magyarázó szöveg a kép jobb-alsó sarkában foglal helyet. Metszette Dossetti. A kép úgy látszik a Merianfélének hű másolata. Coronelli »Città fortezze e parti principali dell'Europa . . . Venetia 1689« czímű művéből.

Lanfranchi Énea.

872. **Budavárának három látóképe** egy lapon. Rézmetszet. M. 310. — Sz. 385 mm. A kép alsó felét Budavár felvétele foglalja el a következő felirattal: Prospect vom Aufgang oder von Pest. Felül balra Budavár nyugoti felvétele látszik, Prospect von Mitternacht, oder von der Keyserlichen Attaque felirattal, — míg jobbra a déli felvétel áll Prospect vom Mittag oder von der Chur-Beyrischen Attaque felirattal. Mindkét képet cserkoszorú köríti. Boethius Chr. »Kriegshelm 1686« czímű művéből (III. k. 92. l.)

Lanfranchi Énea.

873. **Budavár alaprajza** az ostrom munkálatok feltüntetésével. Rézmetszet. M. 240 — Sz. 364 mm. A kép balfelső sarkában Bude—Pest felirattal Budavár és Pest képe látszik (m. 72 — sz. 97 mm.), míg a jobbalsó sarkot két viárok átmetszete foglalja el külön keretben (m. 54 — sz. 57 mm.) »Le triomphe des armes chrétiennes. Cologne 1686« czímű műből.

Lanfranchi Énea.

874. **Buda ostromának csataképe.** Rézmetszet. M. 480 — Sz. 721 mm. Ostromkép olasz magyarázattal. Vesterhout Arnold (1666—1725) nagyszerű élénk kompo-

zicziója, melyet Rómában készítvén, a pápának felajánlott: »Ecco à piedi della Sta Vestra la famosa Buda Metropoli dell' Ungheria« etc.

M. N. Muzeum.

875. **Budavár** látóképe, az égővár s az ostromműveletek feltüntetésével. Rézmetszet. M. 120 — Sz. 198 mm.

Knausz Nándor.

876. **Buda — Ofen.** Rézmetszet. M. 137 — Sz. 261 mm. Budának nyugotról felvett ostromképe. Alul német magyarázat. Wagner »Delineatio Provinciarum Pan-toniae. Augsb. 1684« czimű munkájából.

Lanfranconi Énea.

877. **Bvda, Ofen.** Rézmetszet. M. 200 — Sz. 330 mm. Pest, Budavár az Alsóváros s a vár mögött fekvő török temető nyugotról felvett szép látóképe. A kép alatt a jelbetűk magyarázata. Merian »Newe Archontologia Cosmica . . . Frankfurt 1638« czimű művéből.

Darányi Ignác.

Lanfranconi Énea.

Várady Sándor.

878. **Buda — Ofen.** Rézmetszet. M. 135 — Sz. 231 mm. Buda és Pest nyugotról felvett látóképe. Alsó szélén német magyarázattal.

M. N. Muzeum.

879. **BVDA — Ofen.** Színezett fametszet. M. 244 (szöveggel 385) — Sz. 530 mm. Budavárának 1470-ben készült, legrégebbi ismert metszete (Salamon Ferenc szerint.) Felül kéthasábos német leírás. Rajzolta Pleydenwurff és Wolgemut M. Schedel »Register des Buchs der Chronicken . . . Nürnberg. 1493« czimű művéből.

Lanfranconi Énea.

880. **Buda o. Offen.** Rézmetszet. M. 142 — Sz. 205 mm. Budavár és Pest északról felvett látóképe. Alul a betűk magyarázatával. Scala »L'Ungheria compendiat . . . Modena 1685« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

881. **Bvda o Offen.** Rézmetszet. M. 130 — Sz. 218 mm.
Budavár és Pest északról felvett látóképe. Alul a be-
tük magyarázatával.

Knausz Nándor.

882. **Buda o Offen.** Rézmetszet. M. 85 — Sz. 135 mm.
Buda és Pest északról felvett látóképe. Alul olasz
magyarázat. Scala »L'Ungheria compendiativa, Venetia
1687.« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

883. **Bvda Vulgo Ofen.** Rézmetszet. M. 60 — Sz. 250 mm.
Buda nyugotról felvett látóképe. Dankerts Carte von
Ungarn 1663.

Lanfranconi Énea.

884. **Bvda vulgó Offen** Rézmetszet. M. 110 — Sz. 261 mm.
Budavár és Pest délnyugotról felvett látóképe. A
kép balalsó sarkában kis harci jelenet. Jel. I. Pee-
ters. ex. op. De Scoen. Mert. Peeters »Eripiendas
Hungariae Civitates .. Anvers 1684« című mű-
véből.

Lanfranconi Énea.

885. **Bvda, vulgó Ofen,** prima et regia Vngarici regni civitas
ad Danubium sita: Quam Ptolemaeus Curtam, vel, ut
alijs persuasum est, salmum nominat. Fran: Ire:
Hosszú haránt 8-r. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 480 mm.
Budavár látóképe, nyugotról felvéve, Pest nélkül.
Az előtérben két magyar nő s egy férfi alakja lát-
szik. A hirneves Houfnagel miniatur festő rajzolata.
Braun & Hoggenberg »Civitates orbis terrarum. Co-
lon. Agrippinae 1572« című művéből.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

886. **Buda — Pest.** Rézmetszet. M. 255 — Sz. 332 mm.
Buda és Pest tervrajza, díszes keretben, alul babér-
füzérben az ajánlás. Coronelli »La Sacra Lega 1700«
című munkájából.

Lanfranconi Énea.

887. **Buda. Ofen — Pest.** Fametszet. M. 175 — Sz. 275 mm.
Buda és Pest keletről felvett látóképe. Az előtérben

torzalakok láthatók. Lewenklaw »Newe Chronika türk. Nation« Frankfurt a/M. 1575« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

888. **Buda, E Pest.** Rézmetszet. M. 63 — 212 mm, Budavár és Pest északról felvett látóképe. Alúl a betűk magyarázata. Govoni »L'Origine del Danubio« című művéből.

Lanfranconi Énea.

889. **Buda vetus** sive Alt-Offen nunc in Ruderibus. Rézmetszet. M. 189 — Sz. 129 mm. Ó-Buda látóképe északról tekintve. Metszette Hennin Henrik Keresztély. Tollius »Epistolae Itinerariae ... Amsterdam, 1700« cz. munkájából. (200 l.)

Lanfranconi Énea.

890. **Castel van Bvda.** Rézmetszet. M. 106 — Sz. 124 mm. A budai várpalota nyugotról felvett látóképe. Az előtérben két török alak. Peeters »Eripiendas Hungariae Civitates ... Anvers 1684« című munkájából.

Lanfranconi Énea.

891. Wahre **Conterfactur der Stadt Ofen und Pest**, wie es von den Christen belaeget worden. Anno 1602. Rézmetszet. M. 300 — Sz. 377 mm. Az 1602. évi ostromkép Budavár és Pest északról való feltüntetésével. A Margitsziget tévesen »Insel S. Andre«-nak jeleztetik. Khevenhiller »Annales Ferdinandeï ... Leipzig 1721.« című munkájából.

Dicskei Várady Sándor.

M. N. Muzeum.

892. Wahre **Conterfactur der Stadt Ofen und Pest**, wie es von den Christen belegert worden. Anno 1602. Rézmetszet. M. 162 — Sz. 259 mm. Ortelius »Chronologia ... Nürnberg 1603« cz. munkájából. Metszette Siebmacher J. (L. a 891. számot.)

Lanfranconi Énea.

893. Wahre **Contrafactvr** Der Fürnemen Hayptstad In Vngern **Ofen** Genand, Wie Die Avf Baider Seit zv

Wasser vnd Landt Anzvsehen Ist. Rézmetszet. M. 255 — Sz. 335 mm. Budavárának két látóképe egy lapon. A felső nyugotról nézve tünteti fel a várat s szalagra alkalmazott felirata: Bvda. Oder Ofen Die Havptstadt In Vngern. Az alsó kép keletről, Pest felől nézve mutatja a várat s felirata: Also ist es avf dem Wasser zvsehen. J. S. (Joh. Siebmacher)-től. 1580 körül készült hű másolata a híres Melde-mann-féle képnek, mely a bécsi udvari könyvtárban őriztetik.

Lanfranchi Énea.

894. Ugyanaz színezve.

Lanfranchi Énea.

895. Wahre **Contrafactur** der Stadt Ofen vnd Pest. Rézmetszet. M. 98 — Sz. 128 mm. Buda és Pest északról nézett látóképe. A bal-alsó sarokban betűmágyarázat. »Neu Ungar. und siebenbürg. Chronik, Frankfurt 1664.« cz. munkából.

Lanfranchi Énea.

896. Wahre **Contrafactur** der Stadt Ofen vnd Pest. Rézmetszet. M. 120 — Sz. 138 mm. Budavár és Pest északról való látóképe. C. M. » Beschreibung des Königreichs Ungarn . . . Nürnberg 1664.« czimű munkájából.

Lanfranchi Énea.

897. **Contrafactur** der **Havbtstad Ofen** in Ungern wie die von den Christē belegert gewest. Año 1598. Mens: Octobris. Rézmetszet. M. 260 — Sz. 261 mm. Osztromkép, Budavár és Pest nyugotról felvett látóképe. Ortelius »Chronologia Nürnberg 1603« cz. művéből. Metszette Siebmacher J.

Lanfranchi Énea.

898. **Contrafactur des** **Küniglichen Sloss Ofen** in Hungaren. Rézmetszet. M. 240 — Sz. 301 mm. A budai királyi várkastély nyugotról felvett látóképe. A jobb-felső sarokban a magyar czímer.

M. N. Muzeum.

899. **Danubius Fluminum Europaeorum Princeps.** Secundum Naturalem Suum Cursum, Pontes / Stationes et Accessoria Flumina, una cum intimatione Ubi et quinam Eorum Navigabilia etc. etc. Delineatus Per P. Willium C. Rhaetum Anno Christi MDCLXXXVI. Rézmetszet. M. 51 — Sz. 142 cm. A Duna egész folyamvidékének térképe, eredetétől torkolataig.

Országos m. kir. statistikai hivatal könyvtára.

900. **Defaites De l'Armée des Turcs** pres de Mohats en Hongrie, par l'Armée Imperiale Comandée par l' Prince de Lorraine et l' Electeur de Bavière la 12e. jour Aoust. 1687. Rézmetszet. M. 744 — Sz. 544 mm. Az 1687-iki mohácsi csataképe, a Csele-patak, Eszék, az eszéki hid és a Dráva feltüntetésével. Az előtérben balról a lotharingiai herceg, szavójai Jenő hg. Commercy hg. és a bajor választó lovasképei, balról a nagyvezir sátra. Felül harsonákat fuvó angyalok lebegnek. A felirat az egyik harsona heroldi díszletén foglal helyet.

Apponyi Sándor gr.

901. **Figvrae Balneor. Budensium.** Rézmetszet. M. 385 — Sz. 265 mm. A budai Sáros- (I.), Rudas- (II.), Rácz- (III.) és Királyfürdő (V—VIII.) török maradványainak képe (7. ábra). Alul latin magyarázó szöveg.

Lanfranchi Énea.

902. **Grundriss der Vestung Ofen**, wie dieselbe von der Christlichen Armee Anno 1686 den 22 Jul. belagert vnd den 2. Sept: mit Sturm erobert worden. Rézmetszet. M. 328 — Sz. 328 mm. Budavárának s Pestnek keletről felvett ostromzárlati tervrajza. A czím, babérkoszorúban, a kép felső részén, a magyarázó szöveg pedig a kép egész magasságában jobb s baloldalt foglal helyet. Abellino »Theatrum Europaeum. Frankfurt 1662—1738« czímű munkája XII. kötetéből.

Darányi Ignác.

Lanfranchi Énea.

903. **Grvndriss der Vöstung Ofen sampt der Attaque.** Rézmetszet, M. 115 — Sz. 223 mm. Budavárának

alaprajza, az ostromműveletek s hadállások hiányos feltüntetésével.

Lanfranconi Éne.

M. N. Museum.

904. **Grundtriss des** so genannten **Kayssers Bads** unweith der Stadt Offen in Hungarn, welches sowohl wegen der vortrefflichen würckung des warmen Bads, als auch der denckwürdigen Arabischen Architectur sehr gerühmbt und aestimiret wird. — Plan du Bain Imperial pas loin de la ville de Bude en Hongrie, estimé aussi bien par la vertu des eaux, que renommé par l'excellence de l'Architecture Arabique. Rézmetszet. M. 301 — Sz. 437 mm. A budai Császárfürdő török építményének alaprajza, átmetszete (»Wie dieses Badgebau von inwendig an zusehen. Veüe du dedans de ce bain.«) és távlati képe (»Prospect des Bads von aussen. Veüe du dehors de ce bain.«) A kétnyelvű czím, mind a három felvételen, alúl foglal helyet, míg felül arab feliratok olvashatók. Jel. J. B. F: Vo: E: del. — Cum. P. S. C. M.

Lanfranconi Énea.

905. **Grundrisz vnd Prospectio der** Königlichen Residenz **Statt Ofen** / wie solche den 2. Septembris 1686. durch die Kayserlichen Waffen / mit sturmender Hand / eingenommen worden. — Pianta, e Prospettiva della Real Città di Buda espugnata alli 2. Settembre l'Anno 1686. dall' Armì invitissime dell' Augustissimo Leopoldo Primo Imperatore. Le Plan, et Perspective de la Ville royale de Bude, conquise le II. de Septembre, L'an 1686. par les Armes invincibles du Tres-Auguste Leopold Premier. Színezett rézmetszet. M. 770 — Sz. 1558 mm. Ostromkép, Budavár (1.), az alsó város (2.), Sz. Pál völgye (59.), Pest (68.), a Margitsziget (73. tévesen Ó-budainak nevezve) a rajta elhelyezett kórházakkal s raktárakkal, a Csepelsziget (78. tévesen Margit- vagy Rácszigetnek nevezve), — szóval Buda egész környékének, a körülzároló sereg szeptember 2-i hadállásának, a több ponton folyó csatározásoknak

észak-nyugotról, a Kis-Svábhegy felől való hű felvétele. Az alakokban gazdag remek képnek góczpontját képezí a délutáni 2 órakor folyó feltüntetése a Bécsikapu táján (82.) — a mikor is a vár elfoglaltatott. A kép főalakját a jobb-alsó sarokban álló s táborkarától környezett Lotharingiai Károly herczeg lovasalakja képezí (84.). Az előtérben látszó többi alakok nincsenek megnevezve. A záróvonal rendkívül tisztán s pontosan ki van tüntetve, legfőbb pontján, a Krisztina város feletti hegyeken (a kép jobb-alsó oldalán) a nagy császári tábor fekszik, északi végén, az Ujlak táján, az alsó városnak még ma is látható falaival párhuzamosan, a Schärffenberg tábornok tábora áll (63.), míg keleti végpontján a hiddal összekötött pesti oldalon, Pest mögött a Marches Doria tábora foglal helyet. A záróvonalon belül minden ponton folyik az ostromművelet, míg azon kívül, a hegyek felé, egy nagyobb ütközet füstje tűnik szembe (a kép jobb-felső részében), — a császáriak összeütközése a nagyvezír felszabadító seregével. Igen érdekes a Sz. Pál völgyén át betörő s a várba bejutni törekvő török segítő csapatok feltüntetése. A nagy kép felett jobbra négyszögű keretben (M. 162 — Sz. 486 mm.) Budavárának pontos mértani alaprajza látszik a különféle rohamok s hadállások feltüntetésével. A bal sarokban Budavárának Székesfehérvár felől felvett látóképe foglal helyet, szintén külön keretben (M. 168 — Sz. 726 mm.). E két kisebb kép között, két égben falkarmával egy félholdat nyögző, jobb karmában kardot s kormánypálczát tartó, fején császári koronát viselő, kiterjesztett szárnyú sas lebeg, szárnyaival párhuzamosan lengő szállaggal, melyen e felirat olvasható: *Orietur abundantia pacis donec auferatur Luna PS. 71 (71. zsoltár)*. A magyarázó szöveg a kép alsó részét foglalja el 200 mm. magasságú szalagban és pedig a bal- és jobb oldalon három-három hasámban a német s francia, míg középen az olasz, ugyancsak három hasámban, melyek közül a középsőben diadaljelvényekkel körített s fején Caprara czimerét viselő rokokó keretben a következő latin ajánlás olvasható: *Excellentis^{mo} Dño,*

Dño, Aeneae, Caprara, Sac. Ces. Regiaeq Mattis Generali Campi Mareschallo, Excelsi Consilij Avlo Bellici Consiliario, Camerario, nec nō unius Regiminis Catafractorū Equitum. Colonello Dño mihi Gratoso Dedicata Per Humilimum et obsequentissimum Joannem Dominicum Fontana Lucensem S. C. M. Architectum Militarem. A felette értékes s igen ritka képet, mely 11 külön lapból áll, Nesselthaler E. metszette Bécsben 1687-ben Fontana János Domonkos es. hadmérnök felvételei alapján.

Rigyczai Kovách József.

906. Ugyanaz. Színezetlen. (L. a 905. számot.)

Szalay Imre.

907. Eigntlicher **grundriss der Statt Ofen** wie dieselbe den 1/11 Augusti A^o. 1686 völlig ist Belagert und darauf den 2. Septēber mit Stürmender hand glücklich erobert worden. Rézmetszet. M. 160 — Sz. 190 mm. Buda és Pest ostromterve a körülzárolási vonal s a hadak állásának feltüntetésével. Metszette Irsingerus Henrich. Happelius »Ung. Kriegs-Roman, Ulm 1687« munkájából (680. l.)

Lanfranconi Énea.

908. Warhafter **Grund** und **Abriß** der Haupt **Vestung Ofen**, samt deren Belägerung und Vorstellung aller Approchen, Batterien und Kesseln, durch die Kay: und dero hohen Aliirten Waffen im Junio und Julio des 1686-sten Jahrs. Rézmetszet. M. 300 — Sz. 370 mm. Budavár ostromának keletről felvett képe az ostromműveletek feltüntetésével. Az előtérben tábori jelenet (Schärffenberg táborában, a Rákoson). »Der Christliche Held, Siegrächtig zu Feld s a t.« című Bergmann Károly Christ. munkájából. Franckfurt és Lipse.

M. N. Muzeum.

909. Warhafter **Grundriss der Statt Ofen**, wie solche von den kayserlichen vnd Chur Bayrischen Völkern Anno 1684. ist belägert gewesen. Két n. ívrétű lapon, egykorú hűséges képe az ostromolt vár és tábornak;

előtérben Gellérthegy oldalán a bajor sereg. Jelezve: Deliniert von L. N. V. Hallart Chur Bayr: General Adiudent Lieutenant. Rézmetszet. M. 910 — Sz. 760 mm. Budavár s Pest alaprajza, a körülzáró vonal, a közelítő árkok s a hadak állásának feltüntetésével. A Csepel sziget tévesen Insula St. Margarethae-nek nevezve.

M. N. Muzeum.

910. **Mons S. Gerardi.** Rézmetszet. M. 289 — S. 189 mm. A Sz. Gellérthegy nyugoti látóképe. A kis képet alulról gyümölcsök körítik, míg fölötte egy nagyobb, játékot ábrázoló s ugyancsak gyümölcsessel koszorúzott kép foglal helyet, mely felett két kutya látszik, a következő feliratú szalaggal: »Heu quoties, toties exagitata cadit«. Metszette Weigel. Althann József gróf »Assertiones elementares ex univ. Philosophia sub auspiciis Leopoldi I. Viennae 1689.« című művéből.

Lanfranconi Énea.

911. **Ofen.** Rézmetszet. M. 140 — Sz. 236 mm. Budavárának nyugotról felvett ostromképe, az ostromműveletek, egyes rohamok s a löporos torony felrobbanásának feltüntetésével. A kép bal-alsó sarkában tábori jelenet látható. Jel. Hermundt fecit. Feigius »Wunderbahrer Adler-Schwung . . . Wien 1684« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

Knauz Nándor.

912. **Ofen.** Rézmetszet. M. 30 — Sz. 110 mm. Budavár látóképe nyugotról felvéve. Az igénytelen kis rajz hosszúkas ovál keretbe van foglalva.

Lanfranconi Énea.

913. **Ofen.** Rézmetszet. M. 57 — Sz. 114 mm. Buda látóképe nyugotról nézve. »Das ehmal gedruckte, vom Tuerken berueckte, nun trefflich erquickte Königreich Hungarn . . . Franckfurt u. Leipzig, 1688« cz. munkából. (409 l.)

Lanfranconi Énea.

914. **Ofen.** Rézmetszet. M. 106 — Sz. 135 mm. Buda ostromképe, Budavár és Pest látóképével, keletről nézve. Happel »Hochverdiente Ehren-Seule 1686« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

915. **Ofen.** Rézmetszet. M. 106 — Sz. 135 mm. Buda ostromképe, Budavár és Pest látóképével, keletről nézve. Előtérben Pest. Wagner : »Ottomanische Pforten . . . Augsburg, 1700« cz. munkájából. V. ö. a 914. számmal.

Lanfranconi Énea.

916. **Ofen.** Rézmetszet. M. 60 — Sz. 115 mm. Budavár látóképe délnyugotról nézve. Urbinus »Türk. Städte Buchlein . . . Nürnberg 1664« cz. művéből.

Lanfranconi Énea.

917. **Ofen.** Rézmetszet. M. 137 — Sz. 188 mm. Budavár látóképe nyugotról nézve. Bertius »Commentarium Rerum Germanicarum . . . Amstelodani, 1632« cz. munkájából. Braun és Hoggenberg után kisebbítve.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

918. **Ofen.** Rézmetszet. M. 146 — Sz. 257 mm. A Schwarzenberg és Pálffy által 1598 Okt. 5-én ostromolt Budavár képe nyugotról nézve, a háttérben Pest látóképével. Alul a következő hatsoros német vers :

Schwarzenberg vnd Herr Baluy kamen /

Für Ofen / da sie bald einnamen

Zwo Vorstädt / wie auch das Blockhauss /

Beschossen d Statt starck vberauss /

Das streng böss Wetter vrsach gab /

Dass sie gezogen wider ab.

Dilbaum S. »*Εξορυγαία* . . . Augsburg, 1603« cz. könyvéből. Metszette Zimmerman V. P.

Lanfranconi Énea.

919. **Ofen die Hauptstadt** in Unter-Ungarn. Rézmetszet. M. 230 — Sz. 330 mm. Alakokban gazdag ostromkép, Pest

és Budavár nyugotról felvett látóképével. Metszette Eimmart György C. (megh. 1705) Nürnbergben. Merian »Ungar. u. Türk. Chronick. Nürnberg 1685.« czimű művéből.

Lanfranchi Énea.

920. **Ofen — das Schloss.** A budai királyi várpalota látóképe nyugotról nézve. Az előtérben Diogenes hordójában, a mint az előtte álló Nagy Sándorral beszél. A metszet keretén felül: Apricanti ne Obsis; — alul: Magnus Alexander Cynico sua munera defert: Ille Apricanti, ne, rogat, obstiteris. Legalul két sorban:

Alexander ein Bitt verspricht,
Diogeni zu weigern nicht;
Sein Bitt war aber diss allein:
Halt mir nicht auff den Sonnenschein.

Rézmetszet. M. 95 — Sz. 150 mm. Meisner »Thesaurus... Frankfurt 1624—1626« cz. munkájából.

Lanfranchi Énea.

M. N. Museum.

921. **Ofen in Ungarn.** Rézmetszet. M. 92 — Sz. 147 mm. Budavár délnyugotról felvett látóképe. A vár felett mythologiai képlet (Venus). A metszet keretvonalán felül: Lumine Justo; — Alul: Lumine Justo aequae celebres Venus excitat artes, Atque calore suo plurima scripta fovet — és legalul:

Venus mit ihrem Liecht gerecht,
Die freyen Künste auffweckt nicht schlecht:
Viel schöner Schrifften sie fovirt
Mit ihrer Wärm: Gross Lob ihr gührt.

Meisner: »Thesaurus...« Frankfurt 1624—1626« czimű művéből.

Lanfranchi Énea.

M. N. Museum.

922. **Offen.** Rézmetszet. M. 167 — Sz. 104 mm. Buda látóképe északról. Birkenstein »Erzherzog. Handgriffe des Zirkels... Wien, 1690« cz. munkájából.

Lanfranchi Énea.

923. **Offen.** Rézmetszet. M. 174 — Sz. 320 mm. Buda és Pest látóképe északról. A Margitsziget tévesen Ins. S. Andraeas-nak nevezve. Alul kétsoros betűmagyarázat. Jelezve: Aug. zu finden bey Jacob Koppmayer. Wagner »Ottomanische Pforten . . . Augspurg, 1700« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

924. **Offen** die königliche Hauptstatt in Ungarn den ^{23. Aug.} A^o. 1686 in Angesicht dess Gros Viziers von ^{2. Sept.} Ihro Kayserl: Mayst: und dero Reichs Völcker mit Sturm erobert. Rézmetszet. M. 180 — Sz. 290 mm. Budavár északról felvett ostromképe, az 1686. szept. 2-iki, a Bécsi-kapu tájára intézett főostrom feltüntetésével.

M. N. Muzeum.

925. **Ofen — Pest.** Rézmetszet. M. 154 — Sz. 257 mm. Csatakép, Budavár és Pest feltüntetésével. Az előtérben csatajelenet. Dilbaum »*ΕΙΧΟΡΟΨΑΦΙΑ* . . . Augspurg 1603« című művéből.

Lanfranconi Énea.

926. **Ofen-Pest.** Rézmetszet. M. 152 — Sz. 264 mm. Budavár és Pest keletről felvett csataképe. A kép jobboldala hosszának háromnegyedét a német magyarázó szöveg foglalja el. Alul német versek olvashatók. Dilbaum »*ΕΙΧΟΡΟΨΑΦΙΑ* . . . Augspurg, 1603« című művéből.

Lanfranconi Énea.

927. **Ofen vnd Pest.** Rézmetszet. M. 72 — Sz. 205 mm. Budavár és Pest nyugoti látóképe. Happel »Thesaurus exoticorum . . . Hamburg 1684« című művéből.

Lanfranconi Énea.

928. **Ofen v. Pest.** Rézmetszet. M. 67 — Sz. 219 mm. Budavárának s Pestnek észak felől felvett látóképe. A német magyarázó szöveg a kép alatt egy sorban foglal helyet.

Knauz Nándor.

929. **Ofen v. Pest.** Rézmetszet. M. 64 — Sz. 214 mm.
Buda és Pest látóképe északról nézve. Alul német
magyarázó szöveg. Birken »Neu verm. Donau Strand ...
Nürnberg 1684.« című művéből.

Lanfranconi Énea.

930. **Ofen v. Pest.** Rézmetszet. M. 87 — Sz. 147 mm.
Budavár és Pest látóképe nyugotról. Alul kétsoros
német magyarázat.

Lanfranconi Énea.

931. **Ofen v. Pest.** Rézmetszet. M. 60 — Sz. 220 mm.
Budavár és Pest látóképe nyugotról nézve, jobbról
s balról német magyarázó szöveggel. (1686.)

Lanfranconi Énea.

932. **Offen — Pest.** Rézmetszet. M. 177 — Sz. 267, a
szöveggel együtt 380 mm. Buda és Pest nyugot-
északról felvett ostromképe. A jobb-alsó sarokban
álló első lovasalak Lotharingiai Károly herceget
ábrázolja. A kép felső részén lebegő sas lengő sza-
lagon Offen — Pest feliratot tartja. A holland
»Naaukeurige Afbeelding en Beschryving der steden
van Offen en Pest, tegenwoordig belegerd door de
Keyserlyke armée onder Commando van den Hertog
van Lotharingen.« című leírás a lap egész alsó-
felét elfoglalja, míg a kép alsó keretvonalala alatt,
két sorban, a jelbetűk magyarázata van. A lap alján
következő jelzet: t'Amsterdam, by Adriaan Schoo-
nebeek, 1686.

M. N. Muzeum.

Lanfranconi Énea.

933. **Ofen vnd Pest.** Rézmetszet. M. 120 — Sz. 211 mm.
Budavár és Pest látóképe északról felvéve. Alul
kétsoros német magyarázat.

M. N. Muzeum.

934. **Ofen V. Pest.** Rézmetszet. M. 42 — Sz. 95 mm.
Budavár és Pest kis látóképe nyugotról nézve.

M. N. Muzeum.

935. **Offen en Pest.** Rézmetszet. M. 146 — Sz. 286 mm. Buda és Pest látóképe északról nézve. Alúl holland magyarázat. Van der Linde »Leven en Daaden van Johannes Sobietzki de III. Tegenwoordig-Regeerende Komng van Polen Amsterdam 1685« című munkából. (399. l.)

Lanfranconi Énea.

936. **Offen v. Pest.** Színezett rézmetszet. M. 81 — Sz. 145 mm. Buda és Pest látóképe északról tekintve. Dankert Albumából.

Lanfranconi Énea.

937. Erobertes **Ofen** in vollem Brande. Rézmetszet. M. 160 — Sz. 201 mm. A lángba borult Budavárnak ostromképe, észak-kelet felől nézve. Felül jobbról-balról német betűmagyarázatok. Boethius Chr. »Kriegs-Helm . . . Nürnberg 1688« cz. munkájából. (II. k. 450 l.)

M. N. Muzeum.

Akad. könyvtár.

938. Die Stadt **Ofen.** Büde. Rézmetszet. M. 143 — Sz. 100 mm. Buda és Pest látóképe keletről, Mallet »Description de l' Univers . . . Francfourt s. le Main 1686« cz. munkájából. (IV. k. 51. metszet.)

Lanfranconi Énea.

939. Die Statt **Ofen** oder Buda. Fametszet. M. 100 — Sz. 171 mm. A budai várpalotának látóképe nyugotról. A kép bal-felső sarkán a magyar címér látszik. Münster »Cosmographia« cz. művéből.

M. N. Muzeum.

940. Die königl. Hauptstatt **Ofen.** Rézmetszet. M. 90 — Sz. 160 mm. Buda látóképe délnyugotról. Az előtérben csatajelenet.

Lanfranconi Énea.

941. Die Hauptstadt **Ofen** in Unter Ungarn, wie solche von der Christl. Armee belagert u. glücklich erobert 1686. Leipzig bey Johann Rupert Keil. Nagy 2° egykoru ritka s felette érdekes rőpirat kéthasábos

német szöveggel. Naplóként van írva 1686. Junius 13-tól Szept. 4-ig. A metszet Budavárának ostromát mutatja nyugotról, légberöpülő aknákkal. M. 192 — Sz. 323 mm.

M. N. Muzeum.

942. Die hart belagerte hefftig bestürmbte und zuletzt glücklich eroberte ungarische Haupt-Vestung **Ofen**. Rézmetszet. M. 150 — Sz. 259 mm. Budavárának keletről felvett ostromképe, az ostrom munkálatok feltüntetésével. A felirat egy zászlón olvasható. Hap-pelius: »Hochverdiente Ehren-Seule Christlicher Tapfferkeit . . . Hamburg 1688.« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

943. Das bluthig-belagerte Hertzhafft bestürmte und mit Feuer und Bluth eroberte **Ofen** den 23 Aug. 2 Sept. A. 1683. Rézmetszet. M. 336 — Sz. 450 mm. Budavár nyugotról felvett ostromképe, a légbe repülő puskaporos torony s egyéb aknarobbanások feltüntetésével. A német cím a kép felső részén van. Happel »Thesaurus exoticorum . . . Hamburg 1688« című művéből. (100. l.)

Darányi Ignác.

Lanfranconi Énea.

944. Die unter dem Grossmächtigsten Keyser Leopoldo I. durch Christliche Waffen den 2. September Anno 1686. im Angesicht des Türkischen Succurs vnd Gross-Veziers mit Sturmender Hand glücklich eroberten Königlichen Haupt- und Residentz-Statt **Ofen** in Hungarn. — Gedruckt zu Wienn im Oesterreich, bey Leopold Voigt . . . 1686. Nagy 2° röplap négyhasábos német magyarázó szöveggel. Budavár és Pest alaprajza, a körülzáró vonal s a hadtestek 1686. Szept. 2-ki hadállásának feltüntetésével. Rézmetszet. M. 580 — Sz. 380 mm.

Boroszlói kir. és egyetemi könyvtár.

945. **Ofen** gehet an die Christen über. Rézmetszet. M. 67 Sz. 76 mm. Budavár és Pest kis ostromképe, keletről nézve. Az előtérben, a pesti oldalon tábori jelenet.

Lanfranconi Énea.

946. **Pest.** M. 167 — Sz. 118 mm. Pest város északról felvett kis látóképe. A kép előterében üldözési jelenet. Birkenstein »Erzherz. Handgriffe des Zirkels... Wien 1690« cz. műből.

Lanfranchi Énea.

Knauz Nándor.

947. **Pest.** Rézmetszet. M. 62 — Sz. 129 mm. Pest látóképe keletről Urbinus »Türk. Städtebüchlein . . . Nürnberg, 1664« cz. művéből. (375. l.)

Lanfranchi Énea.

948. **Pest.** Rézmetszet. M. 95 — Sz. 150 mm. Pest északról felvett látóképe. A város felett mythologiai képlet (Luna). A metszet keretvonalán felül: Expertè (K.) Currit.; alul: Expertè Currit, nunc hue, nunc volvitur illuc, Res faciens, nulla sedequè Luna manet, s legalul:

Erfahren laufft die Luna forht,
Bald ist sie hier, bald ist sie dort,
Sie richt ihr Sachen fleissig aus,
Daher bleibt sie nicht lang zu Hauss.

Meisner »Thesaurus . . . Franckfurt 1626« czimű munkájából.

Lanfranchi Énea.

M. N. Muzeum.

949. **Pest.** Rézmetszet. M. 107 — Sz. 270 mm. Pest és Budavár déli részének északról felvett látóképe. Jel. I. Peeters. ex. op. De. Scoen. Mert. Ant. Peeters »Eripiendas Hungariae Civitates . . . Anvers 1684« czimű művéből.

Lanfranchi Énea.

950. **Pest-Ofen.** Rézmetszet. M. 155 — Sz. 261 mm. Pest és Budavár nyugotról felvett ostromképe. Dilbaum S. »ΕΙΣΩΡΟΥΡΑΓΙΑ . . . Augspurg 1603« czimű művéből. Metszette Zimmerman, V. P.

Lanfranchi Énea.

951. **Pest - Ofen.** Rézmetszet. M. 79 — Sz. 193 mm. Budavár és Pest északról felvett látóképe. Pest ég.

Knauz Nándor.

952. **Pest und Ofen.** Rézmetszet. M. 160 — Sz. 200 mm. Budavár és Pest látóképe nyugotról nézve. Hap-
pe-
lius E. G. »Hochverdiente Ehren-Seule christlicher
Tapfferkeit . . . Hamburgban 1688.« cz. munkájából.

Lanfranconi Énea.

M. Tud. Akadémia könyvtára.
M. N. Múzeum könyvtára.

953. **Piano svgetto á Bvda.** Rézmetszet. M. 288 — Sz.
414 mm. Budavár, Pest és a Margitsziget gyarló
kivitelű ostromképe olasz megnevezésekkel. Jel. E.
V. 1542.

Lanfranconi Énea.

954. **Pianta della Real Citta e' Fortezza di Bvda** capitale
del regno d' Vngaria assediata dall' armi della Sra.
Crea. Maesta di Leopoldo Po. imperatore li 20. givgno
e' pressa a viva forza li 2. settembre. 1686. sotto
il felice Pontifco. di N. S. Papa Innocentio XI. Réz-
metszet. M. 453 — Sz. 582 mm. Buda és Pest ke-
letről felvett ostromterve. Érdekes, az ostromtervet
legteljesebben feltüntető rajz. Itt Petneházy huszárjai
a budai oldalon vannak felállítva, az Eszterházy
huszárjai mellett a Duna közelében (a kép jobbsó
sarkában). Az olasz magyarázat a kép alsó részén
foglal helyet. Giacomo de Rossi »Il Teatro della
Guerra . . . contro il Turco, Roma 1687« czímű mű-
véből (25. l.)

Lanfranconi Énea.

955. **Pianta della citta di Buda.** Rézmetszet. M. 210, a
szöveggel együtt 277 — Sz. 270 mm. Budavárának
nyugotról felvett ostromterve. A koszorúval kerített
olasz czím a kép jobbfelső sarkában foglal helyet,
míg a balalsó sarokban a fővezér lovasalakja lát-
szik. Az olasz magyarázó szöveg felirata: Descrit-
tione dell' assedio della città di Bvda: M.DC.LXXXVI.
Chiarello »Historia degli avvenimenti . . . Venetia
1687« czímű művéből (282. l.).

Lanfranconi Énea.

956. **Pianta et elevatione della reale città e fortezza di
Buda** capitale del regno d'Vngaria assediata dall'

armi della Sac. Ces. M.^a di Leopoldo P.^o imperatore li 20 givgno. 1686. nel anno X.^o del felice pontificato di n. s papa innocentio XI. epresa li 2. settembre 1686. Rézmetszet. M. 410 — Sz. 542 mm. Buda és Pest nyugotról felvett szép ostromképe. Az olasz magyarázó szöveg egy része a balfelső sarokban, nagyobb része a címmel együtt a kép felső részén foglal helyet. Giacomo de Rossi »Il Teatro della Guerra contro il Turco . . . Roma 1687« című művéből. V. ö. a 954. számmal.

Lanfranconi Énea.

957. **Pianta di Bvda citta reale nell' Vngharia inferiore.** Rézmetszet. M. 273 — Sz. 442 mm. Budavárának, az ostrommunkálatoknak s Pestnek tervrajza. Az olasz cím egy repülő sas által tartott kendőre van írva, a magyarázó szöveg a kép jobbalsó sarkában foglal helyet. Coronelli »Città, fortexze e porti principali dell' Europa . . . Venetia 1689« cz. művéből.

Lanfranconi Énea.

958. **Plan du chasteav de Bude.** Rézmetszet. M. 180 — Sz. 283 mm. Nyugotról felvett térrajz, a felső vár s az ostrommunkálatok téves és hiányos feltüntetésével. A francia magyarázó szöveg baloldalt, keretben, foglal helyet.

Apponyi Sándor gr.

959. **Plan de Bude.** Rézmetszet. M. 213 — Sz. 334 mm. Nyugotról felvett térrajz, a budai s pesti vár és az ostrommunkálatok hiányos és hézagos feltüntetésével. A francia magyarázó szöveg a kép bal-alsó sarkában, négyszögű keretben, foglal helyet. »Le triomphe des armes chretiennes, Cologne 1586« című műből.

Lanfranconi Énea.

Apponyi Sándor gr.

960. **Plan du siège de Bude.** Rézmetszet. M. 205 — Sz. 150 mm. Budavár és Pest alaprajza az ostrom tervezetével. Jel. Seb. le Clerc del. — Jer. Wolff excud. Aug. V. Johana Sibilla Kräusin fec. Le Clerc rajza után metszette Kräusin Sybilla az augsburgi Küssel

M. művész leánya, ki a hős lotharingiai Károlyra vonatkozó Le Clerc-féle 21 metszetet készítette (1646—1717.). Le Clerc »Les actions glorieuses« cz. munkából.

Lanfranconi Énea.

961. **Planta de la Primera fiesta** que el Exmo Sor Marq.^s del Carpio. Virrey de Nap.^s hicò en Setiembre 1686, por la Conquista de Buda da las Armas Imperiales y la Dedicación á l' Exma su S.^{ra} Marquesa del Carpio. El Criado mas humilde, y reconocido de S. E. D. Joseph d'Augierrey Gamarra (En Nap.^s por Domingo Ant. Parrino librers de S. E. 1686.) Rézmetszet. M. 290 — Sz. 396 mm. Az 1686-ban Buda visszavételére rendezett első ünnepély tervrajza, a tervező: Phelipe Schor és a metsző: Federico Pesche neveivel.

Planta De La Secunda Fiesta Que El Exmo Sr Marq.^s Del Carpio Virrey De Napoles Hico En Setiembre 1686. Por La Conquista De Buda Da Las Armas Imperiales y La Dedicación Á La Exma Su Sen.^{ra} Marquesa Del Carpio el Criado mas humilde y reconocido da S. E. D. Joseph de Aguirre y Gamarra. (En Nap.^s por Domingo Ant. Parrino Lib.^o de S. E. 1686.) Rézmetszet. M. 280 — Sz. 396 mm. Az 1686-ban Buda visszavételére rendezett 2-ik ünnepély tervrajza, a tervező: Phelipe Schor nevével.

Apponyi Sándor gr.

962. **Prospect der Statt Ofen.** Rézmetszet. M. 147 — Sz. 194 mm. Budavár keletről felvett ostromképe, jobbról-balról német magyarázó szöveggel. Boethius »Kriegshelm . . . Nürnberg 1686« czímű munkájából.

Lanfranconi Énea.

M. N. Muzeum.

963. **Prospect der Vestung Ofen**, wie solche zu sehen von Alt Ofen wehrender Belägerung Anno 1684. Rézmetszet. M. 279 — Sz. 397 mm. Budavár és Pest szép látóképe, az ó-budai magaslatról felvéve; a nyugoti magaslatokon s a Sz. Pál völgyében, egész a Dunáig elnyúló táborhelyek feltüntetésével. A magyarázó szöveg a kép baloldalának közepén tekeresre

irva foglal helyet. Abellino »Theatrum Europaeum Frankfurt 1662—1738« című művéből.

Darányi Ignác.

Lanfranconi Énea.

964. **Prospettiva** della real citta die Bvda con li tre attacchi. Rézmetszet. M. 154 — Sz. 388 mm. Budavárának északról felvett hiányos ostromképe, a Bécsi-kapu tájéka ellen irányzott futóárkok feltüntetésével.

Knauz Nándor.

965. **Schlacht bey Weizen.** Rézkarcz. M. 280 — Sz. 341 mm. Csatakép Vác, Pest, Buda s a Vác melletti csata kezdetleges feltüntetésével. Ellentétes kép, a meny nyiben Vác Pest alatt fekvőnek látszik. A kép jobb-alsó sarkában három török lovasalak áll. A kép alatt a jelszámok magyarázata. Wagner »Delineatio Provinciarum Pannoniae ... Augspurg 1684« című művéből.

Lanfranconi Énea.

966. **Schlos zv Offen.** Rézmetszet. M. 60 — Sz. 80 mm. A budai várpalotának látóképe, nyugotról nézve. J. U. M. »Pannoniens Kriegs- und Friedens Begeben nussen ... Nürnberg 1686« című munkából (904. l.)

Lanfranconi Énea.

967. Le **Siége** de Bude. Rézmetszet. M. 220 — Sz. 170 mm. Díszes látókép-csoportozat, felül diadaljelvényekkel ékítve. A főkép Pestet s Budavárát ábrázolja az ostrommal. Az előteret tábori jelenet foglalja el. Keleti felvétel. A főkép felett három kis rokokó keretű kép foglal helyet; a baloldali Szegednek (Seguedin), a középső Simontornyának (Simontorna), a jobb pedig Pécsnek (Cinq Églises) látóképe. Alul két kis négyszögű keret van, a balsóban Kaposvár (Caposwar), a jobb oldaliban Siklós (Sielos) látóképe. Ezek között rokokó keretben a cím. A valóban szép kivitelű képet Le Clerc Sebestyén után Kräusin Johanna Sibilla metszette. Jel. Sebastian le Clerc del. — Jeremias Wolff excud. Aug. Vind. — Jo-

hanna Sybilla Kräusin fecit. Le Clerc »Les actions glorieuses . . . című művéből.

Lanfranconi Énea.

968. El **Sitio** de Buda. Rézmetszet. M. 286 — Sz. 185 (szöveggel 394) mm. Budavár, Pest s a körülzároló sereg hadállásának keletről felvett látóképe. A kép alsó részén lotharingiai Károly (jobboldalon) és a bajor választó (baloldalon) Budavárának ugyancsak keletről felvett kisebb látóképét tartják. A spanyol magyarázó szöveg a lap egész balfelét foglalja el a következő felirattal: Explicacion de la estampa que representa el Sitio de Buda. »Admirables efectos de la Proviencia sucedidos en la vida e impero de Leopoldo Primero . . . en Milan 1696« című műből (III. k. 246. l.)

Lanfranconi Énea.

969. **Teatro** Della Guerra Contro il Turco Dove sono le Piante e le Vedute delle principali Città e Fortezze dell' Ungheria, Morea e d'altre Provincie con gli Assedij, e Conquiste fatte dall' armi Cristine sotto il felice Pontificato di Nostro Signore Papa Innocenzo XI. Dato in luce da Gio. (Giacomo de Rossi in Roma alla Pace: Con Privil. dal som. Pont. l'anno 1687. 2-r. 41 darab rézmetszet.

Lanfranconi Énea.

970. **Théâtre** de la paix entre les chrestiens et les turcs. Rézmetszet. M. 500 — Sz. 587 mm. A karloviczi békekötésre (1699. Jan. 26.) vonatkozó tárgyalások 9 képből, 3 hasábján, egy lapon. A középső hasáb felső képe Karlovicz, Pétervárad, Sziget s F utak térkép rajzát adja; felül allegorikus alakok s szalagon a következő felirat: »Carte des Environs ou la paix est conclue le 26 Jan. 1699.« Az alsó kép azon ház rajzát adja, melyben a béketárgyalások folytak. Felirata: »Maison des conferences« Az előtérben perimés kőfalán ugyancsak ezen épület alaprajza (»Plan de la Maison des Conférences«) látszik. A balhasáb alsó képe Colliers táborának adja képét »Camp du son Excellence Mr. Colliers«); a jobb

hasáb alsó képén azon sátrak vannak feltüntetve, melyekben a béketárgyalások, a ház felépülése előtt folytak (Tente des Conferences avant que la Maison estoit batie). A bal hasábon levő másik két kép (»La Salle des Conferences«. »Chambre des Embassadeurs Turcs«), valamint a jobb hasábon lévők is (»Chambre des Mediateurs«. »Chambre des Embassadeurs Imperieaux«) az épület 4 helyiségét s azok berendezését mutatják, alakokkal. A kép alját »Generale afbeeldingh der Handelplaats alwaar de Vreede tusschen de Christenen ende de Turcken is geslooten den 26. Jan. 1699« holland czímmel, a magyarázó szöveg foglalja el. Jel. Anna Beek Exc: cum: Privilegi Hage.

Lanfranconi Énea.

971. **Türkische Mosquée** so zu Pest zusehen Mosquee qui est à Pest en Hongrie. Rézmetszet. M. 290 mm. — Sz. 189. Egy török mecsetnek képe, mely valószínűleg Pest déli részén állott.

Lanfranconi Énea.

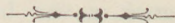
972. **Veroovering der Sterke Stad, Buda of Offen**, door de Keyserlyke en Geallieerde Machten. 1586. Rézmetszet. M. 450 mm. — Sz. 558. Ostrom kép Budavár, Pest, az általános ostrom s a puska- és torony felrobbanásának alakdús feltüntetésével. Kelet-északi felvétel. A kép előterét elfoglaló csoportozat közepén, háttal a képnek Lotharingiai Károly hg. fővezér áll s az eléje tartott hadi tervet nézi. A holland nyelvű felíratot a kép felső részén látjuk. Metsz. Hooge R. 1686-ban. Wagner »Staedt und Geschicht-Spiegel ... Augsburg 1687« című művéből.

Lanfranconi Énea.

973. **Victoria**. So den 2. September Ao-1686, vmb 4 Uhr abents Durch die Christliche Waffen mit gesturmeter Handt die Vöstung vnd Statt Offen beschöchen. Rézmetszet. M. 332 — Sz. 452 mm. A lap alsó részét elfoglaló ostromkép (M. 212 — Sz. 452 mm.) Budavárát északról mutatja, a Bécsi-kapu tájára irányzott főostrom feltüntetésével. A kép felett, szá-

lagban, a következő felirat: Prospect der Statt Offen, sambt der Kayserl. Attaque. A balfelső sarokban kétfejű sas lebeg, föléje egy angyalka koszorút tart, alatta egy másik a magyar czímert mutatja fel, míg előtte felhőgomolyon a szent szüz, karján a kised Jézussal. A jobb felső sarokban foglal helyet zászlóra írva a babérkoszorúba foglalt czím. A lap balfelső részén »Prospect des Schloss Offen, von der Chur-Bayrischen seythen, sambt dero Attaque.« feliratú kisebb kép. (M. 120 — Sz. 194 mm.) a lángba borult Budavár déli felvételét mutatja, a várpalota ellen irányzott ostrommal. A jobb felső 257 mm. széles és 120 mm. magas teret, 6 hasámban, a latin és német magyarázó szöveg foglalja el. Metsz. Jezl. Jacob.

Ianfranconi Énea.

974. **Abris** der Statt Ofen, vnd Pest in Vngarn. Kézrajz. M. 168 — Sz. 292 mm. Budavárának s Pestnek ügyesen rajzolt látóképe. A czím a kép alsó részének közepén, a magyarázó szöveg pedig bal sarkában foglal helyet.

Knausz Nándor.

975. Vierzig Zwey saubere **Abrisse** verschiedener Gränz Festungen, Schlösser und Städte in Hungarn ungefähr von den Jahren 1660 bis 1664. Magyarországi 29 végvárnak igen ügyesen rajzolt látóképe, mely magában foglalja Pozsony, Verebély, Érsekújvár, Léva, Nógrád, Palánka, Gyarmat, Széchen, Fülek, Putnok, Szendrő, Kassa, Onód, Tokaj, Kálló, Szathmár, Szádvár, Rohonc, Kőszeg, Egerszeg, Szentgrót, Nempti, Lendva, Dobra, Csáktornya, Légrád, Varasd, Kaproncza és Zágráb rajzait, 1660—1664 között. Az egykorú rajzkötet Montecuccoli Rajmond hercege volt.

Haránt, kis folio 42 lap. Kézrajz.

Bécsi cs. és kir. közös hadügyi levéltár.

976. **Tervrajza** azon teleknek, mely Budavárában a kremmünsteri benzések apátságának házfelépítésre átengedettett, 1687. Négy darab egykorú eredeti rajz.

A kremsmünsteri benzés apátság.

977. **Plan** De La Ville Et Château De Bude En L'estat qu'ils sont Presentement En Janvier 1687. Budavár- és a királyi palotának 1687. legpontosabb alaprajza. Kézrajz. M. 140 — Sz: 45 cm.

Bécsi cs. és kir. házi, udvari és állami levéltár.

978. **Belagerun** (sic!) Der Königlichen Haupt und Residens Stadt Ofen. Kézrajz. M. 42 — Sz. 52 cm. Budavár 1686-ki ostromának és a rohamnak nagy szorgalommal készült egykorú színezett rajza, melynek szélein a bajor és szász, a császári és a brandenburgi hadak rohamai vannak leírva.

Bécsi cs. és kir. közös hadügyi levéltár.

979. **Csatarendje** (ordre de Battaigle) a Budavárát 1686-ban ostromló hadseregnek, a vár bevétele után Szept. 6-án, két arczvonalba. Színezett kézrajz, az egyes csapatok megnevezésével. Felirata: Battaillie nach Eroberung Ofen den 6. Sepdem: 1686.

Bécsi cs. és kir. közös hadügyi levéltár.

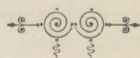
980. Nova Et Accurata Totius Superioris Maioris Partis Inferior. Regni Hungariae **Delineatio**. A° MDCLXXXII. M. 55 — Sz 80 cm. Kézrajz. Az egész felső, s részben alsó Magyarország részeinek térképezése Corneo által pergament lapon. Ezen szép kézrajzot igen érdekessé teszik a jelzések, melyek által feltüntetve vannak a török távolsági helyek, a praesidialis városok és a meg nem hódolt területek.

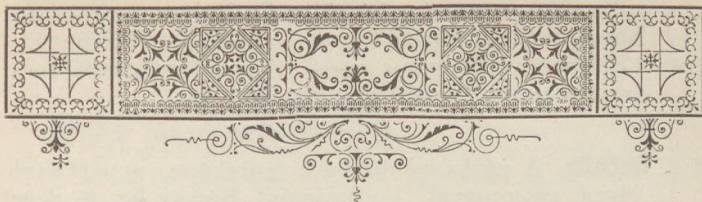
Bécsi cs. és kir. közös hadügyi levéltár.

E)

SZÖVETEK.

981. **Gobelin.** Lotharingiai Károly hg. fővezér bevonulása Budavarába, a bevétel utáni öldöklések s rablások első napján. A kép előterében álló hat lovasalak közül, a fehér lovon ülő lotharingiai Károly alakja, a mint a balján álló lovagnak a szabadrablásra kiadja rendeletét. A kép színhelye a mai Szentháromság tere, jobb oldalt a Mátyás-templommal. A teret lángba borult épületek környezik s a téren, az utcákon, a kapukban, ablakokban egyes öldöklési s rablási jelenetek láthatók. A szemben nyíló utcán, vágató lovasság rohan végig; az előtér jobboldalán török nőket vezet egy harczos; előttük egy lovas épp csapást mér egy lerogygánt törökre; mindenütt szétmarczangolt, ruháiktól megfosztott hullák hevernek s gazdátlan lovak, tört fegyverek, foglyul ejtett alakok láthatók. A remekül összeállított, színekben s alakokban dús kép valóban megkapó látványt nyújt. Az egészet ékes szegélyzet veszi körül, oldalt egy-egy török alak által tartott oszlop, mely alatt trophaeák láthatók, — míg a felső és alsó keskenyebb szegélyzetet egyes motivumok, a lotharingiai és orleansi-czimerből, díszesítik. A felső szegély közepén a lotharingiai és orleansi egyesített czímerek foglalnak helyet, míg az alsónak közepén a következő hatsoros latin felirat olvasható: Budam Expugnatam Janissariorum Sanguine Exundantem. Direptioni Tradit Victor Carolus V. 2. Sept. 1686. Mind a négy remekművű gobelin valószínűleg Lipót lotharingiai hg. (megh. 1723 Jun. 4-én; neje Orleansi Erzsébet Sa-

rolta volt) parancsára készült a La Malgrange gyárban Nancy mellett, Herbel Károly lotharingiai festő (megh. 1703-ban; 1680-ban a bécsi udvarnál dolgozott) tervezetei után. M. 450 cm. Sz. 694 cm.

O cs. és Apostoli kir. Felsége.

982. **Gobelin.** A párkányi ütközet csataképe, a párkányi várad ostromával. Lotharingiai Károly hg. fővezér serege a Dunába kergeti a törököt s elfoglalja Párkányt. Az előtérben látható fehér lovon ülő alak lotharingiai Károly, a mint harcra tüzei seregét. A Duna tulsó partján álló vár Esztergom vára. A remek kivitelű kép alatt a következő hatsoros latin felirat olvasható: *Arx Barkaniensis Caroli. V. Victricibus Armis Expugnata, Imperio Asseritur Die 9. Octob. Anni 1683. M. 430 cm. Sz. 735 cm. (L. az 981. számot.)*

Ő cs. és Apostoli kir. Felsége.

983. **Gobelin.** Károly lotharingiai hg. fővezér (a kép bal sarkában látható fehér lovon ülő alak) visszaveri 1686 Aug. 8-án a körülfaragó vonalon, Szent Pál völgye felől, áttörő s a várba bejutni törekvő török segítő sereget. A háttért Budavárának északnyugotról felvett látóképe képezi, ostromjelenetekkel. A pompás kép alatt a következő ötsoros latin felirat olvasható: *In Auxilium Budae Laborantis, Advolantes Turcas Excipit Et Debella 8. Augusti 1686. M. 450 cm. Sz. 740 cm. (L. a 981. számot.)*

Ő cs. és Apostoli kir. Felsége.

984. **Gobelin.** A mohácsi csatater képe, a mint a győzők, az ütközet (1687. Aug. 13.) után, az elesett ellenséget fosztogatják. A gyönyörű tájkép középpontját a fehér lovon ülő Károly lotharingiai hg. fővezér alakja képezi, hat lovasból álló táborkarának közepette. A remek kivitelű, mesteri kép alatt a következő hétsoros latin felirat olvasható: *Insolentes Turcas In Mohatzii Campis Victores Quondam, Vicit Carolus, V. Et Fugientes Insequens Ferro, Aut Naufragio Perire Compulit. 13. Augusti 1687. M. 450 cm. Sz. 768 cm. (L. a 981. számot.)*

Ő cs. és Apostoli kir. Felsége.

985. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű imaszőnyeg, melynek anyaga gyapjú; a fehér szálak azonban gyapotból vannak beszöve. Alapszíne öreg zöld (vieux vert), mely a középső mezőben hosszas és csúcsban végződő négyszöget foglal el s ezt egy keskeny, egy szélesebb s a szélén ismét keskeny szegélyek keretezik be. A sárga, kék fekete, zöld és fehér színekben váltakozó hangulatos összeséget, piros színek élénkitik. XVII. századi finom nyirott szövés. A török hódoltság idejében, Erdélyben volt használatos, a honnét ezt az iparművészeti muzeum megvette. M. 1.69 — Sz. 1.28 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

986. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű imaszőnyeg, tiszta gyapjúból. A szőnyeg közepét elfoglaló alapszín kék, sárgával tarkázva. A középső hosszúdad és csúcsban végződő négyszöget sárga, kék, fekete és természetes gyapjú színekben változó szegélyek övedzik. XVII. századbéli durvább nyirott szövés. Erdélyből szerezte az orsz. iparműv. muzeum. M. 1.76 — Sz. 1.12. cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

987. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű oszlopos imaszőnyeg tiszta gyapjúból. Alapszíne vörös, melyen két oszlopot arabeszkék kék és sárga színben díszítenek; a szegélyzet kék alapon, sárga és vörös virágdísztt tüntet fel. XVII. századbéli finom nyirott szövés. Erdélyből került az orsz. magy. iparműv. muzeumba. M. 1.63 — Sz. 1.07. cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

988. Keleti szövet. Perzsa kéziszővésű imaszőnyeg tiszta gyapjúból. Vörös alapszínét széles szegélydíszítés övedzi, kék, sárga, vörös és fekete színekben. XVI—XVII. századi finom nyirott szövés. Erdélyből származik. M. 1.94 — Sz. 1.26 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

989. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű imaszőnyeg tiszta gyapjúból. Vörös alapszínű, keskeny szegélylyel övedzve; a szélesebb szegély kék alapján vörös és

sárga virágdísz. XVII. századi finom nyírott szövég. Erdélyből származik. M. 1'84 — Sz. 1'28 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

990. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű imaszőnyeg. Vörös alapszínű, melyet fölül fehér alapon sárga, vörös, kék és fekete színekben változó virágdíszítés ékit. Széles szegélye hatszögű lapokbaosztott virágokkal van ékesítve, sárga, kék, piros, fehér és fekete színekben. XVII. századbéli finom nyírott szövés. Erdélyből származik. M. 1'73 — Sz. 1'34 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

991. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű oszlopos imaszőnyeg. Vörös alapon, négy kettős fehér oszlop; a két szélső kettős, a középső oszlopívezet egy csucsu végződésben, melynek keskeny szegélyében, sárga, fehér és fekete színű csillag alakú díszítés látható. Széles szegélye, hatszögű lapokban kék, piros, fehér, fekete és sárga színekkel ékes. Igen becses darab. XVI. századbéli finom, nyírott szövés. Erdélyből származik. M. 1'64 — Sz. 1'32 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

992. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű oszlopos imaszőnyeg tiszta gypjából. Vörös alapon, kék, sárga és fekete színekben. Az oszlopközök felső része csúcsívben végződik. Széles szegélyében rózsák sárgás alapon. XVI—XVII. századbéli nyírott durvább szövés. Erdélyből származik. M. 1'69 — Sz. 1'28 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

993. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű oszlopos imaszőnyeg gypjából, melyben a fehér beszótt szélek gypotból vannak. Fehér alapja közepén fölfelé magas csúcsban végződik, az oszlopok sárga, kék és fekete színekkel díszítve. Keskenyebb belső és szélső szegélye kettős hullám vonallal övedzve, a közbelső szélesebb szegély, igen változatos tarkaszínű, többszírmű virágokkal s levelekkel van díszítve. XVII.

század második feléből való nyirott szövés, mely Erdélyből származik. M. 1·87 — Sz. 1·34 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

994. Keleti szövet. Perzsa kézi szövésű oszlopos imaszőnyeg tiszta gypjából. A fehér alapon négy két-oszlopos pirosszínű diszítés, a két középső oszlopköz magas csúcsban emelkedik, a két szélső oszlopköz hármashajtású csúcsívben végződik, a szélesebb szegélyben sok szirmu virágdisz, sárgás alapon, fehér, piros, kék, fekete színekben. XVI. századbéli finom nyirott szövés. Erdélyből származik. M. 1·88 — Sz. 1·29 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

995. Keleti szövet. Török kézisövésű imaszőnyeg tiszta gypjából. Vörös alapon, fehér, kék, fekete, zöldesszínű virág és levéldiszítéssel. Belső és külső szegélydiszítése színes csillagalakú, több szirmu virágokkal összeállítva. A közbenső szélesebb szegély hasonló, sok színbe játszó virágdisz. XVI—XVII. századbéli finom nyirott szövés. Erdélyi eredetű. M. 1·69 — Sz. 1·17 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

996. Keleti szövet. Török kézi szövésű imaszőnyeg, tiszta gypjából. Vörös alapon, virágcserepből kinövő több szirmu virágok és szabadon álló virágszálak, igen tarka s mégis szépen összhangzó színvegyülettel; a széles szegélyben többszögű, fehér és pirosalapú lapokban, virágdisz és arabeszkék. XVI. századbéli nyirott finom szövés. Erdélyből való. M. 1·78 — Sz. 1·21 cm.

Országos magyar iparművészeti muzeum.

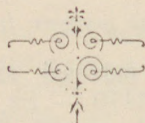
997. **Tíz darab finom művészi szövésű damasz gyoics asztalkendő.** M. 1170 — Sz. 890 mm. Mind a tíz darab tökéletesen egyenlő. Minden kendő közepét Budavár képe foglalja el OFFEN BVDA felirattal. Felül I. Lipót látszik vágató lovon, jobbájában a vezéri bottal s fején babérkoszorúval. A császár alakja felett babérkoszorúban a következő felirat

olvasható: LEOPOLDVS D. G. ROMANORVM IMPERATOR. E felirat mellett egy koronás kétfejű sas van, mellén Felső-Ausztria czimerével. Alul sáncosár mögött egy ágyú áll, melyet a pattantyús épp elsüt. Alább egy alabárdos s egy tiszt alakja látszik. Legalul ismét a fentebbi babérmkoszorúval körített latin felirat olvasható. Oldalt széles szegélyben hat, fegyverek és zászlókból alakított trophaea van alkalmazva. Az egész kendőt keretképen keskeny koczka-szővésű szegély köríti. Mindkét oldalon a positiv kép a jobb-, a véle szemben álló negativ kép pedig a kendő balfelét foglalja el.

Lallemand Pál a nancy-i felebb. ítélőszék tanácsosa.

998. Hangjegy-könyv, olasz szövegű dicsőítő költeménnyel I. Lipót királyra, Budavára 1686-ik évi visszafoglalása alkalmából. Haránt keskeny 4° 6 lap. A lapok nehéz fehér selyemszövetből vannak; a színes selyemből himezett kezdőbetű előterében egy angyal kűrtbe fú, háttérében pedig hegyektől környezett vár tűnik fel; a hangjegy-vonalak arany, a hangjegyek fekete selyemfonalból vannak himezve; a lapok széleit aranyzsinór kereteli, ezen belül ezüst himzés övedzi körül a hangjegy-sorokat. Eredeti kötése préselt piros barna bőr, aranyozással ellátva. Ezen költeményt a Favorita bécsi cs. kir. palotában, az udvar és a magas aristocratia hölgyei, Buda bevételének örömmünnepe alkalmával, mint jelmezes amazonok Lipót császár és Eleonora előtt énekelték el 1686. évben.

Bubics Zsigmond.

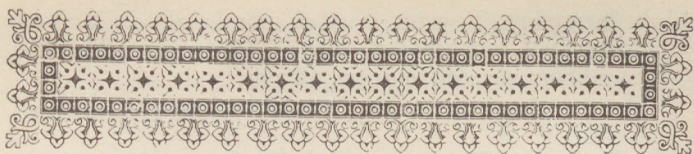

F)

FEGYVEREK,
HADFELSZERELÉSI TÁRGYAK.

RECEIVED
JAN 10 1900

999. **Buzogány** (T o p ű z), rézből. Tojásalakú feje nyolcz domború vonallal nyolcz gerezdre osztva. A gerezdekben felváltva egy és két félgömb alakú bütykök, (összesen tizenkettő) fészkelnek. A fej csúcsán újabban készült gombos rézkalap. Nyele újabban készült s akasztó szíjjal van ellátva. A buzogány hossza 5·7 cm., nyelée 56 cm.

Jamnitzky Lajos.

1000. **Buzogány** síma (T o p ű z), vashól. Feje fölül gombbal, alul kiálló vonal dísszel. Szára síma, belül üres henger, nyele feketére mázolt kemény fa. A fej hossza 9·3 cm., a szaré 8·3 cm., nyelée pedig törött állapotában 17 cm.

Dessewffy Pál.)*

1001. **Buzogány** (T o p ű z), vashól. Tojásalakú vörösre festett, fejét egy középső borda két részre osztja s az egészet kovácsolt vashól készített aranyozott levél és virágdísz borítja, fölül gombos kalappal. E levéldísz alul egy szintén aranyozott koronghoz van erősítve. A nyél a fejjel együtt öntött vashól készült. A fej hossza 12 cm. A nyél hossza 42 cm. Inkább dísz, mint harci buzogány.

Dessewffy Pál.

*) Dessewffy Pál által kiállított fegyverek részint a Buda visszafoglalásában is részt vett két Dessewffy (t. i. János és István), részint pedig a török hódoltság alatt élt és a törökök ellen harczolt elődeik által a törököktől elvett s ily módon összegyűjtött darabok, melyeknek tehát egyik kiváló érdemük ebben is rejlik, különösen azért, mert a gyűjtemény azóta semmiféle úton szaporítva nem lett.

1002. **Buzogány** (T o p ű z), vasból, gömbalakú fejjel (t ô b). Szárából az eredeti fanyél hiányzik. A jelenlegi újabban készült. Hossza 43 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1003. **Buzogány** (T o p ű z) vasból. Kicsiny, majdnem körtealakú feje, berakott arany díszítményekkel ékes (a l t ű n k a k m â). Vasszárából az eredeti fanyél hiányzik, a jelenlegi új. Hossza a fegyvernek a fanyél nélkül 41.5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye

1004. **Buzogány** (T o p ű z), vasból. Gömbalakú feje, berakott arany díszítményekkel ékes (a l t ű n k a k m â). Hosszú vasszárába díszes fanyél (s z â p) van illesztve, melyet finom, bemetszett, csürlődöd rostélydisz borít. Oldalain vékony rézlemezek futnak végig, alja pedig domború arabeszkekkel díszített gombban végződik. E gomb belül üres s négy lyukkal van ellátva, melyek a felfüggesztő szalag, vagy buzogánykötő (t a p u z l i k) felvételére szolgáltak. Hossza 65 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1005. **Buzogány** (T o p ű z), vasból. Gömbalakú feje (t ô b) csürlősen csiszolt és berakott aranydíszítményekkel ékesített (a l t ű n k a k m â). Hossza 42 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1006. **Buzogány** (T o p ű z), vasból. Kicsiny, majdnem körtealakú feje, berakott aranydíszítményekkel ékes (a l t ű n k a k m â). Vasszárából az eredeti fanyél hiányzik, a jelenlegi új. Hossza 40 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1007. **Buzogány** (T o p ű z). Tömör vasból, gömbje 18 szögletű. Hossza 9, átmérője 7.5 cm. Szára vas, kiálló karikákkal két részre osztva, hossza 30 cm. Fanyele újabban van beletéve, mely 17 cm. hosszú.

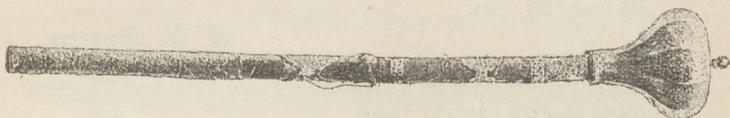
M. N. Muzeum.

1008. **Buzogány** (T o p ű z), rhinoceros szarvból, bunkója és szára egy darabból. Feje felső része 13 rubinnal

ékítve, megaranyozott, czizellírozott ezüst lemezre eresztve. Bunkója 7 cm, szára 44 ctm. Alul a szára 13 cm. hosszú megaranyozott, czizellírozott ezüst lemezzel fődve.

M. N. Múzeum

1009. **Buzogány.** (T o p ű z), aranyozott ezüst, 10 szögletű, a szöglet közötti lapokon gazdag ornamentikával. Gombja 14 cm. Nyele fából, mely barna szövettel

1. ábra, 1009. sz.

volt bevonva, most megaranyozott, czizellírozott ezüst lemezzel van borítva. A nyél alján a Rákóczy czimer 1658 évszámmal. A nyél hossza 53 cm.

M. N. Muzeum.

1010. **Buzogány** gerezdes (G ü r z). Gombkoronás, körte-alaku fejét, tizenöt, széles, karéjos gerezd képezi. Hengeres szára és ebbe illő fanyele sima. Hossza 58 cm,

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1011. **Buzogány**, gerezdes (G ü r z). Gombkoronás fejét tizenegy, közepén csúcsos, lepkeszárnyalakú, széles gerezd képezi. Soklapú szára alul, fölül vonaldiszes. Nyelének felső része csont és gyöngyház berakásokkal díszített, fénymázaz fa, alsórésze pedig csont, mely bevéssett és fekete festékekkel kitöltött, csürlődöd rostélydiszes, alul, felül bordurös mintát mutat. Hossza 70 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1012. **Buzogány**, gerezdes (G ü r z), vasból. Gombkoronás, nagy és hosszúkás fejét 12 fecskeszárnyalakú, széles gerezd képezi. Rövid hengeres szárából az eredeti fanyél hiányzik. Hossza 49 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenál fegyvergyűjteménye.

1013. **Buzogány**, gerezdes (G ü r z). Gombkoronás, körtealakú, nagy fejét 10, széles, karéjos gerezd képezi. Hengeres szárából eredeti fanyele hiányzik. Hossza 49·5 cm.

Bécsi cs és. kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1014. **Buzogány** (G ü r z). Vas, 12 gerezddel, alul és közepén rézpánttal ellátva. Hossza 30 cm. Nyele szintén vas, melynek egy része bőrrel van bevonva. Hossza 32 cm.

M. N. Muzeum.

1015. **Buzogány** (G ü r z). 17 gerezdes, 25 cm. hosszú. Fanyele 30 cm.

M. N. Muzeum.

1016. **Buzogány**, gerezdes (C s u m a k). Körtealakú fejét tizenkét áttört, vésett gerezd képezi. Szára sima s ugyanily díszítésű pántokkal van ékítve. Fanyelét csaknem teljesen sima rézlemez fedi, mely alul s

2. ábra, 1016. sz.

felül vésett díszítésű rézpántokkal van szegélyezve. Hossza 53 cm. E buzogánynyal zuzatott be állítólag a nagy-vezekényi csatában elesett Eszterházy László sisakja.

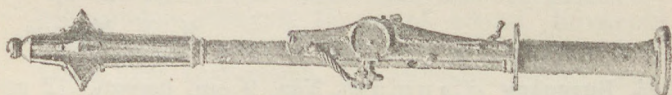
Eszterházy Miklós hy. fraknoi kincstára.

1017. **Buzogány**, gerezdes (C s u m a k) vashól. A körtealakú 6·7 cm. nagyságú fej 17 gerezdből áll, melyek a gombos kalappal fedett, 4 mm. magas, fe'ső karimából kiindulva, alul egy kiugró keskenyebb (4 mm. magas) és egy sima, alján befelé hajló (6 mm. széles) karimában végződve, a 14 cm. hosszú, kovácsolt és végig üres csövet képező szárba mennek át. A nyél alján 9 mm. széles, később készült erősítő karika látható, közepén bevéssett vonallal. A nyélbe szintén

később készült, 19 cm. hosszú fanyél van illesztve. Találták Budavárában egy úri-utczai ház pinczéjében.

Vásárhelyi Géza.

1018. **Buzogány**, gerezdes (C s u m a k). Feje hosszukás, körülbelül $\frac{2}{3}$ magasságban kiugró háromszög csúcsokkal tagozott, hat gerezdből áll, mely fölül kihúzható gombbal fedett, köralakú, csonka kúpban, alul ugyanily kúp és fonott vonaldiszben végződik. Szára kerék lakatos szerkezetű löfegyver. Nyele két korong-

3. ábra, 1918. sz.

ból alkotott kézfejtővel van ellátva. Az egész fegyver berakott, stylizált levéldisztményekkel, a lakat ugyanily mivű kétfejű sassal ékített. A nyél alsó korongján vadászó lovas, kutyaival. Hossza az egésznek 61·2 cm.

Dessewffy Pál.

1019. **Buzogány**, gerezdes (C s u m a k) vasból. Körte alakú, gombkoronás fejét 15 gerezd képezi. Szára nincs. Nyele (s z â p) egész végig fából készült s felső részén ponczolt sárgaréz lemezzel van borítva. Hossza 41·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1020. **Buzogány**, gerezdes (C s u m a k). Három, orsóalakú szeggel koronázott fejét 12 lekanyarított gerezd képezi. Csürlösen simított szárába illő, eredeti fanyele kordován (szaghri) bőrrel van borítva. Hossza 77 cm

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1021. **Buzogány** gerezdes (C s u m a k). Gombbal koronázott fejét 7, széles, kikanyarított, lepkeszárnyalakú gerezd képezi. Vasszára fölül nyolcz lapú, alul csigavonal alakulag csavart. Eredeti fanyele hiányzik. Hossza 60·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1022. **Buzogány** gerezdes (C s u m a k) Gombbal koronázott, körtealakú fejét hat, szélein mameluk - mivüleg aranyból berakott levéldiszzsel ékített, (a l t ű n k a k m â) széles gerezd képezi. Alul és fölül ugyanígy, középrészén pedig csatornásan (cannelirt) díszített szárából az eredeti fanyél hiányzik. Hossza 49·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1023. **Buzogány** (C s u m a k). Vasból, 12 gerezdes és 8 cm. hosszú. Gombja és szára egy darabból. Vasszárnak hossza 24 cm. Sárga színű fanyele egészen új.

M. N. Muzeum.

1024. **Buzogány** (C s u m a k). Vas, 9 cm. hosszú, 12 gerezddel a vasszárral egy darabban. Szárnak hossza 33 cm. Világos színű fanyele későbbi.

M. N. Muzeum.

1025. **Buzogány** (C s u m a k), ezüsthől, 17 gerezdes, felül kiálló ezüst gombbal. Hossza 10 cm. Szára ezüst, 16 cm., mely 34 cm. hosszú fekete fanyélbe van illesztve.

M. N. Muzeum.

1026. **Buzogány** (C s u m a k). Réz, vonaldiszes 13 gerezddel. Fején fölül ujabban egy rézgomb van beütve. Fekete fanyele alul 17 cm. s gombja alatt 15 cm nyire pontokkal cifrázott rézlappal fődve.

M. N. Muzeum.

1027. **Buzogány** (C s u m a k). 16 gerezdes, rézfejjel, a gerezdek parallel vonásokkal felosztva. Csúcsos hegye felül egy kis vasgombbal. A gomb hossza 9 cm. Fanyelű, hossza 27 cm. A nyél alja keresztvonásokkal díszített vaskarikába foglalva.

M. N. Muzeum.

1028. **Buzogány** (C s u m a k). 12 gerezdes rézből, a gerezdeken vonaldisz, hegyében vasgomb. Hossza 7 cm. Fekete fanyelének hossza 46 cm., mely alul 19 cm.-

nyire, a gomb alatt 18 cmnyire rézlemezzel van bevonva.

M. N. Muzeum.

1029. **Buzogány** (Csumak). Vas, 11 gerezdes. Hossza 11 cm. Szára 11 szögű vasból; hossza 29 cm. Fanyeje alján elefántesonttal takarva, melyen tulipán virágdísz van karczolva; alján rézgomb. Hossza 17 cm.

M. N. Muzeum.

1030. **Buzogány**, gerezdes, vasból. Körtealakú fejét, melynek gombja hiányzik 15 gerezd képezi. Kovácsolt vasból készült szára 13 lapú, üres hasáb. Nyele fából van s fölül keskenyebb, alul szélesebb, vésett, stílyzált levéldisztéményekkel ékített ezüstpánt; közép-részén pedig fekete bőr borítja. Egész hossza 56 cm. Állítólag Alapi Gergely (megh. 1690) huszárbuzogánya, mert a kiállító szerint e buzogány ugyanaz, a melyet Károlyi Lőrincz: *Speculum jaurinensis ecclesiae* című munkájának 7-ik lapján e részben megemlíti: »Supra portam appensa est tabula lignea, in qua pendet clypeus, sceptrum et compedes, infra annus 1690, dein hoc distichon legitur: Gregori hic Alapi post turcica vincla soluti, Virginis in gremio, molliter ossa cubent.«

A győri székesegyház.

1031. **Csatacsillag**, rézből. Feje három sorban egymás fölé helyezett, váltakozó, négy-négy bütökből áll és pedig az alsó és felső sor bütökei három, a középső soréi pedig négy élű gúla. Szára nincs. Fából készült, fényezett nyele a fejbe van erősítve, egy ujabban készült karika és csavar segélyével. A fej hossza 4·3 cm., a nyélé pedig 42·7 cm. E buzogány a kiállító székelyföldi elődjének hagyománya szerint, egyik őse által Buda ostroma s bevétele alkalmával használtatott.

K. Polyáni Kovács János.

1032. **Csatacsillag**, vasból. Belül üres és nyelet képező feje, háromsorban egymás alá váltogatva elhelyezett kúpokból áll és pedig az alsó és felső sorban négy-

négy kisebb, háromoldalú, a középső sorban pedig aránytalanul nagyobb, kiugró négyélű kúp látható. A fegyver magassága 4·7 cm.

Pflanczer Gábor.

1033. **Csatacsillag**, tömör vasból, három sorban hat-hat bütyökkel. A fej hossza 6·5 cm. Ujabban készült, 9 szegletű nyelének hossza 52 cm.

Dillesz Sándorné.

1034. **Csatacsillag**, rézből. A fej három sorban elhelyezett, 4—4 bütyökből áll, melyek közül az alsó és felső sor bütykei három, a középső soréi pedig négy szegletűek. Szára sima rézkarika. Nyele, melyhez a buzogány két vaspánttal van oda erősítve, s alul, oldalán keresztül vágott, kopás ellen védő vas szárban végződik, fénymázas és belül hat berovott körrel díszített. A fej 4 cm. a szár 1·8 cm. a nyél 57·2 cm.

Dicskei Dillesz Sándor.

1035. **Csatacsillag**, rézből. Feje három sorban egymás alá helyezett kúpokkal. Az első sorban négy háromélű, a másodikban négy négyélű, a harmadikban ismét négy háromélű, fölül pedig a nyéllyuknak szemközt egy négyélű kúp. Nyele ujabban készült fekete fából, felfüggesztő szíjjal. Hossza 5·4 cm., nyelée pedig 60 cm.

Jamnitzky Lajos.

1036. **Pánczélszúró**. A XVI. és XVII. század közepéig a magyar huszárok használták lándzsa helyett. Háromélű, egyenes, síma aczélpenge, a szögletek közötti bemélyített lapokon bevéselt cifrázatok, sugárzó nap, félhold, keresztbe két törökalakú kard, íj és nyilak. Mindkét lapján régi, görögbetűs felirat. Hossza 1·42 m. Markolata kanyar vasnélküli, fekete bőrrel bevont fa, melynek egyenes keresztvása csúcsban végződik. Hüvelye fekete bőrrel bevont fa, a nyereghez felkapcsoló fekete szíjjal ellátva. Alja vas, felső része rézlappal borítva. Ezén a következő mondat van bevésve: Ez a fegyver kié volt, kié most, kié lesz. Ebé volt, enyém most, Ebé

lesz. Rosa István. F. B. M. Vagy hazám szabadsága vagy halál 1704. Eb kéri eb adja kordéba. Hossza 1.44 cm.

M. N. Muzeum.

1037. **Pánczélszűrő.** Az előbbihez hasonló, a következő bevésett szókkal. Az egyik lapon: »Mars«, alatta egy álló harcos egész alakja; ez alatt »Peter Lobach«, lejjebb egy diót evő, hátsó két lábán ülő mókus, előtte P. megette L. betűk. Másik lapján: »Spes« egy álló női alakkal alatta, lejjebb mint a másik lapon; a harmadik lapon bemetszett virágdísz alatt, ismét Peter Lobach, mókus, P. L. betűk. Hossza, 1.59 cm.

M. N. Muzeum.

1038. **Pánczélszűrő,** mint az előbbi síma aczélpengéjű minden díszítés nélkül. Hossza 1.27 cm. Fekete bőrrel bevont fa, markolata aranyozott, ezüsttel díszítve, keresztrúdja ugyanolyan. Hüvelye fekete bőrrel bevont fa, mely alul és a szíjtartónál aranyozott ezüstpánttal van borítva. Hossza 1.29 cm.

M. N. Muzeum.

1039. **Pánczélszűrő.** Háromélű, síma aczélpengéjű, vésetek és latin betűkkel ez: Peter Munich In Sollingenn, ez alatt püspöksüveges fej, a kardcsiszár beszélő címere, lejjebb Fede set cui vide, másik lapján: »Soli deo gloria«; a harmadikon: »Vincere aut mori.« Hossza 1.42 cm. Markolata kanyarvassal ellátott fekete bőrrel bevont fa. Hüvelye alul-felül vaspántokkal van összetartva. Hossza 1.44 cm.

M. N. Muzeum.

1040. **Pánczélszűrő,** huszárkard, háromélű, hármas, erősen mélyített vércsatornával, melyekben a nap, hold és egy csillag berakott alakjai láthatók. Markolata berakott sodronytekercsesel és karczott ékítményű rézlemezrel van fedve. Kanyarvasa vésett díszítésű. Tokját kordován bőr fedi, mely karczoltdíszű rézpántokkal van díszítve. Hossza 137 cm.

Bécs város.

1041. **Pánczélszűrő** (v. törkard). A markolat faboritéka rovátkás bőrrel fedett. Csőralakú feje vassal borított. A faboriték közepén két vonaldiszes fejű szeggel van a vashoz erősítve. A kézvédő keresztvas jobboldali meghosszabbított ága a fej felé hajlítva felnyulik a fejig s külső oldala vonaldiszes. A keresztvas közepén mind a két oldalon csipkés kereszt. A négyélű penge és markolat együttes hossza 168 cm. Tokja fából van, fekete bőrrel bevonva és a kopás és törés ellen alul gombban végződő vastokkal, oldalán vaslemezzel és hat vaspánttal van biztosítva, mely utóbbiak közül a két felső szijtartó karikákkal van ellátva. Az egyik karika hiányzik. A tok 165 cm. hosszú. Ezen törkardokat I. Lipót idejében a magyar lovasság is viselte fegyverül.

Dicskei Dillesz Sándor.

1042. **Pánczélszűrő**, háromélű, három véresatornával. Alsó része vésett levél és virágdiszítéssel van ékítve. Markolata és tokja fából készült, egymáshoz illenek s barna bőrrel vannak bevonva, a markolat részszeggekkel ékített. A penge hossza 143·5 cm., a markolaté 20 cm., a toké pedig 145 cm. E dárda állítólag Petneházy Dávid, előbb kuruczvezéré volt, ki első tűzte fel a zászlót Buda visszavétele alkalmával a várfoára.

Felsőmagyarországi muzeum.

1043. **Kard**. Pengéje kevésbé görbülő, török idomú sima acél, mindkét lapja fokánál 1·5 cm. szélességben arannyal berakott arabeszkekkel diszítve. A penge felső részének belső oldalán, a markolat alatt, két helyen aranyból berakott török írás. Hossza 80 cm. Markolata fekete bőrrel bevont fa, kanyar vas nélkül, melynek külső oldalában négy darab hosszukás türkís van befoglalva, belső oldalán három filligrán mivű ezüst csillaggal. Kereszt vasa egyenes, arannyal diszítve. Eredeti fahüvelye fekete chagrin bőrrel van bevonva, melynek felső nyílása, alja és a kardszij-karikák pántjai gazdag aranyozással vannak diszítve. Hossza 81 cm.

M. N. Muzeum.

1044. **Kard.** Pengéje 4 cm. széles, fringia alakú sima acél, mindkét oldalán kettős véresatornával ellátva. Külső lapján, közvetlen a markolat alatt egy koronásfő bevésve (valószínűleg Miksa császár.) Ez alatt az egyik véresatornában lapidár betűkkel bevésve KAMUTHI. Hossza 87 cm. Markolata kanyarvas nélküli, aranyozott ezüst vésetekkel, sodronnyal és beillesztett 11 darab szép türkissel ékitve. Keresztrúdja egyenes, aranyozott, tömör ezüsből. Hüvelye meggyzsin bársonnyal bevont fa, alul és fent aranyozott és vésetekkel disztett ezüstlemezekkel borítva, melyeknek külső oldala áttört mivű, s beléjük 41 darab kúpalakban kiálló nagy türkisz van illesztve. Hossza 95 cm.

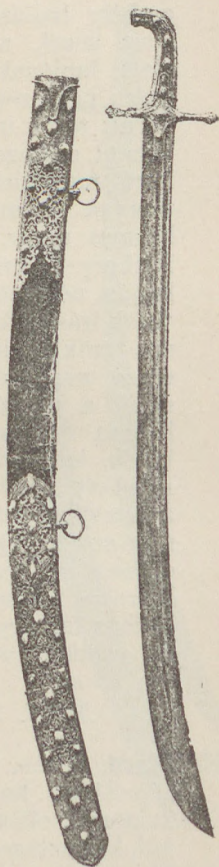
M. N. Muzeum.

1045. **Kard.** Hirtelen görbületű, törökidomú, dömöczkölt pengéjű acél, foka s mindkét lapja gazdag aranyberakással disztítve s négy helyütt török irással aranyban ékitve. Hossza 76 cm. Markolata rhinoceros szaruból, kanyarvas nélkül, keresztrúdja hiányzik.

M. N. Muzeum.

1046. **Kard.** Erős görbületű pengéje lángalakban csipkézett sima acél. Mindkét lapjának felső széle arany berakással és török irással disztítve. Hossza 81 cm. Markolata kanyarvas nélküli, szaruból készült, keresztrúdja hegyes gömbben végződő vas, aranyberakással disztítve. Hüvelye eredeti,

4. ábra, 1011. sz.

piros bársonnyalbevont fa, alul-felül aranyberakással, ékített vaslapokkal fődve, ugyanolyan a szíjkarikák pántja is. Hossza 81 cm.

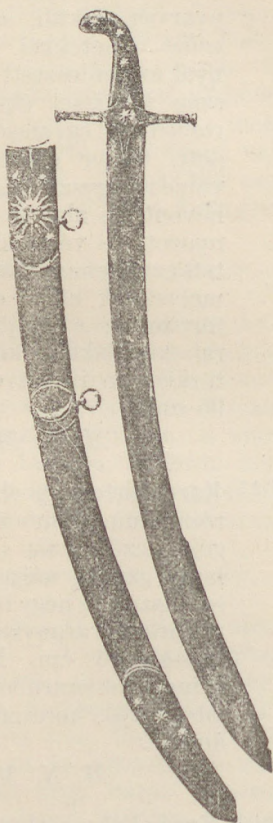
M. N. Muzeum.

1047. **Kard.** Széles fringia alakú, csekély hajlású pengéje sima aczél, a markolat alatt, lapjának egyik oldalán négyszögű keretbe foglalt török írás, e felett félhold, csillagok, hosszas körű medailleban a Báthoryak czimerképe, a hármás agyar, körirata: Báthory Gábel. Másik lapján, négyszög keretben török írás, e felett turbános török mellkép, a sugárzó nap és csillagok, mind a pengébe vésve. Hossza 81 cm. Markolatafa, kanyarvas nélkül, mindkét oldalán három ezüstcsillag betéve. Egyes keresztrúdjának egyik oldalán egy ezüstcsillag. Hüvelye fekete halbőrrel bevont fa, egyszerű vaslemezekkel borítva. Hossza 85 cm.

M. N. Muzeum.

1048. **Kard.** Görbe, sima pengéje 84 cm. hosszú. Markolata czizellirozott ezüsből, keresztvassal ellátva. Hossza 12 cm. Fekete bőrtokja czizellirozott ezüstlemezzel alul-felül befődve, kardkötő hasonló két ezüstpánt karikával.

M. N. Muzeum.

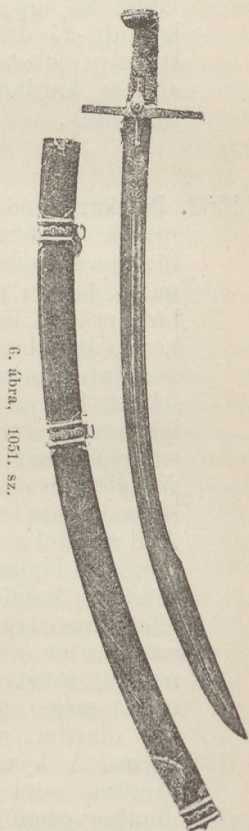
1049. **Kard.** Görbe, sima pengéjű, melyen a fegyverkovács bélyege látható. Hossza 83 cm. Famarkolata aranyozott ezüst szalaggal, közben aranyozott ezüst sodronnyal körültekerve. A markolat teteje, háta és a keresztrúd czizellirozott ezüstműből. Hossza 10 cm. A keresztrúd mellső oldalán félköralakú, kiálló karika ezüstműből. A fekete halbőrtök alul s a két kardkötő pánt szintén czizellirozott, aranyozott ezüstműből készítve.

M. N. Muzeum.

1050. **Kard.** Dömöczkölt, görbe pengéjű. Hossza 72 cm. A penge külső lapján, egy kerek és hosszúsúkas csipkézett keretben, aranyozott török betűk. Markolata keresztrúddal, ezüstművel berakva. Hüvelye újabbkori. A kardkötő pántja vasműből, ezüstművel berakva és mindkét oldalán török írással.

M. N. Muzeum.

1051. **Kard,** Szobjeszky János lengyel királyé. Sima aczélpengéje véresatornával; a markolat felett aranyból berakva a Szobjeszkyek családi czimere, mely egy mellvért oldalmetszetét ábrázolja, rajta három egymás felett álló csillaggal; a czimerpajzs foszladékos, fent királyi korona fűdi. Másik oldalán arannyal berakva, lapidár betűkkel ez áll: HAEC META LABORUM. +, e mellett jobbra hosszúdad babérkoszorúban máltai kereszt. Feljebb, a középső véresatornában: CAVE A FALSIS AMICIS + SALVABO TE AB INIMICIS. Hossza 77 cm. Markolata kanyarvas nélküli, fekete bőrral bevont fa, mely ismét

6. ábra, 1051. sz.

arany sodronynyal és keskeny arany szalaggal van fődve. Keresztrúdja arany, kék zománczos. A keresztrúd külső oldalán hasonló anyagú és diszítésű félkörű karika zománczozva a kardbojt részére alkalmazva. A markolat alsó lapjába szívalakú hegyi kristály, melybe aranyból berakva látható egy lovas vitéz, ki egy elesett török harcost gázol el. A kristály 27 darabba foglalt gyémánttal van körítve. Hüvelye fekete préselt bőrrel bevont fa, melynek alja és kardkötő pántjai kék zománczos aranyból készültek.

M. N. Muzeum.

1052. **Díszkard**, renovált. Pengéje gyengén görbített dumaszk. Ennek egyik lapján két vízszintes és három függélyes arab felírás keretben (berakott arany), másik lapján pedig berakott arany lapon Apafi Mihály erdélyi fejedelem balra fordult, kalpagos mellképe, baljában kormánypálczával, ez alatt pedig vízszintes sorban APAFI: MIH: 1661 aranyberakású felirat. Kanyarvas nélküli és felül görbített markolata aranyozott ezüstműből van s vésett szőlőlevelekkel, szőlőfürtökkel és rekeszes foglalású türkisekkel ékes. Az előlapi vésűzés dombormű, a hátlapi ellenben sima. Tokja sötétvörös bársonynyal van bevonva. Alul és felül aranyozott ezüstművek borítják, melyeknek felső lapja aláeresztett, vésűzött alapon, áttört és rekeszes foglalású türkisekkel díszes fedőlappal ékesített, alsó lapjuk pedig simán vésett szőlőlevél és szőlőfürtös díszet mutat. Középrészén három aranyozott ezüst díszpánt van alkalmazva. Ezek közül a két szélső felső lapja a két tokéhoz hasonlóan van díszítve, alsó lapjuk pedig domborvésetű levél díszes. A középső pánt alsó lapja hasonlóan van díszítve, mint a két szélső, felső lapján pedig Erdély domborvésetű czimere, a szivpaizsban az Apafiak hibás czimerével, felette koronás fővel. Alján szinte egy fej látszik lefüggő kerettel, melyben A I (Alba Iulia = Gyulafehérvár) betűk vannak. Oldalán szíjtartó karika. Ily karika van a felső tok oldalának alsó végén is. A kiállító állítása szerint e kardot IV. Szulejman ajándékozta volna Apafi Mihálynak.

A penge hossza 78 cm., a markolaté 15 cm., a toké pedig 85 cm.

Simon Elek.

1053. **Kard.** Gyengén görbített damaskusi pengéje mindkét oldalán széles vércsatorna, egy hosszú szalagon és felette tojásdad, csúcsos, csúcsain levéllel diszitett keretben arab feliratok arany berakással. Keresztvasa nincs, de ennek helyén tojásdad rézkorong látható. Markolata a handzsárokéhoz hasonló, két oldalán fekete csonttal, középrészén rézlemezzel borítva. Tokja alul és felül rézlemezzel, középrészén sajtolt, u. n. kigyóbőrrel van fedve, e fölött, az előlapon, középen rézzsinór fut végig. Az alsó réztok alján hajlított disztag rézből. A penge hossza 58·7 cm., a markolaté 15 cm., a toké pedig 67·4 cm.

Dessewffy Pál.

1054. **Kard.** Hátán erősítő bordákkal ellátott pengéjének felső részén, vésett, levéldiszzsel körülvett, négyszögű, csipkés keretben arab feliratok (arany berakás) mind a két oldalon. Egyharmad magasságától végéig betett vércsatorna látható, $\frac{2}{3}$ magasságban vésett, aranyberakású levéldisz. A penge hátán héttagozatú, arany berakású felirat. Kardvasát, karczott diszú réztag helyettesíti. Hajlított markolata két oldalt szarvval, középrészén vonaldiszes rézlappal fedve. Tokja alul és felül karczott diszítésű réz, közepe préselt bőrrrel fedve. Mindkét oldalon karczott diszú réztag szíjtartó karikát hord. Az alsó réztok alján kovácsolt disztag rézből. A penge hossza 70·7 cm., a kézvédő kereszttágé 16·5 cm., a markolaté 13·5 cm., a toké pedig 74 cm.

Dessewffy Pál.

1055. **Kard.** Sima pengéje mindkét oldalán, felül kétsoros, alul egysoros szalagon arab felírás arany berakással. Vércsatornája nincs. Keresztvasa minden oldalán berakott arany virágdiszzsel borítva, két hosszabb vége áttört diszítésű. Fölül hajlított markolata oldalain szarvval, s e közt vésett rézlappal van borítva. Tokja alul és fölül vaslemezzel, közepén préselt fekete

bőrrel fedve s e fölött az előoldalon aranyvörös szövetzsinor fut végig. A szíjtartó karikák arany edzésű levélbordurrel ékített, tojásdad fedőlapokkal vannak a tokhoz erősítve. A penge hossza 86·1 cm., a keresztvasé 17·7 cm., a markolaté 11 cm., a toké pedig 89·5 cm.

Dessewffy Pál.

1056. **Kard**, görbe, damaszkusi pengével. Gombos keresztvasa aranyberakású ékítményekkel diszes, melyek kettős vonalkeretbe zárt, stylizált levélkeretben álló madarat ábrázolnak mindkét oldalon. Markolatát oldalain fekete csont, középrészein vaslemez fűdi, végén kampóval, mely utóbbi arany berakásokkal diszes. A tok préselt kigyóbőrrel borított, alul vésett, és arany edzésű virágdiszszel ékített vastokkal, felül két szíjtartóval, melyek a keresztvas diszítéséhez hasonló, aranyedzésű fedőlappal vannak a tokra erősítve. A penge hossza 86·7 cm., a keresztvasé 13·5 cm., a markolaté 10 cm., a toké pedig 88 cm.

Dessewffy Pál.

1057. **Kard**, lengyel forma. Sima, damaszkolt pengéje mindkét oldalának $\frac{2}{3}$ részén vércsatorna s ez alatt bevéssett vonal fut végig. Berakott arany bordurrel ellátott keresztvasának végei lefelé hajlítva, stylizált és türkisekkel ékített sárkányfejekben végződnek. Markolata két oldalt sas fejben végződő fehér csonttal, középrészén virág és női arczképet mutató kék, rózsaszín és fekete zománczczal ékített, arany lemezzel van fűdve. Tokja alul és felül trébelt és czizellirozott ezüst, közepén vörös bársonnyal fedett s előlapján gombkötőműves tarka zsinor fut végig. Tojásdad, csúcsos végű szíjtartó tagjain arany berakású bordur és karika. A penge hossza 79 cm., a keresztvasé 10·5 cm., a markolaté 12 cm. a toké pedig 81 cm.

Dessewffy Pál.

1058. **Huszárszablya**, magyaros forma. Vércsatornás és szurólappal ellátott pengéje gyengén ívelt. Markolata alatt az egyenes, sima keresztvasat látjuk s az előb-

bit rosettealakú rézpitykékkal diszített, fekete bőr borítja. Fatokját fekete bőr fedi, alul vasczipőbe van bújtatva s akasztó karikáit vaspántok tartják. Hossza 99.4 cm.

Bécs város.

1059. **Huszárszablya**, magyaros forma. Pengéje, gyengén ívelt, vércsatornás, szurólappal. Egyenes keresztvas és csőralakú czipő által befogott, bőrrel borított markolatát rosette alakú rézpitykék diszítik. Fatokja fekete bőrrel van borítva, melyet alul vasczipő véd a kopástól, akasztó karikáit vaspántok tartják. Négy hasonló darab van kiállítva. Hossza 94 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1060. **Könnyű lovas szablya**, kosaras markolattal, vércsatornával és szurólappal. Pengéje gyengén ívelt s markolatát fénymázos bőr fedi. Öt hasonló darab van kiállítva. Hossza 96 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1061. **Könnyű lovasszablya**, hasonló az előbbihez, de pengéje erősen görbített. Hossza 93 cm. Négy hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1062. **Könnyű lovasszablya**, hasonló az előbbihez, de kettős vércsatornás. Hossza 98 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1063. **Kardmarkolat**, töredék, vasból, tojásdad, gombaalakú fejjel, valószínűleg valamely kétékező, vagy másfél-markú pallós markolata volt. Hossza 13 cm.

*Schatz Róbert. *)*

1064. **Pallós markolat**, vasból (töredék). Feje öttágú csilag, közepén félgömbbel. Valószínűleg valamely két-

*) A Schatz Róbert által kiállított tárgyak, Budavárában az Uri-utezai 64—66. számú háznak felépítése alkalmával eszközölt alapásáskor, együtt találtak, s tekintettel arra, hogy koruk Buda visszavételének korával összevág, kétségtelenül az ostrom idejében használatban voltak.

kezü vagy másfélmarkos pallós részeül szolgált. Hossza 17·3 cm. 1885. őszén, Budán, a városmajori új lóvasuti pálya készítésekor találtatott.

K. Polyáni Kovács János.

1065. **Pallós markolat felső gömbje.** Gombaalakú. Négyzeres pontszalaggal díszített felső lapja felül át van lyukasztva, a markolatvas vége számára. Befelé hajló alsó része nyolczoldalú, alul kettős karimával. Magassága 4·2 cm.

Pflanczer Gábor.

1066. **Díszfedőlap**, rézből. Belül üres. Hosszúkás hatszegletű előrésze tetején köralakú vésett levéldísz, közepén szeglyekkel, lefelé álló szélén pedig vésett levéldíszes szalagot látunk. Hátrésze vékonyabb oldalain homorúan ívelt, végén félköralakú (szeglyekkel) s egészen sima. Valószínűleg kardmarkolat kiszélesített felső dísztagjának befedésére szolgált. Hossza 90 mm., szélessége 36 mm.

Schatz Róbert.

1067. **Tör** (Pálé). Pengéje 21 cm. hosszú, sima, gyengén ívelt s középen erősítő borda fut végig. Markolata faragott elefántcsont s alul stylizált sarkányfejekbe végződő, vésett s kék zománczos tokfedőbe végződik. Tokja gyengén aranyozott, előlapján vésett, czizelirozott és kék zománczos dombormivű; hátilapon pedig simán vésett arabeszkekkel díszített ezüst lappal van borítva és felfüggesztő zsinorral van felszerelve. Hossza 45 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1068. **Tör** (Pálé). Rövid, sima pengéje gyengén ívelt. Markolata faragott fából készült. Tokja kordován bőrrel van fedve, de ezt a sima s csak négy pár bevéssett rákollóalakú díszszel, fölül fonott filigrános-díszű szegélylyel, alul sima gombbal ékitett ezüst fedőlemez csaknem teljesen beborítja. Hátioldalon a felfüggesztő zsinor felvételére egy ráforrasztott karika látható. Egész hossza 34 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1069. **Tőr** (Pálé). Rövid (17·5 cm.), sima pengéje gyengén ívelt. Markolata fekete fából faragott. Tokja sima, fölül fonott, vésett guirland-dal és három kimetszett levéllel, alul vésett gombbal díszített ezüstmellezzel van teljesen beborítva és felfüggesztő zsinorral van felszerelve. Hátlapján felül a fegyverkészítő bélyege látszik. Egész hossza 32 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1070. **Tőr** (Pálé). Rövid (17·6 cm.), gyengén ívelt pengéje sima. Markolata és tokja teljesen aranyozott ezüstmellezzel vannak borítva, mely vésett és czizelírozott virágdíszszel van ékesítve. A tok hátsó lapja, mely csak alul van egy virággal díszítve, különben sima s felül a fegyverkészítő jegyét mutatja. Ugyanitt látható ráforrasztott karikába húzott zsinor arra szolgált, hogy e tőr a nyereg kápájához csatolható legyen. Egész hossza 32 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1071. **Tőr** (Pálé). Rövid (17 cm.), pengéje sima és gyengén ívelt. Markolatnyújtványát két oldalt fekete fa borítja, melyeken csontberakású díszítmények nyomai látszanak, középrészen pedig vékony sima ezüstmellez fut végig. Tokja, mely egyszerű bőrpréselésű vonaldíszes kordován bőrrel van bevonva, fából készült. Egész hossza 30·5 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1072. **Tőr** (Pálé). Rövid, egyenes (22·1 cm. hosszú) pengéje sima. Felül gömbbe végződő markolata, aranyberakású, csürlődéd rostélydíszet mutat. A csürlők csúcsainál berakott, rosettalakú aranyrekeszekben rubinok, türkisek és smaragdok; a csürlők közép-pontjában a gömbön ugyanily foglalású ékkövek, a markolat alsó részén pedig bevert aranyszegecskék láthatók. A tok favázat aranylemezzel fedi, melynek előoldala vésett és czizelírozott dombormivű virágguirlanddal borított alaphól kiemelkedő s virágot utánozó rekeszes foglalványokban rubinok és türkisekkel van ékítve, hátsólapja pedig simán vésett virágdíszszel ékes, mely öt dombormivű, vé-

sett, czizelirozott diszítványkeretet mutat. Hossza 24·8 cm. A tok felső vége fölé egy a markolatra erősített, stylizált sárkány fejekben (egyik letörött) végződő tokvédő-aranylemez hajol, melynek diszítése megegyez a tok előlapjának diszítésével.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1073. **Tör** (Pálé). Rövid, egyenes, 22·3 cm. hosszú pengéje a vércsatorna helyén át van törve, s mindkét oldalát vésett, részint berakott arannyal diszített arabeszkék és egyik lapját török feliratok ékítik. Markolatát vésett és czizelirozott, rekeszfoglalású rubin, smaragd és türkisekkel ékesített virágdiszítésű aranylemez borítja. Hossza 31 cm. Tokja teljesen be van fedve aranylemezzel, melynek előoldala vésett és czizelirozott viráguirlanddal borított alaphól kiemelkedő, virágot utánzó, rekeszes foglalványokban rubinok és smaragdokkal van ékítve, hátsó lapját pedig vésett és czizelirozott dombormivű arabeszkék diszítik. Hossza 23·2 cm. (12 kő hiányzik, egy a markolatról.)

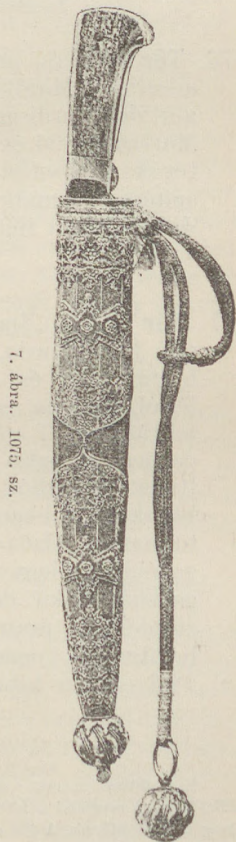
Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1074. **Tör** (Pálé). Rövid, négyélű-csúcsba futó (19·5 cm. hosszú) pengéje, erősen mélyített vércsatornával van ellátva. Diszítványait arany- és ezüsteel berakott arabeszkék, és három, áttört lyukba bocsátott korall golyó képezik. Markolatvasát (Kabza) fa borítja, mely korallós, vésett és niellirozott csillagrosettekkel (pertsin) diszített szegekkel van ráerősítve. Az aranyozott ezüst-fedőlemez vésett és niellirozott virágarabeszkékkel van diszítve. Egész hossza 32 cm. Tokját (Kín) nehéz ezüstköppönyeg borítja. Előoldala közepének ékítményét lapos dombormivű diszítványok képezik, melyek czizelirozott s aranyozott alapon, harántesikokban niellóval váltakoznak. Hátlapja középrészét sima, véséssel körvonalozott és niellóval kitöltött virágarabeszkék diszítik. Alsó és felső részét, úgyisintén gazdag munkájú gombját erős dombormivű virágok és virágdíszminták fedik. Felső részén egy bojtval végződő selyemzsinort látunk,

mely arra szolgált, hogy a tört a nyeregkápához fűzzék. A tok hossza 27.5 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1075. **Tör** (Pálé). Rövid (23.5 cm. hosszú) vaspengéje, mindkét oldalon nyolecz-nyolecz berakott ezüst csillaggal van ékítve. Markolata két oldalt csont, középrészén s oldalainak alján ezüstlemezzel díszített. Tokja, mely eredetileg a késhez nem tartozott, kordován bőrrel (szagri) van bevonva, ez azonban a tömör ezüstoffalás alól alig látszik ki. E tok egyike a keleti művészet remekeinek. Előlapján finom, nielló arabeszkekkel díszes alapon kiemelkedő dombor-díszítményekkel van ékesítve. Ez utóbbiak aranyozott, véssett és czizelírozott ezüst alapból kiemelkedő, szintén véssett, czizelírozott és niellóval díszített, stylizált virágmotívumokat mutatnak. Hátsó lapját sima ezüstlap fedi, melynek díszítményeit véséssel körvonalozott és niellóval kitöltött virágarabeszkék képezik. Ugyanezen oldalon látjuk az uralkodó fejedelem tughraalakú jegyét: Sultán Muhammed Chán daiman (azaz Sultán Muhammed Chán mindig (győzelmes). Háti oldalán, a kés hátának megfelelőleg, két keretben a török-arab niellós felírás olvasható: Sâhib ve mâlik Alî ibn Redseb Ramadhân sêne 1066. Dirhem ikijüz (azaz birtokosa és tulajdonosa: Ali Redseb fia. 1066. év Ramadhân. Két-

száz drachma.)*) A tok felső részén ékítményes karikára erősített selyemkötélen (kinün köstegi) nehéz ezüstműgyő csüng, melynek díszítése a tokéhoz hasonló művű. E kötélen a műgyővel együtt arra szolgált, hogy a tör, a nyeregkapához erősíttethessék. Hossza 40 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1076. **Tör** (Pálé), perzsa, görbült pengével, damaskusi aczélból. Mindkét oldalán erősítő bordával, mely alul dombordisszal és berakott arannyal van ékítve. Markolata elő és hátlapján, három-három tagozatban török domborfelírásokkal, oldalai domború levéldíszítéssel vannak ellátva. A markolat aljára krokodillal küzdő tigris domborképe van illesztve.

*Harkányi Frigyes. **)*

1077. **Tör** (Pálé). Damaszk pengéje mindkét oldalán erősítő középborda, felső részén berakott arany, arab feliratszalag és stylizált levéldísz. Markolata fekete fából, melybe egyik lapon két nyolcszögletű, arab felírású 1127 (Hedsra szerint) évszámmal datált, carneol intaglió van illesztve, a másik lapon behelyezett intagliók hiányzanak. Tokja alul-felül arany berakású, többsoros arab feliratokkal díszített aczéltokban. A felső tokra ezenfelül ugyanily művű, csipkés aczéldíszítőlemez van erősítve, az alsó pedig lán-gocska alakú dísztaggal végződik. Középrészét, az előoldalon aranyzsinórral díszített vörös bársony borítja. A penge hossza 29·3 cm., a markolaté 14·3 cm., a toké pedig 33·6 cm.

Dessewffy Pál.

*) A felirat szerint e tör 1066-ik év Ramadhánjában (török időszámítás) készült. E kelet megfelel a mi számításunk szerint 1656-ik év Junius 23-tól Julius 22-ikéig terjedő időnek. A 200 drachma, mely a törön lévő ezüstműgyölás súlyára vonatkozik, nemcsak a token lévő ezüstöt, hanem az elveszett eredeti törpenge ezüstös markolatán lévő ezüst súlyát is jelenti (200 drachma = 642·78 gramm ezüst).

**) A Harkányi Frigyes által kiállított tárgyak mint szorosan a kiállítás keretébe nem tartozók, csak összehasonlítás céljából vannak kiállítva, mivel lovasságunk Buda visszafoglalása idejében hasonló formájú fegyverekkel volt ellátva.

1078. **Tör** (Pálé), lángospengével (Flammberge). A penge mindkét oldalán, egész hosszában erősítő közép-borda fut végig, melynek oldalain vércsatornákat képező, betett bordák haladnak mintegy $\frac{2}{3}$ résznyi hosszúságban. A lángos széleken berakott arany vonaldísz, a penge felső részén pedig, csúcsos levéldíszű vonalkeretben kétsoros arab felirat, mindkét oldalon. A markolatot felül görbültfejjű, vésett tarkászöld jaspis képezi, alján csúcsos, oválalakú, vésett rézkereszttaggal. Tokját alul s felül aczéltok fedi. Az alsó tok felül csipkézett, alul lángnyelvecskében végződik s az egészet, mindkét oldalán berakott arany vonal és levéldísz közt, ugyanily mivű arab mondat-szalag borítja. A felső tok alul csipkézett, felül tagozott szélű, csúcsos, oválalakú díszfedőlap-pal, s az egésznek mindkét oldala sarkantyús vonaldíszszel elválasztott, háromsoros arab felirattal és levéldíszszel van ékesítve. A penge hossza 36 cm., a markolaté 13·8 cm., a toké 39·5 cm.

Dessewffy Pál.

1079. **Tör.** Pengéje közönséges vas, kiemelkedő közép-részén végig három, két és egyvonalú bemélyítés. Hossza 27 cm. Markolata elefántesont. Hossza 11 cm. Fahüvelye egészen díszített ezüstlappal bevonva, fent egy szívalakú rovátkolt korall berakva. Hossza 28 cm.

M. N. Muzeum.

1080. **Tör.** (Pálé). Dömöczkölt, gyönyörű pengéje mindkét oldalon arannyal berakott török írással. A penge közepén vércsatorna. Hossza 28 cm. Markolata elefántesont, alja és teteje niellirozott ezüsttel befödve, külső oldalán filigrán díszítés. Hossza 13 cm. Hüvelye fekete bőrrel bevont fa, alul, felül ezüttel fődve, mely egyik oldalán niellóval, másik oldalán filigrán művel díszeskedik, alsó részén bemélyített török írással. Hossza 34 cm.

M. N. Muzeum.

1081. **Tör** (Pálé). Egyenes, sima, pengéjű, aranybetétű török írással mindkét oldalán. Hossza 31 cm. Mar-

kolata elefántcsont. Hossza 11 cm. Hüvelye vert ezüstmű készült, lemezzel bevont fa, alsó része gomb alakban végződik. Hossza 34 cm.

M. N. Muzeum.

1082. **Tör** (Pâlé). Kétélű, dömöczkölt pengéjén étetés által kiemelkedő díszítés. Hossza 37 cm. Markolata elefántcsont, ezüst lapon kiemelkedő kis gömbökkel három sorban díszítve s mindkét oldalán, alul-felül filigránműű, kerek lapok beillesztve. Hossza 12 cm. Hüvelye egészen csizellirozott diszszel ellátott ezüstlemezzel fődve. Hossza 40 cm.

M. N. Muzeum.

1083. **Handzsár** (Chandsar). Pengéje sima s egyik oldalán a fegyverkészítő jegye (tamgha) látszik. Markolata kétoldalt csont, középrészén pedig niellirozott ezüstlemezzel van borítva. Hossza 75 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1084. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjének egyik oldalán berakott ezüst, arab mondatszalat, másikon ugyanily műű vonaldisz (kettős vonalkörben egymásra helyezett két egyenoldalú háromszög, csillag alakban, középpütt kacsalakú vesszővel u. n. Salamon pecsétje, törökül: mühür-i Süleimân). Markolata kétoldalt elefántcsont s ezek közt gombokkal, ferdénykéekkel, vonalakkal berakott, rekeszes vörös pasztákkal és üveggyöngyökkel díszített, gyengén aranyozott ezüstlemez. Az elefántcsont borító lapok alatt, gyengén aranyozott, ezüst borító lemezek, melyeknek három tagozatú díszítése vonalokból és 2—2 sor karikából áll. Tokja alúl s felül vaslemezzel, középrészén szakadozott fekete bőrrel borítva. A felső vaslemez bevart vonalakkal és ráforrasztott, vonaldíszes, ezüst díszítőlemezzel van ékesítve. A penge hossza 55.6 cm., a markolaté 15.5 cm., a toké pedig 58 cm.

Jamnitzky Lajos.

1085. **Handzsár** (Chandsar). A félgörbe aczélpenge egyik oldalán kétélű kard, másikon arab évszám van

berakva. Markolata két oldalt elefántcsont s e közt ponczolt ezüstborítékkal fedve. A penge hossza 62·2 cm. A markolat pedig 12·3 cm. hosszú.

Dessewffy Pál.

1086. **Handzsár** (Chandsar). Gyengén ívelt pengéje mindkét oldalán, közvetlenül a fok alatt, vércsatorna fut végig. Markolata két oldalt elefántcsont s e közt tauschirozott diszitménynyel borítva. A markolat hossza 11·5 cm. A penge hossza 62·3 cm.

Dessewffy Pál.

1087. **Handzsár** (Chandsar). Pengéje damaszkolt, felső részén, mindkét oldalon diszítésekkel ékes ezüstrátékkal. Markolata elefántcsont és tauschirozott ezüstmunkával borítva. A markolat hossza 11·3 mm. a pengéje pedig 75·5 cm.

Dessewffy Pál.

1088. **Handzsár** (Chandsar). A vércsatorna nélküli penge vége felé erősen szélesedik. Markolata két oldalt elefántcsonttal s e közt tauschirozott ezüstmunkával borítva. A markolat 13·5 cm., a penge pedig 53·5 cm. hosszú, egyik oldalán a fegyverkovács jegyével.

Dessewffy Pál.

1089. **Handzsár** (Chandsar) tokkal. Pengéje egyik oldalán arab felirat, másik oldalán stylizált virág és levéldisz van berakva. Felső részén, mindkét oldalon trébelt ezüst rátétek. Markolata elefántcsont és trébelt ezüst borítékkal fedve. Tokja felül s alul trébelt ezüsttel, középrészén pedig kordovánnal van behúzva. Az alsó ezüstboríték stylizált kutyafejben végződik. A penge hossza 55·5 cm., a markolaté 13 cm., a toké pedig 63·5 cm.

Dessewffy Pál.

1090. **Handzsár** (Chandsar). Pengéje egyik oldalán stylizált, félholdas levéldisz, másik oldalán pedig, ugyanilyenben arab felirat és 1229 évszám (Hedsra szerint) aranyberakással. Felső részét két oldalt és

a fok külső szélén, gombokkal és rosettekkel díszített, cizelirozott ezüst disztag borítja, mely fölül három fonott vonal által bezárt és két részre tagozott ötsoros pontdiszben végződik. Ennek folytatását a handzsár markolatok szokott formájához hasonló alakú markolat képezi. E markolat három tagból áll, u. m. a két oldalfedőlapból, melyek cizelirozott disztagbokkal ékített, sima kovácsolt, vésett ezüstbői készítvék, és az ezek által bezárt középfedőlapból, mely a penge disztagjához hasonló mivű ezüsből készült, díszítései pedig szintén azéhoz hasonlóak. A handzsár tokja gyengén aranyozott, trébelt és ponczolt ezüsből készült. Öttagozatú díszítése közül alulról számítva az első és harmadik, valamint a második és negyedik megegyeznek. Amazok hálót, emezek stylizált virág- és levéldísz mutatnak. A legfelső ötödik tag ismét két vékonyabb tagra oszlatik, melyek filigrános gombok, kicsiny ferdényekkel és kacsok alakjában szeszélyesen csavargatott filigrános vonaldíszszel ékítvék. E tag az előoldalon egyenes oldalú és hasonlóan díszített félkörlebbentyűvel, a háti oldalon pedig levélalakú rojttal ékeskedik. A penge hossza 56.5 cm., a penge disztagjáé 10.5 cm., a markolaté 13.9 cm., a toké pedig 55.5 cm.

Dessewffy Pál.

1091. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű. Egyik lapján ezüsstel berakott török írás, másik lapján ezüstdíztés. Hossza 53 cm. Markolata fehér csont, hosszában vert ezüstpánttal ékítve. Hossza 12 cm. Hüvelye fa, mely egészen vert művű ezüstlappal van befödve, a hüvely felső része sodrony és keskeny pánttal.

M. N. Muzeum.

1092. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű. Egyik lapján ezüsstel berakott török írás, másik lapján ezüstdíztés. Hossza 57 cm. Markolata fehér csont, hosszában keresztül aranyozott ezüstlemezzel díszítve. Hossza 13 cm. Hüvelye fekete chagrinbőr, alul-felül vertművű ezüstlemezzel takarva.

M. N. Muzeum.

1093. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű. Mindkét lapja arany berakattal díszítve. Hossza 59 cm. Markolata egészen ezüsttel bevonva, filligrán művű. Hossza 11 cm.

M. N. Muzeum.

- 1094 **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű. Mindkét lapja arannyal berakva, melynek keretében két és háromsoros török írás látható. Hossza 65 cm. Markolata fehér csont, közepén, hosszában keresztül ezüst domborművű lemezzel díszítve. Hossza 12 cm. Fahüvelye újabbkori, fekete bőrrel bevonva. Alul-felül vaslemezzel díszítve. Hossza 67 cm.

M. N. Muzeum.

1095. **Handzsár** (Chandsar). Sima vas, mindkét lapján ezüsttel berakott dísz, egyik lapján török írással, 56 cm. hosszú. Markolata fehér csont, hossza közepén keresztül vertezüst-lemezzel díszítve. Hossza 12 cm. Hüvelye fekete bőr, alul-felül czizellirozott ezüstlappal befödve. Hossza 63 cm.

M. N. Muzeum.

1096. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű. A penge felső része aranyozott ezüstlappal borítva. Hossza 61 cm. A famarkolat ezüstsodronnyal, ennek felső része aranyozott ezüstlemezzel borítva. Hossza 12 cm.

M. N. Muzeum.

1097. **Handzsár.** (Chandsar). Sima pengéjű, mindkét oldalán díszítés karczolvá, egyik lapon török írás. Hossza 52 cm. Markolata fa, czizellirozott ezüstlappal közepén keresztül bevonva. Hossza 11 cm.

M. N. Muzeum.

1098. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű, mindkét lapján ezüsből kirakott török írással. Hossza 52 cm. Famarkolatán, közepén keresztül czizellirozott ezüst lemezdíszítés. Hossza 12 cm. Hüvelye fából, vásszonnal bevonva, alsó részén ezüsttel takarva. Hossza 68 cm.

M. N. Muzeum.

1099. **Handzsár** (Chandsar). Sima pengéjű, ezüsből berakott diszítés, és török írás mindkét lapján. Hossza 59 cm. Markolata fából, közepén keresztül vert ezüstlemezzel diszítve. Hossza 13 cm. Hüvelye fekete bőrrel bevont fa, alul ezüsttel földiszítve. Hossza 63 cm.

M. N. Muzeum.

1100. **Handzsár** (Chandsar). Sima, acél pengéje mindkét oldalán arannyal berakva, egyik lapján két helyen, négyszögű keretben aranyból török írás. Hossza 63 cm. Markolata elefántcsont, hosszában, keresztül közepén, aranyozott ezüstlappal, magasan kiálló, dombormivű diszítéssel van ékítve. Hossza 13 cm. Fahüvelye egyszerű fekete bőrrel bevonva, alul-felül aranyozott, ezizelirozott ezüstlemezzel takarva. Hossza 65 cm.

M. N. Muzeum.

1101. **Handzsár** (Chandsar). Sima, acél pengéjének mindkét lapján vésésekkel diszítve, egyikén török írás. Hossza 52 cm. Markolata elefántcsont, gazdagon diszítve, magasan kiálló, dombormivű ezüstlappal, a markolat oldalain hasonlómivű 5—5 rózsával, aranyozott ezüstlemezből. Hossza 12 cm. Hüvelye egészen vert-ezüsből van beborítva, mely alul gömbben végződik és felül megaranyozva van. Hossza 60 cm.

M. N. Muzeum.

1102. **Handzsár** (Chandsar). Sima, acél pengéjű, 56 cm. hosszú. Markolata elefántcsont, hosszában, közepén keresztül aranyozott ezüstlemezzel takarva, melybe apró korallok és gránátok vannak beillesztve. Hossza 12 cm. Hüvelye ezizelirozott ezüsttel van egészen bevonva, felső részen megaranyozva. Hossza 60 cm.

M. N. Muzeum.

1103. **Handzsár** (Chandsar). Egyenes, sima pengéjén bevésott diszítés és egyik lapján török írás. Hossza 47 cm. Markolata újabbkori, páczolt, fekete csont diszítést mutat, rézlappal hosszában közepén keresztül betakarva. Hossza 12 cm.

M. N. Muzeum.

1104. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéjű, étetéssel diszítve, egyik lapján két sor török írással. Hossza 58 cm. Markolata elefántesont, hosszában, középen keresztül, diszített ezüstlappal bevonva. Hossza 12 cm. Hüvelye fekete bársonnyal borított, mely alul, középen s felül diszített ezüstlemezzel van fedve. Hossza 68 cm.

M. N. Muzeum.

1105. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéje ezüsttel berakva, egyik lapján török írással. Hossza 56 cm. Markolata barna fa, mely hosszában, közepén keresztül, korallokkal kirakott ezüstlemezzel van diszítve. Hossza 12 cm. Hüvelye czizelirozott ezüsttel egészen bevonva, felső része filigrános munkával ékítve. Hossza 66 cm.

M. N. Muzeum.

1106. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéjű. Hossza 65 cm. Markolata rhinoceros szaruból, hosszában, középen keresztül, vésett ezüstlappal diszítve. Hossza 12 cm. Hüvelye meggyszínű bársonnyal bevonva, mely igen gazdagon diszített vertezüst-lemezzel van takarva. Hossza 75 cm.

M. N. Muzeum.

1107. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéjén vésetek, egyik lapján kétsoros török írás. Hossza 67 cm. Markolata elefántesont, hosszában keresztül vésetes megaranyozott ezüstlappal diszítve. Hossza 12 cm.

M. N. Muzeum.

1108. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéjének egyik lapján aranyból berakott török írás. Hossza 59 cm. Markolata egészen ezüst niellóval gazdagon diszítve. Hossza 13 cm. Hüvelye sárgabarna bársonnyal bevont fa, vertezüst-lemezzel takarva, a felső ezüstlemezen filigránmunka. Hossza 69 cm.

M. N. Muzeum.

1109. **Handzsár** (Chandsar). Sima aczélpengéje étetéssel diszítve. Egyik lapján a fegyverkovács bélyege. Hossza 58 cm. Hüvelye ezüstözött és veretéből

készült. Hossza 12 cm. Hüvelye piros bársony, ezüstözött vertrezlemezzel borítva alul, felül. Hossza 69 cm.

M. N. Muzeum.

1110. **Kés** (Bicsak). Széles damaszkolt pengéjén Aszif kardesiszár neve látszik. Markolatát kétoldalt három-három, ezüstözött rézgomb, középrészén pedig ezüstözött részlemez borítja. Hossza 65 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1111. **Kés** (Bicsak). Pengéje damaszkolt, hátán erősítő bordákkal s felül-alul aranyedzésű alapon, vésett arabeszekkel. Markolatát kétoldalt csont borítja s belső nyujtványának külső oldalai berakott arany (altún k a k m à) arabeszekkel van díszítve. Hossza 45.5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1112. **Kés** (Bicsak). Sima pengéjű, egyharmadán két élbe fut, ezüst pontokkal csírázva, s bemélyített hosszabb hat vonallal ellátva. Hossza 30 cm. Markolata fehér csontból készült. Hossza 11 cm. Fahüvelye zöld bársonnyal bevonva, alul-felül ezüst csizelirozott lappal fődve. Hossza 36 cm.

M. N. Muzeum.

1113. **Kés** (Bicsak). Dömöczkölt pengéje mindkét lapján aranyból berakott virágdíszítéssel ellátva. Hossza 22 cm. Markolata elefántcsont. Hossza 11 cm. Fahüvelye fekete bőrrel bevonva, mely alul-felül csizelirozott ezüsttel van pántozva, alsó része gömb végződésű. Hossza 29 cm.

M. N. Muzeum.

1114. **Kés** (Bicsak). Kétélű, sima pengéje közepén kiemelkedik s rajta egymás alatt három, két és egy, hosszukás vonal látszik. Hossza 26 cm. Markolata elefántcsont, bemélyített rovatkolással díszítve. Hossza 12 cm. Hüvelye fekete bőrrel bevont fa, alul-felül vertezüstlappal fődve. Hossza 36 cm.

M. N. Muzeum.

1115. **Kés** (Bicsak). Egyenes, sima pengéjének egyik oldalán török írás, mellette latin betűkkel »Kondorusszi«, másik oldalán »Ali Pascha« bemetszve latin betűkkel. Hegye két élben végződik, kicsorbitva. Hossza 20 cm. Markolata handzsáralakú, fehér csont, középen keresztül ezüstlappal végig diszítve. Hossza 9 cm. Hüvelye barna bőrrel bevont fa, alul-felül rézzel fődve. Hossza 22 cm.

M. N. Muzeum.

1116. **Kés** (Bicsak). Egyenes, sima pengéjű, széles hátú, hossza 42 cm. Markolata elefántcsont, handzsáralakú, közepén aranyozott ezüstlemezzel végig diszítve, kiemelkedő csúcsokkal. Hossza 9 cm. Hüvelye meggyzsin bársonnyal bevont fa. Felül, középen és alul széles ezüstpánttal összefoglalva. Hossza 49 cm.

M. N. Muzeum.

1117. **Kés** (Bicsak). Dömöczkölt pengéje lefelé görbítve. Hossza 17 cm. Markolata faragvánnyal ellátott elefántcsont. Hossza 11 cm. Hüvelye zöld bőrrel bevont fa, alul ezüsttel takarva. Hossza 18 cm.

M. N. Muzeum.

1118. **Kés** (Bicsak). Dömöczkölt pengéje sima. Hossza 16 cm. Markolata fehér csont. Közepén keresztül ezüst czizelírozott lappal végig befődve. Hossza 10 cm. Hüvelye egyszerű fa, fekete bőrrel bevont. Hossza 22 cm.

M. N. Muzeum.

1119. **Csatabárd** (Balta), vashól. Sima karéjos éle, hátul négyszeresen csipkézett. Nyelének (szap) közép-részt barna bőr borítja, melyet fölül sárga rézpánt, többi részén pedig csigavonal alakban reátekert, vékony vassodrony erősít. A bárd magassága 18.5 cm., nyelének hossza pedig 74 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

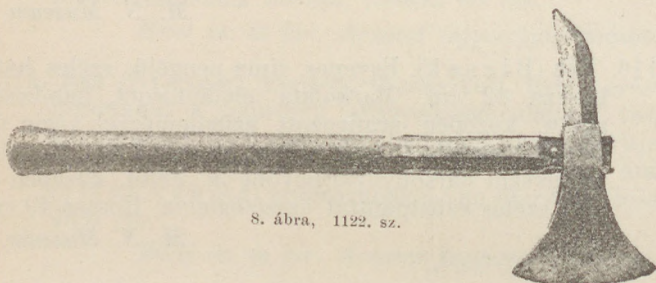
1120. **Csatabárd** (Balta), vashól. Sima, karéjos éle elől ki van csorbitva. Foka csatornásan diszített (can-

nelirt) csúcs. Eredeti nyele hiányzik. A csákány magassága 19 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1121. **Csatabárd** (B a l t a), berakott ezüstdiszítéssel. Nyele újabban készült. Hossza 15 cm. Az él hossza 9·2 cm.

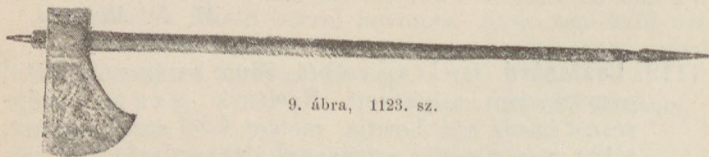
Dessewffy Pál.

8. ábra, 1122. sz.

- 1122 **Csatabárd** (B a l t a), fokossal. Mindkét oldalán, stylizált keretben arab felirat arany berakással. Fokosa négyélű, mely ferde kúpalakú csúcsban végződik. Nyelének felső részét két vaslemez erősíti, oldalán pedig egy vaslemezből készített kampó látható, mely a fegyvernek a nyeregbe függesztését tette lehetővé. A bárd hossza 24·5 cm., élének átmérője 12·2 cm. A nyél 52. cm. hosszú.

Dessewffy Pál.

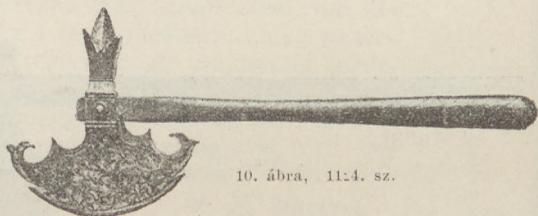
9. ábra, 1123. sz.

1123. **Csatabárd** (B a l t a), fokkal. Durván beedzett lapjain, mindkét oldalon a galambra csapó sas és az őzet fojtogató tigris jelenete. A nyéllyuk felett virágdiszek. A berakott diszítésű nyél belül üres, alul négyélű kópja véggel s e nyélbe kicsavarható vékony hajító

kópja van illesztve, négyélű, vércsatorna nélküli hegygyel. A bárdon, valamint a kópján lekopott aranyozás nyomai láthatók. A bárd hossza 14 cm., élének hossza 9·4 cm., nyelée 61·7 cm., a nyélbe illő kópjáé pedig 52·3 cm.

Dessewffy Pál.

1124. **Csatabárd**, fokkal. Körszelvényalakú lapja mindkét oldalon beedzésekkel díszítve. Egyik oldalon nő-rabló férfi; másikon ágaskodó lovon ülő vétezzett vitéz alakja látszik. A bárd szintén beedzett díszítésű fokát négy kisebb, négyszögű, csűcs közűl ki-emelkedő, magasabb és nagyobb négyszögű csűcs képezi. A nyél a nyéllyukba ez utóbbinak közép-pontján átűtött szeg s erre alkalmazott csavarral

van megerősítve. A bárd hossza 18·3 cm. élének átmérője 13·5 cm. A nyél 40 cm. hosszú.

Dessewffy Pál.

1125. **Csatabárd** (Balta), fokkal, berakott, vésett ezűst-diszitménynyel, fokán berakott, vésett ezűstkeretben arab ugyaníly mívű felirat. A bárd hossza 16·5 cm., élének hossza 11·8 cm. Ujabban készűlt nyele 28·5 cm. hosszú.

Dessewffy Pál.

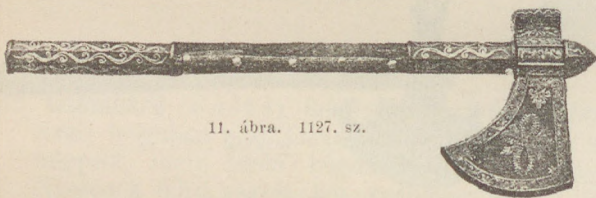
- 1126 **Csatabárd** (Balta) fokkal. Mindkét lapja és foka berakott, aranydíszítésű, arab feliratokkal. Nyele felűl s alul ugyanígy díszített, nyoleczszegetű, karimás tokba van szorítva, közepén pedig zűld bársony, arany szalaggal s ezűst szegekkel leszorított takaróval borítva. A nyél felsű végén kerek, díszített fedőláp

látható. A bárd hossza 18 cm., körszelvényalakú élének átmérője 12·8 cm. Nyele 52·5 cm. hosszú.

Dessewffy Pál.

1127. **Csatabárd** (Balta), fokkal, berakott, vésett ezüst-diszitménynyel, fokán háromszoros, vésett, berakott ezüst vonalkeretben, ugyanily mivű arab felirat. A felső és alsó vége vésett és berakott ezüsstel diszített tokba van foglalva. A felső vég ezenfelül szintűgy diszített, nyolczszögű kúppal végződik. A nyél közép-része vörös bársonnyal (ezen ezüstszalag öt ugyanily színű szeggel) van diszítve. A bárd hossza 16 cm., az él hossza 11·7 cm., a nyél hossza 51 cm.

Dessewffy Pál.

11. ábra. 1127. sz.

1128. **Csatabárd**, baltaalakú. Egyik lapján beedzett szarvas vadászati, másikon ugyanily mivű vadkan vadászati jelenet s valószínűleg a készített tulajdonos alakja, fa árnyékában, kerítéses tornáczon, karos székben ülve látható. Hossza 17·5 cm., élének hossza 78 cm. A 87·5 cm. hosszú nyél faragásokkal diszítve.

Dessewffy Pál.

1129. **Csatabárd** (Balta), fokkal, külső lapjain berakott arany levéldisz, fokán ugyanily mivű négyszögkeretben arab felirat. A nyél alsó és felső része aczéltokban. Középrésze vörös bársonnyal van borítva, mely három résszeggel ráerősített sárga gömbkötő szalaggal van diszítve. A bárd hossza 13·5 cm., élének hossza 9·1 cm. A nyél hossza 63·7 cm.

Dessewffy Pál.

1130. **Vasbárd.** Szélessége 14, élének hossza 24 cm. A bárd előlapján, hosszúhajú mellkép körül ezen bemetszett körirat: Com. Ladislaus Rakoczy de Felseő-Vadasz Sup. ac. Perp. Com. Comitatis Sas rosiensis. Az arczkép alatt: Spes mea in Herba est. Fokának oldal lapján az osztrák kétfejű sas. Fanyelének hossza 74 cm.

M. N. Muzeum.

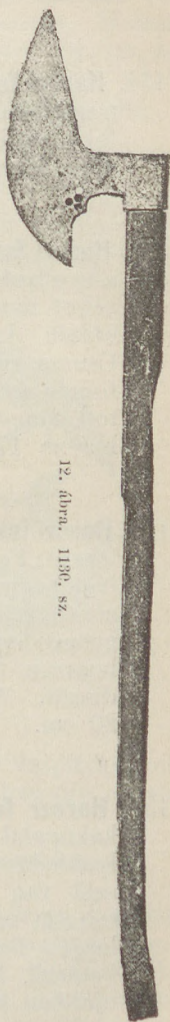
1131. **Csákány.** Vas, 17 cm. hosszú. Felül a nyélbe ütött gomb 8 oldalú, hegyes kúp. Nyele üres vashenger, mely fuvóhangszerül szolgált. Középrészén hat hanglyukkal van ellátva s vége clarinette alakú nyelvben végződik. A csákánytól lefelé, 29 cmnyire és legalul, 23 cm. hosszban meggyoszint bársonnyal, alul és felül pedig paszománttal van bevonva. A nyél hossza 77 cm.

M. N. Muzeum.

1132. **Csákány.** 20 cm. hosszú, vas. Foka tompa, négyoldalú, hegyes. Ezüsttel gazdagon berakva. Nyelének felül kinyúló része és a csákány alatt czizelírozott ezüstlemezzel, ugyanezzel a nyél szintén 15 cmnyire borítva. A fanyél hossza 86 cm.

M. N. Muzeum.

1133. **Csákány,** sárga rézből, hossza 15 cm. Éle lefelé hajló, foka négy lapban, hegyes csúcscsal végződik, rajta mindkét oldalon török betűk, közepén az egyik oldalon magyar felírás négy sorban: Boszut Álñi Aga ioett Chakan Toeri sok Török Foet; másik oldalán: Kováchi Peter Sancharnak Ragata kezéboel magának.

12. ábr. 1130. sz.

A csákány felső részén, a gombtól jobbra-balra: 1683 Gioernél. A fanyélnek, mely későbbi, hossza 89 cm.

M. N. Muzeum.

1134. **Harci foka**s, kovácsolt vasból. Éle négyoldalú, kissé lefelé hajlított kúp, foka pedig körtealakú s nyolczoldalú. Hossza a fegyvernek 20·5 cm.

Pflanczer Gábor.

1135. **Harci foka**s, kovácsolt vasból. Foka a nyéllyukkal együtt négyoldalú hasábot mutat, mely alacsony, négyoldalú kúpban nyeri befejezését. Csúcsa szintén négyélű s a foktól tompa szög alatt, lefelé hajló, nyújtott kúpot képez. Az egész fegyver hossza 17·3 cm.

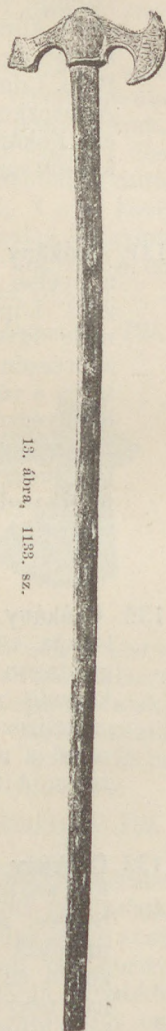
Schatz Róbert.

1136. **Harci foka**s, kovácsolt vasból (kettő törve). Foka négyoldalú hasáb, melyet négyszegletes kalap takar s közepén kiálló díszpánt ékit. Csúcsa gyenge ívben lefelé hajlik s egész hosszán végig futó, négy tagozat díszíti. Az egész fegyver hossza 20 cm.

Schatz Róbert.

1137. **Harci foka**s, vasból. Foka csonkakúpalakú s ez, valamint a nyéllyukfedő rész pontozott szalagdíszszel van ékítve. Kétszer hajlított csúcsú, négyélű, mindkét szélesebb lapján bekarczott, levéldíszes rézbetéttel. Az élek tompítottak. Nyele újabban készült, feketére festett fa, mely vége felé át van fűrva s e fűrásba felfüggesztő szij van fűrve. A foka hossza 16 cm., nyelée 59·5 cm.

Jamnitzky Lajos.

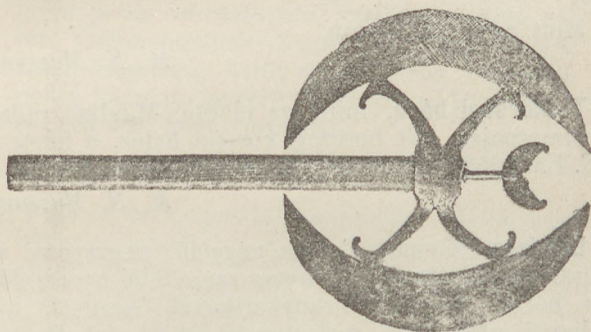

13. ábra, 1133. sz.

1138. **Harci fokos**, berakott ezüstdiszítéssel. Négyélű, élei le vannak tompítva s az egész egyik oldalon négyszögű fokban, másikon folyton egyenletesen vékonyodva, kúpalakú csúcsban végződik. Hossza 16·5 cm. szélessége pedig a nyéllyuknál 2·4 cm. Az újabban készült nyél hossza 56 cm.

Dessewffy Pál.

1139. **Alabárd**. Széles, sima pengéje erősen kidomborodó középbordával van erősítve s felül rövid, négylapú csúcsban végződik. Félhold alakú fülei nyolczoldalú szárba futnak, melybe négy vasnyujtvány segélyével van a kerek fanyél szegekkel belé erősítve. A nyél-

11. ábra, 1140. sz.

nek e négy vasnyujtvány közti részei vaspitykékkal vannak kiverve. Hossza 232 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1140. **Alabárd**, kettős. Félholdalakú két vágó lapja X alakú aranyozott tag által van egybekapcsolva, mely tagnak középrésze a nyéllyukat képezi. E nyéllyuk mindkét oldalán bekarcsolt nap díszlik. Az újabban készült nyél felső végéből vaspálcza emelkedik ki, a melybe erősítve két (en profil) félhold látható. A vágólapok hosszátmérője 26·6 cm., szélessége

4·8 cm. Az egész fegyver szélessége 28 cm. A nyél hossza, a félholddal együtt 55·5 cm.

Dessewffy Pál.

1141. **Testőrségi bárd.** Vasa étetett munkával diszítve, mindkét lapján királyi koronával fedett czimerpajzsot mutat, a korona felett T. C. E. betűk, e fölött az 1649-iki évszám, alább hadfelszerelési tárgyak ábrázolva. Pengéje 8 cm. széles, 68 cm. hosszú. Szára fanyeléhez két oldalról lefutó váspánttal van erősítve.

M. N. Muzeum.

1142. Az 1141. számúnak a párja.

M. N. Muzeum.

1143. Mint az 1142. számú.

M. N. Muzeum.

1144. **Testőrségi bárd,** mint az előbbi. Mindkét oldalán czimerpajzs, mit hercegi korona fedez, e felett »S. F. E.« 1663. évszámmal. Hossza 70, szélessége 8 cm.

M. N. Muzeum.

1145. **Lándzsa** (S ü n ü). Csúcsa négyélű, négyszeres vérsatornával, kúpalaku, üreges szára fölül nyolczoldalú s három, berakott aranykarikával ékesített, gomb diszíti, alsó része, melyet a felsőtől berakott aranykarika választ el, kerek és sima. Hosszú fanyelét, melyet a szárba három, kerekfejű szögecs erősít s alul csúcsos vasczipőbe van szorítva, borszijjal megerősített lófarktines ékíti. Egész hossza 276 cm.

Bécs város.

1146. **Lándzsacsúcs,** kovácsolt vasból. Csúcsa mindkét oldalán erősítő középbordákkal bír. Szára belül üres kúp, melybe a két oldalt alkalmazott nyujtványok segélyével lett a nyél beleerősítve. Egész hossza a fegyvernek 26 cm.

Schatz Róbert.

1147. **Lándzsacsúcs,** kovácsolt vasból. Csúcsának mindkét oldalán erősítő középbordát látunk. Kúpalalakú, fölül

ívelt szára belül üres. Hossza 24·6 cm. Találták Budán a városmajori új lóvasúti pálya készítésekor 1885-ben.

K. Polyáni Kovács János.

1148. **Kópja.** Négyélű s ugyanannyi véresatornával ellátott hegye aranyberakással díszített s a nyéltől gomb által van elválasztva. Lapos nyele két oldalt, ráerősített faburkolattal fedve, alsó végén a felsőhöz hasonló gomb, melynek tompa késalakú vége szintén aranyberakással díszes. Hossza a csúcshoz 24·5 cm., a nyélé pedig 1 méter.

Dessewffy Pál.

1149. **Kelevéz,** hat darab. Négy közülök sima, négyélű, kettő pedig véresatornás, szintén négyélű csúccsal bir. Valamennyinek csúcsa alatt gomb látszik, mely sima, kúpalakú, belül üres szárba végződik, ebbe pedig kemény fanyél van illesztve. Hosszúságuk 100 és 115 cm. közt váltakozik.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1150. **Pika** (a lovascsatlósok kópjája). Csúcsa hosszúkas, lefelé szélesedő s alul hirtelen egyenesen befelé levágott hegygyel. A csúcs hegye és lapja négyélű s alul pedig egy tizoldalú szárba megy át, melybe a fanyél két vasnyujtvány segélyével van belerősítve. Hossza egészben 2·10 méter. Tíz hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1151. **Pika** (lovascsatlósok kópjája). Csúcsa kétélű, sima, középbordával s alul könnyen lekanyarítva, nyolczoldalú, szintén sima szárban végződik, melybe két vasnyujtvány segélyével van a nyél beleerősítve. Hossza 2 méter. Négy hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1152. **Spanyol rohamgát** (Spanische Reiter). Negyvenhat darab, kis, gyalogsági csatlós-kópjából áll s ezek közt kétfélét találunk. Négyélű nyárs alakúakat, 15—19 cm. hosszúságban és szintén négyélű levél-

alakúakat, 7—10 cm. hosszúságú csúcsesal. Valamennyi kicsiny, kúpos szárral bír, melybe két oldalt vasnyujtvánnyal megerősített fanyél van illesztve. A nyél alul csúcsos vasczípőbe van szorítva s hosszúsága 165 és 170 cm. közt váltakozik. A csúcs alatt, mintegy 32 cm. távolságban egy vashorgot találunk a nyélen, mely arra szolgált, hogy a löfegyver lövés közben reá támasztassék s maga a nyél e horogtól 40 cmnyire vékonyabbra van faragva, miáltal egy kerek gát keletkezik, mely nem engedi, hogy a nyél a gerendában, vagyis az u. n. spanyol rohamgátban (Spanische Reiter) lejjebb csúszszék. Ugyan ezen célra szolgál azon kis, kiálló vastám is, mely e gát alatt 8—9 cm. távolban látható. Ez a fegyver tehát hármas célra szolgált, t. i. először kópjául a szűrésre, másodsor a lövésnél mint támvilla és harmadszor mint rohamgát erődítményül (s ily alakban van kiállítva is.) E pikák, mint rohamgátak a 17. század második felében, különösen a török lovasság ellen használtattak és »sertéstüskéknek« (Schweinsfedern) is neveztettek. E nemű rohamgát készítéséhez egy négyoldalú gerenda volt szükséges, melyen egymástól 10 cmnyi távolságban egymást keresztező s egyik oldalon hossz kivágással ellátott lyukak voltak fúrva. Minden hadtesthez egy kocsi tartozott, mely ily gerendákkal volt megrakva. Ha a hadtest ellenséghez közel előrenyomult, akkor minden csapat előtt két ember, végeinél fogva vitt egy ily gerendát. A pikák természetesen a legénységnek voltak. S ha most, egy vagy más okból, rohamgátat akartak emelni, akkor a legénység jobbról-balról az egymást keresztező lyukakba dugta a pikákat. A lyukakon a pikák nyélének csak a vékonyabb része mehetett keresztül, a vastagabb nem s ez akadályozta, hogy a gerenda feljebb csúszszék, hogy pedig az a nyél vékonyabb részén le ne csúszhassék, ez oly módon éretett el, hogy az alsó kis vastám, mely csak a lyuk hosszbevágásán mehet keresztül, a lyuk másik oldalára fordítottat el. A gerenda végén vaskampó van, mely arra szolgált, hogy több ily gát legyen egybekapcsolható.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1153. **Csatacsillag** (Morgenstern). Fejének körtealakú magja fából készült s ebbe felül egy hosszú, alatta az első sorban három, felfelé irányzott, középen hat egészen vízszintesen, kifelé álló és legalul ismét három, lefelé irányított, négyoldalú, végén csúcsos vastüske van szűrva s két vaspánt és egy vasledelemezt erősíti. Alul négy vasnyujtvány van beléerősítve, mely arra szolgál, hogy a fanyél szögek segélyével megerősíttessék. A nyél alul, egy lapos csúcsal ellátott vasczipőbe van bújtatva. Hossza 246 cm. Két hasonló darab van kiállítva. *)

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1154. **Szurony** (Baÿonnette). Egyenes szablya, alul kétélű szűrólappal, felül egyenes keresztvassal. Felül vasalt famarkolata úgy van készítve, hogy a puskacsőbe beleillesztethessék. E szuronyok az osztrák-magyar seregeknél először Buda ostroma alkalmával lettek használva. Hossza 61 cm. Fatokját préselt-diszú, barna bőr fedi s alul a kopás ellen vasczipő védi. Hátilapja felső részén látható vashorog pedig az akasztósíj felvételére szolgált. Tíz hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1155. **Kézij** (török neve: Pervânê kemân). Szarúíj középrészén az u. n. pillangóval. Belső lapján arannyal czifrázott bőrtakaró nyomai látszanak. Feszítő húrja (Kiris) hiányzik. Egyik csúcsa le van törve. Átmérője 95 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1156. **Kézij** (Pervânê kemân). Pillangós szarúíj. Belső lapja fénymázos, zöld alapon, gazdag és művészi kivitelű, arany arabeszkeket mutat. Külső lapjának alapja hol sötét, hol világosabb s ezen arab feliratok (arany betűkkel) olvashatók. Feszítő húrja

*) E nagyon is csak szükségből jó fegyverekből, épen a kényszerítő szükség hatása alatt, a kormány megrendelésére „Traxler Egid Rotter” 1680-ban, a törökök ellen indított sereg felszereléséhez 200 darabot készített.

(Kiris) rézsodronynyal van körülesavarva. Feszítő távolság 31 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1157. **Kézij** (Pervânê kemân). Pillangós szarújj, feszítőhúr (Kiris) nélkül. Belső és külső lapja vörös alakra festett, csinos aranydiszitményekkel van ékítve és végén készítőjének jegye és az évszám olvasható. Feszítő távolság 44. cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1158. **Kézij** (Pervânê kemân). Pillangós, nagy szarújj, feszítő-húr (kiris) nélkül. Belső lapja sárga alapon változtatva kék, vörös és arannyal festett arabeszk-szalagok és keretekkel ékesített. Vörös feszítő markolatát aranydiszitmények borítják. Feszítőtávolság 90 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1159. **Kézij** (Kemân). Nagy szarújj, világos szarvból. Külső lapját finomul festett bőrözet takarja. Végei tájkán vörös bársonytakarók díszítik. Feszítő húrja (Kiris) keskeny, vörös selyemszalaggal van átfonva. Feszítő távolság 94 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1160. **Kézij** (Kemân). Nagy szarújj, melynek feszítő húrja (kiris) selyemmel van átfonva. Belső lapján vörös alakra arannyal festett arabeszek díszítik. Feszítő távolság 82 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1161. **Kézij** (Kemân). Nagy szarújj. Eredeti feszítőhúrja (Kiris) megmaradt. Külső lapja vörös és zöld alakra arannyal festett arabeszekkel van ékesítve. Feszítőtávolság 97 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

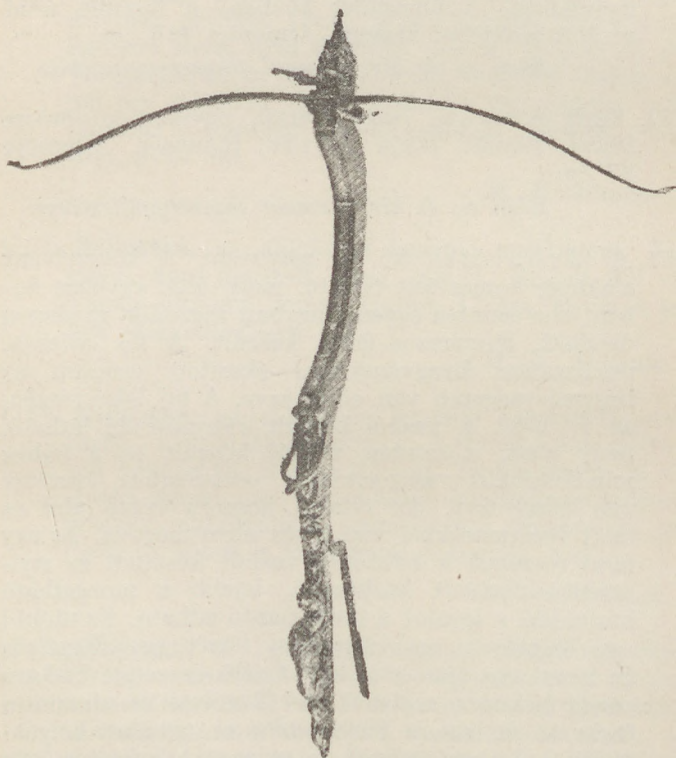
1162. **Kézij** (Kemân). Nagy, fekete szarújj, feszítőhúr (Kiris) nélkül. Belső lapja és feszítőmarkolata fényezés, vörös alapon, festett aranyarabeszeket mutat. Feszítőtávolság 90 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1163. **Kézij** (Ja.j). Kisebb, festett szarúj. Feszítőtávola 29·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1164. **Kézij** (Ja.j). Pillangós szarúj arannyal és egyéb

15. ábra. 1168. sz.

színekkel befestve. A feszítőhúr (jajkirisi) hiányzik. Feszítési távola 57·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1165. **Kézij** (Kemân). Zöldre festett s részben zöldre mázolt, vászonnal bevont nagy szarúj. Feszítő húrja

hiányzik. A kézmarkolat helye rézsutosan csikolt báronynyal van beborítva. Használat közben, a feszítés által eredeti alakjából kiment. Átmérője 111 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1166. **Kézij** (K e m â n). Nagy szarúij, gazdag aranydiszítés nyomaival. A használat közben, a feszítés által eredeti alakjából kiment. Átmérője 115 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1167. **Kézij** (K e m â n). Nagy szarúij, egyszerűen vörösré festve. Feszítő húrja (Kiris) hiányzik. Átmérője 87 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1168. **Ij** (Arbaléte), kő és golyóvető. A körszelvény alakúlag homorított ívtartó, mely felül egyenes fejben, alul szintén egyenes agyban végződik, gazdagon diszített, fénymázos fából készült. A fej csúcsán, renaissance faragványokkal ékesített csúcsan az irányzó-vasgomb van elhelyezve. A fej felső részén, az ív előtt a vasból készült irányzó-villa látható, mely alatt, a szintén vasból készült és a fejhez mindkétoldalt vasszorítokkal odaerősített feszítőív van elhelyezve. Az ívtartó homorú része alul és felül vaslemezekkel van törés ellen megóva. Az agy felső részében a kovácsolt vasból készített és stilszerűen diszített hürkampó, lejjebb a mozgatható hűrfeszítő s legalul a hűrpattantó látható. Ez utóbbi egy függélyes, egy vízszintes, ismét egy függélyes és ismét egy vízszintes tagból álló, összetett kétkarú emeltyűt képez, melynek első függélyes és vízszintes tagja az agyban, a többi pedig az agy alatt helyeztetett el. Az agy stylizált fő, pajzs és lófarkas, erősen stylizált szárnyasoroszlánt mutató faragványokkal diszített támban végződik. Az egész ij hossza 71 cm. A feszítő ívé 65 cm.

Dicskei Dillesz Sándorné

1169. **Kézij**, puskaalakú, elől csontbetétes sima agygyal és hűrpattantó sárkánynyal. Feszítő húrja hiányzik. Nyilvesszője nádból, szakállas csúccsal s alján toll-

bóbitával. Az íj feszítő-ívének átmérője 45 cm.,
ágyának hossza 59 cm. A nyilvessző a csúcscsal együtt
71.8 cm.

Jamnitzky Lajos.

1170. **Nyilpuska.** Könnyebb szerkezetű, felhuzógép nélkül,
melynek pattintó kötele kézzel huzatott a ravaszra.
Egészen sima, nem diszített vasból. Hossza 45 cm.
Tusája barna fa, öt oldallappal, melynek külső lap-
ján egy tojásdad alakú medaille van betéve fehér
csontból s ezen egy nyugvó szarvast ábrázoló vésés.
Hossza 14 cm.

M. N. Muzeum.

1171. **Nyilpuska,** az előbbihez hasonló szerkezetű. Egy-
szerű, nem diszített, sima vasból. Hossza 45 cm.
Tusája ötoldalú lappal. Hossza 17 cm. Pattintó kö-
tele szétfoszladozva.

M. N. Muzeum.

1172. **Nyilpuska,** az előbbihez hasonló szerkezetű, sima
vasán, a nyiltartó rúdon a fegyverkovács bélyege
van benyomva. Hossza 55 cm. Tusája barna fa, öt-
oldalú lappal, melynek oldalain berakott csontdiszít-
mények maradványai szemlélhetők. Hossza 17 cm.
Pattintó kötele a rugóvasról hiányzik.

M. N. Muzeum.

1173. **Nyilpuska,** az előbbihez hasonló szerkezetű. Sima
vasán, a nyiltartó rúdon a fegyverkovács bélyege
látható. Hossza 45 cm. A pattintó kötelet tartó rugó-
vas végein visszafelé hajlik. Barna fából készült, öt-
oldalú tusájának belső lapján köralakú elefántcsont
beillesztve, melyen egy magyarjellegű mellkép van
bevésve. Hossza 17 cm.

M. N. Muzeum.

1174. **Nyilpuska,** íjalakú, a végén visszafelé hajló rugóvas
kivételével barnafából készült, mely aláfelé félkör-
ívben hajlik. Könnyű szerkezete az előbbihez hasonló.
Hossza 47 cm. Nyakán, későbbi időben bemetszve,

ezen számok vannak 1411. Tusája egyszerű, disztítés nélküli, ötoldalú, barna fa. Hossza 17 cm.

M. N. Muzeum.

1175. **Kézij** (nyilpuska), nehéz, német modorú, vesszőbarrázda nélkül, négyoldalú fából készült íj; alja fehér csonttal teljesen borítva, mely vésett állati és növénydiszszel van ékítve. Az íj étetéssel diszített vastag vasabroncs, rugókötele kenderfonalból. Az íjon ötbojtos, zöldszínű paszománt erősítve. A nyíl alja 58 cm. A vasíj 60 cm. hosszú.

M. N. Muzeum.

1176. **Kézij**, ugyanolyan, nehéz, németalakú nyilpuska, fehér csonttal borítva, mely kevésbé diszes, mint az előző. Ugyanolyan méretű.

M. N. Muzeum.

1177. **Ijak**. Könnyű lovassági keleti ijak. Fából készültek, alul bőrrel vannak bevonva, s három egymáshoz illesztett 2 cm. széles falemezből illesztvék össze. Az íjvégek közti távolság 69 cm.

M. N. Muzeum.

1178. **Pánczélnyilak**, négyélű csúcsesal, felül s alul festett nádszárral s alul tolldiszszel. Hosszúságuk 83 cm. 3 darab.

Dessewffy Pál.

1179. **Nyilvesszők**, középen faszárnyakkal, csúcsok négy, négyszögű hegyes vas. Hosszuk 37 cm. E fajta nyilvesszők a XVII. században már nem igen használtak.

M. N. Muzeum.

1180. **Felhúzó gép** a német alakú nehéz nyilpuskához. Közép, kerek hengerén, famarkolattal ellátott forgatyu van, mely a kerek hengeren áthúzott és fogasolt vasrudat fel vagy lehuzza. Az egész tömör vasból készült, mely vésetekkel van diszítve. A fogasolt rúd felső végén bevésve H. K. és 1685. évszám. Hossza 39 cm.

M. N. Muzeum.

1181. **Felhúzó nyilpuskagép.** Tömör vasból, az előbbihez hasonló, de minden díszítés nélkül. F. B. a fegyverkovács bélyege van ráütve. Hossza 37 cm.

M. N. Muzeum.

1182. **Puska** (Tüfénk). Könnyű, rövid, hátulesapó sárkányos muskéta, kerekalakatos szerkezettel. Sima csöve nyolczoldalú, alul irányzék, fölül czélgömbbel. Töltővesszőjének (tüfénk čibúghú) felső része vasalt. Faággya csontberakással és faragott díszítéssel ékesített. Hossza 150 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1183. **Puska** (Tüfénk). Nehéz muskéta, előcsapósárkányos, kovásszerkezettel. Sima, alul-felül irányzékkel ellátott csövét öt ezüstkarika, nyílásánál pedig berakott ezüstdíszítmények ékítik. Fölül vasalt töltővesszője (tüfénk čibúghú) fából van. Agyát csont és kagylóberakások ékítik, hátán pedig karika látható, mely az akasztósíj felvételére szolgál. Tűzkamrája (čakmak) alján kicsiny, körtealakú bőrvédővánkos van alkalmazva. Magassága 130 cm. *)

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1184. **Puska** egy pár. Hosszú muskéta, hátulesapó, kerekalakatos, kovásszerkezettel. Sima, belül csatornás, czélgömbös és irányzékos csövük sima. Kerekalakatos szerkezetét és tűzkamráját borító lapok áttört és vésett díszítésűek, az utóbbi lapon e felirat: APHE-POTRASEIXA és CORONA 1632. Töltővesszőjük fából van, fölül ezüstlemezzel díszítve. Ágyaikat vésettdíszű ezüstlemezek, vésett és czizelirozott virágarabeszket tartalmazó ezüstkeretek, ezüst trohaeumok és állatok, alul pedig vésettdíszű ezüstcipők díszítik. Brassói munka. Hosszúságok 169 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1185. **Puska.** Hosszú muskéta, hátulesapósárkányos, kerekalakatos, kovásszerkezettel. Csövének felső része

*) Állítólag e fegyverből lövetett agyon Eszterházy László a nagyvezekényi ütközetben.

sima és a lyuknál aranykarikaörvvel, vésett lombdiszszel és vöröspaszta szemekkel diszített oroszlánfejbe végződik. Középrésze hétlapra csiszolt s egy aranypántos egész és egy ugyanilyen félkerettel, mely vésett virágarabeszkeket mutat, van diszítve. Legalsó része pedig ezüstberakásos, csatornaszerű mélyedésekkel ékesített (cannelirozás). A kerekalakatos sárkányszerkezet vésett, áttört munkájú lovasalakokkal és szörnyekkel díszes. Ugyanitt egy békaalakfejű, kihúzható szögecses is találunk. Vasalt és eredetileg kövekkel épített fejű töltővesszője fából van. Ágyát berakott vassodronyarabeszkek, talpát vésett virágdiszítésű czipő díszíti. Agyának egyik oldalán e későbbi kéztől származó tintafelirat látható: Andreas Bathori Princ. Transy. | 1597. Ennek azonban csak nagyon kétes hitelt adhatunk. Hossza 202 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1186. **Puska** (Tüfénk). Könnyebb muskéta, előcsapósárkányos, kovásszerkezettel. Sima, alul, felül irányzékkal ellátott csövét berakott ezüstarabeszkek díszítik. Fölül vasalt töltővesszője (tüfénk čibûghû) fából van. Ágyát csont és kagylóberakások ékítik, hátán pedig karika látható, mely az akasztósíj felvételére szolgált. Magassága 157 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1187. **Puska** (Tüfénk), egy pár, hátulcsapósárkányos, kovásszerkezettel. Nyoleczoldalú, tölcéséres végű, vastag falú csövük sima s az egyiknek alján MM, a másikon pedig A. K. névreljű betűk, amazon fölül czélgömb, emezen fölül czélgömb, alul pedig irányzék látszik. Sárkányszerkezetüknek réz és vas fedőlapjai finom vésetű virágdiszszel ékíték. Töltővesszőjük (tüfénk čibûghû) felül vasalt fából készült. Faágyuk (kundák) vésett virágarabeszkekkel, áll- és szörnyalakokkal ékített csont- és gyöngyházberakásokkal van díszítve. Hosszúságok 123 és 124 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1188. **Puska**, (Tüfénk). Hosszú előcsapósárkányos kovásmuskéta. Csöve sima s helyenkint berakott

arany és ezüstdiszítésekkel, vésett arabeszekkel van ékesítve, u. n. namely, azaz az alsó arabeszk csúcsában a fegyverkovács jegye látható: »'amel-i Omar« (Omár készítménye). Vasvégű, fából készült töltővesszője (tüfénk ěibûghû) felső végén diszített. Ágya és tusája (kundák) nehéz fából, felső részén vaspánttal, melynek oldalain azon bütykök láthatók, melyeknek segélyével e fegyver, a kétágú, villavégű botra, lövés alkalmával támasztatott. Egész hossza 1.50 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1189. **Puska**, (Tüfénk). Nehéz muskéta, előlesapósárkányos kovásszerkezettel. Damaszkolt, ezüst betétekkel és vésett arabeszekkel diszített csöve, u. n. namely, azaz az alsó arabeszk csúcsában a fegyverkovács neve látható egy aranylevélkén: »'amel-i Osmân el-Halebí« (Aleppói Osmân készítménye). Vasvégű, fából készült töltővesszője (tüfénk ěibûghû) felső végén diszített. Ágya és tusája (kundák) nehéz fából, felső részén vaspánttal, melynek oldalain azon bütykök láthatók, melyeknek segélyével a fegyver a kétágú, villavégű, botra támasztatott a lövés közben. Egész hossza 1.45 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1190. **Puska** (Tüfénk). Nehéz muskéta, a kanóczos és az előlesapósárkányos muskétákból kombinált kovásszerkezettel. Csöve sima, ezüst berakásokkal, s nyílásának gazdag cizfrázatokkal diszített, u. n. namely, azaz a fegyverkovács bélyegével van el látva: »'amel-i Muhammed« (Muhammed készítménye). Töltővesszője (tüfénk ěibûghû) és ágya (kundák), mely utóbbi gyöngyház-berakásokkal és gyöngyházból, szarú és csontból készült gombokkal van ékítve, fából készültek. Egész hossza 1.49 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1191. **Puska** (Tüfénk). Hosszú és könnyű muskéta, előlesapósárkányos kovásszerkezettel. Sima csöve, u. n. namely, azaz a fegyverkovács bélyegével van el látva, mely egy kis sárgaréz lemezkére van nyomva:

»'a mel-i Mustafa« (Mustafa készítménye). Töltővesszője (tüfénk ěibûghû) újabb. Ágya (kundâk) könnyű és csontberakásokkal ékített. Egész hossza 1·265 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenál fegyvergyűjteménye.

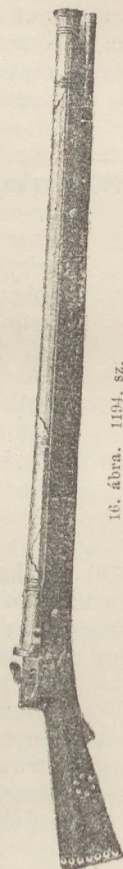
1192. **Puska** (Tüfénk). Könnyű, rövid muskéta, előlesapósárkányos kovásszerkezettel. Csöve damaszkolt, ezüstberakásokkal és különféle czifrázatokkal gazdagon ékített u. n. nâ mly, azaz a fegyverkovács bélyegével van ellátva, mely bélyeg e példányon megfordítva három sárgaréz lemezen foglal helyet: »'a mel-i ibn Haivân« (Haivân fiának készítménye). Töltővesszője (tüfénk ěibûghû) vashól van, ágya (kundâk) könnyű, csont- és rézszegekkel ékített. Egész hossza 1·125 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenál fegyvergyűjteménye.

1193. **Puska** (Tüfénk). Nehéz muskéta, előlesapósárkányos kovásszerkezettel. Damaszkolt, ezüstberakásokkal diszített csöve u. n. nâ mly, azaz a fegyverkovács bélyegével van jeölölve: »'a mel-i Kűtsük Mustafa« (a kis Mustafa készítménye). Fölül vasalt töltővesszője (tüfénk ěibûghû) és nehéz ágya (kundâk), mely utóbbinak oldalbütykei arra szolgáltak, hogy lövésközben a fegyver egy kétágú villára támasztassék, fából készültek. Egész hossza 1·335 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenál fegyvergyűjteménye.

1194. **Puska** (Fetíl tüfenki). Nehéz kanóczosmuskéta. Csöve damaszkolt és ezüstberakásokkal diszített u. n. nâ mly, azaz a fegyverkovács nevével van

16. ábra. 1194. sz.

ellátva: »'a m e l - i V e d s i h i « (Vedsihi készítménye). Töltővesszője (tűfénk ěib űgh ű) fából készült. Ágya keskeny és csontberakással igen egyszerűen díszített. Egész hossza 1·50 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1195. **Puska** (Tűfénk). Könnyű, rövidebb muskéta, előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Csőve sima, u. n. nâ mly, azaz a fegyverkovács bélyegével van jelölve, mely e példányon egy kis sárgarézlemezen foglal helyet: »'a m e l - i I b r a h í m « (Ibrahim készítménye). Töltővesszője (tűfénk ěib űgh ű) nincs. Ágya (k u n d â k) könnyű. Egész hossza 1·28 m.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1196. **Puska** (Tűfénk), Nehéz muskéta, előlcsapósárkányos, kovásszerkezettel. Csőve damaszkolt, ezüstberakásokkal és tölcséres nyílásánál csatornaszerű mélyítéssel (cannelirozás) díszítve. Készítőjének jegye hiányzik. Töltővesszője (tűfénk ěib űgh ű) és ágya, mely utóbbi zöld, fehér és fekete csont- és rézszeggel van díszítve, — fából készült. Egész hossza 1·14 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1197. **Puska** (Tűfénk). Rövid, könnyű muskéta előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Csőve sima s rajta valamely török fegyverkovács olvashatlan két bélyege látszik. Töltővesszője (tűfénk ěib űgh ű) és ágya (k u n d â k), mely utóbbi csonttal és rézzel van kirakva, — fából készült. Egész hossza 1·9 m.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1198. **Puska** (Tűfénk). Könnyű, rövidebb muskéta, előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Sima csőve, gyéren díszített s a fegyverkovács bélyegét sem viseli. Töltővesszője (tűfénk ěib űgh ű) nincs. Könnyű ágya szintén csak igen gyéren van csontdíszszel kirakva. Egész hossza 1·13 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1199. **Puska** (Tüfénk). Nehéz muskéta előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Csöve, melynek irányzékához (nisângiâh) egy domború czélzóvonal vezet, damaszkolt és ezüstberakásokkal diszített, u. n. nâmlý, azaz a fegyverkovács bélyegével van megjelölve, mely bélyeg e példánynál kicsiny aranylemezen foglal helyet: »'amel-i Kinân (Kinân készítménye). Eredeti töltővesszője (tüfénk ĩbûghû) hiányzik. Ágya nehéz, alsó részén elefántcsonttal és rézdiszítményekkel kirakva, felső részét pedig a tűzkamra (čakmak) mellett, ponczolt ezüstlemezről készült köpönyeg (tamghali) fedi. Ennek tughralakú s az uralkodó szultánra vonatkozó felirata: »Sultân Muhammed Chân, dâiman.« (Mindig (győzelmes) Sultân Muhammed Chán). Egész hossza 1.36 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1200. **Puska** (Tüfénk). Könnyű, rövid muskéta, előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Csöve damaszkolt s a fegyverkovács neve nincs rajta. Töltővesszője (tüfénk ĩbûghû) vasból van, könnyű ágya (kundâk) csont, gyöngyház és rézszegekkel diszített. Egész hossza 1.12 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1201. **Puska** (Tüfénk). Könnyű, rövidebb muskéta, előlcsapósárkányos kovásszerkezettel. Sima csöve u. n. nâmlý, azaz a fegyverkovács bélyegével van jelölve, mely e példánynál kicsiny rézlemezen foglal helyet: »'amel-i Muhammed« (Muhammed készítménye). Töltővesszője (tüfénk ĩbûghû) ujjabb, ágya (kundâk) könnyű. Egész hossza 1.185 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1202. **Puska** (Tüfénk). Nehéz, kanóczos muskéta. Csöve fölül sima, nyílásánál domború karikával s ezen a rézcélgömbbel, középrészén, mely domború karikával van jelezve, kilencz, alsó részén pedig öt lapra csiszolt s ez utóbbi rész közepén látható az irányzék is. E cső nâmlý, azaz a fegyverkovács bélyegével van ellátva. Töltővesszője (tüfénk ĩ-

bûghû) és ágya (kundâk) fából vannak és mindkettő meg van vasalva. Hossza 145·1 cm.

Bécs város.

1203. **Puska** (Tüfénk). Hosszú, könnyű muskéta, előcsapó sárkányos, kovásszerkezettel. Csöve fölül kerek, nyílásánál s a kerek rész alján vésett arabeszekkel ékítve, alul pedig ötlapú s irányzékka, nyílásánál czélgömbbel van felszerelve. Töltővesszője (tüfénk čibûghû) vasból van, ágya (kundâk) fából készült és berakott csont és gyöngydiszes. A csövet a sima ezüstpántosvégű faágyhoz négy, vésett és czizelírozott arabeszekkel ékített ezüstpánt erősíti. Hossza 151·5 cm.

Bécs város.

1204. **Puska** (Tüfénk). Hátulesapósárkányos, kereklatos, kovásszerkezetű muskéta. Csöve felül sima, alul öt lapra csiszolt s irányzékka és czélgömbbel van ellátva. Fölül vasalt töltővesszője (tüfénk čibûghû) és sima, dísztelen ágya (kundâk) fából készült. Hossza 149 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1205. **Puska** (Tüfénk). Hátulesapósárkányos, kereklatos, kovásszerkezetű muskéta. Csöve nyolczoldalú, sima, belül csatornás és fölül czélgömbbel, alul irányzékka van ellátva. Fölül vasalt töltővesszője (tüfénk čibûghû) és vésettdíszű csontlapokkal ékített s kovatartóval felszerelt ágya (kundâk) durván esztergályozott fából készült. Hossza 120·5 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1206. **Puska** (Tüfénk). Kanóczoszerkezetű muskéta. Nyolczoldalú, sima csöve czéllyukkal és irányzékka van ellátva. Ravasza nincs védőlemezbe kerekelve. Töltővesszője (tüfénk čibûghû) és durván faragott ágya (kundâk) fából van. Hossza 153 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1207. **Puska** (Tüfénk). Kanóczosszerkezetű muskéta. Nyolczoldalú, sima csöve czéllukkal és irányzék-
kal van ellátva. Töltővesszője (tüfénk čibughú)
és durván faragott ágya (kundák) fából van.
Hossza 147·5 cm.

A steyer rendek gráci musziuma.

1208. **Puska** (Tüfénk). Kovás, előlesapósárkányos szer-
kezettel, hossza, ágyával együtt 112 cm. vas- és
részkatrészei karczokkal, ágya pedig pedig elefánt-
csont betétekkel díszítve, valamint golyótartó kam-
rája is. Az ágy arczoldala elefántcsont betétben a
»Niebelungen-Lied« egyik jelenetét (Siegfried küz-
delme a sárkánnyal) mutatja.

Dicskei Dillesz Sándor.

1209. **Lőfegyver**, hátulesapó keréklakatszerkezettel (Rad-
schloss). Ágya arabeszkék és elefántcsont alakokkal
kírákva (Amor és Psiche, meg egy madár). Az arcz-
oldalon csillagalakú kagylódísz. A golyótartó kamra
fedője rugóra jár. A fegyver egész hossza 117 cm.
E fegyvert állítólag Dillesz Péter viselte, ki 1686-ban
Baán András és Simay András barátjaival Forgách
Ádám nógrádmegyei főispán magyar felkelő hadai-
hoz csatlakozván, a hadjáratban résztvett.

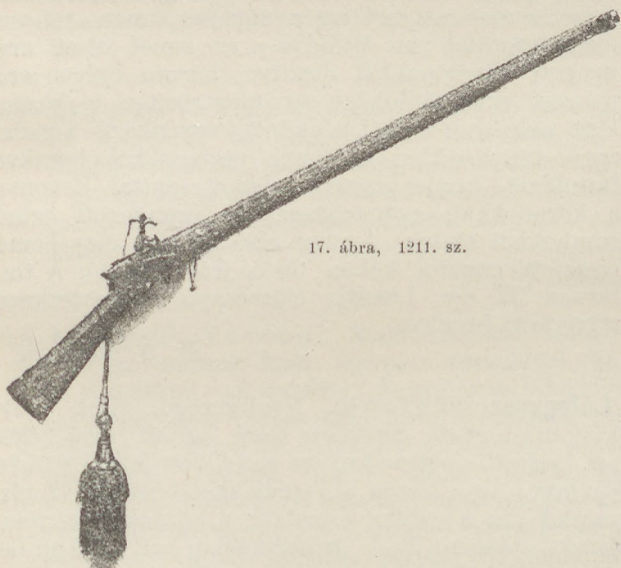
Dicskei Dillesz Sándor.

1210. **Puska** (Tüfénk), damaszkesővel, előlesapósár-
kányos kovászerkezettel. A trombonszerűleg vasta-
godó végű cső felső és alsó része aranyozott ezüst
plakirozással díszesek, ezen pedig betett, vörös és fe-
hér paszták láthatók. A cső faágyán felül s alul, zöld
csontszélű lyukak, melyekbe a szíjtartó karikák
voltak beerősítve. E faágyat a csőhöz vonaldíszítésű
rézpánt erősíti. A kovászerkezetet tartó faalkatrészt
felül s oldalain vésett virág és levéldíszítésű réz-
lemez takarja. A hatszögű ágyat ugyanily mivű, át-
tört rézlemezdisz ékíti. Hossza 128·5 cm.

Dessewffy Pál.

1211. **Puska** (Tüfénk), nyolczoldalú, damaszkesővel, ko-
vás, előlesapósárkányos szerkezettel. A cső faágya

aranyozott ezüst, trébelt lemezzel van borítva. E lemezt 14 áttörtmivű pánt szorítja a csőhöz, s e pántok ugyanazt 13 részre tagozzák, mely tagok csillagalakban elhelyezett vörös pasztával, középen csiszolt zöld üveggel vannak diszítve, mindkét oldalon pedig vörös pasztából alakított vonal fut végig. A kovasszerkezetet tartó farész szintén rekeszfoglalatú, vörös pasztákkal ékitett, trébelt, aranyozott ezüstlemezzel van fedve. Maga a kovasszerkezet aranyedzésű vonaldiszszel és filigrános gom-

17. ábra, 1211. sz.

bokkal diszített. Az ágyat kék és fehércoczkás, romlott vászonszövet borítja, s hármás, rézgömbös, kék aranybojt függ le róla. Hossza 113 cm.

Desseuffy Pál.

1212. **Lőfegyver** (Tűfénk). 25 cm. hosszú damaszczirozott vont csőve a felső végen és alul a farcsavar fölött arannyal berakva. Feketére fénymázolt, barna-fāju ágya két helyen vésettél diszített, aranyozott ezüstpánttal van a csőhöz erősítve, ágyának alsó része

véssett, aranyozott ezüstlapokkal díszítve, apró rézszögekkel és rézből, csonthól összeállított kerek díszítményekkel ékesítve. Hatoldalu tusája alul elefántcsonttal fődve, e felett felváltva rézpitykés, gyöngyház és korall szalaggal borítva. Hossza 32 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezetű, arannyal berakva.

M. N. Muzeum.

- 1213 **Lőfegyver** (Tüfénk). 1·17 cm. hosszú damaszcizrozott, vont csőve fent és a farsavaron fölül gazdag aranyberakással díszítve s ágyához, mely teljesen elefántcsonttal van befődve s ez ismét vésett aranyozott ezüstlapokkal díszítve, három helyen aranyozott ezüstpántokkal van megerősítve, a közönkint ezüstsodronyból alakított, egyenközü vonalak apró rézszögekkel és kerek rézlapokkal berakva. Hatoldalú tusája egészen elefántcsonttal bevonva, s korallokkal, gyöngyházzal és aranyozott ezüstgombokkal ékitve. A tusa alsó oldalán, egy bemélyesztett carneol kőben török írás látható. A tusa hossza 32 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet arannyal berakva.

M. N. Muzeum.

1214. **Lőfegyver** (Tüfénk). Nyolczszögü, sima csőve 1·33 m. hosszú, melynek felső lapján, alsó végén. »A. Pedretti« fegyverkovács neve van latin betűkkel bevésve. Ágya barna fa, vésetekkel borított 12 rézpánttal van a csőhöz erősítve; a pántok közé mindenik oldalon 7—7 gyöngyházlap szivalakban berakva. Keleti alakú tusája vésett rézlapokkal és apró korallokkal díszítve. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet, vállszijtartóul két vaskarika szolgál.

M. N. Muzeum.

1215. **Lőfegyver** (Tüfénk). Vékony, soklapra csiszolt, sima csőve 84 cm. hosszú, mely a tusával nem egykorú és »D. Zaroni« fegyverkovács neve bevésésével van ellátva. Egykor a cső végeig ért, hosszú ágya most felében letörve, gyöngyház berakással és apró rézszögekkel van teljesen beborítva. Gyöngy-

házzal kirakott tusájának görbülete török idomú. Hossza 36 cm. Lakatja előre csapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1216. **Lőfegyver** (Tűfénk). Nyolczszögletű, igen kis kaliberű vont csöve fent, közepén és lent vésett rézlappal 17 cm. hosszúságban befödve. Hossza 97 cm. Barna fából készült ágya aranyozott rézzel, gyöngyházzal és elefántcsonttal berakva. Ugyanolyan gazdag díszítésű a tusája, melyen a rézlap-díszítések állatokat ábrázolnak. Hossza 28 cm. Lakatja sárga rézlemezzel födve, hátracsapó kerek kovásszerkezettel.

M. N. Muzeum.

1217. **Lőfegyver** (Tűfénk). Nyolczoldalú, igen vastag falú, kis kaliberű, 96 cm. hosszú vadászpuska. Ágya világos-barna fa, elefántcsonttal gazdagon berakva; a gyöngyház-díszítés állatokat ábrázol. Hatszögletű tusája hasonló díszítésű. Hossza 30 cm. Lakatja hátracsapó, kerek kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1218. **Lőfegyver** (Tűfénk). Nyolczszögletű, sima csöve 140 cm. hosszú, mely ágyához vésetekkel díszített 11 rézpánttal van erősítve. Ágya barna fából készült és czizelirozott vaslapokkal, apró rézszögekkel, egyik oldalán 8, másikán 7 helyen gyöngyház, kerek lapocskával berakva. Török idomú tusája gazdag vésetekkel díszített rézlemezzel, apró rézszögekkel és gyöngyházzal ékitve. A tusa alsó része és alja czizelirozott vassal borítva. Hossza 37 cm. Lakatja előre csapó kovásszerkezet. Ágyának baloldalán, a középtájon és a lakattal szemben, a baloldalon egy-egy vaskarika, a vállra vető szíj alkalmazására.

M. N. Muzeum.

1219. **Lőfegyver** (Tűfénk). Vont csövű, dömöczkölt aczélből készült, nyolczszögű cső. Hossza 62 cm. Tusája és ágya barna fából. Tusája 30 cm., ötszögletű, kirakva fehér, zöld és pirosszínű csonttal, apró rézpitykével és rézlapocskákkal. Ágya két helyütt széles

ezüst karikákkal van erősítve a csőhöz. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1220. **Lőfegyver** (Tűfénk). Közönséges csövű, 58 cm. hosszú. Tusája hatszögletű, elefántcsonttal, apró pitykéekkel és berakott rézlapocskákkal diszítve. Hossza 34 cm. Ágya a csőhöz vasszöggel erősítve. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1221. **Lőfegyver** (Tűfénk). Vont csövű, nyolcszögletű, dömöczkölt vasból. Hossza 83 cm. Tusája és ágya hatszögletű, barnásfekete fából, igen gazdagon berakva csonttal és rézzel. Hossza 34 cm. Ágya 7 cm. széles, vertművű ezüstpánttal erősítve a csőhöz. A cső fölül és lent a tusánál gazdagon arannyal és ezüsttel berakva. Lakatja ugyanúgy s előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1222. **Lőfegyver** (Tűfénk). Vont csövű, nyolcszögletű sima. Hossza 66 cm. Tusája nyolcszögletű, barna fa, gazdagon berakva színes csonttal és kerek rézlappokkal. Hossza 35 cm. Ágya csont és rézdiszítésű három rézpánttal a csőhöz erősítve. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1223. **Katonai lőfegyver** (Tűfénk). Nagy caliberű, sima csövén, ezimerpajzsban a fegyvergyár bélyege: I. R. betű háromágú nyílt koronával, e felett a gyár jegye egy bemélyített ananászalakú gyümölcs. Hossza 1.9 cm. Barna faágya mindkét oldalán, fehér csonttal berakott, két-két vonallal diszítve s a csőhöz három helyen, keresztben, vasszöggekkel erősítve, a szögek környezete fehér csonttal fődve. Tusája az ágygyal egy darabból van, hasonló csontvonalú diszítéssel ellátva. A tusa hossza 36 cm. Lakatja hátracsapó kerek kovásszerkezetű.

M. N. Muzeum.

1224. **Lőfegyver** (Tűfénk). Sima csőve a farscavar felett vésetekkel diszítve, a diszítés között aranyból be-

rakva a fegyverkovács bélyege. Hossza 109 cm. Barna faágya vertmivű ezüstlemezzel fődve és gyöngyházzal teljesen borítva. Az ágy a csőhöz két, vertmivű ezüstpánttal szorítva. Tusája hasonló diszítésű, melynek alsófele vertmivű ezüstlappal van befődve, többi része arany passzománttal ékesített, piros posztóba takarva. Hossza 27 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezetű, vésett ezüstlemezzel fődve. A lakat hosszában kirakott gyöngyházban bevésve: A. 2. 1617. Eredeti vállszióján két, sárga, zöld és piros selyemből készült bojt csüng.

M. N. Muzeum.

1225. **Lőfegyver** (Tüfének). Sima vasesővű. Hossza 119 cm. Barna faágya a farsavar felé gyöngyházzal kirakva, fönt vaslemezzel fődve. Török idomú tusája alsó részén, fehér és feketére színezett elefántcsonttal és gyöngyház berakással diszítve. A lakat átelleni oldalán a vállsziójnak való vaskarika van betéve.

M. N. Muzeum.

1226. **Lőfegyver** (Tüfének). Sima, gömbölyű vasesőve nyílása felé nyolczoldalú. Hossza 116 m. Sötétbarna faágya 11 vaspánttal van a csőhöz erősítve, az ágya alsó része vésetes diszítéssel ellátott vaslemezzel borítva. Tusája hasonló diszítésű vaslappal fődve; hossza 33 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1227. **Lőfegyver** (Tüfének). Sima hengercsőve középen irányzékkal ellátott, alul a farsavar felett durva vésetű diszítéssel. Legelső végződése domborművű török fejet ábrázol. Felső vége kissé szélesedik. Hossza 39 cm. Ágya barna fából készült, mely a csőhöz öt rézpánttal van erősítve, alja vésetes vaslemezzel borítva. Tusája hasonló diszítésű és nyolcz egyenközü sorban, apró részszegekkel kiverve. Hossza 33 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1228. **Várpuska**, nehéz muskéta (Doppelhacken) hátulcsapósárkányos, keréklakatos, kovásszerkezettel. Nyolcz-

oldalú csöve sima, 21·5 mm. átmérőjű kaliberrel. Vasvégű, fa töltővesszője a durván faragott faágy oldalán van. Hossza 157·5 cm.

*A steyer rendek gráci
fegyvermuzeuma.*

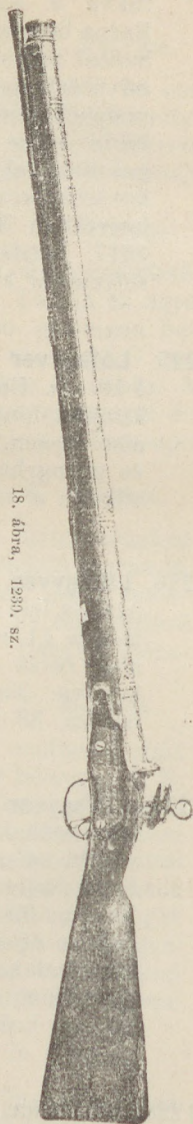
1229. **Várpuska**, nehéz muskéta (Doppelhacken), kanóczos szerkezettel. Csöve sima, nyolczoldalú, 21·5 mm. átmérőjű kaliberrel. Vasvégű fatöltővesszője, a durván faragott faágy oldalán van elhelyezve. Hossza 170·5 cm.

*A steyer rendek gráci
fegyvermuzeuma.*

1230. **Lőfegyver** (várpuska) Vont, nagy caliberű, 12-oldalú csöve felül, középen és alul a farcsavar mellett arany és ezüsttel berakva; a cső felső lapján, aranyban a fegyverkovács bélyege. Hossza 93 cm. Ágya és tusája ujabbkori barnafából készült. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet. Baloldalon a lakat irányában egy rézlap van beillesztve, melyen bevésve latin betűkkel e felirat olvasható: *Die ses Rohr wurde erobert zu Ofen den 2. September 1686.*

M. N. Muzeum.

1231. **Muskéta** (T ü f é n k) előlcsapósárkányos, kovásszerkezettel. Csöve berakott ezüst-arabeszekkel díszített, alul irányzékkal, felül pedig célgömbbel ellátott u. n. nãmly, azaz a fegyverkovács bélyegével van jelölve, mely e példányon egy aranyozott ezüstlemezen foglal helyet. Sárkánya

18. ábra, 1230. sz.

kakasos és kakasvédője aranyozott. Töltővesszője vas. Ágya fából készült, felül széles, vonaldiszes, aranyozott vaslemezzel, alul csont és gyöngyház berakásokkal diszítve, hátán pedig két aranyozott vaskarikát visel, a felfüggesztő szij felvételére. Magassága 113 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1232. **Vadász-fegyver.** Nyolcszögletű, vont-csővű, vastag, síma falu. Hossza 53 cm. Tescheni készítményű rövid karabélyszerű löfegyver, mely a készítési helyről Teschenikának neveztetik. Ágya és tusája sötét barna fa, mely gazdagon van elefántcsont és gyöngyház ékítményekkel diszítve. A tusa hossza 25 cm. Lakatja hátra csapó, kerek kovásszerkezetű. A lakat kulcsa rézből van, mely egy karikából kinyíló három ágban végződik s barna, keskeny, szalagon lóg a puská tusa baloldalára illesztett vaskarikán.

M. N. Muzeum.

1233. **Vadász-fegyver.** Csöve domborművű, öntöttvas, melyen öt harcos és három infulás, páztorbotot tartó alak van ábrázolva, közben-közben kilencz, különféle czimmerrel. Igen diszes mű. Hossza 82 cm. Faragványos barna faágya elefántcsont berakással diszítve. Tusája hétoldalú, hasonló diszítésű elefántcsont medaille-okkal, melyeken állati alakok láthatók. Külső lapján csont-medailleban karczott czimer, a czimerpajzs felett I. C. H. betűk és 1676. Hossza 30 cm. Lakatja hátracsapó, kerek kovásszerkezetű.

M. N. Muzeum.

1234. **Vadász-fegyver.** Nyolcszögletű, vastagfalu, vont-csővű. Hossza 94 cm. Barna faágya mindkét oldalán egyszer rovátkolva. Tusája ötoldalú, melynek széles baloldalán fehér és feketére páczolt csontból egy balkarján vértet, jobbában fölfelé nyúló lándzsát tartó keresztény lovag áll; szemben ezzel egy turbános, jobb kezével kamsát nyújtó török áll. Hossza 33 cm. Lakatja hátracsapó, kerek kovásszerkezetű, melybe vadászjelenet és a puskaműves neve: »Dávid Hacher in Paest« van bekarcolva. A lakat átelleni oldalán,

rézből kimetszett és berakott ékitmény között egy stylizált lépdelő oroszlán látható.

M. N. Muzeum.

1235. **Vadász-fegyver.** Nyolczszögletű, vont csöve rézből öntve, melyen ANDREAS PRANDTNER 1678. olvasható. Igen rövid csöve 47 cm. hosszú. Ágya és tusája gyéren, keskeny fehércsont vonallal berakva. A tusa hossza 30 cm. Lakatja hátracsapó, kerek kovásszerkezetű szintén sárgarézről kovácsolva.

M. N. Muzeum.

1236. **Puskacső** kovácsolt vasból. Nyolczszögletű s végén nyujtványnyal van ellátva, melynek segélyével az ágyhoz volt erősítve. Hossza 81 cm.

Schatz Róbert.

1237. **Támvilla.** Kicsiny, kovácsolt, vasból készült villa, melynek rövid üreges szárába, alján hegyes végű czipőbe bujtatott fanyél van erősítve. Négy hasonló darab van kiállítva, melyeknek hossza 146 és 135 cm. közt váltakozik. Arra használtattak, hogy a földbe szurattván, lövés közben a nehéz muskéták reájuk támasztassanak.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma

1238. **Támvilla.** Kicsiny, csinosan behajlítottvégű villa, sima, hengeres szárral, melybe alján, csúcsos vasczipőbe bujtatott fanyél van erősítve. Arra használtattott, hogy a nehéz muskéta lövésközben reátámasztassék. Hossza 101 cm.

Bécs város

1239. **Karabély,** hátulesapó, sárkányos, kerekalakatos, kovásszerkezettel. Nyolczlapú csöve sima. Tűzkamrájának felső lapja alul csatornaszerű mélyedésekkel díszített (cannelirozott). Töltővesszője és ágya fából készült. Az utóbbi felső végén vaslemezzel díszített és hátán vaspálczára fűzött felfüggesztő karikát visel. Hossza 77 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1240. **Pisztolypár**, hátulesapósárkányos, kovásszerkezetel. Csövük sima, nyolczlapú. Töltővesszőjük és ágyuk faragott fából készült. Ez utóbbi alul csontbetéttel és vésett vonaldiszú vaskalappal, fölül pedig vaslemezzel van diszitve. Hosszúságuk 66 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1241. **Pisztolypár**, hátulesapó kerekalakatos, kovásszerkezetel. Nyolczlapú, sima csövüknek alján a fegyverkészítő jegye, egy makk és két K betű látszik. A lakat felső, kerek lapja ugyanily jegyül S betűt mutat. Töltővesszőjük felül, vésett levéldisztésű ezüstlemezzel van ékesítve, különben fából készült. Ágyuk esztergyalyozott vonaldisztésű fekete fa, felső részén vésettdisztésű ezüstlemezzel és két ugyanily mivű karikával, mely a töltővessző tokjául szolgál. Kakasvédőjük áttört s vésett és ponczoltdiszú rézből van. Hosszúságuk 54 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1242. **Pisztolypár**, török, hátulesapó, kerekalakatos, kovásszerkezetel. Sima csöveiken domború czélzóvonal fut végig. Tűzkamrájuk és sárkányuk külső lapja finomul vésett virágdiszt mutat. Fölsőrészen aranyozott ezüstlemezzel diszitett töltővesszőjük fából van. Ágyuk trébelt ezüstlemezzel s a széleken aranyozott ezüstszegelelyel van fedve. Hosszuságuk 26 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1243. **Pisztolypár**, hátulesapósárkányos, kerekalakatos, kovásszerkezetel. Nyolczoldalú csövük és tűzkamrájuk fedőlapja aranyozott arabeszkekkel diszítvék. A tűzkamra fedőlapjának arabeszkjei között esőrében kigyót tartó madár (gólya?) látszik. Töltővesszőjük fából van. Ágyaik berakott elefántesonttal ékitvék. Hosszúságuk 78 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1244. **Pisztoly**, hátulesapó kerekalakatos szerkezetel. Huszonnyolcz hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1245. **Pisztoly**, előlcsapósárkányos, kovásszerkezettel, gravírozott fedőlappal ellátott tűzkamrával és sima, vascipős faágygyal. Két hasonló darab van kiállítva.
A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1246. **Pisztoly**, kovásszerkezettel, előlcsapó. A cső és faágy felső része vésett ezüst diszitéssel borítva. A sárkány egész szerkezetével együtt vésett aczélmunka. A körtealakú ágy vésett réz, filigrán és berakott munkával, niellóval és gyöngyökkel diszítve. A csőtővében: IVS s e fölött pontkorona, a fegyverkovács jegye. Hossza 46 cm.

Harkányi Frigyes.

1247. **Pisztoly**, kovásszerkezettel, előlcsapó. A cső és faágy felső része filigrános ezüstszorítóval ékes. A ravaszvédő és a sárkányszorító réz részek domborművel, — a körtealakú ágy vésett rézmunka, filigrános ezüstgomb, niello, filigránmunka és két gyöngygyel ékitve. Hossza 52 cm.

Harkányi Frigyes.

1248. **Pisztoly**, kovásszerkezettel, előlcsapó. Csöve és sárkányszerkezete vésett levéldiszitésű. Farászei dűsfaragású levélékitményekkel vannak borítva s itt-ott berakott rézvonaldiszszel ékitvék. A sárkány szerkezetét tartó faágy sima része, a kakas védőlapja, és körtealakú, gombosvégű ágya vésüzött rézdisztákokkal ékesítve. Hossza 49.5 cm.

Jamnitzky Lajos.

1249. **Pisztoly**. Sima csövén görög betűkből név van bevésve. Hossza 38 cm. Ágya feketére lakkozott fa, mely a cső félhosszáig vésetes ezüstlemezzel van a csőhöz erősítve; ágya és ravasz védője szintén ezüstműből. Hossza 20 cm. Lakatja előre csapó kovásszerkezet, melyen »Giosepe Danda« a fegyverkovács neve van bevésve.

M. N. Muzeum.

1250. Emennek párja.

M. N. Muzeum.

1251. **Pisztoly**, sima csöve vésetekkel diszítve és rézlappal berakva, melyen 16/A betűk négy helyen láthatók. Hossza 36 cm. Barna faágya a cső végén, 15 cm. hosszú rézlemezrel van a csőhöz erősítve. Ágya hegyes csúcsban végződik, díszesen kirakva gyöngyházzal, melynek kimetszett üres helyei piros posztóval vannak kitöltve és belevert apró rézszögekkel és rézlaphból kimetszett diszítéssel ellátva. Hossza 22 cm. Lakatja előrekapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1252. Ugyanennek párja.

M. N. Muzeum.

1253. **Pisztoly**, sima csöve a lakatnál öt szegletben végződik. Tusa és ágya gyönyörű művezetű, aranyozott, tömör ezüstműből, ágyának gombja hegyes csúcsban végződik. Hossza 17 cm. Lakatja előrekapó kovásszerkezet, melyen »Chinelli« név van bevésve.

M. N. Muzeum.

1254. Az előbbi párja.

M. N. Muzeum.

1255. **Pisztoly**, sima csöve bemetszéssel diszítve. Hossza 33. cm. Ágya alul egészen be van fűdve rézzel, s a csőhöz öt, széles, diszített rézlappal van erősítve. Ágya szintén rézzel díszesen bevonva, melynek gombja hegyes csúcsban végződik. Lakatja előrekapó, kovásszerkezet. Hossza 18 cm.

M. N. Muzeum.

1256. Az előbbi párja.

M. N. Muzeum.

1257. **Pisztoly**, sima, vascsőve aranyozott rézzel van berakva. Hossza 36 cm. Ágya barna fa, ezüstlemezrel vas díszítéssel ellátva, ágya a csőhöz felől egy 20 cm. hosszú, metszett ezüst lappal van megerősítve; ilyen ezüst műből van vesszeje is. Hossza 20 cm. Lakatja hátracsapó kovásszerkezet, belemetszve »A. Nahico.«

M. N. Muzeum.

1258. Az előbbi párja.

M. N. Muzeum.

1259. **Pisztoly.** Sima, sötétszínű vascsőve 55·5 cm. hosszú. Tusa és ágya barna-piros színű fából készült, mely gazdagon van elefánt csont és gyöngyház berakással díszítve, melyek állatokat ábrázolnak. A lakattal átelleni oldalon egy ülő ember dudál. A lakat hátracsapó, kerekcsapós tűzkészítmény. Ágyának hossza 21 cm.

M. N. Muzeum.

1260. Az előbbi párja.

M. N. Muzeum.

1261. **Pisztoly.** Sima vascsővén a fegyverkovács neve »Gironino Mutto« latin betűkkel bemetszve; a cső hossza 23·5 cm. Tusája barna fa, hossza 15 cm. Lakatja előrecsapó kovácskészítményű, melyen »Francesco Garatho« van bemetszve; ágya, sárkánya, ravaszvédője igen szép, domborművű vasdíszítéssel van ellátva.

M. N. Muzeum.

1262. Az előbbinek párja.

M. N. Muzeum.

1263. **Pisztoly.** Sima vascsőve alul bordás, nyílása kis caliberű. A cső alján a fegyverkovács neve »Lazarö Cominazzi«. Hosszú ágya barna fa, mely művészi kivitelű alakokat elötűntető, domborvésetű vaslapokkal van díszítve. Tusája hasonló művészetű díszítéssel van ellátva. Lakatja előrecsapó kovácskészítményű. Hossza 34 cm.

M. N. Muzeum.

1264. **Pisztoly.** Sima vashól készült, egymásföle forrasztott két cső. Hossza 30 cm. Ágya barna fa gazdagon berakva fehér és zöld színű csonttal, melyek rajzai vadász jeleneteket ábrázolnak. Nyaka hasonló díszítésű, a nyak gombja ugyan olyan díszítésű s vert rézlap lemezből való szalagokkal öt részre osztva, a gomb alján, szintén rézből dombor veretű oroslánfő van beillesztve. A nyak hossza 26 cm. Lakatja kettős,

kerekes kovásszerkezet; az egyik előre, a másik hátracsapó.

M. N. Muzeum.

1265. **Pisztoly.** Rovátkolt, hosszú csövű, alul, a farcsavar felett a fegyverkovács bélyege I. F. betűt mutat. Hossza 60 cm. Barna fa-ágya díszesen van gyöngyházzal berakva; a díszítés állatalakokat tüntet fel. Nyaka hasonló díszszel ékitve, tojásdad körben kitáguló alsólapja vésetes ezüstlappal borítva. A nyak hossza 19 cm. Lakatja kerekes, kovás, hátracsapó szerkezettel, melyen a kerekes gépezet külső oldala részről metszett sphinx-alakokkal van díszítve; a kovászoritóvas sárkányfejet ábrázol.

M. N. Muzeum.

1266. **Pisztoly** damaszcirozott csöve étetés által díszítve, melyen félhold és csillagok szemlélhetők. Hossza 43. cm. Ágya fekete színű fa, berakott ezüst arabeszkekkel díszítve. Nyaka hasonló díszítésű, vége ezüst szalaglemezzel van bevonva. Hossza 21 cm. Lakatja hátracsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1267. **Pisztoly.** Simaacézlú csöve arannyal díszítve. Hossza 34 cm. Barna faágya gazdagon kirakva elefántcsonttal és gyöngyházzal, melynek rajzai arabeszeket, állati és emberi alakokat tüntetnek fel. Nyaka hasonló díszítésű. A nyak gombja arannyal berakott acézlélemezzel van borítva. Hossza 13. cm. Lakatja arannyal kirakott, kerekes, hátracsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1268. **Pisztoly.** Nyolcezszögletű, sima csövű. Hossza 42 cm. Feketén fényezett ágya pirosfestékekkel, szabálytalan széles vonalakkal éléktelenítve; nyaka hasonló. A nyak gombja alul, vert mívű rézlemezzel bevonva, s rajta dombor mivezetben harci diadaljévények csoportja látható. Hossza 21 cm. Lakatja kerekes, hátracsapó, kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1269. **Pisztoly.** Sima, hengeres csövü. Hossza 47 cm. Barna faága alul vaslemezzel van borítva és két vaspánttal a csőhöz erősítve. Nyaka ugyancsak vaslemezekkel fűdve, és szögekkel fájához erősítve. Nyakának végződése összelapul s baltaél alakot tüntet fel, mely szintén vaslemezzel van beborítva. Hossza 31 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet, melynek átellenében, a tulsó oldalon egy vaskarika van alkalmazva a nyeregsgzögre való akaszthatás czéljából.

M. N. Muzeum.

- 1270 **Pisztoly.** Sima azcélesöve vésetes. Hossza 35 cm. Ágya vésetekkel diszitett rézlemezéből készült, mely egy folytonosságban a nyakba, és a nyak gömbbe megy át; a nyak felső része ezüst és gyöngyház berakással van diszítve; a nyak gömb csúcsos idomban végződik. Egész hossza 55 cm. Lakatja előrecsapó kovásszerkezet.

M. N. Muzeum.

1271. **Pisztoly.** A megelőzőhöz hasonló, csak hogy ágya vert és vésett ezüsből van készítve. Méretei ugyanazok és a lakat szerkezete is.

M. N. Muzeum.

1272. **Pisztolyfokos.** Vágó része lefelé kanyarul, éle 5·5 cm., rajta mindkét oldalon egy-egy hosszabb csőrű repülőmadár bevésve. Barna fanyele elefántcsonttal gazdagon kirakva, mindkét oldalon farkas, nyul, kutya, hal, madár s női alakkal, közben gyöngyházzal 17 helyen diszítve. A nyél egyszersmind puskaggy is, a melybe egy vas puskacső van befektetve. Igen díszes darab. Foka kiálló, öt csúcsban végződik. A nyél 69 cm. hosszú.

M. N. Muzeum.

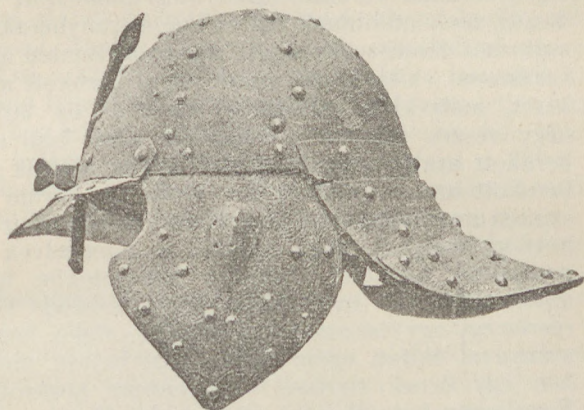
1273. **Pisztolyfokos,** hátulesapósárkányos, kerekalakatos, kovásszerkezettel. Nyolczoldalú csöve és faága sima. Csákánya négyélű, kerek és négyszögű lyukakkal, csúcsán pedig csatornaszerű rovátkás mélyedésekkel ékített. Hossza 60 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1274. **Sisak**, vasból, rákfarkalakú nyakvérttel, halánték és arczvédőkkel. Sapkája aranyozott arabeszk szalagdiszitéssel, csúcsától lefelé irányuló kúpszeletekre van osztva, s a többi részeket is aranyozott arabeszkdiszítés borítja. Belseje vászonnal van bélelve. A nagyvezekényi csatában elesett Eszterházy László grófé volt.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1275. **Sisak**, vasból (Zirih-Kula), fazékalakú, fölül nyílt és két keresztvassal fedett. Hátsó részén alul, nyakvértül szolgáló három vasnyulvány, előreszének

19. ábra, 1274. sz.

közepén pedig a ma már hiányzó arczvédőnek csavarja látható. Magassága 14 cm., szélessége 20 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1276. **Sisak**, vasból, (Zirih-Kula) keleti forma, nyakszirt és arczvédővel, melyek egy 34 cm. hosszú finom sodronyhálóból állanak. Az erősen boltozott Kalkân-paizsalakú sapka 18 cm. átmérőjű s csúcsától lefelé irányuló kúpszeletekre van osztva, melyek között damaszkimivű arab feliratok (aranyberakással) olvashatók: Já Alláh! / já Muhammed! / já Abú Bekr! / já Omar! / já Osmân! / já Alí! / já Hâsan

jâ Husein / ridhvân / Allâh ta'âla / 'aleihim / adsa-
ma'in (azaz: Ó Allah! Ó Muhammed! Ó Abu Bekr!
Ó Ómâr! Ó Osman! Ó Ali! Ó Hasan! Ó Husein!
A legfelségesebb Isten áldása.valamennyin.) A sapka
szélén szintén berakott aranymivű felirat szalag fut
végig, mely a Korán 2-ik Sûre-jének 256-ik u. n.
trónversét tartalmazza.*)

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1277. **Sisak** (Zirih-Kula), perzsa, aczélból. Alakja szabályos félgömb, mely felül ráhelyezett, küpalakú oromban végződik. Az ormot 11.4 cm. hosszú, négylélű s oldalain vércsatornaszerűleg homorított csúcs disziti, mely utóbbinak élei és hegye aranyberakással, csatornai damaszczirozással, alja pedig szintén aranyberakással ékitvék. Az ormot négy, berakott aranykeret, melyekben váltogatva tigris és őz látható; négy részre tagozza s e keretek közt felül s alul berakott arany virágdisz foglal helyet, alattuk pedig berakott arany vonalkör fut körül. Az orom alatt szintén aranyberakással ékes Korán mondatokat rejtő bordur, melynek négy oldalán a főtengelyek végpontjainál tojásdad, csúcsos félkeretekbe foglalt madár van. Két ily félkeret közt, a sisak közepésén egy-egy (összesen négy) hasonló alakú, berakott arannyal ékitett egész keret foglal helyet, melyekben egy őznek tigrissel való harca ábrázoltatik. Ezen egész keretek mint központ körül van csoportosítva az egész sisak felületét borító damaszczirozás. A sisak alján 29 mm. széles, berakott arany, 12 részre tagozott. Korán mondatokat rejtő bordur, melyből a felső bordur félkereteivel szemközt, azoknál kissé nagyobb, hasonlóan stylizált, négy berakott arany félkeret nyúlik ki s ezekben felváltva heverő tigris és heverő őz látható. A sisak elő részén lévő két egész keret alatt stylizált, berakott arany keretben heverő tigrist mutató diszszel ellátott tollszorítók vannak. Az alsó bordur elő részén álló félkeret közepén az ivalakú orrvédő foglal helyet. Ennek szo-

* A felső feliratban segélyül hivatott nevek közül az első négy arab Kalifa próféta-helyettes), Hasan és Husein pedig Alinak szentekként tisztelt két fia.

ritója, felső lapja és oldalai szintén aranyberakásokkal diszítettek. A felső lap diszítései közt Korán mondatok. Az orrvédő felső és alsó végén stylizált berakott arany keretben viaskodó madár látszik. A sisakról teljesen ép csipkés nyak és arczoldal védő páncézháló csüng alá. A sisak magassága 28·5 cm. (a csücsesal együtt), átmérője 19·7 cm. A páncézháló legnagyobb hosszúsága 43 cm.

Harkányi Frigyes.

1278. **Rohamsisak**, lovassági, huszáros vagy magyaros forma, feketére mázolt, kovácsolt vasból, (rákfarkas) háromlemezű nyakszirtvérttel, áttört lyukakkal ékitett halántékvédőkkel és kiugró karéjos ellenzővel. Sapkáját rosette alakú, vésettdiszű rézorom ékíti s kivert, domború vonalakkal a csücsről kiinduló kúpszeletekre van osztva. Nyakszirtvértjén forgótókat látunk sárgarézből. Belsejét fehér bőr béleli s a bélést megerősítő szögecek rézfejei a külső lap díszéhez tartoznak. Magassága a halántékvédővel együtt 28·5, átmérője 20·5 cm.

Bécs város.

1279. **Rohamsisak**, lovassági, huszáros vagy magyaros forma, fekete fénymázos, kovácsolt vasból, hat lemezből alkotott, vonaldiszes, rákfarkas nyakszirtvérttel, szívalakú dombordiszzsal és áttört lyukakkal ékes halántékvédőkkel s kiugró csücsös ellenzővel, melynek közepén, áttört nyíláson, csavarral megerősített orrvas függ alá. Sapkája vésett vonalakkal a csücsről kiinduló kúpszeletekre van osztva, és csücsét vonaldiszes áttört rosette alakú, átfúrt orom ékíti. Nyakszirtvértjét és halántékvédőit szegélyző, illetőleg összefűző bőrszíjak oly módon vannak szögecselve, hogy a szögecek külsőlapi fejei a sisak külső díszítéséhez járuljanak. Magassága a halántékvédővel együtt 31, átmérője 21 cm.

Bécs város.

1280. **Sisak**. Gyalogsági csatlósvértezet egyik alkatrészét képezi, durván kovácsolt vasból. Egyszerű, elül, hátul hegyes karimájú, fekete vászonnal bélelt, csücsös

sapka. Alján rosette alakú vaspitykékkal ékitve. Oldalain kicsiny, rákfarkalakulag bőrrel összefűzött, három lemezből álló, karéjos halántékvédők, hátsó részén pedig három lemezből alakított s egy rosette-pitykékkal ékitett, hódfarkalakú nyakszirtvért látszik. Magassága 21, átmérője 26 cm. Négy hasonló darab van kiállítva. Leginkább a vadászok és muskétások használták.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1281. **Rohamsisak**, fekete, kovácsolt vasból. Alakja átmenetet képez az u. n. Morion-sisakok és a későbbi tulajdonképi ostromsisakok alakja közt. Ellenzője és nyakszirtvédője keskeny és egyenlő hosszú. Ferdényalakú halántékvédői kicsinyek, a sisak oldalrészeibe mélyen benyúlnak és öt lyukkal díszítvék. Tetején magas tarajt visel. Egész alkata olyan, hogy annak a feje, aki viselte, teljesen eltűnt benne. Magassága 27 cm., átmérője 17.5 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1282. **Rohamsisak**, lovassági, rákfarkas nyakszirtvérttel, kiugró, széles, csúcsos ellenzővel, halántékvédőkkel és orrvassal. Egész felülete sima s csakis halántékvédői vannak áttört lyukakkal díszítve. Nyakszirtvértjének és halántékvédőjének szélét belül bőr szegélyzi, mely szögecsekkel van megerősítve s ezeket a külső lapon pitykefejek tartják, melyek egyuttal a paizs külső díszítését is képezik. E sisakforma magyaros, vagy huszárosnak hivatott, magyar származása miatt, bár a 17-ik század második felében, a német lovagok is szerte használták. Magassága a halántékvédővel együtt 27, átmérője 21 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1283. **Rohamsisak**, lovassági, magyaros vagy huszáros forma kiugró, széles, csúcsos föl s alá mozgatható ellenzővel rákfarkas nyakszirtvérttel s háromágú orrvassal. Sapkáját domború középél két részre osztja, halántékvédőit pedig áttört, koncentrikus

köröket képező lyukak diszítik. Nyakszirtvértjének és halántékvédőjének belsejét bőrbélés borítja, melyet a külső lapon pitykésfejű és a sisak külső diszítéséhez tartozó szögecek erősítenek meg. Magassága a halántékvédővel együtt 26, átmérője 19·8 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1284. **Rohamsisak**, lovassági, magyaros vagy huszáros forma, kiugró, széles, csúcsos ellenzővel rákfarkas nyakszirtvérttel és orrvassal. Sapkájának csúcsát koncentráli s köröket képező lyukakkal diszített kerek lemez ékíti, fedele pedig vésett vonalak által a csúcsból kiinduló kúpszeletekre van osztva. Nyakszirtvértje és halántékvédői csipkés szélű, barna bőrral bélelve s e bélést, a külső lapon pitykésfejű és a sisak külső diszítéséhez tartozó szögecek tartják. Magassága a halántékvédővel együtt 25, átmérője 20 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1285. **Rohamsisak**, csiszolt, lovassági, magyaros vagy huszáros forma, kiugró, széles, csúcsos ellenzővel, négytagú, rákfarkas, csúcsos nyakszirtvérttel és orrvassal. Sapkája csatornaszerű mélyedésekkel (cannelirozás) és csúcsán körben elhelyezett lyukakkal diszített kerek lemezzel van ékesítve. Diszes halántékvédői és nyakszirtvértje sima, barna bőrral vannak belső lapjukon szegélyezve s e szegélyt, a külső lapon pitykésfejű (ezeken a néhai aranyozás nyomai látszanak) és a sisak külső diszítéséhez tartozó szögecek tartják. Magassága a halántékvédővel együtt 26, átmérője 22·5 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1286. **Tishti sapka** (Uskufketsè). Török jancsártiszt sapkája. (Azon rangban mint nálunk az ezredes.) Felső részét karminvörös bársony takarja, csúcsán vörös-fehér, selyembojttal. Alján a tisztirangot jelző tömör hajlított sodronymivű szegélyzet köríti turbánkendő alakban (szom szirmà islemè.) Átmérője 13, magassága pedig 16·5 cm. A sapka oldalán eredetileg

kócsagós forgót látunk aranyozott ezüsből, tré-
belt, vésett és részben áttört mivű virágdíszítéssel.
A tollbobita (süpürgè) hiányzik. Magassága 29 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1287. **Turbán,** (D ü l b e n d) fehér musselinből, vörös bár-
sonysipkával. Magassága 10·5 cm. Előrszének kö-
zepén ezüstözött rézlemezről készült négysugarú
vitézségi érdemjel (c s e l e n k) látható.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

20. ábra. 1286. sz.

1288. **Turbán,** (D ü l b e n d) fehér musselinből, tűzött vö-
rösbársony sipkával. Magassága 14·5 cm.; átmérője
18 cm. Előrszének közepén ezüstözött rézlemezről
készült, ötsugarú vitézségi érdemjel (c s e l e n k) lát-
ható.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1289. **Sodrony-huszársüveg**, a homlokot, a nyakat és a vállat védő lecsüngő sodronyos leffentyűkkel, mely karikákkal körös-körül a felső lapos lemezhez van aggatva. A felső lemez átmérője 26 cm., a lecsüngő sodrony-leffentyű hossza 46 cm., mely alul 22 hegyes csipkékben végződik. Pálffy győri várkapitányé volt.

M. N. Muzeum.

1290. **Huszársisak**, sima vaslemezből verve, melynek tetjén sasalaku madár van illesztve, magassága 17 cm., alsó átmérője 20 cm., vassodronyból készült s a homlokot, nyakat és vállat takaró leffentyű alul csipkezett, karikákkal erősítve a fejtakarához.

M. N. Muzeum.

1291. **Mell- és hátvért** nyakvérttel, vasból, mind a kettő rákfarkas, vésett díszítéssel ékitve, vörös bársonnyal szegélyezett, ugyanily színű bőrrel bélelve. Nyakperece aranyozott arabeszk szalagéktiményekkel csinosan van díszítve. Szíjjazata teljes. A nagy-vezekényi ütközetben elesett Eszterházy Lászlóé volt. Magassága 47 — Szélessége 31 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1292. **Mell- és hátvért**, huszáros vagy magyaros, feketére mázolt kovácsolt vasból. Szögecselt bőrrel összefűzött, tiz-tiz (rákfarkas) lemezből. Nyakgyűrűjét, mely a jobb oldalon nyílik, három lemez képezi s az egész vértzet sima. Díszítéseitől szolgálnak azon szögecsék réz fejei, melyek az összefűző belső bőrszíjjakat megerősítik. A mellvértre szíjjakkal megerősített és az egész vérttel megegyező munkájú négy lemezből alkotott czombvérték, a 17-ik század második felében már nem igen használtattak.

Bécs város.

1293. **Mell- és hátvért**, fekete, kovácsolt vasból. A mellvértten domboru középél fut végig, mely az egészet két egyenlő részre osztja. Különben sima s a hátvérttel pikkelyes vállszíjjak kötik össze, melyeket hátul szögecs erősít a vérthez, elől pedig a mell-

vérte erősített, rézfejű szegre kapcsolhatók. Az egész vértet belseje vörös szegélyű, borzas, fehér, a vállszíjjak pedig sima vörös posztóval vannak bélelve. A bélést erősítő szögecskék a külső lapon rézfejekkel bírnak s ezek képezik a vért külső díszítését. A vért valamely lovasaltiszt használatára készült.

Bécs város.

1294. **Mell- és hátvért**, fekete, kovácsolt vasból. Egészen sima forma s mindössze csak azon szögecskék külső rézpitykefejeivel van díszítve, melyek a belső csipkék bőrszegélyzetét erősítik a vérthez. Rézpitykés vaslemezekkel ékitett vállszíjjak fűzik össze őket. Durva kiállításuk mutatja, hogy csak gyalogcsatlós vértet készítettek, bár ily formájú vértet használtak a lovagok is, igen sokan már a 17-ik század második felében. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1295. **Mell- és hátvért**. Hasonló az előbbihez, azon különbséggel, hogy csiszolt munkájú s hogy belseje puha és vörös bársonnyal szegélyezett szövettel van bélelve, vállszíjjait szintén vörös bársony borítja, mely díszesebb felszerelés is arról tanuskodik, hogy nem gyalogcsatlós, de valamely lovas altiszt vértetét képezte.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1296. **Mell- és hátvért**, egyszerű, sima, durván kovácsolt vasból, vasalt vállszíjjakkal. E forma a németeknél folyton »Gamsbauch«-nak (zergegyomros) nevezetik, a mellvért alul csúcsos, előredülő profílja miatt, habár az a zerge gyomrához semmikép sem hasonlít, de tán inkább a lúdéhoz. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1297. **Mell- és hátvért**, fekete, kovácsolt vasból. A mellvértet, melynek közepén domború él fut végig s azt kétrészsre osztja, alul a has üregnél rákfarkas és két vasalt vállszíj köti össze a hátvérttel, mely a hátvérte szögeccsel van erősítve s egy lyuk segé-

lyével a mellvért felső részén lévő gombra csatolható. Felső részén rézpitykékkal diszitett hónalj-béletei vannak. Két hasonló darab van kiállítva. A 17-ik század második harmadából származnak, súlyuk 5—6 kilogramm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1298. **Mell- és hátvért**, huszáros vagy magyaros, kovácsolt, eredetileg kékre futtatott, de az olajozás és elégülés miatt ma már sötétbarna vashól. Mind az elő, mind a hátrész szögcselt bőrrel összefűzött, kilencz lemezből áll (rákfarkas). Jobbról nyíló nyakgyűrűjét három lemez képezi s mindössze csak azon szögecsék rezes fejei diszitik, melyek az összefűző és szegélyző belső bőrszíjjakat erősítik a vért-hez. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1299. **Gyalogsági csatlósvért**, kettős. A teljes vértfelsze-relés mell- és hátvérteből, rákfarkas félkarvédővel ellátott gyűrűsgallérból és czombvértből áll s ehez még egy egyszerű sisak tartozik, mely karéjos halántékvédőkkel és hódfarkalakú nyakszirtvérttel van ellátva. A mell- és nyakvért durván kovácsolt vashól készült, steyerországi készítmény a 17-ik század első negyedéből. E vértzetet még a 17-ik század közepén a pikások viselték. Hat hasonló darab állítatott ki, melyeknek súlya 8 és 12 kilogramm közt váltakozik.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1300. **Mellvért**, német nehézlovassági, kovácsolt vashól. Alsó része az altest felé kanyarodik a nyak és karoknak szolgáló kivágással. Magassága a vállak irányában 35·5 cm., szélessége pedig alul, hátulról 40·5 cm.

Schatz Róbert.

1301. **Mellvért**, német nehézlovassági, vashól, melynek elő, középrészén négy puskagolyótól eredő horpadás észlelhető. Alsó része az altest felé kifelé kanyarodik, a nyak és karoknak szolgáló kivágással. Magassága a vállak irányában 39 cm., szélessége alul

hátról 32 cm. Találtatott Dunaföldváron, szájhagyomány szerint egy az Ercsi alul futott törököket üldöző német vértese volt.

Höke Lajos.

1302. **Vértgallér**, rákfarkas félkarvédőkkel. Gyalogsági csatlósvért egyik alkatrészét képezi. Durván kovácsolt vasból. Steyerországi készítmény a 17-ik századból. Hossza 77 cm. Hat hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1303. **Vértgallér**, durván kovácsolt vasból, elől középéllel, szélén rézpitykékkal ékitve. A jobboldali részén nyilik. Belső széle csipkés bőrrel van béelve s egyuttal diszitve. Magassága elől 19.5 hátul 16 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1304. **Vértgallér**, durván kovácsolt vasból elől középéllel, szélén rézpitykékkal ékitve. Jobboldali részén nyilik. Belső széle sima bőrrel van béelve. Magassága elől 21, hátul 17 cm. Három hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1305. **Vértgallér**, durván kovácsolt vasból elől és hátul középéllel, s szélein rézpitykékkal diszitve. Jobboldali részén nyilik. Belső széle sima bőrrel van béelve. Magassága elől 21, hátul 17 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1306. **Vértgallér**, durván kovácsolt vasból, elől hátul egészen sima, szélén rézpitykékkal diszitve. Jobboldali részén nyilik. Belső széle sima bőrrel van béelve. Magassága elől 25, hátul 21 cm.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1307. **Pánczéling** (Zirih kürté). Finom sodronyszövet, jófentartásu, csipkés gallérral (zirih jakálik,) melynek két hosszú csipkéje elül a mellre fityeg. Bélése vörös bársony. Diszítését csüngő korall gyöngyök (pafteľâr) és aranyozott, vésett csillagok és ugyanily mívű, szíjjra fűzött, nagyobb, kerek pitykék

képezik. A nyaknyíláson felálló vörösbáronyngallér látható. Hossza 75, szélessége pedig 25 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

- 1308 **Pánczéling** (Zirih kürté). Mustafa jancsár agáé. Finom sodronyszövet. Csipkézett gallérja (zirih jakâlik) apró, vésett diszítésű, ezüst, gombos pitykéssel és rézfonalra fűzött korall gyöngyöcskéssel van diszítve. Mellső részén két egyszerű csatt (c s a p r a z), a galléron pedig két vörös zsinór van, melyeknek végén ezüst levelek láthatók. Hossza 1.15 m., szélessége 35 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

3109. **Huszáros sodrony-pánczéling.** Alul sima végződésű, ujjai a könyökig érők.

M. N. Muzeum.

1310. **Huszáros sodrony-vasing.** Nyak körüli nyílása 20, a mell szélessége 60 cm., hossza pedig 77 cm., egészen rövid ujjakal ellátva, alja négy szögbe kivágott csipkézettel végződik. Montecuccolli hadvezéré volt.

M. N. Muzeum.

1311. **Pánczéling** (Zirih kürté), aczél lánczszövetből, csipkés gallérral és rézszegélyzettel, szélessége az ujjakkal együtt 92 cm., hossza 66 cm.

Harkányi Frigyes.

1312. **Hadikeztyü,** egy pár (Elvân). Ezen bőrből készült, ujjas kézfejtédők finom sodronyszövettel vannak borítva, mely szövet a csuklótáján arannyal van futtatva. Felső lapjoknak közepét három aranyozott ezüst csillag disziti. Vörös báronyszegélyű, felvarrott arany farmatringokkal van ékesítve, diszítéseiknek alaprajza pedig sárga selyemszállal van kivarrva. A jobbkezsin sárga, a balkézsin pedig vörös akasztózsinég van. Hosszúságuk a középső ujjnál 26 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1313. **Sodronyvas-keztü** (Elvân), a hüvelykujjnak külön burkolattal. Hossza 27 cm.

M. N. Muzeum.

- 1314 **Alkarvért**, balkarra. A felül csúcsos, domború felület öttágú damaszczirozással ékes. A három középső tag bevert aranykereteket zár magába, mely keretek közül a középső nagyobb s ebben özet leterítő tigris látható. A vért szélein levéldisz és Korán mondatokat rejtő bevert aranyszegély fut körül. A vért alsó részének jobbfelén 11·8 cm. hosszú, két damaszczirozott lemez és két láncszövehből alakított szorító tag van, szélein aranyberakással és két csattal. Ugyanez oldalán a vértnek, feljebb egy, baloldalán pedig három, aranyberakással ékes csatt van. A vért alsó részéről kézvédő pánczélháló, külön hüvelykvédővel csüng alá. A vértteknő és a kézvédő belseje vörös bársonnyal béllelve. A vért hossza a kézvédővel együtt 55 cm.

Harkányi Frigyes.

1315. **Huszáros-vassodrony-nadrág**. A lábszár alja és a térd körülete sárga rézkarikából van. Szélessége 50 cm., hossza 1·17 cm.

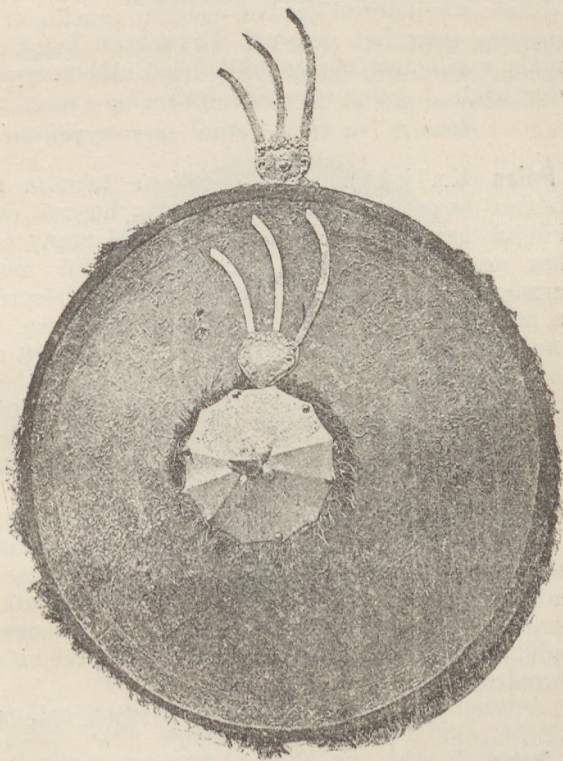
M. N. Muzeum.

1316. **Paizs** (Kalkán), perzsa, kerek, aczélból. Fél-domború teteje négyszögben elhelyezett négy köldökkel ékes, melyeknek gombja madárra lecsapó sást, Korán mondatokkal kevert bordurt, csipkés szegélye pedig levéldiszt mutat bevert aranyból. A paizs tetejének alsó széle egy vékonyabb levéldiszes s egy szélesebb tizenhat részre tagozott, felváltva levéldiszzel és Korán mondatokkal diszitett, berakott aranybordur foglal helyet. A vékonyabb bordur felett nyolecz, berakott arany, stilizált virágdisz. A paizs lapos széle, széles, berakott aranyszalaggal van diszítve, melynek huszonkét tagozatában felváltva, magánosan álló sas, Korán mondatok és zsákmányára lecsapó sas láthatók. Külső karimája domborúan felhajtva, szélső perimét képez s ráaranyozással van diszítve. A belső

teknő vörös bársonnyal bélelt s kettős tartó szíjjal van ellátva. A paizs átmérője 38 cm.

Harkányi Frigyes.

1317. **Paizs** (törökül: Kalkán, arabul: dárake). Bőrrel bevont, kerek ökölpaizs, arany, ezüst és tarka fény-

21. ábra, 1318. sz.

mázás arabeszekkel gazdagon diszítve. Belseje csíkos bőrrel van diszítve s a bőrfogantyukat bronzszegek erősítik a teknőhöz. A paizs szélének felső részén három, tollpamacshoz hasonló, ezüstözött rézből készült diszjel látható. A középső, melynek alsó

részét az u. n. Salamon pecsétje képezi, (közepén vörös üveggel), hat sugárral, a két szélső ellenben csak négygyel bír. Ezek török katonai kitüntető jelek (törökül: tselenk), melyek a harcosoknak vitézségükért a Sultán, a nagyvezir, vagy a Serasker által adományoztattak és mint fejdiszek szoktak viseltetni. Ily katonai érdemjelek a rang és érdemhez képest voltak, a brillánttól kezdve, egész az ezüstözött rézig, három, egész hét sugárral. Ugyanazon katonai személy viselhetett három különböző időben nyert érdemjelet. A paizs átmérője 58.5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1318. **Paizs** (Kalkân), fából. Domború teknője kerek, bőrrel bevonva, s ormán 11 cm. hosszú csúcsos köldök van, melynek paizsocskájáról arany és vörös czafrang csüng le. A teknő külső munkája arany és színes mázzal ékitett gazdag bőrpréselés, a paizs szélét pedig vörös selyem czafrangos, fekete bőr díszíti. A belső homorú oldal belése tűzött rózsaszínselemből készült. A bőrfogantyúkat vörös bársony borítja. A köldökön és a paizs szélén két háromsugarú tselenket (török katonai díszjel) látunk.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1319. **Paizs**, két darab, vashól. Kerek, teljesen sima, felső lapján közepén kicsiny, kerek, gombfejű, külső karimáján csipkézett köldök látható. Karimájakat pedig kovácsolt körszelvények által képezett, homorú csipkét szegélyezi. Mindkettőn puskagolyó nyoma látszik. Belésük világos, barna bőr. Szíjjazatuk hiányzik. Átmérőjük 59 cm.

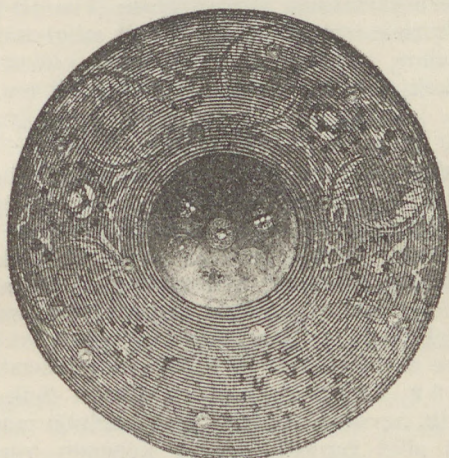
Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1320. **Paizs**, kerek, (Kalkân) hajlitott fűgefaleczcskékből fonva. Az egyes léczkörök úgy vannak körülcavargatva ezüstsodrony és vörös, kék, zöld, sárga selyemfonalakkal, hogy ezen körülcavart körök egymás mellé helyezése által a paizs felső lapjának díszítése jó létre, mely ezüstalapon virágarabeszeket mutat. Az arany színű körök felül vannak festve. A paizs szélén vörös selyem-pluche-rojtozás fut végig.

Eredeti 17,5 cm. átmérőjű köldöke hiányzik s azt egy későbbi, fából készült pótolja. Eredeti bélése is tönkre ment és a jelenlegi zöld posztóból későbbben készült. Szíjjazatát tartó karikák szögeceit a külső oldalon aranyozott, rosettealakú pitykék erősítik a paizshoz. Átmérője 60 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1321. **Paizs**, kerek, (Kalkán), hajlitott fűgefaleczcskékből fonva. Az egyes léczkörök körül vannak csavargatva ezüstsodrony és tarka selyemfonallal, s ezen

22. ábra, 1322. sz.

körülsavart körök egymásmellé helyezése által a paizs felső lapjának díszítése jó létre, mely vörös alapon virágokat és élőfákat mutat. A paizs közép-pontján vasköldök székkel, melyen a damaszkolás nyomai látszanak. Bélése zöld bársony. A fogantyú felszereléséhez tartozó karikák a paizs felső lapján látható, aranyozott rosettefejú pitykékkal megerősített szegecsesek által tartatnak. Széleit vörös selyem pluche-rojtt díszíti. Átmérője 60 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1322. **Paizs**, kerek, (Kalkân), hajlitott fügefaléczececskékből fonva. Az egyes léczkörök körül vannak csavargatva finom arany sodrony (szirma) és tarka selyemfonallal s ezen körülesavart körök egymásmellé helyezése által a paizs felső lapjának díszítése jö létre, mely vörös alapon gazdag virágdiszítést mutat. A paizs középpontján aranyozott, 21 cm. átmérőjű, ívelt köldök székel, berakott török almandinekkal és berakott arany virágarabeszekkel díszítve, szélén tizenkét arab félverset tartalmazó, aranyberakású mondatszalog fut körül, melyek a paizs dicséretét foglalják magukban. (Nesta' alik írás). Bélése karmazsin vörösbársony (kirmízi katifé). Zöld selyemzsinorzatát és szíjjazatát szögecssek erősítik a paizshoz, melyek a külső lapon vésett, aranyozott pitykék által tartatnak. Átmérője 62 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1323. **Paizs**, kerek (Kalkân), hajlitott fügefaléczececskékből fonva. Az egyes léczkörök olyképen vannak körülesavargatva ezüstsodrony és vörös, fekete, zöld és sárga selyemfonallal, hogy ezen körülesavart körök egymásmellé helyezése által szivalakú csinos levéldiszítmény jön létre. A paizs közepén vasköldök székel, mely csillagrosettefejú szögecskekkel van díszítve és szélén aranyberakású mondatszalog fut végig (altún kâkmâ), mely a Korán 2-ik Sûre-jének 256-ik, úgynevezett trónversét foglalja magában. Belsejét zöld bársony béleli, közepén vörös bársony párnácskával. A szíjjazatot tartó szögecssek a paizs felső lapján látható, vésettdíszű, fehérfehér pitykefejek által vannak megerősítve. Átmérője 62—64 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1324. **Paizs**, kerek, (Kalkân), hajlitott fügefaléczececskékből fonva. Az egyes léczkörök körül vannak csavargatva ezüstsodrony és tarka selyemfonallal s ezen körülesavart léczkörök egymásmellé helyezése által állítatik elő a fölirat s az egész paizsdiszítvány. A paizs felső lapjának közepén 17 cm. átmérőjű aranyozott rézköldök székel, mely vörös, sárga és kék selyempluche-sel és vésett feliratokkal van ékesítve

(kalem kiâri). Közepén olvasható: »Allâhu hákk« (Isten az igazság!) s ezt egy mondatszalatag köríti, mely a Korán 2-ik Sûre-jének 256-ik úgynevezett trónverse töredékét tartalmazza. A tulajdonképeni paizsmező színes, koncentrikus körök által tagoztatik. Az első körszalagnak alapja vörös s ezen arany színű a diszitmény, ezen felül pedig még négy, aranyozott, vésett rosettel van ékítve, melyek a belső szíjkarikákat tartó szögecsék fejei. Ezután egy vörös, zöld, fekete és ezüsttel diszített kör következik, melynek hat, zöld alapú szelvényében ezüstszerű arab felírás látszik s ez a Korán 48-ik Sûre-jének első s részben a második versét tartalmazza. A következő kör színe vörös, aranyozott, vésett pitykéekkel diszített és fekete alaprajzú ezüst és zöld arabeszeket tartalmaz. Ezután egy negyedik kör következik, mely teljesen azonos a másodikkal s csak az ezüst feliratok beosztásában tér el attól. Végül egy vékony, fekete, zöld és arannyal diszített kör jön, mely a vörös selyempluche rojtozattal együtt a paizs szélét képezi. Bélése és szíjjazata eredeti. Az előbbi karmazsin vörösbársony (kírmízi katifé) alapon kék, vörös és ezüstszerű, virágos, keleti selyemdamasztal van bevonva. Átmérője 51·5 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1325. **Ágyugolyó** vasból, göröngyös felülettel. Átmérője 12·6 cm. Budavár Bécsi kapujának egyik házából. Állítólag az ostrom alatt használták.

Vásárhelyi Géza.

1326. **Vasgolyó**, kisebb, öntött, közepén öntési varrányal. Átmérője 3·5 cm.

K. Polyáni Kovács János.

1327. **Kőgolyó**, ripacsos és töredezett. Átmérője: 7·8 cm.

K. Polyáni Kovács János.

1328. **Kartács**, kúpalaku, vasból. Magassága 5·3 cm., alsó átmérője pedig 6 cm.

Schatz Róbert.

- 1329 **Kartács**, gömbölyű, vashól. Átmérője 6 cm.
Schatz Róbert.
1330. **Kartács**, vashól, gömbölyű. Átmérője 5·5 cm.
Schatz Róbert.
1331. **Ágyugolyó**, kőből. Átmérője 14 cm.
Schatz Róbert.
1332. **Ágyugolyó**, vashól. Átmérője 14·5 cm.
Schatz Róbert.
1333. **Ágyugolyó**, vashól, ripacsokkal. Átmérője 15·5 cm.
Schatz Róbert.
1334. **Ólomgolyó**, kavicscsal bélelve. Átmérője 6·1 cm.
Találtatott a lánczhíd pesti oszlopfő alapásásakor, a Duna medrében.
Pfeffer Ignác.
- 1335 **Vasgolyók**, öt darab 14, 10, 9·5, 6·5. és 4·6 cm. átmérővel.
Knauz Nándor.
1336. **Ólomgolyó** két db. 4 cm. átmérővel.
Knauz Nándor.
1337. **Gránát**, félig kisütve, 5·5 cm. átmérővel.
Knauz Nándor.
1338. **Kölgolyók**, három darab, egyik 47, a második 35 és a harmadik 28 cm. átmérővel. Valamennyi a 17 század második feléből származik.
A steyer rendek gráci s fegyvermuzeuma.
1339. **Vérsászló** (Alem), sötétvörös selyemeroisséből. A tulajdonképeni zászlószövet, mely zöld kamu-kával (damaszselyem u. n. Kemcha szövet) takart kereszttrudról csüng le, csúcsban végződik. A csúcs és az oldalszélein arany és sötétvörös, stylizáltliliomokból képezett bordur fut végig s az ezáltal bezárt belső teret egy széles, vízszintes mondatszalag két

egyenlőtlen részre osztja. A felső kisebb téren három aranyátszövésű diszitmény (u. n. Salamon pecsétje), az alsó nagyobb téren pedig koszorúzott félhold és csillagok között kék és vörös alapon aranyátszövésű, két pengéjű kard látszik. A mondatszalog tiz részre van osztva. Az első részben (jobbról) kicsiny perzsa Ta'alik írással a Korán 61-ik Sűrejének 13-ik verse olvasható: Násrun min allâhi va fáthun karibun va bašširi-l-muminina, azaz: Istennél a segítség s a közeli győzelem! Hirdesd a hívőknek az örömhirt. Ehhez csatlakozik még: Ja nebí Muhammed (Ó Muhammed próféta!) A második részben arabul, nagy Tulut-írással ez olvasható: Va ente cheir fâtihi, azaz: És te vagy a legjobb a hódítók között. A következő részekben ugyanezen feliratok ismétlődnek, csak hogy hol jobbra, hol visszafelé. A két pengéjű kard, melynek a végein erősen befelé kanyarított keresztvasa sárkányfejben végződik, az u. n. zu-l-fakâr, mely nem egyéb, mint Muhammednek azon hátibordákkal erősített kardja, melyet tőle veje Ali örökölt, s melylyel ez utóbbi, egy alkalommal, egy perlekedő keresztény és zsidó közt olyformán szolgáltatott igazságot, hogy a zû-l-fakârral mind a kettőnek fejét levágta. Erre czéloz a nyolczoldalu medaillonban monogrammszerűleg előállított s ismétlődő felirat is: Ja burhân Ó meggyőző bizonyíték (mintegy az Isten egyik mellékneve). A zu-l-fakâr mindkét pengéjén pedig a 48-ik győzelmi Sűre 1. és részben 2. verséből vett eme fölirat látszik: Bizmillâhi-r-rahmâni-r-rahîmi! Inna fâta'hna lâka Allâhu mâ takkâddama mîn dzânbika va mâ taâkkara va jutimma ni' matuha (aleika). A végtelen irgalmú Isten nevében! Valóban, győzelemre segítettünk téged, hogy Isten bocsássa meg előbbi és későbbi bűneidet s az ő kegyelme read szálljon. Hossza 5'55, szélessége 3'6 m.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1340. **Vérvászló** (Alem), sötétvörös selyemcroisséból. A föliratokkal és ékítményekkel borított zászlószövet

alul csúcsban végződik. A széleken arany és sötétvörös, stylizált liliomokból képezett szegély fut végig s az ezáltal bezárt belső mezőt egy széles, vízszintes mondatszalog két egyenlőtlen részre osztja. A felső, kisebb téren, három arannyal átszőtt, sárga alarajz, diszitmény medaillon, az alsó téren pedig az u. n. »Salamon pecsétjét« tartalmazó, gazdagon díszített és stylizált zu-l-fakâr (Ali kétpengéjű kardja) látszik. A sárga selyemátszövésű szegélylyel ékitett mondatszalog négy tagra szakad. A jobbról első és második tagban (Tulut írással) e mohamedán hitágazat olvasható: La illâha illa Allâhu Muhammed rasul Allâhi (Csak egy az Isten és Mohammed az ő prófétája). A második és harmadik tagozat ugyanezt tartalmazza, de visszafelé. A kétpengéjű kard, melynek markolata és keresztvasa ékitményekké vannak stylizálva, a beléhelyezett nyolczágu kerek medaillonban (Salamon pecsétje) ezen ismétlődő felirat látszik: ja burhan! (Ő meggyőző bizonyíték!) A zu-l-fakâr mindkét pengéjén pedig a 48-ik győzelmi Sûre 1. és részben 2. verséből vett eme fölirat látszik: Bismillâhi-rahmani-r-rahîmi! Inna fâtahna lâka fâthan mubînan lijaghfira lâka Allâhu mâ takkâddama min dsânbika va mâ taâkkara va jutimma ni' matuha (aleika), (azaz: A végtelen irgalmú Isten nevében! Valóban győzelemre segítettünk téged, hogy Isten bocsássa meg előbbi és későbbi bűneidet s az ő kegyelme read szálljon.) Hossza 5·55, szélessége 3·14 méter.*)

Bécs város.

1341. **Vérszászló**, (Alem) arannyal átszőtt diszitmény-körökkel, csillagokkal és félholddal ékesítve, vörös selyem szövethől. Mezejét egy később hamisan beléje toldott mondatszalog (ma már csak egy része látszik), vízszintesen két részre osztja. E zöldselyem alapu mondatszalagon u. n. tulut-írással e mohamedán hitcikkely látszik: Lâ illâha illa Allâhu

*) E zászlót Lotharingiai Károly herceg 1684-ben július 22-én Hamzsabég mellett vívott ütközetben vette el Sulejman Serasker pasától.

Muhamme [d rasul Allâhi] azaz: »Csak egy az Isten és Mohammed (az ő prófétája). A zászló nyelén látható aranyozott, vascúcsos rézgomb eredeti, de a zászlóhoz eredetileg nem tartozott.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1342. **Hadizászló**, (Bairâk). Kis török lovascapat zászlaja, fehér és zöld vászonból, fanyéllal, melynek a végén látható, aranyozott fagömb ujabban készült. A középső fehérmezőn, reávarrott és zöld vászonból kivágott, kétpengéjű kard (zu-l-fakâr) s Alinak u. n. bosszuálló keze, nap, félhold és csillagok láthatók. E mezőt három oldalról reávarrott, fehér vászon bordur folyja körül, melyen tintával pontosan előrajzolt, s azután transzparenszerűleg kivágott felírás olvasható.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1343. **Hadizászló**, (Bairâk). Kisebb, török lovascapat négyszegletű zászlaja vörös és sárga selyemből, mely egy aranyozott fehérfémlemezből készült csúcscsal ékesített, farúdra van erősítve. Diszitmény nélküli, sárga selyem bordurral keretelt, vörös selyem mezejében, sárga selyemből kivágott s rávarrott betűkkel magánhangzos u. n. Nes'i írással a Korán 61-ik Sûre-jének 13-ik verse olvasható: Násrun min Allâhi va fáthun kârîbun va basiri-l mumina (azaz: »Isten segítsége és közeli győzelem! Jót hirdess a hívőknek.«) Hossza 1·93. szélessége 1·36 m.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1344. **Hadizászló**, (Bairâk). Kisebb, török lovascapat négyszegű zászlója vörös és sárga vászonból, mely egy hosszú vascússal ékitett (ma már törött) fanyélra van erősítve. E zászló tervezete, föliratai és előállítása tekintetében megegyez az előbbivel azon csekély eltéréssel mégis, hogy a csillagok, Ali boszuló keze s kétpengéjű kardja (zu-l-fakâr) fehér színűek, s hogy Ali neve vörös vászonból kivágott s felvarrott betűkkel van előállítva.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1345. **Hadizászló** (Bairâk). Kisebb, török lovascsapat zászlója, fehér selyemből, mely egy aranyozott rézcsúcsal ékesített fanyélre van erősítve. Mezeje vörös, zöld, sárga és violaszínű félholdak és csillagokkal van ékítve s felső széle ezeken kívül, hasonló színű, felvarrott ékítményekkel diszitett.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1346. **Zászló** (Bairâk). Kisebb, török lovascsapat négyszögű zászlója, sárga selyemmel szegélyezett vörös selyemből. Mezejében Ali kétpengéjű kardja (zûl-fakâr), az ő boszuló keze, félhold, golyók s kissé távolabb, egymás alatt egy íj (zemberék) és nyilvessző (zemberék okù), kivágott s felvarrott sárga selyemből előállítva láthatók. Nagysága 200 cm. E zászló kétségkívül a 82-ik jancsár legióé (dse-mâet) volt, mely nyillövészekből (zemberéktsilèr) volt szervezve.

Bécs város.

1347. **Zászló** (Bairâk). Kisebb, török lovascsapat zászlója zöld selyemből, vörös vászonszegélylyel. Mezejében Alinak u. n. boszuló keze és kétpengéjű kardja (zu-l-fakâr) látszik, vörös vászonból és zöld selyemből kivágott, felvarrt nap, félhold és golyók között. Jelenlegi nyele s annak vascúcsa a zászlóhoz eredetileg nem tartoztak. Hossza 2·25, szélessége 1·83 m.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1348. **Hadizászló** (Bairâk). Kis, török lovascsapat zászlója, négyszögletű, vörös-fehér sávós, durva vászonból, mely egy karéjos diszítésű nagy, aranyozott rézcsúcsal ékesített fanyélre van erősítve. A zászló egészen azon mintára van tervezve és készítve, mint az előbbi, de felirata más. Hossza 1·94, szélessége 1·85 m. Felirata: Bismillâhi-rahmani-rahîmi! Inna fatahna laka fathan mubînan li-jaghfira laka Allahu mâ takaddama min dzanbika va mâ taakkara va jutimma ni 'matuha 'aleika va jahdijakaszirâthan musztakiman (azaz: A vég-

telen irgalmú Isten nevében! Valóban győzelemre segítettünk téged, hogy Isten bocsássa meg előbbi és későbbi bűneidet s az ő kegyelme reád szálljon s az igaz útra vezérelje. A Korán 48. (győzelmi) szűre-jának 1. és 2. verse.)

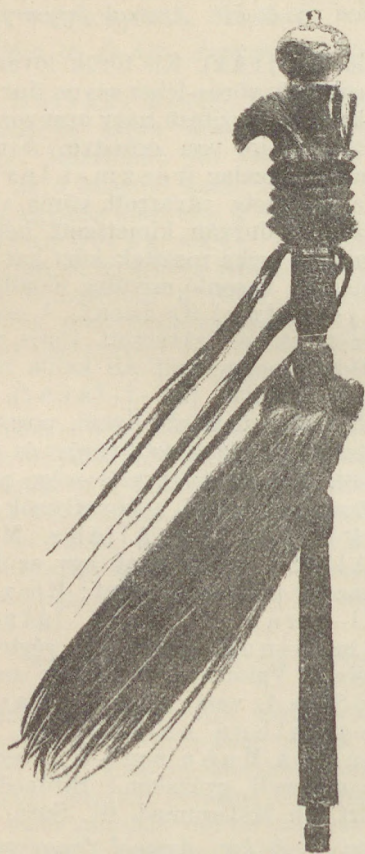
Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1349. **Hadizászló**, (B a j r â k). Kis török lovasesapat zászlaja, négyszögletű, vörös-fehér sávos, durva vászonból, mely egy karéjos diszítésű nagy aranyozott rézcsúccsal ékitett fanyélre van erősítve. A mezőt három oldalról, mondatszalog (r e s z m - i l e v h e t - i b a j r â k) fogja be, mely rávarrott vörös vászonalapon, sárga vászonból durván kimetszett betűkből áll. A mondatszalongon tarka rosettek közt hat kisebb kere-tecskét találunk hasonló mivüleg előállított eme fo-hászszal: j â Allâh! (Ó Isten!) A szalongon belül pedig kimetszett és rávarrott vörös vászonból, a Kr. u. 660-ban meggyilkolt Ali kalifa boszuló kezét, az ő kétélű kardját (z u - l - f a k a r), távolabb a napot, félholdat, valamint selyem, posztó és vászon-ból kimetszett és rávarrott vörös és tarka csilla-gokat látunk. Hossza 1'60, szélessége pedig 1'51 m. A mondatszalog feliratai a következők: a jobb ol-dalon: Lâ illâha illa Allâhu, Muhammed raszul Allâhi (azaz: Csak egy az Isten és Mo-hammed az ő prófétája); fent: Bismillâhi-rahmâni-r-rahîmi! Inna fatahna laka fathan mubinan (azaz: A végtelen irgalmú Isten nevében! Valóban győzelemre segítettünk téged. 48-ik Sûre 1. vers); balról: Naszrun min Allâhi va fathun karibun va bassiri-b muminîna, j â Muhammed! (azaz: Istennél a segítség s a közeli győzelem! Hirdesd a hívőknek az örömhirt, óh Mohammed. 61. Sûre, 13. v.)

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1350. **Zászló** (S z a n d s a k). A csucos végű zászlószövet vörös és zöld selyemből van. Középső mezejét, mely ezüst virágornamentekből álló szegélylyel van be-kerítve, vörös alapon arany betűkkel s ugynevezett »Tulut« írással kivitt eme mozlim hitcikkely ol-

vasható: Lâ illâha illa Allâhu, Muhammed raszul Allâhi (azaz: Csak egy az Isten és Mohammed az ő prófétája). Szegélyzetén pedig zöld alapon arany és ezüst betűkkel és magánhangzós

23. Ábra. 1351. sz.

Nes'i sorokkal a Korán 48 (győzelmi) Sûrejának 1. és 6. verse olvasható: Inna fatahna laka fathan mubînan li-jaghfira laka Allâhu mâ takaddama min dzanbika va mâ ta-

akkara va jutimma ni' matuha 'aleika
va jahdijaka szirâthan musztakîman
(azaz: Valóban győzelemre segítettünk téged, hogy
Isten bocsássa meg előbbi és későbbi bűneidet és
az ő kegyelme reád szálljon s az igaz utra vezé-
reljen téged). Hossza 3, szélessége 1·90 méter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1351. **Lófarkzászló**, (Tûg). Kettős, erősen megrongált álla-
potban. A tarka mintájú lószőrszövet, mely a nyelet
a felső nyirott pamacstól egész végig takarja; jó-
karban van tartva, s alját vaslemez fôdi, melyen
három ráforrasztott karika látható.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1352. **Lófarkzászló**, (Tûg). Vörös, fehér, sárga és fekete
szinü. Rúdja festett diszitményekkel ékes, felül pedig
aranyozott fagömbben végződik, (e gömb ujabban
készült). A gömb alatt 7 egymás alá helyezett sorban
vörös, fehér, sárga, fekete, sárga fehér és vörös,
nyirott lószőrpamacs látható. A felsőnyél egyéb szö-
kásos diszítései hiányzanak. Magassága 117 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1353. **Lófarkzászló**, (török neve Tûg). Vörös, fehér, és
fekete színü. Belül üres nyele (most már letörve fölül)
aranyozott fagolyóval végződik s ez alatt a fark szí-
neinek megfelelő kétszeres szőrpamacs van, melynek
alsó széléből négy kibontott vörös lószőr-varkocs
csüng le. A nyél felső hétszeres szőrpamacstól egész
végig, mintázott lószőr szövettel van borítva ara-
nyozott fagömbjeig. Magassága 112·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1354. **Lófarkzászló**, (török neve Tûg). Vörös, fehér,
kék, sárga és fekete színekben. Belül üres nyele
(végén letörve) fölül aranyozott rézgolyóval végződik,
s ez alatt a fark színeinek megfelelő hétszeres nyirott
szőrpamacs van, melynek alsó széléből négy kibontott
vörös farkocs csüng le. A nyél a felső hétszeres
szőrpamacstól egész végeig tarka mintás lószőrszö-

vettel van borítva, fölül pedig aranyozott réz golyó (u. n. tób) koronázza. A felső nyél alját rézlemez fedi, melyen három ráforasztott karika nyoma látszik. Magassága 1·23 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1355. **Lófarkzászló** (Tûg), vörös, fehér kék és fekete színekben. A felső nyirott pamacs s az alsó lecsüngő varkocsok nagyon megrongáltak, nyele le van törve, a felső részét borító csinos mintájú, tarka lószőrszövet ellenben teljesen ép. A nyél csúcán látható fagolyó új. Magassága 145 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1356. **Zászló.** (I. Koháry Istváné 1647—1664.)*) Eredeti vörös kamuka szövetéből csak egy igen hiányos foszlány maradt meg, t. i. az a darab, melyen a felirat és czimer csonkitott maradványai s a másik oldalon a keresztre feszített Megváltó képe (térdig) látható. E foszlányok kétrétű, damaszt szövetbe vannak bevarrva s e négyszögletes szövet képezi ma a zászlót. A nagyon is megviselt ötsoror felirata ez: (MAGN)IFICVS DOMINVS STEPHANVS (KOHARI) / (S. R. M. CONSILI) ARIVS DNVS ARCIVM CZABRAD ET (SZITNYA) / (INCLYTI) COMITATVS HONTENSIS SV(P)REMVVS (COMES) / PRESIDIO-RVM FVLEK ET SZECCZENYS (?) CAPITANEVS: Nyele egykorú, de vége le van vágva és faragva. A javított zászlószövet hossza 153, szélessége 146 cm.

A bars-szent-benedeki convent.

1357. **Zászló,** vörös selyem kamuka szövetből. Alakja hosszénégyszög, külső szélén erős, háromszögű bevágás által képezett két háromszögesücsessel, egyikén későbbi vörössárga bojt, a másikon ugyanilyennek maradványa. Előlapjának közepét Nyitramegyének, kétoldalt aranyszorítók által egybefűzött, zöld levélkoszorúba keretelt czimer paizsa foglalja el. A czimervért zöld mezejében, sötétebb zöld alapon Szt.-

I. Koháry István 1664-ben mint fővezér a török ellen, a lévai térségen vívott ütközetben esett el.

László ősz szakállos és bajuszos alakja áll, fején Szt.-István roszul utánzott arany koronájával s talpig természetes színű utánzó páncélban. Baljával Magyarország czimeres paizsára támaszkodik. Bal lábával a mező egész alját elfoglaló zöld gyepen áll, míg másikával egy (fekete prémes) vörös kucsma és zekében kék (jobbterden kihasított) nadrág és vörös csizmákban, fekete puzdrával a földön elterülő kúnna térdére hág, ki baljában égnek emelt fekete arany kezijjal Szt.-László aranynyelű természetest utánzó színű fejszédének reá mért csapását akarja feltartani, jobbjá pedig fáradtan ereszkedik alá. A paizsra koronás sisak van téve, melyről jobbról és balról aranykék foszlány omlik alá. (Ezen igen gyarló kivitelű és teljesen naturalistikusan felfogott czimer hemzseg a czimertani hibáktól és az alapmotívumot kivéve, Nyitra megye valódi czimerétől teljesen elüt. Nyitra vármegye u. i. 1550-ben I. Ferdinándtól kapta czimerét, mely azonban, midőn 1606-ban Bucsányi Pál alispánnal együtt a megye pecsétje is, ellenség kezére került, némi módosításokon ment keresztül, mit azután V. Ferdinánd 1838-ban erősített meg. A paizs kék mezején talpig ezüst páncélban, oldalán aranymarkolatú karddal, fején meg arany koronával Szt.-László király, balkezevel Magyarország czimeres paizsára támaszkodva látható, amint ballábával a mező egész alját elfoglaló zöld gyepen áll, míg másikával egy vörös kucsma és zekében s kék nadrágban a földön elterülő kúnna mellére hág, ki baljában arany nyilvesszőt tart, jobbjában égnek emelt íjjal pedig Szt.-László ezüst fejszédének reá mért csapását akarja feltartani. A paizsra nyakláncos, koronás sisak van téve, melyről jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék foszlány omlik alá.) A zászlón a czimerpaizs fölött VEXILLVM INCLYTI COMITT. / NITRI — ENSIS. kétsoros; a czimerpaizs alatt pedig VIRTUTE, ET CONCORDIA. egysoros félirat olvasható. Az üresen maradt oldathelyek pedig csigaalakú arany nyelvekkel u. n. verjétekek vannak díszítve. A hátsólap közepén az előlaphoz hasonló koszorúban a keresztre feszített

megváltó képe látható. A kereszt fejére helyezett fehér lapon négy sorban IESVS NA / ZARENVS / REX IVDAEORVM. a kereszt oldalainál pedig arany betűkkel két sorban INHOCSIG — NOVINCEM. / 1.6.—60 / feliratok, az üresen maradt helyeken a koszorú külső oldalainál az előlapíhoz hasonló verjejtékek arannyal. A zászlónyél kópja alakú, felül rézcsúcsal, alul gömbbel, színe vörös, nyolcz helyütt fekete, fehér, fekete-sárga, fekete, fehér-fekete sávokkal. A nyél végén csúcsos vasvédőtök. Oldalán $\frac{1}{3}$ magasságban tartóvaskarikával. A nyél hossza a csúcsal együtt 325.5 cm. A zászló szélessége 153.2 cm. Hossza bojt nélkül 346 cm. 1660. évben a nyitramegyei felkelő lovasok számára készült.

Nyitramegye közönsége.

1358. **Lovaszászló.** Nehéz kék kamuka selyemalapon, gazdagon átszőtt arany levélbordúrral széleín. Egyik oldalon az Eszterházy és praediális nemesség koronás egyesített czimere, a szivpaizson két egymásnak szemközt helyezett C betűben VI-os szám. Másik oldalán a bold. szűz képe lilommal kezében látható, amint földtekén áll, lábaival kigyó fején taposva; a zászlón, Mária képe fölött e felirat olvasható: »SVB TVO PRAESIDIO.« A zászló hagyomány szerint a nagy-vezekényi határban (1652-ben) a török ellen vívott csatában az Eszterházyak alatt részt vett, e hagyomány azonban nem valószínű, mert egyrészt a zászló formája is későbbi időre vall, másrészt a szivpaizsban látható kettős C és VI-os szám (Carolus sextus) mint határozott datum VI-ik, nálunk III-ik Károly (Mária Theresia atyja) idejéből származottnak jelöli meg a zászlót. Mindenesetre hadi czélokra szolgált, mert nyele négy erős vaslemezzel van védve, a kard, csákány, buzogányütések s a golyók ellen s tekintettel az egyik oldalon lévő primatialis nemességi czimerre, mindenesetre a primási nemesség hadi zászlaja volt és pedig cseszneki br. Eszterházy Imre esztergomi érsek primás alatt, ki miután 1725-től 1745-ig volt primás, III. Károlynak csakugyan kortársa volt. A zászló hossza a

bojttal együtt 111·5 cm., szélessége a rojtot is bele-
számítva 5·9 cm., nyele pedig 290 cm. hosszú.

Verebélyi r. kath. templom.

1359. **Zászló.** Elfakult vörös szövetből, melynek előlapján Erdély czimere van, e fölött »COMES JOAN. A. KEMENY. A czimer körül tekerődő mondatzsalagon: DA NOBIS PACEM és ELEC. TRANSIL. M. P. 1661. Hátlapján: COMES P. A. MONTECUCULI, és a kétfejű sas mellén az ausztriai pályában L. látható. SVP. S. C. M. COM. Lándzsahegy helyett kétfejű sas lebeg a zászló felett.

M. N. Muzeum.

1360. **Zászló.** Zöld selyemből, előlapján koronán álló nyílt szárnyu, koronás fejű sas, fölötte: C. G. I. PAT. ez alatt 1655. Hátlapján: DEVS PROVIDEBIT IN SILENTIO ET SPE.

M. N. Muzeum.

1361. **Zászló,** fecskéfarku, vörös kamuka selyemből, egyik végén bojttal ékitett vörös selyempluche rojttal. Mindkét oldalának mezejét festett arany verejtékcseppek és ugyanily festésű bordűrök díszítik s egyik oldalának közepén a bold. szűz hold homorában áll, másíknak közepén Magyarország koronás és angyalok által tartott czimerpaizsa látszik. Nyele fából, fehér alapon piros és zöld karikákat mutat. E zászló Eszterházy Miklós nádor pozsonyi lakóházán lengett, s alá a török ellen felkelő nemesség gyülekezett. Magassága 364, szélessége 190 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1362. **Zászló,** fecskéfarku, vörös kamuka szövetből, vörös selyempluche rojttal. Mindkét oldalának mezejét festett arany verejtékcseppek díszítik s egyik oldalán közepén a koronás bold. szűz baljában kormánypálca, jobbán Jézussal félhold homorában áll, másik oldalán az aranygyapjas rend lánczával körített Eszterházy czimer fölött e felirat: C. P. E. D. F. R. H. P. / 16—66 (azaz: Comes Paulus Esz-

terházy De Fraknó Regni Hungariae Palatinus). E felirat szerint Eszterházy Pálé volt e zászló s midőn tulajdonosa 1687-ben érdemeiért első szülötti jogra és birodalmi hercegi rangra emeltetett, a zászló felirata is kijavítottatott ily módon: P. P. E. D. F. R. H. P. / 16—87 (azaz: Princeps Eszterházy De Fraknó Regni Hungariae Palatinus / 16—87.) Magassága 200, szélessége pedig 133 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1363. **Zászló**, arany kamuka-szövetből. Felső szegélyén: Si Deus pro nobis, quis contra nos jelmondat, mezeje közepén a Szt. Háromság a boldogságos szűzzel és a grófi czimer e körirattal: P. E. P. C. D. F. I. C. L. R. H. P. s végre alsó szegélyén: Sub tuum praesidium 1683. látható. Magassága 280, szélessége pedig 200 cm. Eszterházy Pál grófé volt.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1364. **Zászlócsúcs**, ezüstmű, szivalaku csucsának külső szélén aranyozva. Mindkét lapjának szélén aranyozott és durva vésetű levéldisztményekkel ékesített, vonalkeretes szalagdisz fut végig s ezen belül két sorban e bekarcsolt feliratok olvashatók és pedig az egyik oldalon: GROF EZTERHASI * MIKLOS * VYVARI * GENERLISSAGBAN * MELI * TÖRÖKÖT * BETLEN * FEIEDELEM * HOZOT * VOLT KI * MASODIK * FERDINAND * ROMAI. CHIAZAR. ES * / AZ KERETIENSEG * ELLEN * IGEN ERŐS. ES KEMENY. HITLEVELE. ES FOGADASA ELLEN a másik oldalon pedig: IBRAHIM * BOSZNAI * BASSA * ZASZLOIAN * VALO. VERT * MELIET * EGINEHANI TÖB SZEP * ZASZLOKKAL * ES * KÖZEL * NEGI * EZER * KERESZTIEN * RABOKNAK. EL / SZABADITASAVAL * NIERTÉK * EL * TÖLE VYVARNAL * 1623 * SZENTANDRAS * NAPIAN. A csúcs közepén két trébelt kupalakú aranyozott borda látható, mely egy aranyozott és alul-fölül szegélyes gombbal végződik, ez pedig a sima, alul szegélyezett párral függ össze. A pár alsó részén három

szeglyük s ugyanannyi ráforrasztott ezüst karika látható. Magassága 38, szélessége pedig 16 cm.

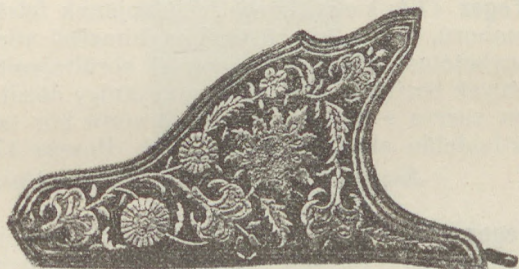
Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1365. **Ijtartó** (K e m â n d â n), fekete bőrből, mely az előoldalon sima arany és ezüst sodronyhímzésű virág-arabeszekkel van ékitve, szélein pedig vörös bőrrel szegélyezve. Hossza 67 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1366. **Ijtartó** (K e m â n d â n), fekete bőrből, mely az előoldalon sima, arany és ezüst sodronyhímzésű virág-arabeszekkel van ékitve. Felső balszegletében látható bronzszögecs a tartószíj felvételére szolgált. Hossza 44 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

21. ábra. 1365. sz.

1367. **Ijtartó** (K e m â n d â n), bőrből. Előoldala vörös bársonnyal van bevonva, melyet kimetszett pergament alaprajzra applikált, sima, arany és ezüst sodronyhímzésű, gazdagon stylizált levéldisz borít és zöld bőrrel van szegélyezve. Felső, bal sarkában vésett-diszű, bronzpitykefejű szögecs látszik, mely a hátلامي akasztóbőrt erősíti az ijtartóhoz. Hossza 64 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1368. **Ijtartó** (K e m â n d â n), bőrből, melynek vörös bársonnyal bevont előoldalát domború, arany, sodronyhímzésű és tűzött, zöld, selyembéletű virágdisz fedi;

szélei pedig vörös bőrrrel vannak szegélyezve. Felső balszegletében eredetileg (bronz?) szögecs volt, mely a hátlapi bőrakasztót erősíté az íjtartóhoz (ez ma már hiányzik). Hátlapai jobbsarkában a bőrakasztó még meg van. Hossza 67 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1369. **Tegez** (Tîrkes), bőrből. Karmazsinvörös (kirmízi katífè) bársonnyal bevont előlapját sima arany és ezüstsodronyhímzésű virágdiszitmények s' ezen felül két, zöld bőrből kivágott, felvarrt szem ékitik s szélein szintén zöld bőrrrel van szegve. Hátsólapján felvarrt bőrakasztókat és ezekbe fűzött, tarka zsineget találunk, melyek a tegeznek felfüggesztésére szolgáltak. Hossza 67 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1370. **Tegez** (Tîrkes), bőrből. Előlapjának felső részét domború, arany és ezüstsodronyhímzésű vörös bársonybetétes és barna selyemmel körülrajzolt diszitmények borítják. Alsó részére ugyanigy diszített zseb van varrva s az egész előoldalt vörös bőr szegélyezi. Hátioldalán akasztózzsinórt látunk. Hossza 47 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1371. **Tegez** (Tîrkes), bőrből. Előoldalának alapja vörös bársony, mely préselt s aranyozott diszitményekkel ékesített bőrkeretbe van foglalva s két hasonló mivű, kerek medaillont visel. Felsőrészén következő megkülönböztető jel látszik: \, mely az első ortát (janicsár ezred) jelöli. Magassága 47 cm.

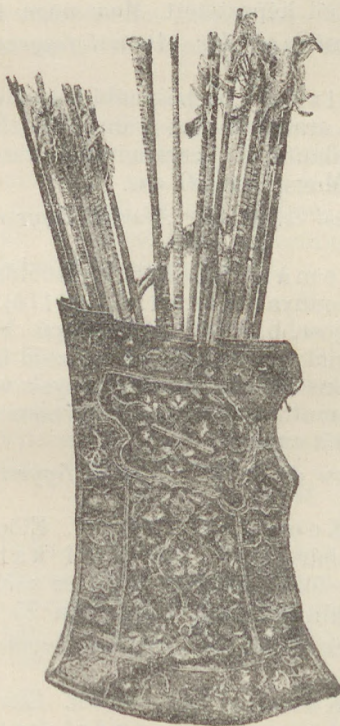
Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1372. **Tegez** (Tîrkes), bőrből. Előoldala karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífè) van bevonva. Ezen két világosabb, atlaszalapú, kerek medaillont találunk, melyeken zöld bőrből kimetszett, csinos diszitmények láthatók. A diszitmények vonalaira finom, aranyvarrású motringok vannak ráhimezve. Magassága 50 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1373. **Tegez** (Tîrkes), bőrből. Gazdag bördiszítményeinek egy része zöld, más része pedig horzsolt, barna bőr-alapra van applikálva. Felső részén következő megkülönböztető jel látszik: \, mely az első ortát (janicsár ezred) jelöli. Magassága 44·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

25. ábra, 1373. sz.

1374. **Tegez**, (Tîrkes) bőrből, arany- és bársonyalapon, kettős, tűzött himzéssel és bőrmozaikkal készített arabeszk díszítéssel. Előoldalán e megkülönböztető jelet látjuk ≡, mely a harmadik janicsár-ezredet (Orta) jelöli. Magassága 48 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1375. **Tegez**, (Tîrkes) bőrből, finom, tarka selyem és aranyhimzéssel diszitve. Magassága 18·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1376. **Tegez**, (Tîrkes) bőrből. Előoldala sötétkék bársonyalapon, gazdag, arany- és ezüsthimzésű virágdísz mutat, mely egy folytonosan ismétlődő, stílizált virágból képeztetett. Magassága 44·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1377. **Tegez**, (Tîrkes) bőrből, zöld bársonyalapra rakott, (applikált) aranyhimzésű arabeszkdiszítéssel. Az arabeszek alaprajza pergamentből van finomul kimetszve. Magassága 40 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1378. **Ijtartó** (K em â n d â n), bőrből. Előoldala karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífè) van bevonva. Ezen világosabb, vörös atlaszalapú, két, kerek medaillon foglal helyet, melyekben zöld bőrből kivágott ékitmények látnak. Az ékitmények vonalaira finom aranyszál-motringok vannak ügyesen kivarrva. Magassága 719 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1379. **Ijtartó** (K em â n d â n), bőrből. Előoldala karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífè) van bevonva s e fölött gazdag, ezüst és zöld selyem himzésű virágdísz mutat. Magassága 75 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1380. **Ijtartó** (K em â n d â n), bőrből. Előoldala karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífè) van bevonva s e bársonyalap izlésesen applicált aranyhimzéssel van kivrágózva (čičeklū). Az aranyhimzésű virágok alapját bőrből kimetszett alaprajz (Contour) képezi. Magassága 65 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1381. **Ijtartó** (K em â n d â n), bőrből. Karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífè) bevont előoldala tömör

aranyhimzésű (sz o m s z i r m a i s l e m è) gazdag diszítéssel van borítva. Magassága 53 Cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1382. **Ijtartó** (K e m â n d â n), bőrből. Előoldala sötétkék bársonyalapon (ládsüverdi katifè) arany és ezüsttel himzett, folyton ismétlődő virágmintából csinosan stylizált diszítést mutat. Magassága 65 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1383. **Tegez** (T ír k e s). Barnapiros bőrből, melynek külső oldala zöld bőr skófiummal kivarrva van, keskeny vállravető szíjjakkal ellátva, két tartályú. Belső tartályának nyílása 21 cm., külsőjének nyílása 10 cm. Benne két nyilvessző nádból, melyen vasból készült nyilhegy van. A vessző alján tollszárak három oldalon. A nyilvesszők hossza 74 cm.

M. N. Muzeum.

1384. **Tegez** (T ír k e s). Barnasárga bőrből, külső oldala zöld bőr, gazdagon skófiummal himezve. Felső nyílásának szélessége 33 cm., Benne két fa- és két nádvasshegyű nyilvessző, alul tollszárakkal három oldalról diszítve. Hossza 72 cm.

M. N. Muzeum.

1385. **Tegez** (T ír k e s). Sárga, préselt bőr, közepén egy sárgarézgombbal. Felső nyílása 27 cm. széles. Hossza 77 cm. Benne hat darab nyilvessző, kettőnek vashegye, nád és fából, alul tollszárakkal diszítve. Hossza 86 cm.

M. N. Muzeum.

1386. **Tegez** (T ír k e s). Préselt, sárga bőrből vállravető, keskeny szíjjakkal fölszerelve. Felső nyílása 14 cm. Hossza 41 cm.

M. N. Muzeum.

1387. **Nyiltáska** (O k - k u b u r ù). Hatszögletű, hengeres táska fából, vörös bársonnyal bevonva s kimetszett pergament alaprajzra sima arany sodronyhimzéssel applikált arabeszkekkel és virágokkal gazdagon di-

szítve. Felül ugyanily módon ékesített felnyitható fedele van. Hossza 69·5 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1388. **Nyiltáska** (O k l u k), fekete bőrből. Kúpalakú 20 db
ujabb, decorativ nyilvesszővel. Magassága 46·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1389. **Nyiltáska** (O k l u k), fekete bőrből. Kúpalakú, 19 db.
ujabb, decorativ nyilvesszővel. Magassága 48 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1390. **Nyiltartó** (O k k u b ű r ű), fekete bőrrel bevont fából.
Hengeralakú testére borított bőrön egyszerű préselt
diszítés látszik. Alján stylizált liliomokból alkotott
védőpánt van alkalmazva, melynek oker alapján az
egykori aranyozás halvány nyoma látszik. Felső
védőpántja leszakadt.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1391. **Nyiltáska** (O k k u b ű r ű). Hengeralakú táska fából,
fekete bőrrel bevonva, s aranyozott bőrpréseléssel
kivitt diszitményekkel ékitve. Az aranyozás lekopott
s ma már csak az oker alap látható. A tokra két
pánt (emberli) van alkalmazva, azon a helyen, a
hol a felfüggesztő karikákat találjuk. Hossza 66·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1392. **Nyiltáska** (O k k u b ű r ű). Hengeralakú táska fából,
fekete bőrrel bevonva. Bőrpréselésben kivitt, egyszerű
diszitményeinek csak némi nyomai láthatók. A tokon
két kék pánt (emberli) van alkalmazva, azon a he-
lyen, ahol a felfüggesztő karikákat találjuk. Hossza
63·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1393. **Nyiltáska** (O k k u b ű r ű). Hengeralakú táska fából,
zöld és fekete bőrrel bevonva. Diszitményei részint
bőrpréselés, részint arany és tarka festéssel vannak
kivive. A tokon látható két vaskarika a felfüggesztő
szíj felvételére szolgált. Magassága 62·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1394. **Lőportartó** (B a r y t b o j n u z ù) fából, fekete kardvánbőrrel (szagri) bevonva és pergament alapra himzett, ezüst virágarabeszkékkel díszítve. Rézből készült reteszgombja vésett lótoszvirággal ékített. Török munka. Magassága 19 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1395. **Lőportartó** (B a r y t b o j n u z ù). fából, fekete kardván bőrrel (szagri) bevonva és trébelt kerek virágszás fejű bronzszegekkel díszítve. Török munka. Hossza 17·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1396. **Lőportartó**, fából, vastalppal és vassgépezettel. Hossza 30 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1397. **Lőportartó**, fekete bőrrel bevont fából, vasszegélylyel és előlapján vasrosettel díszítve. Gépezete vasból van. Hossza 26·5 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1398. **Lőportartó**, fából, vastalppal és vassgépezettel. Ékítményeit vésettdíszítésű csont és sima faberakások képezik. Eredeti bojtosvégű akasztózsínörja meg van. Hossza 28 cm. Két hasonló darab van kiállítva.

A steyer rendek gráci fegyvermuzeuma.

1399. **Lőportartó**, szarvból, körtealakú, vésett vonaldiszítéssel, alul fehér csontgombbal s ennek végén bojtjal. Felső részén lévő lyukba, rúgóra járó, fehér csont löporszábályozó van illesztve. Alulról számítva $\frac{2}{3}$ magasságban három vaskarikát látunk, melyeknek segítségével, három ágba végződő zsinórral van a tárgy felfüggesztve. Hossza (a bojt nélkül) 8 cm., a zsinóré 43·8 cm.

Jamniczky Lajos.

1400. **Lőportartó**, csont. Talpa és gépezete réz. Előlapján bekarczott jelenet a Niebelungen-Lied-ből Siegfried

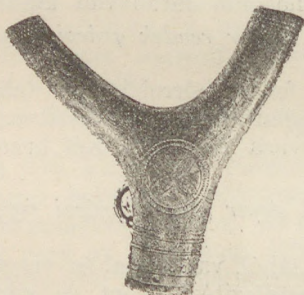
harcza a sárkánnyal, hátlapján pedig szintén bekarczott pont, kör és vonaldiszítés. Hossza 34 cm.

Dicskei Dillesz Sándor.

1401. **Lőportartó**, kétágú, csont, (gépezete rézből,) gazdag bekarczott diszitással. Felül erdőben pihenő szarvas, balról, levél és virágdisz közt, ágaskodó egyszarvú, jobbról, szintén virág s levéldisz közt lépkedő majom, alul a két ágon és fölül a rézgépezet alatt stylizált virágbordűrök. Hossza 23 cm.

Dicskei Dillesz Sándor.

1402. **Lőporszarú**, kétágú, szarvasagancsból, karczolatokkal gazdagon diszítve. Felső nyílása alatt latin be-

26. ábra. 1402. sz.

tükkal bekarczolta: »Kolesár. Ist. csinálta«, alatta Ano. Dno. 1686. 20. 8bris. Magassága 21 cm.

M. N. Muzeum.

1403. **Lőporszarú**, kétágú, szarvasagancsból, karczolatokkal diszítve, felső nyílása alatt »1650« évszám látható. A felső nyílás gépezete egészen új szerkezetű. Magassága 16 cm.

M. N. Muzeum.

1404. **Lőporszarú**, kétágú, szarvasagancsból, bekarczott vonaldiszszel ellátva. A nyílásba alkalmazott felső szerkezet eredeti. Magassága 21 cm.

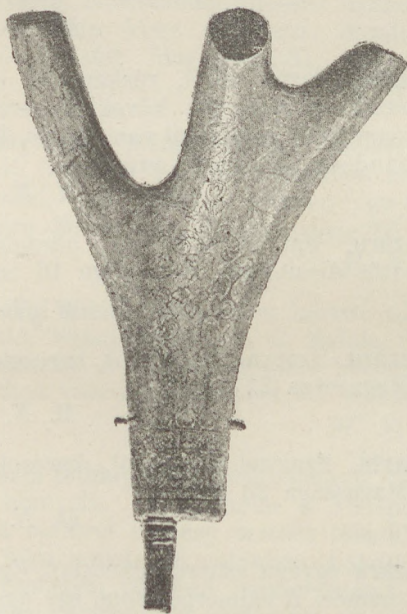
M. N. Muzeum.

1405. **Lőportartó.** Háromágu, dāmavadagancsból, vadállatokot ábrázoló, igen gazdag karczolatokkal, a Zolnay ezimerrel diszítve két helyen, felette latin betűkkel »Zolnai Sándor«. Magassága 28 cm.

M. N. Muzeum.

1406. **Lőporszarú.** Szarvas agancsból, vonalas karczolatokkal diszítve. Magassága 18 cm.

M. N. Muzeum.

27. ábra, 1405. sz.

1407. **Lőportartó.** Nyolczszögletű, barna, kemény fából, stylizált állatfejekkel, csonttal berakva az egyes szögletközötti lapokon arabeszkekkel és gyöngyház betéttel diszítve. Alja fehér csontból, azon egy emberi mellkép karczolatban. Felső részén zöld szegélyű, piros posztóból összefűzhető zacskó, vasszőgekkel a fatartóhoz erősítve. Magassága 9 cm.

M. N. Muzeum.

1408. **Lőportartó.** Gömbölyű, czipőalakú, barnás fából. Díszítményei egymást metsző körök fehér csontból, melyekben csontmedailleok alkalmazvák. Felső lapján három medaille-kör, egymás alatt 51 medailleal, mindegyikbe emberi fejek karczolva, melyek mind különböznek egymástól. Alsó, lapos oldalán, ugyancsak három körben, 36 hasonló medaille bekarczott emberi fejekkel. Igen érdekes fejdísz tanulmányt szolgáltat. Az alsó és felső lap vaslemezzel van egymáshoz illesztve s két füllel van ellátva. M. 16 cm.

M. N. Muzeum.

1409. **Lőportartó.** Barna fából, rézkarczott szalagokkal, gyöngyházzal és malachit kövekkel berakva. Felső részén szarvasbőr zacskóval van ellátva. Kubinyi Ferencz ajándéka. Hossza 8 cm.

M. N. Muzeum.

1410. **Lőporszaru.** Szarvas agancsból, állatalakok, vonal és körkörös díszítéssel. Magassága 16 cm.

M. N. Muzeum.

1411. **Lőporszaru.** Szarvas agancsból, karczolatokkal díszítve. Magassága 21 cm.

M. N. Muzeum.

1412. **Lőportartó.** Szarvas agancsból, karczolatokkal díszítve. Magassága 23 cm.

M. N. Muzeum.

1413. **Lőporszaru** egyágu szarvasagancsból. Egyik oldalán nemesi czimer. A czimerpaizsban egy ágaskodó stílizált griff, háromlevelű lóhert tartva karmaiban; másik oldalán fa alatt legelésző szarvasbika és tehén karczolatok előállításában. Alja rézből van. Alsó szélessége 11 cm. Magassága 14 cm.

M. N. Muzeum.

1414. **Lőportartó** görbén hajló szaruból, bekarczott egész, félköröralaku és vonalas díszítéssel ellátva. Magassága 19 cm.

M. N. Muzeum.

1415. **Vadászati löporszaru** barna fából, három oldala és alja gazdagon van diszítve gyöngyházberakással, melyek fantasztikus állatalakokat tüntetnek fel, virágarabeszkék és levéldiszek között. Felső gépezete aranyozott vasból készült. A tülök hossza 16 cm. A fenék szélessége 9·5 cm. Vállszínörja zöld és pirosszínű.

M. N. Muzeum.

1416. **Lőportartó.** Kobakalakú, hosszú nyakú, alja lapos fa, felső lapja kissé domború; dombormivű vert ezüstműből készült. Magassága 31, szélessége 19 cm.

M. N. Muzeum.

1417. **Tölténytáska.** Dombormivű, részben aranyozott ezüstműből. Előlapja gazdagon diszítve, négyszögalakú hátoldallal, két keskeny oldalán egy-egy füllel a vállszíjra. Magassága 13, szélessége 16 cm.

M. N. Muzeum.

1418 **Lovassági tölténytáska.** Piros bőrből, négyszögalakú hátoldallal. Felső oldallapja és fedele dombormivű vert ezüstműből. A vállszíjnak piros bőrből, a keskeny oldalakhoz varrva. Magassága 10, szélessége 13 cm.

M. N. Muzeum.

1419. **Lovassági tölténytáska.** Dombormivű, vert ezüstműből, fedele hiányzik. Az előlapon a középdisz mellett mindkét oldalról egy-egy mecset félholddal tetején. Alakja felől lemetesztett, oldalain behajló, alján középen csucsban végződő czimerpaizsot tüntet elő. Magassága közepén 10, szélessége 12 cm.

M. N. Muzeum.

1420. **Lovassági tölténytáska.** Dombormivű, vert ezüstműből. Négyszögalakú, keskeny, oldalain egy-egy füllel el látva a vállszíj számára. Feneke külső oldalán piros elfakult selyemből és hosszabb, csengőalakú ezüstdiszműből, három bojt lóg kifelé. Előlapján, a középdiszítés mellett, jobbra-balra mecset-kupola félholddal látható. Magassága 13 cm., szélessége 14 cm.

M. N. Muzeum.

1421. **Lovassági tölténytáska.** Négyszögű. Előlapja aranyozott, az egész dombormivű, vert ezüsthől, arabeszk czifrázatokkal diszítve, a középdisz mellett, két oldalról, kétszer tagozott mecset torony látható. Keskeny oldallapjain a vállszijj áthuzására szolgáló két-két ereszték, a hátsó oldala és felső keskeny lapja hiányzik. Magassága 12 cm., szélessége 16·5 cm.

M. N. Muzeum.

1422. **Lovassági tölténytáska.** Dombormivű, vert ezüsthől négyszögalakú, a keskeny két oldallapon egy-egy füllel, melybe kétsoros, egyes karikából álló ezüstláncz van behúzva. Az előlapon, a középdisz mellett két mecset, hegyében félholddal ábrázolva. Magassága 11 cm., szélessége 13·5 cm.

M. N. Muzeum.

1423. **Töltéstokfűzér.** Sima, durva, széles szíjj, vékony, kettős zsinórokra aggatott, tiz fatöltéstokkal, melyek közül az elsőnek átfűrt födelén csücsök látható, mely arra szolgált, hogy segélyével a lőpor könnyebben legyen a puská csövébe tölthető, s csakis ez az egy tok használtatott közvetlenül, a többi kilencez csak tartaléktok, a melyekből ez az első, ha már kiürült, újra megtöltetett. A szíjj egyik végére fehér kovatartó bőrzacskó van varrva s az ebbe fűzött szíjjal köttetett össze a főszijj két vége. Hossza 42·5 cm.

Bécs város.

1424. **Golyóöntő,** vasból. Ollóalakú szárai simák. Feje négyszögletes s kétoldalt vonaldiszes. 37 milliméter átmérőjű kartácsok öntésére használtatott. Hossza 43·6 cm.

Knauz Nándor.

1425. **Golyóöntő,** sima, kovácsolt vasból. Feje gömbölyű, szára ollóalakú. 71 milliméter átmérőjű golyók öntésére használtatott. Hossza 60·5 cm.

Knauz Nándor.

1426. **Kardöv,** aranyozott ezüsthől. Tizenöt tagból áll. A középső tag csipkés, kerek lemez, szélein rekesz-

zománczos, gyöngyös diszitással. E lemezen türkiszek, rubinok és festett zománczú levelekből alkotott, kiemelkedő, hármás rétegű virágkosár áll. Mellette egy épnégyszögalakú, festett zománczú, fonott szalagdiszkekből és türkiszekből alkotott tag áll, melyhez teljesen hasonló tagot az övben összesen négyet találunk. E tag után sorakozó tag hossz-négyszögalakú s áttört és czizelirozott stylizált levéldisztmények, fonott szalagokból és rekeszes foglalású türkiszekből van alakítva. Ily tag összesen hat fordul elő az övben. E tagokon kívül még négy, egymással megegyező kapcsolótágot látunk. Ezeknek alsó lemeze trébelt s áttört levéldisz, közepén rekeszes foglalású türkisz, ennek két oldalán pedig ráforrasztott levelek. Az öv mindkét végén két-két tagból álló csatt van alkalmazva. A csattok egyik tagja hossz-négyszögalakú, aranyozott ezüst tok. Felső lapjukon, középen rekeszfoglalású, filigrános diszszel körülvett türkisz, kétoldalt ráerősített, trébelt disztagok és ezek egyike mellett két kisebb türkisz látható. A másik tagja pedig áttört és czizelirozott, háromszögalakú levéldiszből áll, végén kapocsal. Az egyikén egy sima és 12 fonott karikából álló lánczocska van. Az öv egyes tagjait tojásdad, aranyozott ezüstkarikák, a csattok két tagját pedig csuklók tartják össze. Az öv vörös bársonyalapra van erősítve. Hossza a csattokkal és a lánczccal együtt 107·8 cm.

Simon Elek.

1427. **Pisztolytok** (egy pár), barna, préselt disztiményekkel ékitett bőrből. Hossza 48·5 cm.

A steyer rendek grácsi fegyvermuzeuma.

1428. **Pisztolytok** (egy pár), barna bőrből. Előoldaluk felső része arany rojtozatba keretelt, türkiszekkel s gyöngyfüzérekkel teremtettézt, domború arany és ezüsthímzésű virágdiszt mutat. Magasságuk 43 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1429. **Rohamgát** (Morgenstern), kovácsolt vasból. Négy-sugarú csillag. (A lovasrohamok megnehezítése vé-

gett, a földön szokták a sánczok előtt elszórni, hogy a lovak patáiba furódván, azoknak a járást lehetetlenné tegyék.) 2 darab. Magasságuk 5-8 cm.

... *Pflanczer Gábor.*

1430. **Béklyó** (Zindsir) vasból, öt nyakbilincsesel (csember) öt fogoly számára. Hossza 8 meter.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1431. **Béklyó** (Zindsir), kovácsolt, sima vasból, kettős kézperecczel, egy fogoly számára. Hossza 62 cm.

Knauz Nándor.

1432. **Tábori sátor** (Obâ) vászonból, kívülről zöldre festve. Belsejének alapja zöld és vörös s ezt pontosan kivitt, muzívi munkájú, vászonmozaik díszíti. E díszítési mód abban áll, hogy ezer és ezer számra menő, tarka, szabályszerűen kiszabott selyemszövetdarab oly módon illesztetik egymás mellé, hogy mindannyi egy harmonikus, színes képpé egyesül. Sátorunk e fajta díszítésének színei: fehér, sárga, vörös, zöld, kék és barna. Díszítési főmotívumait növénymintákkal átfont oszlopmenetek képezik. Ajtaja (tâb), vagy árnyékteteje (sâblân) virágdíszítményekkel telt, kerek medaillonokkal, az alap szégye ormokkal van ékítve. Magassága 3-90, szélessége 6 meter.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1433. **Sátororomdisz** tűzben aranyozott rézből. Öt daraból áll, u. m. egy töleséralakú, 61 cm. átmérőjű tagból, mely szélesebb nyílásával lefelé fordítva, közvetlenül a sátor ormára helyeztetvén, az egész oromdisz alapjául szolgált; továbbá három, fokozatosan kisebbedő gombból (tôblâr), melyek az előbbi tagra tétetvén, annak folytatását képezték s végül az egész diszt koronázó félholdból. Ezen oromdisz azon főoszlop (sûtûn) díszítésére szolgált, mely a sátor közepén állott s annak egész szerkezetét tartotta.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1434. **Tábori asztal**, bivalybőrből, csillagrosettefejú, pitykés szegekkel diszítve. Magassága 390, szélessége 600 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1435. **Rovás**, fából, melyre négyezer, a török kezéből kiszabadított, keresztény rab száma van felróva, kiket Eszterházy Miklós szabadított ki, midőn Érsek-Ujvárnál a törököt megverte.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1436. **Korbács**, kétágu, fonott bőrből, vastag, vonaldiszes, eredeti fanyéllal. A török szpáhik hadi felszereléséhez tartozott. Az érsekujvári templomban találtatott. Hossza 100 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1437. **Tábori pénzszekrény**. Kovácsolt vaslemezből, hengeralku, dob idomra készítve, melynek külső oldalfalait négy függélyes és három vízszintes, szögecselt vaspánt tartja össze, belseje czinoberszinű, olajos festékkel bemázolva. Alját keresztbe fektetett két vasrúd erősíti meg. Födélén, mely a felső karimába mélyed, három oldalra nyuló zárónyelv van alkalmazva, mely a födél egész belső felületét elfoglalja, és az egész zárókészülék vaslemezzel van födve, közepén a kulcs nyílását vaslemez takarja el. Magassága 50 cm., átmérője 35 cm. Az 1680—86. évi, felsőmagyarországi hadjárat alkalmával, a Liptó-Ujvár körüli kurucz csatározások idején, szájhagyomány szerint a kuruczok kezébe került, s a Liptó-Ujvárral szomszédos Pribilina községben maradt, a honnét mostani birtokosa szerezte.

Majláth Béla.

1438. **Dob** (Tabl). Félgömbalku, mely alul keskenyedő és lapos fenékkal bír. Irhája szélein be van hajtva, 13 szeggel van az aljához erősítve. A dob teste rézből készült. A felső lap átmérője 19 cm., magassága 12 cm.

M. N. Múzeum.

1439. **Dob** (T a b l). Félgömbalakú, felül laposan lemeztűve. Írhája testéhez szíjjakkal van erősítve. A dob teste rézből van. A vállszíjjaknak két fül van alkalmazva a dob testén. Felső lapjának átmérője 25 cm. Magassága 14 cm.

M. N. Muzeum.

1440. **Dob** (T a b l). Félgömbalakú, felül laposan lemeztűve, a dob teste réz, mely egészen piros-barna bőrral van bevonva s a vállszíjjaknak való fülek sodort bőrszíjjból készítve. Az írha átmérője 25, magassága 14 cm.

M. N. Muzeum.

1441. **Dob** (T a b l), rézből. Kerek s írháját sűrű szíjffonadék erősíti a fenékhez, mely kívülről bőrtakoróval van fedve. Átmérője 26·7, magassága 19·1 cm.

Bécs város.

1442. **Dob** (K ű s h a r b í) rézből. Kerek hadidob szíjjsujtásos írhával. Átmérője 42·5, magassága 35·5 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1443. **Dob** (K ű s h a r b í) rézből. Kerek hadidob szíjjsujtásos írhával. Átmérője 45, magassága 35 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1444. **Dob** (T a b l), rézből. Kerek s írháját igen művészies szíjjsujtás erősíti a fenékhez. Átmérője 21—23, magassága 20 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1445. **Dob** (T a b l) rézből. Hasonló az előbbihez. Átmérője 25·5, magassága pedig 17 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1446. **Dob** (T a b l) csavart sárgarézből, körtealakú. Átmérője 20, magassága 14 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1447. **Dob** (T a b l) rézből. Hasonló az előbbihez. Átmérője 25·5. Magassága 17 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1448. **Dob** (T a b l), rézből, kerek. Irháját fehér-zöld szíjsujtás művészileg erősíti a fenékhez. Átmérője 20·5 cm. Magassága 18 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1449. **Dob**, papírnemezből. Körtealakú arany és fénymázas diszitással gazdagon ékitve. A felső szél kétszinű, kivarrással diszes bőrrel van szegélyezve. Átmérője 20·5, magassága pedig 20 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1450. **Dob** (T a b l). Körtealakú, csavart sárgaréz feneke vonaldíszes. Magassága 14 cm. Átmérője 19·1 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1451. **Dob** (T a b l). Körtealakú, feneke csavart sárgarézből van. Átmérője 22, magassága 15 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1452. **Dob** (T a b l), rézből, kerek. Irháját sűrű szíjfonadék erősíti a fenékhez, melybe később facsutakok lettek dugdózva, hogy a meglazulás folytán lehangolt dob újra felhangoltassék. Magassága 18, átmérője 23 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1453. **Dob** (T a b l), rézből, kerek. Irháját sűrű szíjfonadék erősíti a fenékhez, mely utóbbi a szíjfonadékkal együtt bőrrel van beborítva. Magassága 19, átmérője 22·2 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1454. **Tárogató-síp**, barna fából, alja clarinette-alaku szélesedéssel, nyelve szélesedő, hengeralakú, vörösrézből, melyre egyfelől lyukas, lehajlott karimájú, kalapalakú, vékony csontdarab van illesztve. Egy irányban tíz hanglyuk, alsó szélesedő részén két-két hanglyuk, felül, az első és második hanglyuk között, az átellenes oldalon egy hanglyuk. Hossza a nyelvvel együtt 43 cm.

M. N. Muzeum.

1455. **Tárogató-síp**. Hasonló az előbbihez, nyelve hiányzik, eredeti zöld színű szőrzsínórral, melyen három bojt

van alkalmazva, a henger alsó részén két füllel, a zsinór beakasztására. Lent, a nyílás felett kisebb lyuk látszik, melybe a hangfedő, zöld szőr, vékony zsinórra van akasztva. Használatos volt még a XVIII. század elején is. Hossza 33 cm.

M. N. Muzeum.

1456. **Tárogató-síp**, barna fából. Clarinette alaku szája tövénél és hangcsöve felső végén faragott diszítésű. A hangcsőbe felül fehér fából faragott, fuvóka van dugva, mely kétágú, villaalakú nyujtványnyal van ellátva. (Ennek segítségével a hang modulációi voltak eszközölhetők.) Nyolcz hanglyukkal van ellátva. Hossza 33·4 cm.

M. N. Muzeum.

1457. **Tárogató-síp**, sárga fából. Szája virágkehelyalaku s hangcsövén nyolcz hanglyuk látszik. A hangcsőbe sárgarézből készült fuvócsövecske van illesztve, s bojtos, zöld akasztózsínórral van körülcavarva. Az egész hangszer farésze esztergályozott munka. Hossza 39 cm.

M. N. Muzeum.

1458. **Tárogató-síp**, barna fából, kelyhes szájjal, hangcsövén egy és gömbös fején 37 lyukkal. Esztergályozott mű. Hossza 52 cm.

M. N. Muzeum.

1459. **Síp**, egyenes, sárga fából, hét hanglyukkal. Esztergályozott munka. Hossza 50 cm.

M. N. Muzeum.

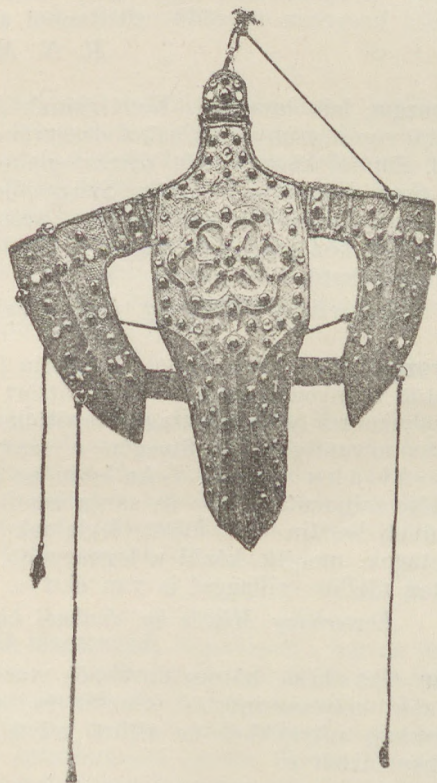
1460. **Síp**, egyenes sárga fából, hét hanglyukkal. Esztergályozott munka. Hossza 35 cm.

M. N. Muzeum.

1461. **Trombita**, vaslemezből. Egyszer csavarodott delphint ábrázol. Farka táján van beleillesztve a kicsiny, vörösrézből készült fuvó cső.

M. N. Muzeum.

1462. **Homlokszorító** (At alîni), kétoldalt halántéklemezekkel, erős bőrrel bélelt, trébelt ezüstlemezről. A homlok középrészén erősen kivert, domború csillagdisz látszik, s az egész disztag külső lapja trébelt virágdiszitményekkel rakott alapon, rekeszes fogla-

28. ábra, 1462. sz.

lású (senbereklü) ékkövekkel (Chalcedon, Karneol, Chrysopras, Chrysolit és Smaragd) van diszitve és ezüst fonaldiszes zöld bőrrel szegélyezve. Hossza 55, egész szélessége pedig 50 cm.

Eszterházy Miklós hg. frankói kincstára.

1463. **Homlokdísz** (At alíni), vert ezüsthől, melyen vékony, sima, lapos, krajczár nagyságú ezüstlapok vannak apró karikákban erősítve. A fültő alatt lefelé nyúló nyakláncz egyik oldalon háromsoros, másik oldalon kétsoros tagozott ezüsthől. A homlokdísz 8 hasonló mivű lánczon lógg, mely szintén vert-mivű, alul hegyesen végződő ezüstlapból áll.

M. N. Muzeum.

1464. **Lószerszám**, két darabból. Kantárjának (Bâslik) szíjjazatát vésett, aranyozott, ezüst virágarabeszekkel díszített alaptól kiemelkedő, rekeszfoglalású gránátokkal ékes dísztagok borítják. Szűgyelője (Zin ebend) ugyanily módon van díszítve, azon különbséggel, hogy közepén egy nagyobb, kettős kerek medaillon látható.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1465. **Lószerszám**, három darabból. Kantárja (Bâslik) szíjjazatát aranyozott ezüst, vésett, áttört mivű és vörös selyemmel bélelt dísztagok borítják. Homlokszalagján ugyanily mivű fityegőn e szavak olvashatók: »Allâhu hákk« (»Az Isten az igazság«). Szűgyelője szíjjazatát vörös és sárga fonállal átszőtt ezüstszővet borítja s e fölött foglalnak helyet a fémdísztagok, melyek közül a legnagyobb, középső, kerek tag niellós csillaggal is van ékítve.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1466. **Kantár** (Bâslik), három darabból, vaszablvával. Erős, zöld selyemzsinórból készült és aranyozott fémtagokkal, pitykével és áttört mivű félholdas fityegőkkel díszítve.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1467. **Kantár** (Bâslik). Szíjjazatát aranyozott ezüst, áttört, vésett levélarabeszék díszítményű, vörös selyemmel bélelt dísztagok borítják. Homlokfityegője hiányzik, egyik áttört mivű, aranyozott ezüsfityegője megvan, a másik hiányzik.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1468. **Magyar lószerszám.** Piros, ezüst paszománttal borított bőrből készült kantár; a nyakpánczél a fültőtől hátrafelé alkalmazva, ezüst sodronykarikából, csipkézett végződéssel, melyen krajczáralakú kerek, lapos, sima ezüstlemezek függnek. A homlokdisz vert-ezüstlap, melyről 13 darab kettős bojt, piros és fekete selyemből csüng le.

M. N. Muzeum.

1469. **Lószerszám.** Kantár, pirosbarna bőrből, az egész apró, aranyozott, ezüst gombokkal fűdve, melyeknek csúcsában egy-egy turkois van berakva. A szíjjazatok a fűtő hátsó részén, a homlokon és a nyakszíjjon megaranyozott ezüstlapból készült medaille-ok tartják össze, melyek zománczczal és turkoisokkal ékesítvék; a homlokészre eső medaillet négy láncz tartja össze a szíjjazattal. A hozzátartozó szügyelő hasonló színű.

M. N. Muzeum.

1470. **Török lószerszám.** Nyakláncz, két sor tagozott ezüst-sodronyból, melyen apró, krajczáralakú kerek, lapos ezüstlemezek függenek; az alsó láncz soron kilencz, ezüstsodronyból készült, rövid láncz lógg, melyeken aluljoudou díszítések függenek. A láncz hossza 56 cm, két végén karikákkal ellátva.

M. N. Muzeum.

1471. **Török lószerszám.** Nyakszorító, három tagból összealkotva, s minden tagja ezüstsodronyból csinált, három sor lemezből áll. A két szélső sor hossza 19 cm., a középsőé, melynek mindhárom láncz soráról lapos, kerek ezüstlemezek lógnak, 31 cm. A tagozatok nagyobb ezüstkarikákkal vannak összekötve.

M. N. Muzeum.

1472. **Szügyelő** (Zinebend) két sor tagozott ezüstsodrony karikákból készült láncz; a felső soron apró, krajczáralakú, lapos kerekded ezüst lapokkal; az alsó soron vertmivű, három nagyobb kör és négy kisebb, szívalakú pendeloque, közben lapos, kerek

ezüstlemezek felaggatva. A láncz hossza 1.15 m., a nagyobb pendeloque átmérője 12 cm.

M. N. Muzeum.

1473. **Magyar lószerszám.** Szügyelő. Vert ezüstműből készült tagozatokkal borítva, melyeken belülről vékony, piros bőrszíj van áthúzva s ezen szíjakra az alapot képző szíjhoz varva. A középső diszítés magasán kiálló, vert ezüstműből készült, hatszögletű, ezüst lapra erősített ezüstművezet, melytől jobbra-balra két vertmivű ezüstlapról 11—11 piros és fekete se-lyemből készült bojtok függenek lefelé.

M. N. Muzeum.

1474. **Diszbojt** (Kútás) tibeti yak (Yak tibetanus) szőréből, melyet a ló nyakára akasztottak. Körtealakú, aranyozott ezüstgolyóját vésett és czizelirozott arabeszkék ékítik s alul hengeralakú tokba végeződik.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1475. **Diszbojt** (Kútás), tibeti yak (Yak tibetanus) szőréből, melyet a ló nyakára akasztottak. Tokja hengeralakú, aranyozott ezüstműből, alul aranyrojtval, felső fedőlapján pedig vésett és czizelirozott arabeszkékkel diszítve. Az egész bojt, tokjával együtt a két aranyozott ezüstpánt közé foglalt, felül karikával ellátott kristálygömbön függ.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1476. **Diszbojt**, (Kútás). A tibeti yak (Yak tibetanus) szőréből készült bojt, melyet a ló nyakára akasztottak. Felső részét aranyozott rézkörte képezi.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1477. **Diszbojt**, (Kútás). Yak szőrből készült bojt, melyet a ló nyakára akasztottak.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1478. **Diszbojt**, (Kútás). Hasonló az előbbihez.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1479. **Sallang** lószerszámhoz. Két, párhuzamos ezüstsodronyból fonott zsinórból áll, melyeket alul aranyozott s vésett virágdiszítésű, 20 háromszöglapú golyó s egy föl-alá mozgatható, ugyanolyan diszítésű, gömbölyű ikergolyó fűz egybe. Mindegyik zsinór hossza 1.11 méter.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1480. **Disztag**, lószerszámhoz, huszonhét kisebb és egy nagyobb, rekeszes smaragddal ékitett, niellirozott, vésett virágdiszítésű tagból. Hossza 35 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1481. **Nyereg** piros bársonyból skófiummal kivarrva, melynek ülőpárnája violaszínű bársonyból van, kápája diszes zománczczal és türkiskövekkel kirakva, a nyereg faváza felül aranyozott ezüstlappal borítva. Az izzasztó pokrócz helyét színes festésű, virágos diszítésű bőr foglalja el. Kemény János erdélyi fejedelmé volt.

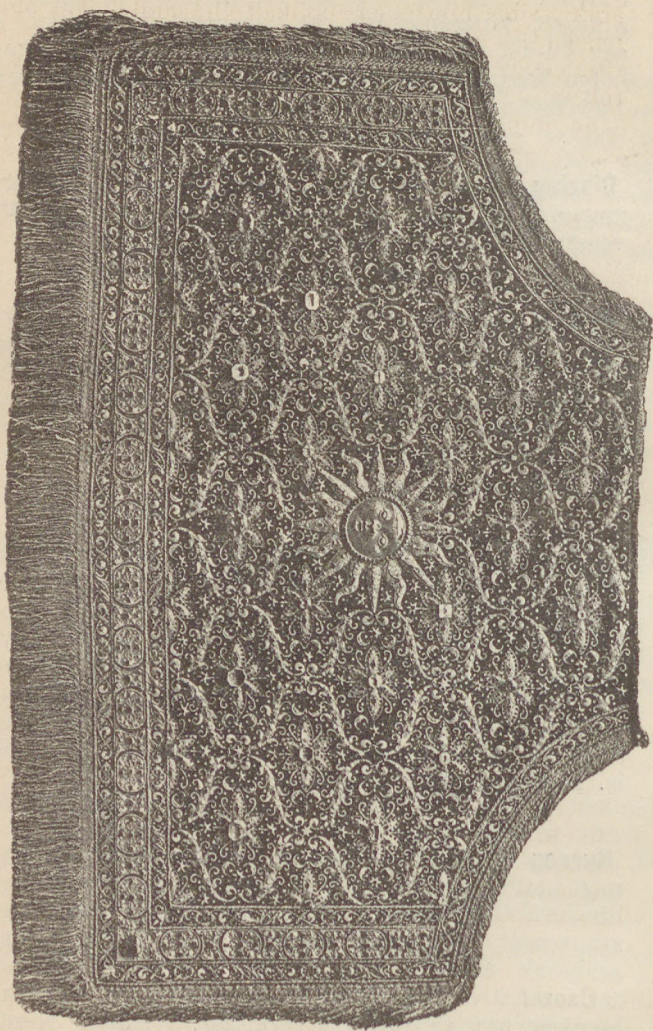
M. N. Muzeum.

1482. **Nyereg** (Ej'ér), ülő párnája skófiummal himezett, piros bársony, első, alacsonyabb kápája és hátulsó, magasabb támlája, teljesen befödve skófiúm himzéssel, piros, zöld, sárga, kékszinű, apró, lapos aranylencsékkel; hasonló gazdag diszítésűek a két oldalról elől aláerősített pisztoly-tokok; ugyanolyan dús himzésűek a piros bársonnyal bevont és köröskörül selyemrojtokkal diszitett s a ló oldalait takaró lapok is. A nyereg váza fából készült.

M. N. Muzeum.

1483. **Nyereg** (Ej'ér), karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katifé) borítva, melyet domború aransodronyhimzésű virágarabeszkek ékitenek. Elő és háti részét aranyozott ezüstlemez borítja, mely vésett virágarabeszkek alaphól kiemelkedő, rekeszes foglalású türkiszeket és nephrit köveket mutat s ez utóbbiak berakott aranylevelek és türkiszes, gránátos rosettekkel ékitvék. Bélése bőrből van, szíjjazata azonban hiányzik.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

29. Ábra. 1486. sz.

1484. **Nyereg** (Ej èr), karmazsinvörös bársonnyal (kirmízi katífé) borítva, melyet kivágott bőr alaprajzra arany, sima himzéssel applikált virágarabeszkek ékitenek. Elő és háti részét aranyozott ezüstlemez borítja, mely vésett virágarabeszkek alából kiemelkedő, rekeszes foglalású türkiszeket és nephriteket mutat s ez utóbbiak berakott aranylevelek és türkises, gránátos rosettekkel ékitvék. Bélése bőrből van, szíjjazatát pedig szögecek erősítik hozzá, melyek a felső lapon, vésett díszű, aranyozott ezüst, rosettefejú pitykéekkel tartatnak a nyereghez.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1485. **Nyereg** (Ej èr), zöld bársonnyal borítva, elejét és hátulját trébelt alából kiemelkedő, rekeszes foglalású türkiszek és nephritek díszítik, mely utóbbiak ismét berakott aranylevelek és türkises, gránátos rosettekkel ékitvék.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1486. **Nyeregtakaró csótár**, oldalrész. (S â d č a k l i a b a j i) Aranyhimzésű, barna, bársony alapja, formavágóval kimetszett, ezüstpikkelyekkel (p ul), félholdakkal, csillagocskákkal és pitykéekkel van díszítve. Közepén almandinokkal körülvett, trébelt ezüstlemezből készített nap székel, melynek sugarai himzettek. Az egész felső lapot igen izléses elrendezéssel kivitt ékközdíszítmény (senbereklű), melyben topáz, almandin, hegyikristály, aquamarin, amethyst, továbbá szmaragd, rubin és zaphir utánzatok láthatók. Az egész dísz, bordur veszi körül, mely sorban egymás mellé helyezett, oválalakú, aranyozott ezüstlemezből készült filigrános és hideg zománczsal, ékkövekkel díszített paizsocskák által képeztetik. Szélét arany és barna selyemrojtózat (s â d s â k) ékiti. Hossza 1·12 meter, szélessége 67 cm.)*

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

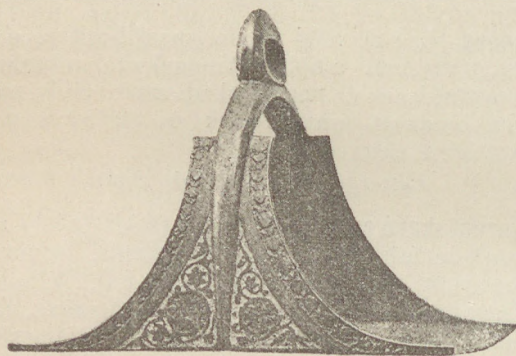
1487. **Csótár**. Külső lapjai violaszínű bársonnyal vannak borítva és szíjra fűzött, formavágóval kimetszett, domború levél, csillag, rosette és kacsalakú

*) E darab egy díszfelszereléshez (Díván racht) tartozott.

pitykékből alakított diszitménymintával ékitve, alul pedig bogozott, arany-kék rojttal vannak szegélyezve. Bélése sárga selyemszövet. Két szárnyát sárga selyemfonállal tűzött és ugyanily színű selyemszövettel bélelt vörös bőrvánkos köti össze. Magassága a rojttal együtt 73·5 cm., egész szélessége pedig alul 139 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1488. **Zablya oldalrészek?**, kovácsolt vashól. Görbe késalakúak, alul négyszegletű, középrészen kerek lyuk-

30. ábra, 1490. sz.

kal. Az egyiknek alsó lyukja félig letörött. Hosszúságuk 12·8 cm.

Pflanzer Gábor.

1489. **Kengyelpár** (Sim-Rikâb), régi keleti forma aranyozott ezüsből. Külső oldalfalai vésett virágdiszszel ékitvék. Kengyelhidján az ezüstjelzés (~~~~~) mellett az uralkodó császár jegye látható tughra alakban: »Sultân Mústafa ibn Muhammed Chân dâiman« (azaz Sultân Mustafa Muhámméd fia mindig (győzelmes) Chân). Hossza 18, szélessége 12·5, magassága pedig 19 cm. *)

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

*) Ezüst kengyelt, csak magasabb katonai méltóságok használhatták a törökknél, mint p. o. a nagyvezír, a jancsárága sat.

1490. **Kengyel** (Ü z e n g i), aranyozott rézből. Régi, keleti forma, külső oldalfalain zománczos diszítéssel. Hossza 18., szélessége 12·5, magassága pedig 13·5 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1491. **Kengyel** (Ü z e n g i), aranyozott rézből. Régi, keleti forma, külső oldalfalain vésett arabeszkekkel (k a l e m kiâri) diszítve. Hossza 17·5, szélessége 12·5, magassága 12 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1492. **Kengyel** (Ü z e n g i), vasból, aranyozva. Régi, keleti formájú. A felső részén megerősített kengyelszíjj (üzengi kâisi) szíjjfonatokból áll, mely felül sima fekete bőrrel van bevonva. Hossza 18·5, szélessége 12·5, magassága pedig 15 cm.

Bécsi cs. és kir. Arsenal fegyvergyűjteménye.

1493. **Kengyel** (Ü z e n g i), ballábra, sárgarézéből. Hangvillaalakú, felül keskeny, lefelé fokozatosan szélesbülő, alul köralakúlag végződő, jobbról letaposott rézpánt. Felső része körszelet alakban hajlitott szíjjtartó taggal van összekötve. Alsó része 32 cm. széles, lefelé nyúló peremmel van ellátva. A szíjjtartót félköralakban kiemelkedő disztag borítja, szélein kiemelkedő perimékkal s egy a közepén felálló vonallal alsó és felső részre tagoztatik. A felső rész sima, az alsó áttört diszítésű. A disztag mindkét oldalán egy szeggel van a szíjjtartó fölé erősítve. A kengyel hossza 20·2 cm. Szélessége alul 10·5, felül 7·2 cm. Lelhely: kaposvári sörház környéke. Találták 1886. Márczius havában. Hasonló vasból a sigmaringeni muzeumban, melynek lelhelye Dielfort.

Darnay Kálmán.

1494. **Sarkantyú**, taréjos, kovácsolt vasból. Hatágú taréja 4·4 cm. hosszú, kerek pálcza bevágott végébe van erősítve. Karaja mindkét végén függélyes disztagok és ezek mögött szeglyukak. A karaj magassága 8·1 cm., átmérője pedig 9·4 cm.

K. Polyáni Kovács János.

1495. **Sarkantyú**, taréjos, lovassági, kovácsolt vasból. Karéján, a végefelé felálló, levélalakú disztagok van-
nak alkalmazva (az egyik részben letörött). Taréja
hatágú csillag. Hossza a taréjjal együtt 14·6 cm. A
karéj átmérője 9·5 cm. Találták Budán az újkörúti
földmunkálatok alkalmával.

K. Polyáni Kovács János.

1496. **Sarkantyú**, lovassági, taréjos, kovácsolt vasból,
(összenyomva). Taréja hiányzik. Karéjának végei ív-
alakban fölfelé kanyarodnak és szeglyukakkal látvák
el. Hossza 12·1 cm. Találták Budán, 1885-ben, az
újkörúti földmunkálatok alkalmával.

K. Polyáni Kovács János.

1497. **Lópatkó**, kovácsolt vasból, nyugoti forma, 6 szeg-
lyukkal. Egyik sarka letörve. Hossza 12·6 cm., szé-
lessége pedig 11·5 cm.

Pflanczer Gábor.

1498. **Lópatkó**, kovácsolt vasból, keleti forma, hat szeg-
lyukkal (egyikben a szeg feje látszik). Hossza 11·5 cm.,
szélessége pedig 11 cm.

Pflanczer Gábor.

1499. **Lópatkó**, török, kovácsolt vasból, félholdalakú, 14
szeglyukkal. A szegek hiányzanak. Magassága 11·5,
szélessége pedig 11 cm.

Schatz Róbert.

1500. **Lópatkó** vasból, nyugati formájú, felső része le van
törve. Magassága 12·8 cm., szélessége 12·5 cm.

Schatz Róbert.

1501. **Lópatkó** kovácsolt vasból, török, félholdalakú. Ma-
gassága 9·7 cm., szélessége pedig 8·9 cm. Találatott
Budán 1885-ben az újkörúti földmunkálatok alkal-
mával.

K. Polyáni Kovács János.

1502. **Lópatkó** kovácsolt vasból, nyugati formájú, egyik
sarka letörve. Magassága 13·3 cm., szélessége pedig

12.2 cm. Találtatott Budán 1885-ben az ujkörúti földmunkálatok alkalmával.

K. Polyáni Kovács János.

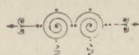
1503. **Lópatkó** kovácsolt vasból, félholdalaku 14 szeglyukkal. A szegek közül 9 hiányzik. A patkó magassága 11 cm., szélessége 10.5 cm. A kiállító maga találta az Albrecht-ut készítésénél, midőn a bástyafal melletti partot leásták, egy nagy halom ember és állati csont között.

Vásárhelyi Géza.

G)

ÉKSZEREK,
HASZNÁLATI ESZKÖZÖK.

1504. **Olvasó**, tizenegy, csiszolt jaszpiszszemből, jaszpiszgyűrűvel. Arany és selyemfonalakból font, gyöngyökkel és granátokkal diszitett bojtta. Az egyes szemek ékitményes aranylemezekkel díszítvék. Hossza 520 mm. Szobieszky János lengyel királyé volt.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

1505. **Olvasó**, csiszolt achatgombocskákból. E sárga selyemzsinorra fűzött imaeszköz hat tizedet foglal magában. Az egyes gombokat aranyozott ezüsből készült, filigrános, belül üres gömböcskék választják el egymástól s a miatyánkokat és a hiszekegyet jelző, nagyobb gombok alsó és felső részén ugyanilymivű kalapocskák vannak díszül alkalmazva. Keresztje hiányzik. XI. Incze pápa 1689-ben ajándékozta I. Lipót királynak, ki viszont Eszterházy Pál herceg nádornak ajándékozta. Hossza 56 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknoi kincstára.

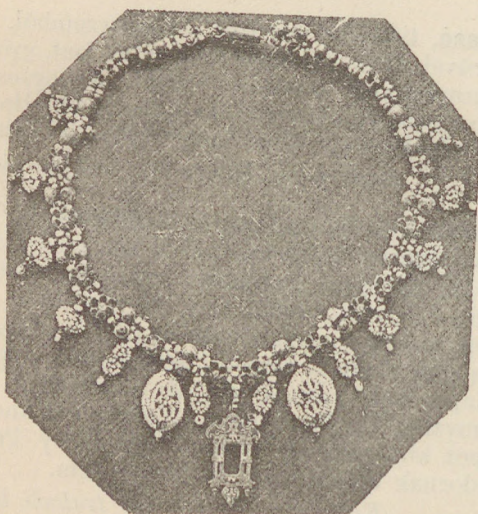
1506. **Nyakék**. Hatféle tagból van alkotva. Ű. m. Hat, gránátzirommal és rézgombkehelylyel bíró rosettekből (ilyet tizenötöt találunk a nyakékben); hat fehér és két sárgaréz gyöngyből alakított dísztagokból különféle csüngőkkel (ilyen tizenöt van a nyakékben és pedig egy vésett réz-medaillonnal, melyben fehér domborműves, kék üveg volt betéve, (e medaillon későbbi), kettő gyöngyfűzérekből alkotott nagyobb és 12 ugyanily mivű kisebb lecsüngővel). Két macskaszemből alakított tagokból (összesen 4 db); két

gránátmagú pasztából képezett 4 tagból; négy fehér és két fekete gyöngyből álló tagokból, melyekből 10 van a nyakékben; végül négy nagyobb, fekete gyöngyből. Csattja későbbi. Hossza a csattal együtt 39 cm.

Pflanczer Gábor.

1507. **Nyakék**, üvegből. Ötvenkét fehér s ezek közt hat narancssárga, málnaalakú, kisebb és egy lapított gömbalakú, metszett, nagyobb üveggyöngyből áll. Hossza (fehér, későbbi zsinórra fűzve) 40-6 cm.

Pflanczer Gábor.

31. ábra, 1506. sz.

1508. **Csatt**, aranyozott ezüstből. Öntött és vésett munkájú, két stylizált levélből. A kampóstag levelén két négyszirmú és karmos foglalású, gránatkelyhű rosette, az anyatag levelén pedig egy ilyen rosette, alul pedig stylizált, közepén karmos foglalású, gránáttal díszített levélesüngő látható. A csatt hossza 4-6 cm., a lecsüngőé pedig a karikával együtt 1-7 cm.

Pflanczer Gábor.

1509. **Kereszt**, sárgarézből, a megfeszített megváltóval és végein áttört, vésett mivű diszitással. Felső, rövidebb, átlukasztott tönkébe kampó és ebbe 28 sodronykarikából álló láncz van illesztve. A kereszt hossza 9 cm., szélessége 6·2 cm., a láncz hossza pedig a kampóval együtt 12·6 cm.

Pflanczer Gábor.

1510. **Kereszt**, sárgarézből, rózsafüzérről, a fölfeszített megváltóval, felső, rövidebb tönkén karikával. Áttört és vésett munka. Hossza 4·4 cm., szélessége pedig 2·4 cm.

Pflanczer Gábor.

1511. **Karpereczrészlet**, (török, női,) zománczos üvegből 19 darab. (Török nevük: *valyie*).

Pflanczer Gábor.

1512. **Pecsétgyűrű**, török, ezüsből. Pecsétlője nyolczszegű rekeszfoglalású jaszpisz török felirattal. Az egész gyűrű vésett diszítésekkel ékesített. A pecsétlő átmérője 1·1 cm., a karikáé pedig 2 cm.

Pflanczer Gábor.

1513. **Pecsétgyűrű**, török, rézből. Pecsétlője oválalakú, török fölirattal. A pecsétlő átmérője M. 1·5 — Sz. 1·1 cm., a karikáé pedig M. 2 — Sz. 1·8 cm.

Pflanczer Gábor.

1514. **Gyűrű**, aranyozott ezüsből. A fejet hatszegletű, rekesz foglalású kvarcz képezi. A karika felső része levéldiszes. A fej rekesze czizelirozva. A gyűrű átmérője M. 6 — Sz. 2·4 cm.

Pflanczer Gábor.

1515. **Gyűrű**, aranyozott ezüsből. Fejét négy, karéjos, vésett levéldiszszel ékes rekeszbe foglalt, tojásdad türkisz képezi, karikáján vésett vonaldiszsek láthatók. Átmérője M. 2·5 — Sz. 1·8 cm.

Pflanczer Gábor.

1516. **Pecsétgyűrű**, aranyozott ezüst. Nyolczszegletű, pecsétlőjén, szemésés keretben, csillagalakú keretbe

foglalt rózsza, két oldalt pont, fölül D * I láthatók. A pecsétlő átmérője M. 1·6 — Sz. 1·5 cm., a karikáé pedig M. 2·3 — Sz. 2·7 cm.

Pflanczer Gábor.

1517. **Gyűrű**, aranyozott ezüsthől. Fejét egy a karikával együtt készült nyolczas képezi, mely közepén egy hatszirmu és rekeszfoglalású, gránátkelyhű rosette, oldalain pedig háromszögalakú levél diszttag által, melyek szintén két-két gránát szem által ékítvék, el van takarva. Karikája vésett rovátkákkal van diszitve. Átmérője M. 2·7 — Sz. 2·4 cm.

Pflanczer Gábor.

1518. **Gyűrű**, aranyozott ezüsthől. Négyoldalú, csonka kúp-alakú feje rekeszfoglalású kvarczot tartalmaz és vésett diszkekkel ékesített. Karikája felül levéldiszszel gazdagon diszitett. Átmérője M. 2·8 — Sz. 2·3 cm.

Pflanczer Gábor.

1519. **Gyűrű**, aranyozott ezüst. Feje négyoldalú hasáb, rekeszfoglalású, kék opállal és vésett diszitésekkel. Karikájának felső részét stylizált virágok és levelek ékítik. Átmérője M. 2·6 — Sz. 2·2 cm.

Pflanczer Gábor.

1520. **Gyűrű**, ezüst. Feje ép, négyszegletű, rekeszfoglalású kvarczczal, vésett vonaldiszszel és csipkés perimével diszitve. Karikáján kívül három vonallal diszitett. A fej a karikára van forrasztva. A fej átmérője 1·2 cm., karikáé 2 cm.

Pflanczer Gábor.

1521. **Gyűrűfej**, ezüst, kerek, carneol intaglióval, karikája hiányzik. Az intaglió vésett, arab feliratot tartalmaz, melynek fordítása: »Istennek hű prófétája, Ali pedig ennek helytartója halálba sülyedtek«. (Mollah Izsák fordítása.) Átmérője 18 mm.

Az egri kath. főgymnasium.

1522. **Pecsétgyűrűfej**, ezüst, karikája hiányzik. Stylizált, levélalakú pecsétlője négysoros, vésett, arab feliratot mutat. Átmérője M. 18. Sz. 12 mm.

Az egri kath. főgymnasium.

1523. **Boglártű**, aranyozott ezüstdből. Kissé tojásdad, gömbalakú feje, két, belül üres félgömbből áll, melyek egy öntött domború, rovátkás vonaldiszszel vannak egymástól elválasztva. Az alsó félgömböt négy ívelt, négyszögű s ezek közé helyezett, csúcsával lefelé fordított, ugyanannyi ívelt, háromszögű vánkossal alkotja. Mind a nyolcz tag filigrános sodronydiszszel van borítva. A négyszögek felső csúcsainál s a háromszögek közepén, karikába helyezett gömböcskéek láthatók. A felső félgömb tagozása hasonló az alsóéhoz, azon különbséggel mégis, hogy a négyszögű vánkosságok közepén rubinokat, a háromszögűek közepén pedig karikára függesztett, rubinos, csüngő lemezeket, a négyszögű vánkosságok alsó csúcsainál is karikába helyezett gömböcskéket látunk, és hogy a félgömböt fölül egy a többihez hasonló művű négyszögű vánkossal fejezi be, melynek csúcsán kettős, közepén karikácskával tagolt gömböcskékből alakított orom díszlik. A fej hossza 3·1 cm., a tűé pedig 7·1 cm.

Pflanczer Gábor.

1524. **Boglártű** ezüstdből. Ugyanolyan mint az előbbi, de a gyöngyök feketék. A fej hossza 3·1 cm., a tűé pedig 6·8 cm.

Pflanczer Gábor.

1525. **Boglártű** ezüstdből. Feje tojásdad, ezüst huzalra fűzött fehér gyöngyökből alakítva. A fej hossza 3·1 cm., a tűé pedig 7·2 cm. hosszú.

Pflanczer Gábor.

1526. **Boglártű** ezüstdből. Hasonló az előbbihez, de a fejét képező fehér gyöngyfűzér közepe, mindkét oldalon virágdiszszé van csavargatva, két szélén pedig réz és nagyobb fehér gyöngyökből készült gyöngyfűzér látható. A fej hossza 4·1 cm., a tűé pedig 6·9 cm.

Pflanczer Gábor.

1527. **Boglártű**, aranyozott ezüst. Feje három tagból áll. T. i. a magból, ez tojásalakú s ráforrasztott kacsok által hat gerezdre oszlik. E gerezdek közepén felváltva három granát és három négyszirmú, csipkés rosette-ből alakított, félgömbre tett, ezüst félgömb, ezek alatt és fölött pedig ráforrasztott kacsok láthatók, — továbbá a felső disztagból, mely három egymás fölé helyezett, hatszirmú rosette s ezek fölött egy négyszirmú csipkés rosette-ből alakított, félgömbre helyezett, sima, ezüst félgömb által képezetik, — végül az alsó disztagból, melyet két egymás alá helyezett csipkés, hatszirmú rosette s alattok egy lefelé fordított félgömb alkot. A fej hossza 2·7 cm., a tű pedig 5·8 cm.

Pflanczer Gábor.

1528. **Boglártű**, aranyozott ezüst. Feje hasonló az előbbiéhez, de magja csak négygerezdes és e gerezdek közepén négyszegű, csipkés levelekre helyezett türkiszek vannak; továbbá a felső disztagban csak két s ehez képest az alsó disztagban csak egy rosette látható. A fej hossza 2·3 cm., a tűé pedig 7 cm.

Pflanczer Gábor.

1529. **Boglártű**, aranyozott ezüst. Feje háromtagozatú. A felső tag egy négyszirmú rosette-be ültetett gömbcsúcs alatt, négy egymás alá helyezett, hatszirmú rosette s ezek közé tett öt sodronykarikából (egy hiányzik) áll. A középső tagot három, karmos foglалású csiszolt üveg s ugyanannyi négyszirmú rosette-be ültetett ezüst félgömb alkotja. Alsó tagja a felsőhöz hasonló két rosette, három sodronykarika, s legalul lefelé fordított félgömb által képezetik. A fej hossza 3·3 cm., a tűé pedig 8·5 cm.

Pflanczer Gábor.

1530. **Boglártű**, hasonló az előbbihez, de felső tagja csak egy ötágú rosette és e fölé helyezett, négyágú rosette-be ültetett félgömb, középtagja csak két, az előbbihez hasonló foglалású üveg és két ezüst félgömbből áll, alsó tagját pedig csak egy, lefelé for-

ditott ezüstgömb képezi. A fej hossza 1·7 cm., a tüé pedig 7·3 cm.

Pflanczer Gábor.

1531. **Boglártű**, ezüst. Fejét fonott, filigrános mivű gomb s e fölött karmos foglalású kék paszta képezi. Feje 1 cm., tüje pedig 7·6 cm. hosszú.

Pflanczer Gábor.

1532. **Dísztag**, csontból, hosszúkás, végén ívelt, bekarczolt diszítéssel. Hossza 7·3 cm., szélessége 1·2 cm. (törött).

Pflanczer Gábor.

1533. **Dísztag**, csontból. Négszegletű szegletei íveltek, felülete sima, s három helyt átlukasztott, szélei pedig csipkézettek. Hossza 5·3 cm., szélessége 3 cm.

Pflanczer Gábor.

1534. **Dísztag**, csontból. Kerek s felülete bekarczolt vonal és levéldiszítéssel ékített. Átmérője 3·6 cm.

Pflanczer Gábor.

1535. **Dísztag**, csontból. Félholdalakú s felső lapja bekarczolt vonalkeretben ugyanilymivű tulipánt mutat. Átmérője 3·3, a homorulatnál pedig 2·4 cm.

Pflanczer Gábor.

1536. **Díszöltöny**, vörös atlaszból. Ujjait ezüstsodronyhímzéssel körvonalozott, sima, arany és ezüstsodronyhímzésű virágdíszitmények ékítik. Felálló nyaka, eleje, hátrésze s részben ujjai is arany és ezüstcsipkével vannak díszítve és szegélyezve. Magassága a nyakkal együtt 85 cm., szélessége pedig kiterjesztett ujakkal 165 cm. E díszöltöny Eszterházy László grófé volt, ki a törökök ellen a vezekényi csatában elesett.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1537. **Díszöltöny**, rózsaszínű kamuka-szövetből, átszőtt arany-zöld és arany-fehér szőlőfürtökkel díszítve. Elöl harmincz filigrános, aranyozott ezüstgombja van.

Szobieszky János lengyel királyé volt. 1350 mm. hosszú és 2300 mm. széles.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1538. **Tükör**, kerek, török, aranyozott ezüsből. Hátlapja és előoldali foglalókerete áttört, vésett levéldiszményekkel ékitett alaphól kiemelkedő, rekeszes foglalású türkiszekkel és a hátoldal közepén egy nyolekszegletű és szélein négy kacsalakú rekeszbe foglalt és türkisz, berakott arany virágokkal diszitett nephrittel van diszítve, tetején pedig türkisz félhold látható. Nyele, melyet két, sárkányfejbe végződő tám erősít, vésett arabeszkekkel és rekeszes foglalású türkiszekkel ékesített. Hossza 49·3 cm. A tükör átmérője 17·7 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1539. **Fésű**, török, békateknőből. Fogantyúja nephritkőből van. Ennek alján rekeszfoglalású smaragdokkal ékitett s vésett virágdiszes szalag fut végig s egész lapja mindkét oldalon berakott aranylevelekkel és berakott, arany rosettealakú rekeszekbe foglalt rubin és smaragdokkal van diszítve. Hossza 11·4 cm., szélessége 6·4 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1540. **Tintatartó**, tollszárhüvelylyel, vert és vésetesmivű sárgarézből. A tintatartónak és tollhüvelynek fedele hiányzik. A hüvely hossza 20, a tintatartó nyílásának átmérője 1·5 cm.

M. N. Muzeum.

1541. **Pecsétnyomó**, török, bronzból. Pecsétlője kerek vonalkörben török felirással. Fogantyújának szárán rovátkos diszítés, feje pedig kerek s át van lyukasztva. A pecsétlő átmérője 16 mm. Fogantyúja 19 mm.

Pflanczer Gábor.

1542. **Pecsétlő**, rézből. Négyszegű pecsétlőjén, vonalkörben arab felirat. Fogantyúja vésett vonalakkal diszítve,

áttört, háromszögalakú, levélben végződik. Atmérője
M. 14, Sz. 12 mm.

Az egri kath. főgymnasium.

1543. **Török cseréppipák**, 27 darab, különféle színű máz-
zal, vagy máz nélkül, egy közülök bronzból készült.

Pflanczer Gábor.

1544. **Török lakat**, kovácsolt vasból. Hossza 5 cm.

Pflanczer Gábor.

1545. **Török lakat**, kovácsolt vasból, kulcsesal. Hossza
13.6 cm.

Pflanczer Gábor.

1546. **Kulcs**, kovácsolt vasból, kettős szakállal s ráfor-
asztott, köralakú fejjel. Hossza 11 cm.

Schatz Róbert.

1547. **Kulcs**, kovácsolt vasból. Feje kerek és a szárból
készült oly módon, hogy a szár vége köralakban
meghajlítva ismét önmagára rácsavartatott. Szakállán
négyyszögalakú bevágás látszik, a szár belül üres.
Az egész kulcs magassága 26 cm.

Pflanczer Gábor.

1548. **Gyertyatartó**, bronzból. Gyertyaszorító ürege s ennek
szára stylizált liliomalakú s alul korongos, mély,
felfelé hajlitott perembe fut. E perem alatt kezdődik
harangalakú, alul sima, peremes talpa, mely épűgy
mint a felső perem külső oldala, vonaldiszes. Ma-
gassága 23.5 cm.

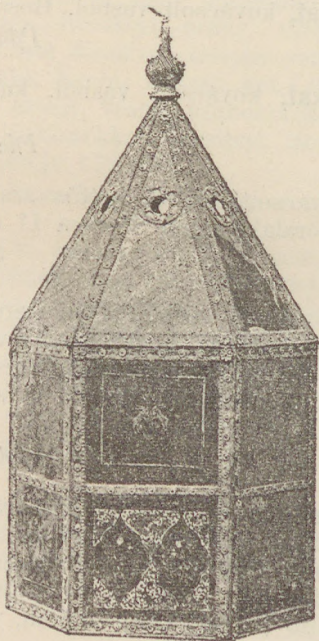
Knauz Nándor.

1549. **Gyertyatartó**, hasonló az előbbihez, de felső pereme
le van törve. Magassága 22 cm.

Knauz Nándor.

1550. **Lámpa**, önrösetekkel diszitett vasfoglalványba ke-
retelt, festett csillámból. Hatoldalú, csücsös tem-
plomot ábrázol. Alsótestének oldallapjai hossznegy-
szögek és mindegyik, a foglalvány által két negy-

szegletű, vörös és zöld virágkeretbe foglalt tagozatra oszlik. Az első oldal, mely egyuttal ajtóul is szolgál, a felső tagozatban egy vörös és egy zöld virágdiszes keretben papagályt, az alsó tagozatban pedig egy férfit, ki lanttal kezében sátor előtt álló nőnek udvarol, mutat. A második oldalon felül, leveleken szemközt ülő két papagályt, alul phrigiai sapkás Amort nyíllal, látunk. Harmadik oldalán

32. ábra, 1550. sz.

felül virágdiszes medaillonban papagályt, alul virágdisz közt, kétfejű sast találunk. Negyedik oldalának felső tagozatát virágdiszes medaillonban, koronás ezimérpaizs (két egymásnak szemközt ágaskodó arany kecskebak alatt, keresztbe tett két arany szekerce, s ez alatt két keresztbe tett természetes színű retek vörös mezőben); alsó tagozatát pedig két virágdiszes ovál keretben az előbbi férfi és női alak

(ugy látszik a megkéretés jelenete) tölti be. Ötödik oldalát felül virágon ülő két papagály, alul virágdisz között, két szárnyas griff által támogatott két czimerpaizs foglalja el. Az egyik zöld mezőben koronás ezüst sarkantyú, jobbról-balról és általa befogva pedig 3 ezüstkalapács. Alatta mondatszalog értelmetlen fölirattal. A másik czimer egymás mellé helyezett két lombkoronás paizs. A jobboldali ezüst mezejében négy, egymást keresztező fekete faág(?), a baloldaliban három fekete liliom látszik. Hatodik oldalán végre, felül virágdiszes keretben papagály, alul pedig az előbbi férfi és női alak egyesülése látható. Csúcsos fedelének minden oldalán kerek szelelő lyukak vannak, tetejét sodronykarikás, aranyozott fűcsúcs koronázza. E lámpát állítólag Eszterházy Miklós gróf 1622-ben, mint ujjvári kapitány, a surányi ütközet alkalmával Ibrahim pasától foglalta el. Magassága 80 cm. Átmérője 32 cm.

Eszterházy Miklós hg. fraknói kincstára.

1551. **Szikracsiholó-aczél**, oválalakú, belül kovácsolt, hajlitott vaslevél-diszitással, melyen az aranyedzés nyomai láthatók. Hossza 6·6, szélessége pedig 1·9 cm.

Pflanczer Gábor.

1552. **Botfogantyú** rézből, figurális, domborműves előállításokkal. Magassága 8 cm.

Pflanczer Gábor.

1553. **Kályhaszemek**, mázas cserépből, 3 darab mélyebb (10·5, 10 és 9·7 cm. mélységű) és egy sekélyebb (5·1 cm. mélységű).

Pflanczer Gábor.

1554. **Borkancsó**, mázos cserépből, virág és levéldiszitással. Teste alul s fölül leszelt tojásalakú, 12 gerézddel és rövid, kerek nyakkal. A nyak és az edény talpa önlемеzzel van borítva s e lemezeket 12 hosszpánt köti össze. A hosszpántok közepén vízszintes pánt fut az edény körül, mely amazokkal együtt erősítő hálót képez a kancsó testének megerősítésére. A hosszpántok felső részén 10 sorban e fölirat:

Kilentzven és mégh edgy / Esztendőt
 Bujdostam Vén Szabó Sándortul / Gelé-
 ben Tartottam / Véghre Káló Antal / Ke-
 zére jutottam / Kitől Ivánvának / Visza
 Adattattam / Nagy Öröm Hogy / Régi
 Szálásom Láthatom / a hosszpántok alsó ré-
 szén 12 sorban: Ti Jó Pártfogóim / Reám
 Vigyázatok / Láttjátok Vénség / Meg Ne
 Kotzantsatok / Mégh Soká ElÉlek / Tsak
 Oltalmaztatok / Firul Fira Nektek / Igé-
 rem Szolgáalom / Hogy Jó Bort Belülem /
 Ivánfán Ihattok / Elletetek! Az Urat /
 Hiven Imádjátok, nyakán két sorban: MIKOR:
 A: TÖRÖKÖK KAPOSVÁRBAN LAKTAK / MÁR
 AKOR: IVÁNVÁN ÉN BELÜLEM ITTAK, gombos
 ónfedele belső lapján 4 sorban e fölirat: LARGE.
 FUNDIS / BENE: BIBE: / NIHIL: FUNDIS' / PA-
 RUM: BIBE., a fődél felső lapján négy sorban + /
 VIGYÁZZ / REÁM / ➔❖❖❖➔, az ónból készült fülön
 s az alatta levő fél hosszpánton pedig e fölirat:
 EXUL A: ROMA PATRIA MEA IVÁNFA: —
 EST: A° 1681 ❖ látható. Magassága 26·8 cm.

Pécsi püspökség.

1555. **Evőeszköz** (kés és villa) kovácsolt vasból. A kés pengéje hegyes, felül és csucsán ívelt, nyele faragott csontlapokkal, szélén és felső részén rézlemezzel borítva. A villa kétágú, nyele ugyanolyan mint a késé. A kés hossza a nyéllel együtt 16·5 cm., a villáé pedig szintén a nyéllel együtt 17 cm.

Pflanczer Gábor.

1556. **Kés**, kovácsolt vasból, evőeszköz. Pengéje hegyes, de nem ívelt. Nyele hasonló az előbbihez. Hossza a nyéllel együtt 16·5 cm.

Pflanczer Gábor.

1557. **Kés**, kovácsolt vasból, evőeszköz. Pengéje hegyes, nyele pedig mindkét oldalon faragott és vésett díszítésekkel ékesített csontlapokkal van díszítve. Hossza a nyéllel együtt 18 cm.

Pflanczer Gábor.

1558. **Kés**, kovácsolt vasból, evőeszköz. Pengéje hegyes, fölül és csúcsán ívelt. Nyele faragott csontlapokkal, oldalain réz, felül pedig vésettdiszű vaslemezzel van borítva. Hossza a nyéllel együtt 14·5 cm.

Pflanczer Gábor.

1559. **Villa**, kovácsolt vasból, evőeszköz. Kétágu. Nyele faragott, csontlapokkal van borítva. A felső lapon egy trébelt rézrosette látható. Hossza a nyéllel együtt 12 cm. (törött).

Pflanczer Gábor.

1560. **Füstölő**, török, ónozott rézből, aranyozva. Trébelt, ponczolt és áttört diszítésű fedőlapját tizenkét rekeszszománczú pitykével ékitett dudor diszíti. Fedelének közepén egy ugyanilyen, e körül nyolcz kisebb, trébelt és ponczolt diszű dudor látható. Oldalait és alsólapját trébelt, ponczolt és áttört mivű arabeszkék ékitik. Fedele két oldalán elhelyezett karikákba erősítve, a felfüggesztésére szolgált s kampóval ellátott fület találjuk. Nyílásának átmérője 15·4, egész átmérője 36·3 cm.

Bécs város.

1561. **Füstölő fedél**, török, ónozott rézből. Kicsiny, tányéralaku, sima karimás lap, melynek felső része kétsoros áttört vonaldiszt mutat, közepén pedig gombfogantyú látható. Átmérője 7·3 cm.

Schatz Róbert.

1562. **Füstölő**, vörösrézből, áttört mivű, kétfedelű, kisebb födele hiányzik. Fogantyúja a középnyílás mellett mindkét oldalról kiálló, füles szögbe van illesztve és fölakasztásra szolgál. A nyílás átmérője 10, az egész füstölő átmérője 25 cm. Találatotott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1563. **Füstölő**, áttört mivű vörösrézből, melynek kettős födele domborúan emelkedik fölfelé s középen gömbbel végződik; a fődél jobbra, vagy balra vízszintes irányban félre tolható s egy füles szöggel van a test-

hez erősítve. A nyílás átmérője 8·5, az egész test átmérője 20·5 cm. Találtatott Budavárában.

M. N. Muzeum.

1564. **Füstölő**, felső része, vörösrézből, vert és áttört mű, alja, födele és fogantyúja hiányzik. A középső nyílás átmérője 5, az egész kerekklapé 16 cm. Találtatott Kanizsán.

M. N. Muzeum.

1565. **Füstölő edény**, vert ezüstműből készült, mely alul három golyón áll. Az edény alsó része kidomborodik és metszett csúcsban végződik, melyen a sajátképeni edény nyugszik s mely a kehely kupájához hasonló alakú, domboru födele hegyes csúcsban végződik és az edény testéhez charnierral van erősítve. Fogantyúja az alsó rész domborodásához egy gömbbül kiindul, vizirányos ezüstlemezrel függ össze, melynek alsó része gömbalak s egyenesen nyúl fölfelé s az edény felső testének irányában való görbülettel hajlik és végződik az edény testében. Födele áttört mivű. Magassága 23, a földél domborodása 8 cm. átmérőjű, az alsó része 7 cm.

M. N. Muzeum.

1566. **Kanna**, török, ónozott rézből. Körte alakú teste gömbölyű nyakban végződik, mely utóbbi domború vonaldíszszel s felül kifelé hajló széllal bír. Hagymaszár alakú s a testtel összhangzatosan hajlitott csőve csücsökben végződik. Félgömbalakú, fölül gombbal, alul csatornával díszes fedele, külön taggal van az edény sima, ivalakú füléhez erősítve. A kanna magassága 19 cm.

Schatz Róbert.

1567. **Kancsó**, ónozott rézből, (horpadt és töredezett). Körte alakú teste sima. Nyaka rövid, hengerded alul domború vonaldíszszel, fölül kifelé hajló peremmel. Csőve a testtel összhangzatosan van hajlítva, nyolcszegletes, fölül csücsökben végződik, mely utóbbi egymásnak szembe helyezett ötszöggekkel van díszítve. Fedele félgömbalakú s alul benyomott,

fölül pedig vésett vonallal diszes, gombos, kupalakú kalapban végződik, és az edény erősen hajlitott, sima füléhez, ráforrasztott tag segélyével csukló erősíti. Az edény magassága a fedéllel együtt 29 cm.

Schatz Róbert.

1568. **Vízkancsó**, török házi eszköz, ónozott sima rézből. Teste körtealakú. Hagymaszárhoz hasonló s a testhez összhangzatosan hajlitott csöve fölül ötoldalú csücsökbe végződik. Nyaka felül sima szegélyzetű. Füle kovácsolt munka, s a testhez és nyakhoz van szögecselve. Magassága 24·5 cm.

Knauz Nándor.

1569. **Kancsó**, ónozott rézből. (horpadt és töredezett) Teste sima, körtealakú. Nyaka rövid, hengerded, alul sima, fölül pedig vonaldiszes, domború körszalaggal és kifelé hajló peremmel. A testhez összhangzatosan hajlitott, hagymaszárhoz hasonló csöve nyolcszegletű s ugyanannyi szögletű csücsökben végződik. Hagymaalakú födele felső részén gombbal és domború vonallal, alul szinte ilyen vonallal van díszítve és a háti részen elhelyezett, ívelt, sima fülhöz egy ráforrasztott dísztag segélyével, csuklóval van erősítve. Az edény magassága a fedéllel együtt 32·5 cm.

Schatz Róbert.

1570. **Kanna**, vörös rézből, alul laposra metszett, gömbölyű teste két oldalt köralakban lelapítva. Csöve a test félmagasságából fölfelé nyúlik a felső nyílásig, végén kifelé hajlik. Nyakát a testtől egy az anyagából vert, keskeny kör határolja. Fogantyúja hasonló anyagból a testhez és a felső nyílás alatt a nyakhoz szögecselve. A felső nyílás átmérője 7·5, a test legnagyobb átmérője 16, a fenék átmérője 13, magassága 20 cm. Találtatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1571. **Kanna**, vörös rézből, keleti izlésű vésetes díszítéssel ékítve. Gömbölyű testének alsó része befelé

kanyarul s a fenékből növvő talpa ismét kifelé hajlik. Csöve a test közép részéből fölfelé nyúlik, és fent ismét kevéssé visszafelé hajlik. Fogantyúja hasonló anyagú s a test közép részén s a felső nyílásnál szögecselve. Fődele csúcsban végződő, alul metszett gomb, melynek csúcsán ismét egy kis gomb van. Felső nyílásának átmérője 4, 5, a test legnagyobb átmérője 17, a talp átmérője 12, magassága 35 cm.

M. N. Muzeum.

1572. **Kanna**, vörös rézből, keleti izlésű, vésetes diszitéssel gazdagon ékítve. Két oldalán a test alsó fele körben lapítva. Csöve a test közép részéből nyúl fel, a nyílás fölé és a nyakhoz pánttal erősítve; fődele nincsen. Fogantyúja vörös réz, a test alsó részétől a nyílás aljáig szögecselve. Magassága 26, a felső nyílás átmérője 4-5, a test legnagyobb átmérője 16 cm., alja ugyanannyi. Az egész ónozva volt. Találtatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1573. **Kanna**, ónozott rézből, gömbölyű teste két oldalon félmagasságban lelapítva; csöve a test félmagasságából nyúlik föl felső karimáján följebb, mely csekély hajlásban kifelé fordul. Fogantyúja a test alsó részétől a felső karima aljáig nyúl alul-felül szögecselve, a nyak hosszát a testtől, az anyagból kivert kör jelzi. A felső nyílás átmérője 6, hasának legnagyobb átmérője 15, az aljáé 14 cm. Találtatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1574. **Vizedény**. Vörös rézből készült, hosszú nyakú öntő szájjal. Alja lapos, fődele magas kúpalakú, tetején kiálló gömbbel, fogantyúja hasonló anyagból, az edény hasához és nyílásához szögecselve, fődele réz kapocszal a fogantyúhoz erősítve. Nyakán egymás alatt egyenközü távolságban három keskeny kör van kiverve az edény anyagából. Az edény magassága fődelével együtt 30 cm. a nyílás átmérője 6 cm., hasának legnagyobb átmérője 30 cm., az aljáé 13 cm. Találtatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1575. **Kannafedél** török, ónozott rézből. Sipka alakú, alján bemélyített vonaldiszszel, hátsó részén karikával, melynek segítségével a kanna füléhez volt erősítve. Magassága 5 cm.

Schatz Róbert.

- 1576 **Csésze**, kerek, félgömb alakú, fekete agyagból égetve, belül kívül karczolat diszítéssel ékitve. Belső falán két egyenközü sorban bekarczott török írású mondatok. Felső átmérője 13, magassága 5 cm.

M. N. Muzeum.

1577. **Csésze**, gömbölyű, sárgarézből, vésetes diszítésű, mely kívül-belül gömbölyű hosszad medailleokban és négy szögekben török írással van behintve, külső felső része nagy török betűkkel egész körben bevésve. Felső átmérője 18, magassága 5 cm. Találtatott Kanizsán.

M. N. Muzeum.

1578. **Csésze**, ónnal bevont vörösrézből egyenesen lecsapott fala alul befelé hajlik; a felső szegély két ellentétes oldalon egy-egy füllel, melybe egy-egy karika van húzva. Teste durván vésetes diszítésű. Felső átmérője 20, a talp átmérője 10·5, magassága 12 cm. Találtatott Budavarában.

M. N. Muzeum.

1579. **Csésze**, Vörösrézből, vésetes diszítéssel van egészen borítva; a külső fala, gömbölyű testének felső széle kissé kifelé, alja befelé hajlik. Fenekét talapzat köríti. Felső nyílása 13·5, a talap átmérője 7·5 cm. Találtatott Kanizsán.

M. N. Muzeum.

1580. **Csészealj**, sárgarézből, vésetes, vertmivű. Felső átmérője 5, a talp átmérője 2·5 cm. Magassága 5 cm. Találtatott Budán.

M. N. Muzeum.

1581. **Tál**, török házieszköz bronzból. Kerek csészealakú talpas tál, vonaldiszítéssel, Felső pereme le van

törve, feneke és egyik oldala kilyukgatott. Magassága 10·6, átmérője 19·5 cm.

Knauz Nándor.

1582. **Tál**, talpas, török, csészealakú házieszköz ónozott rézből. Kerek, mély tál, kovácsolt munka, kivert diszitéssel. Hozzá tartozik egy szinte rézből kovácsolt és ónozott sima tálcza. A tál magassága 12·5, átmérője 29·5 cm. A tálcza átmérője 38·3 cm.

Pancziery Rafaela.

1583. **Tál**, török, sima, ónozott rézből, kerekalakú, vékony, kihajtott, homorú karimával. Mélysége 8 cm., átmérője pedig 34 cm.

Schatz Róbert.

1584. **Tál**, kerek, vörösrézből, belseje ónozott, pereme kifelé hajlik, mely vésetekkel van diszitve. Felső átmérője 27, az alsó 14·5, magassága 7 cm.

M. N. Muzeum.

1585. **Tál**. Sárga rézből készült, kívül-belül vésetes diszitésű és török írású mondatokkal van borítva. A feneke közepén befelé domborodik; a domborodás teteje vízszintesen laposra metszve; ennek magassága 4, alsó átmérője 9, a felsőé 5 cm. A tál felső átmérője 21, az alsóé 17, magassága 4·5 cm.

M. N. Muzeum.

1586. **Tál**. Vörösrézből, belül ónozva. Felső átmérője 38, alja 34, magassága 4 cm.

M. N. Muzeum.

1587. **Tál**. Vörösrézből, vert munka belül ónozva. Felső átmérője 40, alja 38, magassága 3 cm.

M. N. Muzeum.

1588. **Tál**. Vörös rézből, belül ónozva. Átmérője 33, magassága 5·5 cm. Találtatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1589. **Tál**. Vörösrézből, vert munka, belső oldalfalán köröskörül durva, karczoltos diszitéssel. Pereme ki-

felé hajlik. Felső átmérője 39, aljának átmérője 29 cm. Feneke imitt-amott a kopástól átllyukadva. Magassága 6 cm.

M. N. Muzeum.

1590. **Tálfedél.** Áttörtmivű vörösrézből, melynek közepére a kiemelkedő keretbe állított a viztartó edény. Átmérője 31 cm.

M. N. Muzeum.

1591. **Tálca,** sima, kerek, ónozt, kovácsolt rézből, török házieszköz. Átmérője 30·3 cm.

Knauz Nándor.

1592. **Tálca,** ónozt rézből, perimés, nagy, sekély, török házi eszköz diszítés nélkül. Átmérője 50 cm.

Knauz Nándor.

1593. **Szűrő,** vert és ónozt rézből. Török házieszköz, kevésbé mélyítve, sima egyenes peremmel és füllel, mely felakasztására szolgált. Átmérője 35·2 cm.

Knauz Nándor.

1594. **Doboz,** török házieszköz, sima, ónozt rézből. Fődele vékony, csipkés, felálló karimával s rosette-alakú, alul csipkés, koncentrikus körökkel ékített gombbal van diszítve. Magassága 9·6, átmérője alul 8·1 cm.

Knauz Nándor.

1595. **Doboz,** hosszú négyszögalakú, barna fából készült, köröskörül és kívül-belül igen finom, keleti izlésű faragással diszítve. A fődél belseje török betűkből kifaragott mondatokkal. A fődél a dobozhoz áttört mivű, aranyozott rézből készült két sarokpánttal van erősítve, a közepén hasonló mivű pántolás zárja le a fődélet a doboz testéhez. Hossza 29 magassága 5, szélessége 7 cm.

M. N. Muzeum.

1596. **Edény** házi eszköz. Sárga rézből készült, perzsa izlésű, vésetes diszitással ékítve, a test közep részén egyenközü távolságban 8 négyszög keretben, mon-

datok török irással. Gömbölyű teste kifelé hajló talpon áll, egyenesen csapott nyakát a test anyagából kivert, keskeny kör határolja, felső nyílása peremes, födele domború, felül közepén kiálló gombbal ellátva. A nyílás átmérője 7.5, a test legnagyobb átmérője 16 cm., a talp átmérője 8 cm. Találatott Budavárában. Magassága 13 cm.

M. N. Muzeum.

1597. **Réz födele** valamely edénynek, melynek gömb alakja magas csúcsban végződik. Oldala három helyen durva vonal vésetekkel diszítve. Aljának átmérője 6, a gömb legszélesebb átmérője 8, magassága 19 cm.

M. N. Muzeum.

1598. **Cső.** Henger alakú, sárga rézből készült, mindkét végén nyitott, alul felül kifelé szélesedő peremmel, öntött mű, melynek közepén négy cm. széles körülfutó kidomborodása két részre osztja az egész testet, külseje vésetes diszítéssel van borítva. Nyílása alul-felül 17, a perem átmérője 25 cm. Találatott Budavárában.

M. N. Muzeum.

1599. **Fogantyú.** Tömör, vörös rézből készült, csapja vasból van. Négy lapú gömb, melyen a lapok tompa szögletét négy emberi álarcz képezi; a közbeeső körök durva vonalas vésetűek. Az egésznek hossza 11 cm. Találatott a budai várban.

M. N. Muzeum.

1600. **Tégelyek,** mázas cserépből 3 db., egy közülük fedéllel. Magasságuk 4.5 cm.

Pflanczer Gábor.

1601. **Mérőpálcza,** rézből, zsebkésalakú. Két tagból áll. Az egyik tag, mely a tulajdonképi mértéket képezi s mely 340 mm. hosszúságban háromszorosan fel van osztva. u. m.: egyik oldalán 96, másik oldalán 12, s hátán szinte 12 részre. E tag a zsebkés nyeléhez hasonlatosan belül üres, felső részén csuklóval van ellátva. Csuklójába 247 mm. hosszú, sima

szögmérő pálca van erősítve s ez az első tagba, mint a kés pengéje belecsukható. A mérték 12 részre osztott oldalán hivatalos hitelesítő bélyeg. 12 részre osztott hátán pedig 1688. évszám látszik.

Egri kath. főgymnasium.

1602. **Balta**, kovácsolt vasból. Inkább házi eszköz, mint fegyver. Hossza 13·5 cm.

Schatz Róbert.

1603. **Kapa**, kovácsolt vasból, előlapján erősítő közép bordával. Földmívelési vagy bányászati czelokra. Hossza 19 cm.

Schatz Róbert.

1604. **Tagló**, kovácsolt vasból, L alakú. Hossza a nyéllyel együtt 23 cm. Éle 14·5 cm.

Schatz Róbert.

1605. **Bányászcsákány**, fokossal, kovácsolt vasból. Lapos, széles, lapátalakú éle sima. Fokosa négy élű s ennek élei le vannak tompítva. Az él hossza 14·6 cm., a fokosé 13·5 cm. E kettő közé esik a nyéllyuk.

Schatz Róbert.

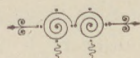
1606. **Bányászcsákány**, kovácsolt vasból, egyszerű, lapos, sima éllel, mely gyengén ívelve csúcsosan végződik. Foka rövid és négyszegű lappal záródik. Hossza 30·5 cm.

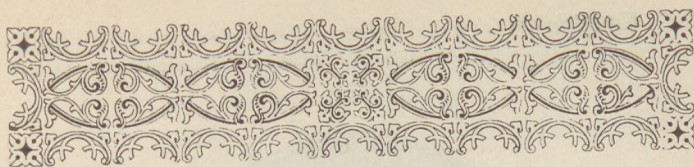
Schatz Róbert.

H)

EMLÉKÉRMÉK,
PÉNZEK, PÉNZVERŐBÉLYEGEK.

1607. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Az ostromlott Buda lá-
tóképe, az előtérben tüzer üteggel, alul pedig ^{A^o 1686}
_{2 SEP}
_{23 AVG}
felirat Körirata: ✠ HEROV M TVMVLVS. CLARO ET
BVDA VDA CRVORE CAESAREO TANDEM FVL MINE
STRATA IACET.

Hátlap: Csipkebokor, alul kigyókkal és békákkal.
Jobbról felhőkből kinyúló kar, a csipkebokor köze-
pén rózsát tart, mely felé balról két hasonló kar
nyúlik. E fölött mondatszalagon: PER TOT DISCRI-
MINA RERV M. Körirata: ✠ SPINIS ATQVE MINIS
LETHI HORRIDA LAESIT OVANTES ARMANT
PVRPVREVM SAEVA PERICVLA DECVS,

Az érem külső karimáján QVAM DOLO MALO
SOLYMAN NVS RAPUIT. LEOPOLDVS MARTIA
VIRTUTE MAHOMETI QVARTO ERIPVIT föliratok.
Átmérője 57 mm. Előlapjával van kiállítva.

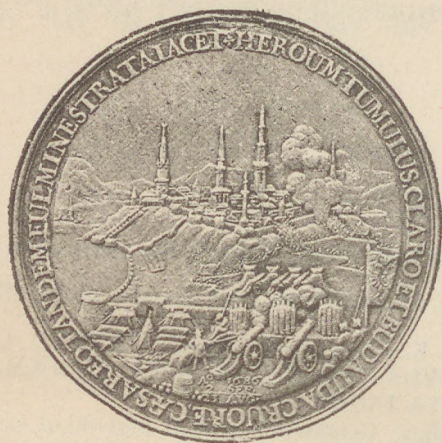
Bécsi cs. és kir. műtört gyűjt.

1608. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Buda ostromképe: alul
A. 1686 ^{2. SEC}
_{23. AVG} körül: * HEROV M TVMVLVS CLARO
ET. BVDA VDA CRVORE CAESAREO TANDEM
FVL MINE STRATA IACET körirat.

Hátlap: Sárkánynyal küzdő sas, karmaiban vil-
lámsomóval s e körirat: MALO NODO MALUS
CUNEUS | ET EIICIEBATUR SERPENS ANTIQVVS.
Átmérője 57 mm. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1609. **Emlékérem**, ezüst. Elölap: Balról török, jobbról zsidó
egy kályhában tüzet élesztenek. Körirat: * WER
Elölap.

Hátlap.

33. ábra. 1607. sz.

DISTILLIRT NUN GOLD ZUM FRIED. WEIL TURCK
UND IUD DES KRIEGES MUD kettős vonalkörben.

Hátlap: Vonalkörben e 11-soros felirat: OFEN | GEHÖRT FÜR LEOPOLD! | MAHUMET IST DAS | GLÜCK ABHOLD, | FERLIEHRET OFEN SAMT | DEN GOLD, | DAFÜR MAN FRIEDEN KAUFFEN | SOLT. | AN. | * 1686 *

Az érem külső karimáján következő felirat: DURCH DIESEN STREICH. DAS TURCKENREICH. STEHT AUF DER NEIG. Átmérője 41 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1610. **Emlékérem**, vörösréz. Előlap: Kemencze mellett jobbról zsidó, balról török tüzet élesztenek. Az előbbi lábainál MB vésnöki jegy. Körirata: WER DISTILIRT NUN GOLD ZUM FRIED, WEIL TURCK UND IUD DES KRIEGES MUD.

Hátlap: Tíz sorban e fölirat: OFEN | GEHÖRT FÜR LEOPOLD! | MAHUMETH IST DAS | GLÜCK-ABHOLD, | VERLIERET OFEN SAMT DEM GOLD, | DAFÜR MAN FRIEDEN | KAUFFEN SOLT. | An: 1686. |

Az érem külső karimáján e fölirat: DURCH DIESEN STREICH. DAS TURCKENREICH STEHT AUF DER NEIG. Átmérője 37 mm. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1611. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Az ostromlott Buda látképe Pest felől, fölötté balra repülő sas karddal és palmaággal vonalkörben. A sas felett babérkoszorúban L betű. Két vonalkör közé zárt körirata pedig: CUM DEO TRIUNO ET VICTRICIBUS ARMIS.

Hátlap: Vonalkörben kilenczsoros felirat: BUDA | Â SOLYMANNO | OCCUPATA A. 1541 | POST ANN: 145. Â | LEOPOLDO | RECUPERATA | A. MDCLXXXVI | D. 2. SEPT:

Az érem külső karimáján pedig: LEOPOLDS. THAT. VND. KLVGEN. RAHT. DURCH. GOTTES GNAD. felírás. Átmérője: 39 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1612. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1613. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Vonalkörben, balról Magyarország nemtője, fején falkorona, jobbjában szállófűrt és bőségszarú, baljában lándzsás lobogó UNG | ERN kétsoros felirattal; jobbról a Duna allegorikus alakja, fején táblával, melyen DON | AU kétsoros magyarázó felirat látható; közepén oltár van, melyen áldozat ég. Az oltár előoldalán koronás magyar czimer és két sorban 16—86 | D. 2. SEPT | felirat. Az érem félkörű felirata: GOTT WAS GOTTES IST.

Hátlap: Vonalkörben e félkörű felirat: DEM KEISER WAS KEISERS—IST Buda és Pest tervrajza, Pest felül, e fölött jobbról, jobbra repülő sas karddal és czimerrel karmaiban. Átmérője 47 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1614. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: A mezőben kőkapu, ledöntött ajtóféllal; hátul Stambul képe látszik. Az ajtó mellől, felhőből vértezett kar nyúlik ki, a kézben csákánynyal, mely Stambult fenyegeti; fölirat: VIRTUTI NIHIL IMPERVIUM * Balról a szalag végén: P. H. M. (Müller vésnök kezdőbetűi.)

A szelvényben: VNI PATET.

Hátlapja 13 sorban: BVDA | DIE .II. SEPT. A. C. MDXLI SOLYMANNI ASTVINTERCEPTA | HACTENUS INEXPVGNABILI | EODEM DIE | LEOPOLDI IMP AVGVSTI | TRIVMPHATORIS TVRCICI | ARMIS | SOCIO GERMANO MILITE | A. C. MDCXXCVI | EXPVGNATA | F. C. | S. P. Q. A. | (Senatus Populus Que Austriacus). Átmérője 49 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1615. **Emlékérem**, arany. Előlap: Meglánczott török nőalak, felette hadi jelvények, háttérben Buda vára s e fölirat: BVDA POTENS CAPTA. A szelvényben: 2. Sept.
A. 1686. 23. Aug.

Hátlap: Császári sas (heraldikailag) mellén az osztrák pólyás czimer, karmaival félholdba kapaszkodva. Körirata: FORTITUDO ET LAUS MEA DOMINUS. P. S. 118 W. 14. Alul S. T. Nü. Átmérője 27 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1616. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1617. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Vonalkörben HOS FORNAX ARDET IN VSVS. felirat. Ez alatt Buda ostroma, az előtérben sátorral és tábori konyhával. Hátlap: Vonalkörben e 12 soros felirat: OFEN, | DIE KÖNIGLICHE HAVPTSTADT IN HVNGARN, | A. 1526. NACH K. LVDW. DES II. TOD, | VON SOLYMAN EINGENOMMEN, | A. 1529. DEM WEYWODEN JOHANN | ÜBERLASSEN, VND. A. 1541. VON | SOLYMAN | MIT BETRVG BEHAVPT. | FOLGENDS VON R. K. M. LEOPOLD | D. ^{23. AVG.} _{2. SEPT.} A. 1636. DEN TÜRKEN | MIT STÜRMENDER HAND ENTRISSEN. Alul: I C L (Leherr augsburgi vésnök kezdőbetűi.) Előlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1618. **Emlékérem**, bronz. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Fülöp Szász-Coburg-Góthai hg.

1619. **Emlékérem**, arany. Előlap: Vonalkörben az ostromlott Buda látóképe délről felvéve s a felemelkedő füstfellegek fölött korona. Az előtérben táborozó csapat. Fölrata félkörben: HOS FORNAX AVDAX. Hátlap: Vonalkörben 12 soros felirat: OFEN | DIE KÖNIGLICHE | HAUPTSTADT IN HUNGARN, | A. 1526. NACH K. LUDW. DES II. TOD, | VON SOLYMAN EINGENOMMEN, | A. 1529. DEM WEYWODEN IOHANN | ÜBERLASSEN, UND A. 1541. VON | SOLYMAN MIT BETRUG BEHAUPT. | FOLGENDS VON R. K. M. LEOPOLD | D. ^{23. AVG.} _{2. SEPT.} A. 1686. DEN

TÜRKEN, | MIT STÜRMENDER HAND, | ENTRISSEN. s alul I C L. Leherr augsburgi vésnök kezdőbetűi, vésnöki jegy. Átmérője 40 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1620. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1621. **Emlékérem**, arany. Előlap: Az ostromlott Buda látóképe az előtérben ágyutelep és lovagló vezér. Fölrata félkörben: BVDA ASTU CAPTA, A SOLY., | MANNO. 1541. D. 2. SEPT. | VI RECVPERATA A LEOPOL | DO. 1686. O L D két sorban; vonalkörökben.

Hátlap: Vonalkörökben e körirat: EHCITVR NIDO NIDVM QVI CEPIT INIQVE. NON PARIT OVA DRACO, SED RAPIT: ERGO CADAT * s a köriraton belül sziklán fészkelő sas, mely tojásait védve sárkányt taszít a mélységbe. Balról mondatszalagon EXESTO RAPTOR INIQVUS. fölirat s alul G. F. H. (Hoffmann vésnök jegye). Átmérője 46 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1622. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1623. **Emlékérem**, ón. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Fülöp Szász-Coburg-Góthai hg.

1624. **Emlékérem**, vörösréz. Előlap: Buda és Pest látóképe s e fölirat: THRAX. SVDA. SIT FORNAX BVDA.

Hátlap: 10 sorban: VON | SOLYMAN MIT | LIST ERRONNEN | 1541. 2. SEPT. | DVRCH | LEOPOLD | MIT STVRM | GEWONNEN. | 1686. ^{7. SEPT.} _{23. AVG.} | C. L. (Leherr augsburgi vésnök kezdőbetűi). Átmérője 28 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1625. **Emlékérem**, vörösréz. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1626. **Emlékérem**, arany. Előlap: Az ostromlott Buda nyugotról felvett látóképe, fölötté jobbra repülő sas karddal és villámokkal s e félkörű felirat: AVSTRIACIS BVDA.VRBS.AQVILIS.SVBSTERNITVR.ARMIS. a szelvényben pedig: IA. VIECHTER. D. G. MO:| C: CAMER. G. (Jacobus Viechter de Grueb Montanarum Civitatum Camergraffius) vonal és pontkörben.

Hátlap: I. Lipót elfoglalt török zászlókkal díszített, négyfogatú diadalszekéren, babérkoszorús fejfel, királyi palástban. A diadalszekérhez balról három török fogoly van kötözve. Jobbról, a negyedik ló kantárját meztelen fullajtár tartja. Felül felhők közül kitekintő Istenszem, jobbról, alul, barokk paizson, két oroszán által tartott lotharingi ezimer. Körirat: IBIT FAVORE. DIVINO LEOPOLDI. INDVSTRIA. BAVARI. VI. ET. LOTHARINGI. Átmérője 50—52 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1627. **Emlékérem**, aranyozott ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bethlen főiskola.

1628. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Előlapjával van kiállítva.

Dr. Szendrei János.

1629. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Fülöp Szász-Coburg-Góthai hg.

1630. **Emlékérem**, arany. Előlap: AVSTRIACIS BVDA VRBS AQVILIS SVBSTERNITVR ARMIS. félkörfelirat s ez alatt az ostromlott Buda látóképe. A szelvényben e kétsoros felirat: I. A. WIECHTER. D. G. | MÖ. C. CAMER. G. (Jacobus Viechter de Grueb Montanarum Civitatum Camergraffius).

Hátlap: Vonal- és pontkörben: IBIT FAVORE DIVINO LEOPOLDI . INDVSTRIA BAVARI VI ET LOTHARINGI körirat háromnegyed körben. Ebben I. Lipót elfoglalt török zászlókkal díszített négyfogatú diadalszekéren, babérkoszorúzott, fürtözött fejével, királyi palástban, jobbában jogar, baljában kormányalma. A diadalszekérhez balról három török fogoly van kötözve. Jobbról a negyedik ló zablyáját meztelen fullajtár tartja. Felül felhők közül kitekintő Istenszem, jobbról, alul pedig barokk paizson két oroszán által tartott lotharingi pacsirtás ezimer. Átmérője 36—37 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1631. **Emlékérem**, arany. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1632. **Emlékérem**, aranyozott bronz, oválalakú. Előlap: Két vékonyabb közé zárt harmadik vastagabb vonalkörben az ostromlott Buda látóképe, a pesti vár egy részével és a hajóhiddal. Felette jobbra repülő angyal, jobbában kereszt, baljában pálmaággal. Felirata: BVDA CVM DEO RECUPERATA 2. SEPT: A° 1686.

Hátlap: Az előlapihoz hasonló hármas vonalkörben, fénysugaras, koronásfejű bold. szűz félhold honorában állva. Kitárt karjaival palástját védőleg terjeszti szét a jobbán térdeplő pápa és koronás király (lábainál jogar) és a balján térdeplő herceg kalapos (lábainál kormányalma) és fedetlenfejű lovag alak fölé. Felirata: AVXILIUM—CRISTIANORUM Nagysága 37 — 45 mm. Alul P.S. vésnöki jegy. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1633. **Emlékérem**, oválalakú, ezüst, öntött, nem ezizellirozott példány, füllel. Előlap: Két vékonyabb, közé zárt harmadik vastagabb vonalkörben az ostromlott Buda látóképe a pesti vár egy részével és a hajóhiddal. Felette jobbra repülő angyal, jobbában ke-

reszt, baljában pálmaággal. Felirata: BVDA CVM DEO RECUPERATA 2. SEPT. A. 1686.

Hátlap: Az előlaphoz hasonló hármas vonalkörben fénysugaras, koronásfejű bold. szűz félhold homorában állva. Kitárt karjaival palástját védőleg terjeszti szét a jobbán térdeplő pápa és koronás király (lábainál jogar) és a balján térdeplő herceg kalapos (lábainál kormányalma) és fedetlenfejű lovagalak fölé. Felirata: AVXILIVM—CRISTIANORUM. Nagysága 42 — 39 mm. A fül 4 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Teuffelberger Ágost.

1634. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Buda képe ostrom alatt, felette repülő koronás sas, karmai közt villámcsomókkal: MOX CAETERA MEMBRA SEQVENTVR.

Hátlap: Isten szeme sugarak közt, alatta 10 sorban: BVDA | SVB | IVGO BARBARO | PRESSAE | DEOFORTVNANTE | LIBERTAS | RESTITVITVR | A. | LEOPOLDO | E 1686 F. Átmérője 38 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1635. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Az ostromlott Buda látóképe. Az előtérben egy tűzér ágyut süt el. Fölül balra egy repülő sas, csőrében pálmaággal s karmaiban kezijakkal. E fölött mondatszalagon: BVDA TVRCARVM IVGO EXSOLVTA. körirat fonott körben.

Hátlap: A Szt.-István torony legfelső része, a kereszt jobb s baloldalán lebegő amourettekkel, a jobb oldali kópjával csillag és félholdba szűr, felette félkörben: IN SPEM PRISCI HONORIS. oldalainál pedig nyolcz sorban: AN—NO | QVO IN TVRR | SANCTI STEPHANI | VIENNÆ AVST—RIÆ SVBLATA | LVNA 15. IVN: — CRVX REPOSITA | 24. SE. LEOPOL—DO AVGVSTO | RESTITVTA — EST. 2. SE. BVDA REGNI — HVNGA | RICI — CAPVT vonalkörben. Átmérője 50 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1636. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: I. Leopold mellképe s e fölirat: LEOPOLDVS FAVENTE DEO — GLORIOSVS BVDAE EXPVGNATOR.

Hátlap: Buda ostromképe s e fölirat: CONSILIO
AC INDUSTRIA LEOPOLDI CAPITUR BVDA. CA-
BALA. 2. SEP. Átmérője 47 mm. Hátlapjával van
kiállítva.

M. N. Muzeum.

1637. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Sziklán álló, koronás
balra tekintő sas jobbra; felemelt ballábában tojást
és kulesot tart. Körirat: HOC RECLUSO RELIQUA
INCLUDENTUR.

Hátlap: Buda látóképe északnyugotról, felette
balra lebegő Viktoria. Felirata a szelvényben: OVEN
A REGE OVO | DICTUM LEOPOLDO | ARMIS AD-
DICTUM—A. 1686. 2. SEPT. négy sorban. Átmérője
44 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1638. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: LEOPOLDVS D: G:
ROM: — IMPER: S: A. G. H. B. REX köriratban,
Lipót babérkoszorús, fürtös fejű mellképe jobbra,
alatta pedig I. B. vésnöki jegy.

Hátlap: OCCASUM LUNAE BUDAE ORTUM DAT
LEOPOLDUS | OCCASUS IN ORTU | ORTUS IN
OCCASU fölirat hármasszalagon. Buda és
Pest látóképe a hajóhiddal északnyugotról felvéve,
fölötte jobbra repülő koronás, kétfejű sas, karmaiban
kard, kormánypálca és pálmaággal, lábairól pedig
szalagon a hármasszalagon kiemelkedő kettős ke-
resztet tartalmazó, koronás czimervért csüng le.
Alul diszes keretben: BVDA FIT AVSTRIACIS | VBI
POST IVGA LONGA | TRIVMPHVS. 2. SEPT. háromsoros
chronostichon. Átmérője 55 mm. Hátlapjával van
kiállítva.

Ebenhöch Ferencz.

1639. **Emlékérem**, ezüst, öntött. Előlap: Lipót babérko-
szorús mellképe jobbra s kettős vonalkörben e kör-
irat: LEOP: I. D. G. ROM: IMP: S. A. REST:
HVNG.

Hátlap: Kettős vonalkörben jobbra Buda látó-
képe, fölötte balra a nap, jobbra a hold s ezek felett
villamos felhőkön csőrében pálmaágot, jobb karmá-

ban földgömböt tartó sas és e körirat félkörben:
ASTRORVM OFFVSCAT' RADIOS. A szelvényben:
BVDA CAPTA | 1686 két sorban. Átmérője 57 mm.
Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1640. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Egy keresztény vitéz a
»PORTA OTTOMANICA« előtt egy törököt szúr le,
s kezéből a kapu kulcsát kiragadja. Alul E. I. vés-
nöki jegy, ezalatt szelvényben * RESERAT * Kör-
irat: sugár koszorús L betű, azután NOTANT —
ADVERSA — VALOREM levéldiszítványek által el-
választva.

Hátlap: Pont és vonalkörben e tizenötsoros fel-
irata: BVDA | HVNGARIAE REGIA | A: MCXLI |
ATVRCIS FRAVDE CAPTA | FRVSTRA SAEPIVS
OBSESSA | AVSPICHS | LEOPOLDI AVGVSTI
IMP | IVNCTIS IMPERII VIRIBVS | PROFLIGA
TO HOSTE | VICTRICIBVS | GERMANORVM AR-
MIS | VI EXPVGNATVR | A: MDCLXXXVI II.
SEPT. | OVANTE | S. P. Q. R. Átmérője 50 mm.
Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1641. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Vonalkörben Lipót fürtös
fejű, babérkoszorús mellképe jobbra s e körirat:
* LEOPOLDVS. IMP. AVG. XXXXV. REX. HVNGA-
RIÆ. IO! VIVAT! Az érem külső karimáján:
* DIE HAUPT., STATT OFEN ZEIGET AN, DAS
TURCKEN TOCH SEY ABGETHAN.

Hátlap: Vonalkörben az ostromlott Buda látóképe
Pest egy részével északnyugatról. Felette balra lebegő
angyal, jobbában babérkoszorús L betűt, baljában
Magyarország koronás czimerét tartva. Félkörű fel-
irata két sorban: OFEN VON DEN CHRISTEN IN
DER IX BELAGR: | MIT STVRM-EROBERT. A szel-
vényben e kétsoros felirat: ANNO 1686. | 2. SEPT.
Átmérője 42 mm. Hátlapjával van kiállítva.

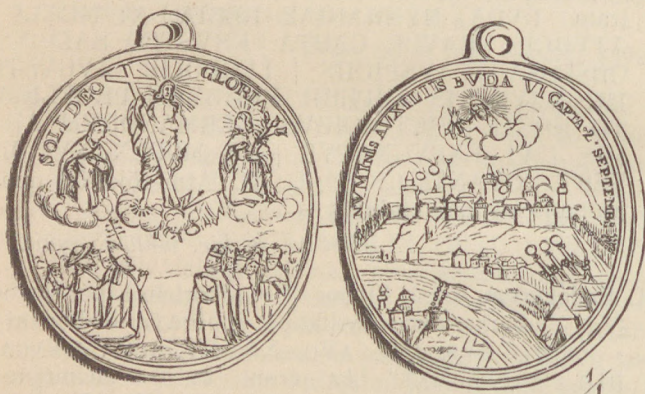
Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1642. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Buda s Pest egy részé-
nek látóképe a hajóhíddal északnyugatról s fölül

két sorban e félkörű felirat: EIN WEISER GEWINNET DIE STADT | DER STARKEN. S. PR. W. 21, 22. Alul CV (Kittel és Vinck) vésnöki jegye.

Hátlap: Kőirata: * DER GVTE VND GETREVE GOTT SEI FÜR DEN SIEG BEI OFEN EWIGLICH GEPRELSET. Fonott körben e tizenegysoros felirat: DURCH | GERECHTE WAFEN | ERÖBERT | LEOPOLD DER I. | DEN 2. SEPTEMBER | OFEN WELCHES | SOLIMAN DER II. | FÜR CXLV IAHREN | DURCH BETRUG | GENOMMEN. | Alul I. K. vésnöki jegy. Átmérője 29 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

34. ábra, 1641. sz.

1643. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanaz mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Fülöp Szász-Coburg-Góthai hg.

1644. **Emlékérem**, réz, oválalakú, füllel, ebben rézkarikával. Előlap: Az ostromlott Buda és Pest látóképe a hajóhiddal. Felül felhőkből letekintő Atya Isten jobbában villámok, baljában földgömb. Kőirata: NUMINIS AVXILIIS BVDA VI CAPTA. 2. SEPTEMB.

Hátlap: A megváltó kereszttel, felhők, nap, hold, csillagok és zászlók felett. Balról a bold. szűz, jobbról pedig Szt. József, mindkettő a megváltó felé for-

dulva, felhők felett térdel. Alul térden állva könnyörgő körmenet, jobbról a világiak, élükön a királyllyal, balról az egyháziak, kiknek élén a pápa látható. Körirat: SOLI DEO — GLORIA. 44 — 40 mm. Előlapjával van kiállítva.

Kerecsényi János.

1645. **Emlékérem**, sárgaréz. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1646. **Emlékérem**, ezüst, öntött és czizelirozott. Előlap: Kettős vonalkörben I. Lipót babérkoszorús mellképe balra s újabb vonalkörben e körirat: .IMP. CAES. LEOPOLDVS. AVG. Balkarja alatt I. V. F. vésnöki jegy.

Hátlap: kettős vonalkörben ballábával török fön taposó, kardjára támaszkodó harczos balról, ki egy előtte térdeplő, bőségszarút tartó nemtőnek csókra nyújt egy keresztet. Fölirata vonalkörben fülül: .PANNONIAM . CHRISTO . RESTITVEBAT . alul: MDCLXXXVI. Átmérője 109 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1647. **Emlékérem**, puszpángfa. Előlap: Budavára ostrom alatt; felette lebegő geniusz koronát és pálmaágat tart. Felül: AQUILA ROM. RESERAT BVDAE PORTAS. A Szelvényben: ANNO 1686 | .2. SEPT.

Hátlap: Két ló által húzott diadalkocsin két női alak (béke és igazság) ülve. Alul elszórt fegyverek IV—NCVNT POST BELLA LABELLA. Átmérője 53 cm. Előlapjával van kiállítva.

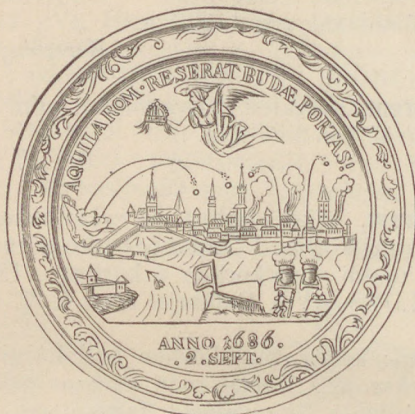
M. N. Muzeum.

1648. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Buda és környékének látóképe előtérben nyargaló pánczélos vitéz és felvonuló gyalogsággal. Elszórt feliratok: PEST | DONAU FL | BVDA ARX | MONSS. GERARDI és alul D. LOTRINGE.

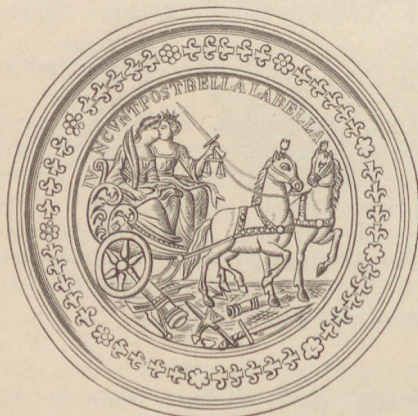
Hátlap: BVDA | LEOPOLDI-CECIDT | VICTRICIBUS-ARMIS | TARTARUS. HAN.—TEKELI. | TURCA.

RUERE-SIMUL. LOTHARUS. ET. BAVARVS. QUOD
CAESARIS AGMINA SEPTEM. | FRUSTRA TEN-

Előlap.

Hátlap.

35. ábra. 1647. sz.

TARUNT. IAM | POTUERE DUCES | 1686 | $\frac{9}{2}$ | DIS.
Átmérője 43 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Múzeum.

1649. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Pánczélos vitéz, pajzsra támaszkodva egy török s egy magyar nyujtotta koronát vesz át; felette sas röpül, háttérben minarettes városkép. LITES VICTORIA TOLLIT.
Hátlap: 12 sorban: BVDA | DISSIDIIS CHRISTIANORVM | IACTATA | A. C. M. D. XXIX. | INSIDIIS. SOLYMANNI | CAPTATA | A. C. M. D. X. LI. VNITIS CHRISTIANORVM | VIRIBUS RECUPERATA | A. C. M. D. CLXXXVI. | (2. SEPT.: | .CIL. Átmérője 44 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1650. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi
Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1651. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: DER CRHISTEN RUHM. félkörű felirat. Alatta Buda látóképe északnyugotról, az előtérben csataképpel, fölötte balra lebegő angyal kereszt és palmaággal. Az egész vonalkörben.
Hátlap: Vonalkörben e 11-soros felirat OFEN.
A. 1526. VON | SOLYMAN EROBERT, V: | A. 1541. MIT LIST BE- | SETZT: HERNACH | VON R. K. M. LEOPOLD, | D ^{23 AVG.} _{2 SEPT.} A. 1686. IN | ANGESICHT DES | GROSS-VEZIERS, | DURCH STURMBE- | ZWUNGEN. | Alul LGL vésnöki jegy. Átmérője 29 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1652. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi.
Hátlapjával van kiállítva.

Fülöp Szász-Coburg-Góthai herczeg.

1653. **Emlékérem**, bronz. Ugyanolyan, mint az előbbi.
Előlapjával van kiállítva.

Michaelis Vilmos.

1654. **Emlékérem**, bronz. Ugyanolyan, mint az előbbi.
Hátlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1655. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Vonalkörben az ostromlott Buda látóképe a Dunával. Felette keresztet s pálmaágat tartó angyal balfelé repül. Körirata: DER CHRISTEN RUHM.

Hátlap: Vonalkörben tizenkétsoros felirat: OFEN, A. 1526. VON | SOLIMAN EROBERT, U. | A. 1541. MIT LIST EIN- | GENOMMEN: HERNACH | VON R. K. M. LEOPOLD | D. $\frac{23. \text{ AVG.}}{2. \text{ SEPT.}}$ - A. 1686. NACH | EINER HARTEN BELA- | GERUNG, IN ANGE- | SICHT DES FEINDES, | DURCH STURM, BE- | ZWUNGEN. | Alul: L G L vésnöki jegy. 29 mm. Előlapjával van kiállítva.

Michaelis Vilmos.

1656. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1657. **Emlékérem**, bronz. Előlap: I. Lipót fürtözött fejével, hadi öltözetben és palástban, ballábát félhold fölé nyugosztva. Feje fölött a pálmaágas lebegő békenemző koronát tart. Lipót a jobbájában tartott jogart áldólag tartja az előtte térdeplő Magyarország nemtője felé, kinek jobboldalán, a háttérben, szemközt, egy jobbájában kettős keresztet, baljában pedig kehely felett lebegő ostyát tartó harmadik nemtő áll; ballábánál pedig paizs hever LVDOVICVS | REX VNGAR, kétsoros felirattal. Az érem körirata: LEOPOLDO VLTORRE RESURGES. A szelvényben: RESTITVTORI VNGARIAE | OB BVDAM RECEPTAM | MDCLXXXVI. | háromsoros felirat és G—H. vésnöki jegy.

Hátlap: Az ostromlott és égő Buda látóképe, a Duna felől tekintve. A felemelkedő füstfellegek felett lebegő koronával. Körirat: HOS FORNAX ARDET IN VSVS. 45 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Dr. Szendrei János.

1658. **Emlékérem**, bronz. Ugyanolyan, mint az előbbi. Előlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1659. **Emlékérem**, aranyozott bronzból. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1660. **Emlékérem**, arany. Előlap: I. Lipót fürtözött fejvel, hadi öltözetben és palástban, ballábát félhold fölé nyugosztva. Feje fölött pálmaágas, lebegő békenemtő koronát tart. Lipót a jobbájában lévő jogart áldólag tartja az előtte térdeplő Magyarország nemtője felé, kinek jobboldalán, a háttérben, szemközt, egy jobbájában kettős keresztet, baljában pedig, kehely felett lebegő, sz. ostyát tartó, harmadik nemtő áll; ballábánál pedig paizs hever LVDOVICVS | REX VNGAR kétsoros felirattal. Az érem körirata: LEOPOLDO VLTORE RESVRGES. A szelvényben: RESTITVTORI VNGARIAE | OB BVDAM RECEPTAM | M. D. CLXXXVI. háromsoros felirat és G—H vésnöki jegy.

Hátlap: Az ostromlott és égő Buda látóképe, a Duna felől tekintve, füstfellegek felett lebegő koronával. Körirat: HOS FORNAX ARDET IN VSVS. Az érem külső karimáján * DVRCH LEOPOLD WIRD AUFGERICHT WAS LUDWIGS UNFALL LÄNGST VERNICHT körirat. Átmérője 45 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1661. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1662. **Emlékérem**, arany. Előlap: Pálmaágakkal díszes babérkoszorúban Lipót fürtös, babéros mellképe jobbra. Alatta Buda és Pest egy részének látóképe északnyugotról. Felirata a szelvényben: INFELIX BUDAM LUDOVICUS PER | DIDIT OLIM. | HAEC ARMIS CAEDIT NUNC | LEOPOLDE TUIS! A^o. 1686. D 2 SEP. | ötsorban. Az egész előlap vonalkörben.

Hátlap. Lipót mint Józua balra áll. Háttérben harczoló hadak. Felirat a szelvényben STAT SOL. LUNA FUGIT. DUM | IOSUA PUGNAT ET ORAT. | SIC EGO PELLO DUOS! | SIC LEOPOLDUS | ERO! ötsorban. Az egész hátlap vonalkörben. A külső ka-

rimán: * LUNA CADIT; NIL AERA IUVANT, NIL TYMPANA FESSAM. SOL CAVE! DUM MINUI SIDERA IUNCTA VIDES! Átmérője 48 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1663. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Előlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1664. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1665. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Pálmaágakkal diszes babérkoszorúban, Lipót fürtös, babéros mellképe jobbra. Alatta az ostromlott Buda látóképe a külső bástyával, az előtérben jobbra tüzértelep s a bal-sarokban I I W vésőjegy. Felirata a szelvényben: INFELIX BUDAM LUDOVIC, PER | DIDIT OLIM. | HAEC ARMIS CAEDIT NUNC | LEOPOLDE TUIS! | A^o. 1686. 2. SEP. öt sorban. Az egész előlap vonalkörben.

Hátlap: Lipót, mint Józsuá balra áll vezéri pálczával és vérttel, melyen héber felírás látszik. A mezőben fölül balról nap, jobbról hold; alul balra csatázó sereg, jobbra vár. Felirat ötsorban a szelvényben: STAT SOL. LUNA FUGIT. DUM | IOSUA PUGNAT ET ORAT. | SIC EGO PELLO DUOS! | SIC LEOPOLDUS | ERO! Az egész hátlap vonalkörben. A külső karimán: * LUNA CADIT; NIL AERA IUVANT, NIL TYMPANA FESSAM. SIC PAX CHRISTIADUM THRAX TIBI PESTIS ERIT. Átmérője 47 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1666. **Emlékérem**, réz. Előlap: Budavár képe, felette repülő császári sas, karmaiban félholdat és keresztet tartva: DONEC AVFERETVR LVNA. PSL. 71. V. 7 A szelvényben: .BVDA CAPTA.

Hátlap: Családi ezimer, szélről: 16—86. Átmérője 28 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1667. **Emlékérem**, arany. Előlap: Vonalkörben napsugaras és villámokat szőro L betű, mely alatt a trónjával összeroskadó szultán látható. Körirata kettős vonalkör közt: LEOPOLD. DER. ERDEN. SONN. DEN. MONDEN. KAYSER. STURZT. VOM. THRON.

Hátlap: Buda látóképe, felette hatsoros felirat: OFEN VOM | TÜRKEN MIT LIST. | EINBEKOMMEN. A. 1541. | VON R. K. M. LEOPOLDO | MIT STURM WIEDER ER | OBERT. A. 1686. 2. SEP. vonalkörben. Átmérője 34 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1668. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan, mint az előbbi füllel. Előlapjával van kiállítva.

Némethy Lajos.

1669. **Emlékérem**, ezüst. Ugyanolyan mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1670. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Vonalkörben OFEN felirat, alatta pedig az ostromlott Buda és Pest látóképe, északnyugotról. Alul C L vésnöki jegy.

Hátlap: Vonalkörben e 9 soros felirat: QVAM | TRVX HEV! CÆCO | FRAVS TÛRCICA | CEPERAT ASTV | 1541. D. 2. SEPT. | EXPVGNATA SACRÆ | FAMV-LATVR BVDA | VIENNÆ. | 1686. $\frac{2. SEPT.}{23. AVG.}$ Átmérője 43. mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1671. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: BUDA D. 2 SEPT. EX-TORTA. | A. 1686. fölirat félkörben. Alatta Buda és Pest egy részének látóképe északnyugotról.

Hátlap: SERVIAT QUI SAE — VIIT. Félkörű felirat és alatta győztes harczos jobbában babérkoszorút, baljában palmaágat tartva a legyőzött ellenség tetemein ül. Átmérője 33 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1672. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Lipót fürtösfejű, babérkoszorús mellképe jobbra s e körirat: IMP. CAES.

LEOPOLD PIUS FEL. AVG. RESTITUT. HUNG. BARBAR. TRIUMPHAT. P. P., alul pedig .H W. vésnöki jegy és .1684. évszám.

Hátlap: Két angyal tartotta fénysugaras korona alatt tizenhárom keretben Buda, Eger, Szolnok, Verovitz, Nógrád, Eperjes, Ungvár, Érsekújvár, Tokaj, Szarvas, Kassa, Szeged és Pécs látóképe, illetőleg alaprajza, alul félhold, kétoldalt pedig: IUSTISSIMA — REUNIO felirat. Az érem külső karimáján *NON ALIENA PETIT, REPETIT REX RAPTA CORONAE; AD DOMINUM UT REDEANT, VIS TRAHIT UNIT AMOR, felirat. Átmérője 48 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1673. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Lipót fürtösfejű, babérkoszorús mellképe, két angyal által tartott s két palmaág által képezett keretben e fölirattal: LEOPOLDVS .I. — TVRC. VICTOR; alul pedig Bécs látóképe vonalkeretben.

Hátlap: Tíz keretben Buda, Pest, Hatvan, Szeged, Pécs, Simonytornya, Kaposvár, Kalocsa, Siklós és az eszéki híd alaprajza, illetőleg látóképe s e kétsoros fölirat: WERMEHRER | DES REICHS. Alul G. H. vésnöki jegy. Az érem külső karimáján pedig: **GLEICH WIE DIE KRON NICHT OHNE STEIN: SO IST DIE HAUPT STADT NICHT ALLIEN (igy!) felirat. Átmérője 40 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. múltört. gyűjt.

1674. **Emlékérem**, bronz. Ugyanolyan, mint az előbbi. Hátlapjával van kiállítva.

Bethlen főiskola.

1675. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Erős domborművű lovas ütközet s e félkör felirat, A DOMINO VENIT PAX ET VICTORIA. vonalkörben.

Hátlap: Az ostromlott Buda látóképe északnyugatról felvéve, fölötte pedig jobbra repülő sas csőrében palmaággal. Körirata félkörű kétsorban LEOP. I. IMP. ROM. SEMP. AVG. VI BVDAM EXPVG-

NAT. | .AN. CHR. — .16. — .86 ^{23. AY.}/_{2. SE.} Alul M. B. vés-
nöki jegy. Átmérője 50 mm. Előlapjával van ki-
állítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1676. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: I. Lipót buste-je, körül-
véve babérkoszorúval, melynek ágazatai közt, Eger,
Érsekújvár, Szolnok, Vác, Buda és Fehértemplom
várainak alaprajza s az alsóban LEOP: I: D: G |
* CAES: GERM: S. A. | TVRC: VICT. | fölírat
három sorban.

Hátlap: A gigászok harcza a sason repülő, villá-
mot és kormányalmát tartó Jupiter ellen, az elő-
laphoz hasonló keretben. A keret ágazatai közt
Eperjes, Kassa, Tokaj, Onód, Eszék és Ungvár alap-
rajzai s az alsóban három sorban IOVI HVNG: | RE-
BELL: ULTORI. | 1686. | Átmérője 59 mm. Előlap-
jával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1677. **Emlékérem**, arany. Lotharingi Károly mellképe, fűrtös
fejjel, mellén az aranygyapjas renddel és e föl-
írat: CAROLVS. D. G. — DVX. LOT. MAR. D. G.
B. C. pontkörben.

Hátlap. Gazdag tájkép, hegyekkel koszorúzott
völgyben közepén folyóval. Előtérben obeliszk, mely-
ről a félholdat a tájkép felett lebegő s villámot
szoró sas villámmal lesújtja. Fölül mondatzalagon:
VIRTVS. GERMANORVM, a szelvényben pedig
PANN. VINDICATA. Az egész hátlap vonal és pont-
körben. Átmérője 51 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. műtört. gyűjt.

1678. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Lotharingi Károly mell-
képe, fűrtös fejjel jobbra s e körírat: CAROLVS.
V. D. G. — LOTHARINGIAE. BARRI. & DVX.,
alul pedig .G B. F. vésnöki jegy.

Hátlap: Vonalkörben .QVIS. LABORANTI. PO-
TVIT. SVCCVRRERE. LVNAE. & 1686. Buda nem-
tője thronuson ülve, jobbában babérkoszorú, baljá-
ban kereszt, ballábal félholdra tápos. A thronus

alján BVDA CAPTA fölirat. Átmérője 45 mm. Előlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt.

1679. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Lotharingi Károly mellképe jobbra, előtte sisak, leeresztett orrvérttel, s ennek oldalánál okmánytekercs. Felirata: CAROL. V. LOTHARING — ET BARR. DVX kettős vonalkörben.

Hátlap: A herczeg sisakos vértezett alakja, törökön tapos. Vértjén a bold. szűz. A törököt allegorizáló négyfejű szörny felett diadalmaskodik, mely jobbában eltört dorongot, baljában félholdas paizst tart. Egyik feje már levágva a porban hever. Fölül fénysugaras napra helyezett kehely az oltári szentséggel a szörnyre villámokat szór. Hátterben Buda látóképe. Felirata: QVOMODO CECIDISTI — DE CAELO, alul pedig F. I. vésnöki jegy. Az egész hátlap kettős vonalkörben. Átmérője 54 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Bécsi cs. és kir. müttört. gyűjt

1680. **Emlékérem**, ezüst. Előlap Miksa Manó bajor hg. mellképe: MAX. EMAN. D. G. U. BAVAR. ET. P. — S. DUX. C. P. R. S. R. I. A. ET. ELECT. L. I. L. Alul: H. ROUSSEL. F.

Hátlap: Vizi istenek Herculesnek falkoronákat nyujtanak, azokon városnevek; az alsó falkoronák egyikének felirata BVDA EXPUG. Körirat: QUAE. REGIO. IN. TERRIS. NOSTRI. NON. PLENA. LABORIS A szelvényben: HERCULI PACIFERO | BELGIUM POSUIT. | M. DC. XCVII. 75 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1681. **Emlékérem**, ezüst. Előlap: Ezüstlap, I. Leopold mellképével (ráerősítve), bevéssett betűkkel: LEOPOLDVS. I. D. G. ROM. IMPERATOR.

Hátlap: Anno Quo | Leo fortIs, tVrCae | VlrIbVs resIstens | FortVnatè | bVDaM obtInVIt | 2 Septembris. | Átmérője 40 mm. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1682. **Emlékérem**, réz, ezüsttel plakirozva. Előlap: LEOPOLDVS. AVG. — IMP. CAESAR. P. F. körirathban I. Lipót jobbra fordult babérkoszorús mellképe fűtözött fejjel.

Előlap.

Hátlap.

36. ábra, 1682. sz.

Hátlap: OFEN. A. 1529. D. 20. AVG. VERLOREN. | A. 1686. D. 2. SEP. MIT STVRM EROBERT | kétsoros félkörű felirat alatt, az ostromlott Buda

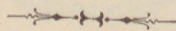
látóképe, előtérben táborrészlettel. Átmérője 48 mm. Hátlapjával van kiállítva.

Ebenhöch Ferencz.

1683. **Emlékérem**, vashól. Előlap: Felfordított, almaalakú piédestálon I. Lipót koronás, véteztett alakja királyi palástban baljában karddal, feje körül fénykör alakban e fölirat LEOPOLDVS. ROM. I. Jobbján, tek-nőjével felfelé fordított vértén Szobieszkzy János lengyel király látható hermelin palástban, fején ki-rályi koronával, baljában karddal és feje körül e felíráttal IOH. III. REX. POLONIA. Balján Szo-bieszkzyhez hasonló vértén M. A. Justinianus velen-czei doge áll, szintén hermerlin palástban, fején doge süveggel, baljában karddal s feje körül ezen körirattal: M: (arcus) A: (urelius) I: (ustinianus) DVX VENETIA. Jobbjukkal mindhárman egy láncz-ka-rikát tartanak. Alattuk három sorban CONFOE-
DERATIO | ET | CONCORDIA fölirat. Az előlap körirata: DIE EINTRACHTS TREV. — DIS HEL — DEN — DREY. — MIT SIEG ERFREV; alul pedig M B Martin Brunner nürnbergi éremvésőjegye. Az egész vonalkörbe zárt előlap hibás veret, mely bé-lyegcsuszamlás folytán előállott kettőzéseket mutat.

Hátlap. Kettős vonalkörben az osztrák és lengyel sas, valamint a velencei szárnyas oroszlán egy a törököt allegorizáló kutyát tépnek szét. Körirata vonalkör közt: * DURCH DIESEN BUND. DER TURCKEN HUND. MUSS GEHN ZU GRUND. A. 1684. Az érem külső karimáján: DURCH GOTTES HAND. DIES DREYFACH BAND. HAB LANG BE-STAND. I. Lipót által a lengyelekkel és velenceikkel a törökök ellen 1684-ben kötött szövetség emlékére Nürnbergben vert érem. Előlapjával van kiállítva.

Az iglói főgymnásium tulajdona.

1684. **Obulus** vagy **földénár**, ezüst, magyar. A legkisebb fajú folyópénz, melyből a régibb magyar pénzrend-szer szerint két darab tett egy denárt. I. Lipót alatt veretett Körmöczbányán 1684-ben. 2 drb., és

pedig az egyik elő-, a másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1685. **Denár**, ezüst, magyar. Kis folyópénz, melyből a régibb magyar pénzrendszer szerint hol két-, hol három-, hol négyszáz volt egy forintban s e pénzrendszerben az egységet képezte. I. Lipót alatt veretett Körmöczbányán 1686-ban. 2 drb, és pedig az egyik elő-, a másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1686. **Háromkrajczáros**, ezüst, magyar. Része a rajnai forintnak, melyben 60 krajczár volt. Egy rajnai forint tehát husz ily háromkrajczárost tartalmazott. I. Lipót alatt Körmöczbányán veretett 1686-ban.

M. N. Muzeum.

1687. **Hatkrajczáros**, ezüst, magyar. A rajnai forintnak része, melyben 60 krajczár lévén e pénznem tízszer foglaltatott. I. Lipót alatt Körmöczbányán veretett 1682-ben. Előlapjával van kiállítva,

Kúnvári Fülöp.

1688. **Hatkrajczáros**, ezüst, magyar. Az előbbi szám alattival teljesen megegyez. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1689. **Hatkrajczáros**, ezüst, magyar. A rajnai forintnak, melyben 60 krajczár volt egy tized része. I. Lipót alatt Nagybányán veretett 1685-ben. 2 drb, és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1690. **Tizenötökrajczáros**, ezüst, magyar. A rajnai forintnak, melyben 60 krajczár volt egynegyed részét képezte. I. Lipót alatt Körmöczbányán veretett 1686-ban. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1691. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, magyar. Az előbbi szám alattival teljesen megegyez. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1692. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, magyar. A rajnai forintnak melyben 60 krajczár volt, egynegyed részét képezte. I. Lipót alatt Nagybányán veretett 1686-ban. Előlapjával van kiállítva.

Szegedi kegyesrendi ház.

1693. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, magyar. Az előbbi szám alattival teljesen azonos. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1694. **Tizenötkrajczáros egykorú hamisítványa**. I. Lipót alatt veretett, körmőczbányai hasonlónemű pénzek mintájára. Évjelzése 1680. Előlapjával van kiállítva.

Ludaics Miksa.

1695. **Tizenötkrajczáros egykorú hamisítványa**. Az előbbi szám alattihoz hasonló. Évjelzése elmosódott. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1696. **Negyedtallér**, körmőczbányai ezüst. A birodalmi tallérnak, mely a császári pénzügyi bizottság 1669. évi September 4-én, Regensburgban kiadott rendelete értelmében 90 krajczárt ért, egynegyed része. Veretett I. Lipót alatt 1660-ban. 2 drb és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1697. **Féltallér**, ezüst, körmőczbányai. A császári pénzügyi bizottság 1669. évi September 4-én Regensburgban kiadott rendelete értelmében 45 krajczárt ért azaz egyenlő értékű volt háromnegyed forinttal (Rajnai rendszer szerint). Két darab és pedig, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva. I. Lipót alatt az egyik 1662. a másik pedig 1665-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1698. **Féltallér**, ezüst, nagybányai, tábori csegely (azaz négyszegletes és sürgös szükség miatt felületesen vésett bélyeggel van verve). 45 krajczárt ért. I. Lipót alatt 1661-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1699. **Tallér**, ezüst, körmöczbányai. A császári pénzügyi bizottság 1669. évi September 4-én Regensburgban kiadott rendelete értelmében 90 krajczárt ért, és pénzlábat képezett, azaz a folyó ezüst pénzek többi fajtáinak értéke mindig a tallérhoz viszonyított, mely tehát mint valuta pénz teljes fémértékben veretett ki. I. Lipót alatt veretett 1632-ben. Két drb és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1700. **Tallér**, ezüst, nagybányai. Értéke és rendeltetése megegyez a körmöczbányai ezüst talléréval. I. Lipót alatt 1675-ben veretett. Két példány és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1701. **Egyhatod aranynak próbaverete**, ezüst, magyar. Nem folyópénz, s így forgalomban nem is volt, hanem csak arra szolgált, hogy a hasonló nagyságú arany pénznem veretése végett készített bélyegző, helyességéről meggyőződés szereztessék. I. Lipót alatt 1674-ben Nagybányán veretett. Két db. és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1702. **Egyhatod arany**, magyar. Az arany forintnak, melyben 102 krajczár volt, egyhatod része s így 17 kr. értékben járt. I. Lipót alatt 1686-ban Nagybányán veretett. Két példány és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1703. **Denár aranyverete**, magyar. Nem volt forgalomra szánt folyópénz, hanem a bányagrófok által részint ajándékozás, részint mutatványkép veretett. I. Lipót

alatt Kőrmöczbányán 1685-ben. Két drb és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1704. **Aranyforint**, kőrmöczbányai. Értéke 102 krajczár volt. I. Lipót alatt 1685-ben veretett. Előlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1705. **Aranyforint**, kőrmöczbányai. Az előbbi szám alattihoz hasonló, de 1686-ban veretett. Hátlapjával van kiállítva.

Szegedi kegyesrendi ház.

1706. **Arany**, ötös kőrmöczbányai. Értéke 5 forint aranyban, azaz 510 krajczár. I. Lipót alatt 1670-ben veretett. Két példány és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1707. **Arany**, tizes, kőrmöczbányai. Értéke 10 forint aranyban, azaz 1020 krajczár. I. Lipót alatt veretett. Két darab és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, amaz 1666. emez 1678. évből.

M. N. Muzeum.

1708. **Arany**, tizes nagybányai. Értéke megegyez a kőrmöczi tizes aranyéval. I. Lipót alatt veretett.

M. N. Muzeum.

1709. **Arany**, tizes, erdélyi. Értéke megegyez a kőrmöczbányai tizes aranyéval. Apafi Mihály alatt (I. Lipót kortársa) veretett 1683-ban, Gyulafehérvárott. Két darab, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1710. **Arany**, tizes erdélyi. Értéke megegyez a kőrmöczi tizes aranyéval. Apafi Mihály alatt veretett 1673-ban, a kolozsvári érmeldében.

Pécsi püspökség.

1711. **Arany**, tizes, erdélyi. Értéke megegyez a körmöczbányai tizes aranyéval. Apafi Mihály alatt 1663-ban veretett a szebeni érmeldében.

M. N. Muzeum.

1712. **Arany**, tizes, erdélyi. Értéke megegyez a körmöcz tizes aranyéval. Apafi Mihály alatt 1670-ben a fogarasi érmeldében veretett.

M. N. Muzeum.

1713. **Aranyforint**, erdélyi. Értéke 90 és 102 denár közt váltakozott. Apafi Mihály alatt 1685-ben Fogarason veretett. Két darab és pedig egyik elő-, másik hátlappal van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1714. **Aranyforint**, erdélyi, hatoldalú. Értéke 90 és 102 denár közt váltakozott. Apafi Mihály alatt 1695-ben Fogarason veretett.

M. N. Muzeum.

1715. **Tallér**, ezüst, erdélyi. Értéke körülbelül megegyezett a körmöczzi talléréval. Apafi Mihály alatt 1684-ben Gyulafehérvárra veretett. Két példány egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1716. **Tallér**, ezüst, erdélyi, hatoldalú. Értéke körülbelül megegyezett a körmöczbányai taléréval. Apafi Mihály alatt 1684-ben Gyulafehérvárra veretett. Két darab és pedig egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1717. **Tallér**, ezüst, erdélyi, négyoldalú. Értéke körülbelül a körmöczbányai talléréval volt egyenlő. Apafi Mihály alatt 1662-ben a szebeni érmeldében veretett.

M. N. Muzeum.

1718. **Tallér**, ezüst, erdélyi, hatoldalú. Értéke körülbelül megegyezett a körmöczzi talléréval. Apafi Mihály alatt veretett 1663-ban a szebeni érmeldében.

M. N. Muzeum.

1719. **Tallér**, ezüst, erdélyi. Értéke körülbelül megegyezett a körmöczi talléréval. Apafi Mihály alatt veretett a szebeni érmeldében 1672-ben.

M. N. Muzeum.

1720. **Tallér**, ezüst, erdélyi. Apafi Mihály alatt a brassai érmeldében veretett 1667-ben. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1721. **Tallér**, ezüst, erdélyi. Apafi Mihály alatt, a segesvári érmeldében veretett 1672-ben. Két példány, egyik elő-, a másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1722. **Tallér**, ezüst, erdélyi. Apafi Mihály alatt a fogarasi érmeldében veretett. Két példány egyik 1668 másik 1669-ik évből s amaz elő-, emez hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1723. **Garas**, ezüst, erdélyi. Tizenkét denár értékben járt. Apafi Mihály alatt 1672-ben veretett, a szebeni érmeldében.

M. N. Muzeum.

1724. **Garas**, ezüst, erdélyi. Tizenkét denár értékben járt. Apafi Mihály alatt 1672-ben veretett a brassai érmeldében. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1725. **Denár**, ausztriai. I. Lipót alatt veretett. Két példány egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, egyik 1681. a másik 1686-ik évről.

Kúnvári Fülöp.

1726. **Egykrajczáros**, ezüst, ausztriai. I. Lipót alatt, 1677-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1727. **Háromkrajczáros**, ezüst, ausztriai. I. Lipót alatt 1673-ban veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1728. **Hatkrajczáros**, ezüst, ausztriai. I. Lipót alatt 1686-ban veretett. Előlapjával van kiállítva.

Kúnvári Fülöp.

1729. **Hatkrajczáros**, ezüst, ausztriai. I. Lipót alatt 1686-ban veretett. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1730. **Tizenöt-krajczáros**, ezüst, ausztriai. I. Lipót alatt 1685-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

Kúnvári Fülöp.

1731. **Arany**, ötös, osztrák. I. Lipót alatt 1661-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1732. **Egy lapú fillér**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1683-ban veretett.

M. N. Muzeum.

1733. **Egykrajczáros**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1669-ban veretett.

M. N. Muzeum.

1734. **Háromkrajczáros**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1673-ban veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1735. **Hatkrajczáros**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1686-ban veretett. Előlapjával van kiállítva.

Kúnvári Fülöp.

1736. **Hatkrajczáros**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1686-ban veretett. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1737. **Tízenöttrakjczáros**, ezüst styriai. I. Lipót alatt 1675-ben veretett. Két példány egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1738. **Kettőstallér**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1674-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1739. **Kettős széles tallér**, ezüst, styriai. I. Lipót alatt 1682-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1740. **Egykrajczáros**, ezüst, karinthiai. I. Lipót alatt 1659-ben veretett.

M. N. Muzeum.

1741. **Háromkrajczáros**, ezüst, karinthiai. I. Lipót alatt veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, amaz 1665. emez 1668-ból.

M. N. Muzeum.

1742. **Hatkrajczáros**, ezüst, karinthiai. I. Lipót alatt 1682-ben veretett. Előlapjával van kiállítva.

Kúnvári Fülöp.

1743. **Hatkrajczáros**, ezüst, karinthiai. I. Lipót alatt 1680-ban veretett. Hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1744. **Tízenöttrakjczáros**, ezüst, karinthiai. I. Lipót alatt 1675-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlappal van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1745. **Háromkrajczáros**, ezüst, tiroli. I. Lipót alatt veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, amaz 1681. emez 1686-ik évből.

Kúnvári Fülöp.

1746. **Kettőstallér**, ezüst, tiroli. I. Lipót alatt veretett.

M. N. Muzeum.

1747. **Arany**, ötös, cseh. I. Lipót alatt 1659-ben veretett.
M. N. Muzeum.

1748. **Egylapú fillér**, ezüst, cseh. I. Lipót alatt veretett.
M. N. Muzeum.

1749. **Háromkrajczáros**, ezüst, cseh. I. Lipót alatt veretett.
Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, amaz 1679. emez 1680-ik évből.
M. N. Muzeum.

1750. **Hatkrajczáros**, ezüst, cseh. I. Lipót alatt veretett.
Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva, amaz 1681. emez 1683-ik évből.
M. N. Muzeum.

1751. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, cseh. I. Lipót alatt 1664-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.
M. N. Muzeum.

1752. **Egykrajczáros**, ezüst, sziléziai. I. Lipót alatt 1672-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.
M. N. Muzeum.

1753. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, sziléziai. I. Lipót alatt 1659-ben veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.
M. N. Muzeum.

1754. **Egykrajczáros**, ezüst, salzburgi Gandolf Miksa (Khunburgi gróf) salzburgi érsek, I. Lipót hűbérese alatt 1684-ben veretett. Előlapjával van kiállítva.
Kínvári Fülöp.

1755. **Egykrajczáros**, ezüst, salzburgi. Gandolf Miksa (Khunburgi gróf) salzburgi érsek, I. Lipót hűbérese alatt 1683-ban veretett. Hátlapjával van kiállítva.
Ludaics Miksa.

1756. **Háromkrajczáros**, ezüst, salzburgi. Gandolf Miksa (Khunburgi gróf) salzburgi érsek, I. Lipót hűbérese alatt 1681-ben veretett. Előlapjával van kiállítva.
Kúnvári Fülöp.
1757. **Háromkrajczáros**, ezüst, salzburgi, Teljesen megegyez az előbbivel. Hátlapjával van kiállítva.
M. N. Muzeum.
1758. **Tizenötkrajczáros**, ezüst, salzburgi. Gandolf Miksa, (Khunburgi gróf) salzburgi érsek, I. Lipót vazallusa alatt veretett. Két példány, egyik elő-, másik hátlapjával, amaz 1685. emez 1686-ból van kiállítva.
Kúnvári Fülöp.
1759. **Denár**, bajor. Miksa Manó bajor választófejedelem alatt veretett 1680-ban. Előlapjával van kiállítva.
Kúnvári Fülöp.
1760. **Kétharmadtallér**, ezüst, szász ujjóthai. I. Frigyes (I. Lipót kortársa) szász herczeg alatt 1685-ben veretett.
Kúnvári Fülöp.
1761. **Tallér**, ezüst, szász. III. János György (I. Lipót kortársa) szász választófejedelem alatt 1682-ben veretett.
Kúnvári Fülöp.
1762. **Negyedtallér**, ezüst, spanyol. IV. Fülöp spanyol király alatt 1645-ben veretett.
Kúnvári Fülöp.
1763. **Féltallér**, ezüst, spanyol. IV. Fülöp spanyol király alatt 1645-ben veretett.
Kúnvári Fülöp.
1764. **Tallér**, ezüst, spanyol. IV. Fülöp spanyol király alatt 1663-ban veretett.
Kúnvári Fülöp.
1765. **Negyedtallér**, belga-brabanti. Albert osztrák főherczeg († 1621) és Izabella († 1633) alatt veretett.
Kúnvári Fülöp.

1766. **Tallér**, ezüst, belga-brabanti. Albert osztrák főherceg († 1621) és Izabella († 1633) alatt veretett.

Kúnvári Fülöp.

1767. **Tallér**, ezüst, utrechti (a hollandi hét szövetséges állam egyike). 1620-ban veretett.

Kúnvári Fülöp.

1768. **Tallér**, ezüst, utrechti. 1666-ban veretett.

Kúnvári Fülöp.

1769. **Tallér**, ezüst, ober-yseli (a hollandi hét szövetséges állam egyike). 1677-ben veretett.

Kúnvári Fülöp.

1770. **Tallér**, ezüst, west-frieslandi (a hollandi hét szövetséges állam egyike). 1661-ben veretett.

Kúnvári Fülöp.

1771. **Török kispénzek** (A k e s e), ezüst. IV. Mohammed, (Ibrahim fia) szultán alatt, ki 1648-tól 1687-ig uralkodott, verettek. Két darab, egyik elő-, másik hátlapjával van kiállítva.

M. N. Muzeum.

1772. **Török arany**. IV. Murad (I. Achmed fia) alatt, a ki 1622-től 1639-ig uralkodott, veretett.

M. N. Muzeum.

1773. **Török pénzverő-bélyeg**. Tömör acél, négyszögletű török tallér minta, négy sor török írással. A bélyeg szélessége 6, hossza 5—6, magassága 3 cm. A tallér minta átmérője 4 cm. A XVII. század második felében Brassóban hamisított török tallérok matricza gyanánt szolgált.

M. N. Muzeum.

1774. **Török pénzverő-bélyeg**. Az előbbinek párja a hamis tallérok másik oldalának verésére szolgált. Anyaga, méretei hasonlóak a megelőzőjéhez.

M. N. Muzeum.

1775. **Török pénzverő-bélyeg.** aczélból, melynek lapos feje lefelé szélesedik négyszög alakban, melyből a szára keskenyebb négy oldalban nyulik lefelé és hegyes csúcsban végződik. Török" oszpora nevű kis ezüst pénzek hamisítására használták ugyancsak Brassóban. A matricz átmérője 2·2, az egésznek hossza 16.5 cm.

M. N. Muzeum.

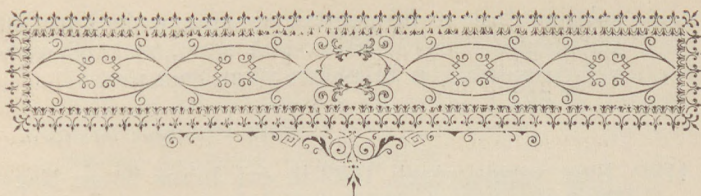
1776. **Török pénzverő-bélyeg.** Az előbbinek párja, a török oszporák hamisításához szolgált, a másik oldal verésénél. Hasonló anyag és méretek.

M. N. Muzeum.

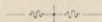
1777. **Törökpénzverő - bélyeg.** Aczélból készült, henger alakú, felül lapos, melyen a török érem felirata van bevésve. Brassóból származik, oszporák hamisítására szolgált a XVII. században. A felső lap átmérője 2·1 cm, hosszúsága az egésznek 7 cm.

M. N. Muzeum.

FÜGGELÉK.*)

a) *Kéziratok, okiratok, levelek.*

1778. Pest-, Pilis- és Solt egyesült vármegye 1685-ik évi Márczius 2-től 1689-ik évi Május 18-ig terjedő közgyűléseinek eredeti jegyzőkönyve.

Kézirat. 2° 121 beírott oldal; elejéről 10 lap hiányzik. A budai eseményekre vonatkozó s avval kapcsolatos tárgyakat érintő közgyűlési végzések a 39—51-ik oldalig terjednek. Érdekes ebben a többi között Augusztus 14-én Gácson tartott közgyűlésen hozott azon végzés, melylyel a lotharingiai herczeghez Budavárának biztos kilátásba helyezett bevétele után, a Buda alatti táborba menesztendő küldöttségnek utasítás adatik.

Pest-, Pilis-, Solt- és Kis-Kúnmegye.

1779. Bars vármegye közgyűlésének jegyzőkönyve 1676-ik évtől 1686-ik évi Deczember 19-ig, a mely sok politikai, kulturtörténeti és hadjárati adatokon kívül tartalmazza azok névsorát is, a kik, mint nemesi fölkelők az 1684-ik és 1686-ik évi budai ostromnál részt vettek, felmentettek, hadi fogságban voltak, más megyében insurgáltak, elszegényedtek és iga-

*) A jelen „Kalausz“ összes izei már nyomtatás alatt voltak, midőn még az alább következő számok alatt leírt érdekes tárgyak elkészve beküldettek; a mi szükségessé tette ezen „Függelék“-kel a „Kalausz“-t bővíteni.

zolatlanul nem insurgáltak, s míg a hadjáratban Barsmegye részéről 431 vettek részt, csak 36 olyan van kimutatva, a ki abban részt nem vett.
2° 577 l.

Bars vármegye levéltára.

1780. Bars vármegyének 1683-ik évi Julius 26-án Nagy-Ugrócson tartott gyűléséből kelt összeírása a bars-megyei nemességnek, a személyes fölkelés, a katona helyettesítés és a banderialis contingens kivetése tárgyában.

Bars vármegye levéltára.

1781. Bars vármegyének Nagy-Ugrócson 1684-ik évi Május 15-én tartott közgyűlésének határozati okirata, melyben az azon évi hadjáratban részt venni kötelesek, vagy katonás lovasságot kiállítani tartozók, a betegek, a fölmentettek összeírása eszközöltetett.

Bars vármegye levéltára.

1782. Bars vármegyének Nagy-Ugrócson 1684-évi Junius 22-én tartott közgyűlési okirata, melyben a nemesség és armalisták személyes felkelésére vonatkozó összeírás eszközöltetik s a fölkelő seregnek tisztjei megválasztatnak.

Bars vármegye levéltára.

1783. Összeírása azon nemeseknek, kik Bars vármegye zászlaja alatt táborba szállani tartozván, megjelentek. Az okirat kelt 1684. évi Julius 6-án.

Bars vármegye levéltára.

1784. Összeírása azoknak, a kik az 1684. évi nemzeti fölkelésben személyesen résztvenni tartoztak, vagy maguk helyett katonát állítani köteleztettek, vagy a megyétől távol valának. Az okirat kelt 1684. Julius 7-én a Nagy-Ugrócson tartott megyei gyűlés alkalmával.

Bars vármegye levéltára.

1785. Bars vármegyének Nagy-Ugrócson 1684-ik évi Julius 6-án kelt közgyűlési határozata, melyben kimondja, hogy azok, a kik a hadjáratban személye-

sen résztvenni tartoznak, ha a vármegye zászlaja alatt meg nem jelennének, az olyanokat megjelenni kényszerítsék, mely czélból Hudra Istvánt többet magával kiküldötték; a kik pedig a király szolgálatában vannak, azoktól lovasokat kérjen, ha ezt nem tennék, jószágaik lefoglalandók.

Bars vármegye levéltára.

1786. Bars vármegyének 1686. évi Ápril 3-án Oszlában tartott gyűlése alkalmával kivetett hadi adójának összeírása és felosztása.

Bars vármegye levéltára

1787. A Bars vármegyei birtokos nemesség, a curialisták és a körmöczbányai armalisták összeírása 1686-ik évből.

Bars vármegye levéltára.

1788. Pálffy Károly gróf levele Bars vármegye rendeihez 1684-ik évi Junius 27-ről a tótrónai táborból keltezve, melyben tudatja a rendekkel, hogy az ottani katonai hadtest kormányzójának kineveztetett; s kéri a rendeket, hogy a lovas nemesség Turóc megyébe siessen, a gyalogságot Bars vármegyében hagyván.

Bars vármegye levéltára.

1789. Rákóczi Erzsébet Szomolánból 1686-ik évi Márczius 28-ról írja Bars vármegye rendeinek, hogy a rendek által tőle kölesönképen kért 3000 frtot nagy sajnálatára nem adhatja meg, mert a jószágban több a költség, mint a jövedelem; hosszú ideig idegen országban számos udvarral kellett lennie, s ez okból kölesönt nem adhat.

Bars vármegye levéltára.

3) Olajfestmények.

1790. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem olajba festett lovas alakja.

M. 985 — Sz. 780 mm.

Zichy Ödön gr.

1791. **Lajos Vilmos Miksa** badeni örgróf olajba festett lovas alakja.
M. 720 — Sz. 670 mm.
Zichy Ödön gr.
1792. III. **János György** szász választó fejedelem olajba festett lovas alakja.
M. 725 — Sz. 725 mm.
Zichy Ödön gr.
1793. V. **Károly Lipót** lotharingiai herceg olajba festett lovas alakja.
M. 943 — Sz. 647 mm.
Zichy Ödön gr.
1794. XI. **Incze pápa** olajba festett mellképe.
M. 480 — Sz. 355 mm.
Zichy Jenő gr.
1795. XI. **Incze pápa** bas-relief mellképe fehér márványból, nyolczszögletű keretben.
M. 610 — Sz. 510 mm.
Zichy Jenő gr.

7) Metszetek.

1796. **Ampringen Gáspár** térdképe. Rézmetszet. M. 240 (felirattal 279) — Sz. 210 mm. Felirata: Teutonici pandit sic coelum Principis umbram, Expandunt Famam tot documenta Solo. Ampringen Gáspár a német lovagrend nagymestere szül. 1619. Márcz. 20-án Boroszlóban s megh. 1684. Szept. 9-én, mint sziléziai főkapitány. 1673. Febr. 27-én kir. helytartóvá neveztetett ki s mint ilyen 1679-ig Pozsonyban székel. Embertelenségéről hirhedt.
Bubics Zsigmond.
1797. **Auersperg Farkas Engelbert** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 193 — Sz. 165 mm. Felirata: Wolfgango Enghelberto del S. R. J. Conte D. Aversperg et Gotschee etc. Jel. A. Bloem(art) deli.
Bubics Zsigmond.

1798. **Böttingen Farkas** gróf mellképe körkeretben. Rézmetszet. M. 118 — Sz. 155 mm. Körirata: Excell. Dn. Wolfg. Comes A Böttingen. Caesar. Ad Portam Ottomanicam Legatus.

Bubics Zsigmond.

1799. **Degenfeld Hannibal** báró mellképe körkeretben. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 145 mm. Körirata: Hannibal Baro A Degenfeld.

Lanfranconi Énea.

1800. **Dünnewald Henrik János** gróf térdképe. Rézmetszet. M. 255 — Sz. 175 mm. Felirata: Heinrich Johann Graeff von Dunnewald, General Major bey der Keyserlichen armée. A kép háttérében csatajelenet látható.

Bubics Zsigmond.

1801. **Eleonóra Magdolna Terézia** királyné, I. Lipót nejének mellképe díszes oválkeretben. A kép piédestal-on áll, melynek felirata: Eleonora Magdalena Teresia Avgvsti Sponsa Palatinis Neobvrgensibvs Genita. Rézmetszet. M. 279 — Sz. 185 mm. Jel. Jo: Vlrich Maÿr del: ad Vivam — Bar: Kilian sculp: Ao 1676.

Bubics Zsigmond.

1802. **Eszterházy Pál** hg. nádor mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 230 (felirattal 290) — Sz. 191 mm. A keret alatt jobbról-balról trophaeák láthatók, míg középen két amourette tartja a családi címért. Felirata: Celsissimus Sac: Rom: Imp: Princeps Pavlvv Esteras de Galantha, perpetuus Comes in Frakno Reg: Hung: Palatinus, Judex Cumanus: Aur: Vel. Eqves, Comit: Soproniensis, Pest, Pilis, et Sold: supremus Comes, Sac: Caesar: Reg: Maiestatis Intimus Actualis Consiliarius, Camerarius, Partiū: Reg: Hung: Cis Danubi: Confinio: Antemon: Supremus Generalis, et per dictum Reg: Hung: Locumtenens. Jel. Antonius Schue effigi: — Joan: Jacobus Hoffmann sculp: Viennae.

Bubics Zsigmond.

- 1803 **Frigyes Ágost** brunswicki és lüneburgi hg. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 145 mm. Körirata: Fridericus Augustus Dux Brunsvicensis Et Luneb.

Lanfranconi Énea.

1804. **Goltz Rüdiger** báró mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 212 — Sz. 162 mm. Felirata: D. Liber Baro de Goltz Peditat: Brandeb: Generalis Locum tenens.

Bubics Zsigmond.

1805. **Heissler Donát** tábornok mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 250 — Sz. 185 mm. A kép alatti piédestal felirata: Donatus Heissler Praefectus Equitui Caesar.

Bubics Zsigmond.

1806. **Hohenfeld Nándor** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 187 (felirattal 220) — Sz. 159 mm. Felirata: Ferdinando Conte Di Hohenfeld Barone Di Aistersem, Et Allmegg Consigliere, E Cameriere Di S. M. Cesa. Vice Presidente Della Camera Avlica E Commissario Generale De Gli Eserti Cesarei etc. Jel. F. van der Steen S. M. C. scu. — A. Bloem (art) del.

Lanfranconi Énea.

1807. **Hohenlohe Farkas Imre** gr. mellképe körkeretben. Rézmetszet. M. 115 — Sz. 145 mm. Körirata: Wolfgang Julius Comes De Hohenloe.

Lanfranconi Énea.

1808. **Hohenlohe Farkas Gyula** gróf arc képe. Egész alak. Rézmetszet. M. 223 (felirattal 281) — Sz. 184 mm. Felirata: Bildnus, Dess Hoch- und Wohlgebornen Herrn, Herrn Wolfgang Julius Graven von Hohēlohe und Gleichen etc. Ritter etc. und Generall über die Reichs Völcker wider den Türeken. A kép bal-felső sarkában Pécs ostromképe — Fünf Kirchen — felirattal.

Bubics Zsigmond.

1809. **Hohenlohe Farkas Gyula** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 274 — Sz. 197 mm. Körirata: Illmus Wolfgangus Julius Com. Ab Hohenloe et Gleichen etc. Christ. Reg. Mai. nec non Conföed. Rom. Imp. Elect. et Princ. Campi Maresch. Gen. et Eques. A kereten belül, alul: E flammis clarior. A kép alatti piédestal-on a családi czimer. Jel. MV Sömer ad — viuum fe: 1665.

Bubics Zsigmond

1810. XI. **Incze pápa** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 393 — Sz. 307 mm. Felirata: Innocentius XI. Pontifex Maximus. Jelezve: Ex formis Nicolai Vischer. — Per Philip: Bouttats Freder: F. sculpt. »Theatrum illustr. principum hujus temporis of To-neel Nieuwelijks. Uytgegeven t'Amsterdam by Nicolaus Visscher czimű műből. L. a 695. számot.

Meszlényi Gyula

1811. XI. **Incze pápa** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 82 — Sz. 55 mm. A kis képecskét a metszet bal-felső sarkában egy női alak tartja, míg egy másik azt ép festeni látszik; alul két angyalka a pápai jelvényeket mutatja fel. Az egész csoportozat felhőkön lebeg. Felirata: Effigies Nomina Et Cognomina S. D. N. Innocentii PP. XI. Et RR. DD. S. R. E. Cardd. nunc viuentium. Jel. Cyrus Ferrus delin. — g. Audran sculp.

Meszlényi Gyula.

1812. XI. **Incze pápa** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 258 — Sz. 200 mm. Felirata: Innocentius XI. Odescalchvs Pont. Max. Creatvs Die XXI. Septembr. MDCLXXVI. Jelezve: Alb. Clouet sculp.

Meszlényi Gyula.

1813. XI. **Incze pápa** mellképe nyolczszögű keretben. Rézmetszet. M. 200 — Sz. 159 mm. Felirata: Innocentivs XI. Pont. Max. Creatvs Die 21. Septem. 1676.

Bubics Zsigmond.

1814. III. **János György** szász választó fejedelem mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 178 — Sz. 131 mm.

Felirata: Joannes Georgius III. D. G. Dux Saxoniae
J. C. et M. Sac: Rom: Imp: Archimareschallus et
Elector.

Lanfranconi Énea.

1815. V. **Károly** lotharingiai hg. nagy mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 794 — Sz. 539 mm. Felirata: Carolo V. Lotharingiae et Barri etc. Duci. A keretet trophaeák körítik; a négy sarokban, négy zászlón allegorikus képek láthatók, ezen feliratokkal: Expugnatori urbium — Fulminatori barbarorum agminum — Domitori Ungariae hostilis — Gubernatori Tyrolis. A piédestal-on Ressler Zsigmond György tudorjelölt filozofiai vitatételei olvashatók. Jél. J. Matthaeus Merian Jun. pinxit — Bartholome Kilian sculpsit.

Bubics Zsigmond.

1816. **Károly** brunswicki és lüneburgi hg. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 114 — Sz. 147 mm. Felirata: Carolvs Dvx Brvnsvicensis Et Lynebvrgensis.

Lanfranconi Énea.

1817. **Károly Sándor** württembergi hg. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 128 — Sz. 79 mm. Felirata: Carl Alexander, Prinz von Württemberg und Teck, Kaiserl. und des Heil-Röm-Reichs General Feldzeugmeister.

Bubics Zsigmond.

1818. **Kollonics Lipót** bibornok győri püspök mellképe ovál keretben. A piédestal-on a családi ezimer alatt a felirat: Eminentissimo Et Reverendissimo Principi Ac Domino Domino Leopoldo Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinali Â Kolloniz etc. Episcopo Javri-nensi, etc. Effigiem Hancee Humilime Dedicat Justus Van der Nypoort. Réznyomat. M. 300 — Sz. 244 mm.

Bubics Zsigmond.

1819. **Königsmarck Károly János** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 145 (felirattal 166) — Sz. 125 mm. Felirata: Carolus Joannes Königsmarck, Comes in Westerwick, et Stegholm, Dominus in

Rotembourg, et Neuhausen, Et in exercitu Regis Christianissimi: Germanorum Legionis Dux etc. Jel. M. Dahl. pinxit. — L. Cossin sculpsit. Abellino: »Theatrum Europaeum . . . « czímű művéből.

Lanfranchi Énea.

1820. **Königsmarck Ottó Vilmos** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 151 (felirattal 181) — Sz. 138 mm. Felirata: Illustrissimus Dominus Dominus Otto Wilhelmus Königsmarck, Comes in Westerwig et Stegholm Dinasta in Rothenburg et Neuhaus, Sacrae Regiae Mayest: et Regni Sueciae Generalis Belli Dux et Marescallus ut et Gubernator Pomeraniae. Abellino: »Theatrum Europaeum . . . « czímű munkájából.

Lanfranchi Énea.

1821. **Königsmarck Ottó Vilmos** gróf mellképe körkeretben. Rézmetszet. M. 113 — Sz. 144 mm. Körirata: Otto Wilhelm Comes A Königsmarck. Jel. Wolfg. Phil. Kilian sc.

Lanfranchi Énea.

1822. **Königsmarck Ottó Vilmos** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 149 (felirattal 181) — Sz. 141 mm. Felirata: Der Hochgeborne Graf und Herr, Herr Otto Wilhelm Königsmark, Graf zu Westerwick und Stegholm, Herr zu Rotenburg und Neuhaus etc. Königlich Majestät u: dess Reichs Schweden Feldmarschall u: General Gubernator in Pommern, wie auch jetziger Zeit der Durchleuchtigsten Republic Venedig General Feldmarschall wider den Erbfeind. Boethius »Kriegs-Helm Nürnberg 1686« czímű művéből.

Lanfranchi Énea.

1823. **I. Lipót és I. József** medaille-képe. Rézmetszet. M. 233 — Sz. 175 mm. Körirata: Leopoldus Et Josephus D. G. Imper. Et Rex Rom. P. H. M. A piédestal felirata: L'Empereur et le Roy des Romains. Jel. S. Thomassin Sculptor Regius sculp. 1693.

Bubics Zsigmond.

1824. I. **Lipót** király mellképe babérkeretben. Rézmetszet. M. 305 — Sz. 187 mm. A kép két oszlop között áll rokokó piédestalon s körüle jelképes, feliratos paizsokat tartó amourettek láthatók. Jel. Philip Kilian sculps.

Bubics Zsigmond.

1825. **Leslie Walter** gróf arczképe. Rézmetszet. M. 169 — Sz. 105 mm. Egész alak. Felirata: Gualterus S. R. J. Comes de Leslie Caesareus ad Portam Ottomanicam Orator.

Bubics Zsigmond.

1826. **Miksa Manó** bajor választó fejedelem medailleképe. Rézmetszet. M. 219 — Sz. 170 mm. Körirata: Max. Ema. D. G. El. Bav. Belg. Hisp. Gub. Gen. et Perp. 1690. A kép piédestal-on áll, melynek felirata: l'Electeur de Baviere. Jel. S. Thomassin sculp.

Bubics Zsigmond.

1827. IV. **Mahommed** és legkedvesebb nejének mellképei nyoleczszögű cserlevélkeretben. Kettős kép. Rézmetszet. M. 232 (felirattal 281) — Sz. 364 mm. Felirata: Bildnus dess Türckischen Kayzers Mahomet dess Vierten samt seiner liebsten Gemählin, wie sie in ihrem Schmuck sich sehen lassen. Welcher Schmuck viel Tausentwerth, als hier unten volgt.

Bubics Zsigmond.

1828. **Mahommed** szultán mellképe diszes ovál keretben. Rézmetszet. M. 375 — Sz. 281 mm. Felirata: Mahumet Quartus, Magnus Turcarum Imperator; Christianitatis Hostis Perpetuus. Jel. J. Gole Sculp: — Ex Formis Nicolai Visscher.

Bubics Zsigmond.

1829. **Puchaim János Kristóf** gr. komáromi kapitány mellképe ovál keretben. Fametszet. M. 185 — Sz. 133 mm. Felirata: Joan Christophorus Com. A Puchaim. S. C. Rque M. Cons. Bel. Cam. Forment. Gen. Praefectvs. Et Svp. Capitan Comaro.

Bubics Zsigmond.

1830. **Széchenyi György** esztergomi érsek mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 255 — Sz. 160 mm. Felirata: D. Georgius Szecheni Strigonii Archiepiscopus, Primas Regni Hungariae etc., Coenobii Illaviensis Ord. Exc. SSS Trinitatis Redemptionis Captivorum Munificentissimus Fundator. Pie in Domino obiit Posonii. anno 1695. die 18. Febr. Hic vultus venerandus erat Szechenius olim; Sed Meus, et Manus est pulchrior antè Deum. Széchenyi egy lapot tart kezében, melyen e felirat: Bona Illaviensia lego Patribus SSS. Trinitatis de redimendis Captivis.

Bubics Zsigmond.

1831. **Sporck János** gr. mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 192 (felirattal 240) — Sz. 157 mm. Felirata: Giovanni Conte Di Sporck Signore Di Lisav, Connive, E Cymvlat etc. Del Conso Di Gverra. E Generale Della Cavalleria Di Sva Mta, Cesa, Jel. A. Bloem(art) deli, — Corn, Meÿssens, Fe, Viennae.

Lanfranconi Énea.

1832. **Seckendorff Frigyes Henrik** gr. mellképe. Rézmetszet. M. 147 — Sz. 92 mm. Felirata: Friedrich Heinrich Graf von Seckendorff Kayserl. Feld Marschal, des H. R. R. Feld- Zeugmeister.

Bubics Zsigmond.

1833. **Tökölyi Imre** mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 168 — Sz. 184 mm. Felirata: Ritratto al naturale del ribelle Emerico Tekeli nato l'anno 1686. e fatto prigionie dall' aga de Gianizzeri d'ordine del gran Turco in Varadino il di 18. Ottobre 1685. Metszette Blondeau J. (szül. 1639 körül, Langresben, megh. 1695. Romában). Az arczkép alatt Tökölyi elfogatásának jelenete látható. Tökölyi, mivel a császári udvarral alkudozott, 1685-ben Kara Ibrahim nagyvezir parancsára elfogatott s bilincsekben Adrián-polyba vitetett.

Bubics Zsigmond.

1834. **Tökölyi Imre** mellképe. Rézmetszet. M. 153 — Sz. 100 mm. Felirata: Emericus Teckely.

Bubics Zsigmond.

1835. **Villars Lajos Hektor** hg. francia tábornagy térdképe. Rézmetszet. M. 140 — Sz. 87 mm.

Bubics Zsigmond.

1836. **Waldeck György Frigyes** hg. szoborképe. Rézmetszet. M. 167 — Sz. 130 mm. A piédestal felirata: Georg Friedrich, Fürst von Waldeck etc. etc. Feldmarschall der Reichs-Armee etc.

Bubics Zsigmond.

1837. **Waldeck György Frigyes** gróf térdképe. Rézmetszet. M. 197 — Sz. 153 mm. A kép háttérében csatajelenet. Felirata: Georg Frederick Grave van Waldeck.

Bubics Zsigmond.

1838. **Waldeck György Frigyes** gróf mellképe ovál keretben. Rézmetszet. M. 158 — Sz. 118 mm. Felirata: Georgius Fridericus Comes à Waldeck, etc. S. Rom. Imp. auxiliaris Exercitus Contra Turcas in Hungaria Generalis Locum tenens.

Bubics Zsigmond.

1839. **Huszonegy jelmezkép.**

1. I. Lipót király arczképe. Egész alak. Felirata: Leopoldus I. Romanorum Imperator.

2. Erzsébet Krisztina hgnő, III. Károly spanyol király nejének arczképe. Egész alak. Felirata: Elisabetha Christina Roman: Avgvsta, et Hispaniarvm Regina.

3. Mária Anna hgnő, I. Lipót leányának, V. János portugali király nejének arczképe (megh. 1754). Egész alak. Felirata: Maria Anna Archidux Austriae. Regina Portugalliae.

4. Mária Magdolna Jozéfa hgnő, I. Lipót leányának arczképe (megh. 1743). Egész alak. Felirata: Maria Magdalena Archidux Austriae.

5. Mária Erzsébet hgnő, I. Lipót leányának, Német-alföld helytartójának arczképe (megh. 1741). Egész alak. Felirata: Maria Elisabetha Archidux Austriae.

6. Mária Jozéfa hgnő, I. Lipót unokájának arczképe. Egész alak. Felirat: Maria Josepha Archidux Austriae.

7. Starhemberg Guido arczképe. Egész alak. Felirata: Illvstr. Comes Gvido de Staremborg. Archist. Exerc. Caroli III. His. R.

8. Magyar nemes úr díszruhában. Felirata: Ein Hungarischer Herr.

9. Magyar nemes asszony téliruhában. Felirata: Eine Hungarische Frau in Winter Tracht.

10. Huszár. Felirata: Ein Hussar.

11. Magyar könnyű lovas. Felirata: Ein Hungarischer Bantzer-Stecher.

12. Kárpát-vidéki zsákmányos. Egész alak. Felirata: Einer von den Freübeutern des Carpatischen Gebirgs, die man Corallen nennt.

13. Hanák. Egész alak. Felirata: Ein Honack.

14. Czigány asszony. Felirata: Eine Zigeinerin.

15. Császári hirnök. Felirata: Ein Kaiserlicher Herold.

16. Császári poroszló. Felirata: Ein Kayserlicher Hatschir.

17. Császári dobos. Felirata: Kaiserlicher Paucker.

18. Császári csatlós. Felirata: Ein Kayserlicher Trabant.

19. Császári apródok. Felirata: Kayserliche Edel-Knaben.

20. Császári komornyik. Felirata: Kaiserlicher Cammer-Diener.

21. Két udvari inas. Felirata: Leib-Laquayen am Kaiserlichen Hof.

Színezett rézmetszetek. M. 253 (felirattal 291) — Sz. 192 mm. Metszette C. L. (Caspar Luiken.) Jel. fecit. Christoph Weigel exc: Norimb:

Lanfranconi Énea.

1840. **Török vérzászló** (’alem) képe. Eredetijét Lajos Vilmos badeni örgróf, Szalánkeménél, 1691. Aug. 19-én hódította el a töröktől. Rézmetszet. M. 170 (a nyomtatott szöveggel együtt 326) — Sz. 229 mm. Jel. P. Mic. Belloni fecit. Az olasz szöveget Martini Péter nyomta Flórenzből 1691-ben.

Lanfranconi Énea.

1841. **Bvda** Assediata dall’ armi Cesaree sotto il commando del Ser.mo Duca di Lorena 1686. Rézmetszet. M. 280 (szöveggel 317) — Sz. 404 mm. Budavár ostromképe nyugotról nézve. Gyarló felvétel. Alul olasz jegybetű magyarázat.

Lanfranconi Énea.

- 1842 **Budapest** főváros és környékének térrajza 1886-ban, feltüntetésével az 1686. évi ostromzárlatnak. Kézrajz. M. 180 — Sz. 228 cm. Készíté Devecis Del Vecchio Ferencz fővárosi mérnök.

Budapest főváros.

1843. Vero **Disegno** Della Regal Città **Di Bvda** Metropoli Di Vngheria con la dichiarazione de luoghi piu principali nel modo come fu Presa dalle Armi Austriache l’Anno 1686. Rézmetszet. M. 225 (magyarázó szöveggel 278) — Sz. 343 mm. Budavárának kéletről, a Duna felől felvett látóképe, az ostromló csapatok hadállásának feltüntetésével. A metszet a várnak fordított képét mutatja. Érdekesek az olasz szövegben megőrzött török helyi megnevezések.

Lanfranconi Énea.

1844. A Zsigmond és I. Mátyás korabeli **budai** királyi várpalatának reconstructionális rajza, magyarázattal ellátva. Kézrajz. Rajzolta Henszlmann Imre.

Henszlmann Imre.

1845. **Invigny’s** Plan der Belagerung Ofen’s 1686. Rézmetszet. M. 771 — Sz. 573 mm. Budavár és Pest térrajza az ostromló sereg hadállásának pontos feltüntetésével. E térrajz a legbiztosabb s legnélkülöz-

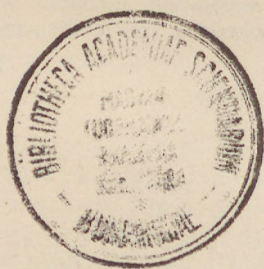
hetlenebb kútforrás Budavár visszafoglalásának topographiai viszonyaira nézve.

Busbach Péter.

1846. **Pianta**, et assedio delle Città di **Bvda**, é Pest con L'accampamento del Esercito Cesareo, passo del Danubio, et insigni Vittorie ottenute dal Serenismo. Sig. Duca di Lorena, alli. u. e. 22. di Luglio nelle vicinanze di Buda, sotto il Pontificato di N. S. P. Innocentio XI. l'Anno 1684. Rézmetszet. M. 394 — Sz. 533 mm. Budavár és Pest látóképe az 1684. évi júl. 22-iki ostrom feltüntetésével. E napon Károly lotharingiai hg., hogy az ostromműveletet délfelől is megkezdhesse, az Értnél táborozó Musztafa szerdár ellen indult s véle tábora előtt megütközwén, futásra kényszeríté. Ezen ütközet képe a metszet jobb-felső sarkában látható. Az olasz czím s magyarázó szöveg a bal-felső sarokban foglal helyet.

Lanfranconi Énea.

TARTALOM.

	Lap
Bevezetés	III.
Kiállítók névsora	XIX.
A) Nyomtatványok	1
B) Kéziratok, okiratok, levelek	107
C) Olajfestmények	157
D) Metszetek, kézrajzok	173
E) Szövetek	257
F) Fegyverek, hadfelszerelési tárgyak	265
G) Ékszerek, használati eszközök	395
H) Emlékérmek, pénzek, pénzverő-bélyegek	419
Függelék	455

**MTA
KIK**

0 00005 10004 0

404.139.

A TÖRTÉNELMI
KIÁLLITÁS
KATALAUZA
1886